БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

IV
Ис 16.998
1926-1-12

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
імени
ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.
Ч. 34898/II
1926р.

Поштова належність оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає Комітет Хелма. Головний редактор О. Кисілевська.

Ч. 1. Коломия, Січень 1925. Р. 1.

Всім дорогим читачкам, читачкам та приятелям нашої Жіночої Долі бажаємо щасливих Свят!

IV
Ök 16.998
1926-1-12

07 34.898 N°1-12 1-12 (N N°12)

Почтова належитість оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, січень 1926. Ч. 1.

БІБЛІОТЕКА ...ім. Т.Г. Шевченка...

Всім передплатницям, читачкам та прихильникам „Жіночої Долі“ бажаємо веселих Свят!

Львівська бібліотека ... № Ж-1127

ДОРОГІ ЧИТАЧКИ!

По всій великій поневоленій Землі Українській залунає пісня:

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Пісня ця розбудить надії на краще завтра всіх тих, що вірують у невмірущу силу свого Народу; вірують, що сумерк скінчиться зі сходом зорі.

Зоря нашого народнього відродження давно зійшла, лише хмари народнього горя закривають її часто від очей наших.

Та ці хмари розвіє дух великого Народу Українського, що не вмер, а лише дрімає і жде пробудження.

А пробудиться він і спалахне ясним полумям враз з твоїм пробудженням, Українська Жінко!

Подвійної неволі зазнаєш ти: перше — разом зі своїм Народом, друге — як жінка, якій руки звязано міцними ланцюгами.

Ці ланцюги — темнота й неорганізованість.

Най же з народженням Христа народиться в тобі, Українська Жінко, непереможне бажання розірвати ці ланцюги!

Провідна зірка привела волхвів до ясного світла, — до Христа!

Най твоєю провідною зіркою буде — освіта і єднання! Ця зірка приведе й тебе, Жінко, і Народ твій до ясного світла — волі і добробуту!

Зі зростом твоєї свідомости стануть ряди пильних робітниць до праці на нашій занедбаній народній ниві, стануть нові лави борців з народнім лихом, яке нас придусило й давить.

Зі зростом твоєї свідомости зросте дух завзяття і в твоїм Народі!

Бажаємо тобі, Жінко Українська, зрозуміти всю велич твого завдання і стати тим камінярем, що мусить розторощити скелю народнього горя й прокласти шлях до ясної будуччини!

Редакція.

Українська Громадо!

Богато живучої сили виявляє український народ. Так богато, що кожна його частина, відірвана від цілости, живе дальше своїм життям. Одначе окремішне життя частинок, може привести до знидіння. Треба в кожній частині викликати змагання прямувати через обєднання й соборність до сили, через силу до обєднання й соборности. Ці змагання може впоїти рідне виховання в Рідній Школі, якою займається Українське Педагогічне Товариство.

Та широкі завдання, вкладені на це Товариство, великі оправдані домагання, які ставить до нього українське громадянство, будуть йому дотi не під силу, доки цілий народ не підпоможе його праці. Це обовязок головно тої частини, серед якої це Товариство від років веде свою працю. Це головно обовязок тих, яких доля загнала в далекі світи, а які співпрацюючи з пнем — докажуть свою нерозривність з ним та спочування до найважніщих потреб народу. В цей час, коли йде о продовження буття українського народу найважніщою потребою мусить бути вдержання Рідної Школи. Через неї заясніє заграва світанку, яка осяє безкраї простори від Карпат по Кубань і настане сподіваний день, в якому народиться сімя вольна, нова.

Дні, присвячені памяти народження Великого Вчителя, це традиційні дні Рідної Школи. Ці дні, які чи з побожности чи ізза невідхильного звичаю святкує кожна українська одиниця, хай стануть всенаронім святом Рідної Школи та великої ідеї, яку вона в собі носить. Хай обєднаються в ці дні всі Українці в спільному змаганню: повести масову, всенародню жертвенність на Рідну Школу, не зважаючи на безперечно важке положення народу серед теперішнього лихоліття; кожний крок на шляху народнього розвитку це наслідок важкої праці, змагань і жертв. Тому, коли кожний стане на своєму місці й виповнить по своїм силам те, що повинен, — тоді й сам скріпиться і з піднесеним чолом зможе заговорити до бездольного народу за великим поетом — громадянином:

“О, ні! Не самі сльози, зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твойого повстання!“

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Бр. Янів вр. — Голова

А. Гаврилко вр. — Секретар

Жінки! колядуймо на „Рідну Школу“!

Бо „Рідна Школа“ це наше приватне шкільне (виховниче) товариство, яке дасть нашому поневоленому народові те, що дала „Skolska Matica“ чехам, а „T. S. L.“ полякам.

Бо „Рідна Школа“ дасть нам національну свідомість, господарську силу, дасть нам волю.

Бо „Рідна Школа“ це ключ, яким отворимо собі двері до кращого завтра.

Бо „Рідна Школа“ допоможе жіноцтву (через освіту) вибороти собі належні права.

Памятаймо, що час від Різдва до Йордану належить „Рідній Школі“!

Памятаймо, що „Р. Ш.“ тепер у великій грошевій скруті і що ми мусимо поспішити їй на поміч, наче матері рідній.

Хай не буде ні одного села чи міста, де б не було кружка „Р. Ш.“, де б не збірано місячних постійних жертв на „Р. Ш.“

У свята всюди, де живе український народ, хай свідомі, уповноважені до того т-вом У. П. Т. громадяне, йдуть з колядою на „Р. Ш.“

Ані одна людина не повинна відказати зложити хоч би найменший дар на „Р. Ш.“

Жінки! колядуймо на „Рідну Школу“!

В. БЕРЕЗА.

Як і нащо жінкам орґанізуватися.

Є на півночі країна — Фінляндією зветься. Земля там мало урожайна та ще й мало її, бо третину всеї поверхні Фінляндії занимають озера, болота або тверді кременні скали. Підсоння там вогке і студене. Приморозки не тільки ранньою весною, а й літом нищать яринні засіви. Боротьба за кусок хліба там дуже важка, а мимо того культура там так висока, що країна ця дивує чужинця не менше, як Бельґія, Данія й Швайцарія.

Ще кількадесять літ тому назад фінляндці мерли масово голодовою смертю, що кілька літ. Сини того народу покидали рідну землю і мандрували в світ за очі. Біді й нужді не було кінця.

Збайдужилі і отупілі фінляндці (чоловіки) віддавалися піянству, а домашньою господаркою, обрібком рілі і всім, з чого можна було добути кусень хліба, мусіла займатися жінка і то лише жінка. Жінка-фінляндка угиналася під тягаром надмірної праці, але не падала під тим, бо жінці падати і зневірюватися не вільно.

Нині Фінляндія — багата країна. Фінляндці живуть достатно. Наука там цвіте. Промисел і торговля розвивається, як мало де. Фінляндія скористала з російської революції і проголосилася самостійною державою.

Хто ж двигнув Фінляндію з нужди й біди? Хто зробив її культурною, багатою і самостійною країною?

Жінка! Хоч як ця відповідь дивно звучить, а так воно справді є. Жінка-фінляндка, доведена до розпуки бідою і нуждою та піятикою чоловіка, здобулася на геройство і то на геройство малочуване в світі. Вона — жінка фінляндка, двигнула край з нужди й упадку своєю невсипущою працею, своїм нестримним бажанням поліпшити долю свойого народу. Взагалі жінки в Фінляндії почали боротьбу за рівноправність вже тоді, коли в других краях ще ніхто про це не гадав. Право голосування нарівні з мущинами одержали вони ще в 1906 р., підчас коли в інших краях Европи щойно світова революція принесла побідну рівноправність жінкам.

Жінки-фінляндки згуртувалися в жіночі товариства. Вони післали до фінляндського сойму своїх послів і наказали їм ухвалити закон про тверезість. І це був початок відродження Фінляндії. За цим пішла пильна наука в школах, розвій домашнього промислу, зацвіла торговля і риболовство. Тверезі фінляндці плече в плече з трудящою жінкою-дружиною піднялися такої страшної й велитенської роботи — що нам і вірити не хочеться. Вони взялися осушувати озера й болота. І доконали цього. А доконали не за рік, ані за два. Цілі десятки літ ішла мозольна, безупинна, важка й коштовна праця. Покоління передавало зачате діло поколінню. Нині фінляндські ріки й озера зрегульовані. По них плавають безчисленні пароходи й вивозять у світ вироби пильних фінляндських рук: дерево, рибу і все, що дає їхня країна. Фінляндці шибаються всім світом, заробляють, багатіють — живуть, як люди, вже голодом не примірають.

ЖІНКО-УКРАЇНКО! Чи не подібна твоя доля до долі давньої фінляндки? Чи не працюєш ти важко ціле своє життя? Подібно, як наш рільник працює у гарячу днину від зір до ночи, так ти працюєш ціле своє життя, від ранньої молодости до пізньої старости. А що ти маєш за свою важку, невпинну працю? Здається, що нагородою за цей труд, це недоїдання, недоспання є часті наруги, докори і побої.

Біда й горе — це твої невідступні приятелі від шлюбу до гробної дошки. Ти прибита, загулюкана тратиш перед часом охоту до життя, тратиш змисл до краси, опускаєшся, діток своїх зле, а радше сказати зовсім не виховуєш, і вони ростуть дико...

Яка ти, українська жінко, такий і нарід твій!.

Та з лихом треба боротися... Завзято, уперто боротися...

Але як?...

Народня мудрість каже: В ЄДНАННІ — СИЛА! ГРОМАДА — ВЕЛИКИЙ ЧОЛОВІК!

Щоб побороти лихо, тобі, вкраїнська жінко, конче треба згуртуватися... Хай не буде ні одного села, де б не було жіночої орґанізації — філії „Союза українок“ або жіночих гуртків при тов. „Просвіта.“

Орґанізоване жіноче товариство через книжку, газету, віча, відчити і т. п. багато доброго може здобути...

В орґанізованім товаристві ти, вкраїнська жінко, освітиш свій розум, навчишся боротися з корчмою, з жіночою неволею, з якої навіть і туркині звільняються; підготовишся до виборів, щоб до сойму післати таких послів жінок, які виробили б тобі право на волю, виробили б такий подружний закон, щоби тебе, жінко, урівноправив з чоловіками.

Згуртувавшися в товариство, ти навчишся поступової домашньої господарки, як от ведуть німкині або чешки; а цього можна досягнути через улаштування відповідних курсів сільського й домашнього господарства, на які орґанізоване това-

риство може спромогтися; навчишся новітнього виховання дітей, будуччини нашого народа; навчишся, як ходити коло хорих і як оберегатися від хвороб; в жіночім товаристві навчишся всього того, чого вимагає від тебе нинішній культурний світ.

Тому до діла, жінки!...

Коли не знаєте, як і що зачинати, удайтесь до вчительки, жінки священника, або до іншої інтелігентки, а коли нема такої в селі, то не пожалійте труду, удайтеся до міста до жіночої організації, а там вам розкажуть, що і як робити, щоби згуртуватися. Вашим щирим проводирем в цім ділі буде ваша газета „Жіноча Доля“. Її читайте пильно собі і другим, приєднуйте цій газеті нових передплатниць, а „Жіноча Доля“ зцементує жіночу силу і покаже світові, що українська жінка зможе доконати.

Тільки з непереможною охотою вперед на кращу долю поневоленого українського народу. За радами і порадами звертайтеся до „Жіночої Долі“. Дописуйте про все, що може зацікавити наш жіночий світ.

Із жіночих орґанізацій.

„Союз Українок“ в Галичині.

Найбільшою жіночою орґанізацією, яка гуртує велику частину жіночої інтеліґенції, є „Союз Українок“ з головною своєю управою у Львові. Майже по всіх більших містах, а декуди й по селах, має „С. У.“ свої філії. Філії живуть кожда своїм життям та виконують роботу, яка найбільше відповідає даній місцевости, але всі вони піддержують тісний звязок із головним матірним товариством.

В „С. У.“ ґуртуються щонайсвідоміщі одиниці з поміж жіноцтва, які ясно уявляють собі силу й вагу організованости, в яких розвинене почуття громадського обовязку.

Багато корисних здобутків вже осягнув „С. У.“ В міру надсилання нам справоздань із діяльности так головного товариства, як і всіх філій, — будемо стало поміщувати в нашому часописові відомости про ці осягнення. Варто тут зазначити, що, завдяки свідомости, жертвенности гроша й енерґічній праці коломийського жіночого товариства, повстав і наш часопис „Жіноча Доля“, до піддержання й поширення якого стають солідарно всі філії „С. У.“ на чолі з головною управою.

Однак поміж інтеліґентного жіноцтва є ще багато байдужих і несвідомих одиниць, що стоять віддалік від „С. У.“, від громадської праці; які не розуміють того, що кожна дрібочка праці, кинена для громади, є вкладкою в скарбницю свого народу, що переживає тяжкі часи лихоліття. А сучасна хвиля перед інтеліґентним жіноцтвом ставить поважне завдання: не лише самому згуртуватися, але й узяти провід в орґанізації широких мас селянського й міщанського жіноцтва. Поле праці надто широке, але лежить воно облогом. Через відкриття шкіл і курсів фахових, наприклад: шиття і крою, кулінарних (куховарства), домашнього господарства то що; через удержання відповідних інструкторок, що їздили б по селах і будили до життя та обучували у всіх хосенних річах селянське жіноцтво; через видання потрібних книжок та часописів і т. д. — орґанізоване інтеліґентне жіноцтво могло б незвичайно багато добра зробити для села, а тим і для цілого народу. А для цього треба, щоб жіночі орґанізації міцно стояли матеріяльно й морально.

Отже обовязком кождої Українки є — попирати всіми силами свою орґанізацію, а то „Союз Українок“.

Жіноче віче в Стрию.

Дня 19. листопада 1925 р. відбулось заходом т-ва „Укр. жінок“ в Стрию **жіноче віче**, головне в цілі навязання тіснійшого звязку з селом та освідомлення сільського жіноцтва щодо всяких приналежних жінці прав.

Віче тревало від 12 г. в полудне до 4 г. поп. й відбулося при участи чисельно зібраного жіноцтва міста й дооколичних сіл (заступлено було понад 10 громад).

По обранню президії й залагодженню формальної частини, приступлено до виголошування рефератів (відчитів).

Першою виголосила п. Донцова на тему: „Суспільне й правне становище сучасної жінки“. Далі — п. Марія Лучаківська-Стельмахова на тему „Участь жіноцтва в економічнім змаганню нашого народа“. Третій реферат п. з. „Орґанізація і завдання сучасної жінки“ виголосила п. Ніна Селезінкова.

По відчитанні рефератів і по обміні думок віче ухвалило резолюції, якими закликає жіноцтво: 1) стати на сторожі своїх політичних прав; 2) домагатися відкриття с.-г. шкіл для господинь; 3) домагатися притягнення жінки до кооперації; 4) чисельно вписуватися в члени „Просвіти“, а також створювати жіночі кружки. Крім того віче закликає сільське жіноцтво, щоб закладало по селах діточі садки та захоронки.

„Союз Українок“ в Америці.

20. листопада 1925 р. відбулися в Ню-Йорку в Америці збори „Союза Українок“. На порядку денному було приняття статута „Союза Українок“ в Америці, побільшення головного виділу, справа балю то що.

Побільшення виділу не було мож вповні перевести тому, що замало делеґаток зїхалось на збори. При тій нагоді виділ висказав похвалу „Товариству ім. О. Бесарабової“ в Нюарку, яке, хоч віддалене на годину їзди від Ню-Йорку, взірцево сповняє свої обовязки.

Із справоздання зборів довідуємося, що до цього часу до „Союза Українок“ належали звичайно не поодинокі громадянки безпосередньо, а товариства, ріжні „сестрицтва“, що беруть уділ у тов. С.У.“ тільки через своїх делеґаток. „Союз Українок“ звертає увагу українок в Америці, що статут т-ва дозволяє й поодиноким громадянкам належати до цього товариства, яке, як безпартійне і чисто народне, повинно згуртувати усіх українок, не вважаючи на переконання так політичні, як і релігійні.

Ми зі своєї сторони можемо тільки побажати нашим товаришкам за морем, щоб пішли за тим кличем і, ґуртуючися згідно в такі безпартійні жіночі орґанізації, других громадян заохочували до того своїм прикладом.

Часи середньовічної політичної чи релігійної ненависти серед цівілізованих народів безповоротно минули. Нехай жінки усіх переконань політичних чи релігійних подадуть собі руки до праці над до-

бром своєї почвартованої вітчини, — а заслуга їх у цім почині буде незабутня!

Сміливо сестри — у доброму ділі не оглядайтеся на нічо й нікого!

На цих зборах виділ „Союза Українок“ заохочував жіноцтво, щоб передплачувало наш часопис, за що редакція складає йому щиру дяку.

Вістка про жіночу робітничу орґанізацію в Канаді.

Редакція „Жіночої Долі“ дістала від редакції журналу „Робітниця“, що виходить в Канаді, в місті Вінніпеґу, Манітоба, цікаві інформації про жіночий робітничий рух в Канаді.

Нам пишуть: „Виходить „Робітниця“ другий рік і досі має поверх 5000 передплатниць. Взагалі, це найбільш поширений журнал в українській мові на цілій американській землі. Друкує він популярний матеріял і робить велику роботу в області освіти серед широкого працюючого українського жінцтва американського суходолу. „Робітниця“ є орґаном Жіночої Секції „Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім“, що має по Канаді до 50 відділів (жіночих). Самий вінніпеґський жіночий відділ має 243 членкині“.

Як бачимо, жінки-інтелігентки орґанізуються; жінки-робітниці також...

Черга за вами, жінки-селянки!...

Жінка на Великій Україні.

Селянка на Великій Україні прокидається зі сну й починає жити громадським життям.

Селянки беруть участь у виборах до сільських рад і нераз трапляється, що проводять до рад своїх делеґаток, які й захищають інтереси жіноцтва.

При „Сельбудах“ (Сільський будинок тоб-то читальня) усюди закладаються жіночі орґанізації, які жваво працюють.

Відбуваються ріжні збори, на яких виголошують жінки реферати, промови на ріжні теми. Відбуваються ріжні дискусії (обмін думок.)

Орґанізоване жіноцтво в багатьох місцях відкриває ріжні курси і школи: наприклад, школи крою і шиття, школи грамоти для ліквідації неписьменности.

При багатьох сельбудах є аматорські драматичні гуртки.

При ріжних жіночих орґанізаціях утворюються такі відділи, як напр. „Охорони матері й дитини“, „Кооперації“, „Медичної допомоги“ і т. д.

Помітно, що жінки-селянки починають цікавитися кооперацією, особливо так званою сільсько-господарською. Такі с.-г. кооперативи дають можливість селянці якнайліпше збувати здобутки своєї жіночої праці: городину, прядиво, молочарські вироби, яйця, дріб і т. д. Поперше селянки уникають хижацьких рук ріжних перекупщиків, а подруге менше витрачається часу на продаж, бо кооперативи на місці забирають крам.

Та від таких кооперативів ще є одна дуже велика користь. Кооперативи допомагають жіночим орґанізаціям улаштовувати, особливо в літку, діточі ясла, садки, майдани і т. д. Тоб-то такі установи, де під належним доглядом діти проводять ціле літо: бавляться, вчаться виховуються.

А матері таким чином мають більше вільного часу, який і зужитковують як на свою працю, так і на те, щоб піти до сельбуду — прочитати книжку, ґазету, або на збори, або на виставу...

На Великій Україні виходить для селянок жіночий часопис „Селянка України“, що подає багато цікавого для сільського жіноцтва. „Селянка Украйчи“ ще в літку мала звиш десять тисяч передплатниць — (в зимі це число майже здвоюється); має багато жінок, що дописують до своєї ґазетки про це, що між жінками діється, яку участь беруть жінки в читальнях, сільських радах, кооперативах, курсах то що.

Редакція „Селянки України“ з радістю підчеркує, що під впливом того журнала жіноцтво на селі стало дуже цікавитися новітніми способами господарювання й переводить його в життя.

Обовязком кождої свідомої Українки є БУТИ ПЕРЕДПЛАТНИЦЕЮ свого часопису „Жіноча Доля“ а також приєднати ще бодай ОДНУ ПЕРЕДПЛАТНИЦЮ!

Чим повинно займатися жіноцтво в читальні.

Усі накликують і стараються о те, щоб до читалень „Просвіти“ як найчисленніще вписувалися й ходили так жінки, як і дівчата. Це й цілком слушно. Маємо однакові права, маємо й однакові обовязки, тож і жінкам треба цікавитися тим, що чувати в світі, що в нашім краю діється, що нового люди в науці придбали і як тим користуються.

До читальні повинні ми ходити не одинцем, або самі лиш мущини, або дівчата. Ми повинні ходити там цілими родинами, старі й молоді, а при тім жіноцтво, кромі читання, науки хорального співу, чи уділу в аматорських виставах, має ще інші задачі, а саме: повинно воно подбати, щоб в читальні було чистенько, щоб на стінах були портрети наших славних письменників, бодай Шевченка та Франка, ще й образи історичні козацьких гетьманів або князів — тай прикрашені мережаними рушниками. Стіл повинен бути застелений гарною, чистенькою скатертю, над вікнами мережані білі заслонки, на вікнах квітки.

Так само жіноцтво, як і всі члени, повинні старатися, щоб довкола читальні був лад, здалека манив око гарно уладжений квітник, були засаджені кущі пахучого бозу, калини, троянд; як є місце, тоді члени читальні необхідно повинні завести біля читальні й гарний садок.

Та ще й на жіноцтво та дівчата спадає жура, щоби в читальні йшли сходини й забави гарно, пристойно, без простацьких, часто надто свобідних жартів. Час нам з тою некультурністю скінчити й завести такий звичай, як скрізь між цівілізованими людьми водиться; там, де є жінки та дівчата, мущини заховуються чемно, здержуються від завеликої свободи, на яку могли б собі дозволити там, де нема жіноцтва. Та до цього повинно спонукати мущин само жіноцтво, не дозволяючи трактувати себе легковажливо; треба просто вийти з товариства, де мущини не уміють себе вести прилично. Кромі цього треба би також конче завести звичай забави без піятики. Правда, при танці, їді чи взагалі при забаві хочеться пити, але чи ж поза горівкою й пивом нема напитків? Ось по містах інтеліґенція уладжує часто так звані чайні вечері, — чи ж по селянських та міщанських товариствах важко завести той звичай? І тут знова є дуже хосенна робота для жіноцтва: зладити чай, спекти

недорогі тісточка, медівнички до чаю, тай продавати членам в часі забав за невеликі гроші, а прибуток із цього обернути на передплату цікавих часописів та книжок. Тож най жіноцтво не цурається читальні, не лиш дівчата, але й старші жінки та молодиці — нехай вони допоможуть нашій молоді навчитися гарно та пристойно забавлятися, та при тім і самі скористають, бо послухають газет, почують, що діється в світі.

Для охолоди при забаві так вдома, як і в читальні хай жіноцтво приладить охолоджуючих напоїв, як то ми подавали й подаємо в нашій газеті — це смачні напитки, що мусують наче шампан. Побачите, як така безалькогольна забава в читальні, чи дома в свята, на весіллі, на празник буде весела та обійдеться без сварні, криків та біятик. Спробуйте, милі читачі, та дайте нам знати, котре село зробило початок і як йому повелося. Тих, що послухають нашої ради, мемо оголошувати в газеті.

Іван Зубенко.

Памятне Різдво.

(Із записника еміґранта).

Посвята М. Д-кій.

То була пора великих змагань і тяжкої боротьби.

З півночи насідали на Україну червоні москалі, а з півдня її степи заливали білі денікинські орди...

Стиснена з усіх боків українська армія знемагалася, але високо тримала свій прапор незалежної України й відходила на захід, поливаючи кожду пядь рідних степів своєю кровю...

Від команданта полку я одержав наказ: узяти кілька кінних козаків і поїхати на хутір Плужниківку, що був на 5—6 верст від містечка В. З одного боку я мусів зробити розвідку ворога, а з другого — закупити на хуторі фуражу: сіна, вівса...

— Хлопці, хто зі мною?... На Плужниківку!...

— Я!... Я!... Я!...

— Досить уже.. Вистачить десятьох...

— Пане сотнику, дозвольте мені поїхати. Я.. я мушу поїхати туди...

Молодий однорічник, Василько Сухин, якого в нашій сотні називали „спасівське яблучко“, тримаючи руку при кашкеті, ніяково усміхався, а його щоки заливав румянець..

— А чому ж ви мусите?... Для вас є праця в сотні...

Козаки пересміхувалися.

— Пане сотнику, в нього там.. дівчина є..

— А!.. Ну, це поважна причина... Добре... їдьте..

— Дякую, пане сотнику..

Він миттю метнувся сідлати свого коня, й за хвилю приєднався до мого відділу...

Був вересень. Осінь погожа. Херсонський степ рівний, рівний, лиш де-не-де прорізаний якоюсь балкою. Ока ніщо не спиняє, а степове повітря наповнює груди, приємним ароматом, роблячи віддих повним і легким..

Виїхавши за містечко, мої козаки затягнули пісню.

Це вже така наша вдача... Чи ми перемагали, чи нас тиснули чи в бою, чи на відпочинку, козак наш ніколи не розлучався з піснею Вона його підбадьорювала, потішала, давала заспокоєння й насолоду, мимовільно примушуючи забувати тягар війни...

Аж раптом пісня увірвалася...

З боку хутора почулися стріли...

— Карієр!. Вперед!. В лаву!.. Огочити хутір!.

Миттю розтяглася невеличка хвиляста лінія, яка півколом почала наближатися до хутора...

Василько, стиснувши зуби й тримаючи шаблю аголо, летів наперед...

От вже й садок і скирти хліба...

Стріли замовкли..

Як шуліки налетіли козаки на хутір...

На подвіррю побачили ми 5-6 черкесів з денікинської кінноти, що приторочували до сідел якісь клунки, а двох біля стіни будинку вовтузилися коло якихось людей, вигукуючи чудернацькі ломані московські слова й розмахуючи шаблями...

Ясно — напад і грабунок..

Не сподіваючися нашого нападу, ворог не дав належного опору...

Бій тревав кілька хвилин.

Аж раптом почув я несамовитий зойк:

— Мілю! Кохана! Що вони тобі зробили?!..

Шаблюка блиснула в руці Васильковій, і один з черкесів, що був біля стіни, повалився...

Василько знову замахнувся, але я спинив...

— Чекай, хлопче, — одного треба живого взяти!. Хлопці, розброїти й звязати черкеса!..

Тепер я помітив біля стіни групу з трьох жінок блідих і тремтючих. Одна старша, дві — дівчини.

Василько вже був біля них, заспокоював і розпитував...

— Пане сотнику, це моя наречена, Міля Плужниківна, а це її мама..

За хвилю настав спокій; я познайомився й пояснив мету свого приїзду..

Жінки прийшли до себе, дякували нам за визволення, розповідали подробиці ворожого нескоку...

Старого Плужника не було дома: поїхав до містечка, а вони самі не могли дати раду з напасниками..

Але мені не можна було гаяти часу.. Раз уже появилися ворожі розїзди, значить і більші сили були недалеко...

Закупивши, що треба було, ми повернули до міста. Наперед я вислав двох козаків, щоб поспішали до команданта полку, а самі ми поволі їхали, ділячись враженнями. Василько випросився в мене залишитися на хуторі до вечера...

Полонений черкес був з нами...

— І то вам не сором був нападати на жінки?.. Аджеж ви — військо? Не банда?...

— Гаспадин капитан, она укерінес... А ми біл укерінес... Она стрелял із винтовка... молода стрелял...

Мимовільно я пригадав цю дівчину, що бліда, але з палаючим зором стояла біля стіни...

А далі... Знову бої, знову відступи, наступи — і нарешті велика руїна...

Боротьба затяглася і не вгавала...

Хто не знає про так званий Зімовий Похід?..

Від 6 грудня 1919 р. по 6 травня 1920 р. українська армія, вже не маючи фронту, вела партизанську війну, пересікаючи правобережну Україну вздовж і поперек..

Партизанська війна повна всяких несподіванок. Фронт є усюди, і ворог є усюди... Стан — завсіди тривожний і напружений..

Різдвяні Свята застали нас на Херсонщині..

Наближався Святий вечір...

Я з кінною сотнею стояв у селі Грушівці, майже коло самого Дніпра..

Лежав у „чистій хаті“ на соломяному ліжку, а думки линули далеко, далеко...

Туди, де лишилася рідна хата, рідні люди... де лишилася моя укохана родина..

Сонце хутко схилялося на захід... От-от зараз засутеніє, появиться перша зірка..

Перша зірка в Святий вечір!.. Це завжди був урочистий мент... Ще малими дітьми ми привикли шанувати й любити першу зірку... Це знак, що настає свято; родина сідає до стола: до куті, узвару.. Настрій урочистий, побожний...

А завтра, завтра!.. Різдво!.

Я заздрив моїм господарям, селянам... В „чорній хаті“ вся родина поралася біля приготування до свята. Правда, вбогого, не такого як колись за мирні часи, але всеж таки...

— Пане сотнику, ми до вас...

Я відірвався від марінь...

Двох козаків моїх стояло біля порогу...

— Ну, що вам?

— Пане сотнику, не відцурайтеся нашої куті. Перша чота дуже просить вас посидіти з нами..

Ах, мої милі козаки й товариші!.. Кілька років уже, як ми несемо один тягар, тягнемо одну ляму й горимо одним вогнем... Хиба можу я цуратися?!..

— Дякую... Добре... З першою зіркою буду!..

— От спасибі вам!. А що? Я казав, що пан сотник — наш... Ми ж будемо чекати на вас, п. сотнику!.

— Гаразд, гаразд.. Дякую...

Вони пішли...

Мої господарі також мене запрошували, але я подякував і пояснив, що мушу бути з моїми козаками...

От і перша зірка! Настає Святий Вечір!

Іду до школи, де була перша чота.. Вікна освітлені... чується метушня... порання...

Входжу..

— Струнко!..

— Дякую, дякую, мої милі товариші... Тепер я ваш гість, а не начальник...

— Просимо сідати, п. сотнику.. Ось сюди...

Стіл застелений чистим білим папером... На ньому ріжна закуска: смажена риба, вениґрет з городини, холодний пісний борщ і навіть фляшка вишняку... А в святім куті на околоті соломи — кутя і узвар з овочів..

— Ну, панове товариші, то сідаймо, бо Святий Вечір вже настав.. Вітаю вас зі Святами, бажаю всього доброго.. Бажаю здійснити свою ідею і щасливо повернути до своїх вільних хат у незалежній Україні.. Слава Україні!...

— Слава!... Слава!...

Аж несподівано роздався якийсь вибух...

Скочили... Заметушилися.

Невже ворог?!..

Почали хапати зброю...

Але до хати вбіг румяний Василько...

— Не турбуйтеся... і вибачайте... То я... торохнув у ворота якимось цурупалком, щоб відігнати все лихе...

Всі весело розсміялися...

— Ах, ти, яблучко спасівське!... Не забув старого звичаю!...

Почали вечеряти... Пригадували свої родини, своїх милих, близьких людей... Почали пригадувати звичаї ріжних околиць..

— А в нас, на Харківщині, так... кутя мусить бути парена...

— Що там у вас!... Справжні звичаї українські у нас, на Полтавщині..

— Знаємо вже!.. Без полтавських галушок ніщо не обійдеться!..

Забули про війну, про ворога, про небезпеку... Жили минулим, гарним минулим, яке тепер повставало, як казка, як чарівний сон..

— А ну, хлопці, — колядок!...

І за хвилю вже лунав спів:

„Днесь поюще, купно співаймо,
Христа нарожденна всі восхваляймо!
Славяще, хваляще,
Слава во вишніх глаголюще!...“

— А ну, другої!..

І вже нова колядка про Ірода, що ганявся на кобилі за Христом...

Але раптом прискочив козак з варти...

— Пане сотнику! Ворог!..

— Де? Який?...

— Від Воронцівки... Большовицька піхота...

З боку наших застав почулися стріли...

— До зброї!..

За кілька хвилин вже кипів бій...

На небі янголи співали славу Всевишньому, прославляли нарожденного Христа... а на землі люди, рідні брати проливали свою кров, змагаючися кожний за свою ідею...

Ворожі сили були несподівано більші, а ніж можна було очікувати... Наш стан що разу ставав грізнійшим... Але про капітуляцію ніхто не думав... То була війна, коли полонених не брали. Однаково смерть! Так ліпше зі зброєю в руках!...

Ворог наближався вже до села... Боронилися пішо, роблячи позиції на цвинтарі, на околиці села, коло церкви.. Село завмерло. Все живе поховалося й тремтіло...

Свят-вечір.

На небі зорі. Ясна нічка.
На вікнах — квітами мороз.
А в хаті тепло, світить свічка —
То народився вже Христос!...

На білосніжній скатертині
Кутя й колач уже стоять,
В серцях і душах щастя нині
І очі радісно горять...

Побожно, урочисто в хаті.
„Ну, мила жінко, все вже є?
Сідаймо тихо,— каже тато, —
Бо вже Свят-вечір настає...

Сьогодня тут Христос між нами!...“
Аж ось під вікнами звізда
Сіяє ріжними вогнями,
І звучно ллється коляда...

На небі зорі. Ясна нічка.
На вікнах — квітами мороз!
Іскряться очі, сяють личка —
То народився вже Христос!...

МАРІЙКА Х.

Ми б іще могли довше боронитися, але вже не ставало набоїв: на партизанщині великих обозів не можна тримати...

Майже уся сотня збилася до церковної огорожі і відстрілювалася останніми набоями від ворога, що вже входив вулицями до села...

Чулися вже вигуки:

— Товарищі, вперьод!...

— Українци — здавайся!..

Але мої козаки відповідали дружньою сальвою й вигуком:

— Слава Україні!...

Наставав останній рішучий мент, коли діло дійде до багнетів і шабель...

Неминуча смерть наближалася...

Але... але... Що це?

Десь іззаду у ворога стріли... Один,.. другий... частіше...

Ми помітили, що ворог зупинився в нерішучості

Невже наші?...

Надія на визволення, мов блискавка, промайнула в серцях. Сили збільшилися... Відпорна сила зросла...

А стріли наближалися...

Ворог заметушився...

— А ну, хлопці, вперед!...

— Слава!...

Ворог не витримав...

Настав хаос... Нічний бій завжди хаотичний... Розсипалися по вулицях... Стріляли, рубали, тікали, ховалися, перегукувалися...

За годину вже був спокій...

Сотня збиралася до школи...

— Пане сотнику, нас визволили повстанці... Відділ Марусі Орлівни...

— Як? Орлівна?!

— А так... Жінка-отаман.. Вони збираються до церкви...

— Цікаво..

Я вже чув про жінок отаманів, як от Маруся Соколівська і інші, але бачити таких отаманів у спідницях мені ще не доводилося...

— Васильку, візьми пару козаків.. Запроси пана отамана і старшину до школи...

— Слухаю...

Пройшов невеличкий час, поки виставили сторожу, знову розмістилися по хатах.. Перша чота вже збиралася до шкільного покою... Вечеря ще стояла на столі...

Раптом, мов божевільний, увірвався до покою Василько:

— Пане сотнику!.. Отаман!.. Вона!... Тут!... Я не можу!...

— Хто: вона? Де отаман?

— Пане сотнику, отаман я... Маруся Орлівна— командант загону повстанців під назвою „Чорна хмара“...

Я поздоровкався й глянув..

Блискучі очі.. Де я їх бачив?.. Чоботи, чумерка, шабля при боці, коротко острижене волосся, шапка... Струнка бадьора постать..

Але очі... очі...

— А що, пане сотнику, тепер, здається, я вам в пригоді стала? А памятаєте Плужниківку й черкесів?

Ах, вона: Міля Плужниківна!.. „Она укерінес! Она з винтовки стрєлял!...“

— Це ви?... Як же сталося? Як ви опинилися тут? Сідайте — будемо кутю їсти..

За чверть години знову настав спокій, вечеряли, ділилися враженнями, а козаки знову співали колядок...

МІЛЯ ДОРОЦЬКА.

На Свят-вечір.

— Возвеселімся всі купно нині, —
Христос родився в бідній яскині!... —

голосять тонкі діточі голоски колядників і летять в простори ген аж там, до тих зірок ясних, що так весело моргають... Біжать від хати до хати, від вікна до вікна, від багатого до бідного — сіють радість...

Сьогодня ж Святий вечір! Возвеселімся!

І в баби Горпини теж Свят-вечір!

Внесла дідуха, застелила стіл білесенькою скатертю, засвітила свічку.

На столі і колач білий, і пшениця золота, і борщ, як вино...

Сіла, перехрестилась, взяла за ложку... Та зір її спинився на двох знимках, що проти неї на столі — сина й доньки...

І грубі, як горох, сльози покотились по поморщенім обличчі, капали в борщ, мішалися з пшеницею солодкою...

— Діти, дітоньки мої!... Чого ви від мене пішли? Чого лишили саму межи чотирма стінами віку доживати? Та чи ж там, в Америці, сонце краще світить, чи життя таке добре, що ви лишили стару маму тай забули за неї?...

Як вона просила, як не пускала: „Не йдіть, діти, до тої Америки!“

Злидні погнали їх туди...

Пішли. Лишили саму, як палець, в смутку та тузі за дітьми.

Та надія, що повернуть до неї, що на старости літ коло дітей відпочине, — тішила стару.

— Побудуть рік-два, — думала, — побачуть троха світа, грошенят зароблять тай вернуть до неї. А тоді!.. Сина оженить з Івановою Парасею. То ж то невісточка буде! Добра, роботяща... І доньку віддасть... А сама коло дітей відпочне та внуків бавитиме... Таких золотоволосих, з кучерявими головками...

Та літа йшли. Баба все слала листи до Америки, а діти не вертали... Сім Святих вечерів все надіялася: „Ну, на рік вже буду з дітьми святу вечеру їсти...“

А тепер...

Тепер вона вже не надіється.

Лист від доньки розвіяв мрії, як дим.

—„Ви, мамо, не надійтеся, щоби ми вернули до старого краю. Івасик уже пять літ жонатий і четверо дітей має. І в мене двоє... Старша вже до школи ходить... А нашої пайки з хати та ґрунту зрікаємося. Продайте або запишіть на когось тай за те будете мати при кім аж до смерти бути... А то їдьте до нас...“

Неначе косою підрізало її, коли прочитали їй цього листа від дітей.

Не побачить уже вона їх ніколи, не поколише внуків, не чутиме їхнього веселого щебету, не буде їм зимовими вечорами казки говорити... Піде між чужі люди, котрі за ґрунт, що їм його запи-

го і горда візантийсько-грецька держава. Не втішалась ним старенька-ненька довго. Мов сокіл, що йому підросли крила, — випурхнув на кріваві бої з материного гніздочка. Та Ольга не нарікала, бо знала, що так мусить бути! На те він мущина, щоб воювать, на те князь величній, щоб кров проливать за вітчину.

Лишилась одна-одиниця на старі літа. Гнулась під тягарем княжої корони, але несла терпеливо той тягар. Інколи тільки закликлла з далекої чужини, з Болгарії, синка Святослава, де він кровавився в славних боях за честь-славу і долю Вітчини, щоб вернув у славний Київ та зняв з голови матері важку княжу корону, — бо нездужає вона, а тут із степів сунуть на Україну дикі орди Печенігів, нікому боронити рідної землі...

Побачила ще свого дорогого, славою вкритого сина-князя Святослава. Відігнав степовиків і приніс розраду бодай в останні дні життя матері княжні Ользі. Умерла 969 р. щаслива, що єсть при ній її одинак.

Похорон був тихий, скромний, після християнських звичаїв, бо так бажала княжна перед смертію. Плакали за нею всі, як діти за матерію, бо була добра і справедлива.

Церква християнська приняла Ольгу в почет святих.

Ол. Кисілевська.

Про виховання дітей.

Хто вчить наших дітей брехні?

Не одна мати зостановляється: гей, хто вчить дитину брехати? Недавно ще таке то було миленьке, невинне янголятко, а тут ледве від землі відросло, то вже правди й не добитися і хоч проси, хоч бий, все крутить, вибріхується.

А знаєте, хто попсував ваше невинне янголятко, хто навчив його кривими стежками ходити? Ви самі, матері, батьки! Дитина дивиться на батька — матір, як на Бога, свято вірить кожному нашому слову і, якби ми уміли удержати дитину в такій вірі, яку має в нас, відколи почала розумними оченятами на світ дивитися, ми би мали діти щирі, слухняні, не брехливі. Але нам здається: дитина ще маленька, дурна, що вона розуміє? А може й сего не думаємо, а от так з привички обдурюємо дитину, крутимо, говоримо неправду і своїм власним прикладом учимо її лихого.

Ось приклад: хоче мати вийти до сусіди по сіль, чи по що інше, а тут дитина плаче, не пускає. Що ж мама робить? Замісць розтолкувати дитині, що от матінці треба конче вийти, а Марійка, чи Івасик буде чемний, пожде на маму, буде гарно уважати, щоб у хату хто не зайшов, або щось подібного, — матір крутить: „Цить, Марійко, мамка таки зараз верне, лиш купить тобі колачика, чи яблочко!“ Правда, дитина заспокоїться і нетерпеливо жде на маму, та обіцяний дарунок. Але мама тим часом заговориться й сидить годину, а то й більше, а прийде, то крутить: що сусіди дома не було, то Мошко спав і колачика нігде купити, яблочка теж розпродали вже, або щось іншого. І дитина увірить раз, другий, але прийде час, переконається, що не все те правда, що мама каже, і свята віра в нас у дитини захиталася.

Іншим разом каже батько: „Послухай, Івасю, піди там а там, принеси це або те, то дістанеш від мене сопілочку, чи батіжка“. Дитина послухає. Та батькові й не в голові слова додержати. Хтоби там з таким два-три літнім Івасем рахувався? А між тим Івасик бачить, що батько йому неправду сказав, то скаже при першій нагоді і батькові.

Іноді знову дитина питається нас такі речі, на які трудно відповісти, або й ми цього й самі гаразд не знаємо. Що ж робимо ми тоді? Знову крутимо, або скажемо яку небудь небилицю, от аби лише позбутися. Але брехня ніколи не укриється, все знайдеться нагода і дитина переконається, що мати, чи батько здурили її. Чи ж звернеться вона до нас другий раз з довірєм, чи буде вірити нашим словам? Чи не ліпше роблять ті батьки, матері, котрі скажуть дитині щиро: „Ти ще за маленька, щоб те зрозуміти, пожди, підростеш, тоді все тобі розтолкуємо“. — А в інших річах просто признаються: „Цього, дитино, я сама не знаю, не вчилася. От як ти підеш до школи, довідаєшся там ріжних цікавих річей, то й мене навчиш неодного“...

І ще одним учимо дітей брехні: коли поступаємо з дитиною за строго й за дрібниці, без зоставлення її караємо. Ось щоденно буває у нас таке: зробила дитина шкоду — збила шибку в вікні, чи яку посудину, виляла страву чи щось потрібне. Чи ж і нам це не може притрафитися? Чи ж маємо карати її за мимовільну неувагу, чи неосторожність?

Тут же сто разів ліпше поділає наше лагідне слово від найболючійшого удару. Бо по добрім слові дитина з любови до матері буде на другий раз ліпше уважати, а покарана несправедливо, [бож припадок, чи неосторожність — це не те саме, що зла воля!) — тратить серце до батька, матері. Це є великим, страшним злом у вихованню, а крім цього другий раз дитина не признається до того, що їй трапилося, — буде скриватися, брехати, крутити.

Матері і батьки ніколи не повинні забувати, що виховати добру дитину можна лиш добрим способом, лагідністю, заохотою, вирозумілістю, а злим способом, биттєм, проклонами, лайкою виховуємо собі злі, непослушні, брехливі діти, котрі замісць слухати й любити, будуть нас боятися, скривати все, а то, не дай Боже, й ненавидіти своїх не, справедливих батьків.

Може хтось скаже, прочитавши це: „Ей, як не я научу дитину брехати, то навчить її хтось другий! А то мало хиба зіпсутих, брехливих дітей? Чи то лиш від батька, матері дитина брехні учиться? — Так, дітей, а далі в пізнійшім віці злих, брехливих людей, дитина наша стріне немало. Але тоді розумна матір чи батько скажуть їй: „Дитино, ти не дивися, що такий хлопчик, чи товариш робить, або балакає; це бідна дитина, якою не було кому займитися, навчити добра, не тобі дивитися на неї, ти радше старайся, щоб вона на тебе дивилася“. — Тоді дитина, яка привикла вірити батькам, яка їх любить, шанує — повірить їх словам і цим разом, і ця свята віра встереже її від зіпсуття, іноді може вдержить і на краю пропасти.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ.

ЖІНКА В АМЕРИЦІ.

На святочний свобідний час хочемо вам, милі читачки й читачі „Жіночої Долі", розповісти дещо про жінку-американку, а відтак і про становисько нашої жінки в Америці.

Американка.

Американка то розпещена дитина, якій все вільно, яку всі обожають, як нікотрих жінок на світі. Це упривілейоване становисько жінки в Америці походить ще з тих давних часів, коли то до Америки почали заїздити перші білі люди, а були це, розуміється, самі смільчаки — очайдухи без жінок. Коли ж по яких кілька десятках літ почало попадатися туди й жіноцтво, — то їх там, як то кажуть, прямо носили на руках.

І ця незвичайна увага, з якою ставилися перші еміґранти до жіноцтва, стала правилом для усієї Америки по нинішній день; тим легше, що в Америці й по нині жінок далеко менше, як мущин. Коли в цілій Европі жіноцтво мусіло завзято боротися за рівні права з мущиною так у державі, як у громаді та родині,— американка зовсім цього не потребувала; а коли вона в Америці й не мала повних політичних прав, то не тому, щоб, як у Европі, не хотіли їй їх признати, а просто тому, що американка сама собі їх не бажала. Коли, може, й була там яка боротьба о рівноправність, то хиба межи самими жінками; одні хотіли її, а другі казали: „Нащо нам цього, або ж нам і так зле? Чого ж нам ще треба?"

Жіноцтво американське звичайно більше образоване від мущин, які будучи заняті бізнесом, не мають часу віддаватися довгим науковим студіям. Американки займаються літературою, по части наукою, але участи в політичній роботі, в суспільнім житті мало беруть; а вже такі геройки Духа, які дає нам Европа, в Америці майже не мислимі. Не мислима така геройка, яку має Франція в особі Йоанни д'Арк, що то потрапила на чолі війська йти спасати свою вітчину; не мислимі такі російські геройки-революціонерки, що гинули в боротьбі з царатом. Не сотворили би американки славних баталіонів смерти, які творило европейське жіноцтво у Світовій Війні. Не мислимі такі сміливі патріотки-геройки, які мали й ми межи Січовими Стрільцями, як от Степанівна, Галечко й другі, або як от на Великій Україні Христина Скачківська, Світляна Харченківна чи отаман повстанців Маруся Соколівська та інші, що кинули свою хату, рідню та довгі часи на полі слави боролися враз з другими за волю свойого народу!

До цього всього американка не здібна, бо тільки конечність, боротьба гартує духа, викрешує вогонь, — це бачимо найліпше на мущинах американцях, у котрих боротьба о існування виробила не видану нігде силу волі, очайдушну відвагу, залізну витревалість...

Як американкам приходить усе без зусиль, можемо мати поняття із цього, що в Америці увійшов у життя такий один звичай, якого в Европі мабуть трудно собі уявити, а іменно: по смерти чоловіка, який займав в суспільности якесь визначне становисько, вибирають на його місце його жінку або доньку без огляду на те, чи вона до цього підготована чи ні. Приміром перша пані Роджерс по смерти свойого чоловіка зістала покликана до Палати репрезентантів до Вашінґтону. За нею покликано на це високе становисько по смерти їх чоловіків вже й п. Нолєт і Кан, а пані Менсон не обняла цього становиська сама, а вислала туди місто себе свою дочку. Деякі жінки в такий спосіб стали ґубернаторками держав (стейтів), або й секретарками міністерства, що рівняється в старім краю становиську міністра. Здається, що з часом цей звичай перейде теж і на президентуру держави.

Американка в товариському житті.

Жінка американка має в товариському житті незвичайну пошану й привілеї.

Нігде жінка не є в такій почести, як в Америці. Приміром, в Америці є звичай, що люди при привітанні не знимають капелюха, а салютують по військовому, а одиноко перед священником і перед жінкою звичай обовязує здіймати його. Та ще й поздоровити жінку мущина сам не сміє, аж доки вона не осмілить його до того усміхом, чи легким кивненем голови. Також руку мущина не сміє подати жінці, якщо вона перша не витягне до нього своєї.

Наколи хтось йде чи стоїть з женщиною, а надійде знакомий мущина, і та особа познакомить з нею, — мущина зняв капелюха і, чи то сонце, чи мороз, чи вітер, чи дощ, так довго не сміє його вложити на голову, доки жінка сама не попросить його о те, аби накрив голову.

Якщо американець іде з жінкою хідником, то завсіди він іде від сторони дороги, а вона від мура, а то тому, щоб в разі якого випадку міг її захистити.

Запалити папіроса при жінці мущина не сміє, хиба що вона сама попросить його о те.

До ресторанів, усяких урядів, до сіней приватних домів американець входить в капелюсі. В харчівні знимає капелюха аж тоді, коли сідає до стола їсти, — але коли де увійде жінка, тоді всї зараз скидають капелюхи, і доки вона є, не сміють вложити їх на голову. Тут треба завважити, що наші еміґранти все і всюди входять і сидять в капелюхах; вони уважають, що як не віддадуть чести, кому вона належить, то це піднесе їх у власних очах. І ця нетактовність нашої еміґрації дуже разить кождого американського джентельмена.

Коли входимо до трамваю або залізниці чи де, то обовязком мущини-джентельмена є хоч не знакому жінку пустити першу і помогти їй вступити на ступінь. В трамваю мущина обовязково уступає сидяче місце жінці, а треба знати, що американські трамваї все переповнені, і люди там тиснуться, як оселедці, а щасливий, що захопить місце до сидження, не легко його уступає. Мущині уступається тільки тоді, коли він з дитиною на руках; це також американський звичай, що діти носять чи возять тільки мущини. Взагалі жінку

все і всюди пускається попереду; виїмок є, коли висідаємо з трамваю або залізничного воза, — тоді зіскакуємо перші на те, щоб помогти женщині злісти.

Великим товариським промахом булоб, колиб мущина дозволив женщині в своїй присутности платити за себе чи то в ресторані, театрі чи трамваю. Виїмок становить залізниця, де кождий платить сам за себе. Всюди інде мущина платить за женщину, хочби вона не була його жінкою або своячкою.

Американська жінка перед правом.

Які привілеї має жінка в Америці, виказує найліпше судова практика. Як, небоже, зайдеш в суд з якою жінкою, то пропав — ніколи справи не виграєш!...

В державі Іліной в послідніх кількох роках 29 жінок ріжного стану ставали перед судом за те, що забили або замордували мущин, найбільше власних чоловіків. Із них ні одну не засуджено на смерть, хоч були такі, що одверто признавалися до злочину. Більшу частину з них зовсім увільнили від кари, бо вони сказали на свою оборону, що чоловіки з ними зле обходилися. Ця поблажливість відноситься і до чужинців. Трапилось, що італіянка, фармарка, при допомозі коханка забила свойого чоловіка. Вона тримала його за руки, а коханець бив обухом по голові. Син фармара бачив те і засвідчив це в суді. І от перший раз в державі Іліной трапилось таке, що цю жінку засуджено на смерть. Одначе уся суспільність підняла такий ропот, крик, що судія мусів перевести ще раз розправу — і її засуджено на тюрму від одного до 10 років. Напевне по році випустять її на волю.

Права американки в подружжі.

Як американка одружиться, то вона тратить не лише своє дівоче назвисько, але й імя. Напримір, жінка Уіляма Пейна не називається Марія Пейн, але так, як її чоловік: пані Уілям Пейн.

Та поза тим право її не обмежене.

Чоловік має обовязок дати жінці достаточне утримання та обходитися з нею чемно та делікатно. Американка, як то кажуть, не дасть собі наплювати в кашу! Якщо її власні слова не помогуть, вона удається до суду й жадає розводу, який в Америці здобути дуже легко. А тут, брате, чи ти винен чи не винен, суд візьме жінку в оборону, хоч би ти що робив! Розведений чоловік мусить дати своїй розведеній жінці удержання; як є діти, то і їм теж і то відповідно до свойого маєткового стану. Якже вона ще навіть не твоя жінка, а ти лише обіцяв з нею женитися, а не здержав слова то женщина має право до відшкодовання, і часто мущині приходиться іноді без своєї вини платити за це грубі гроші. Так само якби хто звів дівчину, й вона стала матірю, — право примушує мущину з нею оженитися, або дати їй і дитині удержання; а якби не міг цього зробити, карає тюрмою.

Приданого американка не потребує, ані ніякої „виправи“; про це в Америці ніхто не питає. А якщо трапиться, що жінка має свій маєток, то він є її особистою власністю, до якої чоловік не має ніякого права. Тут вона каже до чоловіка і суд на те дозволяє: „Що твоє, то й моє, — але щодо мого то тобі нічо до того!“

Як чоловік в торговлі чи в чім хоче покористуватися майном жінки, мусить його правно забезпечити і платити відповідні відсотки.

Коли чоловік умірає без завіщання, то половина його майна переходить на жінку; як є діти, то третина.

Якщо батьки мають майно, то, коли син жениться або дочка виходить замуж, вони їм нічого не дають. Вони кажуть: „Хочете жити — дороблятеся самі!“ Доперва по смерти обох батьків діти дістають свою частину.

Замужня американка рідко коли заробляє сама на себе; а якщо в незаможних сімях трапиться це, то не для того, щоб помогти чоловікові в удержанню родини, а щоб самій стати більше незалежною від сімї.

Тому що в Америці нема родового шляхотства, а іноді багатим американкам захочеться стати графинею чи княгинею, — тоді вона виходить замуж за збанкротованого европейського шляхтича, і за те шляхотство батьки (звичайно матір молодої, яка є причиною такого подружжа) мусять чоловікові американки добре заплатити Це є одинокі случаї, де чоловік має якусь користь від багатої жінки.

Яке становисько нашої жінки в Америці?

Кількадесять літ тому назад, коли до Америки наші перші еміґранти заїздили звичайно теж без жінок — вони їх більше шанували. Якже з часом нарід обзнакомився з тутешніми обставинами, і жінок стало чим раз більше приїздити, наш нарід наново повернув до того переконання, що жінка є щось нищого від чоловіка, що вона задля своєї слабшої сили та соромливости підлягає таким правам, що й діти, та що він може над нею старшувати.

Наш чоловік і в Америці є того переконання, що з жінкою шкода говорити розумною бесідою, а найшвидше научити її мож кулаком. Тому серед нашого народу, як і в старім краю, жінки не шанується, не рахується з нею, іноді майже погорджується нею.

Вправді тутешнє право, як ми бачили, боронить жінку від чоловічої напасти так, як боронить слабу дитину, і жінки інших народів вповні користають із прихильних для жіноцтва тутешніх прав, — та наша жінка з привички, соромливости, зі встиду перед людьми не удається на судову дорогу й терпеливо зносить свою незавидну долю. Коли розводи в американців є хліб насущний, наші жінки користають з них дуже рідко.

Навіть ті жінки, що рівно з мущинами працюють по фабриках, віддають свій заробок на спільне удержання дому і не добувають собі тим більшої незалежности.

Як на такі відносини поміж нашими людьми мусить дивитися джентельмен — американець, — можемо собі уявити!

Др. В. Сіменс.

Чи Ви маєте вже пєси

ДМИТРА НИКОЛИШИНА:

„Артисти“ і „Маєві акорди“?

Дістати можна в автора: Коломия, Дідушицьких, 18. — Ціна книжки — 1 золотий.

:—: Почтова оплата на рахунок покупця. :—:

Лист з фармів.

Що наші люди їдять в Канаді.

....Їдять тут в Канаді дещо і з таких страв, як і в краю. Варять борщ, тільки приправляють не так, бо тут кождий має свою сметану, мяса подостатком, що є чим його приправити. Голубці варять так, що на машинці мелють мясо дрібненько тай додають до рижу (не вареного передтим) і так варять. Пироги (вареники) роблять вони по крайовому, але не так частенько, бо пироги тут не така славна страва. Мясо приправляють ріжно, не так, як ми в краю робили, варене в юшці і підправлене трохи мукою, але роблять шницлі, печуть, перекладають всяким корінням, закришкою і складають в роустер (поливаний баняк з накривкою), посипають трохи мукою, закривають накривкою і кладуть в братруру, доки не випечеться, (2 години).

Печуть паї (пляцки з крухого тіста з яблоками або родзинками, або чим иншим), кейки (подібні до медівників), пампушки. Докладно, як їх печуть, якщо вам треба, напишу.

Як люди в нас на фармах їдять? То так: рано на сніданнє порідж (вівсяна каша) з молоком тай цукром, кромі того яйця мягко варені, або пенкейки (пляцочки, випікані на смальці) з праженою калиною або з другим джемом (мармолядою). До того ще каву з молоком, хліб білий тай масло. Це так по більшій части їдять, але дехто їсть і мясо з бараболею, або що друге тай каву.

На обід — то зупу, або борщ, або росіл з мяса, вже як коли що є. Мясо, бараболя, огірки, або томейтос (помідори) квасний. По мясі до чаю кейк або пай який.

Лонч (підвечірок) рідко їдять, хиба коло роботи. Чай, хліб з маслом, з медом або джемом.

Вечера межи 6-ою і 7-ою годиною, як худобу обійдуть і робота кінчиться. Вживається сметани й сира, або як є, то мясо, яйця, до того ще чай, хліб білий з маслом.

Тут глиняних горшків нема, ані в спіжевих, як у вас, ніхто не варить, а бувають горшки самі поливані або з алумінум (алюміній). До мяса є машинка, щоби на дрібно різати мясо. Всі миски й тарілки порцелянові, все начиннє порцелянове. Ножі, вилки тай ложки металеві; деревляних ніхто і не видить.

Те все ми ордеруємо (записуємо) з Ітона (найбільший склеп в Канаді), з катальогів. Приходить почтою, а більші річи, як ліжка, крісла, приходять на стацію — від нас до стації 12 канадійських миль (на краєві щось 2½ милі).

Варять і печуть у нас на спіжевих кухнях, а хліб то печуть в осібних печах, на дворі. Кухні теж можна з Ітона ордерувати.

До молока всі мають великі баньки, на яких 5—8 ґальонів (ґарців) молока. Його ллється з гори, на долині є закрутка з ґумою, що можна молоко випустити. Через маленьке скло видко, доки сягає сметана так, що можна саме молоко випустити, а сметану лишити. В кого більше коров, то має машинку до молока; так як у кіш до муки в млині, так молоко ллється в таку миску і крутиться корбою. В одну посудину сходить молоко, а в другу стікає сметана, Сметану збирають у баньки і відсилають до компаніїв, а звідти присилають чеки на гроші. Платять ріжно, вже як яка сметана, чи першого ґрейду, чи другого, чи якого, від 25-45 центів за фунт. З сего люди мають добрий зарібок і є такі, що лиш з коров живуть.

Докія Андрушко, Сеньків, Манітоба, Канада.

Лист малої дівчинки з Америки.

Про 12 літню поетку.

Дорогі товаришки й товариші!

Я є українська дівчинка, маю скінчених 12 літ. Звуть мене Доллі (Dolly) або Ляльочка. Ходжу до 8-ої „Ґрамер Ґрайд“, себ-то по вашому 8-ої нормальної. У нас є 8 „Ґрамер Ґрайд“, а чотирі „Ґайскул“ — „високих кляс“, по вашому ґімназії. Та про це мій старший брат ліпше вам опише, а я хочу розповісти вам, як то недавно нашу школу відвідала мала 12 літня дівчинка, англійська поетка.

А треба вам знати, що у нас, в школі, учать нас не лише з книжки, але й через те, що школи наші відвідують ріжні славні люди. На лекції ґеоґрафії час від часу запрошують якогось подорожника, який оповідає нам про далекі краї, які він оглядав. На лекції зоольоґії приїздить славний дослідник життя звірят і оповідає нам та показує рухомі образочки з їх життя. На лекції літератури запрошують славних поетів, поеток, які читають нам свої твори, пояснюють їх, розповідають щось цікавого з свойого життя — що вплинуло на те, що вони стали письменниками. Оповідають нам образово, як їм думки пливуть, та які сили духа спонукають їх до написання сеї або тої повісти чи поезії, а часом одного лише речення або слова.

Ми теж оповідаємо або деклямуємо перед ними їх поезії — а хто найкраще з того вивяжеться, дістає на памятку книжочку поета з власноручним підписом.

Такі відвідини чоловіка науки лишаються нам на все життя в памяти, бо тоді ми не тільки учимося з книжки, але бачимо очима, чуємо ухами, дотикаємо руками — отже трьома змислами всякає в наш мозок наука і через це не вивітріє з нього так скоро.

Цього року відвідував нашу школу старенький поет Джемс Увітком Ройлі. Та про його відвідини оповім вам тоді, як дістану образочок, щоб надіслати вам — побачите нас із стареньким поетом.

Тепер розповім про дівчинку Наталю Бруклін, яка мимо того, що має лиш 12 літ, є вже така славна поетка, що льондонське товариство письменників приймило її в свої члени. Вона вибралася зі своїми батьками в подоріж навколо світа й заїхала до нас, до Шікаго, і її запросили до нашої школи.

Як ми всі були цікаві на таку дівчинку-поетку, то й не треба вам казати!

Всі діти й учителі зібралися, щоб послухати, що вона нам буде казати. І от довідались ми від неї, що властиве імя її це Наталя Крен, а псевдонім — „Бруклін“ — прибрала вона собі тому, що в Лондоні мешкає при вулиці Бруклін.

Вона розповідала нам, що відколи память її сягає, вона складала віршики, і як лиш навчилася читати, то прочитувала вірші визначних поетів.

— Багато я їх не читала, — говорила мала поетка, — але що читала, то основно, над усім

застановлялася. Не той набирає розуму, хто читає багато, але без розбору й застановлення, а той, хто прочитає хоч би не багато, але думає над тим, що прочитав. Розум залежить не від кількости, а якости науки. Кажуть, що президент Лінкольн мав у своїй бібліотеці, крім наукових правничих книжок, лиш дванадцять творів чільних письменників, а мимо цього був одним з найславніщих фільозофів і бесідників...

Наталка Бруклін оповіла нам дальше, що досі написала вона два томи віршів, і виголосила перед нами прегарний вірш під назвою „Вуличка любови“ (Love Lane). В ньому описала вона гарненько свою шкільну товаришку нігерку (муринку), яка своєю піснею про троянду „Мура“ зваблює цілу околицю під свої вікна.

Всі, хто переходить „вуличкою любови“, ступає тихенько, щоб не закаламутити її спокою.

І багато інших прегарних віршиків деклямувала вона нам і кождій з нас дала свою світлину із власноручним підписом.

Ми сердечно тішилися цею молоденькою поеткою та щиро бажали їй, щоб вона стала ще славніщою та багато таких чудових віршиків написала.

Ваша Доллі.

В 1921—22 р. р. в деяких часописах промайнуло імя і нашої поетки-дівчини Ліди Дучімінської, яка так само на 12 р. життя писала вже гарні поезійки. В останній час Ліда замовкла. Чому? Редакція „Ж. Д.“ закликає Ліду відгукнутися.

Редакція.

Любі передплатники „Жіночої Долі“ молоді й старші!

Пригадуємо ще раз, що редакція американського відділу „Ж. Д.“ дає **безплатно** поради в усіх життєвих справах. Скористайте з нагоди! Коли хочете мати якісь інформації, що торкаються життя в Америці й Канаді, також звертайтеся до нас. Листи надсилайте до редакції „Ж. Д.“ в Коломиї (вул. Нова, 1.), а редакція сама вже перешле до Америки, і Ви одержите відповіди й пояснення на питання, що цікавлять Вас.

Редакція американського відділу.

Др. В. Ганьківський

Як зберегтися від заразливих хвороб.

25 процент людей вмірає пересічно на заразливі хвороби — з того найбільше на туберкульозу (сухоти, чахотку), запалення горла, легких, очеревної, олегочної, тифу, дифтерії і шкарлятини. Через що слабують вони і вмірають? Через те, що не уважають на себе, не вміють уникнути зараження, не вміють відповідно жити. Причин виходить багато, та найважніщою причиною у нас це нечистота! В хаті, в котрій нема підлоги, а просто земля, — діти, — але теж і старші, легко застуджуються і хворіють; в хаті, в котрій не отвирають вікна і не міняють повітря, не вивітрюють вонючих запахів, люде западають на груди — передусім на сухоти. Люде, що ходять в нечистій сорочці, немиті, слабують на всякі заразливі хвороби, ба й розносять їх по селі; люде, що плюють на підлогу, випльовують часто густо заразливі бацилі і поширяють тим самим хворобу; люде, що годують у себе воші — годують тиф плямистий у себе і наражують себе і все село на тяжку небезпеку. Жінка, що не миє часто підлоги, не держить чисто обійстя, стайні, не пере білизни, не миє тарілок, ложок, не держить чисто дитини, себе, та передовсім своїх рук, хай не дивується, що чоловік, діти і челядь на жолудки слабують, що лягають слабі до ліжка, нездатні до праці. Чоловік, що ставить гнійник перед хату або не далеко, хай памятає, що тим самим ставить джерело зараз і хворіб під сам ніс! Гнійник повинен стояти далеко від хати! Обійстє і обора повинні бути чисті, незасмічені — так само хата мусить бути завжди позамітана, чиста, вивітрена, А чистота рук і рота — це повинен кожний знати і памятати, як „отче наш“!

Не забуваймо, що заразки хворіб ідуть або ротом, або через воздух до нас! Чим чистіщі ми, чим чистіще коло нас, тим здоровіщі ми є і будемо!

Домашні звірята і хвороби в людей.

Хто з нас не любить домашньої звірини? Кождий. Один коровцю, коні, другі собаку, вівцю, козу, інший крілика або кота. Та й нема у нас хати, де не булоб звірини біля хати. Вони нам потрібні, пожиточні, без них просто неможливо булоб і вижити. Це правда, і ми це добре знаємо, але не знаємо, що домашні звірята доволі часто як заслабнуть, або на зверх здорові, переносять хворобу на чоловіка. От візьмім золзи в коня. Це тяжка хвороба в худоби, але як перенесеться на чоловіка, то не дай Боже! Вийти з тої слабости вже важко! А пархи, боляки як легко переносяться на чоловіка! Те саме з вівцею, з козою, коровою, що на зверх здорові, або й справді здорові носять на своїй шкірі, у вовні, у волосю заразки ріжних тяжких слабостей. Однак найбільше лиха наносить собака і кіт! Собака, що буває цілими днями вганяє по селі, по лісі, між иншими собаками обертається, та їсть всяку нечистоту, відпадки, досить часто наносить до хати всякі зарази і хвороби. Він і свиня не рідко нащеплюють хробаки, тріхіни, салітери, туберкулозу (чахотку), прищі, боляки і т. п. в першу чергу між дітьми, що охоче бавляться з собакою, гладять ба й буває цілують. Кіт так само може багато лиха наробити. Спеціяльно такий кіт, що з хати до хати волочиться, „ходить на жебри“ та крім мишей ловить шури, а в ночі з дітьми разом в одному ліжку спить. Такий кіт легко наносить туберкулозу, шкарлатину, тиф, дифтерію, всякого рода боляки дизентерію ба, й чуму!

Отже уважно з домашними звірятами поводитися! Кота до хати на ніч до дітей не впускайте! Не дозволяйте, щоб собака лизала по лиці! Не пускайте собаки ні кота безпотрібно за обійстє. А як кинулася встеклизна на селі, то привяжіть пса до будки, не пускайте нікуди, бо готов багато зла наброїти! Відучіть ради Бога дитину цілувати пса або кота! А заслабне у Вас худобина, то кличте ветеринара. Так само не купуйте і не їжте підозрілого, дешевого мяса, бо в ньому инколи аж гуде від заразків тяжких слабостей!

Як можна позбутися корчми з села.

Найбільшою причиною бідноти й темноти наших сіл — це безперечно корчма.

Не було б корчми в селі, — нема де тратити дорогого гроша, не менше дорогого часу, а вже найдорощого здоров я.

Теперішній закон (Дневних законів ч. 35 з 1922 р. і розпорядок міністеріяльний ч. 51 з 1922.) дає горожанам Польщі право позбутися того тяжкого ворога з села.

Як до цього братися? Хто має право жадати цього?

Жадати може в першу чергу уряд громадський з власної волі. Коли уряд громадський цього зробити не хоче, тоді може жадати цього одна десята часть усіх мешканців без ріжниці полу даної громади, що скінчили 21 рік життя.

Зробити це так: скликати до читальні збори в тій ціли й ухвалити таку постанову. Тоді внести через староство подання до Окружного Суду (для Коломийщини — в Станиславові) о прислання громаді її виборчої листи, підписане через висше означене число громадян.

Листу цю, як пришле Суд, виставляється на чотирнадцять днів на виднім місці в громаді, щоб люди могли перечитати собі, хто має право голосування.

По чотирнадцятьох днях громада призначає час і день зборів (це мусить бути українське свято або неділя), на котрих має відбутися голосування перед комісією такою, яка урядує при виборах, а то: 3 члени ради громадської, одного члена призначає староство, а одного іменує окружний суд.

О визначення тих делегатів треба зробити подання до староства.

Для правосильности ухвали вистане воля не більшости управнених до голосування, а більшости дійсно голосуючих.

На підставі такої ухвали, староство вже може заказати продажі спіритусових напитків в громаді. Інша річ, що корчмар буде вносити протести до найвищого суду в Варшаві. Одначе рішучий голос громади мусить свого права добитися. От в той спосіб недавно позбулася корчми громада Видинів. Тож треба добувати усіх сил, ужити усіх заходів, щоб лиш побороти це жерело усего зла: розпусти, деморалізації. Та є ще оден спосіб, що цілковито лежить в наших руках. Це бойкот. Таким способом викинула з села корчму громада Сопів під Коломиею. Ніхто не переступав порога корчми через кілька місяців і корчмар забрався.

А нумо! Котрі села будуть такі розумні, зорганізовані, щоб виповіли війну лютому ворогові?

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Як спекти добрі колачі або булки.

5 літрів білої пшеничної вигрітої муки розділити на половину. Одну часть розчинити в чисто вимитім коритці майже двома квартами літнього молока та 8 деками доброго не перемерзлого дріжджа. Як скисне так, аби аж бульки стали на тісті, сипати потроху решту тої муки; для запаху дати ложочку дрібно січеної цітрінової скірки або два ванільові порошки, що дісганете в „Торговлі“ чи кооперативі; дати 5 або й більше яєць, розбитих з дрібкою соли та цукру, всипати жменю цукру й місити аби аж від руки відставало. Наприкінці досипаємо пів склянки розтопленого масла і ще раз добре вимісити. Прикрити чистим рушником, поставити біля теплої печи і най росте.

Як зробиться тіста два рази стільки, що було і почне розпукатися, виробляти на стільниці булки чи колачі, складати на смальцем висмаровані бляхи і най ще раз підкисне.

Опісля пекти годину в лекшій як на хліб печі.

Із цього тіста можна зробити і маківник. Взяти частину тіста, розтачати на стільниці тонко на пів пальця; помастити тісто білком, положити на пів пальця грубости тертого маку, звинути в валок, трошки наче перекрутити, попроколювати дротом. Як ще раз рушиться, посмарувати яйцем і пекти.

Мак до того: сивий мак виполоскати чисто, спарити окропом і най постоїть в воді цілу ніч. Сцідити через ситко й утерти добре в макітрі, додати цукру або меду, скірки цітринової або троха товченого ценамону і розсмарувати на тісті на пів пальця грубо.

Недорогі пампушки.

2 кварти біленької пшеничної муки розчинити літрою теплого молока й 4 деками дріжджа. Як скисне, вляти до того 4—5 яєць добре розбитих з склянкою цукру і трошка соли; дати дрібно посіченої жовтої скірочки з цітрини, і місити, досипаючи по троха около дві літри муки [уважаги, аби тісто було троха рідше як на булки.] Місити добре, аби аж від руки відставало. Наприкінці дати пів склянки свіжого розтопленого масла іще раз добре перемісити, та покласти біля теплої печі, щоби підросло. Як виросте аж почне розпукатися, тоді викидаємо його на підсипану мукою стільницю, розтягаємо чи розтачуєм на пів пальця грубо, викроюємо склянкою кочільця. Накладаємо на одно трошка смаженої рожі, овочевої мармоляди або і добре охолоджених повидел, прикриваємо другим кочільцем, стиснемо легко самим беріжком і склянкою ще раз зрівнаємо. Нім доробимо всі, то перші вже звичайно підростуть і тоді кидаємо їх на розпалений смалець, в котрім мають плавати, Як з одної сторони пампушок добре зарумяниться. обертаємо на другу. В кінци виймаємо друшляковою ложкою або вилками; як обтече з смальцю, кладеться на папір, аби ще вибрав товщ, і посипається мілким цукром, змішаним з ванільовим порошком. До смальцю, аби не палив, вкидається по кавалку сирої картофлі, або вливається келішок руму.

З цього самого тіста, лиш повільнішого такого, що не годен би розтачати, можна робити пампушки, кидані ложкою на смалець. Смальцю тоді не потребує бути так богато, аби тісто аж

плавало в нім; вистане, коли мають в чім обсмажитися.

Пампушки на піст можна робити й пісні: розчинити 2 літри муки літною водою, дати троха соли і 2—3 дека дріжджа (трошка густіще, як на звичайне тісто). Як перший раз виросте, кидати ложкою і смажити на олію.

Ліпші, як до розчину додати зо два яйця, троха масла та розчинити на молоці.

Узвар (вар.)

Страва з сушениць, яку на Великій Україні обовязково подають на Свят-вечір так само, як і куттю. Найперше варимо добре сполокані сушені яблука і грушки, покраєні на чверточки. Як помякнуть, додаємо сушених сливок і вишень, а також жмінку добре виполосканих родзинок та кілька фіг. Додати до смаку цукру, кавалочок ванілі або покраяні в кочільця пів цітрини — лиш без кісток бо в них є гіркість. Як усе добре зварене, але не розварене, висипаємо на глубоку тарілку чи миску й холодно подаємо до вечері. Варити добу наперед.

Оселедці, смажені як риба.

З оселедців мож робити такі страви, які можуть дуже добре заступити свіжу, а так дорогу тепер рибу, тільки треба їх перед тим дуже добре вимочити. Робимо це так: свіжо куплені добрі, товсті оселедці треба виполоскати в кількох водах, виймивши з них усе з середини. Відтак намочуємо в воді на кільканайцять годин, зміняючи часто воду. На кінці добре є налити їх ще на 3 до 4 годин солодким збираним молоком. Опісля здіймаємо осторожно скірку, виймаємо хребет; хвостики й головки відкидаємо, і обточуємо ці половинки в пшеничній муці, потім в яйці розбитім пів на пів з водою і ще раз обтачати в міленько товченій сушеній булці, або пересіяній через сито пшеничній разовій або і питльованій муці. Тепер ці кавалочки смажимо на кипячому олію або на маслі. Як стане на них з обох сторін румяна скірочка, складаємо гарно на тарілку, убираємо купками тертого хреню й галузочками зеленої петрушки. До того присмажена краяна в кочільця картофля.

Дуже добрий медівник.

1 склянку меду, 1 склянку цукру терти валком в макітрі, додати ложку свіжого несоленого масла, вбити по одному 4 яйця, 1 ложку поташу, ложку запахів: гвоздики, ценамон, 3—4 зеренця англ. перцю, помаранчевої скірки, на останку не перестаючи терти досипаємо 3 склянки білої пшеничної муки домішати ще склянку січених волоських оріхів, виляти на бляху висмаровану воском або смальцем і пекти в мірній печі пів до три чверти години. Уважати аби не спалити — пробувати соломкою. Як чиста — готовий.

Литовський квас.

Разовий хліб покраяти на куснички і сушити в печі, щоби аж зрумянився, але не спалився. Три фунти того сухаря покришити дрібно, всипати в нову, чистеньку бочілку або яку іншу чисту посудину, запарити шістьома гарцями окропу і покласти в теплі на цілу добу. По 24. годинах переляти осторожно, аби не рушити розмоклого хліба, до іншого начиння, чи бочілки. Тепер чистий вже плин осолодити кількома шклянками цукру (5—6, а як хто любить, то і більше) позливати в фляшки **(не повно)** і заткати спареними в окропі корками, привязати, ще зверху до шийки шпагатом щоб мусуючий плин не висадив їх у воздух.

Як що хто любить легку гіркість, хай додасть ще не напару із дрібочки сушеного хмелю.

Напій цей постоїть в холоді кілька днів — довше ні!

Отвирати фляшки обережно, бо теч любить утекти з фляшки.

Зі світа.

Мужні виступи жіноцтва.

Сенаторка О. Левчанівська.

У вересні 1925 р. в Парижі відбувся конґрес мира; несподівано там виринула справа національних меншостей. При цій нагоді взяла слово українська сенаторка О. Левчанівська й висказала, яку боротьбу мусить вести укр. народ у Польщі в обороні своїх прав на полі рідного шкільництва, а також і в інших ділянках життя.

На конґресі націон. меншостей в Женеві вона також сміливо виступила в обороні культурних прав укр. народа на прадідівських землях.

П. Ольга Гузар.

В столиці Румунії — Букарешті відбувся в початку листопада жіночий з'їзд. Брало в ньому участь до двох тисяч передового румун. жіноцтва з цілої Румунії. І от тут уперше, відколи українці стогнуть під румунським ярмом, піднісся сміливий голос скарги й протесту проти варварського поступування румунів і то з уст української жінки п. Ольги Гузар. Нечувано, як на Румунію, сміливий виступ п. О. Гузар зробив на присутніх велике враження.

Селянка Гладка.

На другій сесії Всеукраїнського Цент. Виконавчого Комітету Рад в Харкові селянка Гладка сміливо виступила в обороні українського шкільництва та зробила сміливі закиди владі, яка мляво переводить „українізацію“ шкіл. „Поруч з розмовами про українізацію, в дійсности дуже важко відшукати українську книжку. Коли почали вже вчити українською мовою, то слід і продовжувати“, говорила вона.

З подібними промовами виступила й друга жінка — Баранова.

Веселий кутик.

Сама кістка.

Здибалися на вулиці два хлопчики. Один їсть щось смачного, а другий слюнки ковтає.

От другий і підлабузнюється до першого:

— Іванку... що ти їси?

— Печіночку...

— А дай-но мені покуштувати!...

— Та тут сама кістка, — відповідає хитрий Іванко.

———

Читайте „Жіночу Долю"!

Геть пішов вже рік старий,
Рік жіночих сліз і лиха, —
Світла правди зо два міха
Принесе хай рік новий...

Наші милі читачки,
Тямте — є на світі воля!
Лиш погляньте у стрічки,
Що Вам дасть „Жіноча Доля".

Щоби ліпшою була
У суспільстві жінки роля,
Щоб добро вона несла, —
Вас навчить „Жіноча Доля"...

Як плекати діточок,
Вашу радість, вашу втіху,
Щоб вони росли без лиха, —
Ви знайдете між стрічок...

І в городі як робить
Як ходити біля поля,
Щоб найбільший мати зиск, —
Вам подасть „Жіноча Доля"...

Смачно пряжити й варить
І капусту і квасолю
Навчитеся в одну мить,
Лиш глядіть в „Жіночу Долю"..,

Словом — хісна зо два міха,
А ще третій повний сміха
Вам подасть журнал жіночий...
Тож читайте на всі очі!..

Гей, єднайтеся, жінки!
Геть жалі, сумніви й болі!
А вже шлях до сонця й волі
Вам покажуть сторінки:

Жіноча Доля

щомісячний часопис для українського жіноцтва. Передплата виносить: в краю 1·50 зол. на квартал. Для заграниці: 1 амер. доляр і 50 цент. на рік.

П. Амі д'Ор.

Що це є?

(Шарада.)

Як **другий склад** поставим спершу,
А в тім притулим **перший склад**,
То вийдуть в нас такі приладдя,
Що хлібу й мясу дають лад.

Ґаздині мають їх у хаті,
На ремінцях старі діди,
І школярі несуть з собою,
Знайдеш в кишені й у ґазди...

А третє — то вже прикра штука!
Коли не в час затулиш піч,
Він поповзе по хаті... Мука,
Аж сльози капають із віч!

Четверте й пяте — то дівчата
Назва пестлива і ніжна;
Колись в давнині так звалася
І наша славная княжна!...

А ціле кожна українка
У своїй хаті мусить мати:
Воно подасть їй добру раду,
Буде також і розважати...

Мі-Дор.

Що радимо читати.

Кінчиться старий рік, починається новий. В цей час найбільше попиту буває за **календарями.** Тому й ми в першу чергу поручаємо нашим Шановним Читальницям календарі і то такі:

1) **Народній ілюстрований календар „Просвіта".** Оцей календар радимо в першу чергу. Має він до 300 сторінок друку, багато малюнків. Містить докладні календарні відомости; має господарський відділ. Дає багато вказівок для філій Т-ва „Просвіта". Добре уложений відділ красного письменства. І пораду і розвагу дасть цей календар. Бажано, щоб він знайшовся в кожнім закутку нашого села.

2) **Календар „Приятель Господаря"**, видання в-ва „Сільський Світ" у Львові.

Це справді приятель господаря і господині. Тут міститься найбільше порад, що торкаються рільництва, садівництва, огородництва, пасічництва і інших галузів сільського господарства. Кожна господиня знайде тут цікаві для себе відомости: про городину, про птахівництво, про худобу. Кожна господиня мусить мати під руками цей цінний календар. Ціна — 3 золоті.

3) **Історичний Календар-Альманах „Червоної Калини".**

Кому дорога згадка про незабутніх Січових Стрільців, про їхні подвиги й муки, про походи, бої, страждання, про лицарську смерть на полі слави — хай купить цей календар, який має багато оповідань і прикрашений чисельними образками. Ціна — 3·50 зл.

4) **Великий ілюстрований „Народний Календар",** в-ва „Трембіта".

Має при собі „Український Альманах", себ-то збірку творів красного письменства. Найбільший з усіх календарів. Ціна 3 зл.

Крім того, поручаємо нашим В. Ш. передплатницям наступні книжки:

— *А. Чайковський:* **На уходах.** Історичне оповідання в двох частинах. Накладом в-ва „Ока".

— *Того ж автора.* **За сестрою.** Оповідання з козацької старини. З малюнками. Накладом видавництва „Ока".

Ці книжочки малюють образки зі славної минувшини України, як то наші люде заселяли безмежний степ коло Дніпра-Славути, як боролися з хижими татарськими ордами, як попадали в неволю і як визволялися... і як з тих відважних людей витворювалося наше козацтво, що вславилося на цілий світ.

— *Дмитро Николишин.* **Маєві акорди.** Картина у 3. діях зі співами й танцями.

Пєса, що цілком дорівнює незабутнім народним драмам Карпенка-Карого, Кропивницького, Старицького. В центрі пєси — ніжні дівочі постати, як от Калина, Катря, що нагадують цілком образ укр. дівчини, оспіваний в народних піснях.

Пєса повчаюча. Читається легко, а також і щодо постановки — не складна; тому надається до аматорських вистав.

— *Того ж автора.* **Артисти.** Комедія в 4. діях.

Пєса змальовує симпатичну постать бувшого січового стрільця Тараса Мудрака, якого війна вибила з життьової колії, — і мусить він хапатися за все в життьовій боротьбі... Навіть „артистом" стає... Зі своєю коханою дівчиною Емількою Тарас переборює ріжні перешкоди — і вони беруться. Пєса цікава й займаюча.

— *Юрко Тютюнник.* **Зимовий Похід 1919-1920 рр.** Накладом в-ва „Трембіта“, Коломия.

Це вже не оповідання, а політичний огляд подій, які пережила молода укр. армія, що цілих 5 місяців вела тяжку партизанську боротьбу, перехрещуючи правобережну Україну вздовж і поперек. Книжочка подає історичні дані, документи, накази, листи тощо. *І. З-ко.*

Увага: Книжочки можна набувати через в-во „Трембіта“, Коломия, Собіського 7, а пєси (також ноти до „Маєвих акордів“) в автора: Коломия, Дідушицьких 18.

Що пишуть про нас.

...Журнал „Жіноча Доля“ може виконати величезне завдання громадського освідомлення та орґанізації селянських читачок. Головне — доступ до села й відповідне поширення під селянськими стріхами, і того можна побажати новому журналові зі щирого серця.“

„Діло“ з дня 27. вересня 1925 р.

... „Воплотилася мрія десятків літ. Мрія Кобринської, Малицької, Кружка укр. дівчат, Кружка українок, Союза українок. Мрія проголошувана безліч разів на жіночих вічах і зїздах; воплотилася в тихій покутській столиці, Коломиї, в вигляді часопису „Жіноча Доля“. „Жіноча Доля“ робить дуже симпатичне враження; зредаґована дуже старанно; торкає і справ людської душі, поступу, орґанізації літератури. А скільки там вказівок, порад і поучень в господарських справах“. *С. Кабаровська*

„Укр. Голос“ з дня 1. жовтня 1925.

... „Кому більше, як не нам, радіти появою нового часопису, присвяченого орґанізаційним змаганням українського жіноцтва. Саме в просвітній орґанізації ми болюче відчували відсутність жіноцтва...

...Новий часопис представляється симпатично. У нас живе надія, що він добуде собі потрібну допомогу в громадянстві, як ще один свіжий засіб у веденню щоденної праці боротьби. Ще один Каміняр стає до великої роботи.“

М. Г.

„Народня Просвіта“ з листопада 1925 р.

... „Часопис виходить на гарнім гладкім папері, друк незвичайно старанний і вже з самого зверхнього вигляду часопис представляється дуже симпатично. Зміст ще побільшує симпатію до того одинокого укр. часопису для жіноцтва. „Жіноча Доля“ відповідає якраз недостаткові укр. громадянства, який ріжні люди старалися заспокоїти, та не знали як. Сей популярний, незвичайно приступний часопис, який старається послужити укр. жіноцтву в усіх напрямках. В нім є здорова пожива і для інтеліґентної жінки і для такої, що поза свою щоденну працю нічим більше не інтересується“.

Канада, „Укр. Голос“ ч. 44. з дня 4. лист. 1925.

Переписка редакції.

В. П. пані Уляна Кравченко, Перемишль. За цінні вірші й побажання дуже дякуємо. Зробили по Вашій волі. Не забувайте за нас.

В. П. пані проф. М. Омельченко, Прага. Рукопис одержали. Спасибі. Скористаємо.

В. П. пан Др. К. Трильовський у Відні. За побажання й обіцяну поміч дякуємо. З цінних порад і адрес скористаємо.

В. П. пані М. Струтинська. За тільки трудів для „Ж. Д.“ і допис щира дяка. Буде поміщено.

В. П. пані Блянка Баранова. Жаль, що рукопис прийшов пізно. До послідної хвилі держали місце. Піде в черговому числі.

В, П. пані Ст. Савицька. За труд і мороку вибачте. За все прислане дуже вдячні. Використавши звернемо.

В. П. пані Парова, в Яворові. Не тільки Ви жалуєтесь на байдужість сільської інтеліґенції. Ці сумні відносини панують скрізь по нашій землі. Більшість учительства, жінок священників наче хінським муром відгородилися від усіх наших змагань, від усієї роботи й геройських часто зусиль. До цеї сумної квестії ще повернемо.

В. П. пані А. Каролишин в Шікаґо, Америка і В. П. пані М. Сліпченко в Йорктон, Канада. Щире спасибі за ласкаві труди біля приєднания нам передплатниць.

Усім нашим прихильникам в Америці і Канаді, що йдуть на стрічу нашим змаганням, щиро дякуємо. Від цього як загал прийме і підопре молоде видавництво, залежати ме дальша його доля і розвій. Зголошуйте передплату, збірайте датки на пресовий фонд.

Від редакції.

Починаючи другий рік видання, розсилаємо це перше число „Жіночої Долі“ всім нашим дотеперішнім передплатницям (-кам) та тим, кого можемо запросити до передплати на рік 1926.

Всїх, що затримають перше число, будемо вважати **своїми передплатниками,** а хто не бажає передплачувати, най зверне часопис з допискою: „не передплачую“, памятаючи, що „Жіноча Доля“ видається за тяжко зібрані гроші свідомих громадян.

Передплата виносить:

В краю: на крартал 1·50 зол.
на піврік 3·— зол.
на рік 6·— зол.

Увага: Зголошувати передплату та вносити гроші можна або до редакції (Коломия, вул. Нова, 1.) або в **своїм почтовім уряді.** Почта сама тоді повідомить нас, перешле нам гроші, і газета буде приходити на подану адресу.

Для заграниці: на рік — 1 амер. доляр і 50 центів (або рівновартість в краєвій валюті).

Увага: В. Ш. передплатниць (ків) в **Америці і Канаді** просимо зголошувати передплату та вносити гроші на адресу:

„Dr. W. J. Simenowicz. 1286 Milwaukee Ave, Chicago. Ill. U. S. A.“

А в Канаді — крім того, заступником нашої редакції ще є: „Dr W. J. Kysilewski, Winnipeg, Man., Canada.“

Всі **жіночі орґанізації,** а рівно **читальні „Просвіти“** в Краю просимо чим скорше надіслати нам замовлення на **стале** запотребування „Ж. Д.“, щоб редакція могла управільнити дальший наклад часопису.

Всі **книгарні, кооперативні склепи та крамниці** так по містах, як і по селах просимо жадати від нас часопис „Ж. Д.“ для розпродажу.

„Жіноча Доля“ виходитиме звичайно що місяця в розмірі 12—16 сторінок друку (святочне число виїмково збільшене до 20 ст. друку), але з побільшенням числа передплатниць (ків) редакція заповідає і збільшення часопису.

„Ж. Д.“ містити ме статті на теми орґанізації жіноцтва, виховання, охорони здоровля, домашнього й сільського господарства; ріжні оповідання і вірші. Взагалі матеріял, цікавий і корисний для жіночого світа.

А в „американськім відділі“, крім того, матеріял цікавий для всіх: так мущин, як і жінок, так молодих, як і старших.

Редакція лишає за собою право скорочувати дописи, чого вимагає невеликий розмір часопису.

Ціна поодинокого числа: звичайного 50 сот., святочного 60 сот. (для сталих передплат. святочне число 50 сот.)

Редакція.

„Фортуна Нова“

Фабрика цукорків і помадок

К. Авдиковичевої і спілки.

Не одні з нас бачили великі оголошення цієї фабрики. Дехто може прочитав от так, як читається знане від десятків літ оголошення про мило „Шіхта“, цікорію „Франка“ то що; але, певно, мало хто застановлявся над тим, що дійсно кажуть нам оці рядки, що криється поза ними.

Отже послухайте: це одинока українська фабрика, не тільки цукорків, але взагалі одинока наша фабрика на цілій нашій Галицькій землі.

Так, на жаль одинока!

Скільки в нас говорять, радять про конечність створення промислу, про закладання фабрик, варстатів, що дадуть нам незалежність, виведуть нарід із біди, та наче б нас закляв хто: ми не в силі вийти із вічних балачок і приступити до діла.

А от тут тихо, без шумного говорення, без накликування о поміч, о складки, переводиться наші кличі в життя...

Хто?.. Жінка і то бідна вдовиця з дітьми, навіть без якоїсь фахової науки, що за одиноке майно мала енергію, силу волі, охоту до праці та тверду постанову: сама собі добуду хліба!

Як же дійшла вона до фабрики?

Одиноко можливим способом — починаючи знизу.

Ви памятаєте, що розповідали ми вам в 3 числі „Ж. Д.“ в американському відділі: як то американці доходять до маєтків? Закладають свій перший варстат десь на поду в куті старого залізничного вагону, в темній пивниці. А далі використовують кожду нагоду, вчаться, поширяють, удосконалюють свою працю, аж доки не вийдуть на вишини, не доступні для звичайного глупого лінюха.

Отак і тут... На перший мішок цукру, що дав підвалину теперішній фабриці, прийшлося продати щось з убогої хатньої обстановки. Як кожда мійська хазяйка, знала вона добре випікати солодощі, робити цукорки, т. зв. помадки; зачала їх виробляти й сама розпродавати по склепах.

Добрий крам єднав собі прихильників, але помадки — це цукорки дорогі, їх купують мало; а от варто б навчитися робити ці дешеві, що на кожнім ріжку вулиці в будах продають!

І вона постаралася навчитися невибагливого способу. Але те, що побачила в такій покутній жидівській „фабриці“, перейняло її жахом: бруд, нечистота, а складники, яких уживається до тої фабрикації, дуже шкідливі — цукор посліднього сорта, якого вимітають з усіх кутів цукроварень; дешеві фарби містять в собі алун, що псує шлунки (жолудки) та ще й викрешує зуби; уживаний у великій кількости порошок федервайс, яким посипають шевці черевики, щоб лекше взувалися, теж дуже зле ділає на здоровля.

Тут уже не тільки охота заробити, вибитися, але й постанова: дати нашій дітворі здорові ласощі, — була товчком до ще завзятішої праці.

Добрий здоровий крам добуває собі збут, одних рук замало — прибувають спільники. Маленька домашня фабрика переноситься з Перемишля до Львова, закуповує ліпше знаряддя, а далі — перетворюється в правдиву фабрику з власним будинком, з найновіщими станками, в якій працює з півсотні наших українських робітників.

Та це ще далеко не те, що могло б бути!

Не 2, а 16 метрів цукру денно могла б фабрика виробляти! Не півсотні, а кільком соткам робітників могла б дати незалежний хліб у руки! Не одній сімї під теперішнє безробіття могла б стати в пригоді!

А так воно на жаль не є...

А знаєте чому? Завдяки нашій байдужности, відсталости, лінивству!...

Якби ми хотіли, то не одну, а кільканадцять таких фабрик могли б удержати. Таж нас 8 міліонів є!...

А нумо, жінки, візьмімося до цього діла! Глядімо добре, щоб в кождому союзі кооператив, в кождій крамниці, кооперативі ніколи не бракувало виробів цієї нашої фабрики! Скаже вам хто, що дорогі? Не вірте тому — не дорожчі вони, а ліпші від других. Хай дитина ваша радше з'їсть цукорок, два, але добрих, здорових, як дешевих десять, котрі попсують їй зуби, збавлять шлунок. Також і в чужих крамницях, де нема наших, жадайте ви й діти ваші лиш цукорків з фабрики **„Фортуна Нова“** [на пушках це мусить бути написано!), а тоді й чужі купці мусять подбати про цукорки нашої та ще й жіночої фабрики! Бо знатимуть, що українські жінки, українська дітвора іншого виробу не покупає.

В єдности, свідомости, в розумінні свого обовязку — велика сила! Використаймо її!

ВИКАЗ ЖЕРТВ
на пресовий фонд „Жіночої Долі“:

Оголошуючи на своїх сторінках список осіб, що перші прийшли на допомогу новому часописові, редакція складає всім жертводавцям свою щиру подяку:

Вп. п. Др. Сіменович Шікаго 5 дол. ам., Вп Докія Андрушко Сеньків Ман Канада 1 дол., Др. В Кисілевський Вінніпеґ Канада 1 дол.

По 15 зол. Вп. п. Ціпановська, Печерська Оробцева; **по 10 зол.** Вп. п. О. Кисілевська писм. Н. Микитчукова, Н. Воробцівна, О. Коссакова, Др І. Новодворський, Геникова, рад. В. Шипайло, Курпякова, Шипайлова, Ганкевичева, Николишинова, Мацькевичева, Мендюкова, Шклярова Смеречиньска, Майковська, Вишиванюкова, Малішевська, Матковська, Горбачевська, Завадовська, Залуцька, О. Кисілевська друж. дир. банку, Вишиньска, Добрянська. Глібовицька інж., Литвиновичева, Пйотровська, Голіната, Козакевичева; **по 5 зол.:** Вп. п. А. Гаєва (збірка від селянок), Гевричева, З. Терлецька, Чердарчукова, Зельский Ів., о. Л. Левицький, М. Ставнича.

(Далі буде)

СВІДОМІ ГРОМАДЯНКИ ТА ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА!

Улаштуйте бодай одну виставу, забаву чи чайний вечір на пресовий фонд „Ж. Д.“

Зберіть датки з колядою, чи в який інший спосіб.

Від числа зголошень до передплати та від зібраної допомоги залежатиме дальша доля Вашої ґазети.

У Івана Іванюка с. Мих. з Іспаса пов. Коломия вкрадені в Коломиї дня 3. грудня 1925 р. документи (військова книжка і довід особистий—) уважати неважними.

Оголошенне.

Чудна новина! Коси карпатські І. сорта яким не дорівнають жадні иньші в світі. Жадайте цінника! На жадання висилаю даром. Рівнож сталеві бляти ткацькі по 2 гроші від трости. Подавайте розмір і висилайте по 5 зл. задаток від штуки.

Адреса фірми:

Стефан Добущак

фабричний склад кіс

почт. Долина (Галичина).

Др. Іван Ціпановський

Коломия, вул. Тарнавських 16.

напроти польського „Сокола“.

Просвітлювання й насвітлювання апаратом Рентґена. Насвітлення лямпою кварцевою і лямпою „Sollux“. Лямпа „Sollux“ надається особливо до лічення слабостей, получених з болями (очі, уха, нервоболі).

Позір! Зближається час Різдва. Кождий робить покупки для дому, але не звертає уваги, що його обовязком є

купувати лише в кооперативах.

Нема потреби іти до міста, наколи кооперативи мають на місцях весь святочний крам. Союзи кооператив достарчають знова такогож краму для сільських кооператив.

Головно жіноцтво повинно про се памятати і не тратити дорогого часу на ярмарки по містах та не переплачувати за святочний товар.

По всякі інформації щодо заложення кооператив звертатись на адресу: Окружний Союз — Кооператив, Коломия, Шевченка 25. —

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.

І. поверх (напроти суду).

Купуйте лиш в одинокій жіночій ґалянтерійній кооперативі

„Жіночий Базар“

в Коломиї в Народнім Домі

панчохи жіночі і діточі, скарпетки, рукавиці, нитки, до вишивання Д. М. С., гребені, ґузики і т. и.

Кожда свідома жінка повинна бути членом „Жіночого Базару“

АДВОКАТ

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

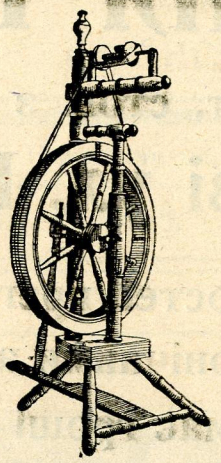
Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор ґінекольоґічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5. телефон ч. 332.

КОЛОВОРОТКИ

зі сталевими веретенами

продає

„Центросоюз“

в Коломиї, ринок 40.

Купуйте у своїх!

„Народня Торговля”

в ринку

поручає на свята і буддень

споживчі і корінні

товари.

Хто своїх попирає — щадить Народне добро !!!

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25.1--2

Одинокий український Готель

Народня Гостинниця

кооперат. стов. з обмеженою порукою

у Львові ул. Косцюшка ч. 1.

поручає для П. Т. Гостей прегарні, чисті, теплі, затишні з телєфонічними апаратами кімнати.

Стоваришення приймає гроші до опроцентування.

— — Число телєфоду 8—88. — —

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„НОВУ ХАТУ“

журнал для плекання домашньої культури.

ВЖЕ ВИЙШЛО ЧИСЛО ЗА СІЧЕНЬ 1926.

Крім багато ілюстрованого великого перегляду найновіщих мод приносить.

„НОВА ХАТА“

зразки ручних робіт в українських мотивах.

До кожного моделю з „НОВОЇ ХАТИ“ можна одержати в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ готові крої у всіх величинах і взори до ручних робіт.

Кожне чисто має окремий відділ української кухні, господарських порад і т. п.

В кожному числі є поміщені статті з области гігієни, спорту, естетики, виховання, громадянської праці жіноцтва і т. д. —

Ціна поодинокого числа зол. 1·80. — Чвертьрічна передплата зол. 5. —, піврічна зол. 9· 50., річна 18. зол. —

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ: „НОВА ХАТА“, ЛЬВІВ вул. Руська ч. 18. —

В єдности сила! В єдности сила!

Кооперація це зброя проти визиску!

Кожда українська жінка повинна купувати лише в своїй Кооперативі

„Підкарпацький Союз“

що в своїх склепах в Коломиї при вул. Собіського (напротив церкви) і при вул. Косцюшка 35. продає найліпші святочні товари по найдешевших цінах.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

— Приймається передплата на —

„СВІТ“

одинокий у нас багато ілюстрований часопис **для всіх**. Виходить у Львові двічі в місяць.

В кождому числі 20 до 30 гарних ілюстрацій.

Передплата на квартал виносить 6 зол., на піврік 12 зол.; для Америки й инших країв 3 доляри на цілий рік.

Гроші з заграниці можна посилати в поручених листах у дотичній валюті (в долярах, чеських коронах, франках і ин.)

„СВІТ“ повинна передплачувати кожда Читальня, кожде Товариство й Касино та кожда хата!

Жадайте оказових чисел!

Адреса: **„Світ“, Львів, Руська ч. 3.**

(Lwiw-Lemberg, East-Galicia.)

За редакцію відповідає: **М. Ставнича.** З друкарні М. Бойчука в Коломиї.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·60 гр.: передплата на рік 6 зол.

Почтова належитість оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редаґує: Колеґія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, лютий 1926. Ч. 2.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „Ж. Д.“ !

Жіночий Гурток при Т-ві „Просвіта“ в селі Чернієві коло Станиславова.

Від редакції: Редакція „Ж. Д.“ просить всіх, що дістали оказові числа, як і тих, що є довжниками з минулого року — негайно сповнити свій громадянський обовязок і **вирівнати передплату або повернути побрані числа!** Тямте, що часопис видається трудом і коштом патріотичного жіноцтва. Не годиться користувати цими пожертвами й чужою працею. Хто не вирівнає передплати **не дістане вже III. числа.**

Передплата на „Ж. Д.“ виносить: на рік — 6 зол., на пів року — 3 зол., на квартал 1.50 зол. Для заграниці — 1.50 ам. дол. річно. Ціна поодинокого числа — **55 гр.** — Адреса: Kołomyja, Nowa 1.

БЛЯНКА БАРАНОВА.

НА СЕЛО!

В останніх двайцятьох роках українське інтеліґентне жіноцтво і наші жіночі орґанізації в Галичині розвинули, можна сказати, плянову суспільну діяльність так на полі культурно-просвітнім, орґанізаційнім, як і визвольнім. Під тим оглядом стали вони вже на рівні з іншими жіночими орґанізаціями культурного світа.

Та коли близше придивимося їх діяльности, мусимо запримітити, що не обійняли вони ще усіх важнійших ділянок праці та не звернули своєї уваги на усі верстви нашого жіноцтва. Досі йшла праця в першій мірі в напрямі орґанізування інтеліґентного і де-куди міщанського жіноцтва. Найбільше однак занедбана є одна з найважнійших ділянок праці жіночих орґанізацій — а саме праця над сільським жіноцтвом. І коли інтеліґентне жіноцтво хоче сповнити свій національний обовязок і своєю роботою причинитися до піднесення культурного і національного рівня нашої суспільности, — мусить більшу, як досі, увагу присвятити сільському жіноцтву.

Тому звернім нашу увагу на село, бо тут наша праця є конечна!

На мою думку тепер найважнійшим завданнєм наших жіночих орґанізацій — розвинути свою діяльність на селі у двох напрямах, а іменно: над зорґанізованнєм і піднесеннєм освіти серед сільського жіноцтва — та над вихованнєм нашої дітвори в національному дусі.

Обі ці точки постараюсь покоротці обговорити. Зорґанізуванням сільського жіноцтва повинно зайнятися місцеве інтеліґентне жіноцтво або жіночі орґанізації найблизшого міста чи містечка. В кождім селі належить негайно оснувати „Жіночий Кружок“ або при істнуючій читальні „Просвіти“, або самостійний кружок, який підлягав би жіночій орґанізації найблизшого міста.

Цілею такого кружка було би в першій мірі піднесенне освіти серед жінок-селянок, через улаштовуванне сходин, відчитів і рефератів. Темою відчитів повинні бути справи, які безпосередньо інтересують сільське жіноцтво, а то: домашня господарка, ґіґієна (здоровля), вихованнє дітей, історія і ґеоґрафія України, кооперація, історія жіночого руху у нас і за кордоном, економічний розвій селянства і проче.

Другою дуже важною справою є піднесенне і поширенне домашнього промислу на селі, як вишнивання, коронкарства, кошикарства, килимкарства і т. д. До цього належить засновувати спеціяльні курси. Місцевий жіночий кружок повинен постаратися о заснованнє курсу крою і шиття у своїм селі. Це річ дуже важна, щоби кожда господиня вміла шити потрібний одяг для себе і дітей, та не видавала на це грошей, о які в нинішніх часах так тяжко. Кромі цього кружок повинен подбати про заснованнє жіночої кооперативи на селі. Рівно ж кружок повинен подбати, щоби сільське жіноцтво брало участь в національних святах і театральних виставах.

Коли розвинемо таку плянову роботу на селі, тоді виховаємо собі селянське жіноцтво на свідомі громадянки, які потрафлять сповиити свій обовязок супроти суспільности і потрафлять виховати діти на чесних і ґідних синів українського народу.

Друга — дуже важна справа — це вихованнє нашого наймолодшого покоління, особливо в часі т. зв, дошкільного віку. Ця справа незвичайно важна, коли зважимо, що тим сильнійша буде наша нація, чим більше освіти і національного духа вложимо в серця нашої дітвори.

В тій ціли в кождім селі належить якнайскорше основати т. зв. „шкілку“ або „діточий садок“. Туди повинні ходити діти 3—7-ох літ. Наука повинна відбуватися після подрібного пляну, в літі на воздусі, а в зимі в кімнаті. Її змістом повинні бути оповідання, розказуванне казок, виучуванне віршиків і пісень, руханка, спів, забави і проходи До поговірок учителька повинна уживати оповідань патріотичних [пр. з історії України], релігійних і прочих, в цілі умового розвинення дитини, вироблення в ньому національного духа і підготування до шкільної науки. Рівно ж віршики і співанки повинні буги патріотичні. Кромі цього діти вчилися б в шкілці ріжних робіт, як: модельованя з піску і глини, роблення витинанок, наліпляно́к і т. д.

Така шкілка є дуже великої ваги для сільського населення, особливе для господинь, які весь день є зайняті при господарстві, а діти лишають дома. — Маючи в селі „шкілку“, господині можуть зовсім спокійно працювати цілий день при господарці, — лишаючи свої діти в шкілці під взірцевою опікою учительки.

Це здійснити не буде тяжка річ. В кождім селі знайдеться якась більша кімната, пр. читальня, в якій у день можна би уладити шкілку. О учительські сили рівнож не тяжко, бо в нинішних часах є чимало наших жінок з матурою семінаріяльною, які не мають ніякої посади і певно не одна з них згодиться обняти місце в такім „діточім садку“. Кромі цього в шкілці можуть вчити не тільки учительки, а й ті, які мають покінчені фреблівські курси. — Коли кошти удержання „шкілки“ розложиться на цілу громаду, тоді мешканці майже не відчують такого маленького видатку.

Тому забирайтеся, українські жінки, як найскорше до заснования „діточих садків“, щоби вони в найблищому часі знайшлися в кождій громаді, не тільки в Галичині, але на усіх українських землях під Польщею.

Ті шкілки хай будуть твердинями, що хоронитимуть нашу дітвору перед винародовленнєм.

До цих вельмиважних і цінних слів Шановної авторки приходиться нам докинути від себе кілька уваг.

А саме: під цю пору серед інтеліґентного жіноцтва м і с т а, замітна вже значна праця над орґанізацією, піднесенням сільського селянського жіноцтва. Головна управа Союза Українок у Львові уладжує курси для інструкторок, що можуть їздити на провінції й учити господарства, крою, шиття — то що. То тут, то там рухливіщі філії скликають збори, наради, переводять анкети, творять проєкти, йде живий обмін думок. Одначе у цілій тій акції за мало участи бере інтеліґенція села. А як раз прийшла пора, коли їх поміч, співпраця в цій культурній многоважній акції є необходима.

В кождому селі мусить повстати жіночий гурток при „Просвіті“, чи кооперативі, чи окремо, як філія С. Українок. В кождому селі, місточкови, мусить знайтися старша чи молодша інтеліґентка

чи інтеліґентніща селянка, що схотіла би взяти провід у такому кружку, додати йому поваги, оживити його своїм приміром, своєю участю у нім.

Тож просимо, взиваємо інтеліґентне жіноцтво села: йдіть між жінки хотьби хата від хати. Заінтересуйтеся їх життям, їх недолею. Збирайте хоть маленький гурток, закликайте сходитися хотьби до себе в дома. Перечитуйте їм сторінки „Жіночої Долі“, переговоріть їх, розтолкуйте, чого те жіноцтво не розуміє, заохочуйте до всего того, що ми радимо. Глядіть, щоб село користало з наших порад господарських, гіґієнічних, культурно-орґанізаційних. І нехай ніхто не каже про своє село, що там жіноцтво зацофане, темне, що нічого не дасться з ним зробити — бо так воно не є. Зробити можна все. А чим більша темнота, тим пильніща потреба розбити її! Ми переконалися, що при малій заохоті, при дрібці доброї волі, щирим словом, починаючи хотьби від одної — двох цікавіщих одиниць — осягається вислід роботи надсподівано добрий.

Тож ми просимо інтеліґенток, свідоміщих одиниць села: без упередження, без неохоти, не оглядаючися одна на одну — ставайте з нами до роботи. Зголошуйтеся по наш часопис, по пораду, по інформації. Де вже є жіночі гуртки, інформуйте нас про роботу, життя їх. Ми оголосимо це для приміру й заохоти других.

Інтеліґенціє села! Ми ждемо на прояв твойого життя, твоєї доброї волі! *Редакція.*

М. СТРУТИНСЬКА.

На підмогу „Рідній Школі”.

Рідна мова в рідній школі...
Що нам краще і милійш
І дороще в час неволі?...
О. Олесь.

Нема вже мабуть між нами такої темної людини, яка не знала би ваги й потреби науки. Багато з нас розуміє вже як слід і це, що то за скарб рідна школа, в якій український учитель (лька) вчить нашу дітвору матірньою мовою, вчить її для добра її та її народа.

Розуміємо це, та й дали ми на те доказ. Коли минулої весни прийшлося підписувати, якої хто з нас школи хоче: української чи чужої, ми сказали своє згідне слово: **хочемо української школи!** За цю школу ми боремося і мусимо вести боротьбу аж до справедливого кінця.

Та чи ж за час тієї важкої боротьби, яку мусить вести усе наше громадянство, наша дітвора має бути лишена рідної школи? Чи маємо обмежитися тільки до боротьби? Чи не можемо створити собі своєї власної школи, де ми самі рішали б, як мають вчитися наші діти?

Отже можемо й мусимо дбати про свою рідну приватну школу! Та вона вже й істнує і то не від нині. Українське Педаґоґічне Товариство, що має головний осідок у Львові і 255 кружків по містах і селах нашого краю, поставило собі завданням дати українській дитині українського вчителя і виховати цю дитину в рідній школі на пожиток і добро своє і свого народу. Це товариство так і називається: „Рідна Школа“.

Ця „Рідна Школа“ це наша фортеця. В ній зберігається сила і снага нашого народу, в ній кується наша будучність. Що йно 27 народніх шкіл і 17 середніх (ґімназій та семинарів) удержує „Рідна Школа“, а рівно ж 1 захоронок, 4 бурси, 1 торговельну школу, 1 ткацьку, 2 фахово-доповн. школи; курси неграмотних і численні курси українознавства. Це не багато. Та всеж таки десять тисяч дітвори гуртується в них, десять тисяч малих голівок добуває правдиву освіту, десять тисяч діточих сердець вчиться любити свій народ, свою мову і пісню, та закріплює в собі цю любов на ціле життя.

Ніхто не розуміє так добре ваги діточої незіпсованої душі, як жінка, як мати. Тому нікому не може бути так дорога ця „Рідна Школа“, що зберігає чистою, нескривленою на чужий лад душу української дитини, як українському жіноцтву. Воно, може, досі замало чуло, замало знає про „Рідну Школу“. Та коли розяснять йому це, воно стане цілком певно на підмогу й оборону „Рідної Школи“. А вона потребує тієї підмоги, бо пора дійсно важка.

Що ж треба робити, щоби не пропала „Рідна Школа“ — це наше велике всенароднє добро?

Передовсім: ні в одному селі не повинно бракувати кружка Українського Педаґоґічного Товариства. Всі жінки, як одна, повинні стати членами того кружка. Такий кружок має завданням підготовити все для основання української приватної школи, а де вона вже істнує — дбати про її удержування. Він має поширювати розуміння ваги „Рідної Школи“ і збирати гроші на її потреби.

Українські жінки! памятайте завжди про ту установу, від якої залежати ме воля й доля нашого народу — памятайте, про „Рідну Школу“! Ні одна українська жінка — інтеліґентка чи селянка — не сміє відказатися від датку хоч би найдрібніщого на користь „Р. Ш.“; не сміє відмовитися від вступу в члени кружка „Рідної Школи“. Та не тільки самі вступайте і допомагайте, але закликайте і других до підмоги „Рідній Школі“, щоби внуки наші сказали колись: „Це українська жінка піддержала „Рідну Школу“ в скрутний час, це вона виборола нам кращу будучність!“

ЦІКАВІ ВІСТИ.

Хто може їхати до Канади.

В березні цього року розпічнеться еміґрація до Канади наступних груп осіб:

I. — Родини рільничі, що посідатимуть, по оплаті коштів подорожі, 500 дол. ам., будуть прийняті в Канаді в необмеженій кількости поміж 1 березня і 15 серпня.

II. — Робітники — рільники, що посідатимуть. по оплаті коштів подорожі морської і суходольної до місця призначення в Канаді, суму в 25 дол. ам, будуть приняті поміж 15 марта і 15 мая. Кожна лінія корабельна буде мати певне призначене число робітників.

III. — Поза тим буде прийнята певна кількість жінок служачих, також найближчі кревні рільників, осілих в Канаді.

Виіхати зможуть особи, що вміють читати, писати в будь якій мові.

Вибори в Чехословаччині і жінки.

(су) При нових виборах, що зістали перепроваджені в Чехословаччині вийшло на послів до парляменту десять жінок і пять до сенату.

Із жіночих орґанізацій.

Жіноча довірочна нарада в Тернополі.

Довірочна нарада, скликана Ф. С. У. в Тернополі, зібрала 3. II. с. р. в салі Міщанського Братства около 200 жінок.

Було заступлено 24 громади тернопільського повіта. В більшім числі прибули жінки з Буцнева, Березовиці, Денисова, Драгоманівки, Должанки, Гаїв, Купчинець і Чернилова Руського. Були теж деле ґатки з Жеребок скалатського повіта.

Ф. С. У. в Копичинцях прислала дві відпоручниці.

Збори отворила голова Ф. С. У. п. Ант. Конрадова і обняла провід нарад. Слідували привіти, які наспіли від Ф. Т. Просвіти, П. С. кооператив в Тернополи, Ф. С. У. в Копичинцях, і Управи Радикальної партії.

Про потребу орґанізації селянського жіноцтва референувала п. А. Кордубова.

Про дотеперішний рівень освідомлення наших селянок і про способи, якими можна побудити до духового життя і втягнути до громадської роботи найширші круги нашого жіноцтва, референувала І. Блажкевичева.

В дискусії перша забрала голос селянка з Данилова Марія Сомиця, відтак говорили Веснова Вонсова, Ситникова і Сочавська, а накінець Др. Ладика. Ухвалено резолюції з домаганням:

1) Щоби Т-во „Просвіта“ з найблизшим шкільним роком відновило госп. школи для дівчат в Угерцях і Коршові.

2) Щоби Т. О. Д. І. О. Н. М. через свої Філії поширило на села інституцію „Порадні матерів“

3) „Щоби С. У. у Львові уладив по своїх філіях“ курси, на взір „Prelegentenkursen“ в Німеччині, в яких обовязково візьмуть участь всі члени даної Ф. С. У.

4) Щоби С. У. у Львові за поміччю анкети видав збірник популярних викладів з области педаґоґії, гиґієни і жіночого домашного господарства, для ужитку жінок, охочих до праці живим словом.

5) Ф. С. У. розділить села свойого повіту між своїх членів, які з'обовязуються: а) відвідати дане село кілька разів в році, б) скликати з рамени читальні чи кооперативи збори жінок в) спричинити масові вписи жінок в члени сих установ, г) уладити відповідний для даної місцевости курс [шиття, домашного господ., педаґоґічні виклади і т. и.) а передовсім 5-дневний курс куховарства е) підготовити ґрунт і ще сего року бодай на час жнив отворити в свойому селі діточий садок.

Зібрані з увагою вислухали рефератів, а ухваливши повисші резолюції, жінки з окрема повзяли постанову не вертати домів з порожними руками, але з гостинцем для своїх найменших у виді книжечок видання „Світ дитини“.

Між зібраними було много предплатниць „Жіночої Долі“, які пр. Магдалина Синиця з Руського Чернилова і Марія Біла з Драгоманівки горячо поручали другим сю „вартісну і дуже цікаву ґазетку“.

Тод.

Жінки, попираймо кооперацію!

Із жіночих орґанізацій Стрийщини.

Жіноцтво в місті згуртоване в товариство „Українських жінок“, яке є філією „Союза Українок“ у Львові. Члени цього товариства працюють теж в „Товаристві українських слуг і робітниць“, де ведеться курс для неписьменних, улаштовується концерти, відчити то що. Крім цього істнує ще в Стрию жіноча промислово-торговельна спілка „Труд“, яка веде тепер кравецьку робітню.

І орґанізація селянок повіту, яку переводить т-во „У. Ж.“ представляється досить гарно. В деяких селах, як наприклад Угерську, Добрянах, Голобутові вже істнують жіночі кружки, як секції при „Просвіті“, а в деяких, як напр. Нежунові, Бережниці й інших, жіноцтво ґуртується поки що незорганізоване будьто при читальні „Просвти“, будьто при церковних брацтвах.

Найкраще розвивається кружок в Угерську (в ч. 3. за 1925 р. „Ж. Д“ була поміщена знимка його). Дуже вміло провадить ним селянка Марковичева. Завдяки їй, селянки там добре зорґанізовані; мають дуже гарні погляди на життя. Приміром одну членку з поміж себе вислали на кошти кружка до Львова — на положничий курс, бо бачать кілько то горя й біди спричинює жінкам темна невчена повитуха.

Минулого літа вже в друге істнували в Угерську, Бережниці, Добрянах і Лисятичах — діточі садки. Ця нова по наших селах установа дуже припала до серця нашим жінкам, і вони дуже вдячні жіночій орґанізації за те, що займалася їх досі опущеною дітворою.

Зі Станіславівщини.

Дня 27. XII. м. р. відбулося в с. Чернієві „Свято Просвіти“. Хоч це велике село, та на жаль нема навіть відповідної домівки на всякі збори та сходини, і „Свято“ уряджено в однім громадськім будинку. Кімната була по береги набита. Були майже самі жінки і дівчата, мущин було дуже мало. Від жіночої секції філії т-ва „Просвіта“ в Станиславові приїхала на свято п. Барановська. На самім початку виголосила промову до всіх присутних, а головно звернулася до жінок і заохочувала їх до читання своєї ґазетки та книжок; далі зясувала, яким великим скарбом для людини є взагалі книжка. Опісля слідували співи і деклямації.

Черніївським жінкам було дуже приємно, що до них приїхала жінка інтелігентка з міста, і в їх імени господиня Марія Ґрейда щиро дякувала п. Барановській за ласкаву участь у святі.

Тут редакція „Жіночої Долі“ додасть від себе, що кромі села Чернієва, де, як бачимо на поміщеному тут образочкови, жіноцтво так численно горнеться до „Просвіти“, — і в других селах станиславівщини росте свідомість жіноцтва, а то завдяки енерґії і посвяті пань, що працюють в жіночій секції при станиславівській філії „Просвіти“ та їздять по селах, ґуртуючи й заохочуючи жіноцтва до орґанізації, до освіти.

В станиславівщині до 100 примірників „Жіночої Долі“ переходить через руки пань орґанізаторок під селянські стріхи. Буває, що купують ґазету і не письменні родини — на те, щоб прочитали їм їх діти, що ходять до школи.

Блище котрі села мають у себе жіночі ґуртки при читальнях „Просвіти“, і яке в них життя, подамо в недовгому часі.

З орґанізацій тернопільщини.

(Лист до редакції).

ХВАЛЬНА РЕДАКЦІЄ!

Тих шість чисел святочної „Жіночої Долі“, які прийшли на Йордан до нашого села, сповнили радістю наші серця. Від часу „Батьківщини“ не було ще ґазетки, щоби так буквально ходила: „з рук до рук, з хати до хати“. Поперечитували ми „Ж. Д“. від дошки до дошки. Наші мужі негодують трошки ізза статті „Жінка в Америці“, але успокоїли їх ради на добрі колачі, пампушки і медівники.

А сталі гості корчми, яку в нас звуть „Кляйпедою“, кривляться, що незадовго будуть мусіли вдоволитися „литовським квасом“, бо ми постараємося піти за радою „Як позбутися корчми“.

При тій нагоді напишемо дещо, як в нас розбудився рух просвітний між жіноцтвом. Ще в 1904 р. оснувався в Денисові „Кружок руських дівчат“. Ми звернулись були за статутом до Т-ва „Просвіти“ у Львові, яке запевнившися, що „Кружок“ не зробить конкуренції місцевій читальні „Просвіти“, прислало нам взір статута, на якому існував вже одинокий досі „Кружок дівчат в Городку“. І члени-основательки переписували статут 5 разів. Опісля змінило Т-во свою назву на „Кружок українських дівчат“, який дня 29. X. 1911. перемінився на „Кружок Жіночої Громади“. „Кружок Ж. Г.“ вже підлягав філії „Ж. Гр.“ в Тернополи. В р. 1909 було в Кружку 63 членів. Вкладка виносила 50 сотиків річно. Пренумеровано: „Народне Слово“, „Господаря“, „Письмо з Просвіти“ і „Дзвінок“. Товариство взяло участь в 40-літнім ювілею „Просвіти“ в Тернополи, а його відпоручниця виголосила „Привіт „Просвіті“ з нагоди 40 літного ювілею“.

На виставу в Стрию вислав Кружок вишивки і тюлеві вставки, які оціночна комісія відзначила бронзовою медалею. Бібліотека кружка мала 257 оправлених книжок, випозичено 486.

В р. 1910. числило Т-во 64 членів (17 молодиць, 47 дівчат). Бібліотеку закуплено з доходу з аматорських вистав. В р. 1911. зросла бібліотека до 360 книжок, а число випозичених примірників виносило 680 в рік.

Товариство втягнуло в свої члени 14—15 літні дівчата, бібліотекарка піддавала їм постепенно відповідні книжки і з тих наймолодших в році основання членів вийшли провідниці товариства, які пізніще хоч і віддалися, але не відтягалися від товариства, не замкнулись в колі домашних занять; противно — взявши в 1911 самостійно провід Кружка, самі проводили зборами, переводили річеві дискусії, списували протоколи засідань і зборів, вели касову книгу і провірювали рахунки.

В часі світової війни вже в 1914. ціле майно місцевих товариств пішло з димом, і діяльність кружка припинилася. А вже в р. 1917, коли над Збручем ще гармати грали, в Денисові скликали жінки Загальні Збори Кружка. Вписалося 148 членів та закуплено 150 книжок. Але прийшли ще грізнійші події. Завмерло життя, здавлене обставинами. Та все таки перший повоєнний відчит в нашій читальні в р. 1921 мала жінка „Про захоронки і діточі садки“. В слід за тим повстало в Денисові „Т-во охорони дітей,„ в якому тепер повинні згуртуватися колишні члени „Кружка дівчат“.

З рамени „Т-ва О. Д.“ приняло село в р. 1922 17, а в р. 1923 — 27 воєнних сиріт на вакації.

Рікрічно 1. листопада і 8 грудня складають наші жінки в церкві хліби для Сирітського Захисту в Тернополи. 3. січня с. р. відбулася довірочна нарада жінок, на якій обговорено справу уладження курсу жіночих робіт і крою для дівчат. Зголошено 35 дівчат до участи в курсі. Ждемо на відповідь львівського „Труду“, куди звернулись ми за учителькою, а тоді приступимо до уладження курсу.

В місцевій кооперативі є 28 жінок членами, а в Читальні „Просвіти“ гуртується 68 дівчат і молодиць

На 3. лютого висилаємо делеґаток на Жін. Збори до Тернополя.

Передплатниці „Ж. Долі“
з Денисова, пов. Тернопіль.

Українські жіночі орґанізації в Чехословаччині.

Український Жіночий Союз в Ч. С. Р. істнує три роки і нараховує понад 60 членів, здебільша — студенток. Мета Союзу є: обєднанне і орґанізація українок-еміґранток; праця над національним і політичним освідомленнєм укр. жіноцтва; приєднанне його до ідей визвольного жіночого руху; приготовленне його до всякого рода творчої державної і громадської праці; вихованне свідомих своїх прав та обовязків укр.-жінок-громадянок до праці на полі культурнім та гуманітарнім; охорона та заступництво жіночих інтересів; створенне осередка укр. жіночого життя на еміґрації.

Культурна праця за час істнування Союзу виявилась, окрім свят-академій національних, в ряді викладів і екскурсій. Виклади відбулись такі: I.) проф. Шелухина: „Гоголь і українське суспільство“, II.) проф. М. Омельченкової: 1) „Методи праці в громадських орґанізаціях“, 2) „Масарик, як соціольог, і його погляди на жіноче питанне“, 3) „Праця жіночих орґанізацій в Галичині“; III) панни Хор. Кононенківни: „Спостереження з життя Українців в Канаді“.

Екскурсії відбулися такі: 1) на виставу здоровля і соціяльної опіки до Кральова Градця і до Подєбрад, де ближче ознайомились з Укр. Господ. Академією; 2) до чеської інституції в Празі: „Лєґія Малих“; 3) на виставку ручних виробів чеського жіноцтва в чеському Жіночому Клюбі.

З лютого 1926 р. Союз приміщує 40 жінок на курси крою й шиття одягу і білизни та капелюхів при **родинних чеських школах.** Ще в осени м. р. Союз подав проханнє до ради міста Праги, щоб дозволила 40 жінкам укр. еміґр. безплатно вчитись на цих курсах, — і рада міста Праги ласкаво задовольнила це проханнє.

Союз потрохи підтримує діточий притулок в Черношіцях, діточу шкілку в Подєбрадах і дітей пластунів — учнів укр. реальної ґімназії: то роздобуде для них білєти до мійського театру, то на концерт, то улаштував вечерниці, де виступили перший раз діти пластуни, як молоді бандуристи (теж мають бандури завдяки жіноцтву).

Так помалу працює У. Ж. Союз, бо умовини еміґрантського життя не сприяють більш інтензивній праці.

Про інші жіночі громади повідомлю пізніще.

Проф. М. Омельченкова.

„Просвіта“ це найкращий вартовий народнього щастя.

Міля Дороцька.

Василько.

— Васильку! Васильку!... Та колиж ти вже раз зберешся? Та полудне вже долі. Та колиж ти їх понапасаєш?

— Вже йду, мамо, — йду...

І Василько кидає на лаву торбину з книжками, бере довгий батіг і йде гнати вівці пасти.

— А ну, гей, біла, не рвисі так дуже!... Тай ти, волохата, не лізь вперед: ще наїшсі, скільки схочеш, не рвисі лиш так... А ну!... — приговорює Василько. — Як залізеш там в ярі по черево в болото, то і паші тобі не хочесі — не бійсі... Ти гадаєш, що то літо?.. Ой, минуло вже, любко, твоє літо!... Вже лиш зими не видно, тай дощ ади який... Та тобі добре — бо на тобі кожух ади який вовнистий; не дурно я тебе волохатов назвав...

Гонить Василько свої вівці тай приговорює до них. Ціле літо от-так гонив їх, пас та годував, бо мама казали, що кожушину собі колись запасе.

Гонить. Босими ногами місить зимне болото, а вітер, якби намовлений ким, все відкидає мішок з плечий, а дощ, як на злість, січе в очі та в очі. Прибіжить зі школи, кине книжки на лаву, батіжок в руки, тай так „днинцке“ з вівцями ціле літо тай цілу осінь...

Не раз дощ змочив його, що й нитки сухої на нім не знайшов би; не раз змерз так, що пальці в руках, як деревляні — сціпеніли й посиніли; та треба гнати, бо кожух потрібний...

— Гей, ге-е-ей, волохата, а ти куди так вандруєш, небого?... Чекай, чека-а-ай!.. — кричить Василько тай біжить волохату завертати.

— Ей, мудра ти, та чекай, не будеш вже мені довго печінки гризти! З неділі буде твоя шкіра висіти в коморі на клинку... Ая небого!... Піде твоя шкіра на кожух Оленці, бо Оленка вже дівка тай кожуха потребує, бо в чім до церкви піде — тай на танець в неділю?... Ая, небого, піде, піде... тай білої шкіра також піде, бо на кожух треба богато шкір... А мама казали, що як зроблять Оленці кожух тай чоботи нові, то вже тогди і віддаватися може, — продовжує свої думки Василько.

І він уявляє собі, як то гарно буде, як Оленку віддаватимуть.

Хату вибілять ще краще, як на Великдень. Образи вберуть такими ріжними квітками, з ріжного-ріжного паперу: синього, зеленого, жовтого. І будуть образи так виглядати, гей престіл в церкві. А комін також помалюють в такі квітки та когутики, як у тети Марії... А колачів з сім печий напечуть, таких біленьких, добрих, що на цілу хату пахнуть; а як укусиш, то не знати навіть, коли проковтнув, — такі добрі; не такі, як їх хліб теперішній: чорний та квасний, що аж за язик щипає, як їш...

І медівників також напечуть таких жовтих та солодких від меду. І вівцю заріжуть і того пацюка з чорною латкою за ухом.

А потому буде коровай.

Покладуть такий великий колач на столі — оден, і другий, і третій, а в середину встромлять свічку, і посходяться гості тай будуть вінки плести. А він нанесе богато-богато барвінку, аби було з чого плести...

Тай будуть весільної співати, як то донька з мамою пращаєся, бо вже на своє ґаздівство іде та як мама єї випроваджає...

А Оленка буде стояти за порогом в сінех тай плакати до одвірка буде, що вже віддаєся.

А потому вечеряти будуть. Будуть пити горівку, але лише ґазди, а ґаздині лише кушати будуть тай пишитися...

А потому закличуть Оленку тай вінок примірять будуть. А тета Марія будуть говорити:

— Ходи, Оленцю, ходи, — най ти віночок примірю, аби на тобі лежав файно, та бис в нім як квіточка виглядала, бо ади лиш раз в життю віночок убираєш, більше вже не вбереш... ая!... Хиба як умреш, то ти до трунви покладуть... Ая, любко!...

Тай ще так жалібно буде говорити, що всі ґаздині й собі попригадують, як і їм віночки колись плели, тай плакати будуть, а Оленка таки заводити буде, бо так годиться...

А потому будуть музики грати. А закличуть доброго музиканта, того — кривого, аж з під границі.

А на другий день будуть збирати Оленку до шлюбу. Посадять на ослін серед хати, понакладають цілі плечі стяжок, на голову вінок барвінковий покладуть тай чільце з квіток.

А потому молодий прийде...

Постелять біле полотно від стола аж до дверей сінешних, тай молоді підуть по нім до шлюбу — аби добро ходило!.. А музики будуть так жалібно грати — їх виводити...

А як вернуть зі шлюбу тай пообідають, та як молоді гостей привитають, — закличуть його, щоби Оленку продавав...

А він прийде до хати, убраний в новий кафтан тай портенята біленькі, сяде за стіл між гості, обійме молоду руками, аби молодий не забрав, тай буде продавати.

О-о!.. Він потрафить добре продати!

Він знає — будуть йому ґанчувати Оленку, але то нічо не поможе! Він доти єї не дасть, доки богато-богато грошей не дістане.

Молодий казати буде:

— Вона сліпа, ади одного ока не має...

А він скаже:

— А я чув, як ти казав: „Оленцю, я люблю тобі так в очі дивитисі...“ То якби у неї ока не було, то він би так не казав...

А молодий знов ґанчувати буде.

— Та вона робити не година! — скаже.

А він:

— Ая, не година!.. Сапає за двох, а в літі збирає за косарем, що аж шкіра тріскає...

Молодий ще:

— Вона зубів не має!...

А він:

— А ти дивився? Як не має, то нащо єї береш? Бери таку, що всі зуби має... Богато дівок на світі!...

А гості будуть сміятися й казати:

— Мудрий парубок!...

Молодий зобачить, що чим будь в него сестри не купить, тай богато грошей кидати буде — кілько лиш він захоче!...

О-о, він уміє продавати!...

А на дворі будуть гуляти парубки з дівками, а в хаті ґаздині з ґаздинями...

Тай він піде в танець!

О, він уміє гуляти!...

Навчився за ціле літо, як вівці пас. Бук від батога був єму місто дівки. Вівці паслися, а він немав що робити, то й учився гуляти. Уміє вже і коломийки, і „дрібної“, і козака...

Тай співати парубоцької також уміє... Цеї во... „Добрий вечір, дівчино, бо я ще не вечеряв“...

Або тої:

— Ой, дівчино, шахни-махни,
Коло тебе зілє пахне!...

А як піде в танець, то Гануню візьме, бо вона все йому вівці завертає...

А як Оленку віддадуть — думає собі Василько, — то він буде найстарший в хаті, — парубочити буде...

От лиш не знати, чи в старій хаті весілля робити будуть, чи аж тоді, як нову побудують? Е, най буде вже в старій, бо на нову довго чекати...

А може він скінчить школу тай вивчиться на ксьондза — тай буде панувати!

Або ні — не на ксьондза; краще на професора... такого, як той, що їх учить. Буде мати такий годинник з грубим золотим ланцушком і буде діти учити. А як котре не научиться, то він скаже „Дай руку!“ — тай по руці: пац—пац!... „А ти чому не навчився? Га?...

Але чого мама все кажуть, що він не буде жити, бо задуху має?... І не вірять йому, коли він каже, що на рік татови снопи подавати буде.

То правда, що він кашляє і в грудях болить, — але було ще гірше, тоді як минулого літа він вганяв так за коровою, що цілий мокрий став і напився студеної води із того жерелця з під каміня. Ой, тоді таки добре захворів! До дому в вечір ледве доплентався — так його то морозило, то в жар кидало... А потім в грудех так кололо, кололо! Мало не вмер тоді, а таки якось поправився. Лиш в грудех з того часу болить, кашляє, задуха душить.

Але і то мине, мусить минути! А во — Штефа, попівський хлопець, також мав задуху і в грудех йому так грало, що страх. Та до нього прикликали лікаря, раз, другий, лікували, — тай жиє... І він буде здоровий най лиш вівці випасе і кожух новий дістане. В зимі буде грітися на печі, а в літі — на сонці, а то може й лікаря тато покличуть... Він умірати не хоче... Хтож тоді Оленку на весіллю продавати буде?... Він хоче довго жити й великим вирости... І нащо єму мама все говорить, що він умре?...

І для бадьорости Василько затягає „парубоцької“:

— Добрий вечір, дівчино,
Бо я ще не вечеряв...
Ге-е-ей!..

Та „гей“ не годен вже витягнути. В грудех не стає воздуху, і Василько уриває пісню сухим болючим кашлем...

* * *

Прийшла зима. Повіяло снігом. Завмерло все під сильним гнетом діда Мороза.

Василько грівсь на печі — і дальше в грудех боліло.... Не переставало...

І дарма напоминали родичів Василька:

— Ведіть сина до лікаря — його ж груди болять!...

— Нехай! Сам видужає, — говорили ті. — Грошей обмаль...

. . . . . .

Василько не продавав Оленки...

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

Гетьте, думи...

Гетьте, думи, ви хмари осінні!
То ж тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Пролинуть молодії літа?
Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть, думи сумні!
Я на вбогім, сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на дорозі,
Буду лить на них сльози гіркі.
Я на гору круту кремяную,
Буду камень важенький здіймать,
І, вагу несучи ту страшную,
Буду пісню веселу співать.
Я у темную нічку невидну
Не стулю й на хвилинку очей,
Все шукатиму зірку провідну
І шукатиму безліч ночей.
Так, я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть, думи сумні!

Леся Українка, як відомо, псевдонім. Ляріса Косач-Квітка походить з тих діячів на укр. ниві, які все життя працювали для визволення народу з під тяжкого національного гніту. Мати її — відома письменниця Олена Пчілка, а рідний дядько — Михайло Драгоманів. Народилася Леся Українка 1872 року.

Леся Українка вже з дитячих літ мріє про літературну працю, а в 1884 р. коли їй було 12 літ, на сторінках „Зорі“ в Галичині зявляються її поезії „Конвалія“ і „Сафо“. З того часу літературна праця не припинялася до самої смерти.

Провідною ниткою її творів було пробудити до життя народ і країну. І весь її спів — це заклик до боротьби за кращу долю, заклик повний віри і відваги.

Ю. С.

Д. Ф.

Нариси з життя славних жінок на Україні.

Не багато постатей славних наших жінок записалося на сторінках української історії. Яка цьому причина? Чи наші жінки нічим не визначились, чи не брали участи в громадянському житті? Першою причиною, що не згадується про них, це те, що літописи, в яких описувалося ціле наше давне життя-буття, писали головно монахи. А монахи досить ворожо, а що найменше з легковаженнєм ставилися до жінок. Другою причиною є усунення жінки на другий плян — у куток домашнього життя та плекання дітей, що ще і досі діється.

А всеж таки з поміж численних лицарських постатей мужчин з давнього нашого минулого виглядають тут і там жіночі обличчя, що виросли своїми ділами понад сіру жіночу товпу і станули враз з мущинами до праці над кращою долею українського народу і працю ту виконали не гірше мущин. Одною з перших, про яку мусів, хотів чи не хотів згадати давний літописець монах в історії, це була

Княжна України Ольга.

Буде тому близько 1000 літ незадовго, як молодий завзятий князь України Ігор вибрався на лови в північні ліси своєї великої держави. В околицях місцевости Псков віддалився в погоні за диким звірем молодий князь від своєї дружини. Пробираючись крізь густі нетрі ліса, наткнувся на озеро. Здавалось йому, що як тільки перепливе озеро, зустріне своїх дворян. Але деж тут взяти човен і перевізника? Мабуть щастє служило князеві, бо отсе недалечко від місця, де він стояв, дався чути легкій плюскіт весла і весела дівоча пісня. За хвилю на озері зявився човен, а на ньому з піснею на устах гребла веслом молода ніжної краси сільська дівчина. „От і єсть перевізник“ — усміхнувся лукаво до себе князь Ігор. Кликнув, щоб дівчина підплила до берега. На вид молодця, дівчина стрепенулась, але послухала. Князь попросив її, щоб перевезла його човном на другій беріг озера. Не вагаючись попросила його сісти біля себе і відбила човен від берега. „Тай гарна-ж“ — подумав князь — „не вадило б пожартувати“. Вдався з нею в веселу розмову, може дещо, як каже літописець, і не дуже чемну. Та красавиця Ольга, бо се вона була, добре мусіла відрубати жартівливому чужинцеві; він з подивом пізнав, що це хоч сільська дитина, але умом і чесністю куди вище стоїть від багатьох жінок, які він бачив у своїому престольному городі. Вхопила за серце молодого князя і краса і розум і енергічна вдача Ольги, зрозумів, що це його Доля... Дальше, дорогі читачі, і самі можете зміркувати, що сталося. Полював князь на звіра, а сполював, як кажеться в весільних приказках, куницю — гарну дівицю. Післав сватів, відбулось весілля, забрав свою Ольгу і вернув в престольний свій город Київ. Стала йому Ольга одинокою вірною дружиною на ввесь його вік. І це було дивне, бо тоді князі ще не були християнами і мали не одну, а багато, інколи так як турецькі султани — сотні жінок.

Внедовзі уродився їм синок князевич Святослав. Втішились родинним щастям, але не довго. Князь Ігор, завідуючи такою великою державою, не міг сидіти в княжих палатах-теремах. І в походи ходив, щоб надбати майна, слави та землі і порядки заводив у своїй державі. Сам і податки збірав, бо ще не було тоді таких „здекуторів“, як тепер. Та не всі люди охочо платили дань, були і такі, що бунтувались і не хотіли платити, не хотіли слухати князя — розбивали свою державу. Такими були лісові люди над рікою Припятею — звані Деревляни. І от як одного разу князь Ігор збирав дань, не гроші як тепер, а шкіри звірят, мід, віск, збіже, — вони змовились і убили його, — привязали до верхів двох дерев, дерева молоді розігнулись і роздерли князя.

Оттак розвіялось родинне щастя Ольги. Та вона не попала в розпуку; зрозуміла, що сльозами не воскресить вже свого Ладу — їй лишилася пімста над убійниками мужа і руїнниками своєї держави. Пімститись мусіла над ними, бо такий тоді був закон: око за око, зуб за зуб, смерть за смерть. Як вірна жінка, мусіла сповнити свій обовязок, а також як княжна мусіла покарати тих, що нищили свою державу.

Деревляни ще насміятись хотіли над вдовою. Післали до неї своїх послів, що мали сватати Ольгу за їхнього князя. Думали собі, що той їх князь, як ожениться з Ольгою, стане паном цілої України.

Та не на таку потрапили. Ольга не зневажила памяти свого мужа, не дала батьківщини дикому князеві Деревлян. Постановила, що її син має засісти на золотокованому київському престолі, а доки він підросте, то вона кермувати ме справами держави. Деревлянські свати смертію відпокутували свою смілість. Відтак рушила Ольга з військом на деревлянський край, побила Деревлян, а кровава луна пожару їх города Іскоростеня свідчила, що так нищиться убійників і руїнників рідної держави.

Важким тягарем лягли на слабі жіночі руки всі справи державного життя. Ольга не зневірювалась, хоч як важке було господарюваннє і завідуваннє величезною українською державою. Просила тільки здоровля і сили у богів. Але мало задоволяли її поганські божки. Туга за мужем, бажання стрінутись з ним бодай на другім світі мучили і виснажували її сили. Вона почала зневірюватись в давних божків, шукати певнійшої потіхи в якійсь іншій релігії. Від Греків, що пробували у Київі, як купці, довідалась про нову релігію-християнську, — подобалась їй отся релігія любови і надії на краще позагробове життя, що усмиряла душеві рани, завдані жорстоким життям. І Ольга перша з українських князів — охрестилася.

З новими силами забралась до праці для своєї великої держави. Приймала послів з ріжних держав, переговорювала з ними в ріжних державних справах. Посилала своїх послів для навязання політичних і торговельних зносин з найбільшими державами Европи, як Німеччина і Греція.

Деякі переговори вимагали її особистої участи в чужих краях. І от Ольга вибралася в далеку і небезпечну дорогу через Чорне море в грецьку столицю Царгород, щоб поговорити в ріжних політичних справах з цісарем. Що за велика відвага! Це не то, що тепер — їдеш вигідно залізницею, опісля сідаєш на безпечний перед бурею на морі пароплав і гайда без страху і труду в найдальшу дорогу. Тодішні кораблі — то слабі лушпайки на морі, якими вітер як стебеликами кидав, а буря в мить розбивала.

Літа йшли... Син Святослав підріс. Став завзятущим лицарем, перед яким задрожала незадов-

го і горда візантийсько-грецька держава. Не втішалась ним старенька-ненька довго. Мов сокіл, що йому підросли крила, — випурхнув на криваві бої з материного гніздочка. Та Ольга не нарікала, бо знала, що так мусить бути! На те він мущина, щоб воювать, на те князь величній, щоб кров проливать за вітчину.

Лишилась одна-одиниця на старі літа. Гнулась під тягарем княжої корони, але несла терпеливо той тягар. Інколи тільки закликлла з далекої чужини, з Болгарії, синка Святослава, де він кровавився в славних боях за честь-славу і долю Вітчини, щоб вернув у славний Київ та зняв з голови матері важку княжу корону, — бо нездужає вона, а тут із степів сунуть на Україну дикі орди Печенігів, нікому боронити рідної землі...

Побачила ще свого дорогого, славою вкритого сина-князя Святослава. Відігнав степовиків і приніс розраду бодай в останні дні життя матері княжні Ользі. Умерла 969 р. щаслива, що єсть при ній її одинак.

Похорон був тихий, скромний, після християнських звичаїв, бо так бажала княжна перед смертію. Плакали за нею всі, як діти за матерію, бо була добра і справедлива.

Церква християнська приняла Ольгу в почет святих.

Ол. Кисілевська.

Про виховання дітей.

Хто вчить наших дітей брехні?

Не одна мати зостановляється: гей, хто вчить дитину брехати? Недавно ще таке то було миленьке, невинне янголятко, а тут ледве від землі відросло, то вже правди й не добитися і хоч проси, хоч бий, все крутить, вибріхується.

А знаєте, хто попсував ваше невинне янголятко, хто навчив його кривими стежками ходити? Ви самі, матері, батьки! Дитина дивиться на батька — матір, як на Бога, свято вірить кожному нашому слову і, якби ми уміли удержати дитину в такій вірі, яку має в нас, відколи почала розумними оченятами на світ дивитися, ми би мали діти щирі, слухняні, не брехливі. Але нам здається: дитина ще маленька, дурна, що вона розуміє? А може й сего не думаємо, а от так з привички обдурюємо дитину, крутимо, говоримо неправду і своїм власним прикладом учимо її лихого.

Ось приклад: хоче мати вийти до сусіди по сіль, чи по що інше, а тут дитина плаче, не пускає. Що ж мама робить? Замісць розтолкувати дитині, що от матінці треба конче вийти, а Марійка, чи Івасик буде чемний, пожде на маму, буде гарно уважати, щоб у хату хто не зайшов, або щось подібного, — матір крутить: „Цить, Марійко, мамка таки зараз верне, лиш купить тобі колачика, чи яблочко!“ Правда, дитина заспокоїться і нетерпеливо жде на маму, та обіцяний дарунок. Але мама тим часом заговориться й сидить годину, а то й більше, а прийде, то крутить: що сусіди дома не було, то Мошко спав і колачика нігде купити, яблочка теж розпродали вже, або щось іншого. І дитина увірить раз, другий, але прийде час, переконається, що не все те правда, що мама каже, і свята віра в нас у дитини захиталася.

Іншим разом каже батько: „Послухай, Івасю, піди там а там, принеси це або те, то дістанеш від мене сопілочку, чи батіжка“. Дитина послухає. Та батькові й не в голові слова додержати. Хтоби там з таким два-три літнім Івасем рахувався? А між тим Івасик бачить, що батько йому неправду сказав, то скаже при першій нагоді і батькові.

Іноді знову дитина питається нас такі речі, на які трудно відповісти, або й ми цього й самі гаразд не знаємо. Що ж робимо ми тоді? Знову крутимо, або скажемо яку небудь небилицю, от аби лише позбутися. Але брехня ніколи не укриється, все знайдеться нагода і дитина переконається, що мати, чи батько здурили її. Чи ж звернеться вона до нас другий раз з довірєм, чи буде вірити нашим словам? Чи не ліпше роблять ті батьки, матері, котрі скажуть дитині щиро: „Ти ще за маленька, щоб те зрозуміти, пожди, підростеш, тоді все тобі розтолкуємо“. — А в інших річах просто признаються: „Цього, дитино, я сама не знаю, не вчилася. От як ти підеш до школи, довідаєшся там ріжних цікавих річей, то й мене навчиш неодного“...

І ще одним учимо дітей брехні: коли поступаємо з дитиною за строго й за дрібниці, без зоставлення її караємо. Ось щоденно буває у нас таке: зробила дитина шкоду — збила шибку в вікні, чи яку посудину, виляла страву чи щось потрібне. Чи ж і нам це не може притрафитися? Чи ж маємо карати її за мимовільну неувагу, чи неосторожність?

Тут же сто разів ліпше поділає наше лагідне слово від найболючійшого удару. Бо по добрім слові дитина з любови до матері буде на другий раз ліпше уважати, а покарана несправедливо, [бож припадок, чи неосторожність — це не те саме, що зла воля!) — тратить серце до батька, матері. Це є великим, страшним злом у вихованню, а крім цього другий раз дитина не признається до того, що їй трапилося, — буде скриватися, брехати, крутити.

Матері і батьки ніколи не повинні забувати, що виховати добру дитину можна лиш добрим способом, лагідністю, заохотою, вирозумілістю, а злим способом, биттєм, проклонами, лайкою виховуємо собі злі, непослушні, брехливі діти, котрі замісць слухати й любити, будуть нас боятися, скривати все, а то, не дай Боже, й ненавидіти своїх не, справедливих батьків.

Може хтось скаже, прочитавши це: „Ей, як не я научу дитину брехати, то навчить її хтось другий! А то мало хиба зіпсутих, брехливих дітей? Чи то лиш від батька, матері дитина брехні учиться? — Так, дітей, а далі в пізнійшім віці злих, брехливих людей, дитина наша стріне немало. Але тоді розумна матір чи батько скажуть їй: „Дитино, ти не дивися, що такий хлопчик, чи товариш робить, або балакає; це бідна дитина, якою не було кому займитися, навчити добра, не тобі дивитися на неї, ти радше старайся, щоб вона на тебе дивилася“. — Тоді дитина, яка привикла вірити батькам, яка їх любить, шанує — повірить їх словам і цим разом, і ця свята віра встереже її від зіпсуття, іноді може вдержить і на краю пропасти.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ

Свіжий воздух.

Свіже повітря потрібне, як пожива.

Кожна людина, а вже найбільше діти, що скоро ростуть і скоро віддихають, потребують повітря. Це є свята правда, що нема нічого дешевшого на світі, як свіже повітря; а знов нема нічого дорожчого, як занечищений воздух, як тяжке непровітрюване повітря в хаті, бо ж коштує надто дорого — здоровля людини.

Виносіть діти на свіже повітря.

Свіже, здорове, хоч і холодне повітря запобігає всяким хворобам, а навіть є і ліком їх, коли людина западе на яку хворобу. Свіжий, а навіть студений воздух ніколи не зашкодить хоч би найменшій дитині, наколи ми лише добре її укриємо. Вже по двох тижнях, як дитина народиться, повинні ми виносити її на свіже повітря, добре укриту, але не з головою, принаймні на кілька мінут хоч би посеред зими, з виїмком — коли дитина хора, або погода погана.

Наприклад, в Америці в Karutane Harris Hospital всі діти завжди знаходяться на свіжім повітрі; навіть в ночі, в часі сну широка струя чистого воздуху усе віє над немовлятами. Найніжніщі діти через тиждень повільного призвичаювання сплять і ростуть та прибирають на вазі там, де температура знижається аж до мерзнення. Розуміється, немовлята відповідно одягнені і прикриті.

В зимі діти малі чи більші повинні перебувати часто на свіжім повітрі; треба лиш уважати, щоби собі носики, личка або руки не повідморожували. Маленьку дитину спершу виносимо на кілька хвилин, а опісля чим раз довше. Як дитина має вже кілька місяців — повинна що дня бути на свіжім воздусі найменше дві години на день; а як гарна погода і не зимно — то й цілий день.

Свіже повітря в хаті.

В поганий час, як от заметіль, дощ то що, дитина повинна дістати свою частину свіжого повітря в хаті. Тоді малу дитину одягаємо і прикриваємо так, якби виносили на двір, кладемо в ліжечко і відкриваємо на розтвір вікна, а зачиняємо двері. В печі запалити, щоби хата не остигала надто. Провітривши дитину, зачиняємо вікна, і поки хата огріється, беремо дитину до іншої теплої кімнати і там розбираємо; або ж залишаємо дитину і в цій кімнаті, але не розкриваємо, доки не нагріється воздух.

Вікно повинно бути все троха відхилене, щоби в хаті все був свіжий воздух. Розуміється, з делікатними слабоватими дітьми треба більшої уваги, як зі здоровими, черствими. Іноді до візочка кладуть в ноги дитині фляшку з теплою водою, обвинену шматиною, або гумовий мішечок також з теплою водою, щоб візочок ліпше огрівався. В усякім разі ми не сміємо позбавляти дитину тої великої благодати, якою є свіже повітря для всього живого, а особливо для дітей.

Діти, яких в днину держимо на свіжім, холоднім повітрі, а в ночі — при легко відхиленім вікні, ростуть скоро, є здорові, навіть в пізнішім житті не хорують та доживають до глибокої старости.

Вплив свіжого повітря на орґанізм.

Підставою, так би сказати підвалиною, на якій будується здоровля цілого життя, є в людини дитячий вік. В тім часі росте все тіло людини, всі його орґани. Чим більше дитина вдихає свіжого, здорового воздуху, тим здоровша буде її кров, а кров є тим матеріялом, з якого орґанізм людський черпає своє життя. Без свіжого воздуху людина, а тим більше дитина, не буде добре розвиватися, бо кров буде не чиста. Свіжий воздух в діточих літах через кров зміцняє мязи серця, що від того росте міцніще і здоровіще; так само ростуть і розширюються легені тим ліпше, чим більше даємо їм свіжого, здорового повітря.

Діти, держані в гарячій задушливій хаті, не лише будуть хворіти, але не будуть могли й віджившлюватися добре, бо кров буде в них не чиста і не буде забирати з орґанів травлення поживних частей.

Свіжий, холодний воздух запобігає також англійській хворобі, т. є. змягченню костей, кривим ніжкам, беззубю то що.

Матері, в ваших руках здоровля дітей!

Все, що тут говорено про немовлят, в однаковій мірі стосується і до дітей старших. А тому не держіть дітей в хаті — котре лиш уміє вже ходити, хай бавиться, бігає, відповідно одягнене, на свіжім повітрі. Хай возяться санчатками, кидаються снігом, рубають, стругають, майструють — а все на сонці, на воздусі, в чистому здоровому хоч і холодному повітрю.

Матері! в ваших руках здоровля й життя сімї! Не замикайте її на півроку в задушливій кімнаті: дітвору виносіть і випускайте на воздух, хату добре провітрюйте, дбайте про чистоту в хаті і знайте: **де вікном входить сонце і чистий воздух, там дверми утікає слабість, а то й смерть.**

Др. В. Й. Сіменович.

День дяки.

Thanks giving-day (Тенкс Ґівін-дей).

В Америці мало обходять церковних свят, а зате є ріжні святочні дні, установлені на памятку якихось важніщих подій; між іншими 26 падолиста обходять американці „день дяки".

Він датується від 1620 року, коли то до Америки прибула перша експедиція Англіків. Були це так звані п у р и т а н и, яких Англія страшно переслідувала. Щоби спастися перед тим, частина тих пуритан наймила собі корабель Мейфлвар і причалила до порту Плімавт в стейті Машасуцець. Від цеї невеликої кольонії, Злучені Держави беруть свій англійський вигляд і заселення.

Вправді половина тих людей, званих також Квакерами, вимерла від пошестей; багато вимордували Індіяни та дикі звірі — але ті, що остали при життю, першого року по господарських зборах, зійшлися в одно місце на спільний обід, і від тої хвилі Зл. Дер. Америки кождого 26. падолиста обходять свято подяки.

Все, що жиє в Америці, старається того дня зладити як найвиставніщий обід, щоби кождий

в тім дні був веселий і вдоволений. Навіть у вязницях, шпиталях, домах приюту для бездомних, в закладах для божевільних, одним словом всюди, в той день уладжують виставні обіди. Сальвейтен армі (армія спасення) перед тим збирає по містах збірки на сю ціль і тисячі кошиків їди роздають по домах.

Є тут гарний звичай, що в той день майже кожда родина, кождий дім запрошує до себе когось в гості з таких бідних людей, що не мають свого дому. Сотки навіть визначних міліонерів, кромі своїх знакомих, запрошують на той день зовсім чужих, бідніщих людей. Часто удаються до армії спасення з проханням, щоб їм прислали таких бездомних бідаків. Розуміється, армія спасення старається вибрати вже людей відповідних до таких запросин. Іноді є це колишні бізнесмени, що на шпекуляціях потратили усе майно і на старість стали трампами або гоббами. (Трамп — є в значінню вагабунда, гоббо є це бездомна людина, що не жебрає, але мандруючи заробляє на свій прожиток).

Таку людину господарі приймають не в кухні чи перед дверми, але запрошують її до свого стола; вона сідає поміж вифракованими джентельменами та видекольтованими лєдами. При обіді такий гість часто розповідає якісь цікаві пригоди з свойого життя. Подібного звичаю мабуть нема нігде в інших краях. *Дайзі.*

Може для господинь буде цікаво, що подають а таких обідах, то я пишу і це.

н Обід багатшого дому:

1) Зупа помідорова або з черепах (Clam broth — Клем брот), можуть бути інші зупи, але ці найчастіще.

2) Салєри, які в Америці їдять сирі майже при кождому обіді.

3) Индик, що подається цілий, з начинкою з печінки або каштанів. До нього обовязково галяретка чи компот з журавин — а иноді з калини — а також Румейн себто румунська салата зі сметанковим сосом. Пай, — крухий пляцок з овочами або мармолядою овочевою, часто з гарбуза. Оріхи, овочі. До пиття яблочник, кава або чай.

Бідніщі печуть якийсь дріб, звичайно гуску або качку, а решту хто що хоче — але все з овочевим найбільше журавиновим додатком, а також „пай“ все кінчить обід.

Як робиться пай, подаю в господарській части.

Д.

Листок до дітей.

„Головін.“

Дорогі Сестрички і Братчики! В попередньому числі „Жіночої Долі“ писала моя старша сестричка Джессі, яку ми звемо Доллі (Ляльочка), а сьогодня я хочу також до вас дещо написати, хоч Доллі не мала охоти відступити мені місця. Я признаюся вам, що ми хоч любимося дуже, часом сперечаємося. Доллі називає мене малим впертюхом — але я все тримаюся того, що каже мені деді (татко): Якже ти знаєш напевно, що ти в праві, то борони свої права сміло і рішучо. Як що ти не є певна, як річ мається — тоді поспитай старших і відважно признайся до своєї помилки. Отже межи нами бувають часами суперечки, бо я хоч мала ще, але вже маю у всім свою думку і як що знаю, що вона справедлива, то бороню її до останку. От і тепер ми ходили з тим, чи я можу писати, аж до деді і він порадив мені спробувати — казав написати нам обом листи, котрий буде цікавіщий, той редакція „Жіночої Долі“ помістить. Отже я пишу.

Наш деді розповідав нам, що в старім краю (якого ми і не знаємо, а наш деді його так дуже любить!) обходять дівчата свято Андрея — де вони весело бавляться, ворожать то що. Отже менше більше в тім часі і ми тут маємо одно дуже веселе свято т. зв. Hollomen (Головін) не лише для дівчат, але для всіх: старших, молодших, а навіть для дітей і я би дуже хотіла, аби ви всі там научилися так весело бавитися, як ми; тому опишу вам його — та деді каже, що перше треба написати так, як то розповідала нам в школі пані учителька, звідки походить тоє свято — отже я помаленьки спробую це зробити.

Свято „Головін“ завели в Америці Ірляндці, яких тут у нас є дуже багато. Давно, дуже давно в Ірляндії жили люди, що звалися Друіди, а в них бог смерти звався Самон. Отже коли в осени 30-го листопада по віруванням Друідів бог сонця пірнав у морі — тоді наставав бог осени а заразом смерти Самон (в осени всі квітки, трави, дерева наче умірають.) Отже Друіди вірили, що в цю ніч бог Самон скликає у ліси усіх злих духів, ось як чарівниць, опирів, німф, русалок, висільців, потопельників і всі інші нечистивідухи і, там при оранжевім огні, який запалили три лісні німфи, стають усі на раду. На тій раді мали духи вибирати людей, яких мали принести в жертву богові зими.

Коли Друїдів поконали Римляни — то вони принесли з собою звичай в тім часі обходити свято Бога достатку, особливо овочів. І вони злучили ці оба свята разом,

Та настало Христіянство і знова перемінили ці оба свята на свято „Служби Божої“, по анґлійськи Hollow Mass, а діти з того зробили Головін.

Той день, а радше вечір обходиться усюди дуже весело. Устроюють ріжні представлення, забави, танці, маскаради. Всі заздалегідь приготовляються до того, шиють собі одяги, — виставові вікна в склепах в той день прикрашуються всякими образками чорних котів, чарівниць, духів. Деді каже, що і тепер є такі темні, неосвічені народи, що вірять у всякі чари, чарівниці та інші забобони — але тут у нас всьо тото вже берется лиш за веселий жарт. І от скоро настане вечір, перебираються люди за духів, опирів, чарівниць, бігають вулицями, дзвонять до брам, страшать себе, сміються. Особливу участь у тім беруть діти і до недавна виробляли вони такі ріжні збитки, що приносили другим навіть не малі шкоди. Приміром замазували паркани, огорожі, виставові вікна болотом або милом, нераз розбирали паркани і зносили на незабудовані „льоти“ парцелі і там палили їх. По кождім такім святі само місто Шікаґо мало сотки тисяч долярів шкоди.

І от сего року шікаґовяне зложили певну суму гроша, наймили всі більші театри і кіна і запросили дітей з цілого Шікаґа, щоби вони, місто уганяти по улицях і робити збитки, йшли за дармо до театрів і кінів і там забавлялися. Це заповіли усім дітям в школах і вони дали слово, що не будуть робити горожанам міста в тім дні ніяких пакостей. І сталося чудо. Не було майже ні одного засмарованого вікна чи огорожі, не розібрано ніде

паркану, не палено ніяких огнів. За це всі газети і посадник міста висказали дітям публичну похвалу, що вони уміють так гарно додержати слова. Усюди по домах, реставраціях, готелях, театрах, школах, відбувалися забави. І наша школа також давала забаву і діточе представлення. Був там бог Самон і бог Помон, чарівниці, духи, богині весни, літа, зими. Багато дітей було перебраних за Друідів.

Я була перебрана за „вечірну зорю" і танцювала балет — бо треба вам знати, що я попри науку в школі вже пять літ беру лекції танців, бо мої батьки приготовляють мене від першого року життя на балетничку — танцюристку. Я потрафлю головою в зад діткнути пят, сісти на підлогу так, що ноги йдуть рівно з тілом. Я танцюю на великих пальцях. Умію також танцювати коломийки з присюдами, тепер я учуся клясичних грецьких танців. Всі кажуть, що колись буде з мене українська Павлова, (великої слави російська танцюристка). Але я не тільки танцюю, але вже добре граю на фортепяні та дуже люблю спорт. Я потрафлю боксуватися не гірше від хлопця, потрафлю боротися, і японське „джі джісту" знаю добре, так що жаден хлопець, навіть дещо старший від мене, не поборе мене!

Я маю велику охоту ще багато цікавих річей вам, дорогі братчики і сестрички, оповісти — але деді каже, що „Жіноча Доля" ще бідна, не має грошей, щоб велику газету печатати. Ми, діти, тут в Америці будемо старатися хоть дрібними центами збирати на пресовий фонд, для діточої сторінки — зробіть так і ви в Старім Краю, та старайтеся, щоб як найбільше передплачували „Ж. Д.", тоді багато гарного і цікавого будемо собі писати.

Тимчасом бувайте здорові — з далека щиро вітає вас *Мала танцюристка.*

Для краян за морем!

(Вістка з села Товмачика повіту коломийського — для її краян та сусідів за морем).

Ділимося з Вами, дорогі наші Краяни, сумною вісткою. В навечеря Нового Року, помер наш батько і опікун От. Віктор Кисілевський. 58 літ жив з нами, і в кождій потребі, в Нім і Його Сім'ї знаходили ми поміч, опіку, пораду. Перед 70 роками присягнув враз з нашими батьками від алькогольних напитків — то і досі село наше не знає налогової піятики.

Ніколи, навіть в часі світової війни, не опускав нас, тож своїм добрим словом і наукою устеріг наше село від того зіпсуття, деморалізації та розпусти, які розпаношилися в повоєнному часі по инчих селах.

Ніколи не клонив голови перед можними сего світа, ніколи не пішов на уступки зі страху або власної користи, — тож нема в нашому селі хрунів, підлизників, зрадників, що смілиби виломатися зпід загальної карности.

Плакало за ним село, як за батьком рідним, люди не відступали Його в часі короткої недуги ні днем, ні ночею. На руках своїх парохіян Григора Тодорова та його брата Михайла й помер. Товпи народа з Товмачика, Івановець й околиці, відпровадили Його на вічний відпочинок. Нехай свята земля буде Йому пером — а Ви, що Його знали й любили, помоліться за його душу.

Товмацький.

☛ Читайте і ширіть „Жіночу Долю".

Хто і як підтримує свою пресу.

В Америці.

Між українцями в Америці й Канаді, для допомоги своїм часописам, що мають і так тисячі передплатників і передплатниць, — прихильники цих органів розвивають таку шалену акцію, про яку ми й поняття не маємо.

Як на зразок, можна указати на акцію робітниць в Канаді, що одностайно стали (а також і чоловіків втягнули) на допомогу свойому жіночому часописові — журналу „Робітниця", що виходить у Вінніпегу.

Для збирання датків і нових передплатниць призначено один цілий місяць. Кожда з робітничих організацій уряджувала в тому часі на дохід жіночої газети театральні представлення, концерти вечірки, базарі, себто фантові льотерії. Крім цього робітничі організації скликали на окремі сходини усіх своїх членів, де кождому було доручено листу для збірання передплатниць, листу для збірання датків на пресовий фонд та т. званий „тікет" для розігравки зложених на пресовий фонд цінних фантів.

І як пишуть в газеті, усі ці члени організації так жінки, як і мущини, ходили хата від хати де лиш знали, що живуть робітничі родини і предкладали їм по черзі: листу передплатників, датків та карточки на розігранку фантів.

Навіть діти організувалися в той спосіб і з запалом трудилися для своєї діточої сторінки.

І вислід цієї акції був світлий — цілі сторінки газетки є виповнені вичислюванням жертводавців, між якими находяться імпозантні суми: в самому Віннінегу ця акція принесла зі збірки старших 194.65 дол., а діточа 82.20 дол.

У нас.

Якже сумно виглядає проти цього справа так потрібного, на думку загалу, нашого журналу. Поза листами, заохочуючими й підбадьорюючими, — як мало дійсної, реальної помочі. Поза першими збірками коломийщини, що уможливили розпочаття видавництва — як байдуже відноситься загал до цього діла!

Так головна, як і коломийська жіноча організація віднеслася в справі допомоги й поширення журналу до всіх філій „С. У."

Які ж наслідки цього? Правда, декілька повітових організацій дуже цікавляться газетою, беруть в розпродажу по кілька десятків чисел; декілька філій зложило даток на пресовий фонд в сумі 15, 10, 5 зл., одна з філій повіту (зорганізованого й свідомого!) обіцяє підмогу пресі — по 2 зл. місячно! Це свідчить про те, що таке сяке заінтересування журналом все таки є. Але більшість філій мовчить, а то просто відмовляється, оправдуючись фінансовими труднощами; навіть радить посилати для розпродажі по кілька чисел журналу просто на адреси приватних книгарень, бо взяти на себе труд розпродажі кількох примірників для таких організацій є обовязком надто тяжким!

Дехто подає список людей, на адреси яких евентуально можна би часопис післати; але коли на ці адреси часопис вишлеться, то показується, що на 10 чисел — 9 пропаде, а ледве на одно зголошується передплатниця.

Спитайте — скільки читалень, кооператив, на користь яких ми працюємо, передплачує наш журнал? Котрі з наших інституцій, фінансових і торговельних підприємств, банків, асекурацій, а також хто з купців, лікарів, адвокатів, якіж удержуються за гроші цих, що для них журнал видається, підпирає його хотьби своїми оголошеннями — які їм самим запевнюють рівночасно користь? А одна сторінка оголошень дає змогу прибавити тількиж або й більше тексту. Миж не збіраємо оголошень від чужих фірм, бо маємо собі за обовязок стояти на сторожі наших інтересів і не баламутити наш загал, закликаючи до чого іншого на перших сторінках свого журналу, а поручаючи що інше на послідних. Через те й мусимо ограничатись.

А стільки хотілось би сказати своїм читачкам! Стільки важних питань треба порушити — так багато цікавого важного матерялу жде і не діждеться черги на нашому редакційному столі. Мимо всі зусиль, мимо кількамісячної вновні безкорисної праці цілої редакційної колегії, при такій байдужности загалу, ми не розвинемо, не поширимо своєї роботи, як цього важна хвиля й інтерес нашого народу вимагає.

Цих пара слів хай буде відповіддю тим, що висказують нам свої бажання: поширити, ілюструвати, а навіть перемінити в дво-тижневник „Жіночу Долю...“ К.

ІВ. БЛАЖКЕВИЧЕВА.

Чого дібємося через кооперацію?

Життя нашої жінки ґаздині се одно пасмо тяжкої невтомної праці від досвіта до пізньої ночи.

Знаємо, кілько то піклування забирає в нас, господинь, стадо гусей, качок чи квочки з курятами?... Збирай хопти, січи, годуй, вважай, щоб в сусідський город не пішли в шкоду... А в осени вивеземо дріб на торг тай продамо за пів дармо. А коноплі? А лен? А підсвинки чи рогова худоба? Чи ж не на те впадаємо коло них, щоби опісля дати з рук за половину ціни? Аж жаль тисне серце, як вернувши з ярмарку, глянеш на пусте місце в хлівци, згадаєш витаскані цебрики, згадаєш той невсипущий догляд за скотиною і порівнаєш з тою марною квотою, яку немов з ласки дали тобі на торзі за твою працю згінники чи гандлярі. І певно кождій з нас приходить не раз до голови думка:

„Чому нашу працю ми мусимо збувати по ціні, яку нам дають, а за се, що нам треба купити, мусимо платити по ціні, якої від нас жадають?

Чому коли купець установляє на свій крам ціну, не можемо ми самі установляти ціни на добутки нашого труду? Чому мусимо брати, кілько нам дають?

І звичайно куповане платимо дорого, а се, що продаємо, збуваємо низше ціни.

В сім лежить суть нашого господарського недомагання. Бо тратимо на дві сторони: і при купні і при продажі.

А в чию користь йде наша страта?

Про се нема що довго говорити. Нам всім знані ті численні перепродавці, які жиють виключно з посередництва. Їх родини живуть в достатках їх жінки поняття не мають про тяжку працю нашої селянки. Вони збивають маєтки з нашого тяжкого труду тому, що ми ходимо самопас, що нам чужа орґанізація. І доки будемо наші продукти продавати кожда на свою руку, доти все будемо падати жертвою визиску посередників.

Тому найвисший час призадуматися нам над сопособом ратунку. Най не пропадає марно наш добуток. Доложім старань, щоби овочами нашої праці покористувались дійсно сі, для кого ми, жінки, все радо трудимося: наша родина.

Одинокий шлях до сего — се кооперація.

Кооперація се чуже слово. Означає воно по нашому: спільництво. Ми мусимо злучитися разом, зорґанізуватися в кооперативах — спілках. Інакше пропадемо.

Може неодна з читачок з недовірям віднесеться до сих моїх слів. І я вже немов чую: „Буде, буде тої кооперативи! Заложили її в нашому селі. Зложили люде гроші на уділи тай що з того? Там дорозше, як в жида!“ І я теж признаю згідно, що багато річей в наших кооперативах не подобається нашим жінкам. Але се ще не причина, щоби від кооператив відсуватися і на них каменем кидати. Бо як і є в наших кооперативах яке безладдє, то тому, що наші кооперативи майже не мають жінок членами.

Кооператива се велика господарка а всі знаємо, що господарка без жінки-ґаздині ніколи не йде, як слід. От і наші кооперативи доти не будуть вповні виконувати свойого завдання, доки наше жіноцтво замісць громадно горнутися в члени кооператив, буде триматися осторонь від сих наших господарських орґанізацій. Пословиця каже: „Жінка держить хату за три угли а мужик лиш за один“.

Так само повинно бути і в кооперативі. Знаємо, що на селі жінка всеціло веде домашнє господарство; отже жінки є головно покупцями в наших торговлях мішаних товарів, якими тепер наші кооперативи здебільша займаються.

Отже чиж не природною річчю є, щоби жінки постаралися о належний їм вплив на ведення кооперативи, та на свій практичний лад влаштовували її діла?

Тоді не одно зло, часто ненарочне, далося б легко направити або й оминути.

Лиш трошки доброї волі зі сторони нашого жіноцтва, лиш трошки зрозуміння, що кооператива то не лиш сей склепок мішаних товарів, але наша господарська організація, — і тоді вона, кооперація, зможе довести до того, що ми самі будемо могли означувати ціну на продукти своєї праці згідно з її дійсною вартістю, вона зможе стати осередком нашого господарського і культурного життя, а найважнійше вона зможе нас визволити із ярма безчисленних посередників, котрі тягнуть останні життьові соки з нашого народу.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Памятайте про весну!

І не оглянемося, як весняне сонечко загріє, стопить сніги, осушить землю й поле зазеленіє. Тож доки ще нема роботи в полі та городі, прилагоджуймося до весни, щоб вона не застала нас не приготованими.

Огляньмо свої господарські знаряди, яких на весну мемо потребувати: рискалі, сапи, граблі, плуги, борони, тачки, вози, упряж, чи все в порядку? Тепер є досить часу поправити, зробити чого не достає, купити, прилагодити. Шкода тратити дорогу, весняну днину на направки та ходження в місто, коли тепер все те можна полагодити без поспіху.

І ще одно: Кождий господар та господиня, розглянувши своє добро, побачить, що не лише направити, але й докупити прийдеться не одно, то знова нивку треба штучним погноєм погноїти — насіня старе, зведене, змінити. За тим усім не бігаймо окремо до міста, не витрачуймо час і свою кервавицю на лихий, безвартний крам. Звернімся з тим до кооперативи, а управа її зголосить запотребования цілого села до Центросоюза у Львові і через нього село дістане увесь крам першого сорта, і дешевше, бо прямо із фабрик. Тож лучімся! Чи продаємо, чи купуємо — не йдім осібняком, аби нас леда хто ошукав: на ціні, вазі, та якости краму, а йдімо всі разом, як з'організована, розумна громада. Лиш тим способом вирвемося з рук визискуючих нас посередників, гріш наш лишиться межи нами, і кооператива розростеться — а коли ми є її членом, (це обовязково повинно бути!), тоді при кінцевих розрахунках дістаємо ще й товаровий зворот від тих грошей, що кооператива від нас вторгувала.

Тож не надумуймося! Не відкладаймо цього на завтра. Лихий то господар, то куе коня тоді, коли вже пора в ліс їхати.

Що робимо в господарстві в лютім та з початку березня?

Навозимо грядки навозом, памятаючи, що лиш капуста і ростини покревні їй люблять свіжий навіз. Компости перекладаєм, те, що було зверху, най йде на спід. Вітримо в погідну днину ями, пивниці — перебираємо ярину пересипану піском.

Хто в осені не заложив парника (інспекта), той тепер повинен його заложити і сіяти в нім або скриночках в хаті вчасні помідори, карафіоли, волоску капусту, калярепку. Коли рослинки посходять і будуть вже досить сильні, розсадити, росаду в парнику на долоню одно від одного, а як там підростуть і окріпнуть, а земля на весні огріється, пересаджувати на грядки.

Хто хоче мати дуже ранню картофлю, кільчить американку в скриночках, підсипуючи вогкою землею, піском або тротинням. Скоро потеплів садити її на грядках в затишку до сонця, в рівцях, підсипаних кінським гноєм і землею. Боки рівців теж виложити гноєм. На ніч прикривати соломяними матами.

Тепер же треба подбати про насіння.

Добрі господині вже тепер обчислюють собі, якого насіння буде їм треба на весні, бо кожде насіння, хотьби найліпше, з часом зводиться і його треба змінити. Записують через кооперативи нове добірне та ріжнородне, щоб кухні їх не ограничались лише на капусту та фасолю.

Отже добра господиня купить собі до свого города такого насіння:

Доброго, нового сорта капусти до квашення, капусти кучерявої т. зв. волоскої, калярепки білої ніжної і синьої зимової, карафіолів (цвітної капусти) теж вчасних та зимових, цвіклових бурячків, доброї цукрової моркви т. зв. кароти, та цукрової петрушки, вчасного цукрового горошку, шпарагової фасольки, що їсться зі стручками, а не забудьмо також про салату головчасту та помідори; не завадить посіяти і грядку доброго рода шпінату.

Як з цего всего варити дуже смачні й дешеві страви будемо подавати в своїому часі. Дивіться, щоб тоді у ваших городцях було що варити.

Та ще одно:

Дівчата, молодиці — не забудьте про квітки! Хай перед кождою хаткою буде хоть маленький цвітничок. Тож між насінєм не забудьте про гарні братчики, гвоздики, астри, вербени, соломянки, цинії, та другі може особливо люблені вами квіточки. Купіть (лиш в кооперативі або огородника] по трошечки доброго насіння — одна одного, друга другого — потім поміняєтеся — а як робити гарний цвітничок, то ми вже навчимо.

Калина.

Як доварюємо страву без вогню.

При варенні найбільше часу займає не так наставлення страви, як доварювання її, догляданя, щоби страва не википіла, не припалилася та щоби вогонь не вигас. Тому то німкині та француженки придумали спосіб заварювати страву без огню в скриночці.

Тут подаємо простенький спосіб доварювати страву без вогню, який кожна цікава господиня може без ніякого труду випробувати.

Послухайте! Хоче газдиня йти до міста, до церкви, чи до читальні, а тут треба зварити обід чи вечерю. Що ж вона робить? Розпалює під кухнею і наставляє страву, добре прикриту покришкою, — бараболянку з крупами й скварками, чи росіл з мяса з рижом (зразу вкладаємо в горнець усе: мясо, закришку і риж], або кашу засипає на молоці чи воді. Нехай страва закипить добре кілька разів під добре притискаючою покришкою. Тимчасом розстелюємо на постелі папір або чистеньке полотенце. Як страва сильно кипить, кладемо на полотенце горнець, не здіймаючи покришки, швидко обтулюємо його полотенцем і накладаємо на верх подушки в такий спосіб, щоб укривали щільно з усіх сторін горнець без найменшої шпарочки.

По кількох годинах (страва доварюється довше, як на огні) виймаємо страву готову і горячу. Вона доходить на парі, а тому треба в горщику залишати порожнє місце (одну пяту часть), щоби пара мала де громадитися.

Спробуйте, і подякуєте нам!...

Бараболяні клюски з маком.

Зварити мягко пів kg бараболі, розтерти добре, щоби не було грудок, посолити. дати троха масла (може бути і без), коли простигне замісити з 1—2 яйцями і пів kg муки. Вробляти в муці круглі, довгі валочки грубости пальця і краяти на

клюски. Варити в окропі 10 мінут. Смарувати румяним маслом і солодженим маком. Сі клюски можна смарувати також шкварками, або олієм, але тоді не дається маку. З такого самого тіста можна робити **пироги з сиром, зі сливками** свіжими і сухими (сухі треба перед тим зварити) **з повидлами.** До пирогів треба виробити грубшнй валок з тіста, покраяти єго на круглі пластри і ліпити пироги. Смарувати маслом. Пироги з повидлами і сливками можна посипати цукром (коли готові).

Паляничкн з вареної бараболі.

2-3 літри звареної бульби вимняти добре колотушкою або макогоном, посолити до смаку, вбити два яйця, додати присмаженої цибулі, дрібку товченого перцю і добру кватирку муки. Вимішати руками і смажити на добре помащеній блясі смальцем або олієм.

„Пай“.

Найбільше поширеною стравою а радше закускою в америці є крухий пляцок (паляниця) т. зв. Пай. Його їдять так, як в старім краю хліб. І в дома печуть, і крамницях готовий купують в свято чи будень — нема в Америці їди без пая.

Американці взагалі їдять багато солодощів і солодких страв, які є для нашого орґанізму дуже потрібні — і цему деякі вчені приписують цю метність, підприємчивість, енергію, якою виріжняються серед инчих народів Американці. Не завадилоби і нашим людям в старім краю ввести до своєї поживи троха солодких страв — яких майже цілковито у нас на селі не уживають. Тому я і подаю тут спосіб, як пай робиться.

Беремо: 1.) доброї пів літри біленької пшеничної муки, 2) оден порошок до печива Еткера, 3) три великі ложки цукру. 4) 3 ложки розтопленого, але зимного смальцю або масла, 5) дуже трошечка соли. Все разом вимішати і додавати по трошка зимної води тільки, аби зробилося вільне тісто. Воно не повинно тягнутися але бути крихке — як тягнеться — додати ще троха товщу.

Висмарувати круглу або подовговасту бляху товщем, тісто поділити на дві половини і розтачати і наложити одну половину на бляху, наложити на пів пальця грубо тоненько краяних в качільця яблок або других овочів — а як нема, то помастити мармолядою або солодкими повилами, змішанимн з жмінкою товченої булки, цукру і трошки ценамону — прикрити зверха другою половиною тіста. Краї тіста звогчити і зліпити до купи а зверху тісто поколоти де не де вилками, щоби пара з яблок мала куди виходити.

Пекти в легкій печі чи рурі з годину, аж тісто добре зарумяниться, але не спалить. Готове виймити з бляхи, а як вистигне,, покраяти на кусничкн.

Спростування: В попередньому І числі в статті „Литовський квас“ треба додати помилково пропущене: „вкидаємо два дека свіжого дріжджа“.

Веселий кутик.

Крила у вітряка.

Раз крила в вітряка гуділи й герготали,
Що все село вони насушними годували;
А камінь, пятірня і колесо... мовчали.
Приказують, що хто мовчить,
Той двох навчить.

Клим.

Спитали Клима раз яка найкраща птиця:
Чи чиж, чи соловей, чичітка, чи синиця?
Голодний Клим озвавсь з-баса:
„Найкраща птиця — ковбаса!“
Голодній, бач, кумі —
Хліб на умі.

Л. Боровиковський.

Нема страху.

Нянька. Прошу пані, я сиділа на вікні з дитиною і ковдерка випала на тротуар...

Пані. Ой, ой, ой... тепер дитина перестудиться!..

Нянька. Ні, прошу пані, бо вона полетіла, завинена в ковдерку...

Які журнали у нас виходять.

„Сільський Господар“, Львів, вул. Зіморовича, 20. Щоб знати, як господарювати, треба учитися, читати. Кожний нарід видає в тій ціли газети, журнали, книжки. У нас також вони є, але мало хто з них користає. Тому ми звертаємо увагу наших читачів, а] особливо **читачок,** що „Сіль. Госп.“ багато цінного, користного матеріялу, містить. Господині, читайте його!

„Господарсько-кооперативний Часопис“, Львів, Домініканська 11. Виходить що тижня, коштує 24 зол. річно. Містить багато господарських порад, як ходити біля худоби, городовини, садовини; як осягнути найбільший хосен з малого господарства і інший цінний матеріял.

„Нова Хата“, Львів, Руська 18/III. Журнал для інтеліґентного жіноцтва, що інтересується модами й плеканням домашньої культури. Огляд мод, прегарні узори ручних робіт в укр. стилю. Поради господарські, охорона здоровля. „Н. Х.“ — цінний журнал і мусить в укр хатах замінити польські чи німецькі подібні видання.

„Світ“, Руська 3. Львів. Містить цікаві вірші, оповідання. Наукові статті, цікаві вістки з цілого світа — з галузів науки, промислу, винаходів і т. д. Цікавий і навчаючий часопис.

„Наша Бесіда“. Warszawa, Długa, 50. m. 47. Літературно-науковий, приступний для всіх місячник. Містить огляд життя православної церкви в межах Польші. Цікаві оповідання. вірші і наукові статті.

Переписка редакції.

До Вш. Передплатниць в Америці й Канаді. Просимо грошей в листах, хоч би й поручених, ніколи не пересилати; лише через банк — доляровими чеками. Можна складати передплату на руки нашого представника: Dr. W. J. Simienowicz. Chicago. Ill., U. S. A, 1286. Milwaukee Ave.

В. П. Савеля Стечишин, Голова Жін. Громади в Саскатуні, Канада. Сердечно дякуємо за слова заохоти й признания. Часопис вислали. Гроші одержали.

Жін. Т-во ім. О. Басарабової, Fort William, Ont. Canada. Щиро бажаємо розвою Вашому товариству. Напишіть, кілько є членів, чим займаєтеся. Часопис вислали.

N. N. з околиць Боринич. Ваші слова про занепад моральности по наших селах містять багато правди. У всіх народів по війні це помітно. Єдиний засіб боротьби — освіта, і то освіта жіноцтва. Освічена жінка зуміє і себе гідно поводити і діти добре виховати. За листа дякуємо. Просимо писати.

Вш. П. Михайло Садовський, Каліш. Вашого листа з побажаннями й списком передплатниць-еміґранток прочитали з правдивим зворушенням. Раді почути, що праця нама знаходить признання і серед тих, що томляться на важкому вигнанні. Щиро вітаємо членів Союза Укр. в Каліші та просимо подати короткі вістки про завдання і працю його на еміґрації.

Вш. П. Раузова. Скала. Жінкам, що заколядували на пресовий фонд „Ж. Д.“ 10 зл., пересилаємо на Ваші руки щиру подяку. Молодому Вашому товариству шлемо побажання гарного розвою. О відчити для Вашого т-ва стараємося.

З Тов. „Просвіта“ у Львові.

Членська вкладка до Т-ва „Просвіта“ на 1926 рік виносить тільки **2 (два) злоті річно.** За членську грамоту платиться додатково ще 50 грошів. Хто хоче передплачувати в біжучому році видання Товариства згідно з ухвалою останнього Загального Збору Матірного Т-ва з дня 25. грудня 1925. платить 2 (два) америк. доляри або рівновартну їм суму в злотих в днях плачення.

Всі члени при закупні книжок видання Т-ва „Просвіта“ в нашій канцелярії одержують 25% опусту від ціни купна.

Високі культурні завдання зможе Т-во „Просвіта“ виконати тільки при допомозі всього громадянства. З цього випливає **загально народній обовязок,** що кождий Українець і кожда Українка мусить вписати себе **безумовно** в члени Т-ва „Просвіта“ у Львові. Справу членства до Т-ва „Просвіта“ пригадувати собі всюди і завсігди та приєднувати всіх знайомих і товаришів (ок) звання і праці.

Щоби нашому загалови облегчити справу вплати вкладки, додаємо наші чеки до часопису і просимо ними покористуватися і не полишати Товариства „Просвіта“ без матеріяльних основ так потрібних до істнування Т-ва і до ведення дальшої діяльности.

У Львові, дня 16. січня 1926 р.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові

М. Галущинський вр. голова. **В. Мудрий вр.** секретар.

АДВОКАТ

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

- в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25.12 -

Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор гінекольогічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5. телєфон ч. 332.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Девяте чудо природи.

Чудо сталося природи! —
Вже цілком прийшли до згоди
Комуністи і гетьманці,
І хруні, й респубиканці!..
Спільна в них уже є мова,
Всі тепер одної гадки:
Що дає **„Фортуна Нова“**
Найпрекраснійші помадки!...
Та помадка є душиста,
І смачна, й принадно чиста,
І дешева, і чудова, —
Бо ж дає **„Фортуна Нова“**
То ж купляйте чоколядки,
І цукорки, і помадки,
Однієї фірми тільки:
„К. Авдиковичева й Спілка“.
Львів, Кордецького, 23.

Гедзь.

Передплата на 1926 рік

щомісячний ілюстрований часопис

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ“

орган незалежної господарської думки

З великим пасічницьким відділом **„Укр. Пасічництво“**

(окрема нумерація сторінок)

Річні передплатники дістають додатки:

4 практичних господарських книжечки **6** портретів визначних діячів на полі господарства **12** пробок ушляхотненого насіння збіж, городини та медодайних рослин.

Передплата на рік 10 зол.

Передплату можна вносити частинами: при передплаті 5 зол. до 1III — 3 зол. і до 1V — 2 зол.

Адреса: ЛЬВІВ, Бляхарська, 9.

Навіть найбіднійший Українець

мусить передплачувати журнал

„НАША БЕСІДА“

бо „Наша Бесіда“ є найдешевшим українським ілюстрованим журналом. **Передплата виносить:** на 3 міс. 3 зол., на 6 міс. — 5 зол. 50 гр., на рік — 10 зол. Окреме число 50 гр. Для „Просвіти“ при масовій передплаті всего 2 зл. 50 гр. квартал.

Що місяця буде вильосовуватися між передплатниками цінна премія.

„Наша Бесіда“ виходитиме 5 і 20 числа кожного місяця.

Адреса Редакції і Адміністрації: Warszawa, Długa 50, m. 47. „Nasza Besida“. Конто в П. К. О. — 8.818.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА“:

1 Чайківського: **На Уходах I і II том 3·— зол.**
2 Мордовця: **Гетьман Мавепа I і II том 3·— зол.**
3 Гоголя: **Тарас Бульба з образ. 1·50**
4 Ординцева **Запорожці в Сарагоссі 1·50**
5 Куліша **Чорна рада 1·50**
6 Чайківського **Віддячився 1·50**
7 Чайківського **За сестрою з образ. 1·—**
8 Куприна **Сулямит 1·—**
9 Кузьмової **Проти филь 1·—**
10 Мельника **На ріках Вавилон —·30 сот.**

і богато инших. Замовляйте на адресу

Олена Кузьма Коломия Євангелицька ч. 7.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. З друкарні М. Бойчука в Коломиї

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.

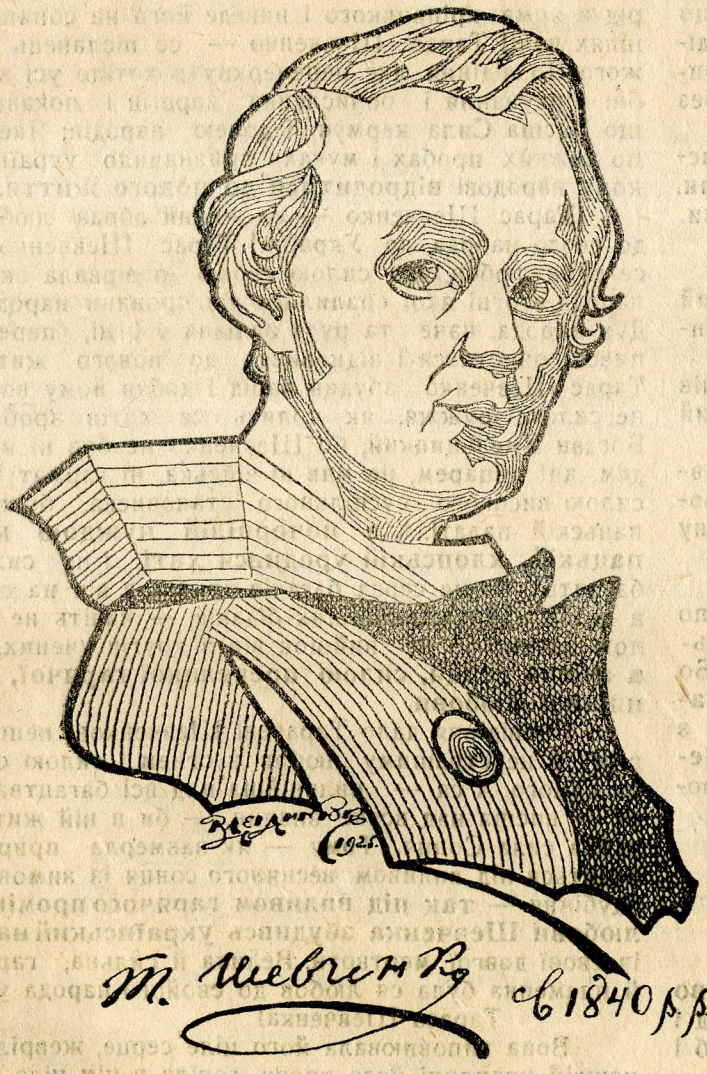
Почтова належитість оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редаґує: Колеґія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, березень 1926. Ч. 3.

На роковини Шевченка.

Колись нашу рідну хату
Темрява вкривала,
А чужа сусідська хата
Світлами сіяла.

Багатіла чужа хата,
Лиха там не знали;
Туди й наші Українці
Дари доношали.

Та минав ти, наш Кобзарю,
Чужії пороги,
Орав свою вбогу ниву,
Рідні перелоги.

Гомоніла твоя кобза
Гучною струною,
В кожнім серці відбивалась
Чистою луною.

Спочиваєш ти, наш Батьку,
Тихо в домовині,
Та збудила твоя пісня
Думки на Вкраїні.

Хай же промінь твоїх думок
Поміж нами сяє, —
„Огню іскра великого"
По вік не згасає!

Щоб між нами не вгасало
Проміннє величне,
Ти „поставив на сторожі"
Слово твоє вічне.

Ми, як ти, минати будем
Чужії пороги,
Орать будем свої ниви,
Рідні перелоги.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

В 65. РОКОВИНИ СМЕРТИ Т. ШЕВЧЕНКА.

Северина Кабаровська.

Тарас Шевченко — сонцем України.

„Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить“...

Се була страшна хвиля — коли над Україною неправда розпростерла свої чорні крила, кидаючи зловіщу тінь на її красу й буйність, закриваючи перед світом в сумерку своїм її колишню славу й силу.

Се була страшна хвиля, коли тяжка неволя заняла місце славної козацької волі й свободи і вільних птахів перемінила в нещасних рабів.

Се була страшна хвиля — коли лють і злоба ворога запроторила народові всі дороги до світла й волі та ще й кепкувала над його недолею й гуляла всіма силами пекла по нашій Україні, катуючи безталанний, бідний народ.

Се була страшна хвиля, коли ворог розбратав синів нашго народа і найкрасших знищив насильством, а інших підступом підлесним приманив на свою сторону. А сільський люд здавив, відобрав йому просвіту, загарбав його землю, видер і це що найдорожше кождому: особисту волю і свободу ділання, та перемінив його в робучу силу, в товарину, яка під кнутом мусіла гірко працювати без зойку й стону, хочби до загину.

Се була хвиля, коли вороги орали найкрасшими синами укр. народа, до повізок їх запрягали. Знеславляли і збиткувалися над його доньками. Знущалися над старцями...

А нарід мовчав!

Часом лише вирвався з грудей його глухий стогін умираючого, але й сей давив сей час панський кнут.

Часом у пісні жалісній — сумовитій зазвенів біль і скорбна туга — але й сю полохав панський гнів.

Часом лише в думах згадав нарід свою славну бувальшину, завзятих, смілих козаків, їхні боротьби за правду й волю — але згадав, як чарівну казочку згадує дитина.

І знову гробово мовчав, вижидаючи смерти!

Ось таке було страшне, положенне коли, по **упадку великого повстання, Богдан Хмельницький піддав Україну під владу Росії.** Бо хоч Богдан Хмельницький **застеріг своїому народові свобідний розвій** і приступив до злуки з Росію, як рівний з рівним — то цар **Петро Великий** не дотримав зробленої угоди і запроторощив нарід в тяжку неволю.

Про цього так каже Шевченко:

„Се той **первий**, що розпинав
Нашу Україну,
А **вторая** доконала
Вдову сиротину...

Се цариця Катерина, яка знесла **гетьманство** зруйнувала **Січ Запорозьку**, закріпостила нарід і **указом з 1764** року замкнула йому уста, щоб і світ не почув його болючого стону.

Се був страшний час переслідувань і катования народа:

„Лягло кістьми людей муштрованих чимало...
А сльоз? а крови? — Утопить
Всіх імператорів би стало;
З дітьми і внуками втопить
В сльозах удових... А дівочих,
Пролитих нишком серед ночі?
А матерніх гарячих сльоз,
А батьківських старих, крівавих
Не ріки — море розлилось,
Огнене море!

І в сій хвилі найчорнійшого зневіря, безпросвітної ночі — засіяло нараз **нове сонце Україні**, розвіяло грубу, чорну темряву, огріло його зледоватілу душу і вляло в нього нову силу та воскресило до нового життя. Сонцем цим України був Сей, якого нині рік-річно в місяці березні згадує вся Соборна Україна і хилить перед Иого Великим Духом з пошаною свою голову...

Сонцем цим був Ґеній і Пророк народній та натхнений співець любови — **Тарас Шевченко!**

Тарас Шевченко зявився між українським народом з цим вже від Бога призначіннєм, що він здійме з народа свойого тягар кайданів, що спокутувавши провини народа терпіннями свойого великого й повного любови серця — вирве сей нарід з ярма кріпацького і виведе його на соняшній шлях волі! Тарас Шевченко — се післанець Божого Провідіння, яке перечеркнути хотіло усі злобні міркування і обчислення ворогів і показати, що Висша Сила кермує і долею народів; Яке — по тяжких пробах і муках призначило українському народові **відродитися до нового життя.**

Тарас Шевченко — се живий образ любови до свого народа, до України! Тарас Шевченко — се сама любов, яка силою своєю розірвала окови народа, в огні якої спалилися усі провини народа, і Дух народа, наче та руда залізна у огні, перетопився, очистився і відновився до нового життя! Тарас Шевченко збудив нарід і добув йому волю, не силою оружжя, як колись се хотів зробити Богдан Хмельницкий, бо Шевченко не був ні вождем, ані лицарем, не мав ні війська, ні гармат; і не силою високого суспільного становиска, бо не в паньскій палаті, а в **почорнілій нуждою кріпацькій, хлопській уродився хаті,** і не силою багацтва, бо не серед багачів прийшов він на світ, а серед найнужденнійших бідаків, — навіть не силою науки, бо не вийшов він з кругів учених, — **а силою серця, силою превеликої гарячої, соняшної любови.**

Провідіння дало Тарасові Шевченкові непоборимy й неустрашимy любов з огнем і силою сонця самого. А ся — сильнійша над всі багацтва! А ся — висша над всяке знанне, — би в ній життєдайна сила Сонця. Тому — як завмерла природа будиться під впливом весняного сонця із зимового одубіння — **так під впливом гарячого проміння любови Шевченка збудивсь український нарід** із своєї довгої мертвоти. Велика й сильна, гаряча й пламенна була ся любов до свойого народа у Тараса Шевченка!

Вона виповнювала його ціле серце, жевріла в кождій краплині його крови, горіла в нім ціле життя завжди однако сильно — однако ясно!

Вона — була його провідником, вона просвічувала йому на шляху його змагань і стремлінь, вона кермувала його ділами. А шлях його був ясний і простий і один на ціле життя: він прямував сміло й непохитно **до волі!** А його всі діла до одної мети зміряли — до визволення українсь-

Тільки „Просвіта“ поставить нас на рівні з другими народами.

кого народа з кріпацького ярма; і ціль його була на протязі цілого життя одна і така сама:

вільна, незалежна Україна,
без хлопа і без пана...

Ціле життя він працював ділом і **огнистим словом** — словом, яке закував в безсмертні свої поезії.

Боячись його впливу на нарід і народнього розбурхання, запроторила його влада московська в другу неволю, тяжшу від кріпацтва самого — бо заслала його в салдати — в дикий, далекий від України сумний край — в якім, як каже Шевченко,

І небо невмите, і заспані хвилі,
І понад берегом гет-гет,
Неначе пяний, очерет
Без вітру гнеться“,

а в якім вибув Шевченко довгих тяжких **десять літ** і так страждав, що аж до Бога звертався з запитом:

„Боже милий,
Чи довго буде ще мені
В отсій незамкнутій тюрмі
Понад сим нікчемним морем
Нудить світом?

Нераз впадав Шевченко у сій тюрмі у розпуку і жалився:

„Чи мати Богу не молилась,
Як понесла мене, що я,
Неначе лютая змія
Розтоптана в степу здихає,
Захода сонця виглядає.
Оттак і я терплю
Та смерть із степу виглядаю,
А за що — їй Богу я не знаю...

Але зараз додавав:

„А все таки її люблю,
Мою Україну широку.“

І лише згадав про Україну, — любов запалювалася в його серці і надія оживляла його. Він писав:

„І Дніпро крутоберегий
І надія, брате,
Не дають мені в неволі
О смерти думати“...

І сих **десять літ заслання** не знищили його любови до України. По повороті (хоч вернув хворий) не перестав працювати для великої ідеї і до послідної хвилі життя **здобував усіми силами своїми волі пародові** і до послідного віддиху ждав, що наспіє воля.

Прийшла воля по Його кістках!

В тиждень по смерти Шевченка оголошено царський маніфест, який зніс кріпацтво на Україні!

Була в цім заслуга і Шевченка! — бо Він всю працю свою, весь свій труд, всі свої змагання, всі думки, всі свої письма і **ціле своє цінне життя жертвував ідеї визволення українського народа.**

Він перший виступив сміло до доротьби з ворогом замученого свойого народа: — Він перший кинув ворогам в вічі їхню неправду, несправидливість, обманство, лицемірсто і кривду, яку заподіяли народові. Він крикнув голосом грому:

„Схаменіться, будьте люде,
бо лихо вам буде;
розкуються незабаром
заковані люде,
настане суд...

Він перший — сказав народові свойому, що йому приналежні ті самі права, якими покористуються другі народи. Права — свобідного розвою духа, який, хоч страшна доля постигла Україну, **живе і жити буде** бо:

„Не вмірає душа наша,
„Не вмірає воля“,

і ворог неситий:

„Не скує душі живої
І слова живого“...

Він перший — вляв в нарід сю віру в його життя, віру в силу правди і волі і кликав могутнім голосом:

„Встане правда,
Встане воля,

лиш „братайтеся“ усі духом, лиш лучіть усі свої сили!

„Борітеся! поборете!
Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля,
І правда святая“.

Правда, поперта любовю, побідить! Лиш треба сю любов викресати у своїому серці і такою любовю горіти, як горіло нею серце Шевченка.

„Я так її, я так люблю
мою Україну убогу,
за неї душу погублю!...

До сеї любови взиває нас Шевченко словами:

„Любітеся, брати мої,
„Україну любіте,
„І за неї безталанну
Господа моліте“..

Отже памятяймо, що каже Шевченко; але не лише памятаймо і повтаряймо, а і ділаймо по словах його!

Коли велика — пламенна Шевченківська любов злучить серця усіх Синів і Доньок України — тоді — „Встане Україна!“ і тоді ж: „Забудеться срамотна година,

І оживе добра слава,
Слава України!...

Яремче.

Поетове свято.

Одну сльозу з очий карих,
І — пан над панами!
(Заспів до „Кобзаря.“)

Еге ж, тільки одну сльозу! Це дуже небагато Та одна сльоза, вилита карооkою Українкою-красавицею, мала бути найкращою нагородою безсмертному Поетові за його журливі думи про невідрадну жіночу долю, якій присвятив за малим не половину свого „Кобзаря“. Та одна сльоза мала йому заступити осуд учених Москалів, які вороже ставились до українського друкованого слова: вона мала виказати, що жінка-Українка признала Поета за першого справжнього співця свойого вікового безталання, розкритого з небувалою ніжністю й любовю, розмальованого яркими красками так вірно і правдиво, що аж моторошно робить ся на серці.

І полила ся — не одна сльоза з очий карих. Полились цілі струї гарячих сльоз... Бо всі, що читали ту небуденну книгу, плакали над нею. А був се доказ, що Поет зрозумів глибину їхньої недолі, а вони зрозуміли Поета. І так від 1840. року, тобто від появи Шевченкового „Кобзаря“, аж по сьогоднішню днину, ллються сльози подяки з очий усіх

у кого щира українська душа, не засмічена брудом буденщини, не закидана суєтою.

Тай було і єсть чого плакати. Розкрийте тільки ту золоту книгу, перечитайте від першої до останньої сторінки тай спитайте себе: Хто з українських поетів краще збагнув душу українського жіноцтва, як Шевченко? Хто заступив ся за права покривджених, одбурених, зневаглених дівчаток відважніще за нього? В кого святі почування матери, і тої щасливої, й тої безталанної, найшли таку просто релігійну пошану, як у нього? Хто здобув ся на такі могутні зразки — постаті жіночі, що підносять ся до високого ідеалу всепрощення, як Шевченко? Хто з такою непогамованістю, з такою безпощадністю вдарив на кріпацтво, що цілою своєю брутальною вагою налягло перш усього на беззахисне жіноцтво, як Поет? Ні, ні! До його часу ніхто! А коли хто після нього й торкнув ся тих болячок народнього життя, коли кого займала доля українського жіноцтва, коли хто й подумав про те, як би його двигнути, просвітити, розкувати з усяких кайдан господарських, товариських, родинних то що, зрівняти його з мужчинами в родинному та громадському життю, так се він поступав за вказівками великого Поета, хоча частенько навіть несвідомо. Так єсть! У Шевченкові найшла жінка першого співця того, чим у неї дзвонить серце, першого захистника перед катами, людьми неситими й жорстокими, першого борця за зрівнанне її в правах із мужчинами. Він торкнув ся всіх питань, а його наслїдники розробили їх, виконуючи заповіти Поета.

За те ж і повинна жінка-українка зберігати в серці вдяку для нього й пошану для його великого Духа, зачарованого в чудові поетичні твори, які все ще не мають собі рівні в нашому письменстві ні щодо глибини чуття, ні щодо любови до рідної України. Досі після Шевченка не знайшлось у нас поета, що так тїсно сплів би свою особисту недолю з недолею рідного краю. Не найшлось поета, що пригорнув би до свойого серця цїлий народ без — скажім по нинїшньому — соціяльних та партийних ріжниць, що терпів би дослівно за мілїони! Не було і — здається — не зараз буде... Ми — замотиличені усякими новомодними кличами — перестали розуміти Поета й відбиваємо ся все дальше від дороги, яку він нам показав. Не вміємо любити свою славну бувальщину, не вміємо відсїяти в нїй зерна від полови й засїяти його на народній ниві для майбутнього жнива. Ми так, як ті християни: признають Христа, а покланяють ся чортові; отак і ми: признаємо Шевченка, а нехтуємо його науки!

Так не повинно й не може бути! І тут на тебе черга, жінко-Українко! Перечитуй постійно Поетову золоту книгу! Нехай сила великої любови до рідної землї, до рідного народу без ріжниці станів і партій, якою переповнений „Кобзар“, переллється ся в твою душу, відчистить її від усякої марної суєти й запалить тебе бажаннєм тривкої творчої праці на всїх царинах національного життя; нехай насталить тебе до такого завзяття, й непохитности, яким визначав ся Поет. А перш за все навчи свій пишний цвіт, свої дїти, надію народу, розуміти Поета й його величні ідеали, влий у них зі свого серця його любов до великого українського народу, не порожну а звучну на словах, але повну та тиху — на дїлах!

Оце твоє завданнє, жінко-Українко! Якщо гідно його виконувати меш, тоді зробиш іще одно велике дїло: Поетове свято перетворить ся зі звичаєвих, формальних, звичайно холодних, концертів, у справжнїй духовий празник, а Шевченкові днї стануть днем обрахунку, найдужчим товчком для творчої національної праці. *(о. н.)*

Інститут Шевченка.

Московська газета „Возрожденіе“, що виходить в Парижі, в числі 265 з дня 22 лютого ц. р. подає статтю під вищенаведеним наголовком, підписану Александром Яблоновскім.

Подаємо в скороченню її зміст.

В Харкові мають оснувати „Інститут Тараса Шевченка“. В Росії є „Толстовський музей“ і „Пушкинський дім“ і давно вже назріла необхідність утворити і дім Шевченка.

Як подає „Парижскій Вестнік“ завданням Інститута є: збирання, зосередження, наукове дослідження і популярізація життя і діяльности Шевченка на тлі його епохи, а також української літератури і літературно-суспільного руху на Україні.

Крім спеціяльно наукової цїли, Інститут має й широкі громадянські завдання — знайомити робітничі і селянські маси з історією української літератури.

Інститут буде орґанізувати виставки, семинарі, лекції, доклади і буде видавати спеціяльний орґан. Інститут ділиться на два відділи: літературно-мемуарний і наукових дослідів. При останньому має бути пять кабінетів: 1) для студіювання життя Шевченка, 2) кабінет творчости, 3) кабінет бібліографії Шевченка і нової вкраїнської літератури, 4) кабінет до-жовтневої і 5) жовтневої літератури.

При Інституті будуть: дійсні члени, наукові співробітники, аспіранти і члени кореспонденти, що замешкують поза Харковом, але мають постійний звязок з Інститутом.

Інститутові дається монополь на видання всіх предметів, так чи інакше сполучених з Шевченком: портретів, значків, рисунків, медалів і т. п. До Інститута перейдуть усі архиви українських письменників: наприклад, — Мордовця, Нечуя-Левицького, Вороного, Коцюбинського. Усі українські архивні матеріяли, що знаходяться нині в Росії, будуть зосереджені в Інституті Шевченка. Наркомпрос У. С. С. Р. Шумський подарував Інститутові колєкцію оригінальних листів Шевченкових і його друзів.

Т. Шевченко.

У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
Тепер їй, любо, любо жити:
Вона серед ночі встає
І стереже добро своє,
І дожидає того світу,
Щоб знов на його надивитись,
Наговоритись. „Це моє,
Моє!,“ — І дивиться на його,
І молиться за його Богу.

Жіночий рух.

Жінка на Радянській Україні.

(су) Творець большевізму Ленін заявив з приводу Міжнароднього дня робітниць: „Радянська влада не залишила найменшого натяку на нерівність жінки. Ми маємо підстави гордовито і без перебільшення твердити, що немає країни на цілому світі крім Союзної Російської Соціялістичної Республіки (СРСР), де б істнувала повна рівність прав для жінок, де не було б того зневажливого для жінок стану, що особливо гостро відчувається в щоденному родинному життю. Коли сього не видно, то тільки тому, що жінка і на дальше лишається невільницею в родиннім житті мимо всіляких визвольних законів, бо її стискає, здушує, пригнічує оте дрібне хатнє господарство, ланцюгами приковуючи її до кухні і дітей, коли її сили витрачуються марно в роботі неімовірно непродуктивній, дрібязговій, що знервовує, затуркує, затупляє... Спільні громадські їдальні, діточі ясла і садки — ось ті прості, звичайні, щоденні способи, які не вимагають для свого здійснення чогось широкомовного та урочистого, а разом з тим мають в собі силу визволити жінку. Діяльна участь жінки в ріжноманітних галузях державної роботи, вільний вступ на всі висші школи, все те шлях до осягнення мети“.

Безперечна правда, що правне становище жінки під большевицькою владою, в порівнанню з царською, покращало. Зараз в перші дні існования радянської влади видано декрет про утворення колегії в справі охорони материнства і дітей. В 1918 р. видано закон про шлюб і родину. Він розвязує два найголовнійші питання: 1) як повинен ставитися чоловік до жінки і жінка до чоловіка в шлюбі, 2) як розвязувати всі суперечки про маєток і дітей.

Царським законом легкі побої жінки не каралися і треба було доказувати, що побої тяжкі. Розуміється, сей закон знесено. Коли розходиться чоловік з жінкою (а розвід дуже легкий: вистарчить заяви одної зі сторін, що вже собі не бажає спільного пожиття), то обовязаний дати матеріяльну допомогу жінці, коли він се в стані зробити і коли жінка такої допомоги потребує. (Тут треба примітити, що подружжя в Совітській Росії уважається за контракт який можна легко розвязати — однак мимо того розвід не є там дрібниця а саме тому, що мимо розводу це не звільняє супругів від відвічальности. Як одна із сторін потребує помочі, є немічна, або не в силі на себе заробити, тоді друга сторона, все одно чи це жінка чи мущина, мусить другій помагати.

Право совітське установляє, що обі сторони мають помагати в вихованню і удержанню дітей і розвід не увільняє від цього нікого. Батько є обовязаний давати на удержання дітей від одної третини свойого заробітку до половини, відповідно до обставин, а те саме дотичить і матері. Ред.) Батьки повинні утримувати діти до 16 літ. Суперечки про маєток вирішає суд, при чому уважає, хто приніс майно при одружінню. Спільним вважається майно, добуте спільною працею підчас пожиття. При кому має залишитися дитина, рішає суд на користь дитини. У кого з батьків дитині буде краще, хто забезпечує дитині ліпше вихования, тому суд віддає дитину.

Закон про охорону праці поширюється вповні на жінку, але є в ньому особливі закони, які дають особливі права жінці.

І так забороняється жінкам тяжка робота, переносити тягар, пиляти дрова і тд. Сю роботу може робити жінка тільки тоді, коли нагрузка її буде о половину того, що мущини. Не допускається жінка до роботи під землею (в шахтах) і в особливо шкідливих виробництвах. Все це в цілі охорони жінки, яко будучої матері. Підчас вагітности, родів, годування дитини, даються жінці особливі права. Вагітна жінка-робітниця одержує відпустку на два місяці до і два після родів. Платню за сей час одержує від соцстраху, себто соціяльного страхування (обезпечення). Крім того належиться їй допомога протягом 9 місяців на годівлю дитини і одноразова допомога т. зв. діточий посаг. Вагітна жінка не може бути покарана на смерть і всяка кара такій жінці відкладається на рік по родах.

Всі ті відомости відносяться до так званого мирного радянського будівництва і дійсність так блискучо не представляється. Ми знаємо, які страхіття несла на Україну большевицька війна, а під її насильством терпіла попередусього жінка. Самооборона була тим двигуном, що штовхнув жінку до гурту. Перші спроби почалися 1919 р. Скликалися по багатьох містах України позапартійні жіночі конференції. На них вибиралися спеціяльні комісії для обслідження установ соціяльного забезпечення, уладжувано допомогу потерпівшим від громадської війни, біженцям, дітям, голодуючим.

Спочатку не мали большевики наміру творити спеціяльні жіночі орґанізації. Побачивши ті позапартійні жіночі гурти, їх творчу благодійну самопоміч, порішили використати їх для своїх партійних цілей. Створено в Харкові Головний Жіночий Відділ при Центральнім Комітеті Комуністичної Партії большевиків України (Ц. К. К. П, б. У.) Замісць позапартійних конференцій скликувано постійні делеґатські зібрання і потворено по містах жінвідділи при партійних комуністичних комітетах. Жінвідділи несли допомогу фронтові. Протягом тижня червоноармійцеві в Харкові працювало денно дві тисячі робітниць. Тяжче було згуртувати сільське жіноцтво, але і там улаштовано швальні, де шито білизну і одяг на фронт.

На листопад 1920 р. скликав в Харкові Жінвідділ при ЦККПбУ Перший Всеукраїнський З'їзд робітниць і селянок, на який прибуло 400 селянок і 500 робітниць. Вся його праця йшла в напрямку заінтересования жіноцтва комуністичною партією і придбання тій партії як найбільше членів.

Від того часу почав виходити видаваний Жінвідділом часопис „Комунарка України“, а від серпня 1924 р. також „Селянка України.“

Другий З'їзд відбувся в листопаді 1924 р. Для підготовання його видав Жінвідділ альманах-читанку „Жіноча Воля“ на 13 аркушів друку великої вісімки, украшений ілюстраціями з жіночого життя. Мав се бути пробний камінь для орґанізації жіночих літературних сил руками самих жінок робітниць і селянок.

В 1924 р. було на Україні правильних жіночих делеґатських зібрань 867, а обєднували вони 12 382 робітниць і 26 712 селянок. До сільських рад було вибрано зі всіх радних 18% селянок, до міських 20% робітниць. Багато селянок, є головами сільських виконавчих комітетів (наші війти).

Щоби заінтересувати позапартійне жіноцтво, веде жінвідділ харчівні, швальні, вечірні ясла відпочинку, діточі постійні та літні садки, діточі консультаційні пункти. Працює в напрямку притягнення жіноцтва до кооперації. В сільських та мійських радах в секціях для охорони здоровля, народньої освіти, боротьби з дитячою безпритульністю працюють майже виключно жінки.

Наші Галицькі жіночі товариства не служать ніякій партії. Вони стоять не так поза партіями, як понад ними. І тут треба добачувати головну хибу орґанізації жінок на Великій Україні, що вони служать для большевицьких політичних цілей.

Марійка з Бачинських.

Союз Українок у Львові.

(су) Союз Українок обєднує 52 ріжних укр. жін. товариств, з того 23 філії та сім кружків. Також переписується з жіночими гуртками на Волині, Холмщині і Підляшу, удержує звязки з емігрантками в Каліші, Букарешті, Відні, Празі та Америці.

Ціль Союза Українок на вні: виховати свідому своїх прав і обовязків громадянку — Українку і притягнути її до громадської праці на всіх ділянках нашого життя.

Средство до ціли: жіночі товариства, що працюють на полі освітнім (відчити, дискусії, і др.), економічнім (курси крою та шиття, участь в кооперації і др.) і благодійнім (захоронки, допомога вязням і др.) відповідно до місцевих обставин і потреб.

Напрям праці жіночих товариств, згуртованих в Союзі Українок, установляє З'їзд Голов, що відбувається, що року на весну у Львові. Союз, яко централя, допомагає своїм сполученим жін. товариствам і на бажання висилає до них свої делєгатки. За рік 1925 було таких поїздок 23. Також в разі потреби висилає обіжники. За минулий рік прим, в справі: співпраці з „Просвітою“, голодової акції, курсів та промислових шкіл і др. Коли оказалася потреба інструкторок крою та шиття, Союз устроїв курс для них і провів його з успіхом. Союз закупив феміністичні книжки з книгозбірні Наталії Кобринської і вони мають стати підставою до великої жіночої бібліотеки. У Львові відбулися з рамени просвітної секції Союза відчити: **В. Целевича:** Америка і американська жінка, **Ю. Парфановича:** Боротьба жіноцтва з алькоголізмом, **Д. Горняткевича:** Памятки українського мистецтва ягайлонської доби. **М. Донцової:** Жінка на радянській Україні. **Б. Баранової:** Наталія Кобринська і укр. фемінізм. Товариська секція устроїла 15 чайних сходин. На жаль Союз міститься в комірнім „Укр. Бесіди“ і не розпоряджає відповідним приміщеням, через те не має жіночої читальні, деб можна було читати записувані жіночі англійські, французькі та німецькі часописи.

На зовні звертає Союз Українок велику увагу на плеканя заграничних звязків в ціли заінтересування чужинців долею укр. жіноцтва. Союз посередно через укр. Жіночу Раду є членом Інтернаціональної Ради Жінок і через своїх делєгаток п. Келер-Чикаленко і Американок п. Яремову і Лотоцьку брав участь на конгресі у Вашингтоні в маю 1925. До Українок ставилися чужинки з великим заінтересованям і дуже прихильно, тому Союз Українок надіслав голові Міжнародної Ради Жінок Англійці Леді Абердін гуцульську скатерть з шість серветками, а секретарці Норвежці Фру Бекер вишивану подушку, як зразок укр. жін. народного мистецтва. Безпосередно входить Союз як член до Міжнародного Товариства оборони прав жінки (Суфраж) і працює в його комісіях. В часопису, що видає Суфраж, була поміщена стаття М. Струтинської про укр. жіночий рух. Переїздом були у Львові делєгатки Інтернаціонального Христіянського Союза для поєднання і голова угорської Ліги Мира і Свободи. Союз уділяв їм пояснень про обставини, в яких нам приходиться жити, а у видаваних тими чужинцями звідомленнях були прихильні Українцям згадки.

На Загальних Зборах Союза Українок у Львові багато часу було присвячено „Жіночій Долі“. Весь пресовий фонд Союза (закуплений свого часу папір) призначили віддати „Жіночій Долі“, вповні розуміючи ту важну ролю, яку може відіграти жіночий часопис в справі гуртування жіноцтва.

Скала над Збручем.

15 лютня відбулися перші загальні збори кружка „Союза Українок“. Велика саля читальні „Просвіти“ заповнена вщерть жіноцтвом та дівчатами, чоловіки поставали позаді та весело приглядаються на оживлений рух жінок. Сотні цікавих жіночих очей очікує нетерпеливо на відкриття зборів.

Збори відкриває п. Равзова. На салі стає тихо, хоч мак сій; згадана в своїй промові представляє значіння організації та пояснює ідеольогічний напрямок „Союза Українок“.

По вичерпанню точок порядку денного, забирає голос п. Мартюк, в імені Читальні „Просвіти“ вітає новозасноване товариство; своїми теплими словами заохочує жіноцтво до культурно-економічної праці. В слід по згаданім забирає голос гол. надради кооперативи в Скалі п. Момотюк, в своїй промові заохочує всіх до піддержання кооперативної орґанізації.

При закінченню загальних зборів вписалося 95 жінок в члени своєї жіночої орґанізації.

Слід згадати, що серцем жіночої орґанізації в Скалі є: Вп. Равзова, Букачевська, Шустова і Рагозовичева. Приходить час і наше жіноцтво починає розуміти вагу національного відродження, та стає піонером у вихованню нової кадри героїв, котрі стануть до боротьби за свою волю! *Участник.*

Хроніка.

Центральне Бюро Всесвітнього Союза жінок в Женеві надіслало 10 січня с. р. до сен. Левчанівської запрошення вступити в члени Бюра, як представниці українського жіноцтва в межах Польщі. Сен. Левчанівська вже вислала свою згоду.

В Яворові з рамени філії „С. У.“ відбуваються щонеділі ширші сходини виділу і членів. Що свят і неділь відбуваються чайні вечері та також і відчити. Проєктована також забава для маленьких діточок. Увесь дохід призначається в міру потреби на У. П. Т. та отворення знову захоронки, котра на разі в браку місця нечинна.

На Чехах українка-емігрантка з В. України проф. М. Омельченкова виступає перед чеським суспільством з цілим рядом викладів.

Так 8/I виступила в Празі в чеському жіночому клюбі з відчитом: „Українська жінка до революції“. **22/I** відчитала реферат: „Рух українських жінок“, далі про „Працю жіночих орґанізацій в Галичині“. Після її відчитів

п. Нагорна (сопран) співала україн. пісень, а п. Кость Могила і 2 учні гімназисти грали на бандури.

Жінки-чешки були схвильовані, багато з них плакали.

В Станиславові в салі укр. „Сокола“ 12 лютого відбулося величаве жіноче віче, при великій кількости делегаток з міста й сіл. Зїзд відбувся з рамени жіночої секції при т-ві „Просвіта“ на чолі з п. Барановською. Від коломийських жін. організацій були присутні на вічу: п. О. Кисілевська, ред. „Жін. Долі“, п. Микитчукова і селянка N.

Подрібний звіт про віче подамо пізніше.

В Копичинцях, в салі „Народнього Дому“ 24 лютого ц. р. відбулося многолюдне жіноче віче, скликане філією „С. Укр.“ на чолі з головою філії п. Стеф. Савчаківною. З'їзд пройшов як найкраще. Звіт. подамо пізніше.

Реальности під Жіночу Сільсько-Господарську Школу в Коршеві від 1-го березня обнимає т-во „Сільський Господар“ і від того ж часу приступає до заходів по заснованю школи.

Чеська сенаторка п. Пламінкова.

Пані Пламінкова Франтішка Ф. вибрана до Сенату Ч. С. Р. від чеських соціялистів; ранійш була членом мійської Ради міста Праги. П. Пламінкова є голова Ч. Жін. Нац. Ради, Голова Т-ва учительок, Віцепрезид. Інт. Ж. Ради і голова Інтерн. Сек. про мораль.

Пані Пламінкова добра соціяльна працьовниця, головне перша „проводир“ феміністичного руху між чеськ. жіноцтва в сучасну добу. Вона веде уперту боротьбу за осягнення всіх прав для жінки, як людини і як рівноправного і рівноважного члена суспільности. П. Пламінкова дуже прихильна до нас українців На всіх конґресах міжн. де п. Пламінкова репрезентує чеську жінку — вона завше стає на оборону нашого питання.

Українські жінки-емігрантки в Ч. С. Р. щиро, сердечно вітали п. Пламінкову і Нац. Ж. Рада і Укр. Жін. Союз піднесли п. Пламінковій по красивій адресі, які розмалювала наша відома малярка пані Катерина Антоновичева.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Наші пословиці.

Працюй, небоже, —
Бог тобі поможе!

Деякі люде вважають працю за найбільше людське нещастя. В біблії написано, що Господь, проганяючи перших людей з раю, за поповнений гріх, сказав їм, що за кару в поті чола їсти муть хліб. З того виходилоби, що праця є справді карою за гріхи, і праведні богобоязливі люде не потребують праці, можуть вилежуватися горі животом у холодку або під теплою периною, а грішники мусять працювати в поті чола.

Та воно є в світі навпаки. Найбільші ледарі, що добули майно задармо (одідичили) або набули його з кривдою других, нічого не роблять, або те, що мають, марнотравлять, а люде чесні працюють.

Праця є ріжна: або праця силою фізичною, або умова. Хто на тім не розуміється, то думає, що лише праця руками є працею, а ті, що працюють головою, то лежні і дармоїди. Та воно так не є, бо не оден, що працює фізично, колиб його заставити до умової праці, втікавби від неї. Не одна умова праця жре чоловікові здоровля і передвчасно заганяє його в могилу. Хто працює фізично, то і апетит до їди має, і сон спокійний. Навпаки працюючий умово, то і їсти не має часу, а опісля так надтягнув свої нерви, так виснажив мозок, що відтак і сон його небереться. А коли у людини не має ні охоти до їди, ні до сну, то вона нидіє і повільно загибає.

Одне треба зробити застереження, щоб людина не працювала понад свої сили, бо також змарнується.

Але працюючи поміркувано після своїх сил, людина почуває себе щасливою, вдоволеною, і признати мусить, що праця є найкращим даром Божим.

Поспитайте тих, що сиділи в тюрмі до покінчення слідства. Таких до ніякої роботи не вживається, а вони сидячи і лежачи взаперті без праці нудьгують і незнаходять супокою.

Інші думають, що аби приподобатися Богові, досить буде молитися і нічого не робити, по їхній думці за ці предовгі молитви дістануть від Господа Бога все готове, зварене і спечене. Та вони з часом переконаються, що даремне ждати муть печених голубців і не вимолять їх. Побіч молитви призначено людині ще й праця, і одне без другого немислиме. Праця є теж молитвою, і коли вона йде на користь ближнього, то вона миліща Богу, чим безмисленне клепання отченашів.

Це питання вже не від нині люде передумали. У старих римлян, але вже з християнських часів, була пословиця: ora et labora (молися і працюй). У нас на підставі вікового досвіду вийшла новіща пословиця: працюй, небоже, Бог тобі поможе. Таких пословиць є у нас більше, а всі вони вказують на це, що праця і молитва мусять йти в парі.

Українець привик вже до того, що перед кожньою працею перехреститься і скаже собі: Боже поможи! Це його молитва, і вона йому поможе. Він любить, коли стрічений чоловік, побачивши його при праці, поздоровить: помагай Біг! Нікому не прийде на думку замість братися до праці, приклякнути і молитися: „Господи, пошли мені ангела, щоб за мене зорав нивку, а я буду за той час молитися.“

Хто не працює, той і немає нічого. Хто працює і озоветься до Бога, той може числити на його поміч.

Дехто скаже на це, що і молиться, і Бог його не слухає, бо з своєї важкої праці нічого не має.

Та воно так не є. Мусять бути инші причини, що людині мимо важкої праці неведеться. Бог дав тобі, чоловіче, розум, тож роздивися добре, а побачиш причину. Може в тебе талану немає до цього, до чого ти взявся, тоді берись за друге діло, а певно тобі поведеться. Усувай причини, а буде добре.

Коли одне або друге не поведеться, то годі закладати рук: треба шукати за третим і за четвертим ділом, поки ти не побачиш з вдоволенням, що попав на праву стежку. Послухайте ви ваших братів, що повиїздили за море. До чого вони не бралися, чого нетребували, поки не помітили, що з тої їх праці буде пожиток.

У нас люде привикли до утертих стежок, по яких ходили їх батьки, діди і прадіди, і поза це ні кроком. Через це вони нидіють. Працюють на рілі, а ріля дробиться і нема на чім працювати, тоді йдуть на жидівських попихачів або закладають безрадно руки, примірають з голоду і гинуть в нужді, нарікаючи на недолю. Приходиться на старости літ за милостинею руку простягати.

Таких людей, що не знають, за що взятися, називаємо непорадними. Таким краще було на світ не родитись, бо вони вічно будуть мучитися, а другим людям з ними морока.

Для того є святим обовязком родичів і опікунів, та всіх добрих людей молодь нашу поправляти на властиву дорогу, придивлятися до їхнього хисту і давати їм здорові спасені ради, та все їм товкмачити в голову, що Бог лише працюючим помагати буде.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКИЙ.

Фарма Мра Чарлса Вікса в Каліфорнії.

5.000 долярів чистого доходу з акра землі.

Що може з малого кусника землі здобути уміла, невсипуща праця, доказав фармер Вікс. Акер — це менше, як галицький морґ землі. Це простір о 105 стіп ширини, а 410 стіп завдовжки.

На цім куснику землі містер Вікс має поставлений дім о 5 кімнатах з верандою, курник на 2.500 курок, сад і яриновий город. Кожда пядь землі є там використана майже до неможливости.

З того малого кусника землі м-р Вікс не тільки удержує родину з 4 осіб, але ще остає йому пять тисяч долярів чистого доходу з самих курей.

Курник є 320 стіп задовгий, а 24 стопи широкий; поділений на 25 відділів кождий діл о 12 стіп з одного й другого боку. Разом є 50 відділів, а в кожнім відділі живе 50 кур. Кожда курка на рік несе найменше 200 яєць; на кожнім яйці є зарібку один цент, тоб-то 2 доляри на рік, що від 2.500 курок виносить доходу 5.000 дол. на рік.

М-р Вікс держить виключно кури так звані в Америці — **лебгорнс,** які безперестанно майже несуться і ніколи не квокають. Курят вигрівається машиною.

Звернути увагу належить нате, що м-р Вікс держитькурок в замкненю, і на одну курку припадає всього 3 квадратові стопи простороні. Усе на фармі м-ра Вікса є до найменшого зужитковане, щоб заощадити землю.

Наприклад, дерева овочеві не ростуть там, як звичайно, але вони є пообтинані і галузі так поведені, щоб якнайменше забирали місця, якнайменше давали тіни, а якнайбільше овочів. Тому деякі дерева посаджено плоско по-під стіни дому; всі галузки виступаючі пообтято, а тільки бічні залишено, які й ростуть у формі вахляра поздовж стіни.

Галуззя інших дерев пообтинав він так, що воно росте поздовж паркану або штахетів з дроту. Галузя росте тільки боками дерева. Зате місто рости в гору, воно росте на боки і сягає 10 стіп завдовжки; з кождого боку є лише по шість галузок, так що всього є 120 стіп овочевого дерева. В інших деревах м-р Вікс витяв так середину й заокруглив по боках, що вони ростуть, подібні до величезних ваз. Показалось, що витяті в той спосіб дерева, дають більше й добірнійший овоч, бо сонце до них доходить зі всіх сторін. На інших знов деревах овоч росте так, як фасоля - на тичках. Кожда галузь є обтята з долу, тілько оставлена галузь родюча і то тільки пару цалів довжини; тому як таке дерево росте і родить, то має вигляд винограду.

Ягодові корчі є в подібний спосіб розміщені повздовж дротяного плота, так що сонце світить на них з обох боків.

Цілий город і сад займає простороні всього 30 через 40 стіп.

По довгих досвідах м-р Вікс прийшов до переконання, що найдогіднійше є і той маленький кусник землі поділити ще на менші кусні. І він поділив землю на грядки 10 стіп довжини. Кожду грядку він оточив штахетиками на одну стопу зависокими, на біло помальованими. Ті штахетики хоч невеличкі, але служать за підпору і за охорону від вітрів для делікатних ростин, які щойно виколяться з землі; а їхні білі стіни відбивають соняшні лучі ще більше на ніжну ярину.

Так само час як і простір є зужитковані до найбільшого ступня.

Щоби ярина не марнувалася даром, він засіває чи садить її в малій кількости, щоб як доспіє, в сей час можна було б і зужити. Сіється йсадиться ярину так, щоб одна дозрівала, а друга росла. М-р Вікс веде книжку яринову, де є записано, кілько чого садити і як довго що доспіває.

Там не змарнується ні одного куска ані землі, ані мінути.

В Каліфорнії нема зими; там треває усе літо, з дощевою порою місто снігу.

М-р Вікс має в своїм саді сімнайцять родів бросквинь, які дозрівають, почавши від червня аж до кінця грудня. Дванайцять родів сливок, одинайцять родів грушок, девять родів яблук. Крім того чимало помаранчевих, цітринових, фіґових, прімрозових і нектарінових дерев. Майже усі ті дерева є порозміщені поздовж дротяних плотів; тому зуживають тільки пів стопи землі повздовж паркану; а помимо того родять надзвичайно обильно і добірові овочі.

Головну користь має м-р Вікс від курей. Щоби що раз то більше удосконалювати свої кури і вилучати непродуктивні, він держить катальоґ усіх курок; кожда курка має на нозі причеплене число значкове; а щоби це мож вести хосенно, він має ґнізда затраскові, так що як курка знесе яйце, то не вийде сама з ґнізда, поки її не випустять.

Кожду курку, яка або слаба або не несеться відповідно, м-р Вікс вилучає: або забиває або продає. Кождої весни м-р Вікс старається або вимінять або купити якнайліпші когути, щоби в цей спосіб поправляти расу. Кури і когути з тої самої родини, наколи довше множаться, то швидко вироджуються.

М-р Вікс також зауважив, що кури ліпше несуться, як є замкнені, а при тім мають добірну їду, чистий курник, чисту воду, багато сонця впрост з воздуху (не через шиби), тай багато мерви, де б гребли за зерном. Ситі кури і товсті не несуться добре. Так само і корови ті, які стоять в стайні, більше дають молока як ті, що ходять на пасовисько.

І у нас в Старім Краю далось би о 100% більше видобути користи з землі, як тепер дістається, коли б наші селяни більше брались до поступової і наукової управи городів і рілі, ніж до цього часу вони роблять. Земля не є мертва, а є це майже живе створіння, яке так само опіки, поживи і води потребує, як і кінь, корова або чоловік. Чим ліпше шанується, ходиться, годується, поїться й управляється ту святу земельку, тим ліпше й більше дасть вона чоловікові користи, бо тим більше сили матиме вона працювати для чоловіка.

То ж учіться, брати і сестри мої, як ту землицю не тільки кохати, але як коло неї ходити, доглядати і годувати, ось так, як це робить американець м-р Вікс. А не пожалуйте ані труду ані кошту, який понесете на науку, бо це все вернеться сторицею.

І ви покористуєтеся і дітям вашим перейде.

Дайзі.

З життя великих людей.

Жінка Лінкана*)

(Як подруга Лінкана приняла відомість, що Лінкан зістав вибраний президентом Зєд. Держав).

Абрагам Лінкан, котрий потрафив освободити з неволі муринів, котрий виграв домашню війну,— усе програвав баталію зі своєю дружиною.

Одного разу вернув Лінкан з Шікаго о 11 г. в ночі домів, в Спрінґфільд, Ілл.

На другий день розлючена дружина Лінкана, не перебираючи в словах, сказала Лінканові різко й рішучо про те, що вона мислить про його вічне політикування й нічні повернення домів.

— Я мушу сама сидіти, мов невільниця, домів, сама пильнувати дітей, а ти гуляєш собі по ночах в Шікаґо!..

Свою промову пані дому закінчила такою погрозою: — „Нині останній раз впускаю тебе до хати. Завтра кладусь точно о 10-ій годині з дітьми — і не думай, щоби я вставала з ліжка і тебе впускала до хати... Це затям собі добре!“

На другий день точно о 10 г. пані Лінкан поклалася спати з дітьми й погасила світло.

В годину пізнійше застукав Лінкан до дверей дому, але дверей ніхто не відчиняв.

Нарешті відкрилося вікно на першім поверсі, вихилися голова жінки в нічнім очіпку й запитала:

— Хто там?...

— То я! — відізвався Лінкан, — відчиняй хутко, маю тобі щось дуже важного сказати!

— Знаєш добре, що тобі вчера сказала, — відповіла з'іритована пані Лінкан, — вже маю досить тих політичних викрутасів! Хто зна, де ти ходиш? Я постановила собі, що від нинішнього дня мусить бути інакше.

— Але ж, дорогенька дружино, — просив знетерпливлений Лінкан, — прийшла телеґрама, що я зістав вибраний Президентом З'єднаних Держав!..

— Ще що?! Досить того! — з найвищим обуренням закликала пані Лінкан. — То вже, дійсно, сягає задалеко твоя вибрехенька! Підозрівала, що ти пєш потайки, але ніколи не думала, щоби ти пяний відважився прийти домів!... Іди — виспися там, де підпив, а як витверезишся, тоді прийдеш додому!...

Сказавши це, зачинила вікно.

Бідний Лінкан цю ніч мусів спати у знакомих.

На другий день п. Лінкан, к великому своєму зачудованню, вичитала в ранішніх часописах, що дійсно її чоловік зістав вибраний Президентом Злучених Держав.

Дайзі.

Лист з фармів.

Про нашу школу.

Нашу школу поставили яких пятнайцять рік тому назад. Назбиралося людей в тому куті, тай дітей прибуло, а школи близько нема! Зробили петицію до ґоверменту [правління] за школу. Приїхала комісія, подивилась, що нема близько другої школи — бо не має бути школа від школи ближче на шість канадийських миль — розділили секції (по 4 фарми землі), з котрих мають посилати дітей до тої школи, тай все було готове. Хто має в тих секціях землю, той і платить на школу податок, тай дітей посилає вчити. Тут такий край, що без науки чоловік ніц не варт, чи де на роботу піти, учений, що вміє по англійськи читати, писати, зараз ліпшу роботу дістане; чи де піти, чи купити, треба науки. Не вчилися ми в Старім Краю багато, через те й бідували, нім чогось добилися, а тепер най діти наші не знають тої біди.

Школу поставили трохи з боку кольонії, бо так виходило. Прорубали лінію (дорогу), щоби можна до неї дістатися, поставили теж і хатку для вчителя, вибрали тростів (мужів довіря, що орудують шкільними справами), тай подали в українську газету, що хочемо учителя. Ще таки того самого літа, що школу поставили, зачав вчити.

Наука у всіх школах по англійськи; вчать рано від 9-ої до полудня і від 2-ої до 4-ої по обіді. Діти сидять і на полудне в школі, бо до дому далеко йти. Пригрівають собі їсти і йдуть на подвіря гратися. Коло кождої школи є все велика площа, так на два акри, часом і більше, щоби діти мали де грати в футбол або бейзбол (гра мячем), бо без гри то жадної науки нема. Та не лиш діти граються, але і старші, що зі шкіл вийшли, та фармарами вже; то нераз доки ще Народного Дому не було, приходять коло школи грати; ще з других кольоній приїздять з ними мірятися. Тепер коло Народного Дому грають. Часом як з міста поприїздять наші хлопці, та в неділю ще учителі прийдуть, то вже гра така, що варто подивитися. Нераз Англіків збетували (побили в грі), що приїздили грати з нашими.

На фармах школи в один рум (на одну кімнату) і діти з ріжних ґрейдів (кляс) сидять разом. Вчать там до вісім ґрейдів, а хто хоче до вищої школи, то йде в місто, або на фарми де є вища школа (High School). Як скінчить ще три роки, одинайцятий ґрейд, то може йти на університет, або нормал (на вчителя).

В нас все брали свого учителя, Українця, тільки підчас війни, щось півтора року був Англік тай Жид. По приписаній науці вчать наші учителі ще співати українських пісень, тай рідної мови, тай зате дають їм осібну платню. В Канаді не поставляють учителів від ґоверменту (правління), але самі люди, через своїх тростів, годять собі учителя. Не подобається їм, або учитель не хоче довше бути, то до місяця виповідають собі, тай розходяться.

Мені видиться, що вже все за школу написала. Як що нагадаю, то напишу знов.

Фармарка Семениха
з полудневої Манітоби, Canada.

Лекція ґеоґрафії.

Пригода дослідника природи в горах.

Дорогі товаришки й товариші!

Нині опишу вам цікаву пригоду, яку оповідав нам на лекції ґеоґрафії один учений сміливий дослідник природи, особливо гір та лісів, серед яких він живе постійно.

Містер Макс Канон це високий сильний верховинець; по батькові — француз, а мати його була з роду індіянка. Батько його був моряк і в своє далеке плавання по морю частенько брав і сина. По смерти батька М-ґ Канон замешкав із матірю в горах.

Як великому знавцеві природи, доручувано йому нераз з боку уряду робити досліди, знимати

*) В англійській мові Lincoln вимовляється як Лінкан.

образки з ріжних високих шпилів, що сполучене із великими труднощами й небезпеками.

Ми слухали його оповідання з великою увагою і захопленням.

На жаль, задля браку місця в газеті, я не можу оповісти вам всього того, що чули ми від нього на лекції географії, — а опишу лиш щонайцікавіщу його пригоду.

— „Одного разу, — оповідав містер Макс, — мав я зняти рухомі образки з деяких гірських шпилів, і в літку покритих ледом та снігами. Я був уже майже на самому шпилі і зайшов на ніч до шалашу, що його побудовано для туристів, що залюбки вспинаються по високих горах.

Перед спанням я хотів зварити собі вечерю і вийшов — принести дров, що були налагоджені для туристів в шопі, віддаленій о кількадесять кроків від шалашу. Та не дійшов я ще й до половини дороги, як нагло, наче зпід землі звіявся шалений вітер. Я перебув не одну страшну бурю так в горах, як і на морі. Побачив, що не переливки.

Зразу пізнав, що це є страшний, небезпечний Тормандо. Вітер цей жене яких сто англійських миль на годину — та несе туманами сніг та кавалки леду.

Встояти на ногах не було ніякої змоги, і я ледве рачки доліз назад до шалаша. Вітер холітав будинком, як колискою, і якби не те, що він був прикріплений до скали ланцюгами грубими, як моє рамя, — він певно був би полетів у безвісти. Та все таки вітрові вдалося вирвати з занавіс входові двері і туман снігу увірвався з вітром в кімнату. Я заховався в послідній кімнаті й нетерпеливо ждав ранку. Одначе й рано вітер не стихав. Ціла околиця завіяна снігами, мороз змагався чим раз більше. Щоб хоч троха огрітися, я спалив ліжко, але воно спалахнуло, як солома, й мало що помогло. Щоб не загинути на тій пустелі, я постановив за всяку ціну добитися до шопи з дровами. З великим трудом я приповз рачки до її дверей, та ледве піднісся, щоб відчинити двері, як буря, що вила, мов стотисячна юрба вовків, схопила мене, наче стебельце, й кинула назад на дорогу.

Я вернув до шалашу, але побачив, що як не видістануся за всяку ціну з цього місця, то хиба згину з зимна та голоду. Тому я написав на всякий випадок карточку, що пробую зійти в сторону „Токермен-дебри", а звідти маю гадку видістатися на дорогу. Але в той мент, як мав я виходити з колиби вітер підніс цю двоповерхову будівлю, мов трісочку, і з цілою силою ударив нею об скалу. Вікна розлетілися, сволоки затріщали; здавалося, що за хвилю все розлетиться на кусні. Тож ледве ухопивши пачку розинків та індіянський коц, званий „бленкет", вибіг з колиби.

Вітер цілою силою гонив мене в спину, і я бувби скоро зійшов на дорогу — якби через осліпляючий сніг не був втратив напрям та почав крутитися на одному місці, що пізнав по своїх власних слідах.

Сили почали опускати: це ж я до 36 годин не мав нічого в губах. Хоч відпочати треба було конче, та захисту не находив ніякого. От тоді нагадав собі індіянський спосіб закопуватися в сніг. Так і зробив: пробив верхню ледову скорупу, вигребав руками сніг на яких шість стіп глибоко, завинувся в шаль і сховався в яму. Криївка показалася знаменитою! Не знаю, чи я знайшов би тепліщий й гарніщий захист навіть у „білому домі" нашого президента Зєдинених Держав? Якби так було що їсти й пити, я мігби й перезимувати там; на жаль цього не було, і другого дня з ранку я мусів знов викопуватися, пробивши ледову поволоку, яка за ніч надімною знова уформувалася.

Що робити? Не виходило нічо другого, як знова дістатися на гору, звідки легше можна було зорієнтуватися, кудою йти.

Я так і зробив, хоч і з великим трудом, бо вітер малощо зменшився; хиба те було ліпше, що сніг перестав падати.

Найгірше докучала мені жажда; від неї вже язик зачинав пухнути в устах — так і хотілося покушати снігу, але від матері індіянки я знав, що в таких разах я не смію його узяти до уст. „Вже ліпше, — думав я собі, — зїсти мені жмінку розинків". Але від них я дістав так сильні жолудкові корчі, що не застановляючися довго, викинув їх у безвісти. Тоді я не знав того, що корчі викликали не розинки, а те, що з лакомости я не пожував їх як належиться, через те вони мені й пошкодили. На протязі цілого дня не знайшов я дороги. Вітер зірвав мені шапку з голови, подер „бленкет" на шкаматтє, так що остав ледве такий кусник, що міг я завязати собі голову, щоби вітер з ледом не бив мене. На ніч прийшлося знова закопуватися в снігу, та без шаля було мені холодно, і я не спав цілу ніч.

Положення моє ставало страшне; ноги зачали пухнути в чоботах, язик прилипав до піднебіння — я не був в силах удержатися на ногах і наблизившися до яруги — скотився в долину. Сказали мені, що я летів не більше двох кільометрів — та мені здавалося, що це сотки миль я летів в долину.

Я був певний, що це вже прийшла моя послідня година, і майже не вірив собі, що я ще живу. Але остаточно задержавшися в долині над потоком, переконався, що кромі деякого потовчення не сталося мені нічого злого, — за те з моєї одіжи залишилися жалюгідні останки, і — чоботи. Та всеж таки тут я найшов мій рятунок — воду! По довгій спразі я пив її малесенькими глотками, потрошечку, і вона мене підкріпила чудово. Тільки холодно стало мені — і щоби розігрітися, я викачався добре в снігу. Почувши у собі більше сили, я почав на цілий голос кричати: „Рятунку!"

На мій крик відозвалися зі всіх сторін дикі коти. З поза скель побачив я, як світили вони своїми дикими очима. Надходила ніч. Аж тепер я був певний смерти. Жах огортав мене на думку, що маю гинути під кливаками пажерливих котів або вовків, хотів уже таки зразу кинутися в пропасть.

Та нагадав собі науки моєї розумної матері: Ніколи не кидай надії, витрівай, хочби як важко було! Тільки нездари і труси уступають добровільно в боротьбі. Вір у провидіннє; доки живий, не піддавайся!

Ці думки на ново збудили в мені дрімаючі сили, і я крикнув так, що аж усі скелі залунали: „Рятуйте! Хто в Бога вірить, рятуйте!".

І от, у відповідь на мій крик, залунав десь далеко вистріл.

Але чи справді це вистріл, чи може лиш відголос грому, що так довго й широко відбився по скалах? Я ще раз послідними силами крикнув:

— Рятуйте, рятуйте!...

Стріл повторився.

Так отже хтось учув мене. Десь узялися нові сили — я почав безупинно кричати, аж почув

людські голоси. Як тільки побачив, що люди зближаються до мене, втратив свідомість і очуняв доперва на шпитальній постелі в „Glen House“ ...

— Так бачите діти, — кінчив оповідання пан Макс, — ніколи, в найтяжчій пригоді, не треба тратити надії. Послідна хвила все є найважніща в кождій життєвій пригоді людини. Сильний дух старається передержати її...

І ми, діти, бачимо, що тут в Америці всі так роблять. Ніколи без завзятої боротьби не піддаються судьбі! Отже і ми з малих літ стараємося виробляти в собі силу духа і завзяття...

Ну, на цім кінчу і щиро здоровлю моїх товаришів і товаришок в Старім Краю.

Ваш *Джек.*

Як пізнаємо, коли хто хворий і що тоді робити?

Хвору людину звичайно студить, то в жар кидає. Їсти тоді не годен нічого, очі блискучі, тіло розпалене, особливо долоні й груди. Язик обложений. При діточих хворобах часто приходять вимети.

Що тоді робити?

Розібрати, дати чистеньке білє і покласти в чисту постіль **окремо від здорових.**

Хату вивітрювати часто, щоби не було задухи. При чім хворого треба уважно прикрити.

Дати на прочищення легкого напару французької гербати, а найліпше рицинового олію — для старших столову ложку, для дітей ложочку від кави, — а хто не зносить його, подати в „кабзулках“, які проковтується не розкушуючи. (Для малесеньких дітей, що ще не мають року, є инчі легші ліки, як: сироп ребарбаровий або порошок „Гофлянда — та про немовлят тут не говориться.) Ніколи хворому не вільно виходити з потребою на двір — а залагоджувати все в хаті на „горня“.

Старатися викликати поти, даючи на ніч напару липового цвіту з цукром і жовтком — або порошок аспірини — як є сильний кашель, натерти груди і плечі французькою терпентиною. Як в грудях коле і не мож дихати, приложити на хвилю тертого хрену, або покласти сухі баньки. Добре є також зробити оклад на груди в той спосіб: намочити полотенце в холодній воді, викрутити його добре, обвинути ним груди, а зверху дати вовняну хустину (защіпити аби не зсунулася!) і лежати спокійно під покривалом. Як оклад висхне, змінити другим. Як це все не помагає, порадитися лікаря.

Кашель лагодить вивар з гавезу (живокости) засолоджений медом, який попиваємо часто а по троха. Вивар з насіння лену з медом або цукром, напар з підбілу. Хворому на розвільнене даємо пити вивар з сушених афин легко засолоджений.

Коли болить **горло,** перед усім подивитися до горла (придержавши язик держаком від ложочки), чи нема білих прищиків. Як є, тоді неперемінно чим скорше порадитися лікаря. Це може бути дифтерія, на яку так багато дітей без помочі помірає — а лікар може дати інєкцію під шкіру й хворий до тижня здоровий.

Як що прищиків нема а лиш троха червоне, запалене горло, тоді даємо на шию такі оклади, як при кольках на груди, крім цього полочемо горло соком з червоного бурака з медом і ложочкою оцту або просто соленою водою.

До пити даємо воду з цукром і цитриною або з малиновим соком.

До їди не треба силувати, вистане пити молоко та клейок.

Як що до кількох днів якому будь хворому не ліпшає, не кликати ніяких знахорів, не радитися сусідів, а удатися до лікаря, який даною в час порадою може урятувати життя людини.

Що давати їсти хворим.

Дуже важною справою є в хворобі не давати хворому їсти тяжких страв, які обтяжують жолудок, ослаблюють кишки, проволікають лікування, а буває зашкодять так, що не оден через невідповідну їжу і зі світа піде.

Тож памятайте: ніколи хворому, хотьби він як просив, не вільно давати: **житнього** хотьби й білого хліба, капусти, огірків, пирогів, картофлі, густого борщу, а навіть мяса чи ковбаси, та инчих тяжких страв.

Найліпше в кождій хворобі порадитися в лікаря, що недужому вільно їсти — однак як і цего не зробимо, то і так знаємо, що хворим, які мають горячку, дається: чай липовий чи звичайний з молоком, молоко, росіл — себто юшку з мяса варену з закришками, рідкий, чистий борщ, клейки з розварених і перецїджених крізь полотенце ячмінних крупок, яйця мягкі, лише трошка заварені.

Як вже горячка промине, хворий зачинає діставати охоту до їди — тоді даємо черству біленьку булку, рідкі кашки, добре розварені на молоці або воді з свіжим маслом, а то: пшеничний грисік, риж, вівсяну кашку т. зв. квакер. — По якомусь часі, як хворому зовсім ліпшає, починаємо помаленьки прибавляти де що тящі страви, а то: свіжо варену картофлю, дуже добре розколочену з пару ложками молока і грудочкою свіжого масла, далі добре розварене куряче або теляче мясо з юшкою, обварений телячий мізок, добре розварені молочні каші.

До тящої страви та житнього хліба не скоро і по хворобі можна повертати — ліпше довше уважати, як взятися до тяжкої їди за скоро. —

Дбайте при тім про чистоту і свіжий, здоровий воздух. Хату провітрювати!

Оповіщення.

Як Ви можете знати Шевченка, коли не читаєте його творів, коли у Вас немає ще й досі ні „Кобзаря“ ні хоч би отаких чудових книжечок, як:

1) Історичні поеми Шевченка, з дуже гарними поясненнями Д. Николишина, з яких Ви багато навчитеся. (Ціна 1 зол.);

2) Політичні поеми Шевченка, з подібними багатими поясненнями О. Цісика, з яких Ви довідаєтася про такі речі, про які досі в жадному „Кобзарі“ з поясненнями не писалося. (Ціна 2 зол.)

Не знаєте, де ті книжки дістати?

Є в кожній книгарні. А як нема, пришліть до нас 3 зол. з додатком на поручену (рекомендовану) посилку (разом 3·50 зол.), а ми Вам вишлемо.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Збагачуймо нашу кухню здоровими яринними стравами.

Зима кінчиться. Ще пофуркотять веретена, а там і по пряденню. — Теплі лучі весняного сонця виваблять нас на двір, та заставлять призадуматися над управою рілі, а в першій мірі яринного города. Оглянемося за місцем для росади капусти, а часто і тютюну.

При цій нагоді я позволю собі звернути увагу читачок „Ж. Д. на деякі роди ярин, яким чомусь то нема місця в наших селянських городах, а вслід за тим незнані вони на сільському столі.

Маю на думці каляріпу і капусту-цвітуху або карафіол і помідор. Обі перші ростини близько посвоячені з капустою. І сходять так, як головчаста капуста і цвітуть так само. Однак вже листи росади виріжнюється: карафіол має листки округлаві дрібонько зубковані на краях. У каляріпи листок подовгастий, з грубшими чим у капусти зубчиками. Каляріпа не вибаглива на землю. Росте і на піснійшій грядці, вдасться і в холоді. Садимо її росаду що 25 cm. себто в 4 рядки на грядці широкій, в 1 m. Треба її кілька разів обсалати, а накінець, підгорнути. По кількох тижнях грубіє у каляріпи надземний осередок, витворюючи качанясту бульбу, яка дає дуже смачну і поживну ярину. Також сиру каляріпу діти залюбки заїдають.

Капуста цвітуха або карафіол вимагає дуже гнійної і справленої грядки.

Найліпший навіз під сю ростину — се людські відходи, які в нас марно пропадають. Вчаснійші карафіоли садиться що 50-60 cm. а великі, пізні гатунки що 70-80 cm.

Між листками карафіола витворюється біла рожа, яка дає дуже цінну і смачну ярину. Вчасі росту треба сю рожу обтулювати листками, щоб не пожовкла від лучів сонця. В посуху треба тямити підляти рослинки; особлівo вчаснійші гатунки. Добре є всипати коло коріння по пушці салітри для ліпшого росту. Карафіоли обсапується кілька разів і підгортається, як капусту.

Обі вище згадані ростини можна садити кілька разів в часі літа, щоби все мати свіжу ярину. Розсаду каляріпи і карафіола сіється ранньою весною в скриньках, а від цвітня до половини мая на грядці і пересаджується по дощі, як мають вже три листки. Насіння помідорів висівається в скринки вчасною весною; чотирилисткову розсаду висаджується на соняшну грядку в 1 метр. віддаленню.

Рослинки треба привязати до сильних патиків, щоби опісля овочі не дотикались землі. Овочі помідора величини яблок — спершу зелені, червоніють дозріваючи. Помідор се найздоровша заквасна до буракового борщу, смачна приправа до сосів, а передовсім дуже здорова салата.

Помідори, які до осени недоспіють, кваситься, як огірки, або приладжується з них салату на зиму. Лікарські досліди останних літ відкрили, в зелених частях капусти, салати, в передовсім в моркві і помідорах численні відживчі складники т. звані вітаміни, які в першій мірі ділають корисно на ріст і розвій дітей.

Тому є обовязком нашої жінки — господині ввести більше огородовини до селянської кухні, та навчитися приладжувати смачні і поживні яринні страви. Каляріпа, морква, карафіол повинні особливо на передновинку заняти своє місце попри натину з лободи, якій також не можна відмовити відживчих властивостей.

Лише постарайтеся мати подостатком в своїм городі ріжної ярини, а „Ж. Д.“ в свій час подасть вам вказівки, як зладити смачну яринну зупу чи зокрема приправити молоду каляріпу або рожу карафіола.

Іванна Блажкевичева.

Господині, берімося до роботи!

Місяць березень це перший місяць весни, тому як що сприяє погода, зачинаємо вже роботи в огороді. Як лиш земля обсохне, згрібаємо в городі і садку сухе бадилля, гниле листя, усяке смітя й складаємо то все на купу компостову. Але чи є вона у кождому господарстві? Як нема, газдині, заложіть її собі негайно. Десь з далека від хати, під плотом на оборі в затишнім і не сонічнім місці скидайте на одно метрову купу усякі які лиш є неужитки та смітя з саду, городу, подвіря та хатнього господарства. Пересипуйте це намулом із потоків чи ставів, посипуйте деревним попелом тротинем з дерева, поливайте милинем і гноївкою. Два — три рази до року треба це перемішати щоб добре перегнило, а до року будете мати знаменитий навіз званий компостом — а крім цього гарне, чистеньке подвіря, садок, огород.

Як що берзень буде теплий і земля обсохне, тоді зразу беремося до роботи.

Ви розпаювали собі в осені огород, так, як то ми радили? Як ні, робіть це тепер, та поділіть собі його на три, а як хочемо й трускавкарню робити, то на чотири части.

На капусту звичайну і волоску, каляріпку, цвітну капусту (карафіол), салату, шпінат, помідори салєри, огірки і мельони гноїмо грядки на свіжо.

Там де гноєно минулого року, садимо буряки, цибулю, моркву, петрушку, редьківку. На третій части, гноєній тому два роки, садимо горох, фасолю, біб, картофлю. Розуміється, що ці дві частини гноєні давніще не зашкодить взміцнити троха перегнилим компостом, або просто посипати попелом. Землю копаємо відповідно до того, що маємо на тім місці садити. Капуста потребує глубокого копання, а цибуля дуже мілкого бо инакше тримається стеблуром та набирає корінців без міри. Куца морква (карота), вдоволюєся плитким ґрунтом, а довга або пашна — потребує глибокого копання. При копанню, треба пильно визбирувати корінці тревалої хопти, аби бурян не розростався і не заглушував ярин. Також треба вбивати і нищити всякі хроби, котрі відтак підїдають ярину і вона гине. Коли будемо на весні тільки витягати корінці хопти, а в літку вимикати буряни, які лиш побачимо, та недозволимо бурянам виростати в насіння — тоді за рік-два вичистимо город цілковито.

Грядки виміряємо шнурком не ширші над 1·20 центиметрів, щоб було добре полоти.

Борозди не робимо глубокі, щоб вода з грядок не збігала в борозди, через що грядки засихають. Борозди між грядками вистане добре, рівненько витоптати ногами.

Насіння найліпше сіяти рядками на грядці

широкій 1 м. 20 центиметрів, робимо на моркву і петрушку 5 рядків, на цвіклові бураки 4, по шість рядків робимо: на цибулю, часник, салату редьківку. Як що березень теплий і грядки готові, то в березні треба сіяти: бураки, горох, біб, мак, петрушку, моркву, ріпу, редьківку, цибулю семилітку, сонішники, щавник, шпінат.

На розсаднику сіємо капусту вчасну просту і волоску, каляріпку, цвітну капусту, салатку, помідори, салєри, а також квітки до квітника; пересаджуємо щавник, зрізованець (тримбулька,); розсаджуємо цибулю семилітку, в затишнім місці в огороді садимо висадки на насіння.

Розсадники як найчастіще вітрити щоб рослинки зміцнялися. Як земля обсохне, скроплювати крізь ситко водою. Розсадники, котрі вже вистигли, обложити кінським гноєм.

Грядки з суницями та трускавками обсапувати, нові розсаджувати.

В саді обтинати сушник і вовки з деревин. Рани засмаровувати огородничою мастею. Обчищувати кору з моху, пні побілити вапянною водою Щепити дерева. Як земля розмерзнеться, садити деревця і корчі, на збочах і неужитках садити калину. Який з неї пожиток, подамо пізніще.

Калина.

Сіймо лен і коноплі.

Найздоровшим і найбільше тревалим білям, є біля льняне чи конопляне. Його може і повинна виробити собі кожда ґаздиня, тому на весні, при розпределеню нивок під засіви, повинні ми памятати, щоб лишити дещо і на управу лену та конопель. Про те оскільки сильнійшим і тревалійшим є домашне полотно від крамського, не треба і говорити. А на тревалість біля ми мусимо уважати більше, як инчі народи — бо у нас при господарстві уживається білої одежі, до того ще й гарно мережаної дорогими заполочами — тож коли біле таке, що легко дреться — шкода на нього труду й кошту. Біла льняна одіж при праці є дуже здорова — в неї легко всякає піт, а крім цього тому, що вона біла, має цю висшість над инчою, що забруджується скоро і ґаздиня хоч не хоч мусить її часто прати не так, як мійські бідаки, що затягнувши раз чорну кабатину, носить її, хоть воняє від бруду, аж доки не підреться. Крім цього треба знати, що бруд з домашнього полотна далеко скорше щезає, як з крамського, яке не виваруване й не пране відповідно зажовкає та чорніє.

Льняне полотно хоть і подреться, то найменча шматочка має свою вартість, бо його уживають до виробу паперу до шпиталів на бандажі то що.

Кромі волокна, приносить користь і насіне льняне, бо олій льняний є найліпший до олійних красок, сіменний як омаста до їди — а макухи є дуже добрим кормом для худоби. Добрі господарі обчислили, що за оден метричний цетнар макуха, якого даємо коровам, дістаємо 120 ґарців молока, а з нього до 18 кіля масла!

Як по наших селах розповсюдниться більше управа лену та конопель, тоді кожде село буде мати своїх ткачів, своїх олійників — і тоді наш гірко зароблений гріш не піде в чужі руки на закупно дорогої а слабкої крамщини, а лишиться в нашій скрині та ще й дамо другим своїм людям заробити: пряхам, ткачам, олійникам.

Тепер ще пару уваг щодо управи лену: лен не потребує доброго поля, найліпше удається в місцевостях холоднавих і вогкавих, глинковатих, легко порохнавих — не зносить лиш близкости підскірної води і сухих пісків. На буйних чорноземах легко вилягне. На вапняках родиться волокно дуже крихке — не зносить свіжого навозу, поле повинно бути гноєне найменче 3 роки перед засівом. Насіння виходить 50-60-70 klg. на оден морг. Густо сіяний лен дає волокно тонче, але за те легко вилягає.

К.

Практичні поради при насаджуванню дробу.

Добре є гніздо квочок чи гусок вистелити муравою з землею (дерном). Від цього ліпше тримається вогкість і тепло. Солома або сіно мусить бути чисте, не сплісніле, бо пліснь забиває зародки.

Добре є висипати гніздо перським порошком, аби вигубити насікомих, які має дріб.

Квочку оглянути, чи нема вошей або вапняку на ногах (білої скіри), бо така квочка не буде спокійно сидіти.

Не підкладати за багато яєць (курці найбільше 18 — 20).

Гніздо має бути в спокійнім місці, оскільки мож — темнім. При гнізді покласти начиня з чистою водою і попелом, аби курка чи гуска могла викупатися, як захоче. Вогке піря ліпше розігріває яйця.

Яйця мусять бути свіжі. Старші над 3 неділі не можна насаджувати. Кормити квочки найліпше зерном або картофлею з великою домішкою обметиці чи ґрису.

Що добре варити.

Картофля, запікана зі сметаною.

Варимо ґарнець картофлі, уважаючи, щоби не розварилася; покраяти в качільця, додати до того 2 — 3 яйця, варені на твердо, теж покраяні на дрібно; засмажити ложку масла з цибулькою і вимішати те все разом. Вимастити ринку маслом, вложити те все, заляти сметаною і випекти в рурі або печі.

Можна додати до цього також одного оселедця, троха вимоченого, добре обчищеного із скірки та остей. Січемо його дрібно враз з молочком і спареною окропом цибулею та мішаємо з картофлею та яйцем. Заливати маслом та сметаною.

Так само, як попередні, випікаємо картофлю також з грибками вареними, або товстим вудженим вепровим мясом звареним, краяним в кісточки.

Налисники.

Розбити 4 яйця з дрібкою соли; всипати в них пів кварти біленької пшеничної муки і добре виколотити ложкою, аби грудок не було. Розпровадимо це потім молоком (можна додати трошки води) на таке тісто, щоби лялося. Розігріти сильно пательню, помастити пером, яке мачати в товщі, а ще ліпше наткнути кусник солонини на вилки і тим помастити, наливати потрошка того тіста, порушати пательнею, аби рівненько розлялося і смажити, аж легко прирумяниться. Викидати на стільничку, а як посмажимо всі — тоді смарувати солодкими повилами з тертою булочкою, сиром, розтертим в макітрі з цукром і жовтками, мозґом вепровим чи телячим вареним та пересмаженим з цибулею, сіканим мясом, краяними яблуками, чим хто хоче. Посмарований налисник звиваємо в рурку або складаємо, як хусточку, і присмажуємо на товщі з обох сторін. При смаженню налисників належить уважати, щоб до пательні тісто не присмагало, бо не схоче відставати від бляхи.

Веселий кутик.

Мандрівка навколо Світа.

Гірко стало жити нині,
Люди злиднями повиті.
Я й надумав в самотині:
„Помандрую-но по світі!.."
От на Руську я заглянув,
Там де склеп **„Фортуна Нова"**,
Бо ж ніде вже не дістану
Тих помадок! Шкода й мови!..
Тай поїхав... В Ліверпулі
Я спішив на пароплав,
Мкну до гавані, мов куля,
Але раптом дубом став...
Купа скринь під саме небо!..
Запитав слугу Нептуна: —
„Що таке?" — „От недотепа!
Знана ж це **„Нова Фортуна"!..**
Отаке!.. Поїхав далі.
От — Ню-Йорк, каварня City...
А пані й панянки-кралі
До джентльменів: „Ми вже ситі...
Вже нічо не можем їсти...
От — хиба що є припадком
Ті цукорки українські,
Від **„Фортуни**... та помадки!.."
Що за лихо! Й там їх знають!
А я думав... Та — нічо!
От я — в Африці, в Сагарі,
Сонце палить гарячо.
Бачу — гарні бедуїнки
(А до лассщів — то падкі!)
Наминають... від **„Фортуни"**
І цукорки і помадки!..
Я до Азії подався:
Пекин, Нанкин і Бамбай.
Добре в Ганґу покупався
Й оглядати став той край.
До смаглявих індіянок,
Зизооких китаянок
Залицятися почав,
Подарунки обіцяв...
А красуня зизоока,
Бачу — робить „перське око":
— „Капітана, — ллється мова, —
Маєш та... **„Фортуна Нова" ?**
Як до дому повертався,
„Ще не вмерла" я співав,
Бо цілком переконався,
Що увесь світ Божий знав:

про фабрику цукорків і помадок
„Фортуна Нова"
К. Авдиковичевої й Спілки.
Львів, Кордецького, 23.

Гедзь.

Що радимо читати.

В кожній хаті мусить бути **„Кобзар"** Т. Шевченка, видання т-ва „Просвіта" у Львові [Ринок 10 II пов.] Члени Т-ва „Просвіта" одержують велику знижку.

Окрім того, поручаємо наступні книжочки, також видані Т-вом „Просвіта".

1). „Чому поборювати нам знахорство й як лічити по правилам домашні звірята."

Відомо, скільки лиха приносять знахорі, знахорки, ворожки, баби-повитухи і т. д. людям, та не менше й звірятам. Заслабне корова або кінь, зараз удається наш селянин до знахорів, місто звернутися до лікаря. А через це часто густо трапляється непоправима шкода. Отже оця книжочка навчає, як розпізнавати ріжні хороби звірят та як давати їм першу правдиву допомогу, заки прийдеться звернутися до лікаря. — Книжка коштує всього 30 сотиків.

2) **„Режисер"**, театральний підручник. Написав Микола Вороний.

Кожний аматорський гурток мусить мати цю корисну книжочку, яка дає багато цінних порад.

Ці поради збережуть Вам час і працю, а наслідки будуть ліпші!

Ціна книжки 1. золотий.

3) Для розваги радимо гарненьке історичне оповідання **А. Лотоцького: „Смертне Зілля"**, яке переносить нас в далеку минувшину.

ціна 40. сотиків.

4) Дуже радимо книжочку, упорядковану з творів Т. Шевченка **Володимиром Дорошенком** під назвою: **„Шевченкова криниця".**

Тут зібрані „золоті слова" нашого Пророка, які коротко і ясно дають нам найліпшу науку.

Ціна 1·10 зл.

Жінки! Зверніть увагу й попирайте свої **жіночі видання:**

1) М. Омельченкова: „Вибір фаху". Книжка науково-популярна. Цікава для кожної родини. Подає відомости, як то в інших народів уважно і майже по науковому ставляться до питання про вибір фаху. Книжочка має багато образків.

Коштує 1. зол.

2) Ол. Кисілевська. „До комор Довбуша". Мандрівка в Карпати. Цікава, займаюча книжка. Читається легко. Багато образків. Особливо поручаємо нашим краянам за морем.

Коштує 25 ам. центів.

3) Іванна Блажкевичева. „Тарас у дяка" і „Діло в честь Тараса".

Це є діточі театральні пєси, які поручаємо родинам, школам, товариствам і аматорським гуртками. Кожна книжка коштує 20 сот.

Усі книжки можна набувати в редакції „Жін. Долі," оплативши почтові видатки.

І. З-ко.

Переписка редакції.

Впов. П. Мельниченко. Форт Віліям, Канада. За приєднання 11 передплатниць висказує редакція „Ж. Д." велике спасибі! Тішимося, що жіноцтво за морем солідаризується з нашими змаганнями.

Вп. П. Маруся Босева, Йорктон. Щиро дякуємо за цінного листа, передплату та даток на пресовий фонд. Булиб раді, якби наш часопис потрапив злучити наше жіноцтво тут і за морем, до спільної праці над відбудованням зруйнованої, роздертої Батьківщини. Коли наш часопис вдоволяє Вас, просимо поширювати його.

Впр. Отець Гурянський, Оліфант, Па. Вашого цінного листа із списком 13 передплатниць переслав нам Др. Сіменович. Велике спасибі! Ви — перший священник за морем, що так заінтересувалися нашим часописом, та не тільки за морем, — і тут мало таких маємо. Вітаємо Вас і наших передплатниць!

Вп. Паням М. Стельмаховій і Н. Селезінковій. Дякуємо за сповнення нашого прохання. Використаємо.

Вп. п. Стахова в Лазарівці. Статтю дістали. Використаємо. Просимо написати більше на господарські теми, як то обіцяли.

Вп. П. Блажкевичева Ів. Дякуємо за надіслане, використовуємо по черзі. Упоминаємося о дальші статті по

кооперації, діточі садки та на господарські теми. Ждемо.

Вп. п. Кордубова, Тернопіль. За справоздання з віча дякуємо дуже — одначе скорше прийшло з инчого боку і воно було вже надруковане, як дістали Вашого листа — просимо доносити про дальший розвій руху по селах і в місті.

Вп. п. Равзова в Скалі. Бажаний реферат вишлемо в цих днях. Радісно, що жіноцтво Скали так численно згуртувалося в своїму товаристві. Щасти Боже гарному починові!

Марійка Библюківна, Косів. За щирий листок і придбання передплатниць дуже дякуємо! Вітаємо наших симпатичних пластунок! Скоб!

Др. В. Сіменович. Шікаго. Вітайте від нашого імени Вш. Передплатниць в Шікаго й інших містах, що зложили передплату на Ваші руки. За цінну поміч дуже вдячні.

Від редакції.

Вп. П. Передплатниць, що внесли передплату лише за І квартал, ласкаво просимо о найскоршу надсилку дальшої передплати, щоби не стримувати висилку часопису.

Усіх, хто затримав оказові числа і не повернув до редакції, вважаємо своїми передплатниками; на опасці числа ІІІ буде зазначено, кілько хто винен. Просимо о вирівнання залеглости.

Шановні Товариства, які побирають більшу кількість примірників в розпродаж, просимо, оскільки можливо, вирівнувати рахунки по кождому числі.

Усіх, хто зголосить (або уже зголосив) передплату прямо в почтовім уряді просимо негайно повідомити нас про те карткою із зазначенням своєї адреси.

Передплата виносить;

В краю: на квартал 1·50 зол.
на піврік 3·— зол.
на рік 6·— зол.

Увага: Зголошувати передплату та вносити гроші належить до редакції (Коломия, вул. Нова, 1). Особисто в Коломиї можна вносити передплату в Жіночім Базарі (Нар. Дім.).

Для заграниці: на рік — 1 амер. доляр і 50 центів (або рівновартість в краєвій валюті).

Увага: В. Ш. передплатниць (ків) в **Америці і Канаді** просимо зголошувати передплату та вносити гроші на адресу:

„Dr. W J. Simenowicz 1286 Milwaukee Ave, Chicago. III. U. S. A.“

А в Канаді — крім того, заступником нашої редакції ще є: „Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Ave. Winnipeg, Man. Canada.“

ВИКАЗ ЖЕРТВ
на пресовий фонд „Жіночої Долі“:

(Далі).

Оголошуючи на своїх сторінках список осіб, що перші прийшли на допомогу новому часописові, редакція складає всім жертводавцям свою щиру подяку:

15 зол. Союз Укр. Тарнопіль.

По 10 зол. Союз Укр. Яворів, Союз Укр. Скала, Союз Укр. Стрий, п. Микитинова-Ліски, п. Запалилова-А. Слобідка Лісна, п. Гордійчуківна-Коршів п. Руденська-Ст. Гвоздець.

По 5 зол. Союз Укр. Санок, п. Глібовицька Пядики, п. Олена Соневицька-Ст. Самбір, п. Грушкевичева,-Станиславів, п. Гілевичівна,-Ценева, п. Рикшиньска,-Коршів, Жін. Громада Рогатин.

По 2·50 зол. п. Ів. Паарова,-Яворів, п. Ірена Ганушевська.

По 2 зол. Союз Укр. Калуш, п. Крива-Слоб.

(Далі буде).

Перші ластівки.

Крім енергійного приєднання нам передплатниць, крім звичайних датків на пресовий фонд, корисною допомогою своїму часописові відзначились філії „Союза Українок“ в Борщеві (Голова філії Вп. П. Ірена Лунева) і в Копичинцях (Голова ф. Вп. П. Стефанія Савчаківна) та „Жіноч. Кружок“ в Коломиї.

В Борщеві відбулися **перші літературні чайні вечериці,** які дали на пресовий фонд „Жін. Долі“ — 35 зл.

В Копичинцях: вечірка дала 10 зл., збір на пресовий фонд на Жіночому Вічу — 30 зл., та продано 60 примір. „Ж. Д.“ на суму 33 зл.

„Жін. Кружок“ в Коломиї що місяця збирає на пресовий фонд 5 ам. долярів.

Щира подяка енергійним громадянкам!

Якби побільше таких — що, дійсно, розуміють вагу свого жіночого часопису!

Також приносимо щиру подяку Жіночій Секції при Т-ві „Просвіта“ в Станиславові (Голова секції п. Барановська), яка розповсюджує місячно до 100 примірн. „Жін. Долі“. *Редакція.*

Позір! Увага!

Справжню утіху дітям дають лише забавки з фабрики

— Андрія Антоневича —

в Станиславові, вул. Св. Яна, ч. 12.

Забавки дешеві, цікаві, практичні! При замовленнях покликайтеся на „Жін. Долю“.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики, з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.

Клієнтелю з провінцій відправляє гайно.

Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор гінекольогічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5. телєфон ч. 332.

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.

І. поверх (напроти суду).

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

- в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25.12 -

Позір! Новина! Позір!

Новий популярний місячний часопис

„РУСАЛКА“

виходить у ЛЬВОВІ (Куркова 10, II пов.) враз зі сталим безплатним додатком „Театр. Бібліотека“.

1. Журнал „Русалка“ виходить на сат. папері, з гарними ілюстраціями, формату кварто.

2. В безплатнім додатку, „Театральній Бібліотеці“, (до кождого випуска „Русалки“ вийде, як окрема книжечка, оден випуск „Театр. Бібліотеки“) передплатники „Русалки“ одержать що місяця одну театральну пєсу!

В „Театральній Бібліотеці“ вийдуть в першій половині 1926 р. слідуючі театральні пєси:

1. За січень — *І. Я. Луцик* (Сурмач): **„Три герби,“** комедія на 3 дії.
2. За лютий — *Олесь Бабій:* **„Родинна тайна,“** драма на 3 дії.
3. За март — *Гр. Марусин:* **„Хлопський син.“** комедія на 1 дію.
4. За квітень — *І. Зубенко*: **„Горе бабіям,“** оперетка на 3 дії.
5. За май — *Лев Лотоцький:* **„Закукурічені тітки,“** комедія на 3 дії.
6. За червень — *І. Зубенко*: **„Дівча з лілією,“** фарс на 3 дії зі співами і танцями.
7. За липень — *І. Я. Луцик:* **„Вифлеємська ніч,“** сценічна ораторія.

На другу половину 1926 р. приготовляються до друку, вичерпані вже: „Шалапут,“ „Хоч раз його правда,“ „Підгіряне,“ та инші.

Опріч того кождий цілорічний передплатник одержить при кінци року — **безплатно** — Великий ілюстрований календар „Русалка“ на 1927 рік.

Цілорічна передплата **на журнал „Русалка“ враз з додатками** („Театральною Бібліотекою“ і календаром) виносить 16 зл. За границею 3 доляри. (Піврічно : 8 зл.) Адреса Редакції: „Русалка“, Львів, Куркова 10.

Хто бажає собі одержати оказове число — зволить вислати негайно почт. значки на 50 сот. на кошт пересилки.

В кождій читальні, в кождій українській хаті — мусить знаходитись — новий, ілюстрований, популярний-місячник „Русалка“.

Відозва!

Філія тов. „Сільського Господаря“ в Коломиї перебирає в свої руки фундацію митр. Шептицького в Коршові коло Коломиї і хоче оснувати там господарську школу для хлопців і дівчат.

Фундація та складається з будинку, стайні, 8 моргів саду і 9 поля. Будинок знищений війною, ще до тепер не відреставрований. Щоби отворити школу, треба перевести реставрацію будинку і закупити відповідний інвентар. З причини браку фондів на ту ціль звертається філія тов. „Сільський Господар“ в Коломиї з просьбою до укр. громадянства прийти з негайною поміччю.

Нехай ніхто не відкажеться зложити хотьби найменшу жертву! Гроші належить посилати на руки голови „С. Г.“ Д-ра Івана Ганкевича адвоката в Коломиї. Виказ усіх жертводавців буде оголошений публично.

Філія Тов. „Сільського Господаря„ в Коломиї

Голова. Др. Ганкевич.

Секретар. В. Микитчук.

Єдиний український незалежний часопис на Волині

„ГРОМАДА,“

орган української національної думки.
Виходить раз на тиждень в неділю.

На 1 місяць — 1 зол., чвертьрічно — 3 зол., на півроку — 5·50 зол., на рік 10 зол., за границею — на рік — 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті. Оголошення — після умови.

Адреса редакції й адміністрації:

ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 43-а.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА“:

1 Чайківського: **На Уходах I і II том 3·— зол.**
2 Мордовця: **Гетьман Мазепа I і II том 3·— зол.**
3 Гоголя: **Тарас Бульба в образ. 1·50**
4 Ординцева: **Запорожці в Сарагоссі 1·50**
5 Куліша: **Чорна рада 1·50**
6 Чайківського: **Віддячився 1·50**
7 Чайківського: **За сестрою в образ. 1·—**
8 Куприна: **Сулямі 1·—**
9 Кузьмової: **Проти филь 1·—**
10 Мельника: **На ріках Вавилон. —·30 сот.**

і богато инших. Замовляйте на адресу:

Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька, ч. 7.

Навіть найбіднійший Українець

мусить передплачувати журнал

„НАША БЕСІДА“

бо „Наша Бесіда“ є найдешевшим українським ілюстрованим журналом. Передплата виносить: на 3 міс. 3 зол., на 6 міс. — 5 зол. 50 гр., на рік — 10 зол. Окреме число 50 гр. Для „Просвіти“ при масовій передплаті всего 2 зл. 50 гр. квартал.

Що місяця буде вильосовуватися між передплатниками цінна премія.

„Наша Бесіда“ виходитиме 5 і 20 числа кожного місяця.

Адреса Редакції і Адміністрації: Warszawa, Długa 50, m. 47. „Nasza Besida“. Конто в П. К. О. — 8.818.

Передплата на 1926 рік

щомісячний ілюстрований часопис

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ“

орган незалежної господарської думки.

З великим пасічницьким відділом „Укр. Пасічництво“

(окрема нумерація сторінок)

Річні передплатники дістають додатки:

4 практичних господарських книжечки **6** портретів визначних діячів на полі господарства

12 пробок ушляхотненого насіння абіж, городини та медодайних рослин.

Передплата на рік 10 зол.

Передплату можна вносити частинами: при передплаті 5 зол. до 1/III — 3 зол. і до 1V — 2 зол.

Адреса: ЛЬВІВ, Бляхарська, 9.

АДВОКАТ

Др. Андрій Чайковський

веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.

Почтова належитість оплачена гуртом.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Видає і редаґує: Колеґія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, квітень, 1926. Ч. 4.

ЖІНКИ ТЯМТЕ В ПРОСВІТІ СИЛА

Учасниці II. курсу шиття і крою в Городенці разом з членами виділу „С. У.“ і учительками.

Редакція „Ж. Д.“ просить В. П. наших читачок і прихильниць тут і за границями Краю — надсилати нам звістки про рух жіночий в містах і по селах. Разом з тим просимо поширювати наш часопис, збирати датки на пресовий фонд, — бо тільки тоді зможемо відповісти важкому завданню, яке поклав собі наш часопис.

Передплата виносить:

В краю: на квартал 1·50 зол.
на піврік 3·— зол.
на рік 6·— зол.

Для заграниці: на рік — 1. амер. доляр і 50 центів (або рівновартість в краєвій валюті).

УВАГА: Зголошувати передплату та вносити гроші належить до редакції: Коломия, вул. Нова, 1. Особисто в Коломиї можна вносити передплату в Жіночім Базарі (Нар. Дім).

В. Ш. передплатниць (ків) в Америці й Канаді просимо зголошувати передплату та вносити гроші на адресу: Dr. W. J. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago. III. U. S. A.

А в Канаді — крім того, заступником нашої редакції ще є: „Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Ave, Winnipeg, Man., Canada.

Вносіть передплату на II. квартал!

Олена Кисілевська.

Радісний обяв.

Може хто здивується, де ми бачимо цей радісний обяв тепер, серед цього важкого лихоліття, серед цих злиднів, під якими угинається весь народ: інтеліґенція, якій відмовляється хліба, робітництво, що гине в безробіттю, селянство, що з господарів сходить майже на старців.

І де ж ми бачимо цей радісний обяв?

А він таки є, — такий, що надією наповняє серця, що ворожить нам кращу, ясніщу долю.

І що ж це є? **Це пробудження жінки!** Пробудження не світліщих, інтеліґентних одиниць, а сірої, німої досі, здавалося сплячої твердим сном жіночої маси. Пробудження її свідомости, віри в свої сили; пробудження охоти до громадянської праці, до якої вона стає не зневірена, з чистою душею, з чистою совістю, з чистими руками!

Чи ж це не радість, не заповіт ліпшої долі для цілого народу?

Та це ж так, якби каліка, що досі працював тільки одною рукою, нагло почав відзискувати власть і в другій, і серед найтящих, здавалось-би безвихідних обставин, з новими силами тіла й душі ставав до праці.

Та може спитає нас хто знову: де докази цього оздоровлення? Наслідків його ніде не видко.

Так, бо це лише що пробудження, бо не всі бачать його, не всі стикаються з тими широкими масами жіноцтва, на котрих ми опираємо наші великі надії. Мало є ще серед нас таких, що уважно прислухуються цьому, як то помалу, але чим раз сильніще, починає бити живчик у цій великій, легковажаній досі, забутій жіночій масі.

Таким радісним обявом треба уважати величаве жіноче віче, що відбулося на дні 14-го березня у Львові. На перший зазив, без шумних накликувань й особливої заохоти поспішило жіноцтво **усіх верств** такою масою, якої мабуть не надіялася й сама чоловіча політична орґанізація, яка скликала це жіноцтво. Таким радісним проявом нового життя треба уважати цю готовість, з якою й жіноцтво села спішить на з'їзди, анкети, які скликають орґанізаторки в Коломиї, Станиславові, Стрию, Тернополі, Копичинцях, Скалі і т. д. Треба бачити, з яким заінтересованням слухають вони того, що там говориться, як охоче готові вони станути до роботи, як хотіли-би чогось нового, гарного довідатися, научитися!

Чи не зворушаючий це мент, коли на станиславівському жіночому зібранню, на пропозицію інтеліґенток сходитися на такі наради раз на три місяці, заявляють селянки: „Ми не знали, що хтось нами інтересується, що комусь нас треба; коли ж так, то ми просимо робити такі сходини не раз на три, а що-місяця!“ Зворушаючі були й щирі слова, які ми почули на тім же з'їзді з уст жінки священника з села, людини інтеліґентної, навіть не байдужої до громадських справ, чого доказом її присутність на зібранні (зі сторони сільської інтелігентки дуже рідкий факт!); вона признала, що хотяй живе на селі, не помічала досі, які великі її обовязки, як широке поле до ділання, а пізнавши отсе на зборах, просить зачислити її в ряди робітниць для піднесення сільського жіноцтва...

Й у всіх закутинах нашого краю, де тільки між інтеліґенцією знайдеться одиниця чи гурток жінок, охочих до роботи, там, навіть серед найтемнійших мас, будиться свідомість, проявляється життя, бажання змінити на краще своє важке, безпросвітне положення.

Треба тільки справу освідомлення, піднесення, орґанізації мас жіноцтва управильнити, улегшити її охочим до роботи, інтеліґенткам, товариствам, надати їй одностайний, твердий характер.

В дописах до редакції „Жін. Долі“ читаємо, крім слів признання і заохоти, прохання о пораду, о всказівки, як братися до роботи, як вести дальше зачату працю; прохання особисто явитися на зборах, нарадах. Висказуються бажання скликати нараду орґанізаторок для обговорення шляхів і способів орґанізації сільського жіноцтва. Як доказ повного признання і згоди з нашою працею, є численні зголошення до передплати „Жін. Долі“ придніпрянок з таборів інтернованих, які хиба в найтящому положенні серед нас знаходяться.

І за границями Польщі не спить жіноцтво. Радісно довідатися про працю й орґанізацію наших жінок у Празі на Чехословаччині; радісні є докази заінтересування й охоти до праці наших заморських виселенок в Америці та Канаді. І то зпосеред ріжних таборів, ріжних напрямків політичних і релігійних. І це правильно! Перед ними важкі, святі завдання: не дозволяти винародовлюватися еміґрації, не дозволяти їй у таких важких часах марнувати свої сили в безцільних, не згідних з духом часу боротьбах партійних, релігійних; піддержувати свої звязки з рідним краєм, не давати йому упадати під тягаром духових та матеряльних злиднів... Радісно також було нам отримати вісточку про початок жіночого українського руху на Далекім Сході, а вже про Велику Україну, яка нас далеко випередила своїм широким рухом жіноцтва, нема що й казати!

Гей, якби то може було зібрати до роботи ще й ті усі сили, що марнуються, бездільно дрімають!? Як би може було отворити замкнені темні очі, щоб побачили, що людина від звірини ріжниться тим, що живе не лише для власної вигоди, для власного хісна, а для вищих цілей, які підносять, ублагороднюють теж і її власну, людську гідність...

Що б ми тоді не зробили?!.

Та це не легка справа. Легше освідомити темну, віками занедбану селянку, як пробудити оспалу, байдужу зарозумілу на свою високу інтеліґенцію одиницю, — а таких в нас є ще багато! Ні живим словом, ні письмом не добути таку фортецю самолюбства, бо на зібраннях її не побачите, а перед друкованим посланцем замикає свої двері, бо понад це вона вища.

Та мимо цього, з ними, як що добудемо їх, чи й не оглядаючися на них, ми підемо дальше; працювати мемо з тими і для тих, хто не глухий, в кого жива, людська душа.

А таких є вже не мало, і це є гарний, радісний обяв!...

Надзвичайні загальні збори

„Союза Українок“ у Львові відбудуться дня 18. квітня 1926, о год. 10-ій в домівці товариства при вул. Рутовського ч. 22.

На порядку нарад: 1) справи орґанізаційні, 2) правильник взаємовідносин межи централею а поодинокими філіями і сфедерованими товариствами, 3) курси інструкторські.

Точний порядок дня буде поданий філіям окремим обіжником.

Орґанізаційна Секція „С. У.“

Іванна Блажкевичева.

Діточий садок.

Діточий садок...

— Панська вигадка! скаже не одна з наших жінок, які з засади бороняться перед введенням кождої новинки.

— Конечна потреба! сказала би, якби уміла нам це зясувати, громадка забруджених діточок, полишених самим собі, бо мама пішла в поле. А хто лиш трохи знає журу мами, яка мусить лишати дома дитину на ласку божу, сей теж прилучиться до голосу найменших.

Доки дитинка в пелюшках, то все якось вона має своє право. Мама чується звільненою від неодного діла, бо „мале“ звязало руки.

Коли ж дитина вже ходить, говорить, то якже для неї дома лишатися, як що в полі робота жде— збіжжє сиплеться?.

Мами з серпами в поле, а смерть з косою спішить в село та мете хати. Бо коли ж більше, як не в жнива, йдуть наші діточки в ямку?

Йдуть і малі і підховані. Полишені самим собі, без теплої страви, обїдаються зеленої садовини, гонять вулицями без стриму, відтак: бух! у воду, і „костомаха“ без труду збирає жниво.

А кільки іншого нещастя буває ізза недогляду дітей в літню пору? Спитайте наших калік, сліпих, кривих, переломаних, а переконаєтесь, що їх каліцтво взяло почин в часі пільних робот, коли не було кому доглянути за дітворою, бо всі старші пішли в поле.

А кілько то майна рік річно нищить пожар, бо діти при забаві розложать огонь і підпалять обійстя?

Значиться отже, що багато лиха можна би оминути, лишаючи дітей в селі під певним доглядом і опікою.

А такий догляд й опіку можуть найти діти лише в діточому садку.

І тому діточий садок в селі се ніяка панська вигадка, але конечна потреба.

І не лише в часі пільних робіт, але на протязі цілого року, з винятком хиба студених місяців, конечним є для наших найменших діточий садок. Особливо тепер, в повоєнний час.

Ми всі перемучені, наші нерви подражнені. І тому не дивниця, що в нас так мало терпеливости, так мало вирозуміння для діточок. А воно ще й цікаве. Всюди його повно. Всюди залізе, все порушить. А там взялося говорити; заодно допитується: „А се що? А на що се? А чому воно так?“ Се знак, що маленький мозок починає свою працю. І радіти б нам, що розум дитини розвивається.

А ми? Де нам до тих питань!... Ми не в силі відповісти на них. Тут податок неплачений, там за відбудову хати вповинаються, град вибив озимину — стебельна мушка теребить ярину... А там худоба ще не їла!...

— „Дитино! чого хочеш? Відчепися від мене!“ Ось яку відповідь почує мале. І то ще в найліпшому разі. Бо часом заступить її груба лайка, а то й проклін, або відіслання до чортової мами. І дитина скривджена, зневажена, загулюкана тікає з хати на вулицю.

Там находить вона відповідь на свої питання, там добуває вона воєнний слівник, без якого могла би обійтися.

До хати приходить лише тоді, як голод її до сього змусить. І росте. А як не хорує, батьки кажуть, що ховається здорова.

— А як воно виховується? — спитаймо.

— Ще мале — ще час! — почуємо відповідь. Не зважають, що пословиця каже: „Нагинай галузку, поки молода,“ або: „Чим горнець накипить, тим і черепки чути.“

Надіємося може, що школа вспіє направити лихо? Даремні сподівання. В той спосіб підхованої дитини, яка часто надається радше до дому поправи, чим до школи, не зможе направити навіть рідна, а не то чужа школа. А літа йдуть. І не довгий час, як се повоєнне, невиховане покоління буде давати напрям нашому громадянскому життю.

А який буде сей напрям?

Призадумаймося над тим, а побачимо, що, поки час, мусимо ратувати наших діток від духової загибелі. Вміли ми привести їх на світ, мусимо вміти виховати їх на чесних і характерних громадян.

Не в силі ми сього зробити, з яких би там не було причин, віддаймо діточок в діточе царство, в діточий садок.

Діточий садок се лише в нас новина. Загляньмо до інших народів.

На заході частійше може, чим у нас, жінки -матері йдуть до роботи. Однак діток не лишають дома самих, а відводять в діточі садки, де збираються діти всіх станів у віці 3-7 літ і під доглядом досвідної вчительки та її помічниці остають там до часу повороту матері.

Тому то відсутність матері не приносить дитині ніякої шкоди. Мати може вповні віддатися своїй праці, бо її не мучить жура про дитину.

Вона не біжить неспокійна домів, непевна, чи її дитині не приключилося яке нещастя.

Мати йде спокійно в діточий садок та забирає звідти з собою вдоволену дитину, яка щебече весело про гарно пережиту днину, про віршики та забави, яких навчили діточок в діточому садку.

Здалось би розказати про се, як уладжені сі діточі садки у інших народів, бо таку саму журу з дітьми, як у нас, мають мами по всьому світу — чи вони селянки, що потребують йти в поле, чи робітниці, що працюють у фабриці чи навіть уряднички, учительки та інші, що працюють поза домом на себе.

Тож швайцарці, німці, французи, чехи чи навіть наші брати на Великій Україні давно вже користають із таких установ, як діточі садки, — й діточки їх виховуються в них нераз краще, як під рукою самої матері.

Однак на цей раз не хочемо займати забагато місця в нашій невеликій газетці: скажемо вам ще тільки це, що й у нас вже робили проби з діточими садками, бо на протязі двох літ в чотирох селах в стрийщині сотки нашої дрібної дітвори виховувалися під щирою опікою наших учительок на превелике вдоволення батьків та матерів.

Як братися до основання діточих садків.

Діточий садок можна утворити при читальні, кооперативі, кружкові жіночім чи У. П. Т. Як це робити, розповімо вам, милі читачки, на прикладі, як це роблено в селах стрийщини. Тоді не було ще „Жіночої Долі“, де б можна було зразу до всіх читачів заговорити; тому пані із стрийського „Союза Українок“, мусіли поїхати до одної, другої читальні на село й розповіли батькам, матірям, яка то добра

Діточий садок в Угерську Стрийського повіту.

установа такі діточі садки, та кілько добра вони людям роблять. Вони сказали: „Подумайте над тим, порадьтеся, а як що у вас знайдуться охочі скористати із цього, дайте нам знати, а ми вистараємося о відповідну учительку“...

А люди багато не надумувалися, списали діти і другої днини поїхали до Стрия.

— Ми, сказав голова читальні, вже рішилися. Дітей зголосили зразу 30—40, (опісля їх назбиралося до 70-теро). Приміщення й садок, де би діти сходилися й бавилися, знайдеться у нашій читальні. Лавочки, столички дітям поробимо самі з дощечок; мидничку та кілька ручників та ще чого там треба постарається чи з читальні чи з кооперативи.

І з платою та удержанням для „пані“ порадимо собі, — чейже наше село велике, а от шість німецьких родин у нашому селі, для кількоро своїх діток, самі удержують собі не то що садок лише в літі, а постійну школу!!

Як сказали, так і зробили. Приміщення для учительки знайшлося даром, а для удержання її поділено село на чотирі части і кожда частина через два тижні по черзі носила до кооперативної молочарні по літрі молока від дитини денно на рахунок пані учительки, за що вона могла собі там брати чи гроші, чи що їй було треба. А вже що овочів, ярини, яєць та курят то зносили їй вдячні мами аж забагато. Вони не могли намилуватися своїми діточками, які то вони чемні, чистенькі, як гарно граються, забавляються. А які то ріжні забавочки вироблювала ця дітвора: які хатки клали, які ляльки, коники з глини ліпили, то знова з прутиків плели, з гарбуза та барабольки ріжне витинали. — А вже як діточки заспівали про свою Україну, як гордо говорили прекрасні віршики за наших героїв! Коли ж мами побачили, як то їх дітвора могилу та хрест в честь народніх героїв вкрашали, — то не одній сльоза звогчила очі й тішилася, що хоч її дитина знати ме й гордитись буде тим, про що її не було кому навчати...

І не лиш маленькі діти спішили залюбки у садочок, а й старшенькі, що у вакації не ходили до школи.

А на закінчення зробила пані з діточками прегарне представлення. І грали і співали й хоругвками та вінками вправляли. Кажу вам, ніхто би був від тих наших малих пустунів того не надіявся. Людей своїх із сусідів не могла хата помістити. І всі радо заплатили вступ, який попри невелику грошеву оплату, становив для „пані“ хоч яку таку заплату.

Так от і ми, дорогі наші читачі, місто йти до кождої хати, читальні чи кооперативи з окрема, відзиваємось отсе до Вас через газету: подумайте, застановіться й жадайте від наших жіночих орґанізацій чи виділів Просвіти, Кооперативи або У. П. Т., щоб помогли Вам завести в кождому селі такий діточий садок.

Жіночий рух.

Жіноче віче у Львові.

На дні 14-го березня відбулося у Львові величаве **жіноче віче**, яке скликала Народня Орґанізація м. Львова.

Які ж причини були цього, що ця давно існуюча Орґанізація вперве звернулася з таким публичним зазивом до жіноцтва? На це дав обяснення пан голова Орґанізації, відкриваючи віче:

— Після чотиролітної праці, — сказав він, — орґанізація прийшла до переконання, що **вона не зможе сповнити своїх завдань, коли не втягне в свої ряди жіноцтва...**

Яка шкода, що аж по чотирох літах!..

Вічем проводила пані М. Білецька враз з панями Стефанівською і Соколовською із Станиславова. Секретарювали пані: Підгірська і Мойсейвичівна.

Про завдання української жінки на культурному, господарському й політичному полі говорила пані К. Малицька, письменниця й невтомима робітниця на народній ниві. Вона зразу замітила, що не слушно це віче названо **першим**, бо вже 35 літ тому назад перше віче скликано, завдяки незабутній Наталії Кобринській. Також в 1905 і 1914 р. відбулися великі віча, а в 1921 році Всеукраїнський Жіночий Зїзд. Та мимо того, що про цю жіночу працю наші політичні орґанізації чомусь то забувають, жіноцтво українське свідоме цього, що конечно є перевести плянову орґанізацію жіноцтва, в руках котрого майже виключно спочиває наша будучність.

Всі ділянки громадянського життя, — говорила бесідниця, — доступні для жінок, і вони мусять масово займити свої місця. Наспіваючі вибори до міської ради Львова, де українців є понад 45.000, та до Сойму, — мусять застати жінок приготованими. Мусимо подбати про своїх представників, які обороняли би наші права.

Після промови пані Малицької, забирали ще голос багато бесідниць та бесідників. Др. Білик зазначує, що всі Українці свідомі того, що в праці громадській муситься йти рука в руку з жіноцтвом, перед яким тепер відкривається поле праці.

Пані Баранова з Тернополя пригадує, що тепер, як і чверть століття тому, стаємо перед тим самим питанням: **орґанізацією жіноцтва.** Коли інтеліґентне жіноцтво вже досі працює по деяких орґанізаціях, то мало де видно міщанок чи селянок і це є дуже зле, бо при виборах від жіноцтва може залежати наша побіда. П. Донцова розповідає про ріжні товариства й організації, в котрих або виключно жінки, або в більшости працюють.

Пані Соколовська з Станиславова закликає до орґанізації селянок. Конечність уділу жіноцтва в політичному житті доказують ще пані Левицька, І. Макухівна і другі.

Віче замкнула п. Білецька, ще раз звертаючися до жінок, щоб не забували про добро нашого народу — бо ж сама природа сотворила їх до виховання нового національно свідомого покоління.

Чого потрапить доконати уміла праця.

(З діяльности філії „Союза Укр.“ в Городенці).

Що може доконати невсипуща праця членів і умілий провід, показує нам звіт з діяльности й розвитку філії „С. У.“ в Городенці за час десятьмісячної його діяльности.

Організація жіноцтва городенського повіту веде початок вправді від 1896 року, коли то тодішне патріотичне жіноцтво міста й околиць, при допомозі Дра Т. Окуневського, оснувало „Жіночу Громаду“. До війни робота в ній ішла дуже успішна, одначе воєнні події, що спричинили занепад майже усіх наших товариств, перервали і тут усю роботу.

Щойно в 1921 р. городенське жіноцтво обновило своє життя, як жіноча секція при т-ві „Просвіта«, а 22. лютого 1925 р. оснувало філію „С. У.“ і з тої пори починається доперва дійсна його діяльність.

Спочатку до товариства вписалося 35 членів, а майна не було ніякого; та до 10 місяців, себ-то до других загальних зборів, число членів подвоїлося (57 дійсних, 23 вспомагаючих). Товариство винаймило і відновило зруйновану домівку коштом 300 зл.; уладило два курси шиття і крою, та задля цього закупило машину до шиття за 48 долярів, придбало начиння, таблицю, крісла, 4 образи; оснувало для учениць зачаток бібліотеки, яка складається головно із книжок, які дарували пані: Велигорська, М. Дороцька та тодішня голова товариства К. Кассіянова.

Курси шиття удалися дуже гарно і не тільки не принесли недобору, а ще й дали невеличкий дохід.

Учениць на першому курсі було 19, оплата виносила 15 зл. від особи; на другому учениць було 23 (з того принято 2 безплатно, а решта платили по 10 зл. місячно.)

Мимо доволі гарної заплати учительці, курс міг принести дохід зивдяки точній оплаті учениць, а також тому, що на курсі шито для посторонніх, головно для селянок з найблизших сіл.

На курсах училися головно селянки — молоді дівчата й молодиці, яких заохотила до того жіноча інтеліґенція по селах, кооператива, а не менше й те, що пані з товариства ходили до читалень та попри інші справи заохочували особисто жіноцтво до використання доброї нагоди.

На курсах, окрім крою і шиття, були виклади з обсягу плекання здоровля, нашої історії та літератури, а також наука співу. Деякі з учениць майже не вміли читати й писати; їх учено письма поза годинами науки шиття, і нім курс дійшов до кінця, вони вже гарно читали й писали.

На закінчення курсів уладжено спільний чай, оживлений співами та деклямаціями курсисток.

Кошти на покриття всіх цих видатків добуто із членських вкладок, добровільних датків, з доходів від кільканайцятьох чайних вечерів, з доходу від представлення, яке дав театр п. Миткевичевої на користь „С. У.“ в заміну за те, що товариство постаралося о дарове приміщення для театральної дружини.

Крім цієї праці в своїм товаристві, брала городенська філія „С. У.“ уділ і в іншій громадянській праці: на зазив наших центральних установ займалася збіркою на політичних „вязнів“ (зібрано 135 зл.;) виділ перевів також збірку датків на тамтешні захоронки (зібрано 200 зл.), за що закуплено найбіднійшим селянським дітям 10 пар черевиків, 10 пар панчіх, 15 м. бархану і ріжних шкільних приборів. Також „С. У.“ помагав тов. У. П. Т. в урядженні вечерниць; „Просвіті“ — в збірках на просвіту, брав участь в кооперативному святі то що.

На II зборах „С. У.“, що відбулися 31. грудня 1925 р., вибрано новий виділ, головою котрого стала п. Бараникова, а давніща провідниця п. Кассіянова взялася до орґанізації села через поїздки на збори, відчити то що.

Додамо, що городенський „Союз Укр.“, крім придбання численних передплатниць „Жіночої Долі“, розпродує постійно по селах до півсотні примірників.

В цьому числі „Жіночої Долі“ подаємо світлину учасниць II-го курсу шиття і крою в Городенці, на чолі з провідницями.

Бажаємо товариству й дальших так гарних успіхів, як досі.

Просвітна діяльність жіноцтва в станиславівщині.

Для піднесення, освідомлення і зорганізування жіноцтва станиславівщини багато праці поклала жіноча секція при „Просвіті,“ яку засновано 7. березня 1924 р. за початком п. Стефанії Барановської. Секція взяла собі за завднання — опіку над слугами й робітницями, працю по читальнях на селах то що.

В ціли близших зносин села з містом улаштовано ряд сходин з відчитами на ріжні питання. На такі сходини доволі чисельно являлися представниці сіл і тут висловлювали свої побажання й домагання, яким секція старалася йти назустріч.

З рамена філії „Просвіти“ веде жіноча секція курс для неписьменних (спочатку під проводом п. Галіха, тепер п. Н. Чапельської); уладжено теж кілька вечерниць і забав для робітництва й слуг, що мало дуже додатній вплив на піднесення народньої свідомости й моральности серед цих верств нашої суспільности; уладжено спільне свячене, полученe з промовами, співами й забавою.

На прохання жіночої секції, голова філії „Просвіти“ Др. Янович виголосив відчит про охорону здоровля, та про боротьбу з сухотами; виклад відбувся в супроводі світляних образів для пояснення.

Уладжено також курс українознавства під проводом голови філії „Просвіти“ д-ра Яновича.

Щоб повести як слід працю серед сільського жіноцтва, члени секції (пані Чапельська, Рачковська, Скочдополева, як рівнож голова секції п. Ст. Барановська та інші) виїздять сливе що-неділі й свята на села, беруть участь майже у всіх загальних зборах читалень, виголошують виклади, гарячі промови, якими розбуджують свідомість жіноцтва, заохочують до читання книжок, передплачування часопису „Жіноча Доля.“

Завдяки цій праці, свідомість жіноцтва по селах росте. Особливо визначаються нею села: Черніїв під проводом п. Зґоби, Пасічна, Павелче, Ямниця, Підлуже, Викторів і передмістя Станиславова: Кнігинин місто й Кнігинин Гірка.

В міру розвитку своєї діяльности мусіла жіноча секція приймити сталу урядничку, яка що-неділі й свят виїзджає на села в ціли піддержання постійних зносин із селом. З часом прийнято також постійну силу для канцелярійного діловодства.

Дня 9. жовтня 1925 р. голова Головної Управи „Просвіти“ п. М. Галущинський провірив ведення протоколів і діяльність секції та виявив своє вдоволення з її праці.

Дня 21|II 1926 р. жіноча секція бере участь в загальних зборах філії „Просвіти“ в Станиславові.

Др. Яновіч, голова філії, ярко зазначає додатній вислід праці жіночої секції і складає іменем філії подяку їй на руки голови філії п. Ст. Барановської. Від жін. секції уділено голосу п. Соколівській, яка зазначає, що признання праці секції з боку філії „Просвіти“ жіноцтво приймає, яко заохоту до дальшої праці.

В гарній промові селянин з села Опришовець п. Когутяк дуже влучно зазначає конечність свідомого жіноцтва на селі та жадає зі сторони загалу попертя й підмоги для просвітного жіночого руху.

До виділу філії „Просвіти“ на рік 1926. увійшли дві жінки: п. Ст. Барановська і п. Соколовська; заступницею п. Чапельська.

Як ми вже зазначали раніще, жін. секція розповсюджує місячно до 100 примірників „Жіночої Долі.“

Жіночі збори в Станиславові.

В дні 12. лютого 1926 р. скликала жіноча просвітна секція при філії „Просвіти“ в Станиславові жіночі збори.

Простора саля „Народнього Дому“ ледве могла помістити численних учасниць — так з місцевої інтеліґенції, як і селянок із поблизьких сіл.

На збори приїхала теж із Коломиї редакторка „Жіночої Долі“ О. Кисілевська, та представниці жіночої організації коломийщини п. Н. Микитчукова та селянка з Вербіжа нижного (біля Коломиї) — Ксеня Урдейчук, яка сердечно привітала жіноцтво станиславівщини та заохочувала його до просвіти та організації.

Виголосили з черги два відчити: пані Соколовська на тему „Суспільне завдання української жінки“ і пан Дяків „Про значіння кооперації для жіноцтва“.

З черги забрала голос п. ред. Кисілевська, вказуючи на потребу організації жіноцтва та на ті завдання, які мають сповнити жіночі гуртки по селах.

По відчитах завязався жвавий обмін думок, в якім забирали голос так представники інтеліґенції, як і села. Селянки висловлювали побажання, щоб просвітна жіноча секція старалася якнайчастійше скликати такі збори, по можности навіть що-місяця, і це служить найліпшим доказом доцільности й потреби жіночих віч.

Памяти визначної Українки.

На дні 14. лютня с. р. замкнула очі на вічний супочинок жінка-українка, якої імя на все повинно лишитися в памяти українського жіноцтва. Є це бл. п. др. **Софія Окуневська-Морачевська,** жінка, що перша показала нашому жіноцтву шлях до науки, до високого знання. Молодість її припала на ті часи, коли дорога до вищої освіти взагалі була ще перед жінками замкнена. В інших народів жіноцтво вже боролося за рівноправність з мущинами, у нас же свідомість цеї кривди, яка діялась жіноцтву, ледво світила і то завдяки незабутній провідниці жіночого руху Наталі Кобринській. Покійна Софія виховувалася якраз в домі батьків Кобринської — і те, що тамта голосила письмом і словом — Софія доказала ділом. В 1885 році перша з українок здала у Львові в хлопячій ґімназії іспит зрілости, а опісля тому, що в Австрії вступ на університет був для жінок не дозволений, — виїхала до Швайцарії і там в 22 році життя зложила докторат і перша із жіноцтва цілої Австрії здобула лікарський дипльом. Лікарювала спершу таки в Швайцарії, опісля у Львові. В часі війни з посвятою серед висиленців в Ґінді й Святоборіцах; наприкінці життя вернула знова до Львова. Віддана праці, науці (говорила пятьма мовами) музиці, яку дуже любила, та вихованню коханих дітей — перейшла тихо, майже незамітно для ширшого загалу свій многострадальний шлях з горячою в серці любовію до свойого народу.

І цю любов до своєї батьківщини, яку заплатила особистом щастям, уміла переляти в душі своїх дітей, хоть батько їх був поляк: передвчасно померщої дочки Еви та сина др. Юрія Окуневського-Морачевського.

Нехай цих кілька слів, посвячених світлій памяти його матері, будуть для нього хоть малою осолодою в його горю.

РІЖНІ ВІСТИ.

Курс куховарства в селі Ілинцях біля Заболотова.

Кооператива в селі Ілинцях, яка розвивається дуже гарно завдяки тому, що належить до неї багато жіноцтва, уладила для своїх членів-жінок куховарський курс. Під умілою рукою п. Лесі Іванчуківної до трийцять жінок господинь учиться там варити добрі смачні страви, смажити, пекти печені, кури, качки й іншу хатню птицю; пекти здоровий смачний хліб, булки, пампушки, а навіть торти.

Тепер кооператива в Ілинцях виглядає, мов яка панська цукорня: такі гарні тісточка, медівнички ілинецькі жінки випікають.

Чоловіки дуже радо лишаються з дітьми на господарстві, щоб лиш їх жінки навчилися гарно господарювати.

Такі курси мусить улаштувати кожна кооператива, як багато жінок стане її членами.

Жінки ґуртуються в кооперативах.

В глухому кутку бережанського повіту в селі Таурові відбулися 23. січня с. р. кооперативні збори.

Саля битком набита по більшій части жіноцтвом.

Про вагу кооперації референт Подільського Союза п. Ладика; про значіння жінки в кооперативі розказує Іванна Блажкевичева; про кооперативи в західних краях ревізор Зборівського Союза Гарасимович.

Жінки живо притакують бесідникам, а відтак чисельно за почином Павлини Костик і Марії Воробій вписуються в члени кооперативи. Вони зрозуміли, що лише кооператива в силі вирвати село з сітей пявок-посередників. Зворот товаровий, який місцева кооператива виплатила своїм членам перед Різдвяними святами с. р. у висоті, часто більшій чим зложений до кооперативи уділ, отворив жінкам очі. І вираховували вони на зборах, кілько то тисячів зарібку дає село що року ріжним приватним купцям, яким ані при думці давати якийсь зворот товаровий.

ПЕТРО ФРАНКО.

ЖІНКА.

(Посвята: уч. Т.)

За часів гетьмана Мазепи панував на Україні лад та порядок. Січові братчики, які забажали остати на Слобідчині, мусіли поховати шаблі, а взятися за чепіги. І слухали городові козаки гетьмана у всім, але, коли вернув отаман Яків Лизогуб, і його козаки розбрелися по Україні, мали судді чимало клопоту, щоб буйне свавільство вкоротити.

Найбільше доказував славний козак Забіяка. Шануючи предківські звичаї, поніс панові Тукалові військовому судді багато гостинця. Пан подякував, а дальше дав Забіяці прочитати гетманський універсал, в котрім гетьман строго наказував карати самоволю низових козаків. Суддя по доброму радив козакові — продати добичу і йти з города. Коли скінчилася урядова часть, пішов грізний суддя з Забіякою та кількома братчиками оглянути добичу Січовиків, та помогти її розпродати. Але коли говорив про розпродажу, Забіяка якось дивно усміхнувся. На сандалі у затишній каюті побачив суддя три туркині. Забіяка думав, що діждеться за них окупу; та як довідався, що окупу жадного не буде, бо в туркинь рідні нема, згодився, щоби суддя відвіз їх у манастир. Саме-ж товариство мало перебратися в Круту Балку, де був хутір судді і звідтам продавати своє добро. Та перед виїздом постановили дещо погуляти. І чого, чого славні Січовики не виробляли! То воза перевернуть, то бочку з дьогтьом виллють, то миски побють. А самі стоять з боку та регочуться. Кинули хазяїну жменю червінців тай посунули...

Аж ось всі наблизилися до чималого будинку серед садка.

— Ану, братці, — гукнув Забіяка, — хто з вас одною рукою штахети виломає? Тай почав стовпом ворочати. Ще одно зусилля могутньої руки і...

На ґанкові появилася дівчина з синіми, мов волошки, очима подивилася на козака. Зупинився козак. Пляшка з руки виховзнулася. Щось у серці заворушилося. Понурив голову і повернув кругом. Усе товариство потягнуло за ним до хутора. Тільки помітили братчики, що з їх отаманом щось не до ладу сталося. Заходив до судді і довгенько щось з ним балакав.

Вельми здивувалися Запорожці, коли отаман сказав їм, що закупить хутір враз із землями. Докоряли свому отаманові, що через жінку покидає товариство. Написав Забіяка листа до красуні.

Чура привіз — відмову. Таку обиду можна тільки кровю обмити! Отаман рішився силою ще одну бранку здобути. Запорожці метнулися, щоб свому отаманові весілля відгуляти. Двох помчало до другого села, щоб доставити батюшку, а всі прочі зі самим отаманом подалися до містечка, щоби панну викрасти. Добре по півночі підійшли під хату. Вікна у парну літну ніч були відчинені, та отаман із козаками не попали у кімнату жінок, тільки до старого полковника з його двома синами. Мабуть старий бувалець дожидав чогось подібного та перемінив кімнати, бо й світла враз розблисли, і козаки станули проти трьох зоружених противників. — „Тримайте їх!“ сказав отаман, і сам прожогом кинувся у двері сусідньої кімнати. Грянули вистріли, дзенькнуло вікно, важкі кроки роздалися з саду. Всі з цілої сили бігли до коней. Треба було поспішати, щоб випередити погоню, а потім мати час повінчатися. Поїхали степом. Високі трави шуміли в ранішнім вітерці. Коні спинилися перед хатою. Все було готове. Наталка хотіла втікати, та се їй не вдалося. Всі повсідали з коней та пішли в кімнату. Проти волі Наталки, молода пара станула перед вівтарем. До кімнати вбіг прожогом Запорожець. „Скорійш: в степу показались вершники!“

Січовики відїхали. Остався отаман з молодою дружиною. За кілька хвилин ціла товпа людей вперлася у кімнату. Наперед товпи виступав лихий суддя, позаду стояв один з синів полковника з повязаною рукою.

— „А ось він, харциза!“ гукнув суддя: „Полковника убив, одного сина важко ранив“...

— „Ні, пане суддє! Ніразу я не вистрілив ані шаблею не рубнув. У вашому окрузі ні каплі крови не пролив.“

— „Ану, козаки, шукайте по всіх кватирах. Може ще кого знайдемо.“ Даремна була праця.

— „Пожди голубе, зараз повиснеш на петлі!“ заскреготав зубами: — Одного свідка треба. Оттут тобі моє судейське слово. За смерть полковника, розбій, вхоплення панночки, милости не сподівайся. Одного свідка“... Тут очі судді спинилися на Наталці, що стояла коло отамана, та тільки що помітила, що долі рукавом збігала струйка крови. Та кров червоніла каплями, значила сліди по долівці, куди ходив отаман.

„А ось і свідок!“ Очі судді метали іскри. „Посвідчи, Наталко, що оцей тут хирциза, напав на двір твойого батька, побив і поранив...“ Суддя мусів зробити продишку, бо із гніву не міг говорити. Раптом Наталка промовила дзвінким голосом:

„Пане суддє! Хиба ж жінка чоловікові показчиця?“ Та почала перевязувати отаманові руку. А отаман клячав перед слабою жінкою, та цілував край її одягу.

М. Павлова.

Жінка — вільна.

(Присвячується жіночим зборам.)

Світло і розмови залили всю салю,
Лячно із кутів глядить минувшина
На цікаві збори, де, вже вільна жінка,
Голосно говорить про себе вона!
Що це раптом сталось? Та ж її віками
Гнала і дусила мачуха-судьба,
А тепер повстала і говорить сміло
Женщина — раба!
Гляньмо на минуле: в нім життя жіноче
Блимало, мов чадний каганець вночі;
А на всі змагання відповідь звучала:
„Зась! Твоє це діло? Баба ти — мовчи!..“
Блиском і вогнями нас життя манило:
„Нуж, скоріш! За мною сміливо іди!“
А пястук, що виріс вмить над головою:
„Що? Куди, голубко? Баба ти — сиди!“
Хай тяжке минуле нас товкло, ломило,
Наче невблаганний лютий буровій —
Світло промінисте нас вже освітило,
Тож тепер не скажуть: „Жінка ти — так стій!“
Волі хуртовина пронеслась над нами,
Гнету і знущання позмела сліди,
І життя зове нас смілими кличами:
„Жінко, ти вільна вже — так сміліше йди!..“

Переклав з рос. І. З-ко.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

Чому ми бідні*).

Розумна господарка.

Годі заперечити, що українська земля належить до плодовитійших земель в Европі. Найліпший доказ дав нам наїзд німців на Україну в 1918 р. Крім всякого іншого добра, вивезли вони тоді з України до Німеччини ще й 40 тисяч ваґонів чорнозему, щоб його вжити замісць штучного гною. А помимо того наш український селянин є бідний.

Причини.

Одні кажуть, що якраз ця плодовитість української землі є причиною нашого убозтва. — Земля, — кажуть вони, — родить залегко, тому нарід розлінивів і стратив усяку підприїмчивість.

Може, тут є частина правди, але причина не в цім. Поглянемо на інші народи.

В Чехах на Мораві є теж добра земля, а помимо того моравяни належать до найбагатіщих і найпоступовіщих мешканців Чехословаччини. В Познанщині живуть поморяни і куявяки; їх земля є вельми плодородна. Селяни на Поморю і Куявах живуть, як дідичі, та їздять повозами й чвірками. Отже плодовитість землі не може бути причиною убозтва. Інші кажуть, що наші селяни є бідні тому, що не мають доста землі.

В попередньому числі (3-ім) „Ж. Д.“ п. Дайзі навела приклад Каліфорнійського фармера, який потрафляє річно з одного акра землі виживити цілу родину та ще зложити 5.000 долярів до банку.

Отже і не в малоземельности є причина нашої бідноти.

— А в чім же? — запитаєте, дорогі читачки і читачі.

Отже ранійше, ніж відповісти вам на це питання, хочу описати вам, як виглядає американська господарка.

Виставка в Шікаґо.

Оглядав я недавно господарську виставку в Шікаґо. Тут що-року відбуваються усілякі господарські вистави.

Це була виставка худоби.

На неї звезли фармери з цілої північної Америки й Канади 12 тисяч ріжної худоби й 5 тисяч родів паші та всілякого роду зерна.

Худоба.

На виставі бачив я найкращі зразки рогатої худоби (корови, бугаї), безрогів, дробу і т. д. — ріжної масти і ріжної породи.

Чи потрафите ви зміркувати, що деякі з тих расових бугаїв продано на заріз?

Але це ще нічо!

Не міг я ще з дива вийти, як побачив у різни висячі забиті воли, а на них — картки з написами: „Цього бугая закупив на мясо готель Шерман і заплатив по 8 долярів за фунт.“ Інші платили по 7, 6, 3 доляри, а деяке мясо продавалося по 24 центи за фунт.

Подумайте лиш: за фунт мяса плачено по 8 долярів, а бугай важив 500 фунтів; значить, бугая продано за 4.000 долярів!

А були такі бугаї, що за них плачено й по 6.000 д. за штуку, а то й більше!

І чому ж це так?

Тому, що це по-перше расова худоба, а подруге ще й виплекана саме на заріз. Особливий догляд, відповідно добирана паша роблять те, що така худобина скоро росте і що масо її є незвичайно смачне, мягке, соковите, без порівнання ліпше від мяса звичайної товарини!

Отже й платиться дорожче.

Інакше плекається корови на молоко. Є кілька родів; одні корови дають молоко, багате в товщ, сметанку; другі дають незвичайно велику кількість молока.

Я бачив одну корову, яка давала кількадесять кварт молока на день. За неї заплачено теж великі гроші: аж 10 тисяч долярів!

Отже тепер можете пізнати, що то значить добра господарка!

Охарність.

Але треба вам було бачити, як коло тої худобинки фармері ходять!

Я бачив рано на виставі, як ту худобину купали, мили добрим милом; опісля витирали насухо, чесали згреблом, гладили щітками, а навіть мали залізка, якими кучерявили волос на худобині. Чистили, смарували ратиці, чистили зуби. Одній корові дентист вправив штучні зуби!

Вся рогата худоба була поділена на роди. На клітках були написи: фармер, раса, її прикмети, і премії та відзначення.

Хто оглядав виставу.

Не лише звичайна публика, господарі то-що. Господарські школи на такі вистави завжди висилають своїх найліпших студентів. Там вони пізнають і оцінюють раси, відмічають добрі й лихі прикмети, взагалі і свої знання показують і нових набираються. Опісля професори й судді признають премії (1-шу, 2-гу і т. д.) тим школам, які найліпше вивяжуться із свого завдання. Так було й тепер.

Крім того, були призначені на виставі діточі дні. Шкільна дітвора сходилася, їй показували ріжні роди худоби, поясняли, які користи має людина від хову худоби.

Увечері грала музика. На арені (особливім майданчику) пописувались на конях панночки-фармарківни та „ковбої“ (степові пастухи), що їздили на диких конях, степових бугаях і т. д. Опісля виводили десятки малих коників, і на них їздила дітвора,

На виставі діти мали не тільки свої осібні кімнати з бібліотеками, але також і харч, який приладжували шкільні дівчата з виставового мяса, молока і т. д. — і це все, розуміється, даром.

Я на хвилю відступив від головної думки, щоб показати, як то практичні американці ні одної нагоди не пропустять, щоб своїй шкільній дітворі чогось не показати, чогось практичного не навчити.

*) Під цим наголовком будемо містити ряд статей, які висвітлюють причини нашого матеріяльного і духового занепаду. Кожна стаття буде цілком закінченим і самостійним дописом.

Вівці й кози.

На виставі були також ріжні роди овець: від коротко вовнистих до таких, що їх вовна сягає землі. Були там вівці, яким з під грубої вовни показувалися лиш дрібонькі ніжки й маленька голівка, а ціла вівця виглядала, як клубок рухомої пушистої вовни. За овече мясо плачено таксамо від кількох центів до кількох долярів за фунт.

Були також на виставі і расові кози, ріжного роду. В Америці є фармері, що займаються плеканням кіз і на цім також мають не малі зиски.

Безроги.

Свиней було також велика сила і багато родів. Кнурі були завбільшки як воли, лиш з короткими ногами та рилами. Був на виставі один англійський кнур, вартости 25 тисяч долярів.

Про всі ці раси худоби та про способи їх годування я напишу в свій час.

Коні.

Нарешті були на виставі коні, почавши від маленьких до таких, що важили 2.000 анг. фунтів; були чистої раси арабські коні, перегінні, тягарові і всякого іншого роду.

Вистава дробу.

На виставі дробу бачив я сотки ріжного роду курей, качок, гусок. Були там кури маленькі, як голуби, а були й величезні, мов індики.

Найбільшу увагу на себе звертали дві парі курей, так звані „Леггорн“ („Leghorn“). Є це малі кури, але несуться надзвичайно добре, бо ніколи не квокають. Одну таку пару (курку й півника) продано за 10 тисяч долярів, другу за 5 тисяч.

Найчуднійші з птахів були: **півкурки-півіндички.** Від курок, спарованих з індиками, вийшла мішанина, що має півкурячу-півіндичу голову.

Я умисно купив фотографії тих курей, щоб з часом можна було примістити їх в „Жіночій Долі“.

Були там качки, що таксамо, як і кури, несуться без упину, а не так, як звичайні качки, — лише на весні. Були хінські великі качки, які живуть без води, й багато інших родів.

Були гуси всякої породи: мішані з лебедями, величезні; гуси з животами, що волочилися по землі; гуси й качки дикі, але плекані в домашній загороді, і багато іншого цікавого.

Тут таксамо, як з худобою, є фармері, що нічого іншого не годують, лише расові кури. З таких фарм яйця від расових курок продають фармері на садження від кільканайцятьох центів за одно до кількох долярів; курята так само до кількох долярів, а дорослі кури винятково і то за тисячі долярів.

Вистава псів.

В Америці фармері не гордують жадною звіриною. Є фарми, де годують і виховують нічого іншого, тільки пси. Найріжнороднійшої раси. На виставі були песики не більші, як рукавичка, а були бернадини (пси з гори Св. Бернарда): надзвичайно розумні, понятливі і величезні. Були пси німецькі-поліційні, що виглядом пригадували вовків; були й російські пси, змішані з вовками; були хінські пси, т. звані „Пекіни“, з чорним піднебінням і чорним язиком, а самі руді, як миші. І всякого — всякого рода, покрою, росту шерсти і масти.

Кождий расовий пес, як і інша виставова худобина, не вилучаючи й курок, має свою метрику, родовід, після якого звірина і платиться. Заплатити за расового пса тисячу долярів — це не є нічого надзвичайного. Розуміється, що крім расової властивости, ці пси ще й „вчені“ (тресовані).

Срібні лиси.

В Америці і в Канаді годують теж і дику звірину, наприклад, срібні лиси. Є це род звичайного лиса, щодо величини навіть троха менший, але має шерсть густу — сиву, що вилискується, мов срібло. За шкіру такого лиса платять нераз і пару сот долярів, а футро зі срібних лісів коштує кілька тисяч долярів.

Крілики.

Деякі фармері годують виключно ріжного рода крілики на мясо й шкіру. Також і за крілики расові платиться дорого, хоч не так високо, як за іншу звірину. Сто долярів за пару рідко платять.

Голуби.

Є годівлі голубів; так звані почтові голуби платяться за пару від 10 до 50 долярів і більше.

Я пригадав тут коротенько про всяку звірину, що її мож годувати, виховувати на фармах і навіть по загородах. Але ховати звірину, яка б вона ні була, треба уміло, розумно, доцільно. А до цього треба просвіти, знання, науки. Ви вже бачите, що господарювати звичайно, а господарювати поступово-розумно — це ріжниця. Біля расової худоби треба ходити, працювати, плекати, вчитися. Такі фармері спроваджують собі до хову звірину з цілого світа, платять за штуки тисячі долярів, але й користи від такої господарки мають незрівнано більші, як від звичайної, допотопної господарки.

Садовина.

Крім худоби і хову всякої звірини, тутешній фармер займається також садівництвом і огородництвом.

При великих містах є такі оранжерії (теплярні), де годують огородники, крім ріжних квітів, також огородину на протязі цілої зими. І ми, крім того, що маємо з полудневих станів ріжну ярину, також послуговуємося і тою, що дають нам наші огородники зі своїх теплярень. Звичайно, огородник годує лише один рід ярини. В зимі така свіжа огородина продається вельми дорого: наприклад, — огірок середньої величини коштує від 25 до 50 центів за одну штуку, а невеличка скринька трускавок від 40 до 80 центів і т. д.

Садовину: яблука, грушки й іншу, наші фармері також плекають...

Є тут — яблука, що важать до півтора фунта одно. Смачні — винні і сипкі яблука — в зимі коштують від 8 до 15 центів за одно. Один фармер вигодував яблінку, що родила дуже смачні великі червоні яблука. Він продав одну галузку до щеплення за 6 тисяч долярів.

Що ж нам робити?

Розуміється, що наш селянин не в силі купити собі ані расової корови ані бугая за кілька тисяч долярів за штуку; ані купити галузочки яблінки за шалені гроші. Хоч це йому в кінці добре й поплатилося б. Також до хову расової звірини чи худоби потрібно мати відповідне підготовання наукове, а також мати господарські будівлі.

Це можна зробити спільними силами — кооперативою. Одно ціле село, або кілька сіл, або навіть і повіт — хай купить, наприклад, пару корів одної з найліпших молочних рас, чи мясних; другий повіт — інший рід худоби і т. д.

В кінці за кільканадцять літ можна би змінити у нас цілу господарку. Треба до того людей,

безупинної повчаючої праці серед народу. Треба показати йому великі користи такої господарки мандруючими вчителями, рухомими бібліотеками, книжочками, газетами, оголошеннями і т. д. Для нас найважніщими були б — расова, видатна на молоко, корова, расова, видатна на яйця курка і добра безрога.

Отже, як бачимо, поле до поправи свого господарства є дуже велике. Треба тільки хотіти, працювати і безупинно учитися.

Лист хлопчика з Канадійської фарми.

Дорогі мої товариші й товаришки в Старім Краю!

Моя мамуся перед спанням все оповідає мені байочку. Я дуже люблю їх слухати. Як ви також любите, то я вам розповім байочку про хороброго королика та злу ворону. Ось послухайте.

В перших часах світа, коли на землі не було ще все усталене, жив собі в гущавині ліса чорненький невеличкий пташок. Мама сплела гніздечко, зложила в нього пять сорокатих яєчок і з них виклювалися молоді пташенята. Мати все гріла своїм тілом молоді, а батько живив.

Одного разу на гніздо напала ворона, а ворони тоді були білі, — і хотіла поїсти молоді пташенята. Батька не було дома, а мама наробила крику. Збіглися всякі птахи, малі й великі, але всі вони боялися напасти на ворону, бо знали з досвіду її жорстокість, нахабність і пажерливість.

Але ось учув материн крик батько пташок.

Ні хвилиночки не вагався: прилетів і кинувся на білу ворону!

Почався бій не на життя, а на смерть!

Ворона була сильнійша, але велика любов до своїх пташенят збільшувала в стократ сили малесенького королика.

Він войовничо вигукував і нападав сміло на ворога.

Ось ворона продзьобала йому голову. Червона кровця полялась по його голові, грудях...

На вид крови королик ще більше розлютився. А тут іще промайнула думка:

— Як не відібю ворога, буду його вічним рабом! Він і на будучий рік поїсть мої пташенята!.. Ні! Не піддамся!.. Ліпше умерти в чеснім бою заволю, аніж ціле життя жити в неволі!

І маленький пташок став очайдушно нападати на злого ворога.

Ось він якось зручно вихилився і сильно дзьобнув ворону просто в око.

Засліплена ворона вже не могла так добре володіти своїми рухами й захищатися. Це надало короликові нової сили, і хоч в нього самого усі груди заляла кров, — він ще жвавійше почав битися.

— Допоможіть же хто мені! Я нічого не бачу! — кричала ворона.

— Тобі? Помагати? А ти забула, які кривди нам робила! — зі всіх боків закричали пташки.

Навпаки — почали помагати короликові, і вони спільними силами так змучили і здзьобали ворону, що вона безсила упала на землю в саме болото. Це все бачив ангел-охоронитель малих пташок і за хоробрість і чесну оборону свободи нагородив королика тим, що його груди на все залишилися червоними; голівка чорною, але як пташок піднесе пірячко на голові, вона теж зачервоніється, а на знак побіди над білою вороною кінець хвоста в пташка лишився білий.

Натомісць ворона добре вивалялася в болоті і з білої на завжди зробилася сивою. Білих ворон тепер на світі вже нема. А потім мама додала:

— З тої байочки ось така вам, діточки, наука: ніколи не знущайтеся над слабшими — чи то звірятами, чи то пташками. Всі вони Богу милі, а людині приносять великі користи.

Тямте також і те, що всі ті народи чи люди, які боронять своєї волі і прав сміливо, завзято і відважно, — завжди поборюють навіть сильнійшого ворога.

Ваш Івасик А.

з Полудневої Манітоби, Canada.

Др. В. Ганьківський.

На що люди вмірають.

На 100 людей пересічно вмірає в віці:

	1—10	10—20	20—30	30—40	40—50	50—60	60—70	70—90
на заразливі хвороби	39	34	29	16	14	16	14	14
на туберкулозу (сухоти)	48	47	40	27	16	9	17	17
блуд серця	6	8	10	12	9	6	15	15
на запалення нирок	2	7	8	10	12	8	4	4
на рака і інші новотвори	4	5	14	34	49	61	50	50

З наведеної табелі проф. Бартля з Відня видко, що найбільше вмірає людей на новотвори, туберкулозу і окутні заразливі хвороби, як запалення легких, мозку, дифтерію, шкарлатину, запалення горла, кишок, очеревної, олегочної, сліпої кишки і міхуря жовчового. Далі видко, що до 30 року життя мають люде нахил до туберкулози, і гострих заразливих хвороб — зате мало між ними раків, блудів серця і хвороб нирок. Навпаки у старших людей. Вони слабують менше на заразливі хвороби і на туберколозу, зате кождий другий чоловік пересічно з новотворами має роботу і хвороби серця у них частіще трапляються, ніж у молодих. Середний вік життя наражений на всі можливі хвороби і люде в цьому віці гинуть від усяких можливих хвороб — правда не так часто і легко, як молодші або старші.

Забувати теж не повинні, що атеросклероз (звапнення жил) чималу грає ролю. Факт є, що люде чим швидше дістають атеросклероз, тим швидше підупадають і гинуть.

В малих дітей — від 1—4 року життя, між хворобами згаданими, визначне займає місце англійська слабість кісток — рахітіс інакше. Ця хвороба правда не вбиває дітей безпосередно, але причиняється до швидкого занепаду тіла і зменшення відпорности проти інших смертоносних хвороб.

Іванна Блажкевичева.

Перша користь з кооперативи.

Великою хибою наших господарств є се, що по найбільшій части не ведеться в них ніяких рахунків. Рідко хто записує бодай прихід і розхід. Се не в нашому звичаю. Ми звикли навіть говорити: „Якщо рахував би сир і масло, то не їв би пирогів.“ Однак не так воно на ділі, бо якраз рахунок видатків і прибутків виказав би нашим господиням, кілько то грошей переходить річно через руки одної родини до хижих рук ріжних посередників, і кілько ці останні на цім заробляють.

Рахунок може нас навести на добру дорогу.

Потерпіть хвильку:

Всі згідно нарікаємо на тяжкі часи. Всім нам тяжко приходиться вязати кінці до купи. Щоби дати обгін середній родині, заспокоюючи найконечнійші потреби: сіль, нафта, мило, сірники, цвяхи, залізо, скіра на чоботи тай дещо матеріялів на одежу, видає наше середне господарство, кажім, 100 зл. в рік, що найменше, бо за ту квоту можна купити заледве: 50 кґ. соли — 15 зл.; 30 л. нафти — 15 зл.; 50 п. сірників — 4 зл. 6 кґ. мила — 18 зл. скіри на 2 парі чобіт — 48 зл.; разом; — 100 зл.

А деж прочі закупи? Ясно отже, що не беремо завеликої квоти на родину. Однак і при такому обчисленню вийде, що село о 300 хатах мусить річно закупити товару найменше за 30.000 зол.

Знаємо, що купці, продаючи крам, набивають на ціні продажі пересічно 20%. Коли з того відчислимо 10% на доставу краму й інші видатки, то все ж в кишені крамаря лишається 10 зл. чистого зарібку на покупках одного господарства. Значить, село о 300 хатах дає 3.000 зл. чистого зиску на рік купцям-посередникам.

Се виказує рахунок з одного боку.

А тепер спитаймо: відки взялося в господарстві тих 100 зл. на видатки? З продажі збіжа, яєць, прядива, приховку і т. п. Правда?

За куповане заплатили ми означену торговцем ціну, а за продане збіже і т. п. взяли тілько, **кілько нам дали.**

Не питали нас, кілько коштує виховання дробу чи худоби, кілько днів праці понесли ми коло виплекання 1q збіжжа, але платили по курсу, який на нашу працю без нас означують. Минулої осени за 1q пшениці плачено 20 зл., а булка ваги 10 dkg. коштувала 10 с. Числім лиш 50 kg печива з 1q пшениці (все проче відкиньмо на мливо, опал і труд), то на кождім сотнарі пшениці, вивезенім з нашого села, заробили на чисто 30 зл. Але ми скажім, що на проданім нашим господарством збіжу і т. п. заробили посередники лише 10%, то село о 300 хатах, продавши збіжа і т. п. на квоту 30.000 зл., дало знова 3.000 зл., наживи перепродавцям. 3. 000 зл. страти на купні + 3.000 зл, страти на продажі разом 6.000 зл., отже мало не 1.000 долярів в рік! Чи думали ми коли про се?.. А за 10 літ дасть нам наша страта суму 10.000 долярів!!!

Величезна квота, якої старчилоб вповні на заложення пр. машинової прядільні, млина чи ткальні або на купно сто кільканайцять моргів поля під сирітський захист чи господарську школу....

А тим часом рік по році відпливають з кождого села тисячі долярів, краще чим з правдивої Америки. Відпливають і пропадають в кишенях посередників, а наші села щораз більше убожіють.

Нашим коштом нашою кервавицею міста розбудовуються і гарно виглядають, а селяне йдуть шукати хліба, за море, за світи! Як же лихові зарадити? Рада є. Одинокий рятунок проти визиску посередників се ті наші малі сільські кооперативи, обєднані в Повітових Союзах кооператив, які разом творять Центросоюз у Львові.

Сільські кооперативи се безчислені галузки, Повітові Союзи се гилля, а Центросоюз могутний пень сильного дуба. Скріплюваний соками збираними через галузки сільських кооператив, Центросоюз — кремезний дуб глибоко запустить коріння в рідну семлю і ставитиме опір тим страшним бурям, які зі всіх сторін пруть на наше село.

В кооперативах наш рятунок перед визиском. Але до тих кооператив ми мусимо прилягти всім серцем. Мусимо повзяти і в діло перевести постанову, що всі наші закупна полагоджуватимемо в кооперативі, що нічого з господарських продуктів не продамо де-інде, лише в кооперативі, якої членом мусить стати кожда газдиня. Вона затямить собі точно число свойого членського уділу в кооперативі, вбє се число в память всіх домашних і накаже їм дбати, щоби кождий сотик заплачений її родиною, вписали в кооперативі під се число.

З дрібних нераз квот, призбирається за чверть чи півроку спора сума, а товаровий зворот, який кооператива мусить дати своїм членам відповідно до висоти їх закупів, буде першою наочною користю з належання до кооперативи. Однак мусимо тямити, що наша кооперація щойно в добі розвою, щойно в пелюшках. Тож не вимагаймо від неї забагато, бо ми, жінки, найліпше свідомі, кілько заходів і плекання треба положити коло немовляти, нім воно підросте, щоб змогло горня води подати, а там і з коновкою до керниці піти.

Тому й нашими кооперативами мусимо найперше щиро піклуватися. Мусимо дбати, щоб зростала їх сила припливом членів, щоб подостатком мали поживи, себто готівки до обороту. Не тримаймо грошей в скрині, але всю свою готівку складаймо в кооперації. Не зраджуймося, якщо часом платимо в кооперативі на якімсь товарі сотик-два дорозше, чим де інде.

Почуваймо себе все членами кооперативи, яким прислугує право спитати про причину. І звичайно, виясниться, що або товар такий але не такий сам, або помилка зайшла в набиттю зарібку.

Не гарно обійдеться з нами склепар, бо й таке буває, пожалітись треба Управі, а лихо направиться.

Знаймо, що над Управою є Надзірна Рада, а над нею Ревізийний Союз, які час до часу точно провірюють книги і ціле діловодство кооперативи, так що ніяке зловживання кооперативним майном не може затаїтися. Тому маймо довіря до людей, яким віддали ми на загальних зборах керми кооперативи і не даваймо послуху наклепам злих язиків, які звичайно в кождому членові Управи бачать людину, працюючу виключно для своєї користи.

Бо і найкраща Управа не зможе много зробити для добра кооперативи, якщо не буде мати щирого попертя і заохоти зі сторони загалу членів.

Денисів, 10|III. 1926 р.

Жінки! лише кооперація та освіта двигнуть вас із недолі до світлої будуччини!

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що варити.

Що робимо з телячого мяса.

Вепра то ще наші люди деколи заколюють, але вже теля — то хочби купець взяв за пів дармо, нарід наш не забє, хоч мясо з теляти є дуже смачне і здорове.

Тому ми тут подаємо, що можна зробити з телячого мяса. Може дехто забє, як не для себе, то хоч поділиться з другим, (як це у нас робиться часто при биттю вепра), або навіть купить собі в місті телячого мяса.

Маринованнє.

Найліпша часть телятини є з заду. Її можна так само намаринувати на шинку, як і з вепровини, лиш в маринаті держимо коротше: всього кілька днів.

До маринования беремо: на 15 фунтів мяса — фунт соли, 4 дека цукру, півтора дека товченої салітри, ложку перцю простого і англійського, троха бібкового листу, жменю колендри та два-три зубки розтертого часнику. Це все втираємо сильно в мясо, особливо коло костей впихати в середину, — потім вложити в малий новий цебричок, підляти водою і лишити на 6—8 днів, обертаючи що днини. Вепровину треба держати довше: малу шинку 10 днів, велику 3 або 4 тижні. Мясо не можна маринувати в літі, як вже тепло — бо попсується. Замаринуване мясо завуджуємо в комині, щоби довше трималося.

Печеня.

Телячу шинку можна також пекти на печеню, яку їмо теплу, або й на зимно. Викроїти добрий кусень мяса, обмити водою, можна спарити окропом, натерти часником з сіллю. Розтопити в ринці масла, покласти мясо, на верха патичком причепити кілька листочків солонини, і всунути в піч, чи в руру. В часі печення треба печеню обертати, поливати сосом, а як його мало, підляти по трошка молоком, а на кінці обсипати тертою булкою.

В цей спосіб можна пекти і тую часть хребта з нирками, що йде за задом, а зветься нирківка. Її можна також варити на потравку.

Потравка з телятини.

Нирківку порубати, посолити, наляти (не забагато) водою, з закришкою: петрушки, моркви, цибулі; не давати перцю ані бібкового листа. Як мясо мягке, але не розварене, — засмажуємо ложку масла з ложкою муки; як злегка зрумяниться, розпроваджуємо спершу холодною водою, а далі юшкою з мяса і заварюємо в тім мясо. Як готове, вибрати на полумисок, обложити вареним рижом або гречаною кашею, облити сосом. Можна подавати і картофлю.

Котлєти.

Мягкі кавалки мяса, поділити на тонкі кавалочки завбільшки долоні; потовкти їх злегка, посолити, обтачати в муці, потім в розбитім з водою яйці, і ще раз в муці або мілко товченій булці. — Кидати на гарячий розтоплений смалець та смажити з обох сторін, аж стануть румяні. Проколоти ножем: як виходить червоний сік, лишити — най ще на теплі „доходить"; як сік білий, мясо готове. До того даємо колочену картофлю, политу маслом. Такі самі котлєти робимо і з вепрового мяса, з молоденького курятка, або з кріличого мяса, а також з вепрової чи телячої печінки.

Шницлі.

Коли яке будь мясо змелемо на машинці, перемішаємо з намоченою в воді або молоці і добре витисненою булкою (на фунт мяса одна мійська булка), додамо до того одно-два яйця, посолимо, поперчимо злегка, і виробимо малі округлаві палянички й усмажемо на смальці, — маємо шницлі.

До волового мяса додаємо ще й січеної пересмаженої на смальці цибулі — до вепрового добре додати ще й зубочок посіченого часнику — до телятини не даємо нічого.

Ніжки телячі.

Добре обчищені ніжки варимо в осоленій воді, потім розтинаємо навздовж, мачаємо в муці і яйці, як котлєти, й смажимо їх так само на смальці.

Мозок.

Мозок, обварений в воді, обсмажуємо в той самий спосіб.

Голова.

Головку обчистимо й варимо із закришкою та парою зеренцями перцю. Юшку заправити сметаною, розбитою з ложечкою муки; додати до того окремо звареного рижу.

Легкі.

Легкі варимо в соленій воді; посічемо дрібно, засмажимо в маслі з цибулькою, додамо трошка сухої товченої булки, а як засухе кропимо росолом — і робимо невеличкі варенники (пиріжки). Помастити шкварками.

Паштетова кишка.

З печінки телячої чи вепрової робимо дуже добру паштетову кишку, яку їмо на зимно, як ковбасу.

Одно кільо сирої печінки вимочити в зимній воді, перепустити крізь машинку, або дуже дрібненько посікти, ще й перетерти крізь сито. Окремо зварити пів кіля товстого підгорля і покраяти в кістки. 8 невеличких пекарських булочок покраяти дрібненько і замочити юшкою, в якій варилося підгорля. Посікти дрібненько або перепустити на машинці дві-три середньої величини цибулі. Вимішати все те разом, посолити до смаку, легко поперчити, вбити двоє цілих яєць, легко начинити кишки (як нема дома, то купимо в місті) і варити чверть години, не прикриваючи покришкою, на вільнім вогні; уважати, щоб не потріскали.

Проколювати часто голкою: як виходить не кров, а чиста біла юшка, мають досить.

Як печуть на Покутті паску.

На одну паску беремо ґарнець (4 літри) гарної пшеничної муки і розчинюємо її теплим молоком, (може бути й на пів з водою, як у кого молока мало), додаючи 6 дека підробленого дріжджа. Дріжджа підроблюємо так, що розколочуємо його в більшім горнятку з двома ложками молока, ложкою муки і дрібкою цукру. Як дріжджe добре, воно скоро підкисне і тоді виливаємо його до розчини. Розчину посипати мукою і покласти біля печі, аби добре підросла. Посудина, в котрій розчинюємо тісто, мусить бути чистенько вимита, аби не було слідів з давнього тіста, бо паска скваснiє.

Тісто кисне кілька годин. Як розпукається, то видко, що можна місити і тоді додаємо по троха другий ґарнець муки або й більше, бо тісто має бути так загусте, як на пироги або клюски, влива-

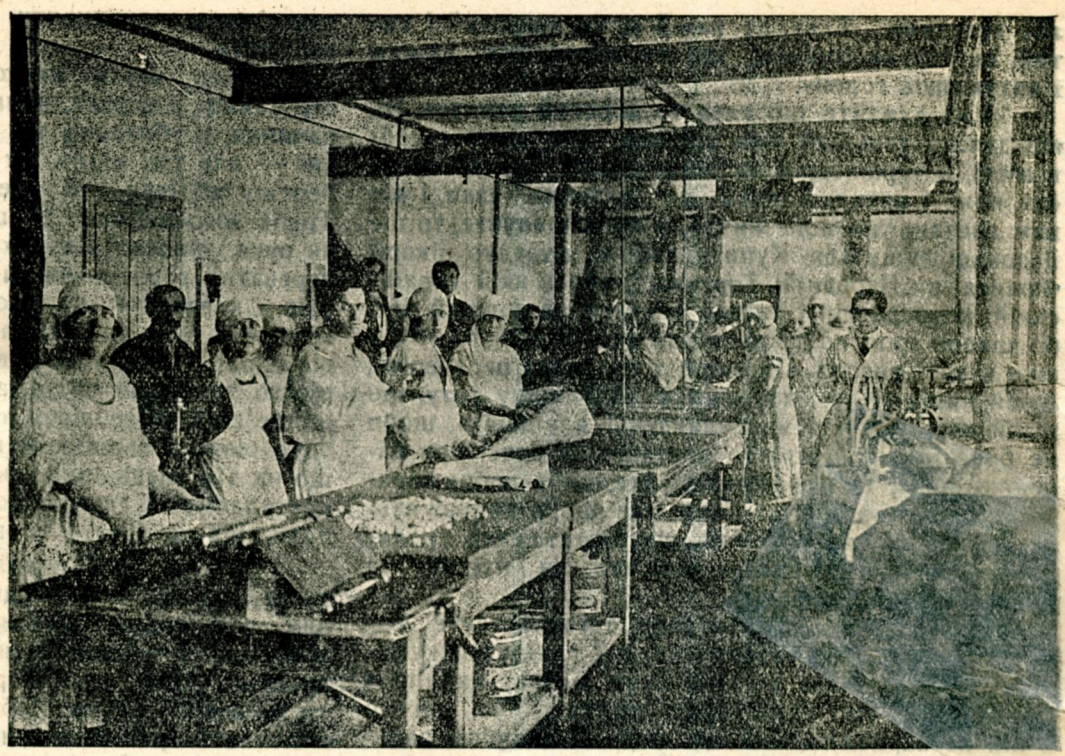
„ФОРТУНА НОВА“

Найліпша українська фабрика цукорків і помадок

К. Авдиковичевої і Спілки

ЛЬВІВ,

Кордецького 23.

Піст уже минає,
Свято д'нам спішить,
А „**Фортуна**“ дбає:
Праця в ній кипить!
Гляньте на картину:
Скільки руху там!
Там станки, машини
Роблять втіху нам!
Це он ті дівчатка
Білі, мов гуски,
Роблять чоколядки,
Смачні помадки!
Ось моторна Слава
Дбає про „**Стефана**“
А зпід рук Марійки
Тягнеться „**Оксана**“!

Чистота, як в небі,
Найсмачнійший крам!
Ех, лиш грошей треба
А то їв би сам!

Тож, мамусі — тямте:
Для діток і вас
Свято осолодять
„**Сяйко**“ і „**Тарас**“!

Кавалєре! Хочеш
Серденько здобуть?
Знай: лише „**Одарка**“
Дасть належну путь!

Всі, хто лиш шанує
Зуби і шлунки, —
Тільки від „**Фортуни**“
Їджте помадки!

ємо добре розбитих 5-6 яєць (а хто хоче, може й більше), додаємо всілякого добре розтовченого коріння, а то: англійського перцю, цинамону, гвоздики, бібків, імбіру, можна втерти на терці й мушкаталової галки; вливаємо шафрану, троха цукру і соли і місимо добре, аби аж від руки відставало (годину або і довше, це залежить від того, кілько пасок). Наприкінці додаємо ложку масла або смальцю (розтопленого).

Як тісто добре виросте, тоді вибираємо його на підсипану мукою стільницю і відділюємо одну трету або і більше частину на прикраси: хрести, гусочки, качки, кленові листочки — а з решти виробимо гарно бохонець та кладемо в бляху, посмаровану смальцем, уважаючи, аби тіста не було за багато (лише трета часть бляхи). Потому робимо прикраси — найперше на середину хрест з гарно закрученими кінцями; довгий тонкий пасочок тіста, насічений з одного боку, звиваємо в купку й ці „гусочки“ кладемо помежи рамена хреста, та по боках. Помежи них вироблюється качки з тіста з головкою та очима з перцю. Ще містимо „кленові“ листочки, так аби верх тіста був гарно прибраний, і кладемо, аби паска підросла. Коли гарно підросте, але бляха трохи ще не повна, мачаємо перо в розбите яйце, мастимо паску і всаджуємо в піч. Піч має бути добре напалена так, як на хліб, або й трошка дужче. Як знаємо, що наша піч добре не гнітить, то з заду в кутиках лишаємо по трошка грани, решту грани висуваємо на припічок, і всуваємо в піч паски. Затулу добре є зпочатку яких 10 хвиль в горі троха не притикати, аби тісто вирівналося і не попідпукало — уважати, як не гнітиться добре, дати грань перед затулу; а як загніт зловить добре, грань забрати. Як надто з верха чорніє, може прикрити папером, лиш уважати, аби не імився.

В печі тримати 2 і пів або й 3 години. Тоді виймити й спробувати: як тісто легке, то виймати, як ще тяжке — засунути в піч знов. Як хто хоче, щоби скоріще росло, то дріжджа можна дати 8 дека.

Як наші ґаздині хочуть научитися паски чи хліб добре пекти, мусять покинути той забобон, що тісто не можна в піч завертати. Кожда ґаздиня в місті завертає і нічого то нікому не шкодить!

Булка така, як бабка.

Одна добре випакована літра найкращої, купленої в кооперативі чи Народній Торговлі пшеничної муки запарюється літрою кипячого молока. Як застигне, розтерти в макітрі макогоном аби грудочок не було. В малій масничці бємо на піну 20 цілих яєць. Як нема маснички, то в горшку, але яйця мусять бути убиті, як піна. Додаємо тих яєць по трохи до тіста і тремо все разом макогоном в макітрі. Як добре утерте, виляти до малого чистенького коритка, дати 8—10 дека підроблених, як до паски, дріжджей і поставити, аби росло. Як добре виросте, місити, додаючи потроха добрі дві літрі муки. Наприкінці мішення дати кватирку розтопленого масла. пів фунта або й більше мілкого цукру (мучки), утерти на терці пів галки мушкаталової, утовкти троха мушкаталового цвіту, цітринової скірки, і най росте. Як виросте, накладати в форми (менше половини) і ще раз має рости. Як тісто добре підійде, смаруємо розбитим яйцем (пером) і печемо з годину в печі.

Українська кава.

Треба, щоби наші господині навчилися робити каву, та подавали її при кождій оказії замісць горівки: чи прийдуть гості, чи справляється весілля

або хрестини. Кава це напій дуже здоровий і ситий, не так, як горівка, що то перепалює кишки і затуманює голову.

І не думайте, що кава то дорогий напиток. Ні, він далеко таньший, чим горівка. От купите собі в місті, в українськім залізнім склепі, там де купуєте ножі і цвяхи, млинок до мелення кави, і він вам вистане на ціле життя, а як пошануєте, то ще й доньці лишиться. Купите також пуделко цікорії Франка в „Народній Торговлі“, або в якій українській кооперативі і та вам вистане на довший час, бо цікорії лиш по трошка дається. Коли то буде вже в хаті, внесіть з комори літру жита, переберіть, щоби чисте було, та всипте на бляшку тоту, що в ній паски печете на Великдень і але дивіть, щоби не була масна. Жито то поставте на блясі при варенню обіду, та все перемішуйте, щоби добре спражилося, а не згоріло. Коли вже добре випражиться, що аж цілком потемніє, відставте: нехай прохолоне, а відтак всипте до мішочка чи пушки, та поставте у сухе місце.

Коли схочете варити каву, тогди вставте літрову ринку води і всипте до неї повну ложку цікорії (ринка також не сміє бути масна; найліпше призначити на каву одну ринку і нічо іншого в ній не варити). Занім ця вода з цікорією закипить, всипте повний млинок праженого жита (хто хоче, може додати ще й трошки правдивої, паленої кави) та змеліть. Коли вода добре перевариться, всипте до неї змелене жито і нехай знова покипить троха; відтак відставте і прикрийте покришкою. Мусить так постояти троха, щоби мука та цікорія на спід опали.

Коли вже кава відстоялася, зливайте її з верха до горняток. До кождого горнятка вляйте меншу половину кави, та подоливайте до неї свіжого, праженого молока. Вкиньте цукру, замішайте ложкою і кава вже готова. Для кождого вкрайте ще хліба такого, який є в хаті та подавайте пити. Побачите, як буде людям смакувати той напиток, і як будуть вихвалювати ґаздиню.

Коли буде більше людей, то візьміть більшу, дволітрову ринку води, всипте дві ложки цікорії і змеліть два млинки кави.

Як нема в хаті жита, то можна будьяке збіжжя взяти. *В. Ж.*

Скринька до доварювання.

(Лист з Відня).

Любі читачки „Жіночої Долі“! В II-му числі нашої ґазетки я прочитала, як то можна варити страву під подушкою; та недавно була я на виставі жіночого домашнього господарства тут у Відні тай побачила ще ліпший спосіб, як то вариться страву без огню в скриньці — тож хочу вам описати. Ви здивуєтеся, а може й не схочете вірити в таке варення — але раджу вам дуже: спробуйте лише, а будете „Жіночій Долі“ дуже вдячні за таку пораду. Вже то німці дуже практичний нарід, а жінки тільки про те й думають, як би то собі роботу улекшити, щоб стало часу й прочитати дещо, й вийти між люди — тому й варто нам від них не одно навчитися.

Отже послухайте: беремо якусь скриньку з вічком, щоб добре замикалася на сковбу, або куферочок, як от військові, й виліпимо його ґазетним папером. Найперше шпарки, аби їх ніде не було; потім цілі стіни й вічко і то не раз, але потрійно, або і більше. Як хочемо варити в двох горшках, тоді переділюєм скриночку впоперек дощечкою на дві части.

Тепер взяти мягкого сіна, або дрібненьких струганиць з дерева, якими в склепах опаковують начиння, й убиваємо то дуже міцно найперше на дні — але так міцно, аж стане зовсім тверде; як беремо геблівки, то ще й пересипати тротинням. Треба того набити 10 центиметрів за грубо (так як рука, звинена в кулак). Далі беремо рівний не череватий горнець чи глибоку ринку, найліпше без ухів, і кладемо її на сіно на середину так, щоби кругом її була така сама віддаль від стін і віка, як від споду, т. є. найменше 10 центиметрів. Одною рукою тримаємо посуд, а другою утовкаємо якнайліпше сіна чи геблівок з тротиням. Коли вже набито рівно з горщиком, витягаємо легко посуд, так що на тім місці лишається кругла діра. Так само поступаємо із другою половиною скриньки, де має бути діра на другий горнець тої самої висоти.

На гору треба зробити добре припасовану подушку з сіна. Як горнець має ушко, треба за кождий раз добре обтиснути сіном; а як є ушко в покришці, то виробити маленьке вглублення в подушечці. Щоби сіно не розсувалося, можна покрити це все полотном. Робиться так: беремо кавалок полотна й прибиваємо на верх сіна до країв скриньки цвяшками. Там, де отвір на горня, розтинаємо на 6 або більше частей. З іншого кавалка викроюємо дно трошка більше, як дно посудини; пришиваємо до нього поясок полотна, так широкий, як висока посудина, і як готове, кладемо до тої діри, пришиваючи в горі до того порозтинаного полотна, — і підшивка готова. Горнець мусить бути все один і той самий.

Тепер приступаємо до варення: найперше страва мусить кілька разів закипіти на кухні — приміром росіл чи борщ з всіми закришками, каша на молоці, картофлянка, капуста, голубці — взагалі все, що хочемо варити. Страви не наливається повно, лиш треба на два пальці лишити вільного місця. Як страва закипить кілька разів, беремо горнець, не розкриваючи покришки, і вкладаємо осторожно до діри — і зараз прикриваємо добре подушечкою і сейчас замикаємо на сковбу та ще й колодку, щоб кого не скортіло перед часом заглянути. По 2—3 або й 4 годинах (залежить від того, що варимо) страва є зовсім мягка і зварена та ще й смачніща, як з кухні, бо запах страва не випаровує.

Ціла штука полягає в тім, щоби сіно чи що було якнайліпше утовчене, щоб не було жадної шпарки — та подушечка як найліпше приставала. Як буде шпара або за легко утовчемо, пара утече і страва не звариться.

Я дуже раджу читачкам „Ж. Долі“ поробити собі такі скриньки до варення: чи в дома лишити, як йдемо до церкви, чи на роботу, чи з собою взяти в поле; це є велика вигода і багато заощаджує господині труду й стояння біля печі.

Ганна Ганьківська.

Радо містимо цей листок з Відня та прохаємо й других наших читачок поділитися з нами, як що знають щось цікавого й практичного.

Що робити в городі в квітні.

Хто ще не заложив розсадника, робить це чим скорше. Ніколи розсада, особливо ярин та квіток, не росте так скоро на грядці, як в розсаднику. Як що затяжко робити кождій господині окремий роз-

садник, зробіть це дві три до спілки. Учіться помагати собі у всім, тоді й робота піде скорше і легче.

Чи кільчите ранні картофлі (американки) в пачках підсипаних вогким піском або тротинням, на світлі? Як потеплів, садимо їх в ґрунт, а на ніч, як холодно, прикриваємо.

Грядки робіть, як то ми радили в попередньому числі „Ж. Д.“, але рівненько до шнурка. Беремо довгий шнур, привязуємо на кінці патик і звиваємо на нього шнур. До другого кінця привязуємо другий патик. Тепер застромлюємо один кінець патика в землю, розвиваємо шнур так довго, як має бути довгого грядка, і застромляємо другий кінець в землю; далі утопчемо ногами стежечку, стаючи лицем до грядок. Глубші борозди викидаємо лиш тоді, коли ґрунт замокрий. Грядка не ширша над 120 центиметрів — сіяти і садити рядками. Що і де сіяти, було подано в попередньому числі „Ж. Д.“ Звертаєм лиш увагу, що помідори треба засіяти як найвчаснійше хотьби в пачочці на вікні, а потім пересадити до розсадника, як ще за зимно в ґрунт, бо пізні не доспіють добре. Не забувайте посіяти, крім простої капусти, ще й цвітну (карафіол), волоску та каляріпку. Посадити редьківку місячну, чорну редьку (добру на продаж) та цукрового горошку. Сіяти доста моркви та петрушки. На прикінці місяця посадити й огірочки, які на ніч прикриваємо матою.

Розсаду в розсаднику на ніч прикриваємо матами, на день піднимаємо вікна і часто вітримо. Підливати коновкою з ситком, найліпше перестоялою водою.

А ви, любі дівчата, молоді ґаздині, не забудьте про квітничок. Нехай радує він ваші й чужі очі, а вже конечно мусять про нього подбати читачки „Жіночої Долі“, так щоб кождий в селі пізнав зразу вашу хатку по порядку в городі, на подвірю й перед вікнами.

Грядочки на квітничок виміряємо теж шнурком — чи будуть вони довгі, чи квадратові, чи круглі, то все одно. Круглу робимо в той спосіб, що затикаємо патик із шнурком по середині грядки і розвиваємо шнурок кілько треба, а другим патиком зазначуємо круг. Потім обложимо грядочку камінцями, які опісля ще й побілимо вапном. Як що на Поділлю нема гарного, рівненького каміння, то відзначуємо каблучками з прутиків; відтак обсаджується грядку найліпше барвінком; як хто хоче, може її обсадити гвоздиками, братками, фіялками, чи іншими низькими квітками. По середині садимо більший корчик лелії чи півонії. В рогах довгої грядки та десь на боці садимо ще ґеорґінії та інші улюблені ваші корчики, як римщину, черевички, невістульки, косетинь тощо. Розсаду квіток садимо звичайно в маю, тож про це напишемо пізніще.

А садок у вас є? Як нема, посадіть хоч пару добрих деревець: груш, яблінок, сливок, вишень, черешень. Посадіть хоть стежечку порічок, веприн, малин, рожі до смаження. Порічки мож розсадити хочби з галузок. Веприни розмножуємо так, що пригинаємо галузку до землі, присипуємо землею. Як прийметься, маємо корчик. Овочі є дуже здорові, оплачуються в продажі. З них також робимо усякі варення, мармоляди, повила, вина. Ніяка добра господиня без цього не може обійтися. Тож на весні треба про це памятати! Трускавки також розводіть хочби від кількох корчиків.

Старий сад, якщо є, обчистити з сухого гілля, вовків, прорідити загусте галуззя, аби одно другого не дотикало й щоби сонце мало доступ до пня. Кожду рану обрівнуємо ножиком і засмаровуємо глиною з коровячим гноєм. Мох з пнів пообшкробувати дротяною щіткою, оббілювати вапном. Позбирати з галузок гнізда гусільниць, бо розлізуться вам по цілому городі.

Ще багато, багато хотілаби вам порадити, любі наші читачки, — та місця в нашій ґазеті замало. Та у нас є ще інші ґазети, які лише про господарство пишуть, як ото „Сільський Господар“, Сільський Світ“, Господарсько-Кооперативний Часопис“.

Упоминайтеся о те, щоб ваша читальня та кооператива їх вам записала. Крім того є багато цікавих, дешевих книжочок, з яких довідаєтеся, що робити в городі, в садку, як плекати худобу, коні, безроги. Хто цікавий, то купіть чи до читальні, чи самі одинцем, чи по кілька господинь. Без такої помочі ніхто не в силі добре господарювати.

Калина.

На фармах.

Фармер:„ А тепер ходи — покажу тобі, як доїти корову“...

Новий наймит: „Бачите... я ще ніколи цього не пробував... чи не краще булоб починати вчитися на теляти спершу?...

Добра жінка.

Жінка виряджає чоловіка на війну:

— Іване, не барися там на війні — убий 2-3 тай до дому вертай...

— Та то жінко, як Бог дасть... А як мене убють?

— Тебе?! А тебе за що?...

Переписка редакції.

В. Пов. Пані Олена Кульчицька, Перемишль. Редакційний комітет щиро дякує за безінтересовне виготовлення так гарної вінети й святочного образка. Лист окремо.

В. Пов. Пані Уляна Кравченко, Перемишль. Дуже дякуємо, що не забули про „Ж. Д“ Уважаємо це за признання хосенности нашої праці і тішимося цим.

В. Пов. Пан Василь Дядинюк, Львів. За безінтересовне виготовлення ґрафік редакція щиро дякує.

В. Пов. П. Савеля Стечишин, Reell Dana, Canada. Листа з чеком дістали; щиро дякуємо за поширювання нашого часопису. Раді, що навязуються близші зносини з жіноцтвом Америки й Канади. Чи дістали вже всі числа „Ж. Д.“? Як ні, вишлемо другий раз. Чи вдоволяє заморське жіноцтво наш часопис?

Вп. П. М. Сліпченко, Jorkton Canada. Дуже вдячні за заінтересування „Ж. Д.“ Це доказ, що жіноцтво розуміє своє велике завдання.

Вп. П. Др. К. Троян, Ходорів. Ви дійсно заімпонували нам таким поставленням справи поширення „Ж. Д.“ на ходорівщину. Усім кооперативам і деяким читальням Вашого повіту часопис вислали, рівно як і повідомлення, що робимо це на припоручення Філії „Просвіти“ в Ходорові і Ваше особисте. На адреси, подані Кружком У. П Т. теж вислали; передплати помалу напливають, а звернула часопис лише п. М. Д-ка з тартаку. Маленькому Мирославові бажаємо, щоб гарно ріс та вступив у сліди своїх батьків.

Вп. пані А. Конрад, Тернопіль. За звіти, особливо з села, щиро дякуємо. Радо помістимо в наступному числі — на сей раз було запізно. Просимо писати далі. Часопису нашого з засади нікому не роздаємо, ані не розсилаємо його даром. Не хочемо понижувати його ваги даровим розкидуванням. Наколи пов. орґ. та інтеліґенція по селах займеться щиро, — продаж піде напевно так, як і в інших повітах.

ДРУКАРНЯ Михайла Бойчука
в Коломиї, вул. Собіського ч. 44.
має на складі всі друки для урядів парохіяльних.

ВИКАЗ ЖЕРТВ
на пресовий фонд „Жіночої Долі":
(Далі).

Оголошуючи на своїх сторінках список осіб, що п е р ш і прийшли на допомогу новому часописові, редакція складає всім жертводавцям свою щиру подяку:

По 5 зол. Вп. п. Н. Кобриньска, Гісовська, Білозорова, А. Бобіньска, Е. Левицька, Др. Чайковський, Чернявська, Кузьмичева, Микитюкова, Мостовичева, Миронюкова, Дольницька, Русинова, Олінкевичева, Кокодиньска, Карачевська-Підгайчики, Дробовицька, Букатовичева, Калитовська, Деделюк-Балинці, Вахнякова-Сороки, Дудкова,-Матиївпї, Гольфельдівна,-Іспас, Лугова,-Вербіж, Вітенкова-Жукотин, Михайлова,-Товмач, Микитюкова,-Виноград, Войтіховська,-Вербіж, Рикшиньска,-Коршів, Глібовицька-Пядики, Тимкевичева, Неділська, Мельникова-Коломия. (Далі буде).

Позір! Увага!

Справжню утіху дітям дають лише забавки з фабрики

— Андрія Антоневича —

в Станиславові, вул. Св. Яна, ч. 12.

Забавки дешеві, цікаві, практичні! При замовленнях покликайтеся на „Жін. Долю".

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики, з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.

Клієнтелю з провінцій відправляє гайно.

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.

І. поверх (напроти суду).

Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор гінекольогічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5. телефон ч. 332.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ"

в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

- в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25.12 -

К у п у й т е т і л ь к и

в складах

„Народної Торговлі"

у Львові й на провінції

НАСІННЯ буряків, конюшини, ріжних трав, і всіляких цвітів славної фірми „Мавтнер".

Склад в Коломиї, Ринок ч. 48.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА":

1 Чайківського: На Уходах I і II том 3·— зол.
2 Мордовця: Гетьман Мазепа I і II том 3·— зол.
3 Гоголя: Тарас Бульба з образ. 1·50
4 Ординцева: Запорожці в Сараґоссі 1·50
5 Куліша: Чорна рада 1·50
6 Чайківського: Віддячився 1·50
7 Чайківського: За сестрою з образ. 1·—
8 Купріна: Сулямі 1·—
9 Кузьмової: Проти филь 1·—
10 Мельника: На ріках Вавилон. —·30 сот.

і богато инших. Замовляйте на адресу:

Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька, ч. 7.

Навіть найбіднійший Українець

мусить передплачувати журнал

„НАША БЕСІДА"

бо „Наша Бесіда" є найдешевшим українським ілюстрованим журналом. Передплата виносить: на 3 міс. 3 зол., на 6 міс. — 5 зол. 50 гр., на рік — 10 зол. Окреме число 50 гр. Для „Просвіти" при масовій передплаті всего 2 зл. 50 гр. квартал.

Що місяця буде вильосовуватися між передпатниками цінна премія.

„Наша Бесіда" виходитиме 5 і 20 числа кожного місяця.

Адреса Редакції і Адміністрації: Warszawa, Długa 50, m. 47. „Nasza Besida". Конто в П. К. О. — 8.818.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.

Належytość pocztową opłacono ryczałtem.

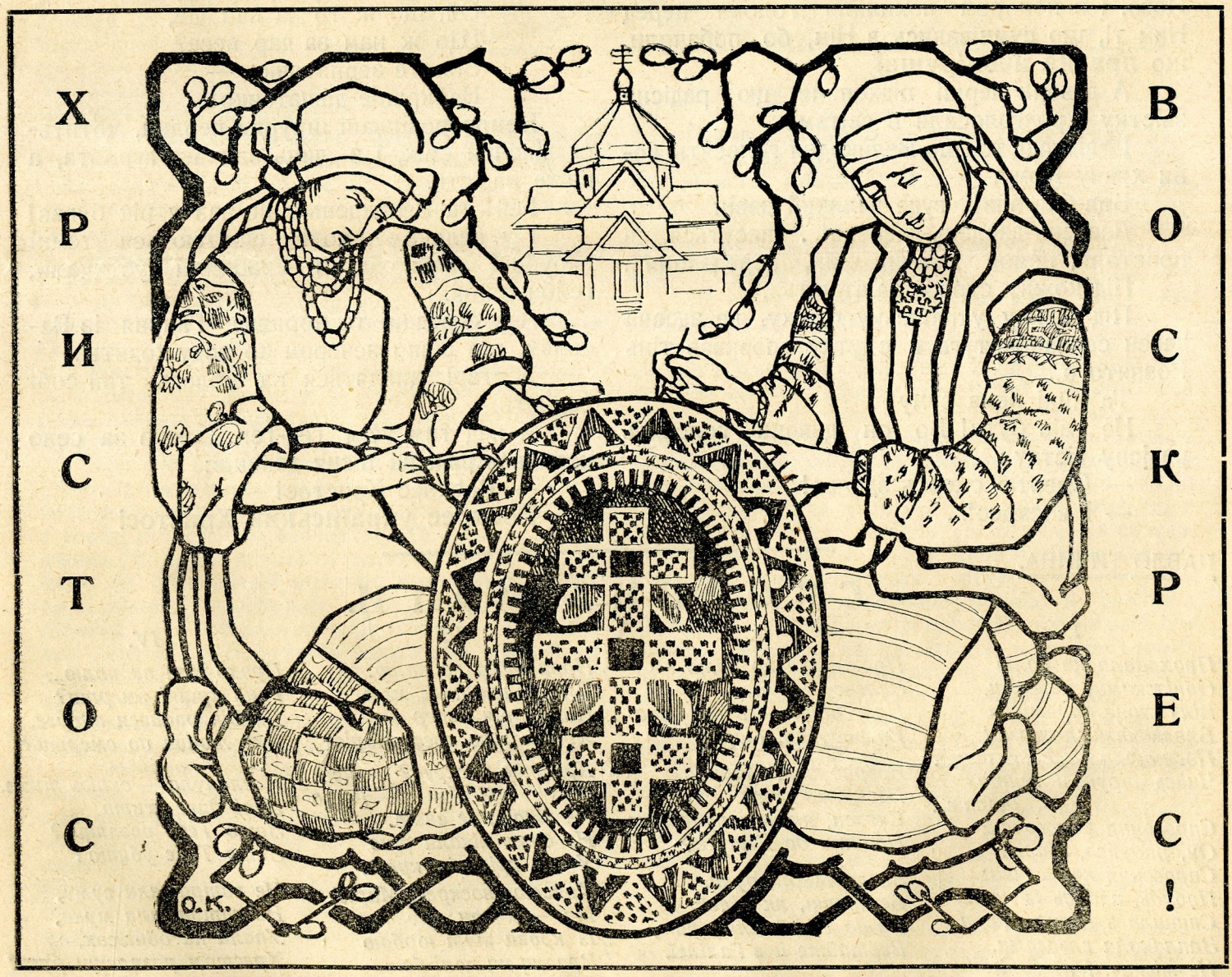
Ціна числа 60 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, травень, 1926. Ч. 5.

З нагоди Великодних Свят засилаємо нашим Вп. передплатницям, читачкам та прихильникам найщирійші побажання.

Міля Дороцька.

Воскресення!

Роздзвонились дзвони, сріблом дзвінким розколисались... Голосять радісну новину: — Воскрес, воскрес!

І вже всі раділи і тішились, що вбили Його, і сміялись і глузували над тими, що вірили в Нього, і думали, що Він вже ніколи не встане, бо стільки ж ран Йому завдали, стільки крови із Нього потекло...

І раділи, раділи без міри і кричали на всі голоси:

— Ви вірили в Його хвалу в Його силу? Дивіть, — сконав раз на віки і вже більше не повстане... Дурні... дурні...

А Він воскрес!

Воскрес із сходом золотого сонця в повнім блеску і славі своїй... І щастям загорілись лиця тих, що вірили в Нього і чекали Його, і з покором похилили голови перед Ним ті, що сумнівались в Нім, бо побачили, що **правда невміруща!**

А дзвони перші підхопили цю радісну звістку і розголосили її світами.

І відтоді то що Великодня голосять вони хвалу Йому.

Бов-бов-бов!.. гуде великий дзвін.

Дзелень-дзелень-дзелень!... несуться, в простори, немов дівочий сміх, передзвони...

Під кожну стріху залітають...

Під кожну українську стріху, де здавна давен серпанок туги й смутку оповивав тінь Розпятого...

Та нині нема суму!

Не сміє бути! Бо он дзвони голосять радісну вістку:

— Смертю смерть здолав!

— І воскрес!...

— Воскрес Український Христос!

Оганьблений і принижений Він рясно полив своєю кровію широкі степи, густо засіяв кістками плодючий чернозем... і, здавалось, сконав...

Та смерть породила життя — і Він воскрес, бо:

Правда не вмре, не загине!

Правда невміруща! Тому то й радістю нині горять очі, а серця наповнені солодким почуттям життя...

Радіють люди...

А дзвони немов розуміють се, та дзвонять голосно-голосно і так весело, що серце радується.

А під церквою в гагілки грають. Червоніють дівчата, як галунки, і несеться спів веснянки:

— Воротарю, воротаречку,
Відтвори нам воротячка, —
Ой, що ж то за пан іде,
Що ж нам за дар несе?
Золоте зернятечко —
Найкраще дівчаточко!..

Немов розірвані шнурки перлин, котиться дівочий сміх, і з лиць зникає турбота, а цвіте радість.

Гей! та Великдень лиш раз у рік буває!

І у великому колі сплітаються темні парубочі капелюхи із червоними хустинами, гейби вінок.

А в середині та чорнява Гануня із Василем, що пізно вечером по воду ходить...

А старі дивляться на молодь тай собі радіють.

А над тим усім ген-ген далеко за село котиться радісна пісня дзвонів:

— Воскрес Христос!

Воскрес український Христос!

ПАВЛО ТИЧИНА.

СКОРБНА МАТИ.

I.

Проходила по полю
Обніжками, межами.
Біль серце опромінив
Блискучими ножами!
Поглянула — скрізь тихо.
Чийсь труп в житах
[чорніє...
Спросоння колосочки:
Ой, радуйся, Маріе!
Спросоння колосочки:
Побудь, побудь із нами!
Спинилась Божа Мати,
Заплакала сльозами.
Не місяць, і не зорі,
І дніти мов не дніло.
Як страшно!... людське
[серце
До краю обідніло.

II.

Проходила по полю —
Зелене зеленіє...
Назустріч — Учні Сина:
Возрадуйся, Маріе!

Возрадуйся, Маріе:
Шукаємо Ісуса.
Скажи, як нам простіше
Пройти до Емауса?

Звела Марія руки,
Безкровні, як лілеї:
Не до Юдеї шлях вам,
Вертайте й з Галілеї.

Ідіте на Вкраїну,
Заходьте в кожну хату —
Ачей вам там покажуть
Хоч тінь Його розпяту.

III.

Проходила по полю.
В могилах поле мріє,
Назустріч вітер віє —
Христос воскрес, Маріе!

Христос воскрес? — не
[чула
Не відаю, не знаю.
Не буть ніколи раю
У цім крівавім краю.

Христос воскрес, Маріе!
Ми — квіти звіробою,
Із крови тут юрбою
Зросли на полі бою.

Мовчать далекі села.
В могилах поле мріє.
А квітка лебедіє:
О, згляньсь хоч ти, Маріе!

IV.

Проходила по полю...
І цій країні вмерти?
Де Він родився вдруге,
Яку любив до смерти?

Поглянула — скрізь тихо.
Буяє дике жито.
Защо Тебе розпято?
Защо Тебе убито?

Не витримала суму,
Не витримала муки,
Упала на обніжок,
Хрестом розпявши руки!

Над нею колосочки:
„Ой, радуйся!“ шептали,
А янголи на небі
Не чули і не знали.

Надія Слобожанка.

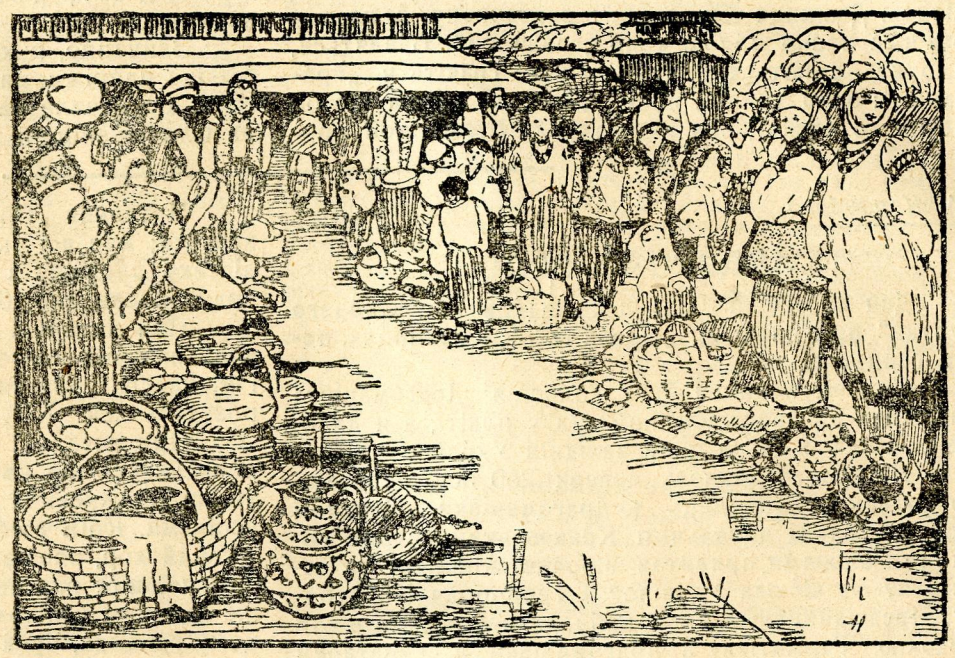
Великодні звичаї на Великій Україні.

Вже субота під „вербну“ (шуткову) неділю дає знати, що наближається Великдень. На „всенощній“ службі йде освячення лози (може бути верба й інша деревина, що до цього часу вже пускає пуплянки.) Це на спогад того, як діти жидівські зустрічали гілочками Христа, що виздив до Єрусалима; пуплянки — символ народжуючогося життя.

„Всенощна“ служба — урочиста, а вже по ній — на вулицях хоч не показуйся. Не встигне хлопець зробити кілька кроків, як чує, що його вже хтось оперезав лозиною по спині.

Оглянеться — а то ж його дівча: знай кре[illegible]ще, а милі устонька ще й пр[illegible]овляють:

Верба хльост — б[illegible]й до сльоз;
Не я бю — верба б[illegible]є!
За тиждень — Великдень,
Недалечко червоне яєчко!

Зі свяченим.

І це вже так ведеться: батьки мусять дітей похлестати, знайомі знайомих... Як здавна ведеться і що означає цей звичай, не знаю; гадаю, що ці удари лозиною мусять нагадувати про страждання Христа, якого таксамо били й зневажали.

Освячену лозу дома застромлюється за ікони і там вона знаходиться на протязі цілого року.

До „страсного“ четверга нічого особливого не трапляється. А в четвер уже починаються „страсти Господні.“

Увечері в церквах відбувається урочиста служба: читається „дванадцять євангелій“, тоб-то 12 разів читається Євангелію, де описуються муки Христові.

Під час кожного читання євангелії усі люди стоять із запаленими свічками, а по укінченні — гасять, відмічаючи на свічках маленькими кульками з воску, котрий раз прочитано. Ці кульки розміщують у формі хреста. В церквах поміж читаннями хор співає певні молитви, між якими — знана (особливо виконується — як концерт) про „Розбійника“. По останнім читанні, свічки не гасять: цей „святий“ вогонь треба донести до дому. А дома цією свічкою викопчують на стелі, стінах, одвірках — в хаті, як рівно ж і в інших забудованнях — хрести. Цей хрест від „страсної“ свічки мусить охороняти хату від усього лихого.

Отож, щоб донести вогонь до дому (як свічка загасне, то можна запалити лише від такої ж страсної свічки, а ніколи — сірником або запальничкою), люди уживають ріжних ліхтарень. Отут то утіха хлопцям! Такі штудерні ліхтарні роблять з ріжнокольорового паперу, з ріжними символістичними вирізками, як хрести, зірки і т. п., або зі вставленими маленькими іконками. Кожний пишається перед товаришами.

А як глянеш на вулиці, на них море вогників, що колишуться, хвилюються, переливаються ріжними барвами... пестять око на тлі темної ночи...

Пятниця й субота — повні клопоту для господинь. Треба остаточно приготовитися до Свята. Хто не встиг раніще, печуть паски („баби“), роблять сирні паски, фарбують в найріжноманітнійші кольори яйця — звідси назва: „крашанки“. А „червоне“ яєчко — символ крови і життя — мусить бути обовязково.

На селах — майже те саме, хиба що „сирних“ пасок не роблять.

Аж ось у суботу увечері задзвонили — це на „діянія“. Церкви отворені, біля „плащаниці“ на пульпі лежить книга — „Діянія Апостолів“. Кожний має право підійти й голосно читати, але звичайно це — привілей старших. Приємно дивитися на якогось дідуся, що насадив на ніс окуляри і побожно, ледво розбираючи слова, служить Господу. А хлопці знову біля церкви зі своїми ліхтарнями; а як що в місті — то юрбами бігають від церкви до церкви.

Нарешті десь о 11 год. ночи починається великодня служба: заутреня і літургія.

В церкві іде найбільше пишна й урочиста служба, а в ограді вже уставилися цілі шереги молодиць, мущин і навіть дітвори — зі „свяченим“; це принесли святити великодні страви, а обовязково: пасочку, яйця, сало (солонину) і сіль.

По заутрені — як уже Христос воскрес — іде освячення всього цього. Тепер же починається й „христосування“. Найближчі рідні, знайомі, а деколи навіть і незнайомі „христосуються“, тоб-то цілуються, при чім один каже: „Христос Воскрес!“ а другий відповідає: „Воістину Воскрес!“ — і обмінюються крашанками.

В цю хвилю мусить панувати загальне братерство і любов!

А дома вже чекають на свячене, щоб „розговітися“. Звичайно, після суворого посту, особливо „страсної седміци“, великодня страва здається дуже смачною, що й виливається в ріжних пісоньках і приказках, нпр.:

Христос Воскресé!
Химка паску несе,
А Тарас — порося,
Всі возрадуємся!..

Незабаром уже й сонечко зійшло, ласкаво світить. Дзвініця аж гуде від передзвону. А на вигоні вже повно молоді коло „гойдалки“. Бавляться, гомонять, сміються, гойдаються та грають в „крашанки“: один тримає яйце, а другий яйцем же бє (носок до носка); чия шкаралупка лусне, той програв і мусить віддати своє яйце. Деякі хитруни з каміня дуже влучно підробляють фальшовані крашанки; такий, доки не попадеться в злочині, може багато крашанок виграти.

Над вечір дівчата водять хороводи й співають веснянок.

Звичайно, ріжні закутки України мають ще більше найріжноманітнійших звичаїв. Тут я описала, що бачила на наших українських „кресах“ — на Слобожанщині.

А. Кордубова.

Зразкове село.

Дня 28. лютого відбулось відкриття „Жіночого Гуртка“ при читальні „Просвіта“ в Купчинцях, повіт Тернопіль.

Село Купчинці і його кольонія Драгоманівка належать до найсвідомійших сіл у повіті, а я дальше сказала б — на цілій західній Україні.

На зборах явилось поверх 250 осіб переважно жінок з Купчинець і Драгоманівки. Сходини відкрив голова читальні п. Краковський, котрий горячими словами привитав зібране жіноцтво та делеґатку від Союза Українок з Тернополя Кордубову. Предсідницею зборів вибрано найстаршу віком Евдокію Гарматієву з Драгоманівки, а секретарем Олександра Гладишовського. Предсідниця уділила голосу А. Кордубовій, яка виголосила відчит про потребу організації загалу жіноцтва при читальні „Просвіта.“ По відчиті вивязався довгий і вичерпуючий обмін думок на ріжні питання, які входять в обсяг жіночих інтересів. Про високий рівень свідомости і культурности жіноцтва найкраще свідчать питання, які порушували поодинокі жінки в бесіді.

І так Теодора Блажкевичева піднесла потребу основання курсів шиття та трикотарства. Михайлина Косар подала до відома, що місцевий комітет постарався о курс гігієни (охорони здоровля), який вже розпочався. Др. Зарицький з Кізлова дасть 6 викладів з обсягу гігієни, плекання дітей, про поміч в наглих випадках, про боротьбу з пошестями, плекання хорих, про гігієну мешкань та життя.

А. Кордубова говорила про діточі садки та порадні матерей.

Христина Олійникова — про плебісцити (загальне голосування) проти коршми в селі.

Катря Коваль говорила про потребу іменування жінок „членами сиротинської і громадської ради.“ Вписалося зараз в члени гуртка 81 жінка і вибрано управу, в склад якої ввійшли: Настя Олійник, як голова, Катря Коваль, як заступниця голови, Дозя Варениця, Текля Демко, Текля Чайка, Гарматій Евдокія, і Божемська Евдокія, як члени виділу.

Місцева „Просвіта“ уложилась з гуртком в цей спосіб, що жіноцтво може користати даром з читальняної салі і бібліотеки. Вкладки, які жінки будуть складати, мають бути власністю гуртка і мають їм служити на закупно книжок, потрібних для жіноцтва, на улаштування курсів та досвідних огородів і т. п.

Річна вкладка виносить для старших 1 зл., а дівчата платять 50 гр. На закінчення промовляв місцевий кооператор п. Косар, взиваючи жіноцтво, щоби воно громадно вписалось в члени місцевої кооперативи „Надія“.

Читальня „Просвіти“ тут дуже гарно розвивається; має всі українські часописи і добірну бібліотеку зложену з 420 книжок, яких на протязі року випозичено 6820 раз.

При читальні відновлено аматорський гурток, який завдяки невтомній праці п. Михайла Косаря і місцевого учителя п. Михайла Коваля дуже гарно розвивається.

При чатальні існує вже від 25 літ хор, який пописується під умілою управою фахового дірігента п. Блажкевича в Тернополи з дуже великими успіхами. Крім того, зорганізував п. Блажкевич ще діточий хор, зложений з 45 осіб, який якраз дня 28|2 перший раз пописувався перед громадою з дуже великим успіхом. Горяча овація, яку зробила йому громада, була заплатою п. Блажкевичеві за його труд і посвяту.

Рівночасно відбувся попис укр. танку. Бувший ученик Авраменка уладив 6-тижневий курс танців. Дуже зручно та гарно танцювала молодь: козацькі танці з шаблюками, а дівчата „Катерину“, гопак колом, та інші.

Також на полю економічнім праця принесла дуже гарні успіхи. Місцева кооператива прегарно розвивається, має понад 150.000 зл. місячного обороту. Товару на складі на 30.000 зл. В селі має дві філії, а тепер задумують відкрити ще третю. Кооператива обнімає торговлю: тов. кольоніяльними, скірою, мануфактурою, порцеляновою і бляшаною посудою. Має склад угля і дров, а тепер задумує занятись вирубом ліса.

Купчинці зрозуміли вповні клич: „що все повинно купувати і продавати в своїй кооперативі“, тому жадна жінка не продасть у чужі руки: клоча, яєць та інших продуктів сільського господарства. Кооператива скуповує збіже не тільки від селян, але й околичні дідичі збувають збіже через місцеву кооперативу.

Кооператива має свою цегольню, цеглу висилають залізницею, а тепер будують колєйку, щоби легше можна було доставляти її до стації.

В короткому часі Купчинці приступлять до збудования власного млина та громадської пекарні (на взір чеський). Також є в проєкті переведення електрифікації села. А знова жіноцтво працює над цим, аби на слідуючу зиму завести у себе механічну прядільню, порушувану кіратом.

Тов. „Сільський Господар“ під проводом інжінера Гладишовського дуже гарно розвивається, має спільний трієр і сіварку. Купчинці одиноке село в повіті, яке занимається управою промислових ростин, як бураків, маку, льону і т. п. В селі зорганізовано пасічничу спілку, яка висилає річно поверх 3 вагони меду.

Село удержує стислий звязок з еміґрантами в Америці, які прислали вже дуже поважну квоту на будову „Просвіти“. Будова поверхового дуже ве-

личавого дому з салями. де найдуть приміщення всі місцеві інституції, розпічнеться весною. Купчинці удержують тісний звязок зі своїми братами емігрантами в Америці в Ню-Йорку, які зорганізувались там в одно товариство під назвою „Купчинці“. В минулому році прислали вони 100 долярів, а тепер 140 долярів на узуття, убрання та книжки для убогої шкільної молоді.

Побут в Купчинцях мені додав бадьорости і віри, бо я переконалася, що ми, яко нація, не є такі бідні і наша будучність запевнена, коли в нас є вже так високо свідомі села.

Жіночий рух.

Жіноча довірочна нарада в Копичинцях.

Філія Союза Українок в Копичинцях скликала довірочну нараду, дня 24. лютня в Салі Народного Дому, щоби намітити плян орґанізаційної праці в цілому повіті.

На Збори прибуло 273. Було заступлено 30 громад Копичинецького повіту.

В більшім числі прибули жінки з Хоросткова, Перемилова, Говилова великого, Орішковець, Васильковець і Коцюбинець.

Збори відкрила довшою промовою голова Філії п. Савчаківна Стефанія.

По відкриттю зборів слідували привіти. Телеґрафічний привіт від п. ред. „Ж. Д.“ Олени Кисілевської з Коломиї і привіт від повітового Союза в Копичинцях, переданий через п. Мартюка, котрий з радостю повитав так чисельно зібране українське жіноцтво — та висказав бажання, щоб дійсно цей день був днем відродження нашого жіноцтва.

До президії покликано пані: Вигнанську з Орішковець, Рогошевську з Сухоставу, Чорненьку з Хоросткова і Боднароківну з Копичинець.

Про жінку в суспільному життю і про завдання жінки в споживчій кооперації референтувала п. Савчаківна.

Другий орґанізаційний реферат виголосила п. Боднароківна, де вказувала, якими способами можна побудити жіноцтво до духового життя і громадської праці.

По рефератах наступив дуже оживлений обмін думок. Крім 3 інтеліґенток забирають голос селянки, котрі підносять конечність орґанізації жіноцтва, закладання кружків по селах, діточих садків і участи жіноцтва в кооперації.

По оживленій дискусії ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1) Збори взивають жіноцтво до орґанізаційної праці, відкриваючи секції при кооперативах або „Просвітах“, а де можливо закладаючи самостійні кружки...

2) Українське жіноцтво, зібране на зборах, взиває всіх жінок брати живу участь в кооперативній праці, через загальне вписування в члени кооперативи, закуповуючи лишень через них увесь потрібний крам.

3) Ф. С. У переведе реєстр інтеліґенток свойого повіту. котрі візьмуть провід в свойому селі чи місті:

а) розділить села свойого повіту між своїх членів, котрі відвідають дане село кілька разів до року; б) Ф. С. У. постарається відкрити курси крою і шиття по селах; в) на час жнив отвирати діточі садки по селах.

По ухваленню резолюцій жіноцтво з повіту розкупило 60 чисел „Жіночої Долі“ (:ще бракло:) і зложило на пресовий фонд 40 зл.

(Слава Копичинцям і симпатичній голові Філії! Ред)

З Тернопільщини.

Заснування Кружка УНДО.

Українське жіноцтво в Тернополі приступило дня 7. квітня до заснування Жіночого Кружка Укр. Нац. Демокр. Обєднання. Про ціль і завдання Жіночого Кружка референтувала п. Блянка Баранова. Кружок поставив собі за ціль приєднанне і зорґанізуванне місцевого інтеліґентного і міщанського жіноцтва та підготовленне його до спільної політичної праці. Кромі цього Кружок намітив працю по селах в напрямі зорґанізування сільського жіноцтва в повіті і евентуально в окрузі тернопільськім. Головою Кружка вибрано п. Блянку Баранову, а до комітету ввійшли слід. пані: А. Конрадова, К. Сембайова, М Колянківська, Н. Хомова і О. Калинівна. Намічено скликати жіноче віче в маю ц. р., в якому возьме участь п. сенаторка Олена Левчанівська.

Орґанізація міщанства.

Дня 11-го квітня ц. р. Жіночий Кружок УНДО. в Тернополі скликав довірочні сходини міщанського жіноцтва, на яких п. Бл. Баранова говорила про „сучасні завдання українського жіноцтва“. В цьому напрямі промовляла також п. К. Сембайова. Заінтересуванне місцевого жіноцтва було велике, бо 70 жінок вписалися в члени Жін. Кружка У. Н. Д. О.

На цих сходинах голова Кружка піднесла справу жіночої преси і горячо поручала присутним поширюванне „Жіночої Долі“ серед нашого жіноцтва.

Село Буцнів.

В понеділок, дня 15. лютого ср. відбулися перші сходини буцнівського жіноцтва, в ціли зорґанізованя жінок для праці над собою і добра нашого народу. Велику, гарну салю виставову читальні „Просвіти“ заповнили учасниці. Зійшлися жінки і порішили стати членами читальні та утворити для себе жіночий гурток. На збори приїхали дві делеґатки від „Союза Українок“ з Тернополя, Одна із них говорила про необхідну потребу орґанізації жінок під тяжку сучасну хвилю. Горячими словами представила невідрадне положення нашого народу, тяжкий стан нашого шкільництва, потребу ратованя наших дітей і виховання такого покоління, котре б не втратило своєї національної душі. Делеґатка переконала присутних, що то все є в першій мірі обовязком нашого жіноцтва, бо яка жінка, така суспільність: лиш свідома жінка виховає свідоме покоління. По тім слідував короткий обмін думок і всі одноголосно признали потребу і доцільність сотворення жіночого гуртка. По тім слідував вибір управи. До управи ввійшли: Марія Комар, Анастазія Кузик, Анна Костів, Анна Рожик, Марія Левицька і Марія Тарноруда. Дай Боже, щоби новоосноваий гурток зрозумів своє велике завдання, свою взнеслу ціль, щоби однодушно і спільними силами стремів до відновленя нашого життя. Хай буцнівське жіноцтво стане добрим приміром і для околичних своїх сусідів. Бо лиш національно свідоме жіноцтво виховає свідомий народ.

Учасниця.

Шевченківське Свято.

Жіноча Секція в Залужу відсвяткувала Свято Т. Шевченка концертом, дня 28. марта 1926 р.

Святочну промову виголосила голова секції, селянка. Секція спільно з Тов. „Жіноча громада“ в Рогатині, відспівала три пісні. Було три жіночі деклямації. Відограно інсценіровану поезию Т. Шевченка „Сотник“. Свято закінчено живим образом.

П. Крушельницька, голова Тов. „Жін. Громада“ в Рогатині, заохотила короткою промовою жіноцтво до громадянської праці, погинаючи словами„ Обніміте, брати мої, найменшого брата“.

Свято відбулося дуже урочисто. Саля була гарно прибрана українськими рушниками та ялиною.

Праця, яка була перед і підчас, Свята виконали охочо члени Секції.

На Святі були з Рогатина з тов. „Жін. Гром“. голова майже цілий Виділ і кілька членів. Саля була повна жіноцтва, а були і чоловіки, котрі були цікаві побачити жіночу працю.

Присутна.

Жіноча довірочна нарада в Коломиї.

В дні 11|IV відбулася жіноча довірочна нарада в Коломиї, в салі Народнього Дому. Учасниць і учасників зібралося багато — близько 300; було заступлено до 25 сіл, з деяких з них зявилося до 20 а то й більше учасниць. Місцеве інтелігентне жіноцтво явилося дуже численно; дуже приємно було бачити присутність на вічу молодого інтелігентного жіноцтва, якого досі при того рода народній роботі не було видати.

На збори приїхали й інші гості: голова „С. У.“ зі Львова п. М. Донцова, голова філії „С. У.“ з Косова, організаторка городенщини п. К. Касіянова, з надвірнянщини п. Марта Заячківська та багато інших і подальших гостей.

Збори відкрила давніща голова Ж. Кружка вельми заслужена громадянка п. Н. Чайковська. Проводили зборами п. М. Донцова, голова Ж. Кружка в Коломиї п. Тимкевичева та С. Котурлаш з Киданча.

Секретарювали п. С. Шумейова та п. Оленка Новаківна з Пядик.

Про потребу організації й задачі жіноцтва під цю пору говорила п. редакторка „Ж. Д.“ Олена Кисілевська.

Цікаве справоздання про стан організації жіноцтва в коломийщині й найблизших від Коломиї повітах подала організаторка жіноцтва п. Н. Микитчукова.

З черги забрала голос п. М. Донцова; просто, сердечно і дуже інтересно та займаючо розповіла жіноцтву про його політичні права.

Про значіння кооперації та заохоту до неї почули присутні з уст п. Директора Покутського Союза п. Пашкевича. До закладання діточих садків по селах заохочував організатор Р. Шк. п. В. Микитчук.

Жіноцтво, як і усі присутні, з великою цікавістю й заінтересованням вислухала усіх тих промов. Опісля вивязався жвавий обмін думок, в якім забирали голос так жінки, як і чоловіки. Др. Білозор звертає увагу жіноцтва на фізичне виховання дітей. Жінки повинні домагатися, щоб їх чи то через спеціяльні курси, чи в інший спосіб поучували, як ходиться коло немовлят та взагалі про гігієну, бо через незнання величезний процент дітей на селі марно гине.

Проф. Тимощук з приємністю стверджує, що жіноцтво організується та береться до серйозної праці.

Вельми цікаві і гарно виголошені були промови селянок.

М. Бабушак з Воскресінець нарікала на байдужність сільської інтеліґенції і закликала до співпраці.

Ксеня Урдейчук заявила, що село Вербіж Нижній рішилося на відкриття діточого садка, і просила о поміч. Рівнож в гарних словах заохочувала жіноцтво до організації і праці.

Гарне враження зробила промова селянки Анни Гуцуляк з Воскресінець.

В прегарних і добре обдуманих словах вона дякувала інтеліґентному жіноцтву, що інтересується долею своїх сестер-селянок, просила о поміч і пораду в їх тяжкому положенню в імя Шевченкових слів:

Обніміте, брати мої,
Найменшого брата...

— „Ми є тим найменшим братом, — закінчила вона, — і просимо вас, інтеліґентні сестри, сповнити відносно нас заповіт Шевченка...“

Слова її зробили на присутніх велике враження, особливо на тих, що знали її нещасливе родинне життя з чоловіком пяницею.

Ще багато селянок мали охоту говорити та спізнена пора, а в додаток занята від 6-ої години саля примусила зібраних розійтися домів — з бажанням: як мож частійше сходитися на подібні зібрання.

Др. А. Чайковський.

Наші пословиці.

„Не кайся рано вставати — а замолоду женити“.

На все є своя пора, якої безкарно прогавити не можна. Старі люде держалися того правила, що день призначив Господь до праці, а ніч на спочинок. Таке водиться загально в усьому світі. У день усе краще робиться, як в ночі. У день усе краще видно, бо світла сонішнього жадне інше світло не заступить. Зрана по нічнім відпочинку людина має більше сили і охоти до праці, як у вечір, коли сама природа напирає людину, щоб відпочав по денних злиднях.

У нас на селі віщує день піяння півнів. Після півня і зірок на небі рахують люде на селі час, а це мірило певніще, як годинник.

Наші славні козаки, виходячи на море у похід, брали у бочку півня, котрий звіщав їм, коли має начинатися днина.

Тому-то старі люде встають з курми і з ними лягають спати. Люде, що так усе робили, звичайно живуть довго і почувають себе добре.

Особливо літньою порою, в жнива, рано, поки роса ще не зійшла, а сонце ще не припікає, таке ранне вставання дуже корисне і для здоровля і дає видатніщу працю.

З того вийшла наша пословиця, і хиба нема людини, щоб могла інакше говорити. — Возьмім навпаки, а побачимо цілу правду цієї пословиці. Засидівся господар, чи в гостині, чи таки в коршмі довго в ніч, тай устав пізно, переспав найкращий до праці час. Другі сусіди вже давно повставали, зробили шматок денної праці, вже і поснідали, а може і полуденкували, а він йно що виліз з стебла, протягається, зіває, не може на сонце поглянути, бо його світло сліпить. Худобина ще в стайні, ричить за пашею, а він не знає, до чого взятися, за що перше хапатися. Він лихий сам на себе, що заспав, і такий настрій душі держиться його цілий день. Лихий не лише на себе, але і на другух, хоч сам не знає за що. І в такім настрою виходять звичайно лихі настрої в хаті, сварні, проклони, а то й до бійки приходить. Велике невдоволення, несмак, а у тому корінь усього лиха. І не зробив того, що мав зробити, і в хаті була буча, а з того ще більше невдоволення. А чоловік, що встав рано і вмився, як слід, і помолився, і працював з вдоволенням, і пожився добре, і йде весело на супочинок тай каже собі з щирого серця: „Слава ж Тобі, Господи“. Кожний, що так робить, або так не робить, признає мені рацію.

З цею пословицею вяжеть друга їй противна про „пізного Івана“.

Це той самий, що не хоче рано вставати. Він не лише спізняється з вставанням але і з кожним почином. Трафляється якийсь добрий і нтерес. Та він поки надумався та розважив, то другий пере-

біг його і вихопив йому неминучий зарібок з перед носа. Те саме можна сказати про цілі гуртки людей. Возьмім Кооперативу. Зачинають люде за якимсь потрібним крамом допитуватися. Заряд так довго надумується, чи цей крам спровадити, так воловодить, аж другий крамар, підслухавши потребу, спровадив вже краму стільки, що всіх покупців заспокоїв.

Або візьмім громаду. Трапляється нпр. купити землю у когось. Продаючий дає громаді першенство перед другими покупцями. Та як стали діло обмірковувати, розважувати, то тимчасом продавець знайшов собі другого покупця, котрий відтак спродав куплену землю тим самим громадянам з добрим баришем. От маєте „пізного Івана“.

Коли перша частина нашої пословиці дотичить щоденщини, то вже друга відноситься до цілого життя людини: не кайся замолоду женитися.

У нашого народа підставою суспільного життя є сім'я, родина. Виказані Створителем — Господом в раю слова: що не добре бути чоловікові самому — створім йому дружину — так вкорінилися в душу нашого народу, що нежонатий чоловік — парубок, то не повний чоловік — не газда. Такий не має в громаді голосу, ніхто його до ради не кличе, бо він ще парубок. Для того кожний шануючий себе парубок, як дійде до літ, шукає собі дружини, щоб стати повним чоловіком. А вже старий „піддоптаний“ парубок стає посміховищем цілого села так само, як і стара дівка. Для того то проклинають на селі: „бодай тобі коса посивіла“. Та дівчині не все можна причіпити вину у тому, що не віддалася, бо не вона вибірає, а її вибірають, але парубок має свобідну волю, а дівчат, як макового цвіту, є між ким вибірати.

От ця вкорінена прикмета нашого українського народа причинилася немало до того, що наш нарід ще живий не пережитий, що множить, а без того, то ми-би зійшли на французів, котрих щораз менше, і коли б французи жили в таких злиднях, як наш нарід, то давно і слід би про них загинув.

Отож кожний повинен женитися. Заходить питання, коли, в якім віку?

У інелігенції водилося до недавна так, що женилися аж тоді, коли добули становиско. Вони руководилися таким питанням: а з чого я прогодую жінку та діти, як сам ще нічого не маю? Ну, і чекав та дороблювався. А що на це треба було довго чекати, то за той час і голова вилисіла, по костях стала химородь ходити, і набрався таких примхів, що відтак жінці його життя остогидне; а за той час живився чужим добром, розкидав дарами молодости на всі боки, а для слюбної жінки остали з того молодечого вогню самі недогарки, прийшли на світ діти немічні, марні, тупоумні — ну звичайно, не погнівайтеся за слово, але від старого бика не буде гарного телятка.

І той чоловік дивиться на свої діточки, бачить свій високий вік, піддоптане здоровля, знає, що важко йому буде дожити того часу, коли зможе діток вивести влюде, і на кого їх сиріток лишить? Ця журба не дає йому жити.

Те саме діється часом і на селі, що раз частіще. Парубки відтягаються з оженением, бо важко чоловікові самому вижити, не то з жінкою і дітьми.

Тепер ясно, чому пословиця радить замолоду женитися. Усе має свій час. Ніхто не садить ярини під осінь, лише на весну, бо вона хоч і зійде, то не доспіє, мороз зварить молоді парости.

У. КРАВЧЕНКО.

Не сумуй і не тужи,
Хоч круг тебе холод... мли...
Хоч скрізь ніч і ніч без зір...
Не сумуй, а кріпко вір:
Завтра сонце буде!

Сонце розяснить блакить
Зацвіте і ярий цвіт,
І пісень побідних тони
Поплинуть під неба звід...
Струя тепла, животворна
Покріпить на бій, на труди,
І пригнобленим рабам
Сили дасть до оборони.

Не сумуй і не тужи,
Хоч як тяжко-важко нам...
Нині тільки холод, мли —
Завтра сонце буде!

Жар молодости, вогонь любови повинен у свій час знайти природний відплив у природне законне русло, а не на боки, та ще й в болото. Із пізних подружій виходить хиряві діти, які будуть нещасливі увесь вік. Вони остануть безпомічними сирітками. З тою пословицею йде ще друге питання в парі — з ким молодому женитися, бо оженитися то „не дощеву годину перестояти“. Шукайте собі дружини відповідної вашому вікові і серцю. Першою вимогою до щасливого подружжя є **любов.** Де не має любови, а якийсь інтерес, там певно чорт слюб дає, бо Господь на таку погань не хоче дивитися. І то є великою хибою усюди, що в подружжю першу ролю грає інтерес, маєток, а на любов не звертається уваги. „Він нічого не має... або вона гола...“ Ог ціла їхня фильозофія. Буває парубок гарний, чесний, працьовитий, оженившись з богачкою, були б щасливі і певно доробились би. Та батько дівчини богач — не дай Боже! Його дочка повинна за богача вийти, а не за „дідовода“. І видають її силою серед плачу і нарікання за богача, хоч він старий поганий, кахикаючий, якому вже і галушки за тверді. Одним словом вони топлять живу дитину лише задля статків. Коли вона чесна, богобійна дівчина, то буде до гробової дошки мучитися. „Воли та корови по убочі, а старий нелюб поперед очі“.

Коли ж у неї інша вдача, то дає собі волю...

А ти, старий, ке-хе-хе...
Я молода.... хе-хе-хе-хе.
Ой, ти старий, я молода —
То для мене недогода.

І скаче собі в гречку де попаде, зійде на ледащицю на сором усему селу, а інколи то й на таке пуститься, як у пісні співається:

В неділю рано зілля копала...

Підсуне зненавидженому нелюбови отрую, а опісля нид'є в криміналі.

Хто тому винен? Певно, що ці батьки та матері без серця, що в достатках бачать ціле щастя дитини. Або знову парубок, молодий гарний вженеться з старою бабою на сміх цілої громади — тому що вона богата. Виходить те саме. По кількох літах побачить біля себе старе опудало, нераз ровесницю своєї мамуні, зненавидить її і старається її не бачити. Ціле життя своє змарнував, знидів, зненавидів не лише свою дружину, але і людей, начеб вони були у тому винуваті.

Гей, батьки і мами! до вас звертаюся з зазивом: не завязуйте світу своїм дітям задля статків, бо вони їм щастя не дадуть, коли між ними нема щирої молодечої любови.

ІВАН ЗУБЕНКО.

БИЗЮКІВНА.

(Олександрі Приймаківні).

Радісно гудуть великодні передзвони, розносячи далеко благосну вістку:

Христос Воскрес!

Дзвіниця Григоріє-Бизюкова манастиря, що над Дніпром, — мов вулик: нині кожний, хто лиш захоче, має право йти й дзвонити. Такий звичай.

А й насолода ж дітворі!

Усе село, що поблизу манастиря, зібралося тут: і хлопці-селюки і паничі-школярі, що поприїздили до батьків з ріжних міст, — усі коло дзвіниці.

Полізе котрий на дзвіницю, подзвонить, поки руки зімліють, тай на долину — до сторожки діда Деревяшки.

А тут по церковній ограді розсипалася дітвора: бавляться крашанками, щебечуть мов ті жайворінки, що он наче повисли в повітрі і заливаються співом!

А дід Деревяшка, манастирський дзвонар і сторож, нині не урядує — і без нього багато дзвонарів. Він поздоровив зі святами найповажніщих знайомих в манастирських оселях і в селі, похристосувався — і тепер сидить біля своєї сторожки, вигрівається на сонечку, пакає люлькою та тішиться веселою гутіркою своїх гостей-дітваків, що ріжнокольоровою юрбою бавляться навколо його.

— Дідусю, а чого сьогодні аж цілу ніч правили Службу Божу?..

— А якже, сину... Перше — це ж Великдень, найбільше свято на рік! А подруге — в нас храм... Розумієш? Манастир ніби збудований на честь Христового Воскресення...

— Дідусю, а хто збудував цей манастир?

— Чому він називається: Григоріє-Бизюків?

— Розповіджте, дідусю... Ви все знаєте...

— Ех, діти... Сам я тоб-то нічого не знаю... а чув від свого покійного діда, земля йому пером!.

— Розкажіть, розкажіть, дідусю!... Хлопці, — тихо!... Дід Деревяшка буде розповідати...

Веселий гомін, сміх раптом стихли. Хлопці збилися в купку, поблище до діда, а він потягнув разів зо два своєї люльки тай почав розповідати...

— „Давно це було... може років сто тому, або двіста... хто його знає?... Ще тут були вільні козацькі землі... Може чули про козаків?... От і я... тепер селюк... а мій прадід був січовик... козак... Були в козаків сотники... полковники... старшина... А над усіма був у Київі гетьман... Іван Мазепа прозивався...“

— Дідусю, це той, що його в церкві проклинають?.. запитав Микольцьо, син учителя.

— Той, сину... Та це дарма... Це пани з Москви наказали його проклинати... але слухайте по порядку..

„Ото ж той гетьман Мазепа зібрав полковників козацьких і нарадили вони, щоб відвоювати від Москви стародавні козацькі вольности. Для того то й злучився гетьман зі Шведом... А на цих землях, що тепер манастирські, сидів козацький полковник, Григорій Бизюк... Багатий і славний був!.. Мав доволі усякого добра, хуторів, садів, ланів... Мав добру жінку й двох донечок — красунь... Звісно — козацькі діти... Не те, що теперішні панночки.. Старшенька — Наталя, а менша Оленою прозивалася.

Були уже на відданні... Багато славних сотників і хорунжих засилали старостів по старшеньку — Наталю... Так усім — гарбуз і гарбуз... А це ось чому... Якось полковник Бизюк, разом із родиною, їздив на прощу до Київа... до Святої Лаври... поклонитися мощам Святих угодників Божих...

Отож помолилися там добре, побенкетували тай до дому... Їхали до Київа дівчата веселенькі, а як повернули до дому, засумувала Наталя... Батько довідувався, чи не болить їй що, а мати.. звісно мати... скоріше довідалася, в чім справа... Вона помітила жіночим оком, як на бенкеті у гетьмана кидав палким зором молодий сотник Палієнко на Наталю, а вона червоніла, мов маківка...

Ех, діти, діти!... Ось виростете — пізнаєте самі!

Ну, то час іде... Аж ось привезли козаки до полковника листи від гетьмана тай ще деякі писульки...

Повеселішала Наталя... і розкрилася перед батьками... Покохав її молодий сотник Палієнко, а вона його... Отож він і питається її, чи можна засилати старостів, чи не піднесе печеного гарбуза?..

— Татуню, мамо!... Я всім серцем його покохала... Дайте свою згоду... Нехай людей присилає...

Та ж так прохала, так ластилася, мов ясочка!

Розмяк і суворий батько... Поміркував: козак добрий, на становиську, при гетьмані.. Славного роду... Чого ж іще?

Дали згоду, відписали тай чекають, щоб усе було по закону...

Аж раптом пішли чутки, що буде війна з Москвою... Одержав грамоту й старий полковник: щоб значить, зібрати свій полк і мандрувати, мовляв, туди й туди..

Заголосили жінки... А Наталя тільки уста свої червоненькі кусала: що воно буде?...

— Таточку, то й він піде на війну?...

— А якже, дитино... Кожний чесний козак мусить стати до зброї... Треба свою волю боронити!...

— Так, таточку... То передайте йому оцю іконку... та скажіть... скажіть, що я тільки його кохаю і його чекатиму, аж скінчиться війна...

— Ти, моя дитино... Бог милостивий... Певне Він розсудив так, щоб твій наречений, замість шлюбного, став до кривавого бенкету... Та все минеться... А козакові треба здобути слави й волі!... Не сумуй, моя пташечко...

— Ах, тату... І я пішла б здобувати волю... Візьміть мене з собою!...

— Що ти вигадала, дитино? А мати ж як лишиться?... Не жіноче діло воювати... Не дозволю на це... От будете дома, та зілля збирайте та шмаття для ранених заготовляйте...

— Ну, хай буде ваша воля...

Закипіла війна...

Пішов зі своїм полком і Григорій Бизюк... Захвилювалася уся Україна... І мій прадід воював теж...

До хутора полковник надсилав листи, що, мовляв, так і так...

А тут уже як чекали кінця!.. А особливо Наталя... Аж раптом, після того, як козак привіз листи, чогось зажурилася Наталя... То почервоніє, то поблідне... То затихне на цілий день, то бігає по покоях з кута в кут... Та тільки приговорює:

— Ні!... Він не такий!... Це помилка... Це неможливе...

— Дідусю, а що це було?... Що в тих листах написано?

— Чекай, сину, не перебивай, а то забуду... Треба по черзі розповідати..

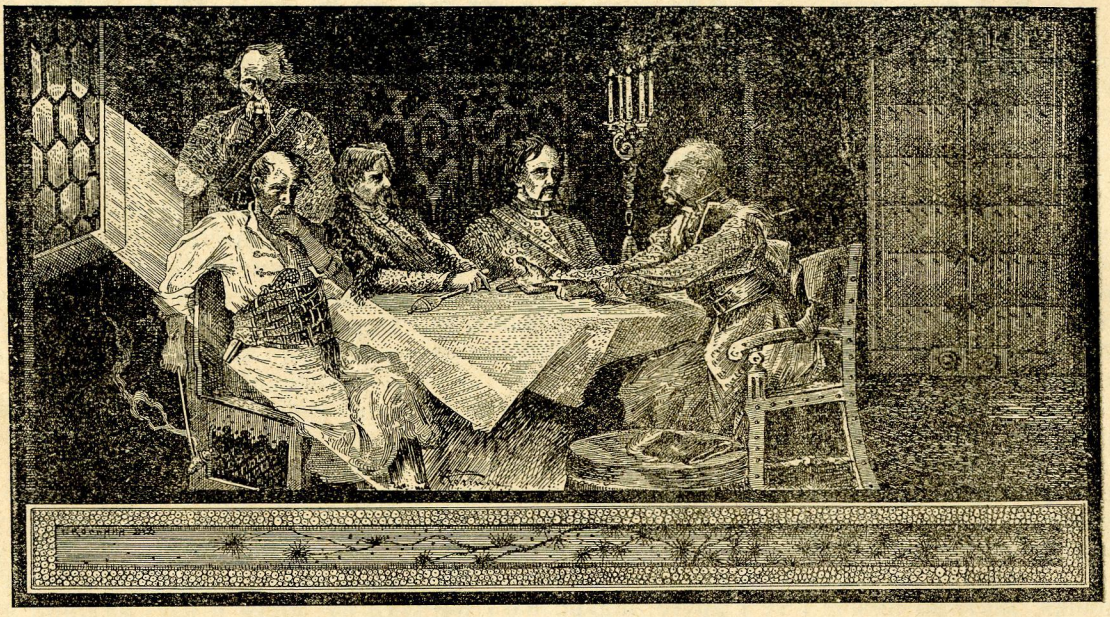
— „Ото ж билися, билися козаки, та переміг

козацьку силу цар Петро... Пустилося все врозтіч...

Одної ночи прискакав до хутора полковник Бизюк з жмінкою козаків... Розповів про невдачі козацькі, тай проголосив, що вони відпочнуть троха на хуторі, тай далі тікатимуть, бо ворожа кінnота настигає за ними...

Заметушилися, заголосили в домі, та час гарячий, нічого не вдієш!...

Щойно посідали вечеряти, аж раптом трівога: ворог наближається!...

Зібрав гетьман полковників козацьких...

Кинулися козаки до зброї — і завязалася у ночі велика бійка... Завзятий опір давали козаки, та поперше були зморені; по-друге — ворожа сила таки значно більша... Пригиснули їх до самого Дніпра... Рубалися там рубалися, аж полягли буйними головами всі до одного... Загинув там славною смертю й полковник Григорій Бизюк.

А вороже військо до рана залишилося на відпочинок таки на хуторі...

На ранок зібралися в похід. От виїхала на конях і ворожа старшина...

А Наталя глянула з вікна свого покоя, та тільки зойкнула і зомліла...

Бо начальником ворожого відділу був ніхто інший, як її наречений... сотник Палієнко!...

А йому в запалі боротьби і на гадку не прийшло довідатися, на який хутір вони попали!...

Засурмили, поїхали далі... А на хуторі почали ховати побитих...

Що й казати!... Звісне діло!... І плакали і побивалися... Та хиба поможеш?... Поховали всіх у одній могилі, насипали горбик тай по всім...

А яке ж життя стало на хуторі!... Звичайно, жалоба...

Так сяк заспокоїлися... Час ніби то притишив болі... Поставила полковникова з доньками на місці побоєвища капличку тай знай ходять туди молитися за убієнних козаків...

Пройшов рік...

Цар Петро заводив на Україні свій лад... Багато князів та графів з Москви приїхало сюди... а багато таки й козацької старшини поперевернулися на панів...

От раз на хутір приїздить валка... А то сам молодий пан Палієнко... по свою наречену...

А він то перейшов до москалів, бив на своїх козаків і тепер був уже якимось там полковником чи генералом... Вже й цвенькати навчився по московському...

Вийшла до нього на розмову Наталя.

Сама в жалобі... Струнка та бліда, мов свічечка; а очі як вуглики блискають...

— То ви тепер московський офіцир?

— Наталю, так треба було... Адже ж бачиш: тепер краще буде...

— То ви проливали козацьку кров?

— А з бунтівниками інакше не можна було!.. Наталочко! Ти тепера в славі й багатстві будеш! Ти будеш панею... на цілий Київ... а то й Москву!...

Перебила його Наталя...

— Слухайте уважно... Любила я щиро козака, носила в своїм серці тільки його... Та той козак згинув... ганебно, неславно згинув!... Зрадив батьківщину... Пролив братню кров... Пролив кров мого батька...

— Наталочко, я ж не знав... На те війна!

— Чекайте... Ця кров стала поміж нами муром... Я заміж не піду... Ах, люблю свого козаченька й до цього часу, а...

Голос її увірвався, неначе що стиснуло її за горло. Груди високо підіймалися, очі блискали. Але це було один мент. Перемогла себе і твердо додала:

— а мови московського генерала я не розумію! Прощавайте...

Мовчки поклонилася й тихою ходою вийшла...

Як ні побивався Палієнко, більше її не побачив... З тим і повернув, звідки приїхав...

Скільки ще сваталося до Наталі — вона усім відмовляла...

Померла мати — вона поховала її разом з батьком... Сестра Оленка віддалася.. А Наталя самотна жила на хуторі... А як була вже старшою дівкою — відписала усі свої маєтки на те, щоб на місці каплички поставити манастир...

Ого ж і збудували цей манастир, і назвали його: Григоріє-Бизюків... на честь тоб-то старого полковника“...

Давно вже дідусь закінчив своє оповідання, а хлопці все ще не рухалися. Перед очима маячили козаки, бійки, а зір мимовільно шукав того горбика, де полягли своїми буйними головами полковник зі своїми товаришами.

Аж раптом передзвони увірвалися.

— Гей, хлопці, ану на зміну! — гукнув дід Деревяшка.

Наче зі сну прокинулися хлопці і дружною юрбою кинулися до дзвіниці. І за хвилю вже так щиро дзвонили, наче хотіли возвеличати славу старого Бизюка і його донечки Наталі, що то навіки відмовилася від свого щастя, але перекінчиком погордувала!

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Важна справа.

Життя теперішне важке для всіх, а особливо для нас, українців. Голодує безземельний селянин, особливо тепер на переднівку; марніє зі своєю родиною робітник — в безробіттю дуситься. Настала черга й на інтеліґенцію, що то вчилася ціле життя на те, щоб нині опинитися без посади, без праці, без будь якого заняття.

В найгіршому стані опинилися наші дівчата: праці не знайти, а вигляди на вихід заміж тепер таксамо зійшли до найменшого. І от в пошукуванню виходу зі свого тяжкого становища одна інтеліґентна панночка звернулася до американського відділу нашої редакції — по „американську“ пораду.

З огляду на засадниче значіння і листа і відповіди, містимо нижче і те і друге під розвагу наших читачів. Та радо почуємо теж і їх думку про це.

Редакція.

Перша ластівка

До американського відділу „Ж. Д.“ надійшов зі Старого Краю вельми цікавий лист. Є це перша ластівка, за якою ми сподіємося дістати більше листів. Шановна писателька просить нас о практичну американську пораду. Ми прочитали це письмо в Комітеті, а що урадили, дальше довідаєтеся.

Коли до цього часу наш відділ старався тільки засадничо перещіпити деякі американські погляди й думки на старокраєвий ґрунт, нині надісланий лист ставить нас на порозі практичної переміни слова в діло. Чи доросли ми до цього кроку в Старім Краю, покаже будучність.

Надісланий лист.

„Наш цінний часопис „Жіноча Доля“ взиває свої передплатниці у всяких життєвих справах і клопотах удаватися по пораду до американського відділу. Ми, читачки „Жіночої Долі“, дуже вдячні їй за се, рівно ж незвичайно зобовязані Вп. Редакції американського віділу за спочуття до нас і готовність допомогти цінними радами. Я звертаюся до Вас з гарячою просьбою порадити мені, як улаштувати своє життя, щоби почувати себе вдоволеною і бути корисною для других. Розкажу Вам про засоби, якими розпоряджаю, і про обставини, серед яких жию. Маю 26 літ, скінчила середню школу, курс підготовавчий до навчання в народних школах. Крім того читала багато, так що уважають мене образованою людиною. Домашне виховання маю гарне, вдачу серіозну; щиро бажаю працювати для себе і других, а за те мати **запевнене забезпечення вимог освіченої людини. Вже кілька літ шукаю якої небудь посади, однак досі не маю.** (Підч. амер. ред.) Як вам відомо, в Польщі через погане економічне положення запроваджуються великі ощадности. В сій ціли зменшують число урядовців і учителів, отже значна частина їх опинилась без хліба, між ними в першій мірі українці. Нових зовсім не приймають, а коли і приймуть декого, то тільки поляка. Значить, дістати **державну посаду, виключена річ.** (Підч. ред.) Приватні установи і підприємства ледве животіють, багато з них розлетілось. Про приняття нових сил не може бути бесіди. **Торговля в жидівських руках. В їх руках капітал, вишколення купецьке, звязки й кредити. Нашим провадити конкуренцію майже неможливо. Треба би великого капіталу і ще більших здібностей до інтересів, а я сього не маю.** (Підч. ред.) Впрочім через загальне положення матеріяльне торговля також в занепаді. Куди не гляну, всюди є маси пошукуючих праці, а особливо молодих жінок. Таких — в моїх обставинах — тисячі. З них лише мала частина має змогу іти на університет. Решта, особливо жительки глухих сіл, не мають змоги **образуватись дальше умислово.** (Підч. ред.) Також на подружжя не можуть числити, бо коли так трудно о посаду для мущин, а як хто й має яку посаду, то кождої днини може її втратити, — то як може в нас мущина думати про женитьбу? А коли який відважиться женитися, то шукає дівчини з майном, або такої, що сама заробляє на себе.

Я живу на селі, в домі родичів. До якогось часу маю удержання дома. Однак се не потреває довго, бо родичі — старші люди; майна не маємо жадного, навіть свойого дому; але хоч би мої родичі й жили, то я не можу довше бути на їх удержанню, бо є ще більше дітей. Я вже давно в тих літах, коли людина повинна працювати сама на себе і бути свобідною та незалежною одиницею. Таке положення є для мене дуже болюче. Життя без ясно визначеної ціли, без серіозної праці, без незалежности економічної і без запевненої будучности — дуже-дуже невідрадне; а найгірше мучить мене моя безсильність і безрадність супрсти судьби. Я дуже вірю в американську помисловість, практичний змисл та життєздатність — і для того звертаюся до Вас з гарячою просьбою о пораду, що мені робити.

Прошу приняти вислови правдивої пошани і щирий привіт...“

До Вас, Вп. Пані!

Зі змісту Вашого листа, зі зовнішньої його форми ми прийшли до таких висновків: почерк Вашого письма є мужеський, на взір американок. Це вказує на сильний характер. Вправді Ви побоялись подати нам повну свою адресу, що потрохи на хвилю ослабило нашу віру в Вашу відвагу. Але ми це взяли на карб, що писати до нас це для галичан новість. Зрештою зміст Вашого письма усуває зовсім наш сумнів.

Ви старалися представити нам не тільки своє безвихідне положення, але Ви уосіблюєте безрадну долю цілої нашої суспільности, особливо долю таких самих інтеліґентних панночок.

Ви в кількох місцях зазначуєте з притиском, що Ви хочете не тільки для свого добра працювати, але і для других. Це вказує на Ваше добре серце, на Вашу любов до народа. Це вельми гарна прикмета людини. Ви рішились без огляду, що станеться з Вами, взяти свою долю у власні руки. Не ради якоїсь дівочої примхи, а щоб помогти й улекшити долю родичам і своїй молодшій сімї Це зовсім по американськи. З цього ми виносимо, що у Вас є рішучість і сила духа. Одним словом ми бачимо, що з Вас може бути добрий матеріял на ре-

форматорку; що Ви готові посвятитися для добра загалу і перша спробувати переломити закорузлі звички галицького виховання.

Вправді Ви пишете: **„Щиро бажаю працювати для себе і других, а за те мати запевнене забезпечення вимог освіченої людини...“** Це вказувало би, що і Ви насякли галицизмом. Це — природне. Життя культурне від некультурного, після галицьких понять, ріжнилося б тим, що одиниця культурна не повинна фізично працювати. На американський погляд це поняття є мильне. Америка учить, що чоловік культури може починати з самого дна, а кінчити працювати культурно. Америка учить, що праця не ганьбить без огляду на те, яка це є праця.

Якраз тепер виїхала до Африки студіювати тамошні відносини серед ніґрів і інших народів старенька Джені Адамс. Вона стало живе в Шікаго і управляє Hull-Hause'ом (Гол-Гавзе). Є це виховавчий заклад, де робітнича кляса взагалі знаходить свій приют. Тут іміґранти всіх народностей сходяться, учаться, американізуються, знаходять певну освіту.

Джені Адамс колись була в такім самім положенні, ось як це Ви є. Вона родилася в маленькім містечку; була мізерною учителькою. Покинула своє місце, пішла до великого міста і зачала свою карієру від некультурної праці — стала служницею. Але в душі рішила вона не лишитись на тім становиську, а йти до гори. Життя між найнизшою верствою народа дало їй нагоду докладно пізнати життя робітництва. Вона постановила піднести його на рівень людський. Написала книжку про це; заінтересувала ширшу публику, а в наслідок цього було заложення „Гол-Гавзу“, який є зразковою установою на цілий світ.

Від того часу вона написала чимало праць на полі соціольоґії (наука про громадознавство).

Нині Джені Адамс є знаною жінкою не тільки в Америці, але в цілім цівілізованім світі. Вона головує по всіх жіночих і соціяльних конґресах, зборах так в Америці, як і по цілім світі. Нарід американський із вдячности офірував їй кандидатуру на Президента З. Держав, але вона відмовила тої почести задля свого віку.

Коли ми натякуєм на Джені Адамс, ми знаєм, що обставини робітниць тут, в Америці, є о тисячу процентів ліпші, як в Старім Краю. Але за часів пані Адамс мало чим ріжнилися від галицьких. Направу відносин і двигнення матеріяльне та духове американського робітництва в великій части завдячується Джені Адамс. За її приміром пішла ціла суспільність. Нині в Америці ніхто не стидається чорних рук. Тому тут майже нема кляс, бо ніхто не знає: де хто на чім пічне, а на чім скінчить. Початок діяльности людини ще не зазначує кінця. Культурна людина усе остане культурною і урядить собі життя культурно, без огляду на те, з якого щабля починає. Лінкольн, Беніямін Франклін, Едісон, Бурбеньк і тисячі-тисячі так чоловіків, як і жінок тут в Америці починали з самого долу. Такі приклади знаємо не лише в Америці: московський письменник Максим Ґоркий, славний співак Федір Шаляпін починали свою діяльність простими робітниками. У Наполеона І. Бонапарта майже всі маршали були зі звичайних жовнірів.

В Америці студентки і студенти тисячами працюють „некультурно“ (?), коли не мають удержання. А чимало й багатих родичів умисно шлють хлопців і дівчата до вищих шкіл і кажуть радити собі самим, бо це виробляє гарт духа, учить твердого життя і дає можливість дітям вироблятись на людей зі сталим характером. Ви самі знаєте, що билина, виплекана в оранжерії (теплиці), скоро нидіє на холоднім воздусі і в звичайній землі. Ціла наша інтелігентна молодь є нічим іншим, як штучним витвором оранжерії, яка зветься „ галицькою школою і культурою.“ Зірвім раз на все з „шляхоцьким гонором“ і назадницькими поглядами на життя. **Обставини його змінились раптово і на стало.** Ми мусимо приноровитись до нових обставин і нових вимог життя, якщо хочемо природно розвиватися, якщо хочемо не голодувати, а жити людяним життям. Пустім коріння наше глибоко в ґрунт найнизшої верстви, а наше суспільне життя взміцниться. Не плаваймо, як те жабориння, по плесу суспільности, але спустімся на дно, де є сила, життя і будучність нашого народу.

Наша відповідь.

Перш за все ми би спитали Вас, чи є у Вас настільки сили волі і духа, щоби стати українською Джені Адамс?

Ваш вік, Ваша освіта, Ваша безнадійність на ліпшу долю, Ваша рішучість напуває нас надією, що **так.**

Перш усього — киньте глухе село: там долі не діждетесь. Ідіть до великого міста, де Вас ніхто не знає. Винайдіть собі працю без огляду, яка би вона ні була, аби була чесна і в чесних людей. Забудьте, ким Ви є, а думайте, — ким Ви будете. Постановіть собі твердо, що це є перший щабель на дорозі до Вашого щастя і тисячі Вам подібних. Уважайте, що це був-би початок нових спроб, як урядити наше життя в нових обставинах. Від Вас, від Ваших удалих спроб залежати буде доля тисячів. Ви, взявшись за працю, незалежну від уряду, тим самим робите себе незалежною людиною.

Ми знаємо і представляємо собі ясно, що ми робимо, що ми радимо Вам, але це наразі є єдина дорога, якою ми можемо започаткувати новий спосіб здобуття хліба для тих, що хотять і можуть працювати.

Праця невигоди, упокорення не тільки Вам не пошкодить, а виробить з Вас нову людину з сильнійшою волею і характером, — новий рід інтеліґентної людини на неінтеліґентній ниві.

Студіюйте людей, у котрих працюєте. Списуйте свої спостереження. Люди не є такі злі, як їх малюють. Як вони Вас пізнають, стануть з Вами так обходитись, як Ви на це заслугуєте.

Майте на думці, що Ви є апостолом правди і піоніром, що це є хвилеве заняття; що працювати фізично це не є жадна ганьба. Навпаки ганьбою є, як доросла людина зїдає хліб, іншими руками запрацьований. Памятайте, що на Вас звернені очі цілої нашої суспільности; що це є початок нового життьового шляху, яким підуть і інші, якщо Ви видержите. Інтеліґенція зіллється з простим народом і поведе його до ліпшої долі.

В прикрих хвилях, а на це будьте приготовані, не упадайте на дусі. Ідіть до бібліотеки і пожичте собі книжки з життєписами славних людей. Там знайдете, що дорога до правдивого щастя є дуже терниста.

За той час шукайте за ліпшим місцем; але так довго не опускайте першого, аж дістанете напевно друге. Ідіть крок за кроком вперед, а все вище та вище.

Спитайте себе, до чого Ви маєте хист, і в тім напрямі шукайте праці і удосконалюйте її.

Не сходіться зі знакомими: вони Вас будуть відмовляти. Аж тоді, — як станете твердо на ноги і будете в силі примусити їх поважати себе.

Якщо Ви видержите, Ваша будучність буде запевнена. Все старайтеся набути якийсь практичний фах. Як зложите пару центів і дістанете досвід, пробуйте щось заложити. Наші банкротують, бо не мають досвіду. Жиди мають і — розвиваються.

На всякий випадок ми би просили Вас чемненько написати нам, що Ви рішили з собою зробити. Віднесіться до нас, як до рідних; ми хочемо допомогти Вам.

Якби Ви рішились піти „американською“ дорогою, то під псевдонімом (прибраним назвиськом) описуйте своє життя, свої спостереження в „Ж. Д.“ а ми певні, що ціла наша суспільність буде з великим зацікавленням слідити за Вашими спробами.

В кождім разі на поміч американського комітету можете числити під кождим оглядом.

Щасть Вам Боже!

За американський комітет
Д-р В. Сіменс.

Савеля Стечишин.

Український Інститут в Канаді.

Коли українці зачали осідати на Канадійській землі, застали тут закон, який позволяв вчити побіч англійської мови також рідної мови. За кілька літ, двомовну школу скасовано, полишаючи нам обовязок дбати про своє шкільництво.

На початку нашого життя в Канаді вся просвіта української молодіжи обмежувалась на кількох місяцях публичної школи. Про висшу школу ніхто і не думав. І не дивота: де ж мав фармер післати свої діти? Дати в чужі руки, в чужу школу, де би діти відцуралися свого батька і неньки?

Свідомійші одиниці в провінції Саскачевану, маючи на увазі нашу молодіж і конечну потребу висшої освіти для неї, заложили Українську Бурсу ім. Петра Могили 1916 року, в місті Саскатуні, в провінції Саскачевану, де би фармерські діти мали спромогу учащати до висших шкіл.

Український Інститут ім. П. Могили є найважнійшою українською інституцією в Канаді. За такий короткий час свого існування Інститут зробив дуже велику роботу. Від часу свого заснования Інститут мав в себе поверх 500 студентів і студенток і самих кваліфікованих учителів і учительок виховав вже 125. З питомців Інституту є вже десять медиків, пять юристів, кількох священників, механіків, інженірів і т. п. Сього року Інститут має поверх сотки студентів і студенток.

Питомці Інституту вчаться шкільних предметів в державних школах, а в дома вчаться рідної мови, співу, своєї історії і літератури, освідомляються національно, організуються в студентські кружки, устроюють відчити, дебати, вечірки — словом образуються самі і заразом підготовляються до народної праці.

Тому, що український Інститут ім. Петра Могили, існує для українських дітей, український нарід сам піддержує його, через членські вкладки і добровільні жертви.

Минувшої осени Інститут провадив кампанію на сплату затяглих довгів, і ся кампанія так добре вдалася, що нині Інститут лишився очищений зі всіх довгів.

Варто би згадати дещо про наших студенток. Інститут вже виховав поверх 30 учительок.

Дівчата в Інституті мають свій окремий ораторський клюб „Могилянок“, подібно як і хлопці. Побіч сього, як і хлопці так, і дівчата мають спільний літературний кружок „Каменярі“ і дебаторський клюб.

Заходом наших Могилянок зростають по декотрих кольоніях Жіночі Товариства.

Минувшої осени старші Могилянки устроїли базар в користь Інституту. Сей базар приніс поверх 800 долярів чистого доходу. Успіх базару до певної міри завдячується нашим прихильницям, розкинутим по Канаді, котрі так щедро відгукнулися до нього.

Старші Могилянки згуртували українське жіноцтво в Саскатуні в „Жіноче Товариство“, і тим подали їм нові ціли, нові і корисні стремління.

Тут, в Канаді, нашу українську ручну роботу прямо крадуть, тим що називають її чеською, болгарською, російською. Могилянки стараються сей блуд направити і розповсюдити українську ручну роботу тим, що до школи носять блюзки шиті на взір старокраєвих сорочок, і подібними способами.

Слідом за саскачеванськими українцями пішли і альбертійські українці, і збудували український Інститут ім. Михайла Грушевського, в місті Едмонтоні. В нашій школі наша будучність.

Листки до дітей в Америці й Канаді.

I.

Лист від малої дівчинки з Польщи.

Я, дівчинка зі Старого Краю, а радше емігрантка з Великої України, що мешкаю тепер в чужому для нас закутинку Мазурщини, дуже втішилася, читаючи дописи американських дівчаток.

Яке життя там у вас цікаве! А які школи! І ви, українки, хоч мусите вчитись в англійських школах, але це для вас лише радісно, бо вчитеся і свого і чужого, вчитеся в найкращій мові, в найкультурнійшій школі, в котрій ніщо не ображає вашого національного почуття.

З нами діється цілком інакше.

Нема в нас ні забав, ні спорту жадного; не відвідують нас ніякі письменники чи славні подорожники. Дома мені докучають, що я дуже погорблена, але в школі на це не звертають уваги, бо нам нема коли розігнути спини.

У мене є маленька сестричка, що має 6 літ і ходить до першої кляси школи. Вона хоч і не почуває себе так чужою, як я, бо маленька ще, а все ж нема там нічого цікавого. Вона дуже любить танцювати і завжди собі видумує якісь танці в той час, як наш татко (по вашому — деді) грає на пяніні. На жаль учитись танців у нас нема де. От в Галичині, чули ми, учив дітей танків знаменитий учитель Василь Авраменко, той самий, що поїхав

Подяка.

Громада Студенток Українок в Празі складає отсим подяку щиру Вп отц. Білонови з Америки, за дар 25 долярів (словами двайцять пять долярів) на допомогу студенткам, котрі є без забезпечення а котрих число з днем кождим збільшується, наслідком обмежування мінімума ексистенції з боку чеської влади. Гроші ті будуть зужиті на заснованя артілі, з котрої доходи булиби допомогою для тих студенток, котрі булиб в найбільшій потребі, ту на еміграції.

Прага, дня 20. березня 1926. Виділ.

тепер до вас за море. Багато молоді в Галичині уміє прекрасно гуляти наших танків, навіть маленькі дівчатка, ось як маленька Оксанка, якої портретик бачите в „Ж. Д.“ І я вам раджу, сестрички, якщо лиш буде нагода, учіться наших національних танків: вони такі прекрасні.

Любі мої Доллі та маленька танцюристко, пишіть частіще свої дописи, хай ми будемо свідками вашого цікавого життя! Наш татко з мамою дуже хочуть поїхати до Америки, щоб виховати нас в вільних школах і щоб з нас вийшли вільні люди, а не затуркані, пригноблені, як тут усі навколо.

Та ба! Далеко це дуже! Нема як доїхати. Отож тіште нас хоч здалека.

Ліля, українка з Польщи.

II.

Від дівчинки з Галичини.

Любі мої товаришки й товариші за морем, Доллі, Джек і мала танцюристко!

Дякуємо вам за ваші гарні листи. Хотілиб і ми вам щось цікавого написати, та нічого в нас такого нема; навпаки — сумно й тяжко нераз нам приходиться.

Але в місяці березні, а декуди в квітні переживаємо ми по цілій нашій землі такі гарні хвилини, що хочеться мені хоч словечком про них згадати.

Є це Шевченківські дні.

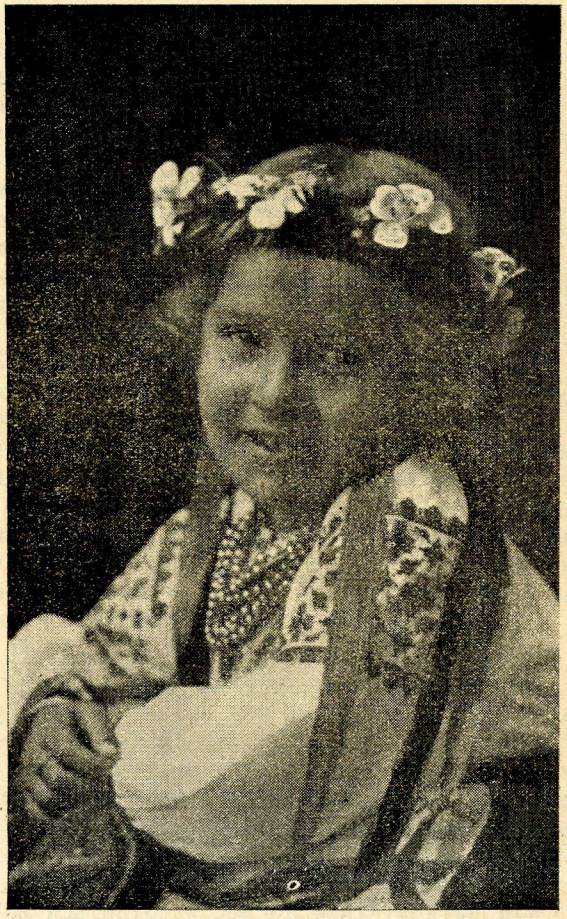
Нема, здається в місті української школи, гімназії чи семинара, щоб дуже врочисто не обходжено в ній Шевченкового свята. Кілько то старань, кілько веселої охочої праці витрачується на те, щоб воно випало краще за других, краще як минулого року.

Довший час ходимо ми на проби: то орхестрові, то гуртового співу, то сценічні. Декляматори виучують вірші та довго надумуються, що би то вибрати із невичерпаної Шевченкової криниці. Найліпший бесідник виготовляє собі промову. З цим то вже не легка справа: бо надто вмило треба сказати все, що хотілось би, а при тім в дозволених рямцях; та ще й сказати сміло та певно, а це в нас мало хто й зі старших потрапить, а не то молодь, яка в виголошуванні промов, і в публичних виступах не вправляється так, як у вас.

Великих старань прикладається до прикраси салі. Семинаристки минулого року на сцені зробили цілий вишневий садок, а кожду квіточку робили власними руками, так що довгий час в зимі ціла школа була тим занята. Цього року сцена була знову в квітках; її прикрашали вінки незабудьок, троянд, ірисів. І на це пішло не мало праці рук дівочих.

І малярки та малярі наші шкільні теж мали велику працю. Оголошення про святочний вечір ми не друкуємо, як інші: ми їх самі малюємо, прикрашуємо мережками, вишивками, квітками і так гарно, що, коли помістимо їх у вікнах наших українських крамниць, то свої з радістю, а чужі з завистю їм приглядаються. Так само робимо й програмки вечера.

Вечір цілий проходить у нас гарно, врочисто. Салю по береги виповнює молодь, учителі, батьки. Мабуть нічиї уста так гарно, щиро не прголошують слів нашого ґенія, як наші, бо ніхто в них не вкладає стільки душі й серця, як ми, шкільна молодь. Цілий вечір — то неначе одна молитва о

Оксана, 4 літна танцюристка.

кращу долю Вкраїни, одна присяга сповнити заповіти Пророка.

Яка шкода, що такі величаві свята не обходить молодь і по всіх селах. Вони такі глибокі, незатерті сліди лишають у наших душах.

А ви, за морем, уладжуєте Шевченкові свята? Вітаю вас щиро на далекій чужині.

Маруся зпід Городенки.

Дорогі наші читачки!

Складаючи вам побажання веселих Свят, висказуємо при цій нагоді ще й щиру дяку всім нашим прихильницям і співробітницям за тепле й сердечне відношення до нас.

Не здобула собі „Ж. Д.“ ще стільки передплатниць, як повинно бути для того рода часопису; в багатьох випадках не відгукнулися ще навіть ті свідомі жінки, родини, а то й організації, на які ми з певністю числили, — та знаємо одно: хто прочитав хоч би лиш одно-два числа, той стає не тільки щирим прихильником нашого часопису, а просто щирим другом, що удержує з редакцією тісні звязки, відноситься особисто чи листовно з довірям до нас, шукає допомоги, поради, а іноді просто доброго слова.

Особливо тішать нас докази заінтересованости й прихильности з далеких сторін, зза границь нашого краю та зза моря.

Це послідне уважаємо за особливо важне. Ми знаємо ті завзяті боротьби партійні та релігійні, які мають місце там і які стільки шкоди приносять нашій загально-національній справі. В теперішній, важкий для цілого нашого народа, час такі

фанатичні боротьби є просто злочинні. Це є так, якби в палаючій хаті, яка валиться нам і грозить розсипатися в руїну, ми би не бралися до рятунку до охорони, але сперечалися б, хто є покликаний до цього, котрими дверми вносити той рятунок і з якого джерела брати воду! Хата наших дотеперішніх національних здобутків горить і валиться, загроджена в самім своїм існуванні, а ми так вперто та засліплено стоїмо при своїх поглядах, що кажемо: Хай ліпше згорить, якщо рятунок має прибути не з тих рук або не з того боку, звідки ми хочемо!

Це ж — злочин, це — гріх неспасенний, це — божевілля, недуга, яку треба безумовно уздоровити. І ми віримо, що цього зможе доконати наше свідоме, не здеморалізоване, охоче до праці жіноцтво. До цього треба, щоб свідомість єдности зайшла до кождої хати, до кождого табору, до кождого храму незалежно від того, яким святим молиться там наш нарід. Зайшла і вказала, що в нашій хаті діється, які наші завдання, які потреби і обовязки під цю пору. Вказала, що і як уже зроблено, а що ще жде наших рук.

А коли ми тільки уявимо собі велич наших завдань і розміри праці, яка нас жде, коли усвідомимо ясно, які небезпеки загрожують нам — тоді, певне, зуміємо зєднати до тої праці людей доброї волі і доконаємо того, що доконало вже не одно жіноцтво на світі: уздоровимо, урятуємо від загибелі нашу вітчину.

Ми віримо, що так буде; маємо докази, що це вже започатковується. До нас звертається жіноцтво ріжних переконань, ріжних таборів, і ми бачимо, що охота до праці всюди є, рівнож як і бажання спричинитися до розвою й добробуту нашого народа.

Ото ж просимо наших дорогих краянок: уникайте в своїх дописах усього, що може вразити людей з відмінними від ваших переконаннями! Якщо хочемо згуртувати всіх до спільної праці, мусимо кожному лишити свободу совісти, як це водиться між цівілізованими людьми.

„Ж. Д.“ не може служити одній політичній партії, або релігійній течії; не може ятрити, лише лагодити.

І тому до цієї важної, необчисленої в своїх добрих наслідках роботи закликаємо усіх свідомих громадянок в імя добра й морального здоровля нашого цілого народу!

Редакція.

Др. В. Ганьківський.

Що таке рахітіс.

Рахітіс це англійська хвороба кісток по нашому. Хвороба ця обявляється тим, що місця зросту кісток на голові довго мягкими залишаються, що на ребрах зпереду творяться ґудзиковаті набряки, що кістки ніг вигинаються, викривлюються і діти дістають ноги на форму каблукувату, букви „х“ або „о“. Діти такі виглядають погано з блідим лицем, набряклим черевом і мають нахил до ріжних хвороб спеціяльно до туберкульози, запалення легких, ясен і горла. Виступає ця слабість найбільше в дітей бідних батьків, що живуть в темній, нечистій хаті; далі в дітей, що односторонно відживляються, наприклад: перевареним молоком; далі в дітей, котрих мати за скоро від грудей відняла і відживляла перевареними стравами.

Лічення тої хвороби дуже просте. Перш за все треба хату чисто тримати, провітрювати часто, дитину треба виносити на сонце і відживляти не односторонно. а ріжні подавати страви. Найкраще давати дитині сире молоко від здорової корови, далі сок з яблок, сливок, цитрини, помаранчі, а як того нема, то просто сок з брукви. Разом з тим треба давати дитині ріжні страви і не ограничатися до одної. З лікарств найліпший рибячий тран 2—3 рази денно по великій ложці.

Як придержуватися точно тих приписів, то до кількох неділь, найдалі двох місяців англійська хвороба никне.

Матері, тямте про свої діточки.

Не лишайте їх на протязі цілого літа без догляду. Жадайте від тов. „Просвіта“, Тов. У. П. Т., заряду кооперативи, чи від філії „Союза Українок“, які то товариства знаходяться в кождому повітовому місті, щоб допомогли вам заложити на літо діточий садок!

Також старших дівчаток не пускайте пастушити, де вони між зіпсутими пастухами вчаться всього злого. Ліпше спільно наймити пастушка, як дозволити псувати свою дитину. Тямте, що від виховання дитини в ранніх літах залежить щастя її цілого життя.

Іванна Блажкевичева.

Жінки, використайте своє право!

Нікому не дався алькоголь так в ознаки, як нашій жінці-селянці. Кілько наруги, кілько зневаги або й тяжких побоїв приходиться їй зазнати від підхмеленого або запитого до безтями чоловіка?... Не казати вже про налогових пяниць, з якими цілій родині живеться, неначе в пеклі, але нераз і найліпший чоловік, найпорядніший господар, прикладний батько, зайде в лиху компанію, присилують до чарки, тай з чоловіка стане худобиною.

Зробить з себе посміховище, вертаючи через село домів, а дома сам здопче свою повагу перед дітьми, які довгий час будуть згадувати і покепковувати з того, що тато плів по пяному, та як заточувався. І се нівечення алькоголем пошани, яку мають діти для батька, і зневажуваня ним матері власних дітей є страшною шкодою у вихованню, якої ніщо не в силі надолужити. Діти деморалізуються, зростають на ганьбу своїх батьків, та часто доходить до того, що не вагаються й руку піднести на стареньких батька-матір. Кілько заробку чоловіка, йде на могоричі та почастунки, хоч дома часто голод і холод гостюють?... А вже найстрашнійший є вплив алькоголю, який має він на потомство.

Лікарські досліди доказали, що родичі, які вживають алькоголю, не можуть мати здорових дітей. Діти піяків унасліджують по своїх батьках наклін до піянства, приходять на світ слабоумними, тумановатими або й придуркуватими.

Вони хорують часто на умові недуги, а майже три четвертини хорих на падачку, є потомками піяків.

Се все виказують лікарі на підставі записок, ведених по лічницях. Але нехай кожда передплат-

ниця „Ж. Д.“ призадумується над походженням тих нещасливців, які їзза своїх умових хиб чи недорозвинення є посміховиськом її села, нехай спитає про спосіб життя батьків місцевих злодіїв, а переконається, що вони всі — се невинні жертви піянства батьків, або може ще й дідів.

Бо так як в чертах лиця або рухах внука пізнаємо нераз його покійного діда, таксамо і шкідливі норови предків відбиваються на другім або й третім поколінню.

Мами! кому більше, як нам, є дорога доля наших дітей? Вони ж не просяться на світ. І як ми вміємо дати їм життя, то мусимо вміти охоронити їх і перед страшною пімстою вживання алькоголю батьками.

Пріч з алькоголем!

Женім сього страшного ворога наших дітей, з села. Закон дає нам до сього силу і право. Не терпім отже довше лиха.

Кождий жіночий гурток в селі, що повстав при читальні, чи кооперативі, або як самостійне товариство, повинен на перший плян своєї праці видвигнути боротьбу з алькоголем.

Зуміли колись наші діди відважитись справляти весілля замісць тижня одним днем, зуміймо і ми відсвятковувати весілля, хрестини чи свята без алькогольних напитків. А щоби не було покуси, щоби не було в селі нагоди до запивання ріжних могоричів, видвигнім клич: Пріч з шинками!

Вигнали шинки не одного господаря з його обійстя, виженім тепер і ми зі села сі осередки моральної зарази. Жінки! постарайтеся, щоби в кождій громаді скликано протиалькогольне віче, на яке запросіть лікаря з викладом про шкідливе ділання алькоголю.

Як що добре виложать зібраним на вічу про страшні наслідки, що їх спричинює уживання алькоголю в людскому орґанізмі так, як се 7.|4. с. р. предґавив на вічу в Денисові тернопільського повіта, др. Грабовський, то навіть найбільше охочі до чарки піднесуть руку за знесенням шинків.

Бо кождому милійше здоровля, чим горівка.

Сейчас по вічу треба зібрати підписи на подання до громадського уряду, з домаганням зарядити голосування проти шинків. Гр. Уряд обовязаний перевести голосувнння до чотирох тижнів, але на поданню мусить підписатися десята часть громадян даного села, управнених до голосування, т. є. жінок і мущин, які скінчили 20 літ життя. Про вислід голосування рішає $^2/_3$ управнених до голосования. Як що сих $^2/_3$ заявиться проти шинків і найдальше два місяці перед кінцем року повідомиться про се рішення Староство, то з новим роком мусять власти відібрати від всіх шинків в селі концесії, хоть би в них продавано алькоголічні напитки лише в замкнених начинях.

Припільнуйте ж жінки своїх прав, і в день голосування спішіть громадно висказати свою волю за знесенням шинків в селі.

Щезнуть зі села шинкарі, а натомість завитає спокій і щастя в неодну родину, звідки дотепер проганяв їх підступний воріг: алькоголь.

Денисів 9|4. 1926.

Задумали-зробили.

Як се заповіли ми в нашім дописі, уміщенім в II. ч. „Ж. Д.“, приступили ми до заходів в справі переведення голосования проти продажі алькоголевих напоїв в нашому селі.

На вічу, скликанім з нагоди 50 літнього ювілею місцевої Читальні і 20 літнього ювілею кооперативи, виголосив лікар з Тернополя др. Ал. Грабовський реферат, в якому наочно представив шкідливий вплив алькоголю на тіло і душу людини. Зазначив особливо се, як страшно покутують діти в наслідок уживання алькоголю родичами.

Віче приняло одноголосно внесок за переведенням плєбісциту проти продажі алькоголю в селі.

На зазив Іванни Блажкевичевої, яка коротко представила, яким нещастям для родинного пожиття є алькоголь, зібрані жінки приступили враз з мущинами до підпису просьби до Громадського Уряду з домаганням зарядити загальне голосування, яке певно доведе до скасування „Кляйпеди“.

Р І Ж Н Е.

Позір!

Памятайте про писанку для „Рідної Школи“. Ні одна свідома жінка не сміє відмовити в датку, хоч би в найменшім. Наколи б де не було збірки на „Р. Ш.“, то зробіть збірку від **читачок „Жіночої Долї“**, і внесіть гроші або до Головної Управи У. П. Т. у Львові (Ринок 10|II], або до нас. Ми оголосимо про ці датки на наших сторінках, а гроші передамо до У. П. Т. В „Рідній Шк.“ наш ратунок!

Жінки!

Гріш паде. Все дорожіє. Також дорожіє і друк часопису, але мимо цього ми, поки буде можливо, **не будемо підносити ціни** на свій журналь.

За те дуже просимо вас вирівнати залеглості і бути дійсно **передплатницями**, а не посліплатницями.

Улаштовуйте збірки на пресовий фонд свого часопису, вечерниці, фестини, фантові льотерії і т. д. Без такої допомоги нам буде тяжко. Від вашої допомоги залежати ме розвиток і існування „Ж.Д.“

Вп. Передплатниці!

Подаємо до Вашого відома, що, з огляду на збільшений обєм цього святочного числа, наступне червневе число (VI) вийде троха зменшене, а саме — на 12 сторінок.

Ціна святочного числа — 60 сот.

ꝏ В Шікаго, в квітні ц. р. перебрав редаґування часопису „Січ“ Др. В. Й. Сіменович, вельмиповажаний і заслужений діяч серед американської кольонії, великий прихильник жіночого визволення. Перед війною др. Сіменович видавав часопис для жіноцтва п. н. „Рання Зоря“, — і тепер в „Січі“ відкриває відділ для жіноцтва. Др. Сіменович є голова нашого америк.-канадійського ред. комітету.

ꝏ На дні 18. IV. ц. р. у Львові відбувся з'їзд голів філій „С. У.“ Заступлено було 37 філій. Подрібний звіт подамо в наступному числі.

ꝏ Наші прихильники в Шікаго улаштували вечерниці т. зв. „Бонко парті“ на користь „Ж. Д.“ Дякуємо Шановному Комітетові і всім, що спричинилися до успіху вечірки, за працю. Подрібний відчит про „Бонко парті“ дамо пізніще.

Наступне число буде присвячене памяти нашого найбільшого поета Івана Франка.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що робимо в огороді в маю.

Садимо біб, дині, огірочки, фасолю звичайну та шпарагову, що дуже смачна, як їсти стручками. Садити також цукровий горошок, що вариться молоденьким, мішаючи з морковцею або каляріпкою. Сіємо ще редьківку, редьку зимову та шпінат.

Розсаджуємо росаду капусти головчастої та волоської, а також каляфіори, каляріпку, капусту бруксельку, салєри. Уважати одначе на морози.

Трускавки виполоти, вуса пообтинати, під корчики підложити мох, коротку соломку, щоб овочі не валяли і не зогнивали.

Загусто висіяну петрушку, морков, бураки чи инші прориваємо. Помідори пересаджуємо і то найліпше два рази: перший раз рядками на грядці; як ростинки окріпнуть, згрубнуть, тоді на добре справлене, соняшне місце, там де вже мають рости. Про цю здорову до їди, легку до збуту ярину, треба памятати, хоч як вона в нас мало поширена.

Огірочки та мельони або кавуни, що посходили в парнику, пересаджувати до ґрунту, накриваючи на ніч горнятками або вазонками.

У кого є парники з вікнами, добре на кілька годин вивітрювати, а як тепло, зовсім здоймати. Квітки в квітники розсаджувати, найліпше кождий ґатунок окремою грядочкою; колиж садимо разом всілякі, тоді уважати, щоб високі не заслонювали дрібніщих. Високі корчі ліпше садити по середині грядки або в кутах. Усі квітки, як і ярини, треба добре рано й вечером підливати дощівкою, або перестоялою водою. Викопаний при копанню бурян не лишати на стежках, але складати з далека від хати на купу компостову, висипаючи на ню також усякі відпадки, як і попіл, тротиння і т. д. Як посуха, час від часу вечером підливати.

В полі подбаймо про добру пашу для худоби, засіваючи пашної моркви та бураків — та про це пишеться окремо. *Калина.*

Не забуваймо про нашу худібку.

Загально нарікається на се, що корови в зимі не дояться. Річ в тім, що як пословиця каже: „молоко в корови під язиком“. Від самої сухої паші корова не буде доїтися. Тож подбаймо, щоб було чим зимою годувати худобу. Сама збіжева господарка не сприяє молочности коров. Тому звернім свою увагу на управу пашних бураків і пашної моркви. Насіння пашних бураків треба спровадити з певного жерела, а в слідуючих роках повинна ґаздиня виплекати сама потрібне насіння, вибираючи на висадки бураки середної величини. Висадкам не вільно обтинати гички зовсім, лише протяти її у висоті 10 cm. Плекаючи висадки, не можна ніколи садити ріжних родів бураків близько себе, бо в часі цвіту, через запилення зведуться і на рік будемо мали мішані ґатунки.

Доси виплекано богато родів пашних бураків. Найбільші з них **мамути і екендорфські.**

Мамути ростуть глибоко в землі і тому тяжко копати їх в осени. Екендорфські виростають над поверхнею землі тож вистане при зборі торкнути його ногою. Отже як між екендорфські зайде худобина, робить дуже великі шкоди.

При сприяючій погоді екендорфські доходять до 8 kg. пересічної ваги. Значиться одним бураком можна добре корову погодувати.

Бураки треба садити вчасною весною, але в вигріту землю, до **половини мая.** Пізнійший засів дає слабенький збір.

Екендорфи треба садити у віддалі півметра в квадрат. Найлучше садити „Плянетом“, або сапкою по 3—4 зерна так, щоби насіння прикрите не глубше як 2—3 cm. і лежало побіч себе, а не на купі, як се буває при садженню паликсм.

Як лиш бураки вкажуться, треба їх обсапати, а як доростуть їм ще два листки, прорвати, лишаючи лише по одній ростинці. Бурак-одинак виросте більший чим инших два в купі разом. Як що окажуться пліші, належить їх засадити прорваними бураками, уважаючи, щоб не загинати хвостика. Дбати щоб бураків не вкрила хопта і ріля не була забита.

Тому виплатиться обсапати бураки 3—4 рази, обгортаючи їх за послідним разом землею.

Хто хоче мати добрий збір з бураків, нехай не кривдить їх обриванням бурачанки. Можна підбирати лише листя опале і пожовкле.

Тямити треба, що ростина бере листям поживу з воздуха, і тому воно є конечне для її розвою. Пашні бураки потребують доброго поля. Удаються добре на осіннім згноєню, по добре згноєній озимині, а також по долинах, які вода погноює виполоканим зі сусідних піль навозом.

Іванна Блажкевичева.

Про уживання маєвих хрущів, яко корму для безрог і курий.

Всі знають маєвого хруща. Є се великий шкідник. Три роки перебуває він в виді борозняка в земли і підгризає коріння ярин та рослин пільних. В четвертім році з борозняків повстають хрущі, які обїдають листя і цвіт дерев і роблять через те в садах великі шкоди. Коли хрущі появляються у великій скількости, треба їх нищити. Рано висять вони напів сонні на деревах. Тоді найліпше їх стрясати. Стрясені вкинути до якоїсь посудини, покропити окропом, щоби погинули, і сушити. Опісля змолоти на жорнах на муку. Мука хрущева має 69·2% білковин, 13·5% товщу і 13·5% води. Надається вона, як присипка (подібно як ґрис) до бараболь для безрог і дробу. Мучку хрущеву тримати в сухім свіжім місци. *Е. Ст.*

Чим мастити глиняну долівку, щоб зробити її тревалою?

Багато хат у нас ще не мають в хаті чи кухні підлоги з дерева, а долівка, мащена глиною, приспорює ґаздиням багато клопоту, бо трудно її удержати чисто. Крім сього порох, що збивається з неї, шкодить здоровлю, занечищує хату. Та є на світі способи й на те, щоб таку глиняну долівку зробити тревалею й сильною майже так, як з дерева.

Як це робиться? Послухайте, ґаздині!

В ново побудованій хаті, а також і в старій добре убиту й суху землю вимащуємо такою мішаниною: дві части свіжого, кінського навозу і одну часть свіжо копаної глини дуже добре перемісити і рівненько вимастити долівку на 2 або й 2 і пів пальця грубо. Як добре висхне, тоді вимастимо її другою масою, яку робиться так: 5 фунтів

звичайної, несіяної житної муки, запарити кипятком на рідке тісто, розмісити його добре, при чім додати ще 10-12 склянок квасного молока.

Добре розмішаним таким тістом рукою або дощечкою, рівненько, тонко як листочок, вимащуємо всю долівку. Задля того, щоб долівка мала гарний вигляд, додаємо до тіста фарби.

Коли це добре висхне й було зроблено уважно, після припису, підлога виглядає, як мальована, не збивається, не витворює пороху, не треба її мастити, бо вистане що два-три дни стерти вогкою стиркою. Служить роками, а коли знищиться, то здерти тісто, підмастити глиною з навозом, як було сказано на початку, і наложити новий шар тіста на молоці.

Кожду підлогу повинні ми застелювати веретою або ще ліпше коциками, утканими у ткача з дрібно покраяних пасочків старих одягів. Приучувати домашних витирати ноги, нім увійдуть до хати, а найліпше заболочену обув скидати, і в хаті ходити — в мягких ходаках.

Долівку з дерева добре є чисто вимити і як висхне напустити оливою до підлоги — з неї бруд легко змести, не збиваючи пороху. Коли уважаємо, щоб долівку надто не заболочувати, — то мити вистане раз на два місяці.

Що варити.

Весняна страва.

Дуже здоровою стравою є зеленина або шпінат. Його сіють господині під зиму і на весні вже в квітні можна їсти. Та не кожда з нас посіяла його в свій час, але в кождому городі є такі буряни, що доки молоденькі дуже добре заступають шпінат і їх можемо вже з весною варити. Є це лобода або натина, молода звичайна кропива та медунка. Робиться це так: зриваємо молоду лободу, чи кропиву, чи медунку, але самі вершки та листочки без бадиля, полочемо в кількох водах й кидаємо на окріп варити. Як кілька разів закипить, відціджуємо, зливаємо студеною водою і добре витискаємо з води та січемо дрібненько або перепускаємо через машинку. Тимчасом розпустити в ринці ложку масла, або топленої солонини, дати ложку пшеничної муки; як добре засмажиться, розбавити кількома ложками солодкого молока. Як засмажка раз закипить, вложити до неї зеленину, додати до смаку соли, зубок дрібненько посіченого часнику, вимішати добре. Як на огні загріється, подати на полумиску, помастивши молодою солониною. Добре ще й обложити яйцем, звареним на твердо й покраяним на чверточки.

Печена курка або качка.

Кілько то в наших газдинь курок та качок, а як рідко хто в дома покушає, що в ній за смак: а куряче, як і кріличе, мясо є найздоровше.

На печеню курка чи качка повинна бути не стара, підгодована. Як забємо, спаримо окропом, оббираємо добре з піря — дрібні волоски обсмалюємо над папірцем, а опісля добре обмиваємо. Як вже чистенька, розпоруємо і вибираємо все з середини, уважаючи, аби в печінці не роздерти жовчі, яку витинається осторожно ножем. З внутреностей вибираємо печінку, пухло, яке розрізуємо і викидаємо все із середини враз з плівкою, і серце. Решта все викидається. З шиї витягнути гортанку, з голови очі, ноги опарити і здоймити жовту шкірку. Так обібрана може постояти цілу добу. Другої днини січемо дрібно печінку, даємо до неї цілу висушену і мілко утерту або утовчену булку, щей половину другої намоченої, витисненої з молока, бємо до того два-три яйця; солимо, легко перчимо і даємо ще малу цибульку сікану й засмажену на смальци або маслі, а також трошка гички з петрушки дрібненько посіченої. Добре всьо вимішати і ложкою вливати в середину курки, зашиваючи її опісля ниткою. Так само напихаємо і в скірку від шийки. Так прилагоджену цілу курку кидаємо в горнець з окропом і кладемо на кухню, щоб кілька разів заварилася. До тої юшки кидаємо пухло, головку з шийкою, лаби, обтяті по колінця — а також два корінці петрушки, цибулю, одну морковцю, як є кавалочок зеленої, свіжої капусти. Посолити юшку й варити. Як курка почне мякнути, — але ще не зовсім зварена, тоді виймаємо її з окропу й кладемо на розтоплений товщ в ринку. Наоколо обкладаємо тоненькими плястерками солонини (аби не позлітали, прикріпити деревляними шпичками). Най так печеся в рурі чи печі, аж стане румяна і зовсім мягка. До ринки підляти зпочатку ложку води, щоб товщ не спалився. Курку обсипати з верха тертою булочкою. Як готова розбираємо на кусні: крила з кавалочками грудей, лаби, хребет, груди, поділені на половину — складаємо гарно на тарілку, обкладаючи начинкою й подаємо на стіл, до неї картофлі, огірки, або сушениці зварені, як узвар. До юшки, в якій варилася курка, кидаємо жмінку дрібних перлових крупок або рижу. Як мягкі, маємо дуже добру зупу.

Товмацькі весільні колачі.

Нема мабуть на все Покуття гарніщих та смачніщих колачів, як в селі Товмачику біля Коломиї. Як їх пекти, навчилася я від найліпшої товмацької газдині Гаврилихи й переповідаю вам отсе :

Коли хочемо мати гарні чотири колачі, беремо 4 к. (8 літрів) муки, 4 дека дріжджа, добру ложку масла або смальцю, 3 літри з тої муки розчинюємо не сповна двома літрами літної води. Розбиваємо добре, аби не було грудочок, посиплемо мукою і най добре підкисне. Опісля досипаємо по троха решту муки, троха соли і вироблюємо дуже добре так, аби було тісто так густе, як на пшеничні пироги. Як вже відстає від руки й коритка, перекравуємо ножем і коли вже показуються дірочки, додаємо добру ложку топленого масла і ще раз добре перемішуємо. Прикрити чистеньким полотенцем і покласти біля теплої печи, аби добре виросло. Тимчасом палимо сухими дровами в печі. Як тісто виросте, а в печі допалюється, викладаємо тісто на стільницю, виробимо добре руками, ділимо на чотири части. Кожду з них краємо ще на пять кусників й виточуємо руками довгі та рівні валочки, беремо по два і переплітаємо в той спосіб, як шнурок. Потім оба ці тіста ще раз переплітаємо в такий самий спосіб і злучуємо округло оперезуємо той колач ще тим послідним валочком. Місце, де колач лучиться, закриваємо вузлом з тіста. Коли всі колачі в той спосіб виплетені й добре підкиснуть на стільниці, кладемо їх на годину в піч.

Народнім обовязком кождого українця бути членом Товариства „Просвіта" і приєднувати других.

Веселий кутик.

СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ.

Треба всюди приятеля.

Прийшла в церкву стара баба,
Свічок накупила,
Де була яка ікона,
Всюди поліпила.
Іще пара остається.
Деб їх приліпити?
— Ага! — каже, — пошукаю
Святого Микити!
Найшла баба і Микиту —
Святий чорта ціпить!
Баба одну йому ставить,
Другу чорту ліпить...
Бачать люде й розважають,
Щоб там не ліпила:
— Що ти, бабо, — кажуть — робиш,
Та ж то вража сила?
Але баба обернулась:
— Не судіте, люде!
Ніхто того не відає,
Де по смерти буде...
Чи у небі, чи у пеклі
Скажуть вікувати —
Треба всюди, добрі люде,
Приятеля мати.

ЕВГЕН ГРЕБІНКА.

Дядько на дзвіниці.

Ізліз мій дядько на дзвіницю
Та знай гука: „Оце кумедія яка!
Всі люди на землі, мов ті перепилиці:
Здається, більший з них не більше пятака.
Гай, гай! якіж вони дрібненькі!
Так ось коли я їх, як треба, розібрав!..
А, мимо йдучи, хтось на дядька показав
Та, далебі, мене спитав:
„Що то таке — чи щур, чи горобець
маленький?

Будемо їсти!

Входить голодний циган до хати, потягнув носом, — чує в печі смачні страви.

— Добридень, люди добрі!.

— Добридень, — відповідає господиня, що порається коло печи.

— Барабольку варите, пані-матко? запитує циган.

— Так.. А з бараболькою і курка смажиться.

— О, це добре! Це я люблю. Значить будемо їсти.

— Будемо, та не всі, відозвався господар.

— Чому? Хиба ви, пане господарю, ідете куди?...

Санаторія для письменників.

Сестра покійного письменника Михайла Павлика кільканайцять літ тому взад купила за позичені гроші ґрунт у Косівщині; заощаджуючи з найконечніших потреб свого життя, сплатила довги і ґрунт минулого року подарувала під „Санаторію для недужих письменників.“ На тім же ґрунті має побудуватися другий будинок для Захисту українських сиріт і дітей убогих родичів. Опікуватись „Захистом“ має головний виділ Товариства „Селянської Спілки“.

За згодою Шановної фундаторки в Косові заснувався будівельний комітет, який має провадити будову санаторії та захисту. Пляни будинків піднявся виготовити інжінер Левинський. Будова має початися вже цеї весни. Потрібно негайно готівки на покриття коштів.

Отже тому будівельний комітет звертається до всіх тих українців, яким дорога доля письменників та сиріт з закликом: Складайте на вище згадану ціль, хто чим тільки зможе. Датки прохається слати на адресу: Земельний Банк Гіпотечний у Львові, Підвалє ч. 7. „Санаторія для недужих письменників“.

За комітет:
Суд. В. Лавірський, М. Горбовий, Гриць Саковський, Іван Процюк, Др Маріян Ґарденький.

Пояснення до відозви в справі „Санаторії для недужих письменників“.

Ґрунт, який я дарувала під будову „Санаторії для недужих письменників“ і під будову захисту, буде оставати під кураторією головного виділу »Селянської Спілки« у Львові, яка має децидовати в принятю недужих **поступових, незаможних** письменників народности української, без ріжниці віку. Датки мають вливати до Земельного Банку, якими буду сама заряджувати, з прибраним комітетом жіночим у Львові.

В „Ділі“ є в замітці „письменники емерити“, а таких немає Я маю на думці тільки письменник в: **недужих,** які могли б користати в сезонах зі санаторії.

Анна Павлик.

Переписка редакції.

Вп. п. Арабська, Бедфордвілль, Саск. Канада. Цінну Вашу статтю помістимо з деякими змінами в найблизшому часі. Ми дуже радіємо цьому доказов признання й симпатії до нас з Вашого боку. Про Вашу патріотичну діяльність чули. Бажаємо успіхів.

Всч. О. Чапельський, Ню-Арк, Н. Й. Листа з передплатою дістали. Часопис п. Зволинській висилаємо.

Вп. П. О. Гордзієвська, Харбін, Хіни. Дуже утішилися вісткою з Далекого Сходу Ждемо на обіцяний другий лист. „Ж'н. Долю“ посилаємо, — чи доходить? Вітаємо Вас, як і інших наших прихильниць, на далекій чужині.

Вп. П. проф. М. Омельченкова, Прага, Ч.-С. Р. Дякуємо за пересланну від „Ж. Союза“ пожертву на пресфонд. Інформацію помістимо в найблизшому часі. Просимо писати.

Маленькій Лілі з Мазурщини. „Жіноча Доля“ утішилася твоїм листочком до товаришок в Америці. Подаємо його не цілого, а чому так, то хай тобі мамуся пояснить. Вона взагалі дає тобі, як бачимо, добрі ради.

Вп. П. Е. Стахова, Лазарівка. Дякуємо за дуже цінні статті по господарству. З наступного числа починаємо містити.

Вп. П. Бл. Баранова, Тернопіль. Цінний допис до святочного числа спізнився. Піде в найблизшім. Дякуємо!..

Вп. П. М. Библюківна, Косів. За коротенький допис про Ваш пластунський курінь дуже дякуємо. Помістимо. Вітаємо Вас і товаришок. Скоб!

Вп. П. Н. Ткач, зі Станиславівшини. За листа й цінні уваги, щодо часопису, дякуємо. Ми раді почути думки про наш часопис.

Від редакції.

Вп. П. Передплатниць, що внесли передплату лише за І. квартал, ласкаво просимо о найскоршу надсилку дальшої передплати, щоби не стримувати висилку часопису.

Усіх, хто затримав оказові числа і не повернув до редакції, вважаємо своїми передплатниками. Просимо о вирівнання залеглости.

Шановні Товариства, які побирають більшу кількість примірників в розпродаж, просимо, оскільки можливо вирівнувати рахунки по кождому числі.

Передплата виносить: **в краю:** на квартал 1·50 зол. на піврік 3 — зол. на рік 6 — зол.

Увага: Здолошувати передплату та вносити гроші належить до редакції (Коломия, вул. Нова, 1). Особисто в Коломиї можна вносити передплату в Жіночім Базарі (Нар. Дім).

Для заграниці: на рік — 1 амер. доляр і 50 центів (або рівновартість в краєвій валюті).

Увага: В. Ш. передплатниць (ків) **в Америці і Канаді** просимо зголошувати передплату та вносити гроші на адресу:

„Dr. W. Simenowicz 1286 Milwaukee Aue, Chicago. III. U. S, A.“

А в Канаді — крім того, заступником нашої редакції ще є: „Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Aue, Winnipeg, Man, Canada“.

Друкарня Михайла Бойчука
в Коломиї, Собіського 44.
має на складі всі друки для урядів парохіяльних.

Новість!! 1 том за 90 гр. **Новість!!**

„Українська Дешева Бібліотека“

почала видавати найкращі твори своїх і чужих письменників; що два тижні появиться один том, від 100 — 160 сторін друку в гарній двокольоровій обгортці, по ціні **90 сотиків** вже з почтовою пересилкою. Чвертьрічна передплата за 6 книжок 5 — зл.

Піврічна	„	„ 12	„	9·50 „
Річна	„	„ 24	„	18 — „

Хто виплатить чвертьрічну передплату, одержить як премію портрет одного з гетьманів. Піврічні передплатники одержать крім 12 книжок, ще одну з повістий Лондона. Цілорічні передплатники дістануть як премію шафку на книжки гуцульського виробу.

Замовлення і гроші слати:
Видавництво **„Українська Дешева Бібліотека“**
ЛЬВІВ, вул. Куркова 10. II.

Новість!! 24 томи за 18 зол. **Новість!!**

АДВОКАТ
Др. Андрій Чайковський
веде канцелярію в Коломиї (Народний Дім).

Українські жінки! Попирайте українське — незалежне шкільне видавництво. —

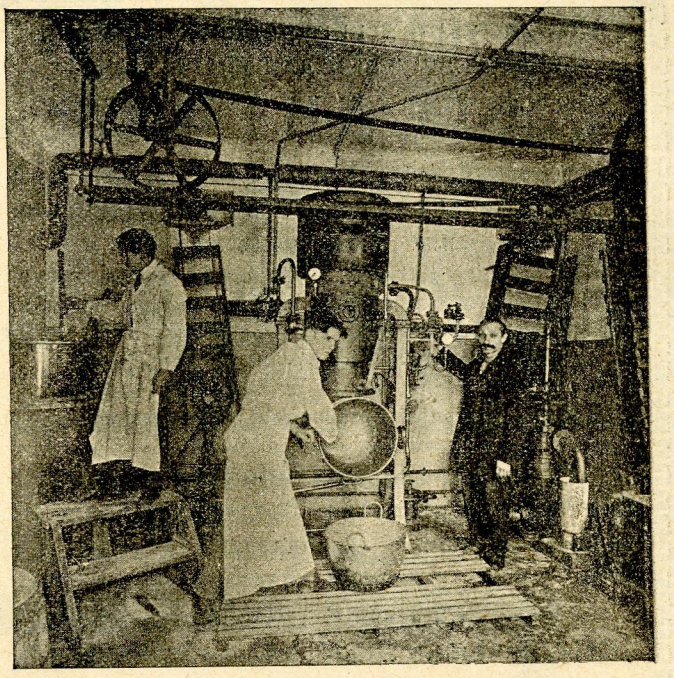
В-во „НОВА ШКОЛА“ у Львові

поручає всім:

1) **Прегарні діточі книжечки,** ілюстровані арт. мал. О. Кульчицькою, ціла серія 20 книжечок лишень 4·30 зл. за готівку з гори 4 зл. 360 образків в тексті.
2) **Другу книжечку** укл. Матвійчука, нове видання поправлене в патріотичному дусі, 2·50 зл.
3) **Славянські казки,** . . . . 0·80 „
4) **Близький світ,** казки для дітей . 1·40 „
5) **На зеленому острові,** казки . . 1·40 „
6) **Рухому азбуку для дітей,** . . 0·60 „
   Азбуку для школи, ... 3·— „
7) **Методичний підручник до першої книжечки** . . . . . 3·— „
8) Андуховича: **Ручну працю в вихованню** з коліровими взорами і малюн. 2·10 „
9) **Історію виховання і навчання** проф. Левицького, перший підручник про історію шкільництва на Україні . 3·— „
10) **Манівцями,** оповідання Кл. Поліщука 2·30 „

Понадто всі шкільні і діточі книжки по книгарських цінах.

Гроші посилати на адресу:
М. Матвійчук, Львів, Панська, 17.

Варення цукру.
Жінки! на Свята купуйте цукорки й помадки лише фірми
„ФОРТУНА НОВА“
К. АВДИКОВИЧЕВА і С-КА
Львів, Кордецького 23.
Ці цукорки — найсмачнійші, найздоровші, найліпші!

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!
„НОВУ ХАТУ“
журнал для плекання домашньої культури.
ВЖЕ ВИЙШЛО ЧИСЛО ЗА КВІТЕНЬ 1926.

Крім багато ілюстрованого великого перегляду найновіших мод приносить
„НОВА ХАТА“
зразки ручних робіт в українських мотивах.

До кожного моделю з „НОВОЇ ХАТИ“ можна одержати в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ готові крої у всіх величинах і взори до ручних робіт.

Кожне число має окремий відділ української кухні, господарських порад і т. п.

В кожному числі є поміщені статті з области гігієни, спорту, естетики, виховання, громадянської праці жіноцтва і т. д. —

Ціна поодинокого числа зол. 1·80. — Чвертьрічна передплата зол. 5, — піврічна зол. 9·50., річна 18. зол. —

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:
„НОВА ХАТА“, ЛЬВІВ вул. Руська ч. 18.

Подяка.

Загальні Збори Кружка Товариства охорони дітий і опіки над молодіжю в Денисові складають отсим прилюдну подяку Високоповажаному Панови Докторови Зарицькому з Кізлова за безкорисні оглядини 72 дітий нашого села, приписання ліків і уділення цінних порад, завдяки яким охоронилися наші діточки перед грізними наслідками перебутої шкарлятини.

Денисів 21. березня 1926.

Іванна Блажкевичева голова. *Текля Іваськів* секретарка.

Кожда українська родина повинна передплачувати для своїх дітий

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований місячник, що виходить уже 7-ий рік у Львові під редакцією Михайла Таранька, народнього учителя.

На зміст „Світа Дитини“ складаються байки, казки, леґенди, сміховинки, забави, іграшки та всякі загадки. Велике число образків прикрашує зміст кождого числа. Сей журналик справить дітям найбільшу втіху, тож дбайливі родичі повинні його безумовно передплачувати для своїх діточок.

Річна передплата виносить 6 зол.

Для Америки й Канади 1 доляр. Для Чехословаччини 35 кор. — Замовлення на „Світ Дитини“ приймає кождий почтовий уряд в краю.

Адреса Редакції й Адміністрації:
„Світ Дитини,“ Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА“:

1 Чайківського: **На Уходах I і II том 3·— зол.**
2 Мордовця: **Гетьман Мазепа I і II том 3·— зол.**
3 Гоголя: **Тарас Бульба в образ. 1·50**
4 Ординцева: **Запорожці в Сараґоссі 1·50**
5 Куліша: **Чорна рада 1·50**
6 Чайківського: **Віддячився 1·50**
7 Чайківського: **За сестрою в образ. 1·—**
8 Куприна: **Сулямі́т 1·—**
9 Кузьмової: **Проти филь 1·—**
10 Мельника: **На ріках Вавилон. —·30 сот.**

і богато инших. Замовляйте на адресу:
Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька, ч. 7.

Навіть найбіднійший Українець
мусить передплачувати журнал

„НАША БЕСІДА“

бо „Наша Бесіда“ є найдешевшим українським ілюстрованим журналом. **Передплата виносить:** на 3 міс. 3 зол., на 6 міс. — 5 зол 50 гр., на рік — 10 зол. Окреме число 50 гр. Для „Просвіти“ при масовій передплаті всего 2 зл. 50 гр. квартал.

Що місяця буде вильосовуватися між передплатниками цінна премія.

„Наша Бесіда“ виходитиме 5 і 20 числа кожного місяця.

Адреса Редакції і Адміністрації: Warszawa, Długa 50, m. 47. „Nasza Besida“. Конто в П. К. О. — 8.818.

Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор ґінекольоґічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.
ординує 3-5. телефон ч. 332

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію
в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.
I. поверх (напроти суду).

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70
виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики, з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.
Клієнтелю з провінцій відправляє гайно.

Купуйте тільки
в складах

„Народної Торговлі“

у Львові й на провінції

НАСІННЯ буряків, конюшини, ріжних трав, і всіляких цвітів славної фірми „Мавтнер“.

Склад в Коломиї, Ринок ч. 48.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих
в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“
в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-12.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. З друкарні М. Бойчука в Коломиї

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·60 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, червень, 1926. Ч. 6.

Любі читачки!

Кожний культурний нарід шанує своїх найліпших письменників і народних діячів; будує їм памятники, уряджує на їх честь свята і дбає про те, щоб память про них не затерлася, а перейшла в саму душу й серце молодих поколінь.

За що ж їх так шанують?

Не будемо довго говорити про це, тим більше, що на сторінках „Ж. Д.“ вже торкалися цього питання.

Скажемо лише одно: в наш вік, як кожний дбає про себе; як всі старання й зусилля прикладає на те, щоби вигідніще урядити собі життя; як люди вже забули, що то значить жертвувати своїми інтересами для народнього добробуту, і як вже просто собі кпять з Христової заповіди: „Любіть ближнього, як самого себе“; як за розкоші й гріш продають і сумління і честь, — в наш тяжкий вік особливо потрібним є пригадувати частіще про тих, що якраз жили іншим життям; про тих, яким провідною зіркою було лише благо народнє, які в своїм великім серці містили любов до всього свого народу, які боліли його кривдами й болями і, мов пророки, вели його до світла, прокладаючи власними грудьми кріваву стежку через хащі темряви й байдужности.

До таких людей, що ціле своє життя, всю свою працю, свої чуття і помисли присвятили своїому обездоленому народові, належить і наш хлопський син, син коваля з Начуєвич Дрогобицького повіта, перший Каміняр і український Мойсей

Іван Франко,

що ось тепер, 28 травня, обходимо десяті роковини його смерти.

40 літ він присвятив своїому народові; 40 літ ішов одною стежкою, що прямувала до щастя України; 40 літ він трудився, часто осміяний і огань-блений в своїх тяжких змаганнях!... Та він не упадав на дусі, не зневірювався, бо велику любов мав до свого народа, бо він був той коваль, що

в кузні клепле!
А в коваля серце тепле!
А він клепле тай співа —
Всіх до кузні іззива.

Ця сердечна теплота підтримує його в тяжкі хвилини й надає сили та енергії для дальшої боротьби. З новим запалом він знову закликує свій народ:

Ходіть, люди, з хат, із поля —
Тут кується краща доля!
Ходіть, люди, по-рану,
Вибивайтесь з туману!

І хоч тумани розляглися по полях і затьмили людям шлях, хоч самого коваля і осміювали і зневажали, — він не втрачав віри, а все тягнув свій нарід —

В тую кузню, де кують
Ясну зброю, замісць пут...

і де він сам 40 років тяжким молотом кував кращу долю своїому народові.

40 літ кріавої тяжкої праці він віддав нам — і ця праця не лишилася без доброго сліду. Він двигнув наш нарід в Галичині з мертвої точки байдужности і сплячки й повів його до світла й культури.

Багато душевних скарбів віддав він і нам, жінкам, нашій тяжкій долі.

Скільки то гарних віршиків-перлин, присвячених жінкам, вилялося з його великої душі!

Ой, ти дівчино, ясная зоре!
Ти моя радощі, ти моє горе!
Тебе видаючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу!..

Кому не є відомий вірш про „жіночі сльози“?

Слухаю, сестри, тих ваших пісень сумовитих,
Слухаю й скоро міркую:
Скільки сердець тих розбитих, могил тих розритих,
Жалощів скілько неситих, сліз вийшло пролитих
На одну пісню такую?

О, Іван Франко добре розумів і відчував тяжку долю жіночу і всі сили свої прикладав, щоби промостити і для жіноцтва ясний шлях.

Не будьмо ж і ми байдужі до нього, віддаймо йому гідну, належну пошану, а вже конче внесімо бодай малу лепту на будівлю памятника нашому Камінярові.

Покажемо, що й ми — культурна нація, і що ми вміємо шанувати своїх національних героїв — страдників.

Жінки, даймо нашій молоді, нашим дітям добрий приклад! Бо привчаючи нашу молодь любити й шанувати наших праведних трудеників, ми тим самим засіваємо в молоді душі зернята правди, добра й любови до свого народу.

Надія Слобожанка.

Северина Кабаровська.

Хвилина в хаті Ґенія.

(Хвилина — біла рожа).

Членам ювілейної депутації із Ходорова до Івана Франка — присвячую.

В ювілейному 1913 році, в році слави **Івана Франка,** вся українська земля, яка вона є довга й широка, складала свій повний пошани поклін Найкращому Синові України, найбільшому поетові Галицької волости, невтомному Працьовникові, неустрашимому Борцеві і світлому своїому Провідникові, який:

Сорок літ трудився, навчав,
Весь загублений в собі,
Щоб з рабів (тих) зробити народ!

Який — як Мойсей жидів через пустиню — 40 літ вів свій народ через пустелю тодішньої безідейности і темряви до „обіцяної землі“ волі!

Який — сорок літ, мов коваль, клепав
Серця і сумління

своїх братів, поки не зрозуміли, чим вони є і куди їм прямувати, й поки не вийшли на ясний шлях самостійного розвою нації.

І ходорівська земля вшанувала гарно ювілей Івана Франка повітовим святом, яке складалося з святочного концерта й вистави Франкового „Учителя“ і яке згуртувало майже ціле населення повіту — так інтеліґенцію, як і міщан та селян. По святі філія „Просвіти“ рішила вислати до Ювілята депутацію і нею передати Йому найкращі вінки, як рівнож і писані привітання, зложені в прекрасній теці, що її артистично виконав п. Володимир Мурський.

Мені також припала честь належати до сеї ювілейної депутації, а навіть іменем її вітати Ювілята в його хаті.

Нині в десятиліття Його смерти хочу згадати бодай один мент з сеї ясної хвилини відвідин, яку сам Ювілят назвав білою рожею.

Про день і годину прибуття депутації ми заздалегідь сповістили Ювілята — ждав на нас. Вийшов сам назустріч і ввічливо попрохав до хати.

Увійшли ми до неї з почуттям, з яким входиться до святині, бо сеж ми входили до хати велитня духа, мужа, осяяного авреолею духових самоцвітів мучеництва й самопожертви. Стать його, повна достоїнства, величи й поваги, а заразом великої любови й ніжности, зворушувала нас і бентежила, захоплювала й онесмілювала. Почула себе малою дитиною, яка в день батькового свята стає перед ним, щоб невдатними словами й марними подарунками надгородити велику батьківську любов, труд і посвяту. Ні! Ще марніще почула себе: бо ж дитина негодна ще обняти своїм діточим розумом величи посвяти і жертви батьківської, а переді мною стануло в сій хвилі повне самовідречення, терпінь, посвяти, болю й муки життя Ювілята, який:

Все, що мав у життю (він) віддав
Для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї...

Сердечний погляд Ювілята підбадьорив мене, і я почала слова привіту. Стояв тихо і уважливо слухав, лиш деколи вставляючи голосні замітки. А в мент, в який я, не можучи знов найти слів доволі сильних на заяву нашої любови й пошани, прохала Його, щоб він, як вибачливий батько оком своєї великої душі глянув в глибінь серць наших, які з молитовною почестю клоняться до стіп Його, співаючи Йому радісний гімн слави і вдяки за превелику Його жертву для народа — заміткою Його були с л ь о з и, які дорогоцінними перлинами заблистіли в Його зболілих очах і скотилися по Його стурбованім, втомленім лиці.

По привіті Він підходив до вінців, які депутація уставила вздовж шаф, і приглядався їм уважливо. Затримався довше перед великим терневим вінцем з китицею білих рож і червоними лентами, на яких яснів золотий напис:

„Мученикові за народню ідею".

— Від кого сей вінець? — спитав.

— Від жіноцтва ходорівської землі.

— Чому ж терневий? — всміхнувся неначе.

— Бо тернева Ваша слава.

— А червоні ленти?

— Се червона крівава стяжка, яка йде через Ваше терневе життя.

— Золоті ж букви на ній?

— Це вже сліди Вашої високожертвенної сороклітньої діяльности.

А ся китиця білих рож?

— Це — китиця ясних хвиль у Вашому життю, Високодостойний Ювіляте!

Поглянув на мене швидко й допитливо і тихо неначе болючо сказав:

— І стільки їх не було... але... — додав у мент якийсь, — ся хвилина, яку далисьте мені нині, одною з тих білих рож...

Хутко підійшов до стола, посунув в напрямі до мене свою збірочку віршів „Із літ моєї молодости", видану в ювілейному році, яких багато лежало на столі, і сказав:

— Візьміть це на спомин. Ці вірші ще з ясних днів мойого життя, з хвилин — білих рож...

Яремче.

ІВАН ФРАНКО.

Цікль: Україна.

IV.

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Розпадуться пута вікові,
Прокинуться люде.
Розпадуться пута вікові,
Тяжкії кайдани,
Непобіджена злими ворогами
Україна встане.
Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна
Від Кубані аж до Сяна річки
Одна нероздільна.
Щезнуть межі, що помежували
Чужі між собою,
Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою:
Діти ж мої, діти нещасливі,
Блудні сиротята,
Годі ж бо вам в сусід на услузі
Свій вік коротати.
Піднімайтесь на святеє діло
На щирую дружбу,
Та щоби ви чесно послужили
Для матері службу.
Пора, діти, добра доглядати
Для власної хати,
Щоб таздою, не слугою
Перед світом стати!
Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Гей, уставаймо, єднаймося,
Українські люде!
Єднаймося, братаймося
В товариство чесне,
Хай братерством, щирими трудами
Вкраїна воскресне!

Мудрі думки.

(Зі збірки поезій „Мій Ізмарагд" І. Франка).

Бережи маєток про чорну годину,
Та віддай маєток за вірну дружину;
А себе довічно бережи без впину,
Та віддай майно і жінку й себе за Вкраїну.

Книги — морська глубина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

Хоча б ти і муки тяжкі потерпів,
А брата свойого не любиш, —
То вже ж ти на вічне життя не доспів
Лиш дармо дочасне загубиш.

Наче віз без коліс
Не покотиться до суду,
Так своєї судьби
Не дійдеш без праці й труду.

☛ Памятаймо, що Зелені Свята для наших інвалідів!

Від редакції.

З отсим числом закінчується перший піврік видання „Жіночої Долі“. Нагадуємо про це нашим Шановним Читачкам, що зложили піврічну передплату, та просимо поспішити з відновою передплати.

При тій нагоді хочемо порушити ще одну справу, що торкається нашого видавництва. Від усіх наших щирих прихильниць, які дійсно інтересуються й слідкують за розвоєм свойого часопису, чуємо однакові побажання: „Жіноча Доля“ повинна перемінитись в **двотижневик!**

Це й слушно.

Події в краю, обставини суспільно політичні стають цього рода, що живіща участь жіноцтва в громадянському житті стає просто необходима. Та як же жіноцтво до цього спонукати, як заохотити, освідомити з ходом подій, коли часопис, який поклав собі за мету це завдання, доходить до жіноцтва ледво раз в місяць?!

Та чи можна цьому зарадити? Чи можна в такому непевному щодо гроша часі мріяти про те, чого бажають собі наші читачки та вимагає тверда неоспорима конечність?

Думаємо, що так. Мимо важких часів, мимо дорожнечі й матеріяльної скрути, це таки здається нам можливим. Надію дає нам ця зростаюча симпатія й прихильність, з якою відносяться до нас чим раз ширші круги наших читачок. Це загальне признання хосенности нашої роботи, цей уже помітний добрий вплив, який має наше видавництво на пробудження свідомости й на заінтересування нашого жіноцтва ширшими громадянськими справами.

А нас же, жінок, — міліони! Свідомих громадянок на всіх землях, замешкалих українцями, вже многі тисячі! Жіночих організацій — нараховують, уже сотні!

Треба тільки свідомим патріоткам тямити, про свій часопис, треба поширювати, популяризувати його, заохочувати до передплати його усіх своїх знакомих, хоч би вони були на десятки миль від нас. Треба накликати не лише жіноцтво, але й усе громадянство, бо ж для добра цілої нації йде наша праця, до підпертя наших змагань... От тоді бажання наше легко осягнемо!

Та поки збереться таке число передплатниць, що дало б змогу видавати „Ж. Д.“ частіще, хай тільки зголоситься кількадесять свідомих громадян та організацій з цим, що готові складати місячно по **одному** долярові на поширення своєї газети; хай заявиться хоч би одна сотня, що схотілиб дати на цю ціль лише **пів доляра** в місяць, а „Жіноча Доля“ моментально перемінюється в двотижневик!

Піддаємо ці думки під розвагу нашим прихильникам з надією, що річниця видавництва, що припадає на вересень, застане „Ж. Д.“ вже двотижневиком.

Просимо також жіночі організації використати весну й літо на уладження представлень, фестин, фантових льотерій чи яких інших забав на пресовий фонд „Жіночої Долі“, що також причиниться до побільшення нашого часопису.

Редакція вірить, що жіноцтво зрозуміє вагу менту й вагу свойого жіночого часописа і що зробить усе, щоби „Ж. Д.“ частіще гостила до нього.

Редакція.

Блянка Баранова.

Сучасні завдання українського жіноцтва.

Вже минув той час, що жінки стояли осторонь громадянської і політичної роботи. Раніще жінці не вільно було брати участи в політичних організаціях, не вільно було високих шкіл кінчити, до ніяких політичних товариств належати; одним словом — жінка була позбавлена усяких людських і громадянських прав.

Треба було довгих десятків літ і довгої боротьби жіночих товариств і організацій, щоби змінити це лихо і вибороти жінці ті права, що їх має чоловік. Коли останні роки принесли нам, жінкам, всі права нарівні з чоловіками, права участи в громадянському, суспільному і політичному життю — тож ми, жінки, даймо доказ, що не надармо ми їх одержали, що ми зуміємо покористуватися ними, а рівночасно нести на собі той тягар, ті обовязки, які дані права на нас накладають. Коли ми зважимо, що на всіх українських землях під Польщею є понад 7 міліонів українського населення, а з цього майже половина припадає на українське жіноцтво, побачимо, скілько користи можемо принести нашою працею для нашого народа, а рівночасно скілько втрати потерпить наша народня справа, коли ми не будемо брати участи в нашій громадянській і політичній роботі.

Які-ж завдання повинно сповняти тепер українське жіноцтво?

Нашу теперішню громадянську роботу повинні ми провадити в трьох головних напрямках: **культурно-освітнім, економічнім і політичнім.** Є ще й четверта ділянка праці, т. зв. **феміністична,** тоб-то праця жінок для жінок, але про неї буде окрема мова.

В цій статті обговоримо в коротці першу точку, а в слідуючих числах „Ж. Д.“ і дальші точки.

Отже, перша ділянка праці українського жіноцтва це — праця культурно-освітна.

Перший і найважнійший обовязок жінки-матері є виховання дитини і то виховання **в українському національному дусі.** Щоби дитину виховати в українському національному дусі, обовязком кождої жінки-матері є посилати дитину тільки до **української** школи. Де такої школи нема, там треба подбати про її заснування. У нас приватні українські школи основує Українське Педагогічне Товариство, (називається також ще „Рідна Школа“.) Але йому треба прийти з поміччу.

В який спосіб?

Передовсім посилати дитину до рідної школи; далі — вписуватися масово в члени місцевого кружка „Р. Ш.“ і бодай час від часу зложити хоча невелику лепту на її користь.

Памятаймо, що наша українська школа виховає нам свідоме національно покоління, від якого залежить будучність нашого народу!

Це відноситься до дітей шкільного віку. Однак не менше важним обовязком кождої матері-українки є подбати о національне виховання дитини ще в дошкільному віці, то є від 3 до 7 літ, себ-то коли дитина саме приходить до свідомости. І тут ви, жінки, мусите по можности подбати про те, щоби в селі заснувати шкілку для дітей, так званий „Діточий Садок.“ В такій шкілці діти під проводом учительки будуть виховані в українському національному дусі. Ширше про це не пишу, бо свого часу в „Жіночій Долі“ в статті „На село!“ я вже писала о тім.

Це була би культурно-освітна праця нашого жіноцтва відносно нашого наймолодшого покоління.

Лишається ще культурно-освітна праця серед самого жіноцтва.

Насамперед жінки мусять постаратися, щоби в кождому селі, чи містечку заснувати „Жіночий Кружок“ — чи то при читальні „Просвіти“, чи при кооперативі, чи самостійний кружок. Для того треба звязатися з уже існуючою орґанізацією жіночою найблизшого міста чи містечка та попросити, щоб звідти прислали когось для переведення орґанізації кружка. Звичайно, це лише в тім випадку, коли самі собі не дасьте ради.

Кожної неділі чи свята треба скликати сходини, на які запрошувати гостей від інших жіночих орґанізацій, як рівнож і промовниць, які виголошували б виклади на всілякі питання.

Через це буде зростати освіта, свідомість і єдність.

На селах і в містах треба подбати про те, щоб між нашими жінками-українками не було ні одної, що не вміла б читати й писати. Якщо такі є, то треба заснувати курс для неписьменних („анальфабетів“). Можна вчити по 5 осіб разом без особливого дозволу польської влади, а на більші виклади треба вже постаратися о дозвіл. Кожна свідома жінка на селі чи в містечку повинна передплачувати одинокий популярний жіночий часопис „Жіноча Доля“. Тут знайдете ріжні цікаві й повчаючі речі, що діється в світі, домашні та господарські поради, як жінки в світі працюють і т. д. На селі, як то в неділю жіноцтво зійдеться в своїм кружку, одна з жінок може голосно читати, а опісля розведете розмову про прочитані справи.

В цей спосіб жінка стане свідомою матірю-громадянкою, а вона знову виховає сильне національним духом молоде покоління, якого ніяка ворожа сила не потрафить зломити.

Примітка складача.

До цих вельми цінних думок високошановної авторки я, яко мущина, хочу додати ще такі.

Не лише на молодше покоління й на самих себе (тоб-то жінок) повинно скеровувати свою культурно-освітну працю національно свідоме жіноцтво, а також і на чоловічий рід.

Я певний, що не було б у нас стільки хрунів, перекінчиків, зрадників, перевертнів; не псували б ми так нашу мову в наслідок чи обмосковлення, чи зпольщення, чи під іншими чужими впливами; не калічили б ми нашої пісні, — нашої слави, — поганими впливами змосковленого чи зпольщеного міста; не нехтували б ми й нашою живописною народньою ношею та не впадали б за ріжними „маринарками“ чи „спінжаками“, — взагалі до всього свого ми мали б більшу пошану, якби наші мами, дружини чи наречені були б більше національно-свідомі й до своїх синів, мужів, чи наречених ставили б суворіщі вимоги, під оглядом національним та застерігали б від чужих впливів.

О, жінки потрафили б добре вплинути на чоловіків, аби лише хотіли!

Бо ж не даром приповідка каже: Де дідько нічо не вдіє, туди жінку пошле!...

Національно-свідоме жіноцтво може дуже корисно вплинути на мущин, як це ми знаємо з історії стародавних народів: греків і римлян, або з історії свободолюбних гірських народів Кавказу.

Складач Х.

Жіночий рух.

Зїзд делеґаток у Львові.

Як ми вже коротенько згадували в святочному числі „Ж. Д.,“ в квітні місяці відбувся у Львові зїзд представниць та голів філій „Союза Українок“ і інших жіночих орґанізацій з цілого краю. Прибуло 37 делеґаток з ріжних сторін; в своїх справозданнях вони дали більш-менш повний перегляд праці більшої частини жіночих орґанізацій в Галичині. І треба признати, що ця робота „С. У.“ чим рік стає глибшою, поважніщою. Ці жіночі товариства, як рівно ж і інші, що працюють самостійно, але в тіснім звязку з „С. У.,“ стають джерелом корисної громадянської праці, ґуртують в собі найсвідоміщі й найенерґічніщі одиниці, що в народню скарбницю складають і свою хоч невелику, але цінну лепту, яка до речи що-разу збільшується.

Ці звіти з провінції були дуже цікавою точкою зїзду, тому вважаємо потрібним і загал познайомити з перебігом праці в поодиноких жіночих товариствах, що вже можуть похвалитися поважними й цінними здобутками.

Копичинці.

Під проводом молодої і енерґічної голови п. Стефанії Савчаківної, філія „С. У.“ переводить жваву орґанізаційну працю по селах і містечках в околиці; закладають жіночі ґуртки, що-неділі їздять з відчитами, скликують збори і особливо успішно поширюють справу участи жінок в кооперації. Під впливом такої праці жінки-селянки заінтересувалися кооперацією, беруть уділ в управах кооператив, навіть ведуть провід у них, дають почин до основання кооперативи в своїй місцевости, де її до цього часу не було. Завдяки такому заінтересованню жіноцтва, кооперативи в Копичинеччині дуже гарно розвиваються. „Жіноча Доля“ також тішиться там признанням, розходиться в більшій кількости, а її прихильниці користають з кожної нагоди, щоби зібрати датки на пресовий фонд своєї ґазети.

Борщів.

Під проводом енерґійної голови п. І. Луневої та при співучасти добре дібраного виділу, філія „С. У.“ виказує тут живу діяльність. Інтелігенція працює спільно з міщанством, також поширює свою освітну діяльність і на села. „Жін. Доля“ і тут має багато прихильниць, її навіть спільно читається, опісля чого йде обмін думок і т. д. Борщівська філія на користь свого жіночого часопису урядила навіть вечірку, про що в свій час ми оголосили. Подрібний звіт про діяльність Борщівської філії „С. У.“, як рівно ж і світлину, подамо в черговому числі.

Стрий.

Стрийська жіноча орґанізація має гарних провідниць і орґанізаторок в особах п. Селезінкової, Мудрикової, Стельмахової й інш. Стрий дав почин до уладжування діточих садків по селах, які стають взірцем для цілого краю. По селах і серед мійського міщанства орґанізаторки ведуть успішну освітну працю, скликають збори, виголошують відчити; зорґанізували навіть правну порадню для жінок. Енерґійна праця на селах дає свої наслідки: крім жіночих ґуртків, діточих садків, села починають заводити в себе навіть пластові жіночі орґанізації, як нпр. село Угерсько.

Станиславів.

Тут є філія „С. У.“ на чолі з п. М. Ковальською і дуже діяльна жіноча секція при „Просвіті“ з провідницею п. Стефанією Барановською.

Праця поділена так, що „С. У.“ розвиває свою роботу в місті: уладжує курси, відкриває захоронки і т. п.; просвітня же секція віддається організаційній праці по селах: скликають анкети, закладають жіночі гуртки, що неділі їздять на села з відчитами. Член секції п. Соколовська учить куховарства по селах сільське жіноцтво, з яких воно виносить багато користи. В Станиславові було уладжено для міщанства й інтеліґенції курс українознавства. „Жіноча Доля“ в Станиславівщині тішиться великою прихильністю і розходиться там в найбільшім числі з цілої Галичини.

Коломия.

Про працю коломийського Жіночого Товариства знає ширший загал хочби через започаткування нашого видавництва, якого начальна редакторка п. Олена Кисілевська, а відвічальна п. М. Ставнича є членами того товариства, Та на цім діяльність товариства не кінчиться, бо ж не даром Коломия має такі досвідчені в громадянській роботі сили, як п. Н. Чайковська, дружина письменника, п. О. Витвицька, п. Є. Гонтова, недавна голова т-ва п. М. Кічурова, невсипуща в своїй скромній праці п. М. Мельникова й інші, яким вповні дорівнує теперішній виділ під проводом п. Тимкевичевої. Зимою товариство уладжує курс для неграмотних; крім того веде курси шиття і крою (оце розпочався вже третій курс), які гарно провадить вишколена в Перемишлі п. О. Навчуківна. Дуже гарно переводить організацію сільського жіноцтва п. Н. Микитчукова; якраз тепер зачнуться поїздки членкинь т-ва по селах з відчитами про плекання малих дітей, про хатнє господарство, чистоту, виховання дітей та інші цікаві й хосенні відомости. В Філії „Просвіти“ та Захисті працює з великим накладом праці п. Є. Гонтова. Старше жіноцтво заохочує й молодь до громадянсько-освітної праці, однак просто з невияснених причин це йде дуже тяжко. А цього ж, щоб молодь держалася осторонь від громадянської праці, та ще й під цю важну пору, ніяк не повинно бути. Якщо не загал молоді, то принаймні свідоміщі одиниці повинні зголошуватися до праці.

Жіноцтво коломийське заложило теж свою кооперативу „Жіночий Базар“, якій багато праці віддає попри інших п. Шумеева. Ця гарна інституція при тій добрій управі, що має, моглаб прегарно розвинутися, якби більше заінтересувався нею загал жіноцтва. На жаль, навіть ті, що зложили уділ, не полагоджують своїх покупок у своїому „Базарі“. На це конечно треба звернути більшу увагу.

Дальший перегляд буде в черговому числі.

Обходження ювілею п. Софії Русової.

24 травня ц. р. Укр. Націон. Жіноча Рада і Союз Укр. Жінок в Празі на Чехах урочисто обходили 70 роковини народження, а 50 — громадської, літературної й науково-педагогічної діяльности вибитної української жінки п. Софії Русової.

„Жіноча Доля“ також радо і щиро вітала Високошановну Ювілятку надісланням привітального листа.

Огляд життя й діяльности Софії Русової подамо в найблизших числах „Ж. Д.“

Блянка Гаврисевич-Баран.

Всесвітній Конґрес

Міжнародньої Жіночої Ліґи Мира і Свободи.

Міжнародня Жіноча Ліґа Мира і Свободи повстала в 1915 р. під головуванням Miss D. Adams, великої американської суспільної діячки (знаної Шан. Читачкам з попереднього числа „Ж. Д.“), і обіймає сьогодня представниць жіноцтва майже усього культурного світа та поширює свою діяльність на чотирі частини світа: Европу, Азію, Америку і Австралію. Ділиться вона на поодинокі національні секції і місцеві ґрупи.

Ціль Ліґи — є праця за осягнення трівкого мира на підставі взаємного порозуміння поодиноких держав і народів та виборення свободи, опертої на самоозначенню народів; також осягнення повної рівности без ріжниці пола, раси, кляси і віри. На підставі цих засад Ліґа старається поширити свою діяльність і провадить її в трьох головних напрямках: політичнім, виховавчім і пропаганди. Внутрішню роботу Ліґи ведуть поодинокі національні секції, а роботу на вні провадять Виконавчий Комітет Ліґи.

На зборах Ліґи у Відні в 1921 р. прийнято українську секцію в члени Ліґи, до якої Шан. Збори віднеслися з чималою симпатією. На цих же зборах прийнято резолюцію української секції з жаданням до Союзу Народів у справі звільнення всіх окупованих територій, а між ними й українських.

Від останніх зборів у Вашінґтоні (в Америці) в 1924 р., Ліґа розвиває свою діяльність рівнобіжно зі Союзом Народів. Сталий осідок Ліґи є Женева. Кожна точка нарад Союза Народів є рівночасно й предметом нарад Міжн. Жін. Ліґи.

При Лізі є „Комісія Сходу,“ яка головним чином розглядає справу національних меншостей. Ці справи студіює визначна англійська суспільна діячка Катерина Маршаль (прихильниця української справи), яка є рівночасно відпоручницею Ліґи до Союза Народів.

В цьому році (в половині липня) Ліґа скликує 5 інтернаціональний Конґрес в Дублині (Ірляндія) під кличем: „Найблизші кроки до осягнення мира“. На головні точки нарад будуть поставлені справи: відносини між націон. меншостями і більшостями, справа міжнароднього мирового суду, демократичної контролі, розброєння й інші.

Всі національні секції є уповноважені випрацювати звіти на вищенаведені справи. Українська секція приступила вже до праці в цьому напрямку і звязалася з нашими політичними чинниками, щоб одержати відповідний матеріял для опрацьовання звіту.

Секція доложить усіх зусиль, щоби вислати свою делеґатку до Дублина, однак ця справа зустрінеться з великими труднощами — в першій мірі грошевої натури, не кажучи вже про пашпортові й інші.

Секція звертається цією дорогою до українського жіноцтва, а з окрема до Сестер з Америки, щоби вони, оцінюючи належно вагу справи, прийшли з матеріяльною підмогою і своїми складками причинилися до висилки української делеґатки на Збори Ліґи.

Датки проситься слати до редакції „Жіночої Долі“.

Др. В. Ю. Кисілевський.

Египетська жінка.

Жіночий рух в Египті це зівсім щось нового. В найкоротшому часі розвинувся він в сильну струю, яка починає захоплювати всі кляси жіноцтва. Початком організації можна назвати рік 1911, коли в Каїрі вперше засновано жіноче товариство „La femme Nouvelle“ (Новітня Жінка) і в якому згуртувалося вскорі кілька сотень охочих до праці жінок. Події останніх років — це неперервне стремління египтян скинути з себе англійський протекторат і стати дійсно самостійною державою. Англія годиться на всякі уступки, на самоуправу, навіть на осібне королівство египетське, але... свойого впливу на цей край вона не може виректися, бо Египет це ворота до Індій, найбагатшої та найбільшої англійської посілости, а воріт цих добровільно відступити не можна. Отсі обставини і втягнули жінку в політичну боротьбу за свободу своєї країни і зробили з неї боєвика, що вспів поєднати всякі партії і став поважним чинником навіть для англійців. В 1919 році заснували ці жінки бойовики новий гурток, який по англійськи і скорочено називається „Ladies Wafd“, це „Жіноча Делегація за незалежністю Египту“.

До товариства „Новітної Жінки“ належала спершу египетська аристократія, жінки ріжних багатих пашів та урядовців, що мали нагоду бувати в Европі, зустрічалися з европейським жіночим рухом і перебрали їх кличі. Як розгорілася боротьба за самостійність, то в їх ряди увійшли і другі кляси жінок і в програму принято клич — нести освіту і вчити египтянок, що вони є египтянки і мусять любити свою батьківщину і боротися за її незалежність.

Провід над цим поступовим жіноцтвом Египту перебрала жінка найбільшого египетського патріота Саад Заглюль Паші, який кілька разів був вивезений англійцями на заслання і воля народа знов його привертала.

В 1922 році проголосили англійці Ахмед Фуада королем Египту і дали йому кабінет міністрів, який зівсім не репрезентував египетського народу. Голова націоналістичного руху (демократичної партії) Саад Заглюль Паша ніяк не хотів признати цього англійського протекторату і пішов другий раз на заслання, разом зі своїми найгарячіщими помічниками.

Жінки засланих націоналістів перебрали провід в свої руки. Заглюль Пашу арештовано, а жінка його Софія переказала головному британському резидентови, що: Я остаю в Каїро; я все зроблю, щоб стати на місце мойого мужа. Ви шлете на заслання тіло, але душу Саад Паші ви не в силі знищити. Він буде жити в його власному домі, я, його дружина, буду ним, доки він не поверне..

Відказалася покидати зі своїм мужом рідний край.

В коротці опісля по цілому Египті читали з захватом меморіял жінки Заглюль Паші до египетського народу.

„Коли я побачила, що військо окружує дім, що входять в огородець, щоб забрати Саад Пашу, я хотіла йти з ним всюди, куди тільки його заберуть. Але як мої очі увиділи, що вас убивають, вся моя любов перейшла на вас і я зрозуміла до глубини серця мойого, що не можу вас залишити в таку тяжку хвилю, і то моїм обовязком є ділити вашу судьбу.

І хоч Саад Паша потребував би моєї помочи, а я знаю, що саме тепер йому її найбільше треба, — я знаю, що він одобрить мій поступок і мою посвяту, бо він все з охотою і спокійно посвячував для своєї батьківщини...“

І Софія Заглюль одержала від свойого мужа листа, в якому він пише, що він здоров та вповні згоден з її постановою.

Лорд Елленбі (Allenby), англійський правитель Египтом, начеб не знав, що в Египті живе жінка Заглюль Паші.

Тимчасом діяльність розпочалася якнайживіща. Жінки, згуртовані в ріжних товариствах, наперекір всяким стародавним звичаям, замість сидіти замкненим в гаремах, почали робити демонстрації, віча, і в кінці проголосили бойкот англійців: ніхто з египтянок не купує в англійському склепі! Вмить засновано жіночі комітети по цілому краєви, устроювано мітінги, де жінки промовляли до народа і закликали всіх до солідарности. Скоро показався результат: багато чужих фірм замкнуло свої склади, багато збанкротувало, бо все жіноцтво перестало купувати в англійців. Жінки з найвисшої аристократії сторожили, щоб ніхто з мущин египтян не йшов до англійця купувати.

Дивне це, що в цьому націоналістичному рухови згуртувалися жінки не тільки без ріжниці партій, але й без ріжниці релігій! Магометанки поруч з христіянками!

Організація потребує гроша і всі жінки дають після змоги. Є такі, що дають річно і по 1000 долярів, а селянки, з феллагів, їдуть сотні миль до Каїру, щоби побачити свою провідницю і зложити даток на народне діло.

Товариство „Новітна Жінка“ засновує школи, старається запізнати єгиптянку з гігієною, спортом. Відділ дівчат „Новітної Жінки“ провадить власними силами школу для бідних дівчат, де вчать їх, як заробляти на життя. Учать килимарства, шиття, варення; рівночасно вчать і гігієну, як шанувати шкіру, зуби, очі, волос.

Це в містах.

На провінціях справи стоять зівсім інакше... Поверх 90% неграмотних! Організація жіноцтва хоч поступає між багатшим селянством, але майже не слідна ще в масі.

Цікаве те, що англійці, коли заводили нові закони, видали також і земельний закон, який в одну мить поставив найбідніщого хлібороба на ноги. Це „закон 5 федданів“ (феддан приблизно акр землі). Чи хоче, чи не хоче, феллаг (селянин) одержує 5 федданів прекрасної, урожайної землі на власність, з обмеженням: він не може її дарувати, він не може затягати позички на неї, її не можна стягнути за довги. Вона є його, і його дітей власністю.

Як розвинеться жіночий рух дальше — побачимо з часом.

Цілий магометанський рух займився жіночим питанням, а на магометанському конгресі в Делгай в Індіях (1911 р.) володар держави Бопаль горячо промовляв за освітою для жінок. Навіть один з провідників перського парляменту висловився: „Надія нашої країни — це освіта, виховання дівчат, і ми ніколи не будемо мати державних мужів, доки не будуть мати освіти — матері“.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Й. Сіменович.

Чому ми бідні.*)

Розділ II. Жінка й дитина.

В парі з поступом на полі господарськім іде справа жіноча. Жінка є частиною чоловіка, без жінки не може обійтись раціональна господарка.

Жінка-селянка, таксамо як і селянин, якщо хотять видістатися з неволі та убожества, мусять змінитись. Мусять вступити на новий життьовий шлях, на нове поле: розуму, поступу, просвіти, науки.

Досі ми жінку-селянку трактували, не як Боже сотворіння, а як домашню худобину, а то може й гірше. Яке поняття про жінку мав наш селянин, таке саме поняття про ню мала й наша інтеліґенція і взагалі всі верстви нашого народу. Тому, що інтеліґенція потребувала селянських голосів, вона зносилася з чоловіками, старалась піднести їх культурно, а на жінку ніхто не звертав уваги, бо її голосу й помочи ніхто не потребував.

Американці інакше думали: старалися жінку піднести на рівні з чоловіком. Це робили головне газетярі й політики — першим ходило о передплатників, другим о вплив на чоловіків. Тож не дивно, що Америка в усім на світі веде перед, бо жінка-американка є не невільниця, не домашня худоба, а розумна помічниця чоловікові. Вона має більше часу, як чоловік-фармер; тому вона більше читає ґазет і журналів; а навчившися чогось нового, розказує про це чоловікові, і вони спільно ідуть вперед в поступі і господарці. Жінка-американка є немов та пружина в годиннику: вона рядить домом, впливає на дітей і чоловіка, кермує домашнім життям.

Просвітім нашу жінку, даймо їй права, які їй, яко людині, належать від Бога й людей, а ціле життя, цілий світ наш зміниться на ліпше. Життя домашне стане приємнійше, щасливійше, багатше в гріш, бо жінка з невільниці стане свобідною розумною, охочою до життя, до праці, стане корисною помічницею чоловікові. Вже наша пословиця каже: „Силованим конем не доробишся хліба.“ А що-ж говорити про силовану людину?

Просвічена жінка виховає просвічену дитину. Вільна, свобідна мати вляє ідею волі в душу своєї дитини.

Як наш селянин вступить на шлях поступу, як попліч нього стане вільна, свідома помічниця-жінка — тоді ми станемо **розумно** працювати на нашій землиці, і з бідних станемо заможні, задоволені, щасливі.

Попри волю для жінки, нам треба подбати про освіту і то для всіх — і чоловіків і жінок. Тільки просвічена людина зрозуміє важність поступу, навчиться думати. До цього часу ми одно трафили добре робити, а це нарікати на долю й складати наші невдачі, наше убожество, нашу некультурність на когось іншого, в той час, як біді нашій ніхто не винен, тільки ми самі. Ми заліниві, щоб мислити, як би з нашої біди видістатися. Інші люди, інші народи не нарікають на свою долю, не плачуть, а беруться до діла й самі собі дають раду. Робімо й ми таксамо, а буде нам ліпше, бо станемо на власні ноги.

Розділ III. Що може зробити іміґрація.

Багато добра для нашого народу могли би зробити наші іміґранти. Багато наших людей і то інтеліґентних опинилося по війні на іміґрації — від найдальшого кінця Сибіру й Хін аж до гарячої Африки, не згадуючи вже про майже всі краї Европи. А помимо того наші часописи не дістають від них майже ні одного слівця, хиба десь колись просять вони о якусь поміч. Між тим багато нового, багато цікавого можна між чужими народами побачити й почути. Про те наші іміґранти наче сліпі й німі. Вони, видко, нічого не бачать, нічим не цікавляться.

Анґлійські й американські ґазети є заможні, вони мають своїх платних кореспондентів по цілому світі, які дописують про все до своїх ґазет. Наша преса забідна, щоби могла оплатити власних кореспондентів. Тому обовязком нашої іміґрації є подавати відомости про науку й досвід тих народів, серед яких замешкують, свої спостереження, враження і т. д. до своїх ґазет, для науки й заінтересования наших людей чужою наукою, поступом і життям. Особливо хосенним це булоб не лише для народу, а також для розвитку нашої преси. Стала би вона більше ріжноманітною, цікавійшою і користнійшою.

Чому воно так, можна навести такі причини: 1) школа не навчила їх обсервації, 2) заліниві, щоб мислити, 3) замало цікаві і несмілі, 4) може не знають язика народу, 5) не бачать потреби в таких дописах, 6) самі редакції не стараються заохотити іміґрантів до писання.

*) Під цим наголовком будемо містити ряд статей, які висвітлюють причини нашого матеріяльного й духового занепаду. Кожна стаття буде цілком закінченим і самостійним дописом. Розділ I уміщено в ч. 4, під наголовком „Розумна господарка«.

Анна Арабська.

Орґанізаційна праця.

Кождий нарід, якщо він здорово думає, мусить стреміти до того, щоби добути собі самостійність та стати державною нацією, а доходиться до неї не проповідуванням про рай на землі та ворогуванням ріжних партійних ґруп, а добре зорґанізованою силою.

Всяка існуюча держава це є громада людей, що працюють на ріжних ділянках праці, потрібної для господарки держави. Бо держава це є нічо інше, тільки господарство, проваджене на велику міру. А в усякім господарстві є корисними лише ті члени, котрі роблять якусь пожиточну роботу.

Як ніяке мале господарство не може бути ведене в порядку без жінки, так тим більше велике державне господарство не може бути зорґанізоване й проваджене в народньо-поступовім порядку без жінки.

І ми бачимо, що в народів з високою культурою жінка давно в державнім будівництві стоїть поруч з мущиною.

Жінка — це надія нації, — сказала велика американка, начальничка добродійної орґанізації — „Армії Спасення“ (Salvation Army) панна Е. Бут

(Miss Evangelina Booth) у своїм викладі „Проблєма нинішної жінки в нації“.

В цім викладі вона сказала, що роля жінки всіх племен і народів це материнство. Але цього слова не треба вузько розуміти. Це не значить, що доля жінки в кождім народі буде найкраще сповнена, як жінка приведе кількоро дітей. В звіриннім царстві кожна мати це потрафить. Найкращу материнську ролю відограють ті жінки, що зуміють своїому поколінню освітити шлях, котрим воно повинно прямувати. Діяльна жінка ніколи не задоволиться бути матірю лише своїх власних дітей. Її материнське серце потрафить зігріти ціле її племя. — „Я ніколи не була матірю власних дітей, — говорила бесідниця, — але за це я є матірю 65 000 членів і членкинь в моїй армії. Коли глянете в хроніку нашу повоєнну, то побачите, що наша орґанізація дала Злученим Державам накращих громадян і громадянок“...

І це не дивно, бо жінка — це тихий, працьовитий елемент в кождім народі. Вона не гонить за високими достоїнствами в життю, ані за широкими кругами праці і свої ціли здобуває не шумними, але тихими способами. Однак здисціплінована орґанізацією жінка тими ніжними способами потрафить змінити душу народу.

Адже ж велика американка Гаррієта Бічер-Стов потрафила своєю книжкою „Хата дядька Тома“ перевиховати ціле покоління з прихильників невільництва неґрів на ворогів цього невільництва. По тяжкій боротьбі невільництво було скасовано.

Ми, українські жінки, без ріжниці, де б ми не були, маємо в собі Богом дані здібности, як і жінки других, нині в світі вільних народів. І тому маємо обовязок масово пробудитись, передовсім мусимо зорґанізуватися, а вже зорґанізованою міцною силою мусимо стати до помочі нашому народові в його тяжких змаганнях за волю.

16. березня, 1926. Бедфордвіл, Саск., Канада.

Ця стаття є уривком з більшої статті, якої за браком місця не можемо умістити.

Листи з Канади.

Вельмишановна Пані Редакторко!

Українські жінки, що зорґанізовані в „Тов. Укр. Жінок ім. М Марковичевої“ у Вест Форт Вілліямі, зложили добровільні жертви на руки А. Мельниченкової і А. Бойкової, в сумі 16 канад. долярів і 30 центів, призначені на фонд „Жіночої Долі“.

Дня 9. квітня цього року вислано на адресу „Жін. Долі“ 16 дол. і 25 центів. З тої суми на переміну канадійської валюти на американську і коштів пересилки відійшло один доляр і 25 центів, так що отримаєте на місці 15 американських долярів.

Часопис „Жін. Доля“ читають наші жінки з великим заінтересованням. До тепер передплатниць „Ж. Д“. в нашій місцевости є 15. Є надія, що й більше передплатниць в недовзі прибуде з нашої місцевости. При тім дуже просимо не змішувати нашої місцевости з Форт Вілліямом.

Вест Форт Вілліям і Форт Вілліям є одно місто. Одначе тут існують дві українські кольонії на протилежних собі кінцях міста і мають осібні свої жіночі товариства. В Форт Вілліямі українські жінки зорґанізовані в „Тов. Ук. Жінок ім О. Басарабової“, а у Вест Форт Вілліямі в „Тов. Укр. Жінок ім. М. Марковички“; рівнож існує тут жіноче товариство „Укр. Робітниць“ ім. Лесі Українки. В обох товариствах є по яких 35 до 40 членкинь. Також існує тов. „Укр. Робітниць“ і в Форт Вілліямі.

Наші жінки повинні як найгорячійше братися за самоосвіту, єднатися в своїх жіночих орґанізаціях; бо в єдности, в орґанізації можна чи одну річ виконати для добра свого народа. От хотяй би понижче наведена наша збірка може посвідчити сама про себе. Невеличку суму кожда жінка від себе зложила, лише по кількадесять центів, але дало нас більше число, і зібралося поверх 16 дол. У кождої з нас не відчувається ніяка втрата, зате зібрана сума принесе таки певну якусь поміч нашому часописові „Жіночій Долі“!

В Канаді нараховують кількасот українських кольоній, а ще більше їх в Сполучених Державах, є поважне число в Бразилії та Аргентині. Якби так з кождої кольонії за морем лише по кілька передплатниць і по кілька долярів у рік фонду прийшло на „Ж. Д“., то певно, що наш часопис гостив би в нас частійше, чим раз у місяць.

Поширення „Ж. Д.“ за морем принесе, побіч матеріяльної користи часописові, ще більшу моральну користь нам, українкам, як в рідним краю, так і за морем, — бо злучить вас духово.

Жінки многих інших народів давно вже при освітній роботі враз зі своїми чоловіками. Тому час, щоби й українки громадно взялися за діло, яке принесе благословенство нашому народові. Правда, ми поділені ріжними кордонами, але ніхто не в силі скувати живого духа і скорше чи пізнійше прийде той час:

Коли ні тут, ні там, ніде —
Кордонів жадних не буде,
Лиш даль далека, синя...

Остаюсь з глибокою пошаною
Анастазія Мельниченкова.
West Fort William, Canada, Ont.

Наша Кольонія.

Наш кут, або як хто каже село, хотіли люди назвати Синьків, бо всі ми відти вийшли, з залїщицького Синькова, але учитель Сенька, як писав до інспектора за пошту, то подав назву Сеньків, а не Синьків, як в Галичині є, тай таку нам надали.

Невеличка нас горстка, бо тільки до трийцять хат є, але на широкім пляцу розкинені хата від хати дуже далеко, тому й село дуже більшим видається. Самого поля, чистого не мають люди богато, бо всюди ліси, але є добрі пасовиска і сінокоси.

В нашому куті нема ні жидів, ні англїків, самі українці. Стори (склепи) є аж два, оден при ленії (гостинци), коло церкви, в Стефана Рябуха, а другий дальше від ленії в Василя Сторощука. Пошту держить теж наш п. Василь Смук, оден з найстарших поселенців на Сенькові. Церкву поставили самі люди своїм коштом, є і цвинтар, так як в краю.

В школі наука по англійськи, але учитель,— наш український і називається пан М. Лютак. Школою порядкують З трости, що їх всі люди вибирають. Вони годять учителя, мають свого писаря, що полагоджує всі письма за школу і всі рахунки тримає, тай учителеві виплачує. Гроші на школу платиться при податку.

Читальня в Сенькові є, але своєї хати не має. Книжки, більше як шів тисячки, самі українські,

стоять в поштара і відти люди собі беруть їх читати. На рік членство коштує одного доляра. Я належу до читальні і на Сенькові і на другому куті, на Роза, бо я вже на краю Сенькова і до парафії Роза записалася. Там вже люди не з самого Синькова, але і з Більча ще. До читальні в Сенькові газет не беруть, але зато самі люди виписують і українські і англійські, бо хата без газети — як чоловік без очий. З газети можна всего довідатися.

Ціла околиця, кілька таких кутів, як Сеньків, вибирають собі війта і полісмана. Жандармів тут ніхто не знає, ані пана, ані коршмара. Паном стати може кождий, хто доробиться, а коршмара й не треба, бо в Канаді не можна пити жадного алькоголю, чито вина, чи горівки. Війт має право і судити за менчі справи, а більші йдуть до міста, чи до Емерсону, чи до самого Вінніпегу.

В нашому окрузі вибралисьмо теж і свойого посла до манітобського Парляменту, українця, називається посол Якиміщак і є адвокатом у Вінніпегу.

На Роза, хоч новіщий кут, але більше людей і богатші. Лекше їм було зібрати гроша, щоб побудувати свій Народний Дім. Зібралося кілька богатих фармарів, от як пани Петро Танчак, Стефан Танчак, Семен Палій, Іван Палій, Павло Королюк, Іван Пупеза, Петро Скриньський, Василь Кучерський і другі, дали шери (вклади) по кількадесять долярів на ґрунт, матеріял, тай самі коло роботи помагали. Тепер членство коштує 75 центів на рік і з тих грошей і ще з тих, що з представлень і пікників призбирали, віддав Народний Дім довг і ще призбиралося готівки, так що цего року і стайню поставили для коней тих фармарів, що здалеку приїздять на представлення. Народний дім деревляний, має велику театральну салю, яка може помістити поверх дві сотні людей. Сцена теж гарна, декорацій накупили і придбали досить.

Скільки представлень і забав тамтого року в Народнім Домі давали і як церкву будували, то може хто з Роза ще напише до „Жіночої Долі,“ бо її і там читають.

Докія Андрушко, Сеньків, Манітоба.

Лист Диська Стахова до товаришок і товаришів в Америці і Канаді.

Дорогі мої Братчики і Сестрички в Америці. Багато маю до Вас писати. Не знаю, чи зумію, бо таких листів я ще не писав. Я називаюся Диська Стахів. Сего місяця кінчу 7 літ, ходжу до 2 кляси. Ми вчимося в 2 клясі читати і писати по українськи і по польски і рахувати до 100. Мій брат Роман ходить до 3 кляси. В третій клясі учаться дуже багато польської історії і географії, а української майже нічо. Зате ми вчимося дома. Я дуже люблю читати книжки. Я вже прочитав „Малу Історію України“, „Історію Козаччини“, „Коротку Історію України“ і „Огляд бувальщини“ Андрієнка. Перші 3 книжочки так гарно написав для нас Іван Крипякевич. Мені з князів подобався Ярослав Мудрий, Володимир Мономах і Король Данило, а з гетьманів Богдан Хмельницький. Я прочитав багато віршів Тараса Шевченка, Івана Франка: Казки, Лиса Микиту, Абу Касимові капці і інші, Руданського „Співомовки“.

Я прочитав ще більше книжок, але не можу всі вичислити. Знаю імена всіх важнійших наших письменників. На свята ходив я дивитися на гагілки. Дівчата співали „Воротаря“, „Зельмана“, хлопці стріляли та робили обороги. Другого дня було тут представлене „Козацькі діти“. Грали ті діти, що тамтого року скінчили школу. В тім представленню відважний Остап ратує житє гетьманові, а сам гине за Україну. Я дуже люблю збирати почтові марки. Маю їх 54. Найбільше маю канадійських. На марках я учуся, які є держави, котрі є републики. Учуся також, які є головні міста. Я би дуже хотів мати українську державну марку з року 1918. Сего року є дуже багато маєвих хрущів. Я помагаю їх збирати, бо вони роблять велику шкоду в нашім саді. Недавно найшов я на подвірю їдовиту гадюку. Тато зловили єї в рощіп і показали дітям в школі. В нашім селі є дуже гарно. Недалеко нас пливе ріка Золота Липа. Ходимо до неї в літі купатися. Ходимо також збирати рожу, суниці, полуниці, сжини, гриби, червоний і чорний дерен. Тут є дуже гарні проходи. На сім кінчу. Як буду в 3 клясі, то ще до Вас напишу. Здоровлю Вас щиро. — Дисько Стахів з Лазарівки.

Лист дівчинки Гальки з Манітоби.

Дорогі товаришки і товариші в Старім Краю!

Я вам забула пожелати Христос Воскрес! Але вже пропало. Нагадала собі тоді, як паску сьятили.

На Великдень, в неділю, був на нашому куті пан-отець. Ми всі поїхали до церкви, шість канад. миль від нас, і там були цілий день. Коні і фіру тримали коло Народного Дому, бо там є стайні, і Народний Дім близько церкви, а на обід ходили до вуйни Семенихи. По обіді гралися коло Народного Дому гагілки, дівчата і хлопці співали. З міста приїхав Петро, син вуйни нашої, він ходить вже на університет. Приїхала також учителька, та що два роки тому в сусідній школі вчила, і ми всі гралися. Потому хлопці грали „бейз-бол“, а ми знов пішли до вуйни Семенихи і вона оповідала, як її Петро не університет пішов.

Вуйна не багата і посилати хлопця в школу не було грошей, казала вона, але учитель сказав Петрови, що він добре учиться і повинен брати вищі ґрейди (кляси) тай того літа, як здав Петро осьмий ґрейд на фармах, пішов він на літо до фармара робити. Багато не заробив, бо і сили в нього не було багато, а ще з того що заробив, то половину віддав мамі, бо їм грошей треба, а не цілих сорок долярів лишив собі. Тай в осени, як їхав шторник (склепар) в місто, то забрав і Петра з собою. Спочатку жив Петро в знайомої фармарки з нашої кольонії, що до міста прийшла, але скоро найшов роботу в ресторанті, вечером начиння чистити. Рано і в полудне ходив до школи, а вечером на роботу. Так він перебув три роки і здав одинайцять ґрейд і записався на університет. Тому, що тепер дороща наука, то він розносить ще по полудни газети. Тим помагає собі дуже багато студентів, бо це вже такий звичай там у місті, що газети продають студенти. І як ми були в місті, з мамою, то я виділа Петра з газетами. Він мав через плече велику торбу, а на ній було написано „Free Press“. На літо більша часть студентів йде на роботу: хто до фармарів, хто де інде. Так заробляють собі на науку.

Я піду теж до міста вчитися. Дівчатам лекше найти собі роботу, як хлопцям. Велика часть тих дівчат, що приходять в місто вчитися до гай-скулу (High School — гімназія), йдуть до домів, послугують при обіді, вечері, сніданню, держать порядок в хаті і за те дістають харч, мешкання і можуть ходити до школи. В газетах все є такі оголошення. І я так зроблю.

Але покищо свята скінчилися і ми з Івасиком ходимо знов до нашої школи на кольонії, а по науці помагаємо вдома коло худоби і коло хати.

Здоровлю вас всіх, ваша

Галька з Манітоби.

Про збирання лічничих рослин до домашньої аптички.

Кожда дбаюча про здоровля своєї родини хазяйка повинна собі в літку придбати ріжних лічничих зел та ягід, щоби потім на протязі цілого року в разі занедужання уміти й самій дати раду та часто запобігти поважній хоробі, а то, не дай Боже, й смерти.

Давно збиранням зел займалися лише знахорки та ворожки, які ними чуда доказували. Нині пишуть про це досвідчені люди в газетах та книжках. Тому і ми під цю літню пору будемо пригадувати нашим читачкам, на які зела або ягоди прийшов час збирати і що з ними робити.

Арніка. По наших лугах та лісах росте досить висока ростина, що цвіте жовто, яка називається **арніка.** Збираємо з неї цвіт, листя й корінь і або сушимо їх, або свіжі намочуємо в фляшці в чистім спіритусі. Коли постоїть так яких кілька днів, тоді маємо готову есенцію, що дуже добре ділає, як її приложити на свіжі рани, щоб не кривавили дуже, на потовчення, пухлину, укушення оси і тд.

Бабка. (Spitzwegerich, Plantago lanceslata). Росте вона в нас дико на межах, дорогах і зарінках. Свіже, чисто сполокане листя бабки прикладається до застарілих ран, щоб не гноїлися. Випар з сухого листя добре пити рано й увечері проти нежита. Як хто плює кровю, заживати сік з бабки. В тій ціли товчеться свіже листя бабки в чистенькім каміннім начинню, витискається з нього через чистенький платочок сік, переварюється з медом або цукром і дається хорому по одній малій ложочці три рази денно.

Бзина. (Бузина. Schwarzer Hollunder, Sambuccus nigra). Вивар з сушеного цвіту помагає проти пропасниці (фобри), а також викликає поти. Вивар з коріння лікує водну пухлину, гонить мочу. Вивар з сушених ягід помагає проти нудностей. Спідню кору (білу), наскробану тонко, уживається при запаленню скіри й рожі. Овоч бзини, яко мармоляда, помагає на кашель і хрипку.

Центурія (Tausendguldenkraut. Irythraca centurium). Росте у нас дико по зарінках і лісах, цвіте дрібно, рожевенько. Сушити цілу ростинку в цвіті. Вивар з неї, коли пємо його натще, додає охоти до їди, ділає корисно на утробу, нирки; помагає при малокровю.

Липовий цвіт (Lindenblüte). Вивар з цвіту липового викликує поти, лікує застарілий кашель, зафлегмлення легенів, а також слабість жолудка й нирок. Пити по одній склянці рано й вечір.

Суниці, ягоди (Fragaria). Висушене листя заступає чай. Ягоди мають в собі залізо і через те скріпляють здоровля; крім того чистять кров, помагають на гостець (ревматизм). Хто може, най не занедбає в літі споживати денно склянку ягід самих, або ще ліпше — мішаючи їх з півлітрою молока й цукром. Крім того, з суниць робимо дуже добре варення (конфітури) та мармоляду.

Черниця (Heidelbeere, Vaccinium myrtillus) у нас звана також „афинами". Ягідки сушити, а вивар з них дається пити хворим на бігунку або взагалі проти розвільнення. Можна черниці також пересипати цукром й зливати той сік, що стече, й давати пити хворим, або й здоровим до чаю. Робимо з афин дуже добрі й здорові повила, мармоляди, наливки, а також вина, а все це дуже добре ділає на біль шлунка. Які рослини збирати в липні, подамо в черговому числі.

Боротьба з мухами.

Мухи найбільше розносять заразливі бакцилі, а тому ця погана комаха, до якої ми звикли, є страшним нашим ворогом. І не даром англійці назвали мухи найнебезпечнійшим диким звірем. Перед війною одна французька газета визначила 10 тисяч франків нагороди тому, хто видумає найліпший спосіб на нищення мух. Нагороду одержав той, що порадив поливати нафтовою ропою купи навозу, смітники, кльоаки і др. місця, де гниють материї органичні, а мухи, складають у них яєчка.

Що робити, щоб якраз ці яєчка нищити й не допускати, щоб по наших господарствах намножувалося стільки мушні? Передовсім тримати чистоту. Сміття складати на купи компостові далеко від хати в куті саду. Гній часто з стайні викидати, й тримати в вогкости та не складати близько хати. Поливати його як і всяку нечистоту й сміття нафтовою ропою. Дуже добре є посипати гній, сміття і всяку нечистоту порошком торфовим що лишається з торфу, як беруть його на опал. Вимітати чисто стайні з пороху, павутиння, білити часто стайні й хату, а стіни стайні розпилячем сприскувати вапном. Мухи нищить також вапняна вода з додатком карболевого квасу або формаліни. Від цього запаху мухи втікають. Взагалі старатися щоб не було ніякої нечистоти, на якій моглиб мухи складати яєчка. Вітрити добре хату, т. є отвирати всі вікна й двері в хаті, бо мухи не зносять протягу. В стайні поробити на літо в горі отвори, щоб був протяг. Вікна й двері в стайні покропити синьою фарбою, якої мухи не люблять.

В хаті тримати чистоту, вимітати сміття з всіх кутів, ніколи ніякої їди не лишати на верха ненакритою. Навіть хліб чи кулешу на столі прикривати добре решетом чи ситом. На набіл, омасту й іншу їду мати в хаті та в коморі шафку чи полички з дверцятами затягненими рідким а дешевим полотенцем, або мусліном чи т. зв. органтиною.

Нищити мухи липкою мастею, яку можемо робити самі коли розтопимо 20 декаграмів столярської смоли, додамо тількож чистої терпентини і 5 ложок олію. Тим насмаруємо папір чи прутики і порозміщуймо в хаті та стайні.

Хоронім малі діточки від слабости.

Кожда мама знає, кілько дітей паде жертвою небезпечної літньої бігунки.

Редакція „Жіночої Долі" постаралася о довший виклад про цю слабість, і про способи як хоронити діти перед нею й запобігати їй.

На жаль малий розмір нашого часопису не дозволив нам видрукувати його, а тому ми переписали його в більшій кількости на машинці і на бажання можемо вислати нашим читачкам за зворотом кошту переписання й пошти.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що робимо в городі в червні.

Обгортаємо городовину, найкраще по дощі; а як посуха, то наперед підляти (коновочка з ситком в господарстві конечна!) Взагалі в посуху треба городовину, особливо цвітну капусту (каляфіору,) капусту звичайну, салату, помідори, салєри, редьківку, добре підливати, бо без підливання городовина в посуху не виростає, як повинна, і не має доброго смаку.

Помідори завчасу привязувати до паликів, щоб росли простенько. Як підростуть, пасемкувати т. є. проріджувати галузки: дрібні гони витинати, а лишати тільки головні. Обсапувати огірки, каляфіори. Розсаджувати решту розсади. Піддати капусті чілійської салітри. Не садити розсади загусто, бо городовина буде дрібна.

Нищити гусельниці, личинки комах та шкідники-мотилі, що складають свої дрібнесенькі яєчка в свіжий навіз, бо з цих яєчок повстають пізніще гусельниці, що нищать збіжжя й городовину.

Виполювати хопти, не давати їм дозрівати, бо занечистять нам цілий город. Садити пізні огірки найліпші на зимове квашення. Вчасні огірки поливати. Садити на пізніщу ярину цукровий горошок, шпарагову фасольку.

У трускавок обтинати вуси, лишаючи лише стільки, що потребуємо на розсаджування. Трускавки збирати в погоду і як роса обсохне; якщо на продаж, то з хвостиками на палець довгими. По скінчених зборах кінчики в шпарагарні розгорнути, грядку погноїти.

Купи компостові перевернути. Закладати збірники на гноївку біля стайні, як то ми радили в ч. 3. з року 1925. „Ж. Д.“ Не марнувати її, бо це велике добро в господарстві.

Калина.

Евд. Стахова.

Як обходитись з молоком, щоби мати добре масло й сир?

Доброта набілу залежить в першій мірі від **чистоти.** На торзі набіл тим ліпше платиться, чим він є чистійший. Мійські господині наказують своїм слугам, коли їх посилають на торг: „Уважайте, чи чиста та газдиня, що у неї купуєте“, бо виносять, що коли господиня чиста, то і набіл у неї купований буде також чистий. Часто чується нарікання: „Селянин хотьби мав найліпше молоко, зіпсує його через невідповідне поступовання з ним“.

Як обходитися з молоком підчас доєння?

Вже підчас самого доєння повинно бути усунене все, що може занечистити молоко. Порядки в стайні повинно робитися перед доєнням. Коли доїльниця входить до стайні, щоби доїти корову, гній повинен вже бути вичищений, корова вичесана щіткою, або витерта добре віхтем соломи з порохів — стайня провітрена — підчас доєння не порошити сухою пашею, бо з воздуха занечищеного пилом і випарами з гною дістається до молока велика маса для нашого ока невидимих, дрібних животинок, званих бактеріями — які викликують ріжні хиби молока як: гіркість молока, тягнення, синя і червона краска молока — а також передвчасне киснення його. Доїльниця повинна бути також чиста, а передовсім мати добре умиті руки. Коли вимя корови занечищене гноєм, треба обмити його літною водою і витерти чистою стиркою. Коли ні, вистарчить добре витерти вимя сухою стиркою від пилу. Доїти треба обома руками, цілим пястуком (кулаком), а не двома пальцями. Пальці не мачати в молоці, як дехто робить.

Тому, що через отвори в дійках любить діставатися бруд до середини дійок — перші каплі молока повиннося зцеркати поза дійницю.

Коли корова молоко припустить, доїти треба скоро, натомість треба дуже старанно молоко видоювати, а тим самим спонукувати корову до більшої молочности. Коли в вимю хоть троха молока остає, корова молоко присушує.

Видоєне молоко треба як найскорше винести зі стайні і процідити через цідилко, вистелене чистеньким платком, який повинен бути за кождий раз виполоканий теплою водою.

Переховування молока.

Молоко має одну прикмету, на яку наші господині мало, або і зовсім не звертають уваги, а то що воно дуже легко втягає в себе всякий сопух — задуху, а скоро їх раз натягне, вже з него більше доброго масла не буде. Молоко повиннося переховувати в холоднім, провівнім місці, а не в нечистій кухні, де є всякі випари, або в затухлій коморі, чи пивниці. Добра господиня, яка числить на те, щоби зробити масло найлучшої якости, а тимсамим осягнути можливо найвисшу ціну на торзі, постарається о відповідне місце на переховування молока, в літі холодне, в зимі тепле. Найліпша температура є +15°C. Коли в зимі молоко мусить підсідатися в кухни, то треба дбати о усунення всяких сопухів (задухи, диму і всяких запахів).

Що робити, щоби на молоці підсідалося більше сметани?

Господиням, які не мають збуту на свіже молоко, а продають масло і сир, розходиться о те, щоби на молоці, підсідалося можливо найбільше сметани. Треба отже знати, на чім полягає підсідання сметани і що на нього впливає додатно. Товщ молочний находиться в молоці в вигляді малесеньких кульочок, більших і меньших. Тому що товщ молочний є лекший від молока, кульочки ті виходять поволі на поверхню молока, насамперед більші, опісля меньші. Ходить о те, щоби як найбільша часть тих кульочок вийшла на верха. Треба отже усунути те, що перешкаджає підходженню кульочок. А перешкаджають йому дві річі: рух в молоці і киснення, а через те і гуснення його. В свіжім ще теплім молоці розпочинається зараз по наставленню його рух через те, що верхні остуджені верстви молока опадають на спід, а тепле молоко підходить до гори. Щоби отже сей рух як найскорше скінчився, треба молоко сейчас по доєнню остудити. Найліпше вложити його в зимну воду мішаючи доки не охолодиться. В молочарнях мають до того осібні приряди — звані холодниками. Охолодження молока перешкоджує ще і другому лихови, — передчасному кисненню молока. Найбільші кульочки товщу підходять найскорше і з них осідає найперша густа верства сметани; найменьші підходять на самім останку і творять спідну рідшу верству сметани. Звичайно до 1. доби підходить найбільша часть кульочок. В другій добі підходить вже незначна часть найменьших кульочок товщу. Коли молоко квасніє скорше чим до доби, воно стає

скоро густе і товщ молочний вже не може дістатися на верха і часть його остає в кваснім молоці. В холоднім місци молоко квасніє поволи і через те на нім підсідається більше сметани.

В яких начиннях підсідається найліпше сметана?

Найліпше підсідається сметана в начиннях рівно широких, або в горі ширших і не високих. В дуже високих начиннях кульочки молочного товщу потребують дуже довгого часу, щоби підійти на верха. Найгірші є начиння широкі в долині, а вузші в горі, або начиння найширші посередині. В таких лише ті кульочки товщу підходять до гори, котрі не натрафлять на стіну, при якій мусять задержатися. Що до матеріялу, то найліпші до переховування молока є начиння з білої поцинкованої бляхи, яких загально уживають в молочарнях. Вони є дуже тревалі, молоко в них скоро стигне і легко їх вичистити. Натомість непрактичні є начиння глиняні, неполивані. Раз що вони є дуже пороваті і між дірочками їх остає багато товщу. Подруге вони не даються добре вичистити, молоко в них квасніє дуже скоро і сметани підсідається мало, Мимо того наші селянки завзято їх тримаються, бо вони є дешеві і що в них ніби підсідається найбільше сметани. Якщо вже триматися гляняних горшків, то постарати бодай о поливані рівно широкі, або ширші в горі. Начиння молочне належить докладно вимити теплою водою, опісля випарити, а накінець сполокати зимною водою.

Як поступати зі сметаною.

Сметану можна збирати вже по одній добі (кохлею з острим берегом). Не треба чекати, аж вона цілком згусне і скваснів, бо чим вона довше стоїть, тим більше псується, а масло зі старої сметани зроблене, не буде ніколи таке делікатне, як масло зроблене зі свіжої сметани, мало ще квасковатої. Коли сметану муситься переховувати кілька день, то належить зілляти її в високе начиння, поставити в зимнім провівнім місці і бодай раз на день перемішати.

Роблення масла.

Роблення масла полягає на тім, що кульочки молочного товщу, які в молоці є плинні, через потрясення стають ціпкі і збиваються разом. Масло можна робити з квасної сметани, або з солодкої; з квасної робиться найскорше при температурі + 17° С., а з солодкої при т. + 13° С. Приписану температуру повинна сметана мати ще перед робленням. Підчас роблення масла треба уважати, щоби сметана занадто не огрілася, та щоби температура її не піднеслася висше, як о 2° С. при квасній та о 3° С. при солодкій сметані. Чим сметана теплійша, тим поволійше треба масло робити. Робити треба одностайно, а не раз заскоро, то знов заповоли, а тогди буде масло гарне, круписте. В нім буде мало маслянки і воздуха і дасться скоро витиснути. Роблення масла треває від 20—60 м. З квасної сметани воно робиться скорше, з солодкої довше. На 1 kg. масла треба при збиранню сметани звичайним способом 30-35 літрів молока. Коли сметанку відбирається при помочи машини, званої центрофугою, треба на 1 к. масла лише 25 літрів молока.

Для того господині, котрі хотять мати багато доброго і дорогого масла, повинні хотьби по кілька разом (мати, доньки, сестри) зложитися і спільно купити малу центрофугу — яка їм в короткім часі добре оплатиться. Обчислено, що на 4 добрі корови вже оплатиться купити машину — і маємо тоді тільки сметани, як від пятьох. На селі жіноцтво, що належить до кооперативи, повинно жадати, щоб заряд кооперативи купив для своїх членів центрофугу для їх спільного ужитку. Мала машина коштує тепер около 120 зл. Розуміється, що треба научитися, як з нею обходитися, щоб таку дорогу машину не попсувати. Але й масло без машини може бути добре, як що уважаємо, щоб сметана була свіжа, чистенька, коли відкидаємо з неї старанно чорні приплісніли вершки та робимо масло в чистій масничці, а хотьби в чистенькій великій фляшці.

Коли масло збилося в грудки, є вже готове. Тоді відціджуємо його від маслянки через сито і вигнітаємо з нього маслянку. Полокання масла є лише тоді потрібне, коли масло робиться зі старої, квасної сметани. Масло, роблене з молодої, менче квасковатої сметани, є найсмачніще, коли його зовсім не полочемо, а тільки витискаємо маслянку. Солиться масло на те, щоб сіль витягнула з него до решти всю маслянку і вогкість. Тоді масло може довше стояти і не псується. Уважати лиш, щоб сіль була дуже мілка, бо грудки соли не розпускаються в маслі. На 1 kg. масла дається 2-3 декагр. соли. Добре є насолене масло по кількох годинах ще раз витиснути, а для продажи не складати в горнята — лиш накласти його тісно в фунтові і пів фунтові деревляні форми, які загально уживають по молочарнях. Форми ці треба перед наложенням змочити водою, щоб масло легко з них випало. Як хто не має форми, то треба в кооперативі розважити на фунтові й пів фунтові кавалочки, виробити їх гарно й покарбувати, зложити на чисто виполокані листочки або воскований нарочно до масла призначений папір — поскладати до чистенького, вистеленого скатертю кошика і так продавати, доки зовсім свіже. До продажі масло не треба солити, оскільки продаємо його зовсім свіже.

Памятаймо при виробі масла ще одно: воно не сміє бачити сонця, не прикрите лежати на воздусі, бо коли полежить так хотьби кілька мінут, набере поганого смаку і стратить на вартости! Тому, як масло на довше держання, зразу, як зробимо, складаємо в чисті горнята, кладемо зверху чистеньке вогке полотенце і насипаємо на верх мілкої соли. Тримати його на холоді.

Сир.

В домашнім господарстві робиться сир лише з квасного молока. З солодкого робиться також сири за доданням гляґу (гляґ одержується з жолудка ссучого теляти) при відповіднім огріванню. У нас в той спосіб робиться лише бриндзю з овечого молока.

Сир з квасного молока робиться в той спосіб, що молоко огрівається доти, доки сировина не відділиться від сирватки і не зітнеться. Притім треба уважати, щоби сир не перегріти, бо буде засухий. Коли заслабо відогріється, буде мати в собі забагато сирватки, яка вже не дасться відділити. Відогрітий сир повинен вистигнути. Опісля зціджується злишню сирватку, а сир дається до рідкого ворка, щоби сирватка зтекла. Наконець прикладається ворок кружком і обтяжується каменем, щоби сирватку, яка ще в нім остала, витиснути. В місті радо купують сир в цілих кавалках так на торзі, як і до склепів до розпродажи, бо такий сир хоть

і несолений так скоро не псується і є о много апетитнійший, ніж роздроблений. І тут конче треба піти в своїм селі до крамниці і відважити собі сир на пів фунтові і фунтові кавалки, так як се роблять пр. німки в Коломиї. Селянки з під Коломиї добре знають, як радо у них купують набіл. Кожда з них стоїть на торзі чисто присідіта з чистеньким кошиком під пахою, застеленим чистим полотенцем. В кошику має гарненько поприкривані фунтові і півфунтові кавалки сира і масла. Ніхто не сперечаєся з ними о вагу, ані не торгуєся, бо знає, що добрий набіл варта добрі гроші!

Всячина.

Жінки, уважаймо!

В Польщі останніми часами зайшла важна подія. Маршалок Пілсудський, що вже раз правив Польщею, а відтак усунувся, вкінці не міг дивитися на те, що діється в Польщі, зібрав прихильні собі війська, пішов з ними до Варшави й примусив президента Войцєховського уступити. Правління краєм тепер в руках маршалка Сойму Ратая, заступника президента, але вже швидко прийде до вибору нового президента, а правдоподібно, що теперішній Сойм буде розвязано і таким чином швидко прийде до нових виборів до Сойму.

От тому треба й нам, жінкам, більше слідкувати за ходом справ, читати газети, ходити на всякі політичні збори, які муть скликати управи наших політичних партій.

Не забуваймо, що ми, жінки, маємо рівне право з чоловіками; що жінка так само, як і чоловік, котра скінчила 21 рік життя, не тільки що може, а має обовязком взяти участь в голосованні на послів. А ще більше: будемо жадати, щоби з поміж наших чільних **жінок** було декілька вибрано **послами.**

Це не малої ваги річ, хто заступатиме наш нарід; тому жіноцтво мусить відтепер пильно стежити за тим, що в нас діється; мусить пильнувати й того, щоб і наші чоловіки не давали послуху хитрим підшептам та не запродали свого голосу за панську ласку та келішок горівки.

Виконаймо совісно свій громадянський обовязок.

Діточі захоронки.

В с. Воскресінцях та Вербіжі нижнім під Коломиєю заходом „Рідної Школи“ відкривається діточі захоронки. В праці біля заснования цих захоронок дуже щиро помагали відпоручникам „Рідної Школи“ місцеві селянки: в Воскресінцях — Марія Бабушак, а в Вербіжі нижнім — Ксеня Урдейчук.

Честь свідомим громадянкам! Честь громадам, що перші в коломийщині зрозуміли велику вагу передшкільного виховання й заводять у себе такі гарні установи.

Нові жіночі кружки.

В селі Опришівцях, Станиславівського повіту, завязано жіночий кружок при „Просвіті“. При тій нагоді на руки п. Ст. Барановської, голови жіночої секції при Станиславівській Просвіті, 28 членкинь цього кружка зголосили передплату на „Жіночу Долю.“ В Гусятині заходом копичинецької філії „С. У.“ відкрито також кружок „С. У.“ Тут на руки п. Ст. Савчаківної, голови філії „С. У. в Копичинцях, зложено на пресовий фонд „Ж. Д.“ 26. золотих.

Гарні постанови.

На зборах філії „Просвіти“ в Борщеві рішено, щоб кожда читальня в цілім повіті передплатила наш часопис.

Це саме переводить і Ходорівський повіт.

Якби так більше!

Завдяки пожертвам на пресовий фонд наших милих прихильниць з Вест Форт Вілліяма і Форт Вілліяма, Саск., Канада, ми маємо можливість це число „Ж. Д.“ видати на 16 сторінках, а не на 12, як були заповіли в попередньому числі

Позір!

Звертаємо увагу коломийщини що, до читалень, кооператив, кружків У. П. Т., які мають більше членів жінок, також до окремих жіночих кружків, радо поїдуть наші члени коломийського жіночого товариства з відчитами на ріжні цікаві теми, як от: про плекання немовлят, як охоронити малих діток перед небезпечною літньою бігункою, як жінкам жити, щоб бути здоровими, про завдання жінки під теперішню хвилю, про діточі захоронки та садки, про жінки від найдавніщих часів по нині і др.

Просимо тільки зголоситися устно чи письменно до ред. Жін. Д.“ або до „С. У.“ в Коломиї й умовитися, коли та в який спосіб прелєгентка має на село дістатися. Там де доперва завязується Жіночий Кружок, радо поможемо його зорганізувати.

Жінки сіл чи місточок! не ждіть, щоб вас хтось орґанізував; нехай одна цікава з поміж вас збере десяток таких самих товаришок й повідомить про це повітовий Союз Українок, а він вже поможе до заведення Кружка Союза Українок чи Секції при місцевій читальні чи кооперативі. Орґанізаціям, що працюють серед сільських кружків, може редакція служити деякими готовими викладами за зворотом кошту переписання 60 гр., кромі порученої посилки.

А також послужимо всказівками, на підставі яких підручників можуть собі самі опрацювати виклади. (На кошт кореспонденції просимо залучати почтові марки).

До наших прихильниць за морем.

Подаючи список шановних громадянок, які зза моря поспішили на поміч свойому журналові через складки на пресовий фонд та приєднання передплатниць, висказуємо заразом свою сердечну подяку за їх жертви й труди. А передусім дякуємо паням А. Мельниченковій та А. Бойковій у Вест Форт Вілліямі, К. Білон у Форт Вілліямі за придбання передплатниць та урядження збірки на пресовий фонд, п. Савелі Стечишин в Reell Dana, Sask за поширювання нашого часопису, панні А. Королишин в Шікаго, Ілл., за зібрання передплатниць та труди біля уладження „Бонкс-Парті“ в Шікаго, яка принесла 16 долярів на пресовий фонд „Ж. Д.“.

Та не менше, як за поміч матеріяльну, вдячні ми за слова заохоти й признання, які висказують нам наші прихильниці з Канади та Америки, за ті цікаві дописи, які дістаємо від них. Ми з великою приємністю містимо їх, як докази високої свідомости й патріотизму наших сестер за морем.

Дорогі товаришки, це не тільки редакція „Ж. Д.“, але все старокраєве жіноцтво з великою радістю й цікавістю вітає вістки від вас. З них же вперше довідуємося про Вашу працю, про Ваші змагання. Нам усім радісно дізнатися, що всі ми, без взгляду на простори й кордони, йдемо до одної мети: через освідомлення жіноцтва до відродження нашого народу.

Просимо й інші товариства й окремі громадянки навязувати з нами ближчі зносини, ділитися з нами своїми поглядами й досвідами, висказувати

свої побажання. Це зблизить Вас з Вітчиною, яку ви давно покинули, а може й знаєте тільки з оповідань своїх старих батьків. Це зеднає нас в одну велику, свідому своєї сили й ваги сімю.

За ред. „Ж. Д.“
О. Кисілевська.

На пресовий фонд „Жіночої Долі“ зложили слідуючі особи на руки А. Бойкової і А. Мельниченкової у Вест Форт Вілліямі, Онт. Канада.

А. Бойкова **75 центів.**

По 50 цент.: В. Козаченкова, О. Ткачева, К. Ємчукова, В. Білінський, П. Шелепюк, Д. Василенькова, М. Курилюкова, Й. Чепесюкова, А. Печева, А. Лукава, О. Бабина, О. Шевчукова, З. Підскальна, К. Когутова, А. Мельниченков, В. Богоносова.

М. Качанова **45 цент.**

По 25 цент.: М. Івасенкова, К. Паламарчук, Г. Львівська, А. Костюкова, М. Мандзюк, З. Вербіцька, А. Глуканюкова, Й. Сафронюкова, М. Сліпакова, Я Чорноус, І. Михайлюк, З. Бучовська, В. Бабин, І. Лобій, В. Сирота, А. Чернявська, М. Штаньгрова, М. Сидорова, Т. Поперечний, Й. Євчин, Ф. Бойкова, Кар. Зазуля, П. Антонюк, П. Юріїва, А. Ганчарикова, І. Кондратович, В. Соловій.

П. Курилів **20 цент.** П. Юріїва **15 цент.**

Разом 16 дол. і 30 центів.

Т-во ім. Св. Ольги Regina, Sasc. Canada 50 цент. Др. В. Сіменович, Шікаго, 5 дол., Комітет по улаштуванню „Бонко-Парті“ в Шікаго 16 дол.

На пресфонд від Т-ва ім. О. Басарабової у Форт Вілліямі, Онт. Канада.

Т. Лиса **1 дол.** — Е. Венгер **50 цент.** — **По 25 цент.:** К. Білон, п. Рибаковська, М. Лиса, п. Антонюк, п. Ончаленко, Е. Гайовська, п. Бойко, п. Горбачевська. — **По 15 цент.:** п. Цибульська, п. Андрус. — З. Т. **40 цент.**

Члени „Просвіти“: **по 25 цент.:** п. Мензюк, п. Ющинин, — **по 10 цент.:** п. Деренівський, Е. Крук, — **по 5 цент.:** п. Ландяк, п. Дробінястий. — Разом **5 дол.**

На пресовий фонд Ж. Д. зложили в Краю: Пані з Надвірної: Гальшка Саноцька 10 зл., Ольга Бучинська 4 зл.. Луців 2 зл., М. Гасюкова 2 зл. Марія Банахова 10 зл., Амалія Микицей 10 зл., Свищева 10 зл. Николайчукова 10 зл., Марцінковська 3 зл, Пазя Луциківна 4 зл., Оришкевичева 1·50 зл., А Гречківська 5 зл., Лилик 3 зл., Марта Заячківська 13 50 зл. Наталя Цебрівська 4 зл.,

Пані з Калуша разом — 31.50 (назвиська подамо пізніще), „Союз Укр.“ 8 зол. **З інших міст:** А, Березова 1 зл. М. Вонсова 3 зл., „Союз Укр.“ в Раві Руській 10 зл., Укр. Жін. Союз в Празі 5 зл., „С. У.“ в Сокалі 10 зл., Т-во Укр. Жінок в Станиславові 25 зл. Ярослава Мандюк 1 зл. п. Ясеницька Ходорів 5 зл. Союз Укр., Кути 5 зл.. С. Укр. Рогатин 5 зл. І. Паарова 5.80 зл., На зборах в Гусятині 26 зл. п. Ір. Лунева 1 доляр., Від т-ва Жін. Гром. в Рогатині, як чистий дохід з комерсу, уладженого т-вом по Шевченківськім концерті — 5.45 зл. Жіночий Кружок в Коломиї за березень, квітень: 85 зл., „С. У.“ в Бережанах 10 зл.

Усім жертводавцям редакція складає щиру подяку. — (Виказ жертв далі буде).

Переписка редакції.

П. Т. Українських Жінок: 1) ім. М. Марковички в West Fort William, Ont, Canada. 2) ім. О. Басарабової в Fort William, Ont. Canada, 3) ім. Св княг. Ольги в Regina, Sasc, Canada Ред. „Ж. Д.“ сердечно вдячна за щирі слова заохоти й побажання гарного успіху часописові. Тішимося, що праця наша находить і у вас, сестри, сердечний відгомін. Гуртування, зближення всього жіноцтва це наша головна мета. Дописуйте нам про своє життя. Заохочуйте інші жіночі гуртки, щоб навязували з нами зносини. Щиро вітаємо усіх членкинь товариств!

Вп. П. Ліза Круківна (С. У.), Краків Дуже втішили нас Ваші слова признання для нашого журналу. Якби всі так відносилися до нас, він скоро перемінився б у двотижневик. Опис вашої хосенної роботи помістимо в чергових числах. Брак місця прешкаджає нам подати не одну хосенну вістку. На обіцяний виклад ждемо.

Вп. П. І. Лунева, Борщів. За таке щире відношення й поширювання „Ж. Д.“ ми сердечно вдячні. Якби так більше було таких повітів, як ваш. За даток на пресовий фонд 1 доляра щира дяка!

Вп. П. Стефанія Савчаківна, Копичинці. Велика дяка за труд і цю сердечну память про свій часопис! Гроші за часопис і жертви на пресовий фонд дістали і щиро дякуємо Вам і всім, що пішли за Вашим кличем. Пишіть про гарну працю в Вашому повіті.

Вп. П Стефанія Барановська Гроші дістали. Сердечно вдячні за таке горяче поширювання „Ж. Д“. Придбати 28 передплатниць в одному дні і в однім селі це не кождий потрапить! Напишіть про ваші кружки по селах, як і про успіх куховарських курсів. Просимо дуже.

Вп. П Нірвана, Станиславів. Просимо подати нам свою адресу, на яку ми могли б ширше написати в цій справі.

Вп. П. М. Дубляницька, Рава Руська. Забули на свою пропозицію? Нагадуємо і ждемо.

На увагу матерям!

Кожна мати: селянка чи міщанка, заощаджує при закупні пару сотиків, щоби своїм діточкам купити щось солодкого. День у день це діється і день у день немала скількість грошей переходить у чужі руки. Чому в чужі?!... Бо наші люде дуже мало звертають уваги на те, де вони купують і що вони купують. Кожний з нас знає ті малі крамики з цукорками, коло яких товпляться люде. Цукорки обкурені порохом з вулиць, окружені роями мух, не дуже надаються на подарунок для дітей. А ще колиб люде знали, з чого і як вони вироблювані, то певно не купувалиб їх.

Потім діти хорують і родичі навіть не догадуються від чого.

Тому, хто хоче купити своїм діточкам цукорків, нехай іде до своїх кооперативних крамниць чи до Народної Торговлі і там купує здорові і найліпші цукорки української фабрики **„Фортуна Нова“**

Кооператива „ЖІНОЧИЙ БАЗАР“

в Коломиї, в Народнім Домі

поручає отсі товари:

панчохи і скарпитки в ріжних якостях, рукавички, ковнірці і краватки, шлийки, великий вибір мила тоалєтового, нитки до машини, нитки DMC до вишивання (самодільщина), а також відзнакн для товариств пожарно-руханкових „Лугів“.

Передплачуйте „ЖІНОЧУ ДОЛЮ!“

Одиноκий популярний жіночий місячник.

Передплата виносить: **в краю:** на квартал 1 50 зол. на піврік 3 — зол. на рік 6 — зол.

Увага: Зголошувати передплату та вносити гроші належить до редакції (Коломия, вул. Нова, 1). Особисто в Коломиї можна вносити передплату в Жіночім Базарі (Нар. Дім).

Для заграниці: на рік — 1 амер. доляр і 50 центів (або рівровартість в краєвій валюті).

Увага: В. Ш. передплатниць (ків) **з Америці і Канаді** просимо зголошувати передплату та вносити гроші на адресу:

„Dr. W. Simenowicz 1286 Milwaukee Aue, Chicago. III. U. S. A“.

А в Канаді — крім того, заступником нашої редакції ще є: „Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Aue, Winnipeg, Man, Canada“.

Веселий кутик.

СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ.

Господар хати.

Мужик лиха наробив,
А жінки боявся, —
Сюди-туди по кутках,
Тай під піл сховався.
Та лопатою під піл:
„А вилізай, враже!“
А той далі у куток,
Тай до неї каже:
„Геть, погана сатано!
Геть, бісова мати!
Тепер мене не займай:
Я — господар хати!“

Жалібний дяк.

А що тільки в церкві дяк
„Іже“ заспівае,
Бідна баба у кутку
Мало не вмлівае.
Аж завважив тее дяк,
До неї забрався:
„Чого плачете ви так?“
Стару запитався.
„Як не плакати мені, —
Стара баба каже, —
Коли мене голос ваш
Аж за серце вяже.
Так колись моя коза
На льоду кричала,
Як там її звірина
Бідну розривала.

Моторна.

— Марійко, а де ж мама?

— Прошу пані зачекати: мама ще перед двома годинами пішли на пять хвилин до сусідки. Зараз прийдуть...

На ярмарку.

Підстаркуватий і поганий парубок до селянина з сусідного села:

— Дядьку Іване, ото ваша донька?

— Так, то моя Василинка...

— Файна дівчина. Ото для мене наречена... Може би ми побралися?...

Селянин усміхнувся:

— Ні, ви напевно не поберетеся..

— Чому? Хиба їй що бракує?

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.

І. поверх (напроти суду).

Першорядне дентистично — технічне заведення

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.

Клієнтелю з провінцій відправляє негайно.

Купуйте тільки в складах

„Народної Торговлі“

у Львові й на провінції

НАСІННЯ буряків, конюшини, ріжних трав, і всіляких цвітів славної фірми „Мавтнер“.

Склад в Коломиї, Ринок ч. 48.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА“:

1 Чайківського: На Уходах I і II том 3·— зол.
2 Мордовця: Гетьман Мазепа I і II том 3·— зол.
3 Гоголя: Тарас Бульба в образ. 1·50
4 Ординцева: Запорожці в Сарагоссі 1·50
5 Куліша: Чорна рада 1·50
6 Чайківського: Віддячився 1·50
7 Чайківського: За сестрою з образ. 1·—
8 Куприна: Сулямі 1·—
9 Кузьмової: Проти филь 1·—
10 Мельника: На ріках Вавилон. —·30 сот.

і богато инших. Замовляйте на адресу:

Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька, ч. 7.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-12.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“

в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

Спеціяліст для недуг жіночих і положництва оператор

Др. КОСТЬ ВОЄВІДКА

бувш. асистент Марійського шпиталя в Берліні і оператор ґінекольоґічно-положничої клініки проф. Вагнера в Празі.

Станиславів, вул. Липова 3.

ординує 3-5. телефон ч. 332.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. З друкарні М. Бойчука в Коломиї

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, липень, 1926. Ч. 7.

Слухачки просвітних курсів „С. У.“ в Борщеві на чолі з панями виділовими: І. Луневою, Л. Смалевою й Воркуновою.

Від редакції.

Звертаємося до Впов. наших передплатниць і прихильниць з горячим зазивом:

Якнайскорше вирівнати залеглости за минулий піврік і вносити дальшу передплату.

Приєднувати нам нових передплатниць!...

Збирати датки на пресовий фонд!...

Тих шановних читачок, що від ряду місяців побирають „Ж. Д.“ і — ані заплати не внесли, ані не відмовилися і не звернули тих чисел, що їм надсилалося, — просимо негайно вислати заплату, або звернути часопис.

Для одиниці 50 сот. на місяць або 1·50 зол. на чвертьрік — це дрібниця, — але сотні таких байдужих читачок для часопису це руїна.

Будемо змушені взивати таких несовістних громадянок в часописові поіменно до заплати.

А це ж стид для жіноцтва!

РЕДАКЦІЯ.

О. Галичанка.

Важна справа.

Справа виборів до Сойму стає для нашого народу чим раз більше пильною і важною. Про ню усюди говорять, накликують до уваги, а що ми, жінки, — кожда, що скінчила 21 рік життя, — маємо також право виборче й таксамо нарівні з чоловіками будемо, як прийде час, голосувати й вибирати послів, **мущин чи й жінок,** — то гадаю, що буде цікаво застановитися над тим, що це таке сойм та сенат та яке вони значіння мають для держави й горожан, котрі дану державу замешкують.

Тут скажу ще одно: повні права, повний розвиток народнього життя може дати тільки власна держава, своя законодатна власть. І тому кождий живий народ стремить до здобуття цього найбільшого добра, до здобуття права самому розпоряджатися своєю долею.

Одначе, коли вже доля хоч би часово поклала якийсь нарід в таке положення, що приходиться йому жити під чужою владою, то вже він повинен звернути дуже пильну увагу на те, як би найширше й найліпше покористуватися тими правами, що дає йому та держава, якої горожанином він мимовільно став.

І наш нарід, що його закинула доля в межі ріжних держав, як от Америка, Канада, Чехословаччина, Румунія чи Польща, — мусить уже сам стежити за тим, щоби вповні покористуватися з тих прав, що йому прислуговують. Бо те, що ми маємо дати державі, вона добре пильнує й сама, але це, що ми можемо осягнути на підставі законів, які в ній обовязують, — цього вже мусимо пильнувати ми самі, інакше кожде наше занедбання використають другі, розуміється на те, щоби їм була користь, а не нам...

Хто ж править нині державою?

Ті часи, коли ціла власть держави спочивала в руках одного самодержавця-володаря, й він зі своїми заушниками, великими панами, правив нею, як сам хотів, — слава Богу — минули! Тепер у кождій новітній конституційній державі краєм править (а принаймні повинен правити) нарід. Він вибирає послів та сенаторів, посилає їх до сойму та сенату й надає їм право, щоб вони його в кождій справі заступали, в імени його чогось жадали, дозволяли, або забороняли; словом, народ ціле своє існування віддає в руки своїх послів.

В таких державах, що їх замешкують **ріжні народи,** праця послів є особливо важна й відповідальна. То звичайно буває так, що один нарід є пануючий і має повні права, а інші народи є так звані „національні меншини“ і права мають обмежені. Отже посли від кождої народности мусять захищати інтереси свойого народа та добиватися для нього найбільше прав.

Що ж торкається до теперішньої Польщи, то вона має такі „національні меншини“: українці білорусини, литовці, жиди, німці й інші. Отже представники цих меншин є в варшавському соймі, та сенаті.

Українці Галичини в попередніх виборах до сойму (в р. 1922.) участи не брали і не мають там своїх представників.

При майбутніх виборах, що будуть уже незабаром, тепер уся Галичина візьме участь, щоби послати своїх представників та представниць.

От тому й цікаво застановитися над тим, що робить сойм та сенат?

Сойм.

На це скажу коротко: нема ніякої устави без згоди сойму! Усі розпорядки влади, котрими определяється права й обовязки горожан, мають силу тільки тоді, коли їх видано з уповажнення сойму й покликуючись на те.

Отже сойм рік-річно установляє видатки держави на цілий рік; а не забуваймо, що на ці видатки складає свою кервавицю й наш народ! Далі від сойму залежить затягнення ріжних довгів, що тягарем спадають на плечі всіх громадян. Наложення податків, публичних оплат, побір мита, видавання монополів, усі торговельні справи, — усе рішають устави, що видає їх сойм. Це, яка ціна буде на продукти наші, у великій мірі залежить від сойму. Пустять нашу худобу, збіжжа, яйця за границю — ціна йде в гору; замкнуть границі — ціна паде. Дозволять фабричний крам привезти до нас зза кордону — ціна на нього паде, бо й домашні фабрики, що виробляють подібний крам, мусять спустити ціну; а як наложать високе мито, то й не докупитися того краму. І те, чи зможемо ми виїхати за границю для заробітків, чи для направи здоровля, чи для побирання науки, і це в руках сойму. Кілько в державі має бути війська, каждочасний побір рекрута, наші відносини з сусідами, виповідження війни, заключення мира, — усе рішає сойм і без його згоди не обійдеться ніяк. Наша свобода особиста, недоторкальність мешкань, тайна листова, право зборів, стоваришень — усе залежить від устав, які видає сойм. Також справи віроісповідні, справи шкільні, що для кожного народу є важні, а для нашого більше, як усіх інших, — усе те в руках сойму.

Сенат.

Сенат має в тім такий голос, що всі устави, видані соймом, передається сенатові до розглянення. Він може на них згодитися, й тоді вони входять у життя; або з відповідними увагами звернути знов до сойму, там вони ще раз приходять під обради.

Сойм і сенат не лише видають ухвали в усіх справах, що торкаються нашого життя, — вони ще й контролюють, чи все сповняється: приміром, усі державні рахунки предкладаються соймові до затвердження і він може, або затвердити їх, або відкинути, подібно от як члени якогось товариства розглядають господарку виділу.

Влада виконавча.

Сойм і сенат то влада законодатна, а є ще влада виконавча, а то: голова держави й міністри.

Голову держави вибирає народне зібрання, що складається з членів сойму і сенату. Голова держави справує свою виконавчу власть через відвічальних перед соймом міністрів. Сойм може потягнути до відвічальности кождого міністра, а навіть поставити в стан оскарження. Так рада міністрів, як і кождий з них зокрема, на жадання сойму мусять уступити.

Так ось бачимо, яке велике значіння має для горожан держави сойм.

Недармо ті, що це добре розуміють, так побиваються, щоб несвідомих піддурити та купити їх голоси, а разом їхню долю, за миску сочевиці.

Як наші люди відносяться до виборів.

На жаль у нас так водиться, що наш чоловік у якійсь марній справі (в суді там, чи де), то добре думає, до кого удатися за порадою, кому дору-

чити заступництво своїх інтересів, а от у такій надзвичай важливій справі, як вибори до сойму, усе є байдужий; йому однаково, — які там будуть посли, на чию користь вони працюватимуть... таке легковаження справи є каригідне. Так не сміє бути. А вже ми, жінки, мусимо припильнувати, щоби й наші чоловіки й ми всі подали свої голоси на наших кандидатів, що їх виставлять ріжні партії українські.

Значіння соймової трибуни для нас.

Може дехто скаже: що там наші посли проти усіх інших годні зробити?

Відповідь на це: якщо наш нарід умів би вповні використати усі свої права, то голос наших заступників не був би так слабий, щоб з ним не числилися. Крім цього, добрі, зручні політики зуміють для своїх справ позискати й другі гурти послів із таких же „націон. меншин" чи там які інші, що мають подібні з нашими інтереси і підуть спільно не в одній справі та зуміють: добру поперти до шкідливої не допустити.

Для нас соймова трибуна має ще одно велике значіння. Є це одиноке місце, де можна висловити й голосно піднести всі наші потреби й кривди. Це не є малого значіння. До голосу послів, як заступників народу, прислухується нині цілий світ. Що сьогодні сказав який посол у соймі, то таки того ж самого дня, при помочи телєграфів, радія, знає Відень, Париж, Льондон, Київ, Москва, Америка, Канада, — словом увесь цівілізований світ. А це, що той світ на це скаже, не може бути байдуже для ніякої держави.

Ось у чім вага і значіння заступництва народів — сойму.

Майбутній сойм буде ще особливої ваги тим, що йому прийдеться уодностайнювати ріжного рода права, які тепер у Польщі, в ріжних дільницях, одночасово обовязують. Нам, жінкам, прийдеться теж багато прав добиватися, не одну несправедливість взглядом нас усувати, — та про це вже напишемо в чергових числах „Ж. Д."

О. Кисілевська.

З моїх мандрівок.

І. В Косові.

На початку червня мені довелося побувати в Косові. Є це невеличке місточко вже в наших Карпатах, знане задля гарного положення, яке рік річно притягає з ріжних сторін багато люду на літній відпочинок. Є тут славна килимарня „Народне Мистецтво", під управою придніпрянця п. Куриленка; ну, а для мене були ще тут цікаві нововідкрита заходом „С. У." захоронка діточа та гарно ведений молодою пластункою пласт.

Отсе й постановила я відвідати.

На склоні гори, серед садку, в малій хатині, яку даром відступила на захоронку громадянка п. П. Романів, знаходимо цей маленький гурток бідних, беззахистних досі діточок, що знайшли в цій тихій домівці тепле материнське серце й гарний провід, який просто чуда робить.

Захоронку веде так уміло придніпрянка п. Мар. Лепеха, що увесь свій час посвячує їй та уміє получити працю біля кухні, порядків і виховання діточок. Без лайки, без биття, одним добрим словом і приміром других чемних діточок малі злодюжки, які в перших днях крали в захисті все, що лиш побачили, — перемінялися в чемних, слухняних діточок. А як ці діти тішаться з того, що вже можуть сказати пані:

— Ми вже не крademo, — не ховайте від нас нічого!...

І дійсно, перед цею, ще до недавна пустою, дітворою не замикається вже ніщо: ні хліб, ні цукор, ні що інше, і нема случаю, щоби хтось без дозволу що порушив. Замість бійки найбільшою карою для дитини тут є те, що пані відбере їй книжочку й табличку та скаже:

— За кару ти не будеш нині з нами учитися...

І як впевняла нас пані, дитина так цього боїться й соромиться, що прирікає все робити й слухати, щоб тільки її так не встидали.

Велика заслуга косівської філії „С. У.", що започаткувала це святе діло. Велика заслуга взірцевої громадянки — пані, що, опинившися з над голубого Дніпра в наших зелених горах, схотіла взятися за таку важку, хоч гарну працю. Велика заслуга й тої, що даром відступила домівку на притулок для бідних сиріток.

Громадяни Косова й околиць повинні це гарне діло підперти й довести до того, щоби в захоронці найшло приміщення не одинадцятеро, а принаймні півсотні дітвори.

У другій частині міста — „Під горою", шукаю тої дівчини міщанського роду, що, мимо всяких перепон зі сторони і своїх і чужих, гуртує в пласті своїх молодших товаришок і учить їх по-над забави, сплетні, дівочі гуляння, — шукати інші, вищі і кращі цілі й трудитися для їх осягнення.

В іншому місці подаємо листок п. Библюківної, що дістала редакція „Ж. Д." ще перед моєю поїздкою, — тож тим більше була я рада пізнати особисто п. Библюкову, матір, що уміла виховати таку доню, як і саму молоденьку провідницю пласту. Рада була послухати скромної бесіди панни Марійки, що то в своїй хосенній роботі не добачає „нічого особливого".

Домівка пласту, спільна для пластунок і пластунів, робить дуже симпатичне враження своєю скромною, а патріотичною обстановою.

Не годиться бути в Косові, щоб не поглянути на „Народне Мистецтво". Завдяки чемности пана управителя (директора), оглядаю робітню, варстати й спосіб виробу. Перед очима розгортаються прекрасні стилеві килими на взір гуцульських ліжників, поясів, скатертей, уставок то що; є гарний килим полтавського взора, якого було подано в „Новій Хаті"; є килимець „Гуцул", що так і хапає за душу своєю типовою гуцульщиною. Крім килимів, бачу запаски, то знову заслони на двері, гарно вироблювані з льняної пряжі з килимовими полосками на переміну.

Гарні речі — і є їх багато, може аж забагато. Через тяжкі часи мало хто купує дома, — а за море пішло їх стільки, здавалося, в певні руки, та так і пропали без ніякої заплати.

Приходиться шукати звязків із чужинцями, що пан директор і робить, та вже переписується з якоюсь поважною фірмою, здається, голяндською, коли не помиляюся.

Побажавши гарного успіху цій нашій так важній народній організації, йду ще поклонитися

памятникові Шевченка, який здвигнено ще перед війною гуцулами.

Та тут дійсно жаль і сором стискає серце. Висока могила не огорожена навіть... колючим дротом. По ній граються збиточні хлопчиська, пастухи, ламають зелень, збігають з гори на діл, розсуваючи з таким трудом усипану могилу.

Погруддя поетове ушкоджене, обличчя пообббиване, навіть мармурова таблиця надбита.

Ні! Такої руїни тільки літ по війні гуцульщина не повинна терпіти — бо це сором не тільки гуцульщині,' а й усім нам, бо ж кожного літа — тисячі народа пересувається через Косів!

Ми не сміємо бути байдужими до цього!

II. У Видинові.

Жіноцтво села Видинова в снятинщині запросило мене в гостину. Я думала, що треба буде заохотити жіноцтво до заснування жіночого кружка при читальні, — одначе показалося, що він уже істнував, і прийшлося тільки дещо обговорити, обяснити, вказати на круг ділання.

Само сільське жіноцтво порозписувало до всіх громадянок Видинова поіменні запрошення на сходини, а жваві видинівські дівчатка розносили їх по селу.

На цей раз ці карточки не викликували в деяких неписьменних чоловіків такого здивования, а то й страху, як перші, що писали їх на заснування кружка. А то були такі (особливо старі, що мають гарні молоді жінки), що й вірити не хотіли, що то собі простеньке запрошення на жіночу нараду; отож кликали знакомих і просили по кількa разів прочитувати собі (як то гірко неписьменному!) щоб переконатися, чи не є це дрібний листок до їх молодиць від якого гарного хлопця, або й чоловіка.

О другій годині попол. велика театральна саля заповнюється. Хто прийшов запізно, виглядає з сіней, або крізь вікна. Усі поважно, з великим зацікавленням, вислухують бесіди про це, які тепер завдання жінки-громадянки, жінки-хазяйки, матері. Довга балачка не томить слухачів; по скінченні бесіди вони не розходяться, питаючись: чи не вдалося б уладити в Видинові курс шиття? Чи не перевів би хто курсів куховарства? А господарські виклади, а гігієна?

Обіцюю все взяти під розвагу, а вже з викладом про плекання немовлят таки обіцюю з п. Білозоровою приїхати.

В балачці ставлять мені й таке питання:

— А скажіть нам, пані, що сталося з філією „С У“ в Снятині? Колись вони нам помагали: їм же ближче, як Вам з Коломиї!...

На це не знаю, що відповісти, і отсею дорогою передаю це питання виділові снятинської філії „С.У“.

На прохання голови кружка, господині Катерини Федюк, пропоную жіноцтву вписуватися до кружка і от мимо того, що багато жіноцтва було вже вписаного, що майже все жіноцтво належало теж до читальні, — на мої руки вписалося близько сотки членів.

По зборах довго ще нам не хочеться розходитися.

Видинівські дівчата так гарно співають на два голоси, а жінки тимчасом розповідають мені дещо про Видинів. Довідуюся, що тут уся молодь, хлопці й дівчата, без виїмку, зорганізовані в аматорському кружку. В протягу одного тільки року уладжено 35 вистав та концертів. Забави відбуваються тільки в Народнім Домі, без алькоголю. Тут в повному ході танці Авраменка.

Видинів, крім цього, є малим кооперативним центром повіту. Головна споживча кооператива має ще свої склепи на двох кінцях села. Є ще громадська кооператива „Віднова“, що виробляє цементові речі.

Усе село купує виключно у своїх.

Розповідали мені, що в однім куті, на жаль, бачили когось, що перекрадався вечером до коршми; жінки були цим зажурені, бо це ж сором не абиякий!...

Попращавшися сердечно, їду до Коломиї та роздумую по дорозі, чи багато є в нас таких сіл, як Видинів?...

III. Жіноче віче в Тернополі.

З черги заглянула я й на жіноче віче в Тернополі, яке скликав політичний жіночий гурток УНДО. Так хотілося побачити подолянок, почути їхні бажання, а крім того почути ще й справозданя п. сенаторки О. Левчанівської.

Треба признати, що жіноцтво зійшлося дуже численно. Велика саля Народного Дому — повна.

З подальших гостей є пані сенаторка О. Левчанівська, делеґатка від копичинецької філії „С. У.“ п. Вигнанська. Бачу письменницю й організаторку жіноцтва на тернопільщині п. І. Блажкевичеву.

З уст пані сенаторки чуємо історію боротьби українського народу за свою державність, а далі довідуємося, які кривди діються нашому народові на кождій дільниці, а найбільше вже на дорогій серцю п. сенаторки Волині.

Жіноцтво вислуховує її слів з великою увагою.

По пані сенаторці забирає голос п. Б. Баранова і, розглянувши наше положення і завдання під цю пору, завзиває жіноцтво поцікавитися політичними справами та вступати в ряди партії УНДО.

Далі слідують привіти від п. ред. Струтинського зі Львова й від пані делеґатки з Копичинець.

Висловлюю і я свої побажання, щоб жіноцтво не так творило окремі партійні гуртки, як вступалоб до всіх партій, які відповідають їх переконанням — бо ж не те є злом, що в народі творяться ріжні партії, які заступають інтереси ріжних верств народа — ні! злом є тільки те, як в загорілости партійній забувають люди, що всім партіям мусять бути метою загальні інтереси народу і що всі партії, які б вони не були, повинні йти разом, де вимагає цього добро України.

Не давати забути про це, стояти на сторожі цього — отсе і є роля жіноцтва в усіх партійних гуртах.

В дискусії забирали голос п. п. Блажкевичева, Богачевська, Сембаєва, Ситникова й інші. Не чула я тільки думок селянства та міщанства, що для мене було якраз найцікавіще.

Наприкінці мушу зазначити одно, що мене дуже здивувало й застановило: на салю не впускали мущин мимо того, що вони просто добивалися вступу, мимо інтервенції п. Блажкевичевої і других. Президія поясняла свою відмову браком місця. Правда, тісно було, та все ж таки на ґалерії, може, знайшлося б троха місця; нарешті можна було хоч двері відчинити.

Ще більше дивно мені, що навіть присутній на салі п. Л., знаний прихильник жіночого руху, не міг добитися слова.

Це в нас, на Покутті, та мабуть і ніде инде хиба не лучалося. Усі ми все раді почути голос не

лише прихильників, але й противників жіночого руху. Коли ж хто не бажає мішаного товариства, тоді робить нараду за запрошеннями...

Недовгий час, який мені ще оставав на побут у Тернополі, зужила я на відвідини діточої захоронки в великій гарній будівлі фундації князя Острожського. Миле товариство сестер, спів діток захисту як і віче лишають якнайприємнійший спогад з Поділля.

А. Чайковський.

Як пяниці вмірають.

Йду я раз пізним вечером біля одного дому, де мешкав мій добрий знайомий урядовець, та чую несамовитий крик. Той урядовець вже від кількох місяців нездужав і не приходив до уряду. Ми всі помітили, що він від довшого часу дуже заливався простою сивухою і приходив до уряду вже рано такий пяненький, що язиком не міг повертати, що ще й до канцелярії приносив горівку. Тепер всі говорили, що він сердега захорів з перепою. І я не втерпів, щоб не зайти тепер в хату. Приходжу там і бачу таке:

На кріслі сидить священик в ризах, що прийшов його висповідати на смерть. На столі стоїть дарохранилиця і горять свічки...

На другому кріслі сидить знайомий мені теж лікар. Вони обидва не знали, що їм робити. На ліжку лежить недужий, та такий страшно змінений, що годі його пізнати. Змарнів. Не брита борода сива виросла. Волосся розкудовчене, мов стріха від бурі. Сорочка на грудях порозривана, подерта. Губи засохлі і почорнілі, очі витріщені.

— Горілки! дайте горілки, хоч каплю, ради Бога, бо загину. Моя найдороща жінко, не слухай тих різунів діявольських, дай горілки, бо загину...

Бідна жінка подала йому шклянку з чимось, що записав лікар. Він приткнув до губи, та зараз поміркував, що то не горілка. Він шпурнув шклянкою жінці в голову і обляв їй лице, а відтак підвівся, хопив її за волосся і став кулакувати та драпати. Бідна жінка навіть не оборонялася, не йойкнула. Ми обидва з лікарем кинулися рятувати і з тяжкою бідою розвели пальці з волосся і освободили нещасну жінку. Не знаю, звідкіля у нього тільки сили взялося. Недужий знемігся і впав горілиць на подушки... За недовгий час він знову підвівся, сів на постелі і закричав диким голосом:

— Вовки, вовки, не дайте мене, рятуйте, вони мене на куски розірвуть, гвалт, ух! гу, гу!

Мені аж морозом пішло поза спину...

Поприбігали з другої кімнати діти: син гімназист і дівчина. Вони були дуже налякані і боялись приступити до батька близько. Бідна жінка заспокоювала його, як знала, хоч жаль хапав її за горло. Лікар виняв з своєї торбини струмент, щоб йому застрикнути під шкуру дещо успокоюючe. Та годі було до нещасного приступити. Він кидався, дер на собі покривало, сорочку, драпав себе по лиці до крови і безвпинно кричав, що вовки його роздирають. Бідна жінка звернулася в розпуці до священика:

— Може б його пан-отець висповідали, та заспокоївся би.

— Як його сповідати, коли він без памяти?

Тоді вона до лікаря, з плачем ломлячи руки:

— Пане докторе, рятуйте ви, бо собі ось тут зараз смерть зробю, вже не витримаю.

У. Кравченко.

* * *

Тямиш, як колись село
Гомоніло та цвило?
Величалося в піснях,
Мов та „писанка...“ мов скло...
Днесь не тее по селах...
Де білівся цвіт вишень
Там чорніє тільки пень...
Румовина з будівель...
Дні без гомону пісень,
Ніч без соловейка трель...
Чуєш тільки вереск сів,
Тільки скавуління псів...
Отворить людина рот
Йойкне... а не має слів...
В болю занімів народ.
Мати хора не клене,
А кінця в трівозі жде...
(Продала останній морг...)
Тато в корчмонці не пє...
(Нині не дають на борг.)
Не такеє то село,
Як колись давно було...

— Як мені, панове, поможете, каже лікар до нас, то може його трішки заспокою. Коли б ви його подержали.

Священик зняв з себе ризи, і ми обидва приступили до постелі, я хопив з усьої сили і держав за руки, священик приліг на нього, а тоді лікар зміг зробити підскурну інєкцію. Як ми його пустили, він справді заспокоївся, але не прийшов до памяти. Лікар каже:

— Це я зробив, а що б його вилічити, на це нема ліку. Він незадовго згине. У нього шлунок цілком згорів від алькоголю, нічого не приймає, бо нічого не стравить, оболонка згоріла і не видає шлункової кислоти. Він вмірає з голоду і виснаження. Дивіться, панове, це зразок недуги, що зветься д і л і р і ю м т р е м е н с. Це з пянства. Розпочинається дріжанням рук, а кінчиться божевіллям. О! коли б тепер можна скликати сюди всіх пяниць, щоб придивилися, щоб побачили, який їм кінець написаний... тоді була б для людства користь з його смерти...

— Як можете так говорити, докторе? — каже священик.

— Ну, дарма!... Я лікар. З усього хотів би добути користь для людства... Перейдіть котрою небудь вулицею нашого міста і порахуйте, скільки у нас шинків, почавши від тих панських, а скінчивши на цих подлих норах, в котрих біднота заливається і труїться?... А в кожному скільки вина, рому, пива, горілок?... Є чим тисячки людей потруїти...

Треба вам знати, що в нашій Галичині випивають люде за 125 міліонів корон (це було ще перед війною) ріжних напитків. З того йде 81 міліонів до кишень шинкарів, а решта — на податок і фабрикантів цього трійла. Ми не маємо сили поборювати пянства инакше, як відстрашуючими прикладами таких пяниць, як цей. От, коли б я мав проможність показати тисячам цього нещасливця, а відтак розпороти його, та показати тим тисячам його мізок, серце, утробу, та шлунок! Та мені це неможливо зробити, а так цей чоловік помре без жадної користи для людства.

Я так зацікавився оповіданням лікаря, що забув за недужого, котрий буцім то спав. Трівало так довго. Аж нараз недужий знову прокинувся, закричав несамовито, кинувся цілою силою в бік, та вдарив головою до стіни. Лиш застогнав... Ми кинулися до нього. Лікар приклав руку до серця і лиш махнув рукою. На ліжку лежав труп.

— На останку він забився, — каже лікар — вдарив головою до стіни, і йому прорвався якийсь провід кровний і залляв мізок. Зараз зачне лице синіти...

Священик надів епітрахіль і став молитися за помершого.

Діти плакали, жінка ломила руки в одчаю.

Лікар каже:

— Заспокійтеся пані, і дякуйте Богові, що скінчилося, бо ні вам, ні йому не було життя...

Ми стали навколішки і з тиха молилися, за його душу...

На мене зробило це таке страшне враження, що через три ночи не міг спати.

Промінчики.

На Волині, мов у джунглях: темно, сумно... Жах і лінь, отупіння й байдужість, плач і зойк, мов ліяни, попересновували ці дикі нетрі.

Будні... сірі, нудні, безпросвітні будні, мов хопта, засмітили серця й душі... Параліжують волю до чину, до змагання... Затягують, як лукаве багнище, в своє бездонне нутро всіх: старих, молодих, жінок, мущин...

І всі живуть буднями й не знають, що жити для будня, — це значить бути мертвим. Бо думки будня, — це мішок із половою. Коли розірветься мішок, вітер полову розвіє!

І всі в цім трійливім мряковинні блукають, зойкають, підточені хробаком зневіри...

І раптом... що це?

На багні суспільнім серед мертвої пітьми, загоряється вогник Іванової Ночи!

Самотний... одинокий... Але такий ясний й принадний...

Ах, це — жінка!

Жінка — невтомний каміняр до кращого майбутнього... якщо вона ним стає...

Жінка, — а в неї краса і сила! Жінка — жива душа, невичерпаний запал до праці і джерело любови, як струмок криниці!

Жінка, — а в неї може бути хотіння мандрувати в царство Золотої Свободи, у царство вищих, ясних мрій!... А це хотіння — гори позметає...

Жінка — добрий дух її невтомної праці воскрешує покоління!

Жінка — вісь життя, підойма творчого горіння!...

Але чи знає про це жіноцтво?

Не знає й не доцінює себе, бо спить в отруйній задусі мертвого будня...

Та ніч пройде і стане світ...

Мусить стати, — недаром вогники Івана Купайла вже сяють, і манять, і будять зі сну!...

Скоро буде ранок...

— — — — — — — — — — — —

Шелест старезних порепаних дубів сплітав вже від свойого існування почату думу; змережану, багату, повну переживань перебутої минувшини.

Вони, наче сторожі, розмістилися по полі, що помежоване вузькими смугами, не одною сльозою облите.

Стоять, як свідки, й записують історію окружаючого життя...

Я сиджу в гурті селян під одним з цих дубів. Прилетіла зозуля, закувала і знову подалась далі, розсипаючи своє жалібне: ку-ку! ку-ку! Сидимо і розмовляємо про сучасне становище і нужденне життя, хоч вони спершу боязко поводились зі мною, коли я їх здибав. Розмова велася напружено, але коли пересвідчилися, що нема нічого небезпечного, то стали близькими, як брати.

Вони пасли коні. Була неділя. Про силу ріжних пекучих питань останніх днів велася жвава бесіда, але раптом ми побачили гурток маленьких дівчаток, що, йдучи побіч нашого дуба, простували на леваду. Видно було у декотрої із них, як визирала схована під хусткою книжка.

Я зацікавився і перервавши розмову, запитав:

— Куди це вони простують?

Один з гурта селян, ще молодий з приємним обличчам, видко енергійний молодець, розвязав загадку:

— То в нашому селі одна дівчина, така звичайна собі селянка, узялася, зібрала малих дівчаток, водить їх що свята у поле, в ліс, у луг, на леваду і щось розказує, навчає, читає їм. Вони вже привикли до неї, як діти до матері.

— Невже?! — перебив я здивовано. — Невже у вашому селі є така дівчина?...

Клубки зворушення почали пробігати по жилах.

— Справді! Брехати не буду — доповів він — але знаєте, скільки вона має своїх противників поміж дівчатами? Якби на кого иншого, кинув би це і не хотів би займатися!...

— Чого ж? — запитав я.

— Плюгавлять перед людьми, видумують всяко. Заказують, щоби з нею не говорити. Правда, є й прихильні до неї, але ще бояться отверто прилучитись, щоби разом працювати. Поважнійші, старші, розумні люде у селі, усі на її боці і от саме ця пошана з боку тих є сіллю в очах її ровесниць.

Молодик ще мені щось розповідав, але я не чув його. Мене хвилювала незрозуміла радість, а в голові бреніла зчудована думка: „Невже?.. Невже?.. Невже — це перший промінь, вістун дня?...“

С. Т. (Старший пластун.)

Жіночий рух.

І. Лунева.

З діяльности філії „С. У.“ в Борщеві.

Як і всі другі філії „С. У.“ в краю, так і наша за найблизшу мету поставила собі тепер організацію сільського жіноцтва. Вислано окремий обіжник в отсій справі до всіх сільських інтеліґенток тут. повіту з зазивом, щоби вони подбали і там, де нема осібних гуртків „С. У.“, занялися створенням окремої жіночої секції при місцевій читальні „Просвіти“, щоби взялись до освідомлюючої праці серед селянської маси жіночої та щоб занялись поширюванням „Ж. Долі“ серед того ж жіноцтва.

На Загальних Зборах філії Просвіти в Борщеві, на яких був присутний Вп. голова **Галущинський** — на внесення жіноцтва, згуртованого в філії „С. У.“, ухвалено всюди такі секції творити, які наша філія в їх змаганнях горячо підіпре, чи то висилаючи прелєґентки по селах з відповідними рефератами, чи то уділяючи провідницям таких жіночих секцій всіляких потрібних рад та вказівок. На тихже Зборах ухвалено на внесок жіноцтва, що всі читальні „Просвіти“ по місцях мають запренумерувати „Жіночу Долю“.

Тутешне свідоме жіноцтво уважає „Ж. Д.“ за преважний чинник в праці над освідомленням жінки, а особливо жінки-селянки.

Найліпший доказ, як потрібною є така газета, мала наша філія, устроюючи на протязі цілої зими (від 1. XII. 1925. до 15. IV. 1926.) для тутешних міщанок так сказати б просвітні вечірки. На них читали ми нашим пильним слухачкам, яких було понад 30, окрім „Ж. Д.“ також історію і географію України, говорили про кооперацію, про потребу жіночої організації, читали дещо з гігієни і педагогії, в Шевченкові дні викладали про Шевченка і читали деякі його твори, пр. „Катерину“ і „Наймичку,“ які витиснули горячі сльози з очий наших слухачок. З „Ж. Д.“ найлучше подобалися статті з обсягу господарства, пильно і з заінтересованням слухали „відділу американського“. Взагалі „Ж. Д.“ дуже подобалась і має тільки цю одну хибу, що за рідко виходить. На закінчення наших просвітних вечірок провідниці курсу (Воркунова, Лунева, Смалева) спільно з слухачками-міщанками фотографувалися. (Світлину містимо на 1-ій стор. Ред.)

Минулого року уладила наша філія курс для неграмотних, на який зголосилося 70 (!) учасників, жінок та мущин. Та на жаль по двох місяцях науки курс цей поліція розвязала; не помогла тут ані інтервенція у місцевих влад, ні в кураторії інтервенція відпоручниць головного Виділу у Львові. Поліція сконфіскувала книжки, замкнула курс, а бідні даремно жаждущі хоч трохи світла учасники розійшлися домів...

Також в минувшім році стараннем нашої філії відбувся в Борщеві двомісячний курс крою та шиття під проводом порученої нам зі Львова інструкторки.

Великою перепоною в праці нашої філії є прямо неймовірна байдужність зі сторони самого жіноцтва. Працюють одиниці, а загал приглядається, не то дивуючись, не то глузуючи... Про сільську інтелігентку (з малим виїмком,) про її відтягання від громадської праці ми вже й не пишемо. На обіжники не відповідають, на ширших сходинах не являються, — в члени товариства не вписуються. А прецінь без їх співучасти ми готові стратити ту преважну народню позицію, якою є нині селянська жіноча маса, а цего-ж не сміє бути!

Наша філія стоїть тепер перед загальними зборами, які закінчать четвертий рік її істнування Сею дорогою, — бо думаю, що кожда наша жінка. інтелігентка читає „Ж. Д.“ — сею дорогою завзиваємо горячо міське і сільське інтелігентне жіноцтво борщівського повіту, щоб воно до спільної праці над усвідомленням своєї молодшої сестри-селянки гуртувалось, щоби своєю численною участю на Заг. Зборах нашої філії, речинець яких подамо зокрема, задокументовало, що воно бажає цего кращого „завтра,“ яке тільки ділом, тільки невсипущою працею здобути можна!

Склад теперішнього виділу нашої філії такий: Лунева (голова), Смалева (міст. гол.), Воркунова (секретарка), Пашковська (касієрка), Малицька, Гребенюкова, Курдидикова (виділові), Бачинська. Вишньовська, Харукова (заступниці).

Укр. Ж. Союз в Ч.-С. Р.

На загальних зборах українського Ж. С. в Празі, які відбулись 26. травня — було обрано Управу Союзу: голова п. Марія Омельченко, тов. гол. п. Стефа Нагорна, скарбн. п. Ольга Скиданова, секрет. п. Олекс. Чернова, і член Упр. п. Іларія Кульчинська.

Звіт Союзу, якого було зачитано і ухвалено Заг. Зборами, зашлемо при першій можливости. Контрольна комісія була обрана в такому складі: Пані Ганна Олександровичева, п. Ліна Войтовичівна і п. Люся Палійчукова.

Укр. Педагогічно-Виховавче Т-во опіки над молоддю в Ч.-С. Р.

В Празі ще в 1925 р. „Батьківський Комітет,“ при допомозі п. проф. С. Русової, членів жін. секції У. Г. К. і членів Укр. Жін. Союзу, організував діточу захоронку в Черношицях, коло Праги. Захоронка вміщала лише 12 дітей і життя показало, що захоронку треба значно поширити. Богато діточок, яких родичі були або в таборах, або по селах Ч.-С. Р, не мали захисту, або ходили до чеських захоронок і шкіл (гарно поставлених, але чужих по духу й мові!). А про те не було такої установи, яка б заопікувалася тою дітворою. І от за ініціятивою проф Іваненка і членів „Батьків. Комітету“ утворилося т-во, що мало перебрати на себе цю опіку над молоддю.

25 березня б. р. на установчих зборах т-ва вибрано Управу, до складу якої увійшли: проф. Ф. Швець (член Директорії) яко голова, проф. Гула, — містоголова проф. М. Омельченкова — секретарка, п. Хроновят — скарбник і п. інж. Янішевський — господар.

Під увагу наших сестер — за морем!

Гурток незаможніх укр. студенток у Празі Чеській організував майстерню ручних робіт, щоби таким чином знаходити собі засоби для життя й науки. Майстерня гарно поставлена й має до продажу дійсно цінні ручні вироби: ручники, обруси, сорочки мужеські й жіночі, модерні блюзки, діточі вбрання, краватки, альбоми, і пр. Все з солідного матеріялу й добре опрацьоване.

Отсим редакція просить ласкаво наших сестер в Америці й Канаді допомогти молодим нашим студенткам, взявши на себе труд розпродажі їхніх робіт.

За крамом та умовами звертатися на адресу: Československo, Praha, II. Puchmajerowa, 52. Vojtovičová Lina, sociální pracovnice.

Виклади.

„Жіноча Доля“ має до висилки готові виклади:

„Про Лесю Українку“ В. Конопацького (відступила нам ласкаво філія С. У. в Кракові),

„Про організацію жіноцтва й діточі садки“ — рефер. Пані Ніни Селезінкової.

„Наше селянське господарство: яке є, а яке повинно бути,“ виклад пані М. Стельмахової із Стрия.

„Як охоронити діток від літної бігунки“ — після найнов. лікарських даних.

Дуже добре надається на виклад книжочка Др. Лукасевича „Як доглядати немовлят.“

Вкоротці будуть готові: „Як виховати здорово діток?“ — „Як повинна виглядати наша хата на селі?“

Усі жіночі товариства, що мають готові виклади, просимо надсилати їх для вжитку инших наших жіночих організацій.

Просимо наших прихильниць надсилати звіти з своєї праці як рівнож свої помічення, спостереження і т. д.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

Чому ми бідні*).

Розділ IV. **Про оголошення.**

Читаю я старокраєві часописи й бачу, як то в останній час почали майже всі ґазети висувати на чільне місце клич: **Свій до свого!** Це значить, щоб українці попирали свою торговлю, свій промисел і ремесло. Всі, скажім, кооперативні склепи чи там які крамниці мусіли б набувати собі крам лише в своїх централях, гуртівнях, лише зі своїх фабрик чи заводів; всі громадяни мусіли б купувати всячину лише в своїх українських склепах. Крім того, всі українці мусіли б звертатися з ріжними там потребами лише до своїх фахівців: чи то там лікарів, адвокатів, інжінерів, чи до ремесників: шевців, кравців і т. д.

Але читаючи ці самі старокраєві ґазети, я мимовільно шукаю оголошень, анонсів, оповісток і тд. Бо ж ґазетна рекляма це ж ніби найбільше поширена й приступна. І що ж? Майже нічого не знайшов. Думаю: як же йти до свого, де його шукати, де він є? Бо вістки навіть не знайдеш. І от бачу, що Галичина найменшої уяви не має, яку велику ролю грає оголошення в комерсі.

В Америці не те: тут оголошення має більшу вагу, як сам капітал. Капітал мож позичити, а оголошення не позичиш

При продажі інтересу за оголошення більше платять, як за капітал закладовий.

Фірма „Каскаретс“ (піґулки на прочищення) продала свій інтерес за 2 міліони долярів, а з того капітал закладовий (дім, машинерія, крам на складі) виносив усього 50 тисяч долярів.

На університетах є окремі катедри, де професори вчать і роблять досвіди, як оголошувати.

Всі торговельні школи вчать штуки оголошення. Є осібні фірми, які займаються оголошенням ріжних підприємств.

В публичних школах навіть дітей вчать, як робиться рекляму.

Ґазети держать при редакціях осібних вишколених людей, яких завданням є писати до ґазети оголошення тих фірм, які не держать своїх осібних людей до оголошень. Фірма подасть певну суму гроша, яку хоче присвятити на оголошення, протяг часу, рід і ціну краму, а ґазета вже сама решту зробить.

Фахівці від оголошень побирають нераз 10 тисяч і більше річної заплати за писання оголошень. Ґазети беруть по 1000 долярів і більше за одноразове оголошення, а журнали деякі по 30—40 тисяч долярів за одну картку оголошення в своїм журналі за один раз.

З цього можна виробити собі поняття, яку велику вагу має взагалі оголошення для якоїсь фірми і її краму,

Треба знати, що в Америці рекляма — то не є вправа в дотепах, що має ціллю лише побавити, або „взяти на ґак“ читача. Ні! Є то наукове, статистичне представлення користи, яку буде мати кожний, купуючи певний крам, чи приступаючи до певної справи.

Між іншим цікаве й те, що науки оголошуватися навчили американських купців чи підприємців самі ж ґазетярі.

Подаємо ці думки під розвагу й нашим редакціям і підприємствам. Бо через гарну рекляму й самі ґазети мали б добру користь, так потрібну для розвитку часопису, — і наша торгівля та промисел надзвичайно піднеслися б, а разом із цим добробут нашого народу!...

*) Під цим наголовком будемо містити ряд статей, які висвітлюють причини нашого матеріяльного й духового занепаду. Кожна стаття буде цілком закінченим і самостійним дописом. Розділ I уміщено в ч. 4, під наголовком „Розумна господарка,“ а в ч 6 — розділи II і III, під назвами: „Жінка й дитина“ і „Що може зробити іміґрація.“

Фармарі взяли в своє посідання залізницю.

В державі Ілліной, між Йорквіл і Моріс, збудували капіталісти залізницю, 20 миль шляху. Якийсь час провадили її, але що вона їм не оплачувалася, то компанія постановила застановити її. Коли про це повідомлено поблизьких фармарів, що досі користали з неї, — вони дуже зажурилися й зійшлися на нараду, що їм робити. Автомобілями, хоч вони у них і були, возити своє добро до найблищого місточка Моррісон, а з відтіля дальше видалося ім за коштовне, а найгірше, що болота на їх фармах бували великі, бо чорнозем на дощі пускав так глибоко в землю, що в часі дощу автом і не переїдеш.

Приходилося або перестати ґаздувати, або конче найти якийсь спосіб на збуток свойого добра.

Одні радили старатися на ліпші дороги, але відважніщі просто сказали: „Берім шлях і залізницю в свої руки!“ Малодухи закричали: „Нащо нам того клопоту? Як досвідні богачі капіталісти, справні іжінери та урядники не потрапили з нею дійти до кінця, то що ми, темні в такому ділі фармарі, порадимо?“

Але відважні не уступали: „Панам зелізниця не оплачувалася, бо пани не вміють так тяжко працювати, як ми. А це, що ми не знаємо залізницею орудувати, то дурниця. Таж ніхто не родився машиністом, інжінером чи механіком. Могли вони цього научитися, — навчимося й ми! Є між нами доста молоді, що покінчила наші школи, пішлемо їх де треба на науку й за пару місяців мати мемо своїх машиністів, механіків. Чого ще буде брак, на разі, донаймемо...“

І ця смілива думка побідила.

Пішли фармарі до капіталістів, і ці відступили їм землю, будівлі й залізничий шлях, що колись коштували їх пів міліона долярів — за сто тисяч. Але фармарі й цього не мали. Вони ледво десяту частину того між собою зложили, а решту забезпечили на своїх фармах.

Першого року залізниця вельми шкутильгала і не принесла ніякого доходу — але як фармарі набрали досвіду, то в другому році вже почала оплачуватися. Вони мурувані двірці перемінили на склади збіжжа, частину землі продали й побудували малі деревляні двірці і за чотири роки при до-

брій господарці вони весь довг сплатили компанії.

Нині ця сама залізниця дає їм річно кількадесять тисяч доходу й стає в великій пригоді усім околичним фармарам. Ощадністю в обслузі залізниці, твердою хлопською працею вони це добули.

Тутешні фармарі тим і визначаються, що в тяжкій пригоді не заломлюють рук, не нарікають або спускаються на других, але самі шукають виходу з тяжкого положення. Думають, радять, як що оден не в силі дати собі ради, лучаться в громаду й спільними силами собі помагають. І в нас, в старім краю, багато мож би поправити селянську долю, якби люди не опускали рук, не нарікали пусто на тяжкі часи й не ждали помочі з гори — а всі згідно звязалися в товариства, в кооперативи й спільними силами собі помагали. Оден чоловік не в силі дуба піднести, але сотка рук це легко зробить! Треба тільки думати, а не стогнати даремно. Вже як прийдеться стогнати, то коло роботи і то всі враз. Маєте товариства, як „Сільський Господар“, маєте кооперативи, „Просвіту“, „Рідну Школу“ — з їх поміччю можна чуда робити. Лиш не треба усуватися від них тому, що, мовляв, нічого вам не дають. Підопріть їх, вступайте всі, як оден, в їх члени, а тоді й ж а д а й т е, щоб вони вам помогли. З жаданнями великого числа членів кожде товариство мусить рахуватися. Лиш не треба руки опускати, доки чоловік живе. Одиниця слаба — але гурт, громада це велика сила. Не забувайте на це! *Старий фармар.*

Укр. Жін. Т-во ім. Св. Княгині Ольги.

(Лист до редакції.)

Хвальна Редакціє „Ж. Д.“!

На днях ми отримали лист від Р. „Ж. Д.“ і 4 числа „Жіночої Долі,“ за що наше жіноче т-во імени Св. Ольги складає щиру подяку. „Жіноча Доля“ іде з рук до рук і читають уважно. Наше жіноцтво тішиться, що має свою часопись (журнал), що може дещо багато научитися.

Наше жіноче т-во поступає вперед, і ми віримо, що в короткім часі зберем передплатників на „Жіночу Долю,“ бо тепер як раз троха заприкро в весняну пору, бо щойно зачинають роботи, що мож дещо заробити. В нашім місті є самі робітники, котрі працюють на життя, одначе все прибуває більше членкинь. Ми віримо, що зберем жертву на пресовий фонд „Жіночої Долі.“ Наше товариство складає щирий привіт, і желає доброго успіху часописі „Жіноча Доля“ в Коломиї.

На разі нам трудно зорганізувати всі жінки, тому що наше жіноцтво працює спільно з громадою укр. гр.-католицькою. Св. Василия Великого, котре буде будувати гр.-кат. церков, якої ми єще не маємо. Отже ми збираємо жертви на будову церкви, при тім не забудем за пресовий фонд на „Жіночу Долю.“

Ми віримо, що наше жіноцтво ту, за морем, буде працювати спільно разом з Вами там, на рідній землі, і дійдем до ціли, що буде одна наша рідна Україна.

Остаєм з поважанням.

ЗА УКР. ЖІНОЧЕ Т-ВО СВ. ОЛЬГИ.

Зофія Гук, секретарка.

Regina, Sask. Canada.

„Просвіта“ це власність цілого народу. Тому обовязком кождої одиниці стати її членом.

Жіноче Т-во ім. Ольги Басарабової в Форт-Віліям, Онт. Канада.

(Лист до редакції.)

Т-во наше засновано 3 травня 1925 р. при т-ві „Просвіта.“ Мета т-ва, як звичайно кожного т-ва, се провадити культурно-просвітню та благодійну роботу. Т-во має біля 30 членкинь. Члени нашого т-ва походять з Галичини, Буковини і з Великої України. Наші членкині жиють в Канаді по 13-14 років і настільки звикли до канадійського життя, що повертати до рідного краю не думають. Але коли настане час, коли наша рідна земля буде звільнена від ворогів, звичайно багато свідомих українців повернеться до краю. Зараз в Канаді живеться дуже тяжко. Страшне безробіття, дорожнеча і все це зле відбивається на нашому життю.

За сей коротенький час т-во улаштувало кілька концертів, представлень, вечірок з танцями, розигравку, дало кілька рефератів про жіночу організацію. Чистий дохід пішов на слідуючі цілі: 1) Взяли уділ в Інституті Петра Могили в Саскатуні, 25 дол. 2) Надіслали допомогу нашій письменниці Ользі Кобилянській 10 дол. 3) Голодному селу в Галичині 10 дол. 4) українським політичним вязням в краю 20 дол. і 5) Т-ву „Просвіта“ у Форт-Віліям 105 дол. 12 лютого в день смерти О. Басарабової т-во улаштувало в українській православній церкві панахиду, а вечером улаштувало великий концерт з рефератом.

При т-ві „Просвіта“ є „Рідна Школа,“ отже майже всі діти наших членкинь ходять до школи та вчаться рідної мови та ин. Діти також ставлять концерти та вистави. Журнал „Ж. Д.“ нам всім подобається. Добре булоб, якби „Ж. Д“ виходила б двічи на місяць.

Всі наші членкині надсилають п. Редакторці і співробітникам „Жіночої Долі“ щирі привітання.

З пошаною

Клявдія Білон, секретарка.

Fort William, Ont., Canada, 17.V. 1926 р.

Шануймо пташки!

Дорогі мої товариші й товаришки в Старім Краю!

Це не я сам пишу, але ми обоє з Галькою, бо вона вже вміє по українськи писати, а я доперва учуся. Наша мама дістають „Жіночу Долю“ на фарму й самі її читають на голос, тай читали нам за Джека зі Стейтів, що до вас пише, і ми хочамо писати теж.

Вчера цілий день учив нас пан учитель за пташків, бо вже весна надійшла і їх повно всюди.

Пташки уміють собі гніздочка робити — казав він, — але тільки одна з наших пташок вміє і дашок до свого гніздечка поставити, це малий „королівський пташок“, або як англійці кажуть „King-bird“, що сам на великі ворони нападає. А дашку треба, щобу забезпечити себе і діточок перед найбільшим ворогом — непогодою. Дощ, град нищить часто гніздечко, зганяє пташку з яєчок і нищить ціле потомство. Тому всі діти ни фармах (і в місті) повинні робити маленькі хатки для пташок і завішувати їх на дерева, щоб захищувати цих пташок перед непогодою і ріжними ворогами. Багато гніздечок, тому що на сонці, і тому що не вкриті, розпарюються і маленька пташка мусить по кілька разів в день літати до потока, зрошувати собі пірячко та приносити води в дзюбку, щоби яєчка звогчити. Тому пташки в горяч летять ще далі на

північ. Гніздечко з дахом хоронить від сонця, від непогоди, від нічних рабівників і тому задержує пташків довше в нас.

Таку лекцію говорив нам пан учитель, і ми всі взялися до роблення маленьких хаток-гніздочок для пташків. Чим звичайніщі, тим кращі для пташки. Ми з Галькою зробили з кори, таке округле, з малою діркою під верхом, а вуйків Петро приніс зроблене з довбаного пенька і маленьким дашком, а другі діти поприносили ріжні. Нині ходили ми всі завішувати ті хатки довкола школи, а решту кождий коло фармів поставить.

Пан учитель показував нам, як він сам вже поміг пташкам. Коло огорожі поставив на дубчака старий черевик і вже за тиждень загніздився там маленький „рем“ (wrem), подібний до „волового очка“ в краю, і вже зладив гніздечко. Він всюди робить гніздечко, де тільки перед воробцем може сховатися і в старих горшках, в кавалках убрання, що валяється десь коло фарми. Всі пташки люблять бути коло хати, і ми їх повинні теж любити, бо вони виїдають всякі шкідливі хрущини й комарі.

Ми всі вчимося в школі по анґлійськи, тільки по звичайній науці показує ще нам пан учитель по українськи, і ми співаємо ріжні пісні. Найбільше подобалося нам „Ой, видно село, широке село під горою“, а я не знав, що це село, аж нам учитель сказав.

Ваш Івасик і Галька, з Манітоби в Канаді.

Вш. П. **Евгенії Угринівній,** в Вінніпегу, Ман., Канада, за приєднання передплатниць і за збирання на пресовий фонд „Ж. Д.“, як рівно ж і жертводавицям за зложені по 15 ам. цент. датки на допомогу „Ж. Д.“, — редакція складає найсердечнійшу подяку. Подрібний виказ жертв буде подано пізніще.

Слівце до матерей.

Обчислено, що четверта часть дітей помірає в першому році життя, а з тих знова більша половина в літі. Тому то треба під цю пору якнайбільшу увагу звернути на малі діточки, щоб вони марно не пропадали.

А чи хоч догадується хто, від чого ці немовлятка помірають? Від нечистоти! Хоч воно здається, що дитя на черевце хорувало, алеж і слабости шлунка походять здебільша також від нашої неуваги, що до чистоти всего, що торкається дитини.

Ви знаєте, як в літі все легко кисне, псується? В нечистоті знаходяться дрібнесенькі бактерії-грибки, яких мож бачити лише через побільшаюче скло, й як що вони дістануться до шлунка, спричинюють там киснення й небезпечні хвороби дитині.

Тож затямте це: одиноко чистота охоронить ваших діток перед недугою: чистота хати й всеї у ній обстановки, як столів, лавок, постелі, дитячого ліжечка й пеленок (дитина не повинна спати з матірю, ані вічно гойдатися в колисці). Чистота воздуха. Відчиняти вікна цілими днями, і на ніч тож лиш прихилити. Зачинені вікна це великий гріх нашого народу проти здоровля й його ми мусимо збуватися. Чистота рук і грудий матері, що бере кормити свою дитинку.

Чистота стайні і корови, від котрої беремо молоко до докормлювання дитини. Дальше уважати на чистоту посудини при доєнню корови, варенню молока й напоюванню дитини. Ніколи не сміємо дати не свіжого, або прикваснілого молока дитині. В спеку не парити дитину в подушках або вогких пеленках. Прикривати лише легким, чистим покривальцем.

Що днини купати дитину в літній чистенькій воді. Ніяких нечистих пеленок у ню не класти. По кождому випорожненню дитини, обмивати її старанно. Купити до підкладання під дитину діточу цератку, а на ню застелювати все ще дві грубші пеленки.

В зимі чи в літку ніхто тепер не заповиває дитя туго та ще й враз з ручками. Дитина має бути так прикрита, щоб могла рухатися. Ніколи не заповивається рук дитині. Не давати дитині смоктати завинену в шматочку булку чи хліб. Най радше дитина поплаче, як має троїтися такою забавкою.

Не давати дитині частіще ссати, як що-3, а як старше що-4 години! Як дитина плаче, подивитися, чи їй не мокро, чи не кусає або не давить що. Між одним і другим кормленням давати пити перевареної холодної води. Ніколи не легковажити собі того, як дитина заслабне на черево або вертає. Не заспокоювати себе, що то на „зубки“ бо від зубків ніколи шлунок не болить. Тоді треба ссаня зменшити, не давати поза ссанням иншої їди — натомісць давати осолоджену сахариною воду чи романок. Як не помагає, — порадитися лікаря. Не відлучувати дитини серед літа.

Дитині до півроку не давати нічого їсти, кромі матірного молочка. Допервa від півроку мож потроху давати легкі кашки, росолець, переварені та розтерті ярини, овочі розварені, сік з помаранчі, помідорів або брукви.

Збірайте лічничі ростини.

Пахучий романок (Kamilla matricaria chamomilla.) По городах, полях сам від себе засівається. Збірається молоді не перецвілі квіточки (самі головки) й сушиться спершу на сонці, а там в тіни на стриху. Сухий повинен бути зелено-жовтий. З романку запарена гербата помагає на біль черева, бігунку, викликає поти. Рани добре перемивати в романку, якщо нариває, теж мочимо болюче місце в романку. Маленьких діток, як дістають корчі, напуває мати засолодженою гербатою з романку. Добре є мити голову в запарі з романку — бруд добре пускає й волос пахне гарно. Більшу скількість радо купує аптика.

Падиволос, хвощ, сосонка, скрип болотний. (Linnkraut, equiseum) росте на мокрих луках — як і мокрих полях; є добрий проти водної пухлини, в недугах міхура, печінки і нирок. Збірати в липні, покраяти і сушити. На продаж не оплатиться збирати, бо дешевий. Віхоть з падиволосу добре вимиває посудину.

Шалвія лікарська (Salbei, Salvie off), збірають і сушать самі листочки. Гербата з шалвії пахне й має гіркавий смак. В разі болю горла, добре полокати шалвією, яка також взміцняє зуби й хворі ясна.

Мята пахуча. (Pfefferminze, Mentha piperita), яку залюбки плекають дівчата в городах. Сушимо листочки й робимо з них напар в разі шлункових (черевних) корчів. Змішана разом з дівиною і липовим квітом добре ділає в разі перестуди й кольок.

Дівина. (Wollkraut, Verbascum.) Жовті квіточки збирати і сушити. Напару уживається на поти; добре нею полокати горло, як болить. Гербата з дівини, мятки і липового квіту разом змішана дуже добре ділає в разі сильної простуди і кольок.

Полин. (Wermuth, Artemisia) збирати листки й молоді галуззя і сушити. Полин, як і центурія, добрі проти розвільнення. Пити натще, як хто не має охоти до їди.

Черниця, у нас звана „афинами“ (Heidelbeere, Vaccinium myrtillos). В жадній хаті не повинно бракувати сушених ягідок черниці-афини. Вивар з них це є найліпше средство на біль черева, проти розвільнення й бігунки.

Зі спорту.

XXV. Пластовий курінь.

(Лист до редакції.)

Високоповажана Пані Редакторко!

Бачите, яка я чемна, що заледве тепер відписую на Ваші письма. Причина та, що на наш курінь припало цього року святкувати кілька разів Шевченкові роковини. Вже до кількох читалень просили. Вчора саме четвертий раз устроювали Свято для читальні „Просвіти“ в Москалівці. Перед тим були на Хімчині, Монастирськім і так в Косові. А кождий такий виступ вимагає дещо приготування, у нас молоді ще сили, тому й затяглося з відповіддю аж досі — за що на цьому місці прохаю вибачення.

В попередньому письмі просите написати дещо з нашого пл. життя в Куріні чи як там. Не знаємо, що саме може цікавити Вас. (Час до часу наша часопись „Молоде Життя“ поміщує дописі з життя нашого куріня.) Але на цей раз постараюся дещо описати й мимо того.

Наш курінь заснувався 1922 р. Зразу це був XXVI дівочий пл. полк ім. Н. Кобринської. Але від коли пласти почали переслідувати, число членів зменшилося, тож ми утворили 25. пл. курінь ім. Мих. Павлика — мішаний: хлопці й дівчата.

Від 1925 р. заснувалисьмо і ведемо теж пл. гуртки в с. Химчині, де є теж кілька дівчат. Всі члени, це селянсько-міщанські діти. Наш пласт. курінь є позашкільний. Всі діти ремесничі, по цілій днині заняті працею. Заледве вечерами і святами уладжуємо пл. сходини, прогульки і пр. Крім фахово-пластового матеріялу, беремо й инший — як: історію, літературу (уладжуємо літературні вечері що тижня) спів і пр. Зі старших ніхто нам не помагає, але ми не нарікаємо. Даємо собі раду власними силами. Ми, пластунки, дуже цікавимося всякими жіночими питаннями, бо хочемо згодом стати свідомими робітницями на народній ниві. І тому радо дуже принялисьмо появу „Жіночої Долі“ — якій щиро бажаємо, щоби стала бодай тижневником місто місячником, бо вона одинока заступає інтереси загалу жіноцтва. Віримо, що вона матиме великі успіхи, коби лише сіль. інтелігентки щиро взялися за її поширення. Ми знаємо з практики, що не одні зразу ставались байдужними до „Ж. Долі,“ але коли прочитали пару чисел, то дуже собі хвалили. А коли прибуде ще число передплатниць, тоді „Ж. Д.“ ще краща буде.

Ми вкоротці вишлемо всю передплату від нас, косівчанок.

На цьому кінчу й остаю з пошаною. Скоб!

Марійка Библюківна.

Пригадки господиням.

Вікна відчиняти.

На селі такий гарний здоровий воздух, що з міста нарід зїздиться, щоб ним подихати — а наші ґаздині позамикають, позабивають вікна, щоб, не дай Боже, здоровля ними в їх хату не увійшло. Це гріх неспасенний! Світла, воздуху, як найбільше. Вікна в літі не тільки в день, але й в ночі не треба замикати. Ану, читачки „Ж. Д.“, дайте примір другим, на теж ви й ґазету читаєте, щоб з неї чогось навчитися.

Виполюйте буряни.

Тепер приходить час, коли вся хопта, хабузя зачинає цвісти. Не допускайте до того, бо на довгі літа засмітить вам ваші нивки й городи. Косу, серп в руки й все вичистити та в сад — на купи компостові. Лиш кропиви сушити й ховати для курий на зиму. На місці, де під хатами, плотами лопухи та кропиви росли, ще й тепер мож засадити шпарагову фасольку, цукровий горошок на осінне вариво. А вже редьки зимової конче десь посійте! Землі у вас багато марнується, лиш пошукайте добре.

Помідори пасемкуйте.

Хто посадив помідори, цю так добру смачву ярину, нехай тепер кождий корчик привяже до паля, підгорне, підляє розпущеною з водою і кінським навозом гноївкою. Одна часть гноївки, а 3 части води. Корч від корча мусить бути на локоть далеко. Як зацвітуть, лишати лиш кілька найсильніщих галузок, решту ножиком повитинати. Можна й вершок зіщипнути й листя потроха де за густе усувати.

Скринка до доварювання.

Чи спробувала вже хоть одна з наших читачок страву в скринці доварювати? Може й ні. А то така вигода, чи в поле мати теплу, свіжу страву, чи в дома у вечір готове застати. В попередніх числах „Ж. Д.“ ми вже писали про це. Вишукайте і нагадайте, як це робиться і спробуйте. В инчих практичних народів цей спосіб варива робить господиням великі прислуги, то лиш ми такі, що навіть з чужого винаходу залініві користати.

Прогулька до Львова.

На днях 10-11 липня відбудеться прогулька жіноцтва до Львова. Нічліг даром, харчів на два дні взяти з собою. При більшім числі бажаючих поїхати, передбачена знижка в оплаті залізниці.

У Львові — звидження музеїв, інституцій, історичних памяток.

Хто бажає взяти участь в мандрівці або одержати ближчі інформації, — просимо негайно зголоситися на адресу: п. Стефанія Барановська, Станиславів, вул. Монюшкі ч. 9.

Все богатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости виявив Василь Стефаник у своїй збірці „З Е М Л Я“ з передмовою Д. Лукіяновича. — Ціна книжки з пересилкою зол. 3·20 — Замовляти у Видавництві „Громада“, Львів, Ринок ч. 10. II. пов.

Не забувайте придбати книжочку: **„ПІСНЯ й ПРАЦЯ“**, що її уложено з творів Івана Франка. Видав цю книжочку ювілейний Комітет і збір з неї піде на будівлю памятника нашому Каміняреві.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Евдокія Стахова.

Прятання спіжарняних запасів на зиму.

Ощадна запопадлива господиня заздалегідь подбає, щоби її спіжарка чи комора на зиму була повна. Передовсім треба подумати про саму спіжарку. Призначити на неї відповідне місце в хаті: в зимі не студене, в літі холодне, а завсігди продувне. Вікна в ній повинні бути все отворені. Замикається їх лише в часі морозів, великої спеки і в часі мрячних, вогких днів, бо тоді находить вогкість. Щоби коти не робили шкоди, поробити дрібні сітки на вікна. Поробити полиці, лавки та столи; позабивати гаки і цвяхи до вішання маринованого мяса, та ріжних мішечків. Коли такої спіжарки нема, треба її вибудувати — найліпше з півночи. Найважнішою річчу є, щоби така комора була суха; тому свіжо вибудовану треба для скорійшого ужитку штучно осушити: сипати грань з кухні, палити соломою, ріщам, трісками і т. д. уважаючи, щоби хати не запалити. Спіжарку треба удержувати чисто. Раз в рік вибілити. До громадження спіжарняних запасів треба вже тепер приступати.

Варення овочів.

Ми по черзі будемо подавати все, що добра ґаздиня має придбати собі з припасів на цілий рік.

Під теперішню пору зачинається вже варення овочів, та мармеляд і від цього ми й зачинаємо. До варення овочів треба уживати нової поливаної, найліпше так званої камінної ринки. Може бути і глиняна поливана, але тоді не можна в ній нічого іншого варити. Найліпше переховувати таке начиня з року на рік лише для цеї цілі; також мусимо мати до шумовиння чисту металеву ложку, але тою ложкою не кушати, лиш набрати нею до другої. Взагалі мокрої ложки не уживати, лиш чисту й суху.

Варення та мармолади переховуємо в скляних слоях. Їх треба дуже чистенько лугом або содою при помочи пензля з піря вимити й висушити, найліпше на сонці.

Варення з суниць, трускавок і малин.

Чистенько перебрані суниці, трускавки або малини пересипаємо цукром у новій камінній ринці. На кожду склянку овоча, беремо склянку ґрисікового цукру і нехай так постоїть кілька годин, або ніч. Другої днини кладемо цю посудину, не перекидаючи овочів, на огонь і смажимо, збираючи ложкою шумовиння. Не мішати, лиш потрясати начинням. Як добре закипить, відставити на кілька мінут, а потім знова покласти на кухню. Як овочі зовсім мягкі і прозорі, здоймаємо з огню й висипаємо до нового поливаного горшка, аби простигли, накриваючи їх з верху вогким чистеньким в кількоро зложеним полотенцем. Другої днини можна зложити до слоїків. Якби сік був занадто рідкий, (ллється, а не капає), тоді його ще троха виварюємо і опісля цілком зимним заливаємо зложені в слоїку овочі.

Уважати, аби овочі в варенню, нім пустять сік, не припалилися.

Вишні.

Так само смажиться і варення з вишень. Найліпші до того великі вчасні рожеві вишні — з яких новою подвійною шпилькою осторожно виймаємо кісточки. Чорні вишні можна смажити і на меді.

Терта рожа.

Вибрати добру склянку або й більше листочків з цукрової рожі до смаження — білі кінчики пообтинати й перемняти з цукром в мисці чистою рукою, аж пустить сік. Скропити соком з цитрини або дати трошка купленого в аптиці цитринового порошку. Потім терти чистим макогоном аж цілковито розітреться. Покушати чи добре солодка — уважати, аби не було цукру за мало, бо буде гірка. Зложити в слоїчок, обвязати, як все варене, чистим папером. В зимі така рожа добра до пампушків.

Соки овочеві.

Овочеві соки є вдома дуже потрібні до страв, до води в горячому часі, а також в горячці, як хто слабий, добре давати пити воду з соком. Робимо їх на ріжні способи так з цукром, як і без цукру, ссолоджуючи його тоді, як вже прийдеться брати до ужитку. Тут подаємо кілька способів роблення соку.

Сік з суниць, малин і порічок без цукру.

Ягоди пімняти і най постоять. Опісля витиснути з них сік через чистий платок, зілляти до фляшок, закоркувати добрими чистими корками і варити в парі в слідуючий спосіб: до високого начиння дається сіна — укладається в сіні фляшки, щоби добре стояли і не дотикали ні одна одної, ні безпосередно дна. Заляти зимною водою так, щоби лише шийки виставали — прикрити покришкою і варити. Від часу, як вода в баняку закипить, числиться 10-15 мінут, опісля відставити, щоби вистигло і допервa тоді виняти фляшки з сіна.

Сік і мармоляда з вишень.

Кілько літер вишень (без кісток), тільки фунтів цукру. Найперше цукор заляти водою (склянку води на фунт цукру) і варити на кухні, збираючи шумовини аж доти, доки сироп стане зовсім чистий і буде виглядати, якби перелки пересипалися. Тоді кидаємо до того вишні враз з соком, що з себе пустили. Збирати шумовину і смажити так 10 мінут, рахуючи від того часу, як зачало кипіти. Потім, доки горяче, сцідити сік до чистого сухого збанка з дзюбком і покласти, щоб застиг. Зимний позливати до чистеньких сухих фляшок на два пальці не повно. Добре заткати новими спареними корками, перевязати з верха шнурочком. Можна й залякувати. Для певности добре ще ці фляшки з соком зварити в сіні у великому баняку. Не виймати, аж вода вистигне. Вишні, що остали від соку. пересмажити на повила мішаючи добре, щоб не припалилися. Так само мож робити сік і з других дрібних овочів.

Другий спосіб.

Вишні, малини, ожини, ягоди чи афини перебрати чисто, вложити до нового камінного горшка, пересипати цукром, прикрити і вставити до печі зараз по хлібі. Другого дня сік сцідити і зляти до фляшок. На літру овочів, береться дві склянки ґрисікового цукру.

Третий спосіб.

Порічки, малини, афини, чисті і дозрілі, все разом або кожде з окрема всипати до камінного горшка і подусити добре. Най так постоїть днину-дві. Потім вляти все враз до чистенького полотняного ворочка і най помалу стікає. Можна дуже з легенька піддусити. На літру такого соку береться дві чубаті склянки ґрисікового цукру або пів літри меду, добре заварити кілька разів, шумуючи старанно. Зимний позливати до фляшок. Овоч перетерти крізь ситко, додати цукру і усмажити повила.

Порічкове вино.

На вино брати порічки дуже доспілі, найліпше чорні, або рожеві та білі, з домішкою червоних. Але можна і самі червоні. Шиємо ворок з сильного нового але не густого полотна, такий як до сира, насипаємо в него порічок і витискаємо як мож найліпше руками або прасою. Затяммо собі, що на одну літру соку, дається одно кільо цукру і дві літри води. Отже кілько літер соку, тілько кіль цукру і два рази тільки води. Добре є воду з цукром розварити і зовсім вистуджене змішати з соком. Як того всего плину не багато, зливаємо до дуже чистих склянних бутлів — як багато до дубової бочечки нової або від вина або руму. Бочку хотьби від вина випарити і висіркувати (розпустити сірки, замачати в ній шматочок і запалити в бочці та прикрити добре), опісля бочку чисто виполокати. В деревлянім заткалі бочки чи бутлі провертіти дірку, вложити в ню ґумову рурку, а другий кінець її най стоїть в посудині з водою, яку що якийсь час треба міняти. Заткало кругом бутлі чи діри в бочці треба добре заляти воском, аби воздух не діставався. Лишити в спокою в тіни не на сонци 6 8 неділь або і довше. Посудина може бути і не повна. По двох місяцях стягнути уважно, аби не порушити осаду, шлявхом до дуже чистеньких і сухих фляшок, або до другої бутлі чи бочки — але тепер вже посудина має бути повна. Заткати вже без рурки — і не забивати корків на міць, доперва по кількох тижнях або і місяцях можна постягати до фляшок, добре заткати і залякувати. Дійсно добре доперва в другім році. Вино це удається, як робиться коло него чистенько, уся посудина чиста, випарена, висіркувана і в часі ферментовання воздух доходить лиш через ґумову або зігнену скляну рурку, якої кінчик спочиває все в воді.

Сушення ярини.

Далі сушення молодої ярини. Очевидно, хто не садив, не сіяв, не буде мати, що сушити. Сушити повиннося лише в часі острої погоди.

Вже в липні зачинаємо сушити на зиму ярину, бо нема доброго варива в кухні, як нема свіжої чи сушеної ярини. Сушимо чисто обмиту й обсушену та дрібненько покраяну морковцю, петрушку, каляріпку, молоду шпарагову фасольку, покраяну враз з стручками, молодий цукровий лусканий горошок. Ярину висипаємо тонкою верствою на бляху, папером вистелену, і всуваємо в піч по хлібі, аби добре висхнули. Опісля можна всі ярини перемішати і додати до того троха молодих, дрібно покраяних і усушених грибків. Переховувати в сухім місці в пуделку, вистеленім чистеньким папером, або зсипати до полотняного ворочка і повісити на провівнім місці в коморі.

Молодий цукровий або й пільний горошок.

Сушимо ще й так, що зелені молоді вилускані зернятка пересипаємо мілким цукром і тримаєм на кухні доти, аж пустить сік і потім знова втягне його в себе. Мішати, аби не припалився. Як цілком вистигне, висушити на блясі, вистеленій папером, в печі по хлібі, або на ситі на сонці.

Що мемо варити.

Молодий горошок.

Молоденький, зелений, цукровий або і пільний горошок вилускати, ополокати, додати води, лиш тільки, щоб його прикрила, дрібочку соли й трошка цукру і нехай вариться, аж буде мягкий. На прикінці розтерти грудочку масла з пшеничною мукою, вложити це до горшка і як ще раз закипить — вже готове.

Молода морковця.

Молоду морковцю обскробати, вимити, покраяти дрібненько (може ушаткувати на терці з грубими дірками) і варити так само, як горошок: з дрібкою соли і цукру; заправити грудочкою масла з мукою.

Молода каляріпка.

Уважати, щоб була мягка, не ликава. Обібрати з лупини, дрібно покраяти й варити так, як горошок та морковцю. Можна також усі ці ярини змішати разом і варити та заправити маслом з мукою. Як хто хоче подати гарно, то покрає білу булочку в тонкі гріночки, обмачає в молоці, потім в розбитім яйці, (може додати до яйця троха води) і засмажить на румяно на маслі. Ярину виложити на полумисок й кругом обложити тими гріночками. Може подати до того молоду картофлю, а як хто має, смажене мясо або курятко.

Смажені курята.

Заріжемо молоде курятко, опаримо окропом і добре оберемо з піря. Чисто вимити водою й розпороти черево та виймити все, що є в середині. З того виберемо лиш печіночку (витинаючи осторожно жовч) та пухло, яке розтинаємо, видираємо, плівку з усею нечистотою З голови вибирається очі, утинає дзюб, з шиї витягнем волє й гаргачку. Куприк витяти, з ніжок здоймити жовту плівку — опісля все те добре ополокати. Тоді розтинаємо курятка, як малі — на дві половинки, як більші — на чверточки, посолимо й добре обтачаємо найперше в пшеничній муці, відтак замачаємо зі всіх сторін в розбитім з ложкою води яйці і знова в муці, перемішаній з мілкою тертою булкою. Тепер кладемо їх на бляху з дуже горячим смальцем і нехай смажиться з усіх боків, аж буде румяне. Ще якийсь час лишити з боку на кухні — нехай доходить. Так само можна смажити тонкі платочки вепрового або телячого (але не старого волового) мяса.

Яринова зупа.

В літі дуже добра є яринова зупа. Беремо до того усякої ярини, як молодого зеленого горошку, дрібно покраяної морковці, каляріпки, кидаємо одну дві петрушки, солимо до смаку й варимо в воді (ще ліпше на смаку з костий). Як ярина вже змякне, додаємо до того молодої в кісточки покраяної барабольки. Як уся ярина і картофля готова, тоді робимо засмажку з ложки масла, ложки муки, розведемо її пару ложками студеної води й вливаємо до зупи. Як раз закипить, — готова.

Паляниці з вишнями та черешнями.

Беремо (пів кіля) літру білої пшеничної муки, добру ложку масла або смальцю, оден порошок до печива Еткера, одно ціле яйце і два жовтки розбитих з шклянкою солодкого студеного молока, дрібочку соли й жменю цукру й вимішуємо це все разом. Тісто має бути оскільки може вільне, а як виходить затверде, додати ще молока, або троха сметани. Тісто ділимо на дві половини. Наперед прилагодимо собі черешень, змішаних на половину з вишнями й посипаних цукром. Коли одну половину тіста розтягнемо тонко (на пів пальця) на блясі, насипаємо грубо на палець витиснених з соку ягід, прикриваємо другим тістом, смаруємо яйцем та посипаємо з верха цукром і печемо. Добре є попроколювати в кількох місцях дротом. Як тісто зарумяниться зверха і зпід споду — готове. Покраяти в гріночки.

Веселий кутик.

С. Руданський.

Указ.

Іде козак дорогою,
Дівку надибає;
Вийняв папір зза пазухи
Тай її читає:
„І прочая, і прочая...
По сему указу
Козак должен кожду дівку
Цілувать по разу...“
— Чуєш, дівко, що в указі?
— Та чую, козаче...
І вже ж рада то, псяюха,
Аж мало не скаче;
— „А приглянься-но, козаче,
До того указу:
Чи нема там написано,
Щоб іще по разу?“

Скажи по-німецькій.

Положився вражий німець
З хазяями спати.
Серед ночи став тихенько
Жінку цілувати.
Але мужик пробудився
Тай жінку торкає:
— „Таж тебе цілує німець!“
Зтиха промовляє.
— „А цілує!“ — „То кажи що!“
— Який молодецький!
Як уміеш що сказати,
Скажи по-німецькій!..“

Хто хитріщий.

Один американець заложився з другим о 50 долярів, що він з певного склепу візьме якусь річ, при чім і платити за ню нічого не буде і арештований також не буде.

От підійшли вони до якогось склепу, той заходить до середини бере з вікна дороге пуделко з цукорками й спокійно собі йде геть...

— Виграв заклад — каже до другого.

— Ви є дуже відважні, — відповів той. — Але 50 долярів програли, бо я є поліційний аґент і арештую вас...

— Ні, мій коханий, — каже перший, — ви цього не можете зробити, бо я є власником цього склепу!...

Всячина.

Користайте з нагоди.

Жінки, знаєте, чиєї роботи цей гарний портрет Франка, який бачили ви у 6 ч. „Жіночої Долі“, який розійшовся теж у многих тисячах по цілому краю, як наліпка на вікна? Його малювала наша найбільша артистка пані Олена Кульчицька.

Таких портретів, як Франко, тільки в значно більшому розмірі з прегарно дібраними підписами намалювала вона богато — усіх визначних наших письменників і письменниць; дальше історичні портрети, також з життя У. С. Стрільців.

Вони повинні знаходитися в кождій укр. хаті, в кождій школі, в кождій читальні.

Записуйте собі через ред. „Ж. Д.“; ціна одного образка (на мягкому папері) є 2.50 зл.

Торговельно-кооперативна школа у Львові.

Під урядовою назвою „Торговельна“ школа Тов. „Просвіта“ у Львові, ведеться від 1911 р. школа, яка має за головне своє завдання виховувати співробітників для кооператив, а що при тім, кромі загального, треба фахового торговельного знання, тож тота школа рівночасно підготовляє до ведення торговельної части усякого рода предприємств.

В тягу науки учні відвідують торговельні і промислові предприємства свої і чужі, щоби наглядно запізнатися з їх уладженням і веденням, а в шкільній кооперативі, котру самі ведуть під доглядом фахового кооператора, переходять усі степені співробітничання, як її члени, діловодчики, управа, надзірна рада і загальні збори.

Хто бачить відродження народу в його економічнім піднесенню, повинен заохочувати молодь до користання з тої одинокої нашої, фахової школи у Львові, при ул. Корняктів ч. 1. III. пов. У. П. Т.

Ювілей С. Ф. Русової.

Урочисте святкування в Празі Чеській 70 роковин народження й 50 роковин наукової і громадської діяльности С. Ф. Русової відложено до осени.

Наші делеґатки на міжнароднім Жіночім Конґресі в Парижу.

Повернула до Львова з Парижу делеґатка на Міжнародній Жіночий Конґрес від „Союза Украінок“ п. О Шепаровичева, яка виступала на Конґресі разом з панями: Лотоцькою, Токаржевською і Мішковською, що стало замешкують в Парижу. Подрібний звіт подамо пізніще.

Переписка редакції.

Впов. Пані Волошин, Вел. Бічков, Закарпаття. Ми утішилися дуже Вашим зголошенням — так мало, дуже мало маємо передплатниць з Закарпатської України. Чи там не треба такого часопису, як „Жін. Доля“? Поможіть нам добути собі прихильниць у Закарпаттю, подайте ласкаво адреси знакомих одиниць, „Просвіт“ і инших товариств.

Впов. Пані О. Лукасевич, Варшава. Щира дяка за Ваш щедрий дар на пресовий фонд в так потрібних для жіноцтва книжечках!

Може Впов. Пан доктор схотілиб деколи написати до нашого часопису? Будемо вдячні.

Впов. Пані Б. Димова, Вінніпеґ Ман. За Вашу поміч сердечно дякуємо як Вам, так і шанов. паням, що спільно з Вами хочуть помагати нам у наших змаганнях. Просимо шанов. пань перелистуватися з нами, висказати свої уваги й помічення. Щиро вітаємо Вас і всіх наших прихильників з Вінніпеґу.

Впов, п. Ст. Савчаківна, Копичинці. Відчит вислали. За сердечний листок дякуємо. До праці копичинецького С. Кооператив, зокрема директора його п. М. є ми з повним признанням. — При нагоді подамо його за взір. Просимо тільки надсилати більше коротких звітів із Ваших поїздок.

Виказ жертв.

На пресовий фонд „Ж. Д.“ склали:

По 50 сот.: Калуш — п. о. Дідушак. — Чортків. Василяк, N. N. Шкваркова, Городлій, N. N., Грицай. —

По 1 зл. Калуш: С. Харамбура. — **Чортків:** Вовк, Гринчишин, N. N., Король, Т. Василишин, Рослякова, N. N.

По 1 зл. Бучач: Месевич, Мих. Баран, Вощинська, Ілевич Софія, Волод. Ілевичева, Гамерська, Гафткович, Сіяк.

По 2 зол. Калуш: Микласевич, Курдидикова, Мих-Рубчак, Тимчуряки, М. Бучний, А. Рубчак, Ст. Чорпітова М. Тисовська, П. Ортинська, Рожанковська, Сохацька.

По 2 зол, — Чортків: Ір. Олескова, Маркевич, NN., Сорокова.
По 2 зл, — Бучач: Бабій М, О. Збудовський, Ос Димова, О. Добрянська.
По 3 зл. — Калуш: Гладишовська.
По 5 зл. — Калуш: Воробцева.
По 5 зл. — Бучач: Боцюркова, Крижанівський.
Усім жертводавцям редакція складає найщиршу подяку. (Далі буде).

Всі Українці купують і їдять

цукорки з фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

Львів, Кордецького 23.

Бо вони є найліпші
вони є найсмачнійші
вони є з рідної фабрики.

Найкрасші, Найдешевші і Найпотрібнійші Книжки має Видавництво „ОКА“:

1 Чайківського: **На Уходах I і II том 3·— зол.**
2 Мордовця: **Гетьман Мазепа I і IIтом 3· — зол.**
3 Гоголя: **Тарас Бульба з образ. 1·50**
4 Ординцева: **Запорожці в Сарагоссі 1·50**
5 Куліша: **Чорна рада 1·50**
6 Чайківського: **Віддячився 1·50**
7 Чайківського: **За сестрою з образ. 1·—**
8 Куприна: **Суляміт 1·—**
9 Кузьмової: **Проти филь 1·—**
10 Мельника: **На ріках Вавилон. —·30 сот.**
і богато инших. Замовляйте на адресу:
Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька, ч. 7.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Купуйте тільки
в складах

„Народної Торговлі“

у Львові й на провінції

НАСІННЯ буряків, конюшини, ріжних трав, і всіляких цвітів славної фірми „Мавтнер“.

Склад в Коломиї, Ринок ч. 48.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“

в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.
І. поверх (напроти суду).

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.

Клієнтелю з провінцій відправляє негайно.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„НОВУ ХАТУ“

журнал для плекання домашньої культури.

вже вийшло 7-ме подвійне число за липень і серпень 1926.

Крім багато ілюстрованого великого перегляду найновіщих мод приносить

„НОВА ХАТА“

зразки ручних робіт в українських мотивах.

До кожного моделю з „НОВОЇ ХАТИ“ можна одержати в Адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ готові крої у всіх величинах і взори до ручних робіт.

Кожне число має окремий відділ української кухні, господарських порад і т. п.

В кожному числі є поміщені статті з области гігієни, спорту, естетики, виховання, громадянської праці жіноцтва і т. д. —

Ціна поодинокого числа зол. 1·80. — Чвертьрічнна передплата зол. 5., — піврічна зол. 9·50 — річна 18 зол. —

Адреса редакції і адміністрації:
„НОВА ХАТА“, ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 18.

Увага!

Приймаю пряжу на всякі вироби, а то:
обруси шир. 150 cm., простирала шир. 150 cm. дима від 96-100 cm., ручники 46-50 cm. в ріжні десені, з канвою, з френдзлями залежить як хто хоче, серветки 60 cm., хідники і т. д.

Ціна виробів: від 1 m. обруса — 3 зл., від 1 m. простирааа — 1 зл. 50 гр., від 1 m., дими — 2 зл., від 1 m. ручника — 60-80 гр., від 1 m. хідника — 50 гр. — 1 зл. від 1 серветки — 60-100 гр.

Петро Путикевич, Комарно.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Новина! **В серпні-вересні б. р. вийде ІЛЮСТРОВАНИЙ** **Новина!**

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

10 аркушів друку! В календарі буде уміщено: вірші, оповідання, пословиці, приказки, статті з области: гігієни, виховання, господарства, садівництва, городництва, куховарства, кооперації, організації жіноцтва й інші. Будуть уміщені життєписи наших визначних жінок. Багато гумору й сатири! Багато цікавого й цінного матеріялу!

До участи в календарі своїми працями запрошено:

ПАНЬ: Блянку Баранову, Іванну Блажкевичеву, Катрю Гриневичеву, М. Донцову, Мілю Дороцьку, Дайзі, Северину Кабаровську, Калину, У. Кравченко, Ольгу Коренець, Олену Кисілевську, К. Малицьку, Сав. Стечишинову, Євд. Стахову, М. Струтинську, Ол. Степанів-Дашковичеву, Надію Слобожанку й інших.

ПАНІВ: Д-ра Андрія Чайковського, проф. Дмитра Николишина, Д-ра В. Сіменовича, Д-ра В. Ю. Кисілевського, Івана Зубенка, Петра Франка, Д-ра В. Ганьківського, проф. Кучеру, проф. Шумея й інших.

ЖІНКИ! передплачуйте й поширюйте свій одинокий КАЛЄНДАР! **ЦІНА: в краю: 3 зл.** (30 ам. центів) Для закордону: 50 ам. центів.

ХТО зєднає 10 передплат, дістає одинайцятий примірник даром; внесе передплату з гори в липні-серпні-вересні, той не оплачує почтової належитости!

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ:

в краю: Редакція „Жіночої Долі“ Коломыя, Nowa 1. — в Америці: Dr. W. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill. U. S. A. — в Канаді: 1) Mrs. B. Dyma, 594. Selkirk Ave Winnipeg Man. — 2) Dr W. J. Kysilewski, 519. Magnus Ave, Winnipeg Man.

Жінки! — Читальні! — Кооперативи!

Зголошуйте передплату на єдиний популярний жіночий часопис:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“,

що виходить в Коломиї, вул. Нова ч. 1.

і коштує річно 6 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно 1·50 зл., для заграници 1·50 дол. ам. річно.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ обєднає маси нашого жіноцтва і заохотить до культурно-освітної праці,
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ навчить жінок, як боротися їм за рівні права в родині, громаді й народі.
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ порадить жінкам, як викорінити з нашого села коршму, хрунівство й иншу язву, яка лишилася в нас з часів панщини.
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ навчить жінку поступової домашної господарки й новітнього виховання дітей
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ зробить нашу жінку спосібною до боротьби за найвищі ідеали Українського Народу.

КОЖНА УКРАЇНКА — без ріжниці стану — стане передплатницею „Жіночої Долі“, приєднає їй якнайбільше число передплатниць і збере при нагоді, що зможе на прес. фонд „Ж. Д.“

Передплату приймає:

в краю: Редакція, Коломыя, Nowa 1. East Galicia, Poland. — В Америці: Dr. W. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill, U. S. A. — в Канаді: 1) Mrs. B. Dyma, 594 Selkirk Ave, Winnipeg, Man, Canada. 2) Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Ave, Winnipeg, Man., Canada.

ВАЖНЕ!

Для жінок! **Для мамів!**

Редакція „Ж. Д.“ має для продажу книжку:

Д-р мед. Є. Лукасевич

Як доглядати діток — немовляток.

Поради та вказівки матерям.

Ціна 2 золоті.

Жіночі товариства придбають цю книжку для спільного читання.

Спішіться з замовленнями, бо маємо надто обмежену кількість примірників.

Наші передплатниці й жіночі товариства почтову належитість не оплачують.

Замовлення приймає:

Редакція „Ж. Д.“ Коломыя, Nowa 1.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. З друкарні М. Бойчука в Коломиї

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, серпень, 1926. Ч. 8.

Дівчата-луговички, що брали участь в луговому святі в честь Ів. Франка у Львові.

Дорогі читачки й прихильниці „Ж. Д.“! У вересні минає рік існування „Ж. Д.“ — старайтеся з тої нагоди кожда придбати бодай по одній передплатниці ще! Зробіть представлення або яку іншу забаву на пресовий фонд „Ж. Д.“ Нехай місяць вересень буде для „Ж. Д“.

О. Галичанка.

Найблизші задачі сойму.

В попередньому числі „Ж. Д." розглядали ми, яке значіння має в державі сойм та сенат; тепер хочемо коротко вказати, які важні для нас справи будуть або могли б рішатися, вже може і в найблизших нарадах соймових.

Отже одною з найважнійших для всього нашого народу справ є земельне питання. Вже вирішено, що дідичі, взагалі власники більшої посілости, мають до певної межі розпарцелювати свої добра. Вже й рішено багато земель на т. зв. „кресах" віддати в руки польських військових осадників, вже й кредити для них із державних грошей ухвалюється. Та одначе знаємо, що навіть на закон знайдеться другий закон, і що сойм, залежно від складу його, може мати тут велике значіння. А вагу цієї справи уявимо собі, коли згадаємо, що це о нашу прадідівську землю розходиться; що це виходить так, якби хтось нашою законною спадщиною без нас розпоряджався, наділяв нею чужі, а не свої рідні діти...

Другою рівноважною справою, з якою звязана наша доля, буде управильнення відносин держави до т. зв. національних меншин. Химерною долею прийшло нам таке, що ми на своїй споконвічній землі, відносно до цілої держави, стали „меншинами", відданими на ласку „більшости". Яка це ласка, кожний з нас чує на власній шкурі. Знаємо й те, що не доробився ще ніхто тим, що дістане з ласки, а кожний нарід чи окрема людина власною міццю мусить добувати собі право на життя і розвій. Отже від того, оскільки буде кому боронити наших прав у соймі, оскільки з нами будуть мусіли там числитися, — буде залежати й наше майбутнє життя.

Також дуже важною задачею сойму в найблизшому часі буде справа уодностайнення законів, які тепер обовязують у ріжних дільницях Польщі. Тепер є так, що на землях, що належали колись до Австрії, обовязують давні австрійські закони; на колишній пруській території — пруські, на російській — російські. А з цього виходять дивогляди. Приміром, хоч би в так важному для всіх подружному законі: у нас, в давній Австрії, права розводів для католиків чи гр.-кат., взагалі для християн, нема, навіть тоді, коли тільки одна сторона є католицького віроісповідання. Подружні справи у нас розглядаються в звичайних судах. Але от на б. російській території там розводові справи розглядають суди духовні й вони узнають право повного розводу, аж до дозволу нового подружжа. В усіх інших подружних справах судять там суди цивільні. І з цього виходить таке, що те, що в однім кінці держави є недопускаємо і карається, як злочин, — у другому є зовсім звичайна й правна річ. З того користає багато горожан, що їдуть на територію б. Росії, переходять на православіє, беруть розвід і женяться другий раз, хоч правно на місці свого давного осідку повинні бути покарані за двоженство.

Отже цей закон треба управильнити, й держава мусить стануги на становиську: або всім вільно розходитися і женитися, або нікому. Поляки вже від довшого часу займаються тою справою: костел католицький і багато жіноцтва боронять нерозірвальности подружжа; поступові сторонництва кажуть, що в теперішньому часі вязати людину на весь вік то варварство. У нас ніхто не розглядав ще ширше тої справи і який погляд на це нашого народу, ми ще не знаємо.

І в других справах є подібні неправильности, а саме: в російській займанщині опікун, який в суді не здає рахунків зі своєї опіки, карається вязницею; у нас цього зовсім нема. Такі ж ріжні права є і в відношенні до нешлюбних дітей. У нас зведена дівчина може пошукувати батька на тім, кого вона сама узнає — тільки не вільно їй зміняти свого зізнання й звертати потім свої претенсії на кого другого. На російській займанщині оскаржений може оборонитися тим, якщо докаже, що крім нього, дівчина мала знакомства ще й з іншими. Які тут можуть бути надужиття, можемо собі уявити. І ця справа для нашого народу є надзвичайно важна, і ми, жінки, мемо домагатися від цих, що будуть нас заступати в соймі, щоб вони стануги на становиську: рівне право для усіх дітей правого чи не правого ложа.

Чому так? Зараз вам скажу. Нарід наш найбідніщий, найменше підприємчивий із усіх народів, що замешкують цю державу. Це бачимо хоч би з того, що по всіх містах та селах найбільше наших дівчат йде в службу, у найми. А чи пошанує хто таку невинну дівчину, яку мати зі страхом і слізьми віддає в чужі руки? Ні. Мало, дуже мало котра верне до дому такою, якою пішла, — завсігди знайдеться чи сам пан, чи його син або брат, чи хтось інший, що надужиє довіря дівчини, обдурить, зведе її. А тоді, що з нею діється? Одна собі смерть заподіє, інша згубить дитину — й за це до криміналу йде; більшість наймається в мамки, годує своєю кровію жидів та панів, а опісля сходить на бездоріжжа й опинюється на дні ганьби — в домах розпусти. Це не є говорення на вітер. Урядово стверджено, що в Польщі на 100 упавших дівчат 75 є наших дітей і то найбільше з Гуцульщини та Покуття. Коли член „С. У." пані Шепарович з рамени міжнародньої охорони жінок провірювала це — то дотичні власти дивувалися тому й пигали, що жене тільки нашого жіноцтва на загибіль? Бо відповіди на це вони самі не дають. Коли власти поспитають жидівку, чому на цю дорогу зійшла, то вона звичайно пояснює тим, що для гешефгу: хотіла, бач, заробити гроша, склеп собі заложити або що інше. Польки часто продаються за гарні строї, охоту уживання. Українки нічо із цього не подають. Що ж їх спонукує до цього? Ми знаємо що. Наша дівчина ні для строю, ні за гроші не продасть свою честь. Їй забирають її насильно і так для іграшки спихають на дно болота.

А тепер уявім собі, що ми дібємося рівного права для усіх дітей (це в Австрії започатковано ще в часі війни) — чи тоді той пан граф чи який інший багач, у якого служить наша Доця, Марія, буде так легко збавляти честь дівчині, як знати ме що син її теж до титулу графа й маєтку його має повне право? Чи котрий будь мущина, а навіть наш парубок на селі не ме боятися тих обовязків, які спадають на нього, і вже з того страху не пошанує честь нашої дитини? Певно, що так, і тоді зразу урветься усім розпустникам й опустіють їх храми розкоші, а жіночого стиду й горя.

Ці й багато ще інших справ дуже важних для нас меться розбирати в будучих нарадах соймових. Затямити треба ще й те, що крім уряду, самі посли мають право вносити до сойму проекти

ріжних законів. Отже наші посли можуть піднести не одне питання важне для нас.

А про справи, які торкаються самого жіноцтва, яких змін ми, жінки, мусимо добиватися, поговоримо в черговому числі „Ж. Д.“

Блянка Баранова.

Сучасні завдання укр. жіноцтва.

В ч. 6. „Ж. Д.“ я коротко оглянула працю нашого жіноцтва під цю пору в культурно-освітнім напрямку.

Тепер звернім увагу на другу ділянку праці, а то: працю економічну або господарську. Ця праця є рівнож дуже важна, бо чим ліпше матеріяльно й фінансово стоїть даний нарід, тим краще розвивається й тим скорше сам собі раду може дати без чужої помочі.

До економічної ділянки належить творення усяких кредитових і споживчо-торговельних та інших кооператив, розвинення власного промислу, ремесла і торговлі, піднесення приватних підприємств і господарств, як рівнож основання й піддержка власних банків.

Звичайно, найголовнійшою галуззю економічного життя, в якій жінки могли б відіграти незвичайно велику ролю, є творення й піддержка ріжного роду кооператив. Тому треба, щоб жінки масово вступали в члени своїх українських кооператив, де вони є, а де нема, щоб домагалися заснування їх. Про значіння кооператив пишеться майже в кожнім числі „Ж. Д.“, тому я не буду подрібно застановлятися над цим.

Мусять жінки піддержувати рідний промисел і торгівлю, а тому клич: „Свій до свого“ якнайпильнійше виконувати. Купувати мусять лише в своїх кооперативах чи приватних українських склепах; замовляти усякі потрібні речі лише в своїх ремісників і фахівців. Ні один гріш не сміє піти в чужі руки. Коли в цей спосіб будемо поступати, тоді причинимося до матеріяльного укріплення нашого народу, від чого в великій мірі залежить будуччина нашої нації.

Добра сільська господарка й розвиток свого промислу дуже залежать від фінансового стану краю. Чим більше край має своїх ріжних банків і кредитових установ, де можна було б затягати ріжні позички, тим ліпше стоїть там господарка народня, а від того й добробут цілого краю. Чужі банки нам грошей не дадуть; отже мусимо підпирати свої.

Третя, найбільше занедбана ділянка праці серед нашого жіноцтва, це праця політична. Це ж і не диво. Цілими століттями жінки були позбавлені політичних прав і не могли брати участи в політичному життю, ні в ріжних засіданнях і зборах, ні в голосованні до мійських рад чи сойму; і то не тільки в нас, але і в інших краях чи державах світа. Лише останні роки привесли жінкам політичні права нарівні з мущинами; а досвід Австрії і Німеччини показав, яку велику ролю почали відогравати жінки в політичнім житті країв, особливо підчас виборів. Отже й наші політичні діячі прозріли. Вони прийшли до переконання, що ніяка громадянська чи політична робота не буде успішна без зорганізованої праці нашого жіноцтва. Тим більше мусимо це зрозуміти ми, українські жінки.

Час не стоїть! Події ідуть скоро одна за одною, тому не тратьмо часу, щоби ми не були застали скочені. Ми мусимо підготовити себе взаємно до політичної роботи. В недовзі вже прийдуть вибори до громадських рад і до сойму, в яких жінки будуть мати право голосувати. Яку ж страту понесла би українська народня справа, коли б кілька мілiонів наших жінок не взяли участи в голосованню?

Отже ми, українські жінки, мусимо сповнити ті завдання, про які я згадала в моїх коротких статтях; тоді ми причинимося до поліпшення долі нашого народу і виборемо кращу будучність для наших дітей і внуків та станемо гідними громадянками гідного народу!

У. Кравченко.

* * *

Манить, чарує і кличе нива
Та наша рідна, неначе казка
Так золота!
Манить і кличе:
Гей, гей громадо, гей молода,
Спіши на жнива, заки ще злива
І буря-туча знищить до тла,
Нім землі груди стопа ворожа
Стратує-стопче,
Рука жорстока зерно збере!
Спіши до жнив, стань серед нив
Скарб збережи!..

— — — — — — — — — — — — — —

Хвилює нива, неначе казка,
Шепоче колос: Іде час жнив,
Збери скарб нив!
В нас скарб укритий, тайна життя
І скарб і тайна майбутніх днів!
А дні майбутні — се ціль — мета!
Гей, гей громадо, гей молода,
Світає ранок, лунає спів,
Спіши! Спіши!

О. Кисілевська

СПАСА.

(Преображення Господнє).

Чи є в якого іншого народу таке гарне свято, як наше Преображення Господнє? Таки ні! В ніякого другого народу нема цього гарного звичаю, щоб в іншу днину, кромі Великодня, свячено дари Божі, як отсе у нас на Спаса.

А вже чи не найгарніще виходить це свято на нашій Гуцульщині. Нераз доводилося мені його святкувати в селі Річці в Косівщині — то й опишу вам, як воно там виглядає.

На тижні перед Спасом в середу, чи пятницю майже з кождої хати мусить хтось йти чи поїхати до Косова, щоб привезти собі до свячення колачів та садовини, бо в Річці цього мало буває. А вже в сам день Преображення зриваються досвітком старі й малі — та одягають що найкраще святочне „лудиння“, як це на гуцульщині кажуть. Ґазда сідлає гарного коника та накладає на нього в „писаних“ бесагах усякого добра, та ще й набирає теж в бесаги й сіна на попас для коника, бо до церкви з розкинених широко й високо хаток — буває нераз так задалеко, як з иншого села до міста — яких кілька, а як от у Жабю, то й кільканайцять кільометрів. Мущини затикають за пояс ще й стародавні, ще може з часів Довбуша походячі пістолі, щоб було з чого для більшої паради стріляти.

Під дубами, на поповій леваді чи де на горбику багато, особливо з жіноти та дітей, задержується, щоб хвилину відпочати, обути чобітки, мосяжними цвячками набиті, де котра й в зеркальце крадьки гляне: хустину чи косиці на голові, на-

мисто на шиї поправить, що смереки в густому лісі по дорозі зрунтали. Та от усе в ладі. Тожто ожив, наче зацвів квітками широкий зелений цвинтар біля церковці. Й вітається народ, цілує, обнимає й випитує за старого батька-неньку, за діточки дрібненькі, за „маржину“, що гуцула годує: ци здорова, добре ховається?

Не встигли поговорити, не встигли як слід помолитися, а ту вже й на „Вірую“ дзвонять. — треба дари Божі розкладати! Ґазди бесаги зносять, ґаздині вінком церкву окружають. Гей, і чого там до свячення не лагодиться?!

Садовина всіляка: яблока червоні, груші зелені, сливи великі, сині. Там і огірочки зелені, й жовті варені кукурудзки, там миски, мисочки з рижовою солодкою кашею, голубцями, пирогами. Там колачики білі містові купами біліють, в писаних посудинах вода налита, там баранчики з сира полонинські від легінів-вівчарів дівчатам та дітворі на втіху. А все те уквітчане васильками, копчиками, невістульками та другими косицями. Й маківочки що доріднищі, навіть черешеньок пізних иноді у тих найвищих верхах ще знайдеться.

Процесія виходить. Священник в золотистих, світлих ризах, червоні коругви — хрест золотий наперед. Сотні дрібних свічечок, наче одною рукою запалених, заясніло межи квітками, колачами.

— Преобразил еси, Спасе, Боже наш!...

Спів, радість, вистріли.

Свячена вода благословить плоди землі, освячує ті трудячі чорні руки, що біля неї трудяться. Якась міць, надія, входять у ці убогі але сильні хлопські душі. Міць і тверда віра, що Спаситель, який переображався ученикам своїм — переобразить і те тяжке горе, під яким упадає нарід весь...

Щирим, добрим, українським серцем ділиться нарід дарами Божими. З рук до рук переходять яблочка, колачики, усякі присмаки, — а на горбиках, попід лісками, та біля хрестів посідав нарід похарчувати. Цеж не одні ще досвітком з хати вийшли, а добре з полудня д'хаті вернуть, треба покріпитися.

Гарне, велике це наше українське свято! Бережім його, обходім торжественно, по старому прадідному звичаю.

Др. В. Ю. Кисілевський.

Турецька жінка.

Здається, жаден край не перемінився так основно і в такому короткому часі, як Туреччина, а з нею і турецька жінка. До недавна не мала вона найменшого права. Релігія вчила, що жінка не має душі, значиться і прав, які прислугують мущині. Але по революції, як почали Турки вести визвольну боротьбу, ті, що її провадили, піднесли клич, щоб до праці над визволенням і над відбудовою нещасної батьківщини закликати й жінки, як рівноправні одиниці. І сталась нечувана річ. Турецька жінка, про яку ніхто ніколи не чув, яка навіть лиця свойого не сміла показати на світ божий, вхопилася до громадської праці, головно просвітної і на диво цілому світові, першим міністром освіти у відродженій Туреччині стала жінка, Галіде Едіб Ганум.

Говорять про неї не тільки в Европі, але і в Америці і як цеї зими приїхала зі своїми двома синами до Англії, то витали її, як якого героя.

Галіде Ганум це дочка вищого державного урядовця з часів реакційної Туреччини. Вищу освіту одержала на европейський взірець в американській коллеґії в Царгороді. Вже дитиною була незвичайно талановита і як мала 12 літ, то переводила всякі англійські твори на турецьку та французьку мову. На якийсь час мусіла покинути школу, бо деспотичний калеф-султан не дозволив своїму урядовцеві посилати дочку до европейської школи.

Поетична душа молодої Туркині, збуджена зі сну, почала переливатися в писане слово. Вона бачила, якою свободою користується жінка в других краях, і тому в своїх писаннях почала закликати Туркинь, щоби і вони боролися за право жінки в Туреччині. Всіми своїми силами вела агітацію за знищенням неграмотности між жіноцтвом. В писаннях і мові виступала різко проти заслони лиця та проти понижуючого звичаю — гаремів.

Вже підчас революції Енвер Бея, коли Туреччина стряслася до самих основ, та пробудилася до нового життя, імя Галіде Ганум було на устах кожного.

В часі війни організує вона лічниці, старається зменшити біль і рани свойого народу. По програній війні наложили побідники важкі тягарі на знеможену Туреччину. Царгород заняли чужі війська. До Малої Азії увійшли Греки і здавалося вже зникає турецька держава. Але молодий штабовий старшина турецького війська Кемаль Паша кинув клич до освободження вітчини і першою, що відгукнулася на його заклик, була Галіде Ганум. Пробралася крізь ворожі війська до Ангори, відки лунав клич і разом з Кемаль Пашою кинулася до праці. Побита, здавалось до нічого не здібна Туреччина зірвалася нагло і стала до бою. Грецькі війська зістали розбиті в пух і прах і побідний Кемаль Паша станув перед Царгородом та зажадав, щоб чужі війська вийшли з нього. Могучі держави, хоч не хоч, скорилися йому.

Почалася будова новітної, відродженої Туреччини. Зібрався парлямент в Ангорі і першим міністром освіти вибрано... Галіде Ганум.

Знесено звичай заслоняти лице жінкам, видано закон проти многоженства. Неграмотність почала упадати і найновіще право, яке проголошено не давно тому в турецькому парляменті, зрівнує жінку зівсім з чоловіком. Се Цивільне Право зложене на взірець швайцарського, з деякими винятками. Магмуд Єссад Бей, міністр судівництва, як читав проєкт цього права на зібранню, звернув особливу увагу на частину його, де надається рівні права обом полам; права, які ставлять Туркиню на належну височину і дають змогу працювати нарівні з чоловіками для добра своєї батьківщини.

У. Кравченко.

* * *

Тихо гнеться над водою верболіз, —
Долітає із долини бренькіт кіс...
Йдуть все дальше, йдуть все дальше косарі,
Вянуть цвіти ті скошені в дня жарі...
По ланах кладе колоссє острий серп,
Низом шле промінне сонце із заверб...
Глянув ще останній промінь на покіс
І паде роса — мов перли — тихих сліз...
Що лишилося по днині... що з життя?..
Луг без цвіту і колюча та стерня...
В ночі сумерком стихає бренькіт кіс,
Низько гнеться над водою верболіз...

Міля Дороцька.

Хто винен?

Село заворушилось...

— Як? Марійка? — Тота чорнява Марійка їде до Франції на роботу?

— Це ж не може бути!

— Чому? З якої причини?... І богата і гарна, і на „отченаш“ ходила з Василем Павловим, першим богачем в селі, що то їх поля межують... А тут раптом до Франції... Чого? — Може й на згубу?

Село загорілось...

Шу-шу-шу... — несеться шепіт селом, немов весняний вихор.

— Чому? Чому? — розпитують цікаві дівчата.

Цікавість росте... В напружені душі немов загніздилось щось і лоскоче-лоскоче.

А Марійка мовчить, лиш темні очі її від якогось часу ще більш потемніли...

Та раптом кинув хтось в цю розцікавлену масу одно слово:

— Андрій!...

Так, правда! Андрій! Як можна було про це забути?

Хто ж на вечерницях з Марійкою все вигулював? Андрій!

З ким Марійка все при керниці говорила? З Андрієм!...

Чий шепіт нісся все у місячну весняну ніч біля Марійчиних воріт? Марійки і Андрія!

І понеслось селом:

— То все через старих! Чому не хотіли віддати за Андрія? Бідний?! Та ж вона богата! Прожили би!

А так що?

Розділили, — він оженився зі старою вдовицею і бідує, бо бач змарнів як... „Хоч є що їсти, та нема з ким сісти“... А вона — у Францію їде!...

Шу-шу-шу...— несеться селом...

— — — — — — — — — — — —

Коло он того ліса, де все так дуби шумлять, тоді коли сходив місяць, стрінулась Марійка з Андрієм...

Глянули собі довго в вічі...

— Марійко!...

Склонила низько голову...

— Ідеш?... сама... у світ?... Чому ж зі мною не хотіла? Там батьків твоїх нема... Були би ми щасливі... А тепер?...

Глянула сумно.

— Ні, Андрійку, у тебе мама старенька, немічна, — вона б була загинула без тебе одна... Ти її не міг лишити... Вона б пропала, а ми би ціле життя не мали супокою, що то через нас.

— А тепер, Марійко?... — голос його заломився, уста задрожали, а зір тужливо завис на устах Марійки...

Мовчала — лиш із темних очей, скотилась важка сльоза...

— — — — — — — — — — — —

Стежкою, котрою нераз ходила під ліс, де Андрій косив сіно, вертала сама до дому...

А вітер лиш інколи доносив слова пісні:

Як не хочеш, дівчинонько,
дружиною бути,
То дай мені таке зілля,
щоб тебе забути.

Це співав Андрій.

— — — — — — — — — — — —

А коли блискучі коси улискувались до сонця між золотою пшеницею, виводили Марійку з села на заробіток до Франції.

Мама заводила, а старий тато говорив:

— Не знаю, що сталось дівчині! І жениха такого богатого знайшов їй і у нас, Богу дяка, не зле їй діється... Та наперлась: їду, тай їду!... От нещастя!

А Марійка дивилась сумним зором довкола себе, немов чого-то шукала, немов когото виглядала...

Сонце сипало золоті проміння з неба на людей той робучий, на золоту пшеницю, та червоні маки між нею...

А на перехрестю доріг, коло дубового хреста, так добре знаного Марійці, мигнуло сумне лице Андрія...

...і коли затих туркіт воза, що віз Марійку, підхопив вітрець, що скрився за полукіпок пшениці, тихий стогін із уст Андрія і поніс його навздогін куряві, що знималась по широкій дорозі:

— Марійко моя...

Коломия, в липні 1926 р.

Жіночий рух.

Ол. Шепарович.

Міжнародній Жіночий Конґрес в Парижу.

Десятий Конґрес Міжнароднього Жіночого Союзу для рівноправности жінок відбувся в днях 28. мая — 8. червня 1926 р. в Парижу.

Ідея Міжнароднього Жіночого Союзу „Суфражу“ зародилася в р. 1902. у Вашінґтоні, а переведено її в життя в році 1904. на зїзді в Берліні, де затверджено статути при співучасти представниць сімох народів.

Від того часу поширюється значіння і вплив Союзу; ріжні держави починають, особливо по світовій війні, надавати політичні права жінкам, — і в р. 1920. на зїзді в Женеві було зясовано, що вже в 21 державі жінки є рівноправні з мущинами.

Тепер і праця „Суфражу“ набирає иншого характеру. З огляду на те, що в ріжних сенатах і парляментах почали засідати жінки, праця міжнароднього „Суфражу“ звертається на те, щоб проєктувати й переводити в життя ріжні закони, корисні для жінок і цілого людства.

І над цими проєктами працюють отакі секції:

1) однакової моралі і проти торговлі жінками;

2) рівнорядности умовин праці (рівна плата за рівну працю);

3) становище незамужної матері і її дитини;

4) державної приналежности замужної жінки;

5) належної платні для родини.

Міжнародні зїзди „Суфражу“, по постанові в Женеві в р. 1920, мають відбуватися що-3 роки. Отже цьогорічний зїзд відбувся в Парижу.

Офіційне відкриття Конґресу відбулося 30. мая, хоч ріжні комісії працювали вже й раніще.

Отже праця конґресу перебігала так:

31. мая: перевірка уповажнень, прийняття нових членів; комісія моралі й рівнорядности умовин праці; ріжні внесення.

Вечером: привіт жінок усього світа.

Наші представниці на Конґресі.

Зліва направо: п. Лотоцька-Токаржевська, п. Мишківська, п. О. Шепаровичева і п. Авдиковичева.

1. червня: комісія незамужної матері, комісія державної приналежности замужної жінки; ріжні внесення.

Вечером: прийом в магістраті.

2. червня: зміна статутів.

Вечером: прилюдний мітінґ з гаслом: „Жінки проти кодексу Наполеона“.

3. червня: прогулька до Фонтенебльо.

Вечером: привіт парляментарів цілого світа для їх товаришів-жінок.

4. червня: День жінок виборців і вибраних. Звіт скарбнички. Внесення.

Вечером: Промови жінок-парляментарів.

5. червня: Зміна статута. Внесення. Маніфестація автами.

Вечером: Велика маніфестація в Трокадеро: „Жінки всього світа за миром“.

6. червня: Вибори президії. Праця жінок в Лідзі Націй.

Вечером: Ґаля в опері.

7. червня: Продовження праці. Внесення.

Вечером: Прийом французької секції в палаті Ротшільда.

8. червня: закінчення і замкнення конґресу.

Крім того працювали ріжні бюра. У конґресі взяло участь до 1000 жінок від 45 держав (зглядно народів). Велика саля Сорбони була прикрашена прапорами ріжних держав, а в вестібулі була уряджена виставка ручних робіт ріжних народів. Багато жінок було в національних убраннях.

„Союз Українок“ є членом „Суфражу“ від р. 1923. Делеґатками на Конґрес в Парижу були: п. О. Шепарович, від краю, а також п. Стефанія Авдикович, п. Лотоцька-Токажевська і п. Мишківська, що стало замешкують в Парижу.

На виставу робіт „С. Укр.“ передав вишивану доріжку й деревляну гуцульську коробку, які викликали великий подив серед чужинок. В коробці були комплєти „Ж. Д.“ і „Н. Хати“.

Українська делеґація брала участь у всіх засіданнях і маніфестаціях конґресу, передала до президії звіт з діяльности „С. Укр.“ Іменем „С. Укр.“ делеґатка з краю виголосила привіт в Сорбоні: укр. делеґатки промовляли й на інших ріжних зборах. В Сорбоні й Трокадеро були вивішені синьожовті прапори.

Наша делеґація почувала себе серед 44 прочих представництв, як рівна з рівними і цих 10 днів спільної праці з жінками всіх народів без ріжниці нації, релігії й політичних переконань, остане ясним спомином на ціле життя.

Огляд діяльности секцій „С. У.“

(Дальший тяг. Гляди ч. 6. „Ж. Д.“)

Перемишль.

Дуже хосенну працю веде Перемишль, де є багато добрих, хосенних робітниць, а між ними й наші славні артистки п. п. Ольга й Олена Кульчицькі. Перемишль здавна славиться своїми курсами шиття, з яких багато користає так мійське, як і сільське жіноцтво. Крім шиття, на тих курсах вчать і своєї історії, письменства, господарства і гіґієни. Недавно відкрито робітню жіночих одягів, квіток і т. д. В Перемишлі є теж т. зв. вищі курси крою і шиття, з яких виходять інструкторки для подібних курсів по інших містах та селах.

Перемишль завів у себе ще одну новину, яку варто якнайбільше поширити: є це діточі вистави, які дають мійські діти для сільської дітвори. Такі пополудневі вистави гарних національних штук притягають масу сільської дітвори і їх батьків, дають їм нагоду побачити щось гарного, запізнатися з мійськими дітьми і взагалі одержати добру й хосенну розвагу.

Дійсно примір, гідний наслідування.

Тернопіль.

Орґанізаційну працю по селах веде теж тернопільський „С. У.“ під проводом голови п. А. Конрадової. Скликають віча, закладають кружки по селах, уладжують курси для неписьменних системою „пяток“, на яку не треба спеціяльного дозволу влади. Орґанізаційну працю на селі веде з рамени „С. У.“ п. А. Кордубова разом з іншими членами.

Тернопільщина має теж енерґійну добру робітницю на культурно-освітній ниві, письменницю п. Іванну Блажкевичеву. На політичному полі з рамени партії УНДО працює п. Бл. Баранова.

Рогатин.

Слід згадати про енерґійні зусилля орґнізувати село рогатинської філії „С. У.“ під проводом письменниці М. Крушельницької. Далі — виділ заходиться коло основання Дівочого Інституту; вже навіть винаймлено хату. Для призбирання потрібного гроша аматорський гурток при філії, під проводом М. Крушельницької, дав ряд вистав. Виділ уряджує ширші сходини, на яких ведуться гутірки на всілякі питання з жіночого руху.

Дрогобич.

Філія „С. У.“ в Дрогобичі, з енерґійною головою п. А. Модрицькою врочисто святкувала цього року десятиліття свойого існування. Вона веде успішну і ріжноманітну працю на ріжних ділянках громадянського життя. Освітна секція зорґанізувала курси для неграмотних служниць, з яких скористало 150 дівчат, провадила 500 томову безплатну бібліотеку й уладжувала відчити на ріжні теми.

Промислова секція уладила курси крою і шиття, яких довершенням є заснування в 1925 р. кооперативи „Труд“. Організаційна секція зорганізувала гурт укр. дівчат (що ходять до польських шкіл) для познакомлення їх з рідною історією та літературою. Крім цього уладжували чайні вечорі, сходини, вечорниці, дохід з яких уживано на ріжні гуманітарні цілі, як допомога жертвам війни, політичним вязням, убогій шкільній дітворі. Орг. секція зайнялася тепер організацією жіночого пласту в Дрогобичі.

В ювілейному святі взяло чисельну участь жіноцтво як місцеве, так і позамісцеве; були делегатки зі Станиславова й Самбора.

Дуже бажано булоб, щоб жіноцтво поширило свою працю ще й на села та між робітництвом.

Бережани.

Філія „С. У.“ в Бережанах числить 42 членів (місцевих); головою філії є п. Коховська. Головною працею, якій віддалася філія в минулому році, була праця біля охорони могил наших героїв. На цю ціль зібрано долярів 147.22. Це дало філії змогу закупити цвинтар У. С. С. в Посухові за 40 дол. Є надія, що в недовзі заходами „С. У.“ буде здвигнено памятник для стрільців на тім же цвинтарі, а також на могилі др. Ковшевича полкового лікаря У. С. С. в Бережанах.

Товариство займалося збірками на воєнні сироти, на інвалідів і т. п. Уладжено теж 10 відчитів для ширшого загалу. З весною зорганізовано підготовавчий курс до вчительського семинара, під фірмою кружка У. П. Т., з якого скористало багато учениць, що пізніще вступили до державного семинара

„С. У.“ в Бережанах позістає теж у тісній сполуці і співпраці з У. П. Т., Т-вом Охорони Молоді, Бояном, Нар. Домом, Пластом і т. д.

Було б дуже бажане, щоб філія „С. У.“, по при корисну роботу в місті, поширила свою діяльність ще й на села: відновила й оживила існуючі, але заглохлі кружки жіночі, а де треба позакладати нові. Час вимагає цього.

Філія „С. У.“ що-місяця висилає на пресовий фонд „Ж. Д.“ по 5 зол., за що редакція складає свою щиру подяку.

Краків.

Філія „С. У.“ існує у нас від р. 1924. завдяки ініціятиві і праці коло заснування Т-ва п. Ксені Добрянської. Головним завданням і працею тогдішнього Виділу, було заведення курсу укр. мови для дітей, котрі би мали змогу навчитися писати і читати по українськи.

На біжучий рік вибрано головою Т-ва паню О. Коритовську, котра враз із Виділом веде успішну працю в Т-ві.

Філія числить 61 членів і веде слідуючі секції:

Науково-просвітну, котра провадить курс науки читання і писання і курс укр. мови і літератури. Закуплено бібліотеку, котра числить 177 томів, а число визичення книжок 623 свідчить наглядно про заінтересування нею. Улаштовує популярні відчити на ріжні теми.

Гуманітарну, котра улаштовує збірки на „Рідну Школу“, із котрих частину висилає до Львова, на інвалідів, політичних вязнів, голодуюче село, вакаційну оселю. Із фондів секції уділено позички студентам і еміґрантам в числі 6 осіб. Вислано також на вакації двоє дітей, котрим Т-во покрило половину коштів. Закуплено 5 білетів фантової льотерії з Варшави в користь жінки-інваліда лікаря п. Сушкової.

Забавово-концертову, котра займається улаштованням концертів, вечерниць, чайних вечерів то що. І так заходами секції відбулися два Шевченківські концерти, де в однім виконавцями були самі діти, котрі прегарним відданням 2 акт. діточ. вистави, національними танцями, співом та деклямаціями викликали у видців бурю оплесків і довге незатерте враження. Улаштовано також спільний „Свят-вечір“ і „Свячене“ і вечерниці спільно з Студ. Гром.; кілька чайних вечерів, получених із співом, деклямаціями, грою на фортепяні, за що виконавцям за хвилю естетичної насолоди належиться щира подяка.

Намічено також занятися дівчатами-служницями, котрі приходять на „Просвіту“. В тій ціли пані з Т-ва будуть приходити і читати їм ріжні цікаві книжки та заопікуються ними. Також в пляні філії є отворення курсу крою і шиття та моднярства.

Багато праці, котра приносить чимраз то кращі висліди, вкладають в Т-во поруч з головою п. Коритовською, пані Круківна, Добрянська, Мілянівна, Іза Левицька, Гогульська, Квасницька і інші

Редакція „Ж. Д.“ бажає Ф. „С. У.“ в Кракові, тому осередкові українського духа і слова на чужині, як найкращих успіхів.

„В здоровому тілі — здорова душа.“

По наших селах основуються тепер пожарничо-гімнастичні товариства: „Луг“, „Січ“, „Сокіл.“ Молодіж обох полів горнеться до цих товариств, бо одноманітні сільські забави (танці при сільській музиці) не всіх вдоволяють. Чим село культурнійше, тим і молодіж численнійше горнеться до спортового товариства.

Вільноручні вправи з топірцями подобаються всім моторним молодцям. Навіть дівчата стають радо в ряди, йдуть походом та роблять гарні дівочі вправи ручниками чи вінками. Підлітки радіють на згадку, що от-от і вони дорастуть, та впишуться до свого товариства.

Вільні вправи бодрять тіло, простують спину, сталять волю, виробляють в душах нашої молоді почуття єдности і солідарности та виробляють сталість характеру. Руханкові вправи хоч видаються нам дуже маловажними, стирають хоч повільно, але певно пятно невольництва і несмілости.

В спортовім товаристві навчається наша молодіж товариских культурних звичаїв.

Народні забави (фестини), уряджені спортовими товариствами, мають для культурного народу своє значіння.

Жінки, доложім старань, щоби спортові товариства обєднали всю нашу молодь, а тоді справи культурно-освітного розвою стануть на певну підставу. Н. М-к.

Поміщуючи повисшу допись про Т-ва „Луг“, „Січ“, і „Сокіл“, де гуртується наше жіноцтво, подаємо звіт про І Лугове свято в честь Івана Франка у Львові, — котре відбулося в червні с. р.

Перед численною публикою виступили вперше Луговички з Луговиками до вільних вправ. — Вправляло 309 Луговичок хустинами в гарних народних строях, які так приваблювали до себе сотки очей, — разом із провідницями Мемчаківною і Курцебівною. Дуже гарно виглядали ритмічні вправи львівських Луговичок до пісні „Човен хитається,“ яку співав міш. хор із Рудна і Чижикова. — На решту програми склались: вправи Луговиків (512), національні танці (аркановий балет) і кілька точок спорт. Т-ва Україна.

Участь брали Луги зі Львова, Гринева, Рудна, Коцурова, Ременова, Городиславич, Чижикова, Скнилова, Стронятина і т. д.

Також в Коломиї 11 червня с. р. відбувся фестин, де по довшій перерві, мали ми знова нагоду побачити вправи Луговичок і Луговиків із дооколичних сіл.

На першій сторінці нашого журналу — містимо знимку із Лугового свята у Львові.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. Сімс.

Що значить сильна воля.

Для людини, що має сильну волю, — майже немає на світі неможливих річей. Людина з сильною волею може доконати, що тільки задумає. Ріжниця між бажанням а виконанням нашого бажання лежить тільки в залізній твердій волі й безграничній витревалости.

В старинних віках Архимед сказав таке: — Якби я знайшов точку опори, я би потрапив висадити з підстав земську кулю.

І це правда, бо для сильної волі не істнують границі. На світі діються такі речі, які, якщо не переважують побажання Архимеда, то напевно їм дорівнують. Чого ж бо не доконали розумні, сильної волі люди?

Пересилка воздухом голосу, що в кількох хвилинах обіжить майже довкола земської кулі; пересилка фотографії воздухом, які то винаходи майже зносять віддаль між одною людиною та другою; літання людини у воздусі, наче птах — хто цього доконав, як не люди сильної залізної волі?

Іноді впаде людина на добру думку, яка могла б її завести до слави і маєтку, але як їй не стане витревалости й волі, щоб перевести її в життя, не принесе вона їй пожитку й другі її використають. Таке було, приміром, з винаходом машини до літання. Першим, що впав на таку смілу думку, що людина може взноситися й літати у воздусі, був Даріюс Грін. Одначе в нього не стало сильної волі, щоб попрацювати над своїм пляном, і от він залишив його, а другі, брати Райт, підняли його й стали всею силою працювати над переведенням в життя. Поборювали несчислені перепони, сотки разів наражували своє життя, але не знеохочувалися! Люди з них сміялися. В місті, де вони працювали над своїми плянами, називали їх: „Крейзі брадерс“ (дурні брати), але вони не зважали на це, й не покинули роботи, доки вона не увінчалася успіхом.

А от інший примір: один студент-електротехнік працював на своє удержання в склепі з електричними приборами. Лучилося, що в тім склепі один великий багач замовив собі електричну лямпу й склепар післав того студента, щоб він прибив її в мешканні міліонера. Коли студент там прийшов, дуже йому ці панські покої подобалися, і він почав їх цікаво оглядати. Міліонер обурився зухвалости челядника й насварив його за таку сміливість. Але студент відповів спокійно:

— Мені дуже подобалися ці гарні кімнати й за кілька літ я буду старатися їх відкупити.

Розуміється, багач насміявся, але витревалість й сильна воля студента таки доконали цього чуда. Спочатку він заложив собі малий варстат та склепок, але при тім все придумував, що би то такого нового винайти, що дозволило би йому виплисти на верх, та доробитися слави і маєтку. Пробував він і це і те — не вдавалося. Та він не покидав працювати і вкінці винайшов електричну подушку і електричні печі. Розбагатів на тих винаходах і відкупив собі цю каменицю, котра колись йому так сподобалася.

Ще інший примір дав нам містер Бівер Брук в Льондоні, бувший секретар Льойда Джорджа. Одного разу вислали його з письмом до редактора Нортклїфа. Зайшовши до його палати, він так собі її сподобав, що постановив доложити усіх зусиль, щоб колись добути собі її. Зачав діло таки зразу: віддавши письмо, спитав редактора, чи не знайшлось би для нього місце при його газеті. Нортклїфові подобався сміливий юнак і він обіцяв подумати над тим. В коротці дав йому зовсім підрядне місце при своїому журналові. Мр. Бівер Брук працював так пильно й совістно, та показав стільки підприємчивости, що до двох літ став знаменитим журналістом і з часом дійсно відкупив собі палату Нортклїфа.

І так воно є всюди не лише в Америці, що 95 разів на 100 кожда сміла, розумна думка при сильній волі і витревалости дасть перевестися в життя.

І якраз цеї витревалости та залізної волі нам бракує. Вирине й у нас нераз добра думка, піддасть хтось добрий проєкт; загал притакне, а навіть похвалить її, — але по першій спробі, або й навіть не спробувавши впровадити її в життя, знеохочуємося, остигаємо, перестаємо над нею працювати, а навіть думати про ню й замість робити, боротися — нарікаємо й кисиемо, проклинаємо свою долю — з заложеними руками. Великий, світової слави винахідник Едізон сказав:

— На світі все є можливе!

Й так воно є.

Від малих до великих діл дорога є у нашій власній душі, в нашій охоті, запалі до праці, в нашій власній волі. Спробуймо лише, а переконаємося!

Тиждень дівчат.

Дорогі товариші й товаришки з рідного краю!

Ми дуже тішимося вашими листами. Якщо прийде „Жіноча Доля“ з почти, ми всі біжимо й питаємо мами: „Шукайте, чи нема там листочка до нас?“ І як є, ми всі збираємося в купку і з великою радістю читаємо ці дорогі письма ваші.

Нам цікаво було почути, як Марійка описувала ваші гарні Шевченківські вечірки, які ви уладжуєте власними силами. Жаль нам малої Лілі, що мусить жити й учитися в чужій школі, між чужими і що не любить так, як ми, своєї школи.

Джек і ми також утішилися вісткою від малого Диська Стахова. Ми прочитали його лист своїм товаришам, і не один старший хлопчик застидався, що він не знає стільки зі своєї рідної літератури чи історії, як 7-літний Дисько.

Не одно ми не годні зрозуміти, й деді та мама мусять нам поясняти та розповідати про той далекий наш рідний край й тяжке життя в ньому.

Всім вам, навіть Оксаночці малій, якої портретик ми витяли і в золотих рамках поклали собі на столі, хочемо відписати. Та знаємо, що для всіх нас в „Жіночій Долі“ місця не стане, тож напишемо по черзі, а найперше уложимо такий листочок, щоб був цікавий для вас всіх, а може і для ваших родичів.

Опишемо один, певно, цікавий для вас звичай, а іменно „тиждень дівчат“, який в Шікаго відбувається від 1. травня (мая) почавши.

У тому тижні дівчата не тільки що мають

більше свободи, більше забав, вечірок, усяких розривок, — але взагалі всі ними займаються: школа, місто, рідня.

Управи шкіл скликають зібрання батьків і найбільшої поваги учительські та лікарські сили тримають виклади про тілесне й духове виховання дівчат. По костелах духовні говорять на цю тему проповіди.

Тут скажу вам одну річ, в котру вам трудно буде й повірити, а саме: на одну годину в тім тижні вся влада в місті переходить у руки вибраних дівчат: почавши від власти посадника (бурмістра) „майора“, як ми тут кажемо, бюра мійського адвоката й інших властей, аж до судів, як суд для малолітних переступників або для справ родинних, — усе беруть у свої руки дівчата. І що вони в тій годині рішать, яку присуди видадуть, які документи підпишуть, — все те має таку силу й значіння, як і дійсних урядників.

Цікаве, правда?

А які в тім тижні гарні забави маємо, представлення в театрах та кінах, — все відповідне до дівчат.

У нашій школі в тижні дівчат був вечерок народів. Тут мушу пояснити, що будинки шкільні у нас є так великі й гарні, що їм, як каже деді, не дорівнюють навіть европейські університети. Ми маємо тут, крім шкільних саль, ще й великі театральні салі, де може поміститися від 500 до 2.000 народа. Їх відступає школа людям даром з тою умовою, що й вони не будуть брати грошей за вступ. (Часами люди обходять це в той спосіб, що наперед розпродають білєти й усіх пускають, ніби то даром.)

Отже в нашій школі урядили ми в великій салі вечерок народів. У нас дівчата належать до 16 народностей і всі вони виступали в своїх народних строях і танцювали свої народні танці.

Я була в строю з Великої України: в корсетці, мережаній сорочці, спідничці, хвартушку, в намисті, стрічках і червоних чобітках. Сестричка моя, мала танцюристка, Там-Бой, тоб-то Козир-дівча, як її звемо, одягла гуцульське убрання, бо казала, що в тім їй лекше танцювати. Крім нас, ще 10 дівчат були в наших прекрасних народніх строях. Наші костюми всім дуже подобалися, і всі звертали очі на українок. Нагороду за гарні строї дістали голяндки, бо їх народні костюми дуже розповсюднені по ріжних бізнесових оголошеннях. Вони мали білі мережані з широкими рукавами сорочки, кольорові панчохи й грубі деревляні черевички.

Та може найгарніще в дівочім тижні є врочисте коронування королевої дівчат. Усі школи голосують вперед на королеву, котра найкраща. Отже котра дівчина дістає найбільше голосів, цю оголошують королевою. Фотографії й короткий опис життя її поміщають даром усі часописи. Коронація відбувається в великій галі на мійській греблі. В Шікаго є близько 3 кільометри довга гребля, що тягнеться вглуб озера й закінчується галею.

В день коронації усі шкільні діти спішать на греблю. В салі, що може помістити кільканайцять тисяч народу уставляють на підвищенні престіл і найвищі урядники міста впроваджують на нього королеву. Тоді посадник міста кладе їй на голову корону. При цьому виголошується промови, шкільні музики грають, співаки співають. Королева, при допомозі пажів, з рога обильности наділяє дітей усякими ласощами. Місто, а радше багаті люди, обдаровують її усякими подарками і грішми, бо звичайно буває це бідна дівчина.

Цього року королевою вибрано доньку простого робітника, й вона дістала, крім гарних подарунків, ще 1.000 долярів готівкою.

Ще багато цікавого могла б описати про тиждень дівчат, але мама каже, що листок і так вийшов задовгий Тож кінчу і прошу напишіть нам що цікавого із ваших вакацій. Доброї забави!...

Ваша Доллі.

Від редакції. Редакція „Ж. Д.“ просить нашу молодь, особливо пластунки та пластунів, щоб подавали нам описи своїх прогульок по краю та цікавіщих подій для заморських товаришок та товаришів.

Лист з канадійської фарми.

Дорогі Товаришки і Товариші в Старім Краю!

Нас учать в школі писати всякі оповідання, головно з того, що ми самі бачили і перебули. Я писала про куропатву і пан учитель казав, що моє оповідання є одно з найліпших, тому я хочу його і вам переповісти.

На нашій фармі, зараз за оборою починається ліс і сягає аж до ленії і є його коло сто акрів. За ленійов тягнуться другі ліси, компанійні. Як прийде весна, то цвіте в ньому багато ріжних квітів, особливо на левадах, близько потока. Є в ньому і ріжні звірі, найбільше зайчиків, але є і скакунки. А часто і вовки заходять. Вечерами чути, як куропатви лопають. Це такий дикий когутик сідає собі на великий камінь, надуває пірячко і лопає до каменя своїми крильми. Він в цей спосіб кличе курочку до себе. І в нас, зараз за оборою був такий великий камінь, на котрому що вечера лопав той когутик. Івасик поставив на камені капкан і зловив його за ногу, так що аж до мяса її покалічив. Як приніс його до дому, то мама казали випустити, бо ми маємо багато своїх курей і вони на весну смачніщі, як дикі, і з того когутика було би так мало мяска, що на нас всіх не стало-би. Івасик хоч дуже не радо, пустив його.

Минув якийсь час, вже була гарна весна і ліс розвинувся зівсім. Одного вечера доїли мама корови під лісом на оборі і я була коло них саме, як козуля стала коло крайного дерева, там де косарка стоїть, і з під її ніг вибігла курочка-куропатва. Я побігла туди і ще в сам час нагнала козулю, бо була би стала ногою в куропатине гніздо. Було в ньому три жовтавих яєчок. Я тільки мамі сказала за гніздо, а Івасикові, ані Стефанові, ані Петрові не говорила, бо вони могли б його збурити.

Від того часу ми заганяли худобу в другий бік обори, а я все ходила дивитися до куропатви. Вона сиділа тихонько і не втікала, але як я була дуже близонько, тоді збігала і ховалася в кущі. Вже було девять яєчок. Почалися дощі. В нас поле з бараболею затопила геть вода, так що ми по Зелених Святах другий раз орали. І на дворі виступила вода. Я що-дня ходила дивитися до куропатви. З кожним днем вода підходила блище до гніздечка. Вже дерево і найблище його окруження стояло наче острівець, а на тому острівци коло самого пня трипети — куропатине гніздо. Позимніло так дуже, а бідна куропатва сиділа все на гніздечку, перемерзла, перемокла, не хотіла покинути яєчок. Я приносила їй вівса, сипала коло неї, сипала крушки з булки, але вона того не хотіла їсти. Одного дня я навіть думала, що куропатва згинула, так

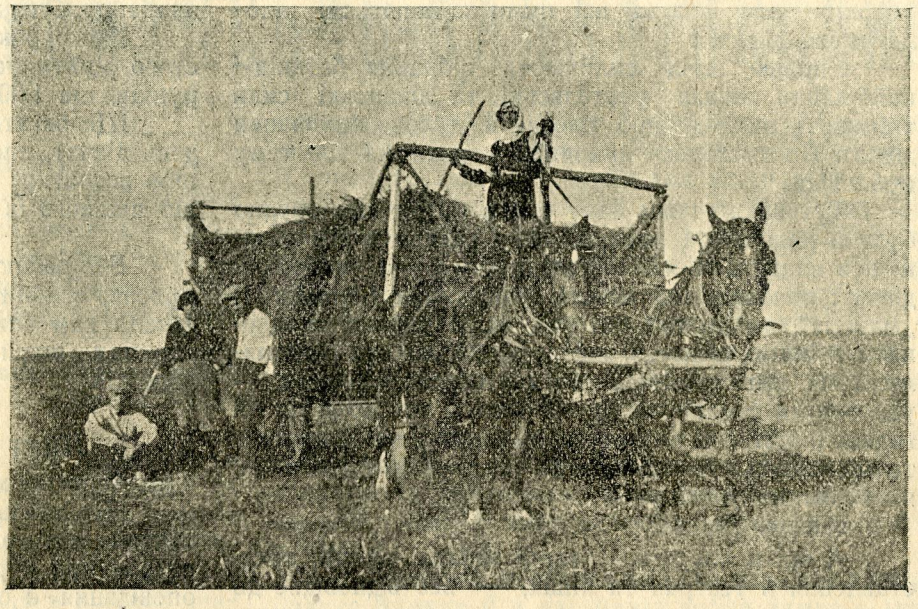
простягнула голівку аж до самої води, що досягала вже гніздечка.

Одного дня знов виглянуло сонце, повіяв теплий вітер і знов стало гарно. Пішли ми обоє з Івасиком на куцюрубки в ліс, а що мало їх було, то треба було дуже уважно за ними шукати. На краю левади — щось в траві заворушилося. Ми притаїлися — дивимося, а ту пара куропатвів пересунулися травою, коґутик хромав на ніжку... А за ними четверо маленьких. Ми побігли до гніздечка коло обори. В ньому остали черепки з чотирох яєць і пять цілих — застигли, як вода підступала, і немогли з нього курята вийти.

— „Видиш,“ — кажу до Івасика, — „ти хотів тим маленьким куропатвам тата забити“.

Івасик обіцяв, що не буде робити жадним пташкам кривди.

Ваша Галька
з Манітоби в Канаді.

Наша молодь (прихильники і передплатники „Ж. Д.“) на сінокосі на Канадійській прерії. На фірі п. Докія Вакарук, біля фіри: п. Таня Вакарук і п. Рошко. Сидить др. В. Кисілевський.

Про поміч в наглих випадках.

Ураження соняшне.

В літі більше, як коли, люди є наражені на ріжні наглі випадки; тому повинні ми знати, як у таких разах поступати, занім прибуде лікарська поміч. Дуже часто у великі спеки на полі при роботах чи де, трапляється, що людину поразить соняшний удар. Перед усім уважати треба, щоб цього не дістати, тому не ходити, не працювати в часі найбільшої спеки з відкритою головою. Жіноцтво хустки, мущини капелюхи мусять на головах мати. Колиж хто захворіє й упаде без сил, треба занести в холод, прикладати до голови хустку, намочену студеною водою. Якби мож дістати, то й лід класти на голову і безумовно удатися до лікаря, бо з цього і смерть не рідко буває.

Затроєння грибами.

При споживанні грибів треба дуже уважати. Нераз на око добре знана губа трутину криє. Непевні ліпше не збирати, найпевніщі кушати чи не печуть. Якщо трапиться затроєння, давати пити багато літного, найліпше недовареного молока, старатися викликати чим скоріще воніти — й післати по лікаря.

Ураження від грому.

Уважати й не ховатися в часі бурі під дерева ані під полукіпки. Радше змокнути, як наражатися на небезпеку. Ураженого громом покладемо на землю, обливаємо зимною водою, обкладаємо тіло свіжою землею. Розтирати водою руки, ноги, застосовувати штучне віддихання. Робиться це так, що беремо своїми руками рамена хворого й віддалюємо їх від грудної клітки в гору і до заду, через що розширюється клітка, воздух вдихається; потім зближаємо рамена до грудної клітки, згинаємо руки в ставах ліктевих і притискаємо горішну частину черева й повітря видихає. Ці два рухи підношення рамен до гори й опущення їх до клітки грудної на горішну часть черева виконуємо мірно що-три секунди, або 20 разів на мінуту. І так довго, час від часу лиш перестати на хвилинку, щоб переконатися, чи уражений громом не віддихає вже сам. За той час післати по лікаря.

Утоплення.

Наша приповідка каже: „Не знаєш броду, не лізь у воду“. Та мимо того рік-річно багато людей за літо тоне. Там, де люди загально уміють пливати — не трапляється це так часто, як у нас, що ледво сотний цю невелику штуку знає. Тож перед усім дбаймо про це, щоб старі і малі навчилися пливати. Не пожалувати навіть заплатити такому, що це уміє, за науку принаймі дітвори й молоді. Коли ж уже таке нещастя трапиться, що хтось тоне, тоді, як його витягнуть, треба все спробувати, чи не вдалось би його ще привернути до життя. В тій ціли обертаємо його лицем до землі, опускаємо голову нище, аби оскільки мож виляти воду й усунути з уст і горла пісок і намул. Потім робимо як найенергічніще штучне віддихання, як при ураженних від грому. Добре є ще й витягати рівномірно язик, обвинувши його хусточкою, при чім між зуби вкладаємо корок.

Як хорий зачне віддихати, шуруємо тіло його шерсткою шматою, на ноги кладемо до огрівання фляшку з теплою водою. Давати нюхати етер або амоняк, — до пиття сильну чорну каву, чай або валеріянові каплі на етері — по 20 в ложочці води. Можна теж на груди й литки приложити тертого хрону.

Зімління.

Часто лучається, що хтось з жару, тісноти чи іншої причини зімліє. Тоді треба його положити так, щоб голова була як мож низко. Порозпиняти одіж, сприскувати лице й груди студеною водою, розтирати ціле тіло, легко клепати рукою ліву половину грудної клітки, околицю серця. Дати напи-

тися чорної кави — нюхати амоняк або етер.

Як прийде до свідомости, мусить якийсь час в спокою відпочати.

Добрі ради.

Не купатися зігрітому, не пити студеної води; як хто дуже зігрітий, все треба троха прохолонути. Жіноцтво мусить тямити, що не все їм вільно купатися, бо з того походить потім ріжні слабости.

Не дозволяти дітям їсти зелену садовину, бо від того хорують! натомісць не боронити їм їсти каляріпку, горошок, моркву, редьку, спілі помідори. Це дуже здорово.

Праця дітей в сільськім господарстві.

(с. у.) Часто притягається дітей до робіт в сільськім господарстві, але мало хто застановляється над тим, чи така поміч не буває за дорого окуплена. Головно няньчать діти менші від себе діти, пасуть худобу, полять хопту, поганяють при оранці, збирають бараболю в осени або витягають буряки. Взагалі майже до кождої праці в селі, притягається дітей. Правда, що для сільських дітей праця при господарстві це рівночасно підготовання до їх майбутнього становиска, яко селян, але часто буває, що дитині приходиться в літі 15 годин в день працювати на полі, від семої години ранку аж доки не стемніє, а потім ще вечером в хаті помагати (чистять бараболі, носять воду і др.) Задовга й затяжка праця спричиняє загальне умучення у дітей, а з часом ослаблення так велике, що дає склонність до хоріб. Затяжка праця стається часто причиною каліцтва на ціле життя. Через тяжку працю часто знеохочується молодь до сільського життя і ся знеохота стає тим чинником, що виганяє сільську молодь до міста, де життєві обставини непригожі для привикших до села людей. Отже головну увагу повинні родичі та опікуни звертати на те, **щоби праця дітей не була** для них **затяжка** і не шкодила здоровлю. Другою — щоби через поміч в сільськім господарстві **не відтягати дітей від шкільної науки.** Бо школа дає головні підстави загальної освіти і без неї обійтися не можна.

Жінки-селянки, не відривайте дітей від шкільної науки, а до чужих дітей, які змушені у вас заробляти, відносіться так, як до своїх власних! Не дозвольте дітям тяжко працювати!

Заосмотрення родин по погибших австрійських жовнірах.

Родинам, які втратили в австрійській війні тих, **що їх удержували,** от як вдовам по погибших, дітям слюбним, як і адоптованим, старим родичам, малолітним сестрам та братам, — належиться, на підставі дневника устав ч. 32 з дня 18|3 1921, і новелі ч. 21 з дня 12|2 1924, заосмотрення зі сторони скарбу в формі ренти, виплачуваної місячно з гори. Ренти ці належаться навіть тоді, коли жовнір помер в дома, але з причини воєнних подій.

Як добиватися цього?

Усе залежить від цього, чи маємо доказ смерти жовніра чи ні. Єсли є посвідка австрійських властей, як шпиталю, суду, церковного уряду то що, тоді треба купити в друкарні готові друки (7 кавалків) дати їх в громадському уряді чи комусь іншому розумному виповнити, вистарати у властей усі вказані там документи (метрика, доказ смерти, посвідка спільного життя, свідоцтво моральности, свідоцтво маєтковóго стану, свідоцтво стану здоровля) й внести це все враз з поданням через староство до скарбової палати в Кракові.

Трудніща справа є, якщо не маємо урядового доказу смерти жовніра. Тоді треба постаратися о узнання його за погибшого. Просьбу о це треба внести до „Повітової Коменди Узупелнєнь“, залучаючи до неї: метрику вінчання і витяг фамілійний, подати місце замешкання, доказ польського горожанства і навести докази, що стверджують загинення жовніра, т. є. свідки, які бачили або чули про смерть його.

Доходження переводить Панствова Команда Узупелнєнь, пересилає ці акти Команді Округа Корпусу і ця на їх підставі видає оречення о загиненню. Далі поступаємо, як в першому случаю. Тут треба зауважити, що таке ствердження о загиненню є важне тільки до справи заосмотрення, а не інших правних цілей.

Трафляється однакож часто, що родина внесла подання, належито удокументоване; одначе минає довгий час, кілька місяців, а то й рік, а ніякого рішення на це не дістає.

Тоді треба упоминатися:

1) єсли ходить ще о узнання за погибшого, то до Коменди Узупелнєнь, 2) єсли на подання о ренту, то в старості, взглядно в скарбовій палаті в Кракові.

Багато помочі може дати родині в тій справі „Повітове Товариство Інвалідів“ (Powiatowe Koło Związku Inwalidów), яке є в кождому повітовому місті і яке піклується про заосмотрення інвалідів, про посмертне по інвалідах, а також пригадує властям про внесені подання о ренту.

Упоминайтеся о те, що вам належиться!

Збирайте лічничі ростини.

Браточок пільний (Viola tricolor). Збирати цвіт, напар з него чистить кров, побуджує поти і виділення мочи, легко розвільняє, розпускає флєгму. Лікує хвороби скіри і міхура, також всякі виприски і струпи, у дітей скрофули. Уживаєся напару з квіток і пучків.

Хміль. Напар з цвіту взміцняє, чистить кров особливо в скрофулах. Цвіт збирати в серпні.

Кріп. (Focniculum oficinale), Напар з насіня кропу лікує кольку, шлункові корчі, вздутя, зафлєгмлення легенів, збільшує покорм у матерей. Як обмивання, — добрий в ослабленні і хворобах очей. Подібно ділає також **кмінок і аниж.**

Крававник, (Achillea millefolium). Напар, взміцняє, легко жене міч, злегчує горячку — добрий для ослаблених, по тяжкій слабости. Також при зафлєгмленні, на зле травлення, уплавах, кровотоках, корчах, при гостцеви (ревматизмі), застудженні. Свіжі розтерті листочки лікують як оклад болючу пухлину. Пити 3 рази в день по пів склянки напару з листя і цвіту. Збірати і сушити в серпні.

Лопух (Lappa officinalis.) Відвар з коріння добрий в скірних виприсках, твкож на кілу і артретизм.

Сік з лопуха (натирати ним) кищит лишаї, поплі на голові й побуджує поріст волося.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що робимо в господарстві в серпні?

В огороді, як і в полі, треба старанно виполювати буряни і не дати їм осипатися. Памятаймо, що насіння осетію, кропиви чи іншого буряну, рознесе вітер широко і далеко і з одного корча розсіється на весну сотки нових. Тому ми повинні доложити усіх зусиль до борби з бурянами і нищити їх не тільки на власнім господарстві, але й на межах, при дорогах, всюди де тільки надиблемо бурян. Заохочувати й дітей до цього, — сказати, яку користь можуть принести тою для них забавкою. По інших освічених краях, так на це уважають, що строго карається такого господаря, що позволяє розсіятися бурянам, хоптам. Виполювання грядок несе ще і цю велику користь, що ярина гарно доходить і ціла ваша весняна праця не йде на марне.

В серпні треба звертати особливу увагу на помідори, чи баклажани, як їх де-куди називають. Добре попривязувати до палів або на боки порозпинати на латах. Бічні дрібні галузки витинати, так само як і вершки. Загусте листя проріджувати, щоби не заслонювали овочів, щоби добре дозрівали. У велику спеку добре є час від часу підляти корчики. Овочі, котрі почнуть рожевіти, зривати і укладати на вікні чи комині, щоби дозрівали.

В саді дерева підливати розпущеною гноївкою, галуззя підпирати, опалі овочі збирати, розкраювати, добрі сушити, а робачливе відкинути. Відпадки радо поїдають безроги.

Яєчка гусельниць на капусті нищити, бо як гусельниці виростуть, обїдять капусту до качана. Заохочені діти можуть багато в цім допомогти.

В оборі утовкати навіз, поливати добре гноївкою й посипати торфом з землею або марглем. Купи компостові порушати і скидати на них всякі відпадки, — посипати попелом. Буряни в цвіту не кидаємо на купу, щоби не розсіялися по грядках. Для курей збираємо на зиму зеленину, — особливо кропиву. Сушимо ярини, квасимо огірки на зиму, збіраємо лічничі зілля. *Калина.*

Як квасимо огірки на довге перехування.

Багато залежить від бочки, щоби була чисто вимита каменем, або окропом випарена; потім ще висіркована, (розтопити в черепочку сірку й замачати в ній платочок, опісля запалити його в бочці, старанно закриваючи отвір). Потім ще раз бочку добре виполокати.

До квашення огірків, добрі є малі бочечки, з денцем, котре можна добре забити. Стіни й дно бочки добре є натерти товченим часником. На дно наложити кропу, кілька бібкових листків, кілька кавалків хрону, листя вишневого, або порічкового. На те складати огірки тісно один попри другого, а кожду верству перетрісти кропом, листям, хроном і покраяним дрібно часником. Так робити аж до верху. На сам верх має йти кріп і листя. Заляти водою з солею і салітрою.

На бочечку, в якій міститься около три копи середної величини огірків, даємо півтора фунта соли і 1 ложку салітри. Вода повинна бути переварена і остуджена. В якийсь час води убуде, тоді треба її долити, щоб було повно. Дно добре забити, шпари заляти воском або пехом і поставити в холоднім місці. До їди не вибирати огірків рукою, лиш варехою. Огірки мають бути чисто вимиті, молоді, гарні, зелені, без плям. Уважати, щоб не лежали разом з яблуками.

Що маємо варити.

Фасолька шпараґова.

Білі молоді стручки шпараґової фасольки, обібрати з бічних волокон зварити в осоленій воді. Коли стручки і зерня магкі — відцідити. Помастити булкою тертою, зарумяненою на маслі або смальці.

Другий спосіб. Молоді стручки фасольки покраяти скісно на малі кавалочки й обварити як перше в соленій воді. Ложку масла або смальцю пересмажити з ложкою муки; розробити не холодною водою з відцідженої фасольки, додати ложку оцту, щоби сос був квасковатий, всипати це до фасолі, — хай закипить і готова.

Каляфіори — цвітна капуста.

Білі стиглі головки каляфіорів, обібрати з листя й ликавої лупини, (качан відкинути) і намочити в соленій воді з оцтом, щоби хробачки як є повилазили. Кидати на соленый окріп, з дрібкою цукру. Як мягкі, вибрати, уложити гарно на тарілці і поливати маслом з булочкою, як фасольку.

Волоска капуста начинювана.

Гарні, не дуже тверді головки кучерявої або і простої капусти сполокати, спарити окропом, уважаючи, щоби між листям не лишились гусельниці і добре обварити в соленій воді. Як мягка — відцідити. Тепер посікти або змолоти на машинці товстого вепрового, або баранячого мяса, додати засмаженої на маслі цибульки, соли, перцю, розбите яйце, одну булку намочену в молоці і трохи товченої сухої булки. Розмішати те все добре і наложити де-не-де межи листки капусти. Стиснути міцно і уложити наповнені головки тісно в ринці, додаючи де-не-де тоненький платочок солонини. Як все уложено, вляти небагато води і душити під покришкою на вільному вогні.

Як цілком мягка, зробити засмажку зі смальцю й муки, додати розтертий зубок часнику, розробити холодною юшкою з капусти, — вляти до ринки з капустою і нехай кілька разів закипить. Потім вибрати осторожно ложкою капусту на полумисок і пілляти сосом. Місто булки можна дати до мяса рижу.

Капуста з рижом.

Варимо капусту, як перше, а начинюємо самим спареним легко посоленим рижом, вимішаним з маслом, з цибулькою. Не робимо ніякої засмажки, лише заливаємо капусту солодким молоком, а як готова поливаємо на полумиску румяним маслом з булочкою.

Сос з помідорів.

До мяса, чи до картофель дуже добрий є сос з помідорів. Кілька більших помідорів розварюємо, додавши троха масла. Як розвариться, перетираємо через ситко, додаємо, як замало, трохи юшки з мяса або води. До смаку дати соли і цукру і заправити сметаною з ложечкою пшеничної муки.

Зупа з помідорів.

Варимо кости з закришками, або і саму закришку (одна петрушка, морковця, цибулька, ка-

вальчик каляріпки). Окремо розварюємо з дрібкою масла помідори, на одну особу числячи одну середну помідору. Як готові перетерти через ситко, розвести юшкою, додати дрібку соли і цукру. Заправити сметаною з мукою і додати сипко вареного рижу.

Правдивий український борщ.

На 6 осіб взяти півтора кіля товстої вепровини, найліпше реберців з кісточками, посолити й наставити варити, докинувши цибулю. Як покипить, додати: 2-3 солодкі червоні сирі бураки, дрібно краяні, пів головки січеної капусти, одну петрушку, морковцю, кропу, кільканайцять зерен англійського перцю, 1 бобковий листочок. Як покипить і зачинає мякнути, додати кілька більших або кільканайцять малих картофель (цілих).

Окремо зварити 6 помідорів, як малі то більше з кусничком масла. Перетерти крізь ситко і додавати до смаку до борщу. Наприкінці зробити засмажку: ложку сала чи солонини засмажити з дрібно сіканою цибулькою, додати ложку муки. Розпровадити борщем, нехай раз все разом завариться. Хто любить, може додати трошка часничку.

Борщ такий найліпший, коли варимо його в камінним або поливаним глинянім горшку, і по заправленю всунемо ще в піч по хлібі аби „дійшов“. Перед самою їдою додаємо і сметани, але вже не треба заварювати.

Подала пані Н. Дядинюкова з Вел. України.

Прятання спіжарняних запасів на зиму.

Ґоґодзи.

Ґоґодзи мають лічниче значіння, ділають добре на нерви, збільшують апетит і побуджують жолудок до ліпшого травлення.

Повила з ґоґодзів.

4 літри ґоґодзів перебрати з листочків, переполокати зимною водою і спарити окропом. Відціджити добре з води, всипати в камінний горнець, або нову поливану ринку, дати до того по добрій літрі обібраних солодких, доброго сорта грушок і дозрілих винних (не квасних) яблук, теж обібраних із лупини і без серединок, все покраяне на чверточки або листочки; а ще ліпше потерти на терці від ярин — всипати півтора або й два кіля мілкого цукру, вимішати все добре, додати пару кавалочків ценамону, лісочку ванілії, 20 гвоздиків, накрити і на повільнім вогні варити, мішаючи часто зо три години. Коли грушки і яблука зварені, а сік згусне, відставити і нехай застигне. Другої днини зложити до слоїків, завязати чистим папером або полотенцем і покласти до сухої комори на полицю. В зимі уживати до хліба, паляниць тощо.

Ожини.

Варення з ожин. На 1 kg. ожин 1 kg. цукру. Дати на густий сироп і смажити 15 мінут на мірнім огни. Зложити до слоїв, слідуючого дня завязувати.

Сок з ожин.

Є знаменитим ліком проти кашлю. Перетерти зрілі ожини через сито і смажити в той спосіб отриманий сок з такою самою скількістю цукру на густо.

Ґалярета з бзини.

Зрілі ягоди бзини перетиснути через полотно і смажити сок (1 lt соку — 1 kg цукру) так довго на вільнім огни, аж кропля сього соку не буде пересякати через бібулу. Горяче дати до слоя. Слідуючого дня завязувати. Помагає на недомагання жолудка, а коли замісць цукру ужити меду, — також на хрипку і кашель (уживати по ложечці).

Пригадую, що при всяких консервах слої і фляшки мають бути зовсім чисті. Найліпше їх перед ужиттям висірчити, а перед завязуванням беріг слоїв натерти спіртом. Добре є також поставити на верха шматок паперу намоченого в спірті, в якім розпущено троха консервуючого порошку (еткероль Д-ра Еткера, або саліціль). Саліціль є шкідливий, тому не добре його давати до консервів до середини, як дехто захвалює. Так само поступається з повилами. Завязувати пергаміновим папером, сильно притягаючи шнурок. Повила можна також залляти воловим або телячим лоєм. *Євд. Стахова.*

Як конзервувати яйця на зиму.

Яйця до конзервования мусять бути свіжі і чисті. Найдовше стоять яйця хлібові з білою скаралупою. Чисті, свіжі яйця мочиться у вапняній воді 9 день, (вода, в якій гасилося вапно), а десятої днини вибрати їх з води осторожно, обсушити і сухі перекладати у деревяну посуду сухим піском або пересіяним попелом (ліпше попелом).

Укладати яйця треба так, щоби з білою скаралупою були на споді, а з жовтою на верху. Переховуєся їх на сухім і продувнім місці. Уважати, щоби у морози не замерзли, бо потріскають. Конзервовані яйця стоять на відповіднім місці й до місяця марта.

Гуслянка і прятане молоко.

В горах приладжують дуже смачне квасне молоко, яке можна довше тримати й перевозити і воно не підходить сирваткою, як то при кваснім молоці буває. Подаємо тут спосіб приладжування його, та радимо нашим читачкам спробувати його зробити.

Зварити кілька чи кільканайцять літрів солодкого молока й оставити, щоб пристигло. Тимчасом беремо більший горнець, а як в горах, то деревляну чистеньку діжочку й вимащуємо стіни її квасною сметаною й вливаємо до неї ще трошка літне варене молоко. За кілька годин, коли стоїть недалеко печі, воно зітнеся. Як нема на раз багато молока, можна заквашувати кілька разів по троха і все разом зливати. Є це так звана гуцульська гуслянка, яку мож довший час передержувати і перевозити. Вона не псується, лиш чим раз більше квасніє, тому до їди треба її опісля мішати з свіжо заквашеною.

Прятане молоко з гуслянки повстане тоді, коли кілька літер звичайного квасного молока легко відігріємо на сир. Сирватку дуже добре сцідити, але сира не витискати і вимішати його з тою гуслянкою, не розбиваючи одначе на дрібні куснички. Хто хоче і може, нехай додасть ще з літру сметани. Дуже добре і поживне молоко — можна його брати кілько треба і через кілька днів.

— Мамо! Що ти нам купила?
— Цукорків!
— А яких?
— Не знаю! йшла попри будку тай купила.
— На другий раз, матусю, йди до Кооперативи або „Народної Торговлі“ і купи нам там знаменитих цукорків української фабрики „ФОРТУНА НОВА.“

Веселий кутик.

На стації.

П а н і: Пане начальнику, чи я встигну ще сказати приятелькам останнє: „прощай?“...

Н а ч. с т а ц і ї: Боюсь, що ні: цей потяг відходить за 20 мінут..

Зміна погоди.

— І що то воно є, кумо: я помітила, що після гарної погоди завжди буває погана?...

— Ні, кумо, якраз навпаки: після поганої буває завжди гарна!...

Від чого вітер.

Дві дівчинки пасуть корови. Повіває вітрець.
Одна й питає:
— Звідки, Марійку, то вітер береться?
— А хиба не знаєш?...
— Ні...
— Ну, от маєш!.... Та ж там небо?
— Небо...
— А тут земля?
— Земля...
— А посередині нема нічого — ось воно протягом і провіває...

С. РУДАНСЬКИЙ.

Сама учить.

Біжить дівка; в руках — курка,
Сито під пахою.
Аж дивиться: спочиває
Козак під вербою.
Розпалилася дівчина,
Не зна, чого й хоче:
То підійде, то загляне
Козакові в очі;
То пуститься утікати,
То знов підступає.
— „Та чого ти утікаєш?“
Козак промовляє.
— „Який змисний!... утікаєш!...
Еге!... не втікати!...
Я вже бачу, що ти хочеш!...
Бодай не казати!...
— Та дурна ти! втікла б курка, —
Як тут що зробити?“
— Який змисний!... втікла б курка,
А ситом накрити?!“

Р І Ж Н Е.

Жіноче віче У. С. Р. П. в Коломиї.

На дні 11. липня скликала Управа У. С. Р. П. в Коломиї жіноче віче. Учасників зібралося багато, так з жіноцтва, як і чоловіків. Бачилося усіх тих симпатичних, свідомих селянок, що бували і на давніщих анкетах. Мимо цього, що багато інтеліґенції виїхало на ферії, прибуло й не мало з інтеліґентного коломийського жіноцтва. Зборами проводила пані Кассіянова з Городенки, до президії увійшли: селянка Ксеня Урдейчук з Вербіжа нижного та п. Оленка Новаківна з Пядик. Віче відкрив від Управи У. С. Р. П. теплою промовою Др. Новодворський. Реферат про визволення жінки виголосила п. Микитчукова, про господарське положення гарно реферувала селянка з Воскресінець Гуцулякова. Сміла й дуже цікава була бесіда Др-а Стахова, за котру комісар мало не розвязав віча.

В річевій дискусії забирали слово інтеліґентки й селянки, й зі слів селянок чулося бажання: орґанізуватися, учитися, працювати. До самостійної праці, подібної інтеліґенткам, заохочувала селянок п. Новаківна, одинока досі із молодого покоління, що бере живу участь у громадянській праці коломийщини, особливо при орґанізації Лугів.

Наприкінці віча прикрою несподіванкою для інтеліґентного жіноцтва був виступ Дра Н. досі знаного, як дуже тактовного суспільного діяча, в якім він закинув коломийському інтеліґентному жіноцтву, що хтось там, десь, мав аґітувати проти віча, що за мало інтеліґенток прийшло на віче, а далі що інтеліґентки в дома наставляють селянкам свої руки цілувати. Не згадав при цім ані словечком, що члени жіночого товариства їздять що неділі й свята з викладами по селах, що уладили вже два курси крою і шиття, з яких на жаль селянки мимо оголошень і полекш для них, не користали, — не згадав ні словечком, що цеж коломийське інтеліґентне жіноцтво видає жіночий часопис, та що уся ця робота жіноцтва є чисто культурна, не є закрашена ніякою політичною закраскою, а тим самим є працею для усього нашого народу без ріжниці партій. Мабуть не поінформований був Др. Н., або ще скорше зле його поінформовано — та це нічо — інтеліґентки спокійно роблять свою безпартійну роботу дальше, а жаль тільки цього, що такі виступи можуть зробити пропасть між селянством а інтеліґенцією, що жадній партії не може вийти на добро.

Нова Захоронка в Коломиї.

В Коломиї, на Кутському передмістю, на т. зв. березівщині, відкрито захоронку для малих діток. Хатину й кілька моргів поля пожертвував ще давніще пок. міщ. Матій Березовський У. П. Т-ву, й Захоронці з тим, щоб вони відкрили там філіяльну захоронку. Довший час ця воля жертводавця не переводилася в життя. Нині — захоронка є і мами з цілого кута приходять туди діточки, де їх прегарно бавить сестра Михаїла.

Діточі садки.

Довідуємося, що жіноча секція при „Просвіті“ в Станиславові енергійно працює коло заснування діточих садків в околичніх селах. Крім декількох уже заснованих, намічається ще відкрити в Огринівцях, Пасічній, Угерниках.

Українські жінки!

При кождій нагоді памятайте, що власне ви повинні як найбільше поширювати „Жіночу Долю“. Старайтеся придбати нові передплати! Старайтеся, щоби у вашій місцевости не було ані одної української хати, до якої не приходивби журнал „Жіноча Доля.

„Жіноча Доля“ — це одинокий і безпартийний, популярний журнал не лиш у нас, але і в Америці. Старайтеся поширити його ще більше! Всі ваші знайомі і товаришки по праці, — повинні „переплачувати „Жіночу Долю“.

„Жіноча Доля“ однаково цікава як для жінок, так і для мущин і дітей, з котрими ведесь окрему діточу переписку.

Зі слідуючим числом „Жіноча Доля“ починає другий рік свойого видавництва!

Жінки!

До праці всі!

Читайте! Передплачуйте! Поширюйте! Складайте датки на пресовий фонд! щоби ми могли наш журнал побільшити і удосконалити.

Не забудьте про це!

Нові книжки:

Катря Гриневичева. **НЕПОБОРНІ,** Оповідання. Бібліотека „Логос“, Львів, 1926. 174º малої вісімки.

П. Мериме. **КАРМЕН,** і інші оповідання. В-во „Гориквіт“ Стрий, 1926., 154º малої вісімки.

Читайте господарські журнали!

1) „Сільський Світ“, Львів Собіського, 32.

2) „Господарсько- Кооперативний Часопис“, Львів, Домініканська 11/II.

3) „Сільський Господар“, Львів, Зіморовича 20.

С п р а в о з д а н н я.

Виділи Т-ва „Опіки над сиротами“ й Захоронки складають щиру подяку Паням Жіночого Кружка і всім, котрі причинилися своєю працею до уладження „Тижня Дитини“, з якого чистий дохід в сумі 300 зл. 49 сот. зістав розділений між хлопячим і дівочим сирітськими захистами в Коломиї. — За Виділ: Гонтова, скарбничка.

Грошева збірка, уладжена в Зелені Свята і на цвинтарі після помин. панахиди по поляглих борцях, на укр. Інвалідів, принесла суму 142 зл. 34 сот., з яких: 100 зл. відіслано до Львова, до У. К. Т. О. Н. І., 20 зл. жертвовано укр. інвалідові Юрі Григорчукові з Корнича, 20 зл. інвалідові Гарасимові Трипарукові з Матіївець; дрібна квота пішла на адміністрацію. Гонтова.

Переписка редакції.

Вп. пані Уляна Кравченко, Перемишль. Найщирійша дяка за присланнє так цінних своїх поезій. Признання для „Ж. Д.“ є для нас заохотою до дальшої праці.

Вп. Круківна, Краків. Справоздання з гарного діточого свята використаємо. Щиро дякуємо за память і прихильність для нас. Не забувайте і на дальше.

Вп. Жіночий Комітет у Відні. Редакція „Ж. Д.“ рада довідатись, як йде праця жіноцтва у Відні під теперішню пору. Просимо відозватися. Паню Залізнякову просимо теж додержати обіцянки і написати дещо до „Ж. Д.“ Не забувайте на Вашу давну товаришку праці.

Вп. пані Блажкевичева. За надіслані матеріяли дуже дякуємо, помалу використаємо їх. Нещастям нашим є брак місця, богато гарних і важних статей вже довго жде своєї черги. Ваше застереження що до титулу орґанізаторки і письменниці приймаємо до відома, але не узнаємо.

Вп. Малицька, Львів. Ваша обіцянка співробітничати в календарі утішила нас дуже. Ждемо.

Вп. Ковальська, Станіславів. За фотографійки та гарний звіт з діточого свята дякуємо. Використаємо. Біда що кліші редакцію так багато коштують.

Вп. Барановська, Станіславів. Використаємо. Пишіть більше

Вп. наших прихильниць в Канаді й Америці просимо писати по більше. Ми всі в старім краю, раді вісткам від Вас.

Виказ жертв.

(Далі).

Усім жертводавцям, що склали датки на пресовий фонд „Ж. Д.“ редакція приносить найсердечнійшу подяку.

„Союз Укр.“ Бережани за май-черв. 10 зл. Галя Щуровська 10 зл. Жін. Кружок Коломия май-черв.-липень. 145 зл. Теор. Равзова 10 зл. Сен. О. Левчанівська 6 зл. Ірена Макух 17 зл. Союз Укр. Городенка 10 зл. Калуш „С. Укр.“ 6 зл.

Від Вп. П. з Вінніпеґу, Ман, Канада:

По 15 ам. центів: Б. Дима, Є. Угринівна, А. Міхейчук, П. Геник, М. Корецька, П. Павлюкевич, Цапарович, И. Йонґер, Р. Божик, А. Фреюк, Ю. Лісова, В. Кішинська, А. Кічинська.

По 1 ам. дол. — І. Сліпченко.

Олена Лукасевич — Варшава: 20 примір. книжки „Як доглядати діточок-немовляток“

Роман у двох частинах. Ціна обох частин 4 зол., на ліпшім попері 5 зл.

Замовляти на адресу:

Олена Кузьма Коломия, Євангелицька 7.

Друкарня М. Бойчука в Коломиї, Собіського 44.

має на складі всі друки для Урядів парохіяльних.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“

в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. і 19 склепів по краю.

На ПРОГУЛЬКИ: для літників і пластунів: бриндзя, швайц. сири, сардинки, консерви, мармеляди і інші споживчі товари — ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовинах.

Клієнтелю з провінцій відправляє негайно.

АДВОКАТ

Др. Іван Ганкевич

веде адвокатську канцелярію

в Коломиї вул. Крашевського ч. 11.

І. поверх (напроти суду).

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

Новина! **В серпні-вересні б. р. вийде ІЛЮСТРОВАНИЙ** **Новина!**

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

10 аркушів друку! В календарі буде уміщено: вірші, оповідання, пословиці, приказки, статті з области: гігієни, виховання, господарства, садівництва, огородництва, куховарства, кооперації, організації жіноцтва й інші. Будуть уміщені життєписи наших визначних жінок. Багато гумору й сатири! Багато цікавого й цінного матеріялу!

До участи в календарі своїми працями запрошено:

ПАНЬ: Блянку Баранову, Іванну Блажкевичеву, Катрю Гриневичеву, М. Донцову, Мілю Дороцьку, Дайзі, Северину Кабаровську, Калину, У. Кравченко, Ольгу Коренець, Олену Кисілевську, К. Малицьку, Сав. Стечишинову, Євд. Стахову, М. Струтинську, Ол. Степанів-Дашковичеву, Надію Слобожанку й інших.

ПАНІВ: Д-ра Андрія Чайковського, проф. Дмитра Николишина, Д-ра В. Сіменовича, Д-ра В. Ю. Кисілевського, Івана Зубенка, Петра Франка, Д-ра В. Ганьківського, проф. Кучеру, проф. Шумея й інших.

ЖІНКИ! передплачуйте й поширюйте свій одинокий КАЛЄНДАР. **ЦІНА: в краю: 3 зл.** (30 ам. центів) Для закордону: 50 ам. центів.

ХТО зеднає 10 передплат, дістає одинайцятий примірник даром; внесе передплату з гори в липні-серпні-вересні, той не оплачує почтової належитости!

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ:

в краю: Редакція „Жіночої Долі“ Коломыя, Nowa 1. — **в Америці:** Dr. W. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill. U. S. A. — **в Канаді:** 1) Mrs. B. Dyma, 783 Pritchard Ave Winnipeg Man. — 2) Dr W. J. Kysilewski, 519. Magnus Ave, Winnipeg Man.

Жінки! — Читальні! — Кооперативи!

Зголошуйте передплату на единий популярний жіночий часопис:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“,

що виходить в Коломиї, вул. Нова ч. 1.
і коштує річно 6 зол., півріч. 3 зол., чвертьріч. 1·50 зл., для заграниці 1·50 дол. ам. річно.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ обеднає маси нашого жіноцтва і заохотить до культурно-освітної праці,
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ навчить жінок, як боротися їм за рівні права в родині, громаді й народі.
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ порадить жінкам, як викорінити з нашого села коршму, хрунівство й иншу язву, яка лишилася в нас з часів панщини.
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ навчить жінку поступової домашної господарки й новітного виховання дітей
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ зробить нашу жінку спосібною до боротьби за найвищі ідеали Українського Народу.

КОЖНА УКРАЇНКА — без ріжниці стану — стане передплатницею „Жіночої Долі“, приєднає їй якнайбільше число передплатниць і збере при нагоді, що зможе на прес. фонд „Ж. Д.“

Передплату приймає:

в краю: Редакція, Коломыя, Nowa 1. East Galicia, Poland. — **В Америці:** Dr. W. Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill, U. S. A. — **в Канаді:** 1) Mrs. B. Dyma, 783 Pritchard Ave, Winnipeg, Man. Canada. 2) Dr. W. J. Kysilewski, 519 Magnus Ave, Winnipeg, Man., Canada.

ВАЖНЕ!

Для жінок! **Для мамів!**

Редакція „Ж. Д.“ має для продажу книжку:

Д-р мед. Є. Лукасевич

Як доглядати діток — немовляток.

Поради та вказівки матерям.

Ціна 2 золоті.

Жіночі товариства придбають цю книжку для спільного читання.

Спішіться з замовленнями, бо маємо надто обмежену кількість примірників.

Наші передплатниці й жіночі товариства почтову належитість не оплачують.

Замовлення приймає:

Редакція „Ж. Д.“ Коломыя, Nowa 1.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, вересень, 1926. Ч. 9.

Ці, що започаткували й ведуть видавництво „Жіноча Доля."

Сидять — *редакційно-видавничий комітет „Ж. Д." (зліва направо): Настя Микитчукова, Марія Ставнича (відповідальна редакторка), Олена Кисілевська (начальна редакторка), Міля Дороцька (секретарка).*

Стоять — *члени Жіночого Кружка в Коломиї, що започаткували видавництво „Ж. Д." (зліва направо): Марія Мельникова, Олена Витвицька, Марія Кічурова, Наталя Чайковська і Наталя Шипайлова.*

З огляду на вакаційний час не всі пані-ініціяторки могли взяти участь у знимці. Бракує пань: Тимкевичевої, Калини, Левицької й інших.

Перша річниця.

Рік праці поза нами. У вересні минулого року, не в центрі усього нашого культурного життя, а в тихій столиці Покуття невеличкий гурток жіноцтва, із лона одного з найстарших жіночих товариств, може надто сміливо приступив до здійснення давних мрій передового українського жіноцтва — до видавання свого жіночого часопису.

Без грошевих засобів, без гучної реклями, без ширшої допомоги, а лише з теплою любовю до справи, зі свідомістю конечности тієї роботи, з вірою, що загал нашої цілої суспільности, не тільки нашого жіноцтва, піддержить нас у цій важкій роботі — приступили ми до діла.

І не завелися! Жіноцтво Коломиї, а там і близшої околиці подає свою скромненьку допомогу, що дозволяє започаткувати діло. Прихильниці й прихильники жіночого визвольного руху дають поміч своїм співробітництвом, — і робота починається, а що більше — розвивається. Це дійсно чудо, що в часі найтяжчої грошевої скрути, коли многі підприємства, або зменшують, або цілком припиняють свою діяльність, а устоюються лиш добре знані або піддержувані кимось, кому це потрібне...

В часі духового застою, коли книжка, газета здається для многих майже непотрібною...

В ці часи „Жіноча Доля“ поволі прокладає собі шлях в життю, стає на міцніщі ноги, завойовує собі серця прихильниць і симпатиків як в краю, так і за морем...

Найперше стануло нам до помочі свідоме мійське жіноцтво, згуртоване у жіночі товариства, розкинені по цілому краю тут, як і за морем. За поміччю цих щирих робітниць, які в них гуртуються, передістається наш часопис там, де б ми його найрадше хотіли бачити: під низькі селянські стріхи, до наших товаришок-сестер на село. За цим доперва йде дуже помалу приєднання сільської інтелігенції — священичих родин, а на останньому місці тут в краю й учительства.

Дивно це, правда? Ми надіялися, що буде якраз навпаки. — а між тим ні від кого, як від цих, на кого ми найбільше числили, діставали ми наш часопис назад з допискою: „Не приймаю“ — „Передплачую інші часописи“ — „Часи за тяжкі“ (ці документи бережемо в архіві...) — так, якби дійсно було річчю можливою, щоб учительській, або священичій родині було не під силу дати за свій часопис 50 грошів місячно...

Та на нашу превелику радість минає і це, — радість не ізза цього, що зискуємо кілька нових передплатниць, а тому, що вже через це саме можемо до них заговорити, порозумітися, а це дає нам запоруку позискати їх до нашої праці.

Тут треба з признанням піднести, що жіноцтво наше за морем в Америці, а особливо в Канаді відгукнулося бодай частинно на наш заклик. Їх поміч матеріяльна у великій мірі піддержує наше видавництво. Та ще більшою радістю є те, що наші товаришки за морем стають до спільної культурної праці, до роботи над організацією, піднесенням, освідомленням, єднанням нашого жіноцтва для добра нашої дорогої батьківщини.

Може не одними шляхами, не одною методою, але всі ми йдемо до одної мети, всі ми хочемо наше жіноцтво із темноти, з байдужности, з тісного домашного загумінку випровадити на широкий шлях, що веде до поступу, до розкріпощення духа й тіла. Всі ми бажаємо вказати нашій жінці, яка велика, яка відвічальна, свята задача її, як матері, як дружини, а рівнож як громадянки, як дочки великого а поневоленого народу...

Чи добрим йдемо шляхом? — Чи відповідну дорогу вибрали? Моральна піддержка свідомого й організованого жіноцтва як в краю, так і поза межами його, слова заохоти й подяки, з котрих деякі наводимо сьогодні на іншому місці, — кажуть нам сподіватися, що „Жіноча Доля“ бодай частково виконує свої завдання, що ми бодай наближаємося до правдивого шляху, яким треба вести українське жіноцтво. Коли б же „Ж. Д.,“ по бажанню всіх наших прихильників, стала двотижневником, тоді багато ліпше, скорше, гарніше йшлаб наша праця. А це залежить тільки від нашого жіноцтва, від нашого громадянства взагалі. Най тільки усі, котрим праця наша не байдужа, возьмуть собі цю справу до серця; хай поширюють усіми силами свій часопис — хай збірають датки, хай працюють для тої ціли!... Нас же так багато! А між тим цілі повіти тут, цілі безмежні простори там за морем навіть не знають свого часопису. А скоро число передплатників і пресовий фонд побільшиться, редакція зразу приступить до побільшення часопису.

Адже й досі не на свою користь, а для часопису йшли усі ваші зусилля. Мимо цього, що злотий упав на половину, ми не піднесли ціни часопису, навпаки: з 8, 12 карточок поширили його до 16, поліпшили папір, додаємо ілюстраційки.

Тепер приступаємо до видання календаря. Проєктується започаткування видання найконечнійших книжечок по хазяйству, вихованню й других конечних жіноцтву питаннях.

Ми як працювали майже безкорисно, так будемо й далі, — а що ви робите, зробите для себе, для свого видавництва. На останку на цьому місці хай нам буде вільно висказати хоть коротку подяку цим усім, що враз з нами досі працювали, що помагали нам радою, дописами; що поширювали, де могли, наш чосопис.. Ви сповнили гідно, гарно обовязок свідомої громадянки. Не для нас ви працювали, а для відродження України, — не лишайте ж нас і на далі. *Редакція „Ж. Д.“*

Що пишуть до нас і про нас?

(Деякі виїмки з листів до нас).

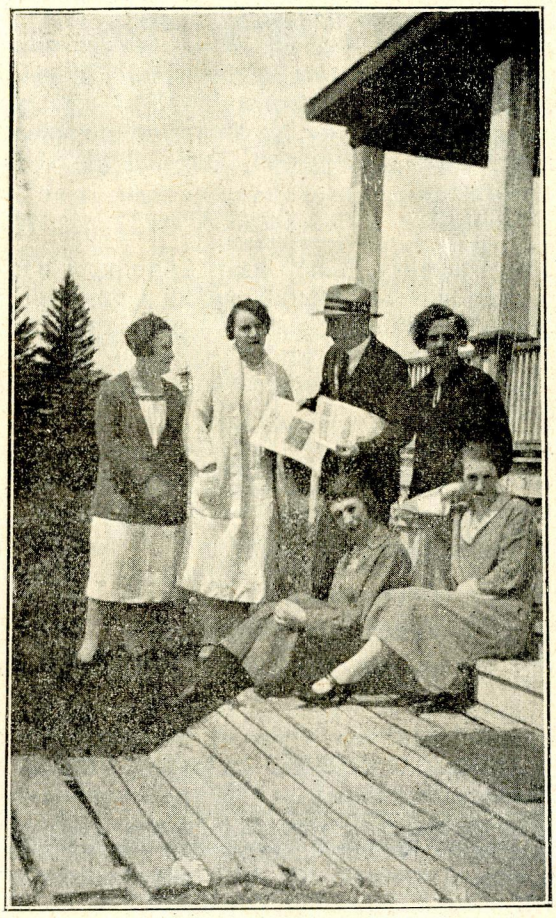
...Вам від мене велике спасибі за ту значну працю, яку Ви творите Вашою газетою „Жіноча Доля“.

Прага. *Софія Русова.*

...Тішить мене гарний розвій часописі, хотяй Редакція мусить містити статті „про все і для всіх.“ Цілість є інтересна і користна для жіноцтва, — найбільше цінні є ради гігієнічні та всякі господарські ради-сказівки. Бажаю Редакції, щоби вскорі часопись могла замінитися на тижневник і радо, коли лишень що з дрібних ліричних віршів відповідне знайду — пришлю вам.

Уляна Кравченко.

...Часопис „Жіноча Доля“ читають радо наші жінки з великим заінтересованням. До тепер предплатниць „Ж. Д.“ в нашій місцевости є 15. Є надія, що в недовзі прибуде більше. Якби так з кождої кольонії за морем лише по кілька передплатниць і по кілька долярів у рік фонду прийшло на „Ж. Д.“, то певно, що наш часопис гостивби в нас

Наші прихильники, що поширюють „Ж. Д.“ в Канаді: Стоять (зліва направо:) Зоня Угринівна, М Кекишівна, Др. В. Кисілевський, Геня Угринівна. Сидять: М. і А. Калужняцькі.

частійше, чим раз у місяць. Поширення „Ж. Д.“ за морем принесе побіч матеріяльної користи часописові, ще **більшу моральну користь,** нам, Українкам, як у Рідним краю, так за морем, бо злучить нас духово.

Вест Форт Вілліям Онтаріо Канада 12|4 1926.
Анастазія Мельниченко.

...Ся часопись так мені припала до вподоби, що я задумала розширити її між українським жіноцтвом в Америці. Шкодую, що ми не можемо взяти цеї гарної часописі за офіціяльний орган Союза Українок в Америці. Неможливо це із за того, що згадана часопись виходить в Европі, а також, що виходить тільки раз на місяць.

...Не сумніваюсь, що в найблизшім часі „Жіноча Доля“ буде в кождій хаті в Америці.

Ню Йорк 30. VII. 1926.
Олена Лотоцька, секретарка Союза Українок в Америці.

...Мені булоби мило по змозі сил допомочи видавництву, яке так відважно і гарно взялося за роботу, тоді коли численні проби Львова вистали лиш на коротку мету. Се штука повести так видавництво, щоби воно було корисне кождій жінці.

Знаю, що є дуже характеристичним, що захоплюються ним розумні мущини на рівні з жінками, які можуть бути горді на свою трибуну...

Смодна, коло Косова 4|8.1926. Катря Гриневичева.

...„Жіноча Доля“ подобаєсь і наша філія „Просвіти“ реклямує її скрізь по цілому повіті, по читальнях і між жіноцтвом.

Константина Малицька.

..Ваша часопись сповнить величезну культурну місію..

Відень, 14. VIII. 1926. Др. Кирило Трильовський.

...„Жіночу Долю“ одержуємо і дуже тішимося єї появою.

Берлін. *Др. Зенон Кузеля.*

Головний Виділ „Союза Українок“ у Львові, як виразник думки українського жіноцтва західно українських земель, вітає з почуттям радости появу „Жіночої Долі“, та бажає їй як найкращих успіхів.

...Головний Виділ „Союза Українок“ закликає усі жіночі повітові товариства та філії „Союза Українок“ в краю до якнайінтензивнійшої помочі видавництву „Жіноча Доля“.

Львів 3. листопада 1925.
Голова „С. У.“ у Львові Шепаровичева.

...Жіноче Т-во засилає редакції „Жіноча Доля“ свої сердечні привітання і побажання буйного розцвіту в її праці на користь нашого українського жіноцтва.

Жіноче Т-во ім. Ольги Бесарабової у Форт Віліям Онтаріо — Канада 21. квітня 1926.

..Желаю Вам якнайкращого успіху в Вашій новій роботі. Я думаю, що Ви дістанете добре попертя від канадійського жіноцтва.

22|2 1926. Канада. Саск. Реель Дана.
Савеля Стечишин.

... Я, як жінка, яка все своє життя положила на боротьбу за свою жіночу долю і за свою милу Кубань, вельми тішуся, що Ви, сестри Галичанки, щиро, невтомно теж боретесь за свою долю, а тому і за долю всього українського народу, бо: „щастя народа є щастям кождої його одиниці“. Бажаю „Жіночій Долі“ зробити своє добре діло і мати успіх в найширших колах нашого громадянства.

Проф. М. Омельченко в Празі.

...Цей гарно редагований щомісячний часопис, призначений для найширших мас українського жіноцтва, особливо сільського, заслугує на щиру підтримку всього українського громадянства. „Жіночу Долю“ обовязані поширювати в першій мірі ті жінки, що близше стикаються з народом, отже жінки священників, учительки і т. д. Такий орган має величезне значіння для нац. освідомлення нашої затурканої жінки-селянки, для єї культурного піднесення і для її вироблення у справжню жінку громадянку. Це важне особливо нині, коли такий виховуючий чинник, як школа, не в наших руках, а й церква не все може і вміє впливати в відповідному напрямі на наше молоде покоління. Свідома жінка може ту творити чуда, але до тої творчости треба її як слід підготовити й виховати. Отсе завдання „Жіночої Долі,“ веденої вправною рукою нашої письменниці і громадянки п. Кисілевської. В тому змаганні повинен п. О. Кисілевській допомогти весь наш тямучий загал.

„Діло“ ч. 148 з 7. липня 1926 р.

...Журнал є дуже гарно редагований і правдиво щиро тішимось єго появою..

Перемишль 3|2 1926. *Олена Кульчицька.*

...Кожда грамотніща жінка на селі чи в місті повинна цей журнал передплачувати, або бодай по кілька жінок повинно складатися та слати передплату. Кооперативи повинні не по одному, а по кілька примірників „Жіночої Долі“ передплачувати. Коли зрозуміємо, що лише дбанням про духа осягаємо ту матеріяльну мету, яку має осягнути Кооперація? Що даєте жінкам з духових цінностей? Що даєте, українські кооперативи?! Дайте їм бодай цю „Жіночу Долю“ до читання.

Господарсько-кооперативний часопис. Львів 3. березня 1926. ч. 10.

...Тутейше свідоме жіноцтво уважає „Ж. Д.“ за преважний чинник в праці над освідомленням жінки, а особливо жінки-селянки. Наглядний доказ, як потрібна є така газета, мала наша філія, устроюючи на проттязі цілої зими для тутейших міщанок так сказати б просвітні вечірки. На них читали ми нашим пильним слухачкам між іншим і „Ж. Д“. З „Ж. Д.“ найлучше подобалися статті з обсягу господарства, пильно і з заінтересованням слухали „відділу американського“... Взагалі „Ж. Д.“ дуже подобалась і має тільки цю одну хибу, що зарідко виходить.

І. Лунева, голова „С. У.“ в Борщеві.

...Часопис гарно редагований. Про все і про вся — що жінкам потрібне. Мабуть краще булоби, як би „Ж. Д“. виходила в меншому обємі, — та за те двічи в місяць. Воно все якось за довго ждати на часопис аж цілий місяць.

Проф. Микола Мельник.

...Піддержку знаходжу в „Жіночій Долі“. Майже кожде число підбадьорує мене більше до праці.

М. Крушельницька, голова Ф. С. У. у Рогатині.

...„Жіноча Доля“ сповняє величезну задачу, обєднує усе жіноцтво без ріжниці партій, подає звіти цро жіночий рух та громадську діяльність жіноцтва і усвідомляє меньшу сестру. Згодом стане двотижневником, а опісля тижневником.

Лазарівка 11|V. 1926. *Е. Стахова.*

...Часопис дуже інтересний, читають його радо і висказують вдячність за Вашу важку редакторську працю.

Бережниця 23|2 1926. *Марія Стельмахова.*

...Щиро вітаю Ваш почин. Бажаю найкращих успіхів.

2|II. 1926. *М. Галущинський.*

...Від імени Союза Українок вітаємо сердечно нашу нову часопис. Дуже вона конечна і повинна принести великі користи...

Т. Дмоховська голова „С. У.“ в Перемишлі.

...Що неділі відбуваються відчити для жінок і читається їм „Жіночу Долю“. Наша газетка їм дуже подобається, тепер вже і самі просять газетки, щоби їм продати. „Ж. Д.“ дуже радо купують кооперативи в нашім повіті, а це поширює повітовий Союз.

Копичинці 7|IV. 1926.

Стефанія Савчаківна голова „С. У.“

...Признаюся, що як перше число „Ж. Д.“ я читала, то з радости плакала і одну статтю перечитувала по кілька разів. Вона велику користь приносить для жінки матері і господині, а найбільшу для всіх наших організацій. Нині вже кожда жіноча організація може дуже гарно розвиватися на всіх ділянках, реферуючи „Жін. Долю“ і ідучи за її всказівками.

20|5 1926 *Текля Мосора.*

...Про „Жіночу Долю“ навіть хлопці у нас висловлюються, що це гарний почин і богатий змістом часопис, ліпший ніж який чоловічий. Жінки читають з захопленням, так що можливо, що цей часопис зробить свою призначену роботу і дасть певні наслідки.

М. Олександрів 24|V. 1926.

Теодозій Семенюк, стп. пластун.

...Що до „Жіночої Долі,“ то я є за тим, щоби вона як найчастійше виходила.

О. Сидорчук з Ходорова.

Лист до редакції.

„Новина! Календар-Альманах „Жіночої Долі“ на рік 1927.“

Це оголошення впало не тільки в моє око, але і в душу, і відбилось якимся глибшим рефлєксом.

Новина на новий рік 1927-ий!...

А з цією новиною прокинулися думки, нові, радісні, мов ті пташки, що з веселими піснями повертають з вирію та віщують рясну-весну. Он — чорний пень, труп, смерть; над ним лиш ворон зловіщо кряче... Але сонечко пригріло — і з коріння пішли молоді парости, свіжі, зелені!...

Нове життя! Нова молода надія!... Це йде нова доба відновленого жіноцтва. Прокидаються душі придавлені, обідрані — і голосно на цілий світ заявляють про своє існування, про свої права, — долі кращої собі здобувають.

Гей, доле! Йди до нас! Зазеленій і хрещатим барвінком встели нашу землю! Встань із летаргу осяяна сонцем освіти й свідомости. Встань — сильна, випробована в огні боєвім, загартована ударами! Як рожевий квіт весни яблуневим запахом рознесись по нашій землі. Розбуди слабодухів! І зворушаться дівочі й жіночі серця, ударять дзвоном радости, вижиданої мельодії чарівного воскресення.

Вітаю тебе, Новино „Жіночої Долі“, що розбудила в мені надії на кращу долю жіноцтва українського. Може не одна жінка привітає, як я, цю здійснену мрію щирих серць жіночих.

То ж глибоко співчуваю Тобі, Редакціє „Жіночої Долі!“ Бажаю хісна і трівкости праці! Бажаю великої сили і гарту на шляху, що всуміш по тернях і квітах прямує до спільної народньої мети...

З глибокою пошаною

Теонія Федів-Соколовська.

Станиславів, 1. VIII. 1926 р.

Оповістка.

Кому б відомо, що случилося п. Одарці Попович — після її двотижневого побуту в осени минулого року в Станиславові — зволить ласкаво звістити мене по слідуючій адресі:

З. Добряга
Station „C“ Box 1008
Toronto, Ont. Canada.

Жіночий рух.

Жіночий рух в Америці.

На взір „Союза Українок“ в старім краю, заснувалося і в Америці, Т-во „Союз Українок“ з осідком в Ню-Йорку, зі статутом подібним „С. У.“ у Львові, лише переміненим до американських відносин. Метою „Союза Українок“ є: 1) зорганізувати українське жіноцтво в Америці. 2) Дбати про піднесення його морального і просвітного рівня, та розвинення товариського життя. 3) Дбати про красше виховання української молоді в Америці.

За короткий час свойого істнування (в маю минув рік основання) слідно вже працю „С. У.“ в Америці. І так окрім організаційної роботи, „С. У.“ уладжував концерти, вистави, товариські сходини, забави для молодіжи, а також улаштував збірку на першу ремісничу школу для дівчат в Перемишлі і на поміч нашій письменниці Ользі Кобилянській, а рівнож дав поміч Союзові Українок у Львові на висилку української делегації на Міжнародний Конґрес Жінок, який відбувся в Парижу (про це писалося в попереднім ч. „Ж. Д.“).

„Союз Укр.“ в Америці не вязав зносин з іншими жіночими товариствами в Америці і саме тепер приготовляється до „Міжнародної вистави жіночих робіт і промислу“, в якій візьмуть участь усі народности Злучених Держав. Рівночасно роблятся приготовання до першого українського жіночого конґресу в Америці. „С. У.“ в Америці стоїть все у тісній звязи зі „С У.“ у Львові.

Скала н. Збручем.

Філія „Союза Українок“ заснувалась у нас доперва в осени 1925 р. Спочатку вписалось 95, а нині числить вже наше товариство 150 членів. Праця виділу ішла в тім напрямі, щоби згуртувати і заохотити до організації членів молодого товариства. В тій ціли улаштовано ширші сходини, спільне читання що неділі і свята, реферати з цікавими для жіноцтва тематами і з дискусіями опісля. І так відбулися реферати на теми: 1) Жінка в Руській державі за панщини а жінка сучасна. 2) Про організацію жіноцтва 3) Про виховання дітей. 4) Завдання сучасної жінки. 5) Жінка в первісних часах. Відчити жіноцтву незвичайно подобались. Заходами Т-ва засновано 18. мая „Діточий садок“. Садок має тревати через цілий рік. Вписалось 75-ро дітей. Наука в садку треває від 8-ої до 12-ої рано і від 2-ої до 6 ої. Діти дуже радо приходять і через ті години перебувають по части в салі, котру відступило на ту ціль Т-во „Просвіта“, по части на площі коло церкви, де сходить дітям дуже весело час на руханці, забавах та співі. Платню учительці покривають в части родичі дітей, в части „Союз Укр.“ Заходами Т-ва відбулися два рази вечерниці з танцями, з котрих чистий дохід призначено 1) на позичку кооперативі на закупно товарів, 2) на діточий садок. Крім того бере жіноцтво живу участь в кождій громадянській праці, як також в виділах всіх місцевих товариств.

ЗВІТ

з організаційної діяльности Філії „Союза Українок“ в Тернополі від 1. лютого б. р. до половини червня б. р.

Зїзд делегаток, який відбувся 3. лютого б. р., започаткував плянову організаційну роботу „Союза Українок“ на повіті. Вправді вже раньше відбувалися поїздки українського жіноцтва на села до читалень та кооператив, однак се була доривочна робота. Тепер праця відбувається вже пляново, поступає наперед хотяй поволі, однак систематично.

Делегатки Виділу в порозумінню з місцевою „Просвітою“ та кооперативою їздять по селах, організуючи жіноцтво в окремі гуртки при читальнях „Просвіти“ або кооперативах.

Так повстали гуртки в Буцневі та Купчинцях, про основання яких докладний звіт був уже поміщений в „Ж Д.“

Прошова.

Дня 28. лютого с. р. відбулись в Прошові надзвичайні загальні збори читальні „Просвіти“ в справі організації місцевого українського жіноцтва. На зборах явилось поверх 140 осіб, переважно жіноцтво. Збори відкрив голова місцевої читальні. Реферат про потребу організації загалу українського жіноцтва, утворення гуртка жіночого при читальні, та його задачу виголосили делегатки від Союза Укр. А. Конрадова і Хр. Мрицова.

По рефераті всі присутні жінки вписались в члени гуртка та вибрали сл. управу: Анастазія Демків, як голова, Михайлина Підліська, Евдокія Баловська, Анна Сампара, Михайлина Онуфришин, Паранька Швець і Івахів, як члени виділу.

Драганівка.

Дня 18. лютого за ініціятивою п. Веснової відбулися довірочні збори укр. жіноцтва в Драганівці, на яких ухвалено утворити самостійний кружок „Союза Українок“. В тій ціли внесено подання до воєвідства, однак воєв. відкинуло, внесено опісля рекурс, який до тепер ще не полагоджено. (Приміт-ка: В справі заснування кружків „С. У.“ треба звертатися до Головної Управи „С. У. у Львові, а вона вже сама полагодить справу Ред.).

Ігровиця.

В неділю 21. березня 1926 р. за ініціятивою п. Вонсової заложено кружок „Жіноча Громада“ при кооперативі „Згода“ зі слідуючою управою: Марія Вонсова голова, Анастазія Березова заступниця, Варвара Відловська секретарка, Анастазія Жук касієрка, Мацієвич господиня. Зараз вписалося 74 члени, а саме 30 жінок і 44 дівчат. Вже на перших сходинах жіноцтво виявило велике зацікавлення громадянськими, освітними та економічними справами і поставило собі за задачу, щоби кожда жінка стала членом місцевої кооперативи.

В неділю дня 28. березня відбувся виклад п. М. Вонсової про „Діточі слабости і першу поміч“.

Дня 4 квітня відбувся виклад „Теорія співу і наука читання нот“.

Березовиця велика.

Дня 4. квітня с. р. відбулись довірочні сходини. Присутних було 81 жінок і 60 мущин. Реферували з рамени Союза Укр. А. Конрадова і Н. Мрицова. Утворено гурток зі слідуючою управою: голова Катря Стешин, Чорнячка Евдокія, Біла Михайлина, Умрич Анна, Кручова Марія, Оленич Ксеня, яко члени управи.

Острів.

Дня 11. квітня с. р. відбулись ширші сходини при участи 60 жінок і 30 чоловіків. Реферувала А. Кордубова. До гуртка вписались всі присутні жінки, та вибрали слідуючу управу: Ірена Глуховецька голова, Бодуцька Юлія, Мужила Доміцеля, Анастазія Антків, Параскевія Дачек, Мирослава Антків, Ляновецька Йосифа, Марія Сагайдак і Марія Точона, яко члени управи.

Біла.

Дня 11. квітня с. р. відкрито жіночий гурток при читальні „Просвіти“. Реферували п. Конрадова і Дякова. Було присутних 50 жінок і 30 чоловіків. По виголошенню організаційного реферату п. Конрадовою, всі присутні жінки вписались в члени гуртка і вибрали слідуючу управу: Шуракова Марія — голова, Анна Завідовська, Олена Лебедик, Анна Поліщук, Марія Ткачук, Параскевія Власенко, Анна Бриняк члени управи.

Глубочок великий.

Дня 25. квітня с. р. відбулась довірочна нарада жінок в читальні „Просвіти“. Явилось 167 жінок. Реферувала п Конрадова. По рефераті всі присутні вписались в члени жіночого гуртка. Вибрано слідуючу управу: Марія Винницька голова, Вакулова, Зофія Редчук, Анна Дера, Зофія Стейко, Мелянія Придаткевич, Зофія Дубчак, Анна Стецьківна, Анна Турчин членами управи.

Ходачків малий.

Дня 23. травня відкрито жіночий гурток при читальні „Просвіти“. На збори явилось 148 жінок і всі вписались в члени. Реферували п. Конрадова і Мрицова. Вибрано слідуючу управу: як голова Ольга Осадцева, як члени управи: Евдокія Федьків, Ксеня Барабаш, Настя Прус, Марія Будій, і Евдокія Длуха.

Людвіківка п. Микулинці.

Дня 30. травня відбулось відкриття жіночого гуртка при читальні „Просвіти“ в Людвіківці. На зборах було присутних поверх 70 жінок та 20 чоловіків. Про потребу організації жіноцтва та завдання жіночого гуртка реферувала А. Кордубова з рамени „Союза Українок“ в Тернополі. До гуртка вписалось 61 жінок і вибрано слідуючу управу: Юлія Бакалець голова, Зофія Корольчук, Текля Цимбаліста, Катерина Бакалець, Марія Афінович, Анна Цимбаліста. З присутних жінок вписалось 34 в члени місцевої кооперативи.

Ладичин п. Микулинці.

Дня 30. травня с. р. відбулось відкриття жіночого гуртка при читальні „Просвіти“. На зборах було присутних поверх 180 жінок і до 20 мущин. Про потребу організації жіноцтва та завдання жіночого гуртка реферувала Евгенія Ситникова з рамена „Союза Українок“ в Тернополі. В члени вписалося 117 жінок і вибрано слідуючу управу: голова Куревичева Катерина; виділові: Шадорська Анна, Богутова Марія, Тичинська Анна, Куревичівна Маруся, Гарматієва Ольга, Скакунова Юлія, Стахів Марцеля, Чемерисівна Антоніна, Михайлина Янішинівна.

Бірки великі.

Дня 6. червня с. р. відкрито жіночий гурток при читальні „Просвіти“. Було присутних поверх 180 жінок; реферувала п. Конрадова з рамена „Союза Українок“ в Тернополі. Всі жінки вписались в члени і вибрали слід. управу: голова Марія Зварич; виділові: Евдокія Марцінків, Анна Якемів, Анна Бутковська, Стефанія Посполіта, Параскевія Вільчинська, Марцеля Пятничка, Агафія Хома, Катерина Зварич.

Усі згадані вище гуртки є пренумераторами „Жіночої Долі“.

В часі своїх поїздок всі делегатки замітили велике заінтересування у нашого селянського жіноцтва, до просвітно-організаційної роботи, чого найкращим доказом є велике число присутних на поодиноких сходинах. Передовсім інтересується наше сільське жіноцтво справами, які доторкаються безпосередно життя жінки на селі, а саме: виховання дітей, гігієна, перша поміч у наглих випадках, справи кооперації і т. д. Тому радимо всім референткам звернути увагу у своїх рефератах, на закладання по селах підручних аптечок, організовання молочарень, пропагування: огородництва, садівництва, пчільництва та годівлі расової худоби, дробу і кріликів, аби в сей спосіб витворити для селянок нові джерела доходу.

Тернопіль 16. VI. 1926 р. Союз Українок.

Володимир Островський.

„БАБИН КОПЕЦЬ“.

Легенда з життя Холмщини, з XIII в.

I.

Прозорим шклом вдяглася криниця.

Придивляються в ній журливі верби прибережні, зілля похилене над водою, навіть красуні зірки. Ох, ті зірки! Чепурухи вони. Ні ставка, ні річки, ні найменшого потічка не пропустять, щоб не глянути в нього на свою вроду.

Зовсім, як та вдовиця Мокрина з передмістя Червеня.

А може й ні. Більшої чепурухи за вдову Мокрину, — кажуть люде — не тільки на передмісті — й в самому Червені*) не було. Як побачить у місті гарно вдягнену чи-то боярову, чи-то тивуниху, чи-то дружинникову або попадю, то так задивиться, що яйця побє, гриби розсипле на вулиці, що їх принесла на продаж.

— Душу б віддала, щоб хоч раз так вдягнутися.

— Ой, мамо, мамо! Гріх вам, цур вам! — з болем зауважує Гануся, пасербиця Мокрини, — не молоді вже ви, двох чоловіків (хай Бог світить над їх душою) поховали.

— Дурна ти. Жінка повинна чепуритися до самої смерти. Та й яка я стара?

Мокрина глянула на себе в мисці води.

— Тобі заздрість, що на мене більш задивляються, ніж на тебе. Двох чоловіків мала! Як захочу, то й третього матиму. Швидче, ніж ти.

— А тата вже забули?

— А що мені оставив твій тато, щоб я памятала його? Жебрачкою зробив. Сорочки біленої не маю, намиста не маю, а очіпок — образа божа та сміх людям. Хата — як той хлів. Ні одної миски поливаної! Бідна я сирітка. Краще б була не знала твого батька.

Мокрина заплакала. Серце мало не тріснуло в неї з жалю, що не має в що причепуритися.

Але тяжче було Ганусі чути таке про небіжчика — батька.

— На мене не зважаєте, то хоч би про Петруся згадали. Син уже в князя дружинником служить, а ви ще про таке думаєте. Сором йому робите.

— Мовчи. Душу продам, а вдягнуся, бо для жінки одяг — то все!

II.

Гануся хоч і вважала його за брата, але любила його якось не так, як люблять братів. Бо

*) М. Червень — один з великих Червенських городів. Як твердять, він стояв там, де тепер с. Чермно на Холмщині, Грубешівського повіту. Від Червеня залишилися рештки валів. Його зруйнували Татари, як переказують, завдяки зраді „баби окаянної“. Могила її, що стоїть досі, називається „Бабин копець“.

й справді Петрусь не був для неї братом: він син мачухи від иншого батька.

Тому Гануся й не розуміє свого почуття до молодого, стрункого дружинника. О, ті блакитні, як небо, очі, те пишне, як лен, волосся! Щось ворушать вони в її серці. І біжить вона до міста, щоб там хоч ненароком глянути на нього. А Петрусь, як побачить її, червоним маком спалахне. Очі зірками засвітять, у саму душу ллють їй тепло й світло.

Прийшла, а він сумний.

— Як там моя мамуся живе? — питає її, — чи все чепуриться?

— Вже менше, — потішає його. — Але чого ти такий сумний?

— Хмара насувається — татари наближаються. В ночі від Буга наші сторожеві віхи спалахнули. Гінці прибули з страшними вістями. Татарів сила силенна. Йдуть на нас, Червень хочуть взяти.

— О, Боженьку мій! — зойкнула Гануся, як та чайка над степом, пробита стрілою. — Що ж буде з тобою?

Втішає її, всміхається спокійно:

— Дружина князеві вірна, а стіни Червеня — неприступні. Нема тих зубів, щоб їх перегризли, нема того ворога, щоб його моя стріла не дігнала.

Не розважили Ганусі ці молодечі хоробрі слова.

Як плакуча берізка над водою, сумно похилилася.

— А зо мною що буде?

Зблід Петрусь.

— Бог наш захистник. Тікайте з мамою до лісу тишовецького: він — вірна охорона, скриє в пущах своїх від ворожого ока. Але чуєш — вже сурми сурмлять. Прощавай!

Притиснув її до грудей. А вуста їх злилися в солодко-болючому полумі. О, як би вона хтіла в цю хвилю вмерти, разом з ним, у жарі цього поцілунку!

Але йому треба до бою, а їй — тікати.

III.

То не чорна хмара облягла Червень, не громи гремлять — то татарська орда хоче здобути столицю Червенської землі. Її гомін — лісовий шум заглушає. Ген-ген, аж до Буга й далі, заграва крівавиться: оселі горять, а мирні селяне по багнах та лісах ховаються. Від очей смерти блідо тремтять. Богові моляться, спасення благають.

Дзвонять дзвони. Людей до бою скликають.

Міцно стоїть Червень. Дружина зі стін хмари стріл випускає та в голос татарів висміює. Лютує ворог. Хоч сам себе вкуси від люті. Та й те не поможе.

— Нема надії. Червень — неприступний. Стіни міцні, а військо хоробре.

— Коли нас хто не навчить, як до Червеня ввійти, — каже вождь татарський, — даремна наша праця. — Тому наказую: кого з мешканців землі цеї піймаєте, питайте, як до Червеня ввійти, золота, срібла не шкодуйте.

Розсипалися татари по околицях Червеня. Людей у полях, по дорогах хапають, питають, багацтва обіцяють і врешті вбивають, бо зрадників нема.

IV.

Гануся з мачухою Мокриною в лісі ховаються. В мохові сплять, не вмиваючись. Останні крихти доїдають та попивають водою, що крадькома приносять з криниці у полі.

Пішла по воду Гануся.

Пішла голубка й попалася в кігти яструба: схопили її татари. Просять до міста шлях вказати, золота, срібла, красних тканин дають...

Про Петруся згадала, що там на стінах бється, про жінок та діточок бідних, що їх не раз у місті бачила.

Серце стиснуло, як камінь уста мовчать.

Роз'ярилися татари, за русяві коси схопили, по землі поволокли, нагаями біле тіло полосують, а один шаблюкою замахнувся.

— Петрусю! — з жахом скрикнула.

І впала на землю, уквітчана, як рожами, власною кровю.

Почула Мокрина в лісі імя сина. Гадала, що з міста прибіг, і вийшла з лісу.

Схопили її татари. Просять навчити, як Червень взяти. Щедрі дари показують.

На золото, срібло глянула — очі запалились. Скільки б то вбрання за це можна купити! А як побачила шовкові тканини — в мізку поморочилося.

— Давайте!... Я навчу вас, як Червень здобути. На Тишовецьке поле з Червеня голуби прилітають. Намочіть гороху в горілці, по полю посипте. Голуби зїдять і опяніють. Візьміть їх, причепіть їм запаленого огнива та пустіть. Полетять вони до міста й підпалять його... Давайте ж, давайте мені швидче й золота, й срібла, й тканин шовкових. Я хочу вдягнутися... Нарешті я буду, як ті боярові, тивунові, попаді!..

Не встигла скінчити.

— Зрадники неварті життя. Рубіть її!

І зарубали, щоб і їх не зрадила.

V.

Горить Червень. Темрявиться його слава. Смерть уже простягла над ним свою холодну руку. Від диму люде задихаються. Ворота відчиняють, у поле тікають у божевільнім жасові.

Татари всіх рубають. А кого не сягне шаблюка, того гостра стріла догонить.

Князь із дружинниками ворота груддю загородили й всі полягли.

— Ганусю! — скрикнув Петро й теж ліг трупом поперек воріт.

Від Червеня один попіл та каміння лишилися.

— А де ж та баба, що помогла нам цю твердиню взяти? — питається вождь татарський.

— Ми вбили її, як зрадницю.

Замислився вождь.

— За шмаття жінка чоловіка зрадить, невинність і всі чесноти продасть, рідний нарід у неволю заведе. Шмаття, прикраси! яка велика ваша сила!

Вождь раптом зблід.

— Але й я маю жінку. І вона, значить, може зрадити мене й нас усіх! О! прокляття! Це була „окаянна“ баба! Увіковічити її злочин! Насипте над нею важкий копець. Нехай він на вічні часи жінок лякає, від зради остерігає!

І насипали копець — могилу.

VI.

Останки валів ще й досі холмщанам про славну столицю нагадують.

Досі „бабин копець“ стоїть.

І досі живе в народі лиха память про бабу-чепуруху, окаянну бабу-зрадницю.

Варшава, 14. VIII. 1926 р.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

V. Чому ми бідні.

Наші слабі сторони.

Нашою найслабшою стороною є наш мало рухливий, байдужий, а то й ворожий до всього нового характер. Нам брак охоти до поступу, до науки. Нам брак цікавости, брак відваги, рішучости, брак бізнесового*), торговельного хисту.

Чому?

Наша земля плодовита. Нам вона через довгі століття вистарчала до життя. Це зробило нас лінивими до думання, не здібними до промислу і до бізнесу. Це зробило нас відсталим народом.

Другі нації, котрим земля не вистарчала на прожиток, були змушені йти „до голови по розум", шукати на іншім полі способів до життя. Вони силою обставин кинулися до промислу, до торговлі; вони йшли в світ за очі, училися від других нового способу життя, і гляділи на світ відкритими очима. Нам цього не було треба, бо наша земля давала нам усе, чого наше скупе, спокійне життя вимагало.

Але з часом народу намножилося багато, а землі не прибільшалося; тоді і наш нарід почав йти в світ. Але навиклий до життя з фізичної праці, він і на чужині ограничався до праці мязів, а не мозку, розуму. Чи в Америці чи в Німеччині наш нарід шукав праці для своїх рук. Він брав хотьби і найтящу працю, аби тільки при ній не треба думати.

В Аргентині, Канаді, Бразилії брав хотьби найгіршу землю, але аби то була земля, бо до нічого іншого він не був ані здібний, ані не мав хисту.

Наша інтеліґенція.

Тою самою дорогою, що нарід, пішла й інтеліґенція. Вправді вона не жила з праці рук, але з науки — але й тут вона вибирала такі дороги, де би не треба було багато промишляти, рухатися, силою перебиватися крізь життя. Інжінєр, лікар, адвокат, не кажу вже про купця, заробляв багато більше, як урядник, учитель, навіть священник, але наші люди воліли кусень хліба не так добрий, як певний. Їх ідеалом було брати місячну пенсію без взгляду на те, кілько хто вложив праці за той місяць, та ще й на кінці дослужитися емеритури. Ось був ідеал нашого інтеліґента. Правда, не малу вину в нашій непорадности поносить і школа, та про це я згадаю вже в окремій статті.

Чому нам тепер так тяжко?

Правда, усім по війні стало важче жити. Доріжнеча, податки, непевна й мала вартість гроша пригнітають усіх в Польщі. Але нашому народові стораз тяжче жити, як другим, — тому він мусить, научитися давати собі раду самому; якщо не хоче загинути, зійти на найпростійших наймитів, дідів, — то мусить навчитися працювати не лише руками, але й головою. І то все одно інтеліґент чи селянин. Навіть рільник не може ґаздувати, як ґаздував його батько й він сам давно, бо не задовго цілий ґрунт його пішов би хиба на податки. Він, той селянин чи його жінка, якщо хочуть жити, мусять добре думати, як управити поле, чим його засіяти, щоб воно зродило два, три рази більше, як давно. Та бо й цего мало. Треба подумати, що з тими плодами зробити, як їх спожиткувати, щоби із того була більша користь, як зі звичайної продажі збіжа чи картофлі на торзі.

До всього того треба голови, треба просвіти, треба організації — а до того ми не звикли, з великим трудом і болем зачинаємо помалу десь не десь до цього братися. Те саме з інтеліґенцією. Й вона наче підкошена. Те, чого вона довгими літами обіруч трималася, усунулося з під ніг, — і тепер треба не лише ставати о власній силі, але стояти добре, аби хто будь від раз добутого місця не відштовхнув, не повалив.

Що тепер найліпше поплачує?

Ніхто не заперечить тому, що промисел і торговля, словом — бізнес, як американець каже. Нині голови, купецької штудерности треба не лише правдивому купцеві, але навіть сільському господареві. Коли він місто збувати збіже чи огородовину просто з пня, спожитковує її на випас худоби, годівлю куряг та безрог і доперва те, що вони йому пророблять, продає, — то він мусить добре думати, чи оплачується це йому; як ні, то чому — чи не годує він дармоїдів, що лише працю його їдять; а коли вони доброї раси, то чи годує він їх, чи ходить коло них, як слід? Опісля мусить ще думати і над тим, щоб за цю свою працю якнайбільше осягнути, щоб не розплинулася вона йому по руках десятьох посередників. Якщо наші господарі були б не лише господарями, але добрими бізнесменами, то вони не продавали би свойого вепра чи вола посередникові, а той доперва посилав їх Бог зна де, — вони сами б звязалися ґуртом і кооперативно знайшли б дорогу, куди їм свою працю слати, й зиском поділилися б Коли б у наших господинь був купецькийхист, то не марнували б час на щоденні побіги в місто з двома яєчками й банькою молока. Ні, вони теж достављяли би свій крам спільно, празильно, що давало би певний і значно більший дохід. І так само у других річах. Та до того всього треба цікавости, треба охоти, науки Треба примусити не лиш руки, але й голову до роботи, а це нам всім приходиться найтрудніще.

Як виглядає звичайний галицький бізнесмен.

Наш бізнесмен часто теж залінивий, щоб подумати, як власною заслугою доробитися, вибитися на верх. Він як що лиш може, відграничається від конкурентів. Як це робить? Сідає на патріотичного коника і каже: „Я заложив бізнес, відкрив яке підприємство, я є українець і вашим обовязком є купувати й піддержувати мене, без огляду, який мій крам чи робота, яка ціна за нього"... До певного степеня в тім є рація.

Нарід, що хоче двигнутися з упадку, розвинутися на всіх ділянках праці, мусить усі зусилля до його піднесення підпирати. Але беручи річ з бізнесової точки погляду, то чоловіка все таки тягне купити чи піти там, де йому ліпше, дешевше

Засада бізнесу.

Бізнес це є бізнес. Це значить, як ти хочеш щоби у тебе свої купували, заходили — то не поля-

*) Бізнес — торгівля, промисл, комерс.

гай лише на патріотизмі, а на бізнесі. Дай товар як не ліпший від твого конкурента, то принаймні рівний. Уряди свій бізнес так, щоби не тільки тобі, але тим більше покупцеві оплатилося у тебе купувати не лише з огляду на патріотизм, а з огляду чисто бізнесового — на добро краму, на доброту та ціну твоєї роботи, якщо ти ремісник.

Друга засада бізнесу.

Коли бізнесіст хоче, щоб його інтерес розвивався, то не повинен ограничатися лише до своїх, а вести його так, щоб і чужих не відштовхувати, а притягати. Памятай, що так як тобі хочеться купити крам якнайганший і добірний, так і покупцеві того самого хочеться. Засада бізнесу є служити не лиш одній народности, але загалові, серед якого знаходиться Бізнес є інтернаціональний. Хто ограничає себе до одної народности, той не розвивається, але животіє, хиба що число покупців одної народности йому вистарчає. Звичайно, чим більший бізнес закладаємо, тим ширші круги народу мусить він обняти. Бізнес повинен бути інтернаціональним.

Бізнес, конкуренція це війна.

Як підчас війни неприятель старається всіми силами побороти свого ворога і уживає до цього всіх можливих способів, так само купець, бізнесмен повинен ужити всіх чесних способів, щоби побороти конкурента. Правда у війні є допускаємі всі способи борби, бо там йде не о гріш, а о життя людське, часто о „бути або не бути“ народові. Тут же йде лиш о те: заробити гріш чи втратити, і муситься уживати лиш чесних способів, бо не чесний спосіб не веде до розвитку, а до шкоди. Лінкан, один з найбільших людей Америки, сказав: „Ви можете раз здурити весь народ, часово часть народу, але все. — цілого народу не здурите“...

Німці та жиди добре понимають суть бізнесу. Де ходить о здобуття покупця, там вони не показують крикливого патріотизму, не замарковують ярко ані своєї народности, ані релігії, а стають на грунті інтернаціональнім. На полі бізнесовім інтернаціональна марка є допускаєма, майже конечна — в той час як на полі політичнім, громадянськім на полі борби о наші права є це виключене. На полі політичнім стіймо твердо при своїм — на полі бізнесу — на полі інтернаціональнім, якщо цього бізнес вимагає. Без гроша ми упадемо не тільки бізнесово, але й політично.

Лист з Канади.

Шкільне свято.

Хочу написати кілька слів до товаришок і товаришів в краю про те, як виглядає в нас шкільне свято.

Дня 27. цвітня б р. святкувала St. John's Technical High Shool (технічна гімназія ім. св. Івана,) своє найбільше річне свято, „Public Speaking Contest,“ я не знаю, як це перекласти, але вам роз'ясню. Що року вибирає школа зі своїх учеників найкращих бесідників і бесідниць (в школі учать публичного говорення), а ті обирають собі якусь тему і опрацьовують її. В означений день сходиться численна публика, учні, і промовці говорять свої мови. Комісія, яка складається звичайно з професорів університету і ріжних других знавців, рішає, хто виграв цей турнір*) і витязь одержує золоту медалю. Є звичайно ще й друга нагорода, і трета. В нас на вміння говорити звертають велику увагу, бо кожний студент(-ки) може бути колись покликаний провадити політикою нашої держави, а як він не вміє говорити, то його вартість паде на половину. Коли він не вміє висказати своїх добрих думок, то вони ні-нащо не здадуться.

Шкільна театральна саля була замала, щоб помістити численніщих гостей, тому свято відбулося в пресвит. костелі св Івана. Гостей зійшлося близько двох тисяч, хоч це було за вступом (чверть і пів доляра). Точно як було заповіджено, о 8-ій годині, заграла шкільна орхестра канадійський гимн „О, Канада,“ всі його відспівали стоячи, а опісля грала орхестра ще один марш і увертюру. Про студентську орхестру сказав один з найбільших педагогів з Англії, мр. Менсбрідж, який недавно приїздив на конвенцію**) учителів, що „на мені зробила ваша орхестра таке глубоке вражіння, що я не міг свобідно зібрати своїх думок при промові, яку я мав говорити.“ Не подумайте тільки, що може тому, що музика була така зла!

По орхестральній продукції слідували три перші промови. Першою говорила Сара Аврін про „Мир.“ Слідуючий говорив Елліс Родес про „Авіятику в мирний час.“ Його промова була така знаменита, що він одержав опісля першу нагороду. Третий говорив Джек Мек Лін про „Лігу націй.“ По цьому слідувала продукція хорова з яких шість-десять співачок і співаків. Опісля грав на піяні Гордон Мек Лін „Етюд в Д-моль“ Ліста. Три рази викликували його. Вілі Шор грав на скрипці і його теж булиби змусили грати ще раз, як-би не предсідник свята, директор Рів, що з огляду на точність закінчення, попросив Шора не виходити пораз другий. Смичковий квартет заграв ще „Серенаду“ Мозарта, товаришка Конлей відспівала пісню в супроводі піяна і почалася друга часть промов. Говорили: Джон Мек Кензі про „Winnipeg Hydro“ (Електр. і водча компанія;) Кетлін Морленд про „Місце рухомих образців“ (дістала третю нагороду); Озраель Волинський про „Війну і її наслідки,“ та маленький Джек Петер Кін про „Память.“ Він одержав другу нагороду.

По промовах пішла комісія на нараду, а орхестра грала тимчасом ріжні кавалки. По цьому вийшов професор Д. С. Гарвей; короткими словами дав критику промов, похвалив, де було треба, і проголосив вислід наради комісії, хто одержав нагороди. Побідникам дали медалі, музика заграла „God sane the King“ (Боже, охорони Короля) і всі розійшлися домів, пів до 12 в ночі. Так виглядає коротенько шкільне свято.

В наших школах учать не тільки те, що у вас, але дуже велику вагу кладуть ще й на спорт, на публичне говорення, на музику. В Канаді і Злучених Державах що року відбуваються такі двобої на слова, вони називаються „Дебати,“ і найлучші промовці ріжних шкіл, університетів, ідуть одні до других і в найбільших театральних салях говорять промови на якусь вибрану тему. В дебатах одна сторона боронить чогось, а противна опрокидає. Чи і у Вас, в Старім Краю, роблять такі двобої?

Я хотіла ще зазначити, що хоч St. John's Technikal є в північній части міста Вінніпегу, значиться там, де дуже богато українців живе, та є їх в школі дуже мало, бо українці, як тато кажуть, все ще не пізнали ваги науки.

Здоровлю Вас всіх,

Ваша товаришка з High-School в Вінніпегу.

*) Змагання.

**) Збори, зїзд.

До товаришок і товаришів в Америці й Канаді.

Дорогі товаришки й товариші!

І ми, станиславовянки, хотіли б похвалитися перед вами чимось, бо стидно нам, що ви до нас пишете, а ми так мало вам відповідаємо.

Отже хочу вам описати одну нашу діточу виставу. Пані, згуртовані в товаристві українських жінок, помогли нам уладити на дні 10. червня виставу гарної діточої штуки під назвою „В чужім пірю“. Та не була це звичайна шкільна вистава для таких же, як ми, мійських товаришок — ні! це робили ми для наших малих товаришів і товаришок з поблизьких від Станиславова сіл, яких пані на цей день запросили.

Признаюся, і пані і ми трошки боялися, чи схочуть вони до нас прийти, чи не пожаліють часу і труду йти задля цього нераз і з подальшого села до міста. Але ми дармо журилися. Вони прийшли не тільки самі, а зі своїми старшими сестрами, братами, а навіть з мамами та батьками. Саля була повнісінька.

Всі дивилися з захопленням, як ми їм представляли пташку, що покинула свій рід, перебралася в чуже піря й полетіла далеко в чужі краї. Однак, хоч їй там було краще, хоч було що більше їсти й пити, — та серце її потягнуло таки до своїх. Вона так затужила, що покаялася того великого гріха, яким є зрада й вирічення свого народу, і повернула назад до своїх, щоб співати й працювати своїм, на своїй рідній, хоч бідній землі.

Багато втіхи так нам, як і нашим сільським товаришам і товаришкам приніс цей день. Ми були дуже раді, що мали нагоду з ними запізнатися й нетерпеливо ждемо, коли то другий раз зможемо знову щось гарного для них заграти і знову зійтися з ними.

Здоровлю вас дуже гарно!

Ваша товаришка зі Станиславова,

Кооперативне віче у Зборові.

В неділю, 27. червня ц. р. відбулося в домі У. П. Т. перше жіноче кооперативне віче, заходами кооператив: П. С. К. та „Жіноча Спілка“.

Присутних на вічу около 200 жінок та чоловіків.

Віче відкрив о год. 12 дир. П. С. К. Снітинський, зазначуючи, що день 27. червня є днем перших публичних сходин українського жіноцтва зборівщини; він повинен бути початком зміцненої участи жіноцтва в кооперативній роботі, що до сього часу була, на жаль, заслаба.

До президії вибрано тиху, а невтомиму робітницю на просвітному і кооперативному полі гром. К. Куликову — справничку промислової кооперативи „Жіноча Спілка“ в Зборові; секретарювала тов. Марійка Редьківка, з Тустоголов.

Привіт вічевій громаді зложили: від Союзу Українок у Львові — пані І. Макух, від „Рідної Школи“ в Зборові — др. В. Левицький.

Займаючі реферати виголосили: пані І. Блажкевичева на тему: „Праця жінки в сіл.-господарській кооперації“ та пані І. Макух на тему: „Праця жінки в торговельно-промисловій кооперації.

Реферати були вислухані з увагою і зацікавленням, що виявилось опісля в дискусії і ухвалених резолюціях.

„Праця — українській жінці не чужа і не байдужа; її вона не лякається“...

„Війна загартувала духа і тіло української жінки; з надлюдською витревалістю зносила вона, більше чим жінка других народів, удари й тягарі світового лихоліття“...

„Зберегла родину — основу народу“...

„Вдержала господарку, щоб передати її пізнійше в руки повернувшого з війни чоловіка“...

„Повоєнна зменшена рухливість жінки на просвітному і кооперативному полі — не є наслідком зломання сили її духа — се є лиш відпочинок хвилево обезсиленої.

„І тепер, коли положення народу на усіх ділянках невідрадне, українська жінка не може сидіти з заложеними руками. Рамя об рамя з чоловіком вона мусить працювати і в просвіті і в кооперативі“...

Такі були приблизно голоси наших громадянок: Блажкевичевої, Макухової, Побісової з Млиновець, Крохмалюкової з Підгайчик, Куликової і Тимкевичевої зі Зборова.

Вірою в здібність жінок зборівщини до організованої праці були переняті слова гром. Маланчука з Кабаровець і дир. Снітинського.

При кінці ухвалено одноголосно резолюції:

Жінки зборівщини, зібрані на першім жіночім кооперативнім вічу, дякують за привіти: „Союзові Українок“ у Львові і У. П. Т. в Зборові з нагоди започаткування жіночого кооперативного руху в повіті Зборів.

Взивають усіх жінок:

1) до масового приступлення в члени кооператив, до купування товарів і продавання сільсько-господарських продуктів лиш в кооперативах;

2) до попирання першої жіночої торговельно-промислової кооперативи „Жіноча Спілка“ в Зборові — приступленням в члени сеї кооперативи і викнуванням кравецьких робіт в робітні тоїж кооперативи. Лиш тим способом зміцниться кооперативна організація і піднесеться господарський добробут укр. загалу.

3) до співпраці в читальнях „Просвіти“ і Кружках „Рідної Школи“ — задля піднесення освіти і культури укр. жіноцтва.

Домагаються, щоби філія Просвіти в Зборові і філія Союзу Українок тамже зорганізували роботу по селах, висилаючи туди своїх делегатів з рефератами на теми домашнього господарства і виховання дітей.

* * *

Відповідно до побажань першого жіночого кооперативного віча Виділи: філії Союзу Українок і кооперативи „Жіноча Спілка“ постановили уладити по селах ряд викладів, числючи на допомогу вакаційних гостей.

Таким чином уладжено вже в селі Грибківцях кооперативні сходини жінок.

Реферували: пані К. Куликова і дир. П. С. К. Стойкевич. Серед слухачів видно було зацікавлення питанням поправи домашнього господарства, зокрема раси курей. Дир. Стойкевич подав до відома присутним, що Союз Кооператив у Зборові вже плекає расові кури т. зв. леггорни (білі італійські) і родайленд (червоні), що визначуються великою носностю яєць (до 200 яєць в рік).

Пекучою потребою під сю пору є діточий са-

док на селі; майже кожда жінка забирала голос в цій справі.

Справа виховання дітей дошкільного віку, здається, чи не одно з найважнійших завдань — яке мусить бути скоро і гарно розвязане.

Геть з алькоголем!

Осінь — це час, коли найкраще використати нагоду, щоби приготовити в себе в дома добрі і смачні напитки, а цим самим позбутися і викинути з наших весіль і святочних принять горівку — великого ворога нашого народа.

Жінки! це лежить в ваших руках — щоби завести таку господарку, щоби корчми зістали зовсім не потрібними в вашім селі.

Погляньте лиш, скільки то лиха приносить людям алькоголь. Чиж не горівка розводить супружества, доводить до сварок, бійок, а інколи і до убивства межи чоловіком і жінкою?

Чиж не нищиться добробут через горівку? Піяк останню інколи свитину тягне з хати і несе до корчми, а тимчасом жінка і діти терплять нужду і так ідуть на жебри.

Усякі проступки, усякі нещастя переважно мають свій початок в горівці.

Та вже чи не найгірше мститься горівка на дітях. І затямте собі добре це, матері, що нераз ви самі несвідомо, а той очайдушно прикладаєте руку до недолі цілої родини, а передовсім своєї.

Дуже часто случається, що матері самі дають дітям горівку, „на сон“, чи розігрітися, а дуже часто оттак для привички, забуваючи про те, які сильні і шкідливі наслідки приносить людському організмові невелика навіть давка алькоголю.

Наука лікарська ствердила, що алькоголь це незвичайно зрадлива отруя. Найбільше поглочує його мозок, потім утроба, а опісля мязи, серце і нирки, на котрі то приряди горівка впливає дуже шкідливо і дражливо.

В малій скількости горівка обнижує здібність праці умової, в більшій запаморочує розум, провадить до злочину, самовбивства, та піяцького божевілля. Коли так діється у старших, то щож говорити про орґанізм дитини?

Діти алькоголіків, чи так, котрим дають пити горівку, улягають дуже скорому вичерпанню умовому. Визначні лікарські позаги зазначують згідно, що характер дитини улягає дуже некорисній зміні під впливом алькоголю.

Діти стають непослушні, впертi, тратять почуття встиду і власної гідности, тратять апетит, стають неспокійними, дражливими, зле сплять, не піддаються пересторогам і упімненням. Також часте уживання алькоголю, хотяйби в найменших давках, ослабляє орґанізм дитини, чинить його менше відпорним взглядом шкідливих чинників зовнішних, а більше склонним до ріжних хоріб, головно чахотки (сухіт).

А як мститься алькоголь на дітях, через батьків. Діти піяків бувають переважно глухонімі, придурковаті, терплять всякі хороби умові, падачку (хоробу св. Валентія) і багато інших.

А тепер ви, матері, котрі будете читати ці слова, не задрожите на думку, що самі нераз без застановлення подавали своїм рідним дітям отрую, та що ви самі через те одним замахом можете знищити свої сподівання надії, овочі вашої тяжкої повної посвяти, праці і зусиль до виховання доброї, гарної і здорової дитини?

Спитаєте: „Як же охоронити від цього дитину?“ — Дуже легко і звичайно. Коли в родині панувати-ме рішучо тверезість, то неможливим є, щоби дитина віддавалася піянству. Родичі повинні тямити, що на них є звернені очі дитини і це, що вони роблять, робитиме дитина. В ваших руках, батьки і матері, доля ваших дітей, їх будучність, а з тим і будучність нашого народа. Бо в дітях наша будучність, а які батьки — такі діти. Памятайте про це!...

В господарськім відділі подаємо, як робити домашні вина, котрі є багато ліпші, не шкідливі і дешевші від горівок. Кожда добра господиня повинна уміти приготовити сама собі в дома добрий напиток, а знаюча про велику шкідливість алькоголю не дозволить його уживати в своїй хаті.

М. Д.

Мудрі думки Заратустри.

— Які на світі річі найсолодші?

— Поцілунки укоханої жінки, але ще солодші — цукорки фабрики „ФОРТУНА НОВА“ у Львові...

— А що є найприємнійшого?

— Найприємнійше є сидіти в кіні, дивитися на чарівницю Віру Холодну, а при тім обовязково їсти цукорки й помадки „Фортуни Нової“...

— А що найдешевше?

— Знову таки цукорки та помадки „Фортуни Нової“, бо вже який дешевий є польський золотий, але й на нього можна досить дістати отих незрівняних ласощів з фабрики „Фортуна Нова“!...

Переповів Гедзь.

Красуха (Шкарлятина.)

По цілому краю у нас починає між дітьми ширитися дуже небезпечна слабість — красуха, або шкарлятина.

Уважайте, щоби діти ваші не заразились нею, не дозволяйте дітям ходити там, де хворі, і самі не ходіть; навіть пси і коти з тих хатів наганяйте гет від себе, бо й вони слабість розносять. Лікарі винайшли тепер такий лік, що защіплюють його, як віспу, і такі діти вже не дістають красухи.

Якщо ви не щепили і дитина захворіє, її морозить, дістане високу горячку, біль голови, не хоче їсти, а часто й вонітує, — тоді не гаючись спішіть до лікаря, тільки він щепленнєм виратує дитину від тяжкої недуги, а часто й смерти.

В шкарлятині не даємо нічого тяжкого їсти, лиш молоко й чай з молоком.

Взагалі в кождій іншій слабости не вільно давати житного хліба, огірків, капусти, ковбаси ні жадного мяса, хиба варене молоденьке курятко (в шкарлятині і того не можна) ніяких гострих напитків, ні горівки, пива, вина. Натомість добре давати грисік, риж де коли яйця на пів мягко варені, або вбиті до росолу. Воду зі соком малиновим або цитриновим, також зовсім свіжу, але не за часто.

Не треба змушувати хорого до їди. Треба тямити, що краще хорому менше їсти, ніж забагато.

Також треба уважаги, щоби кімната, де лежить хорий, була ясна, сонішна, все добре провітрена і не дуже сильно огріта. Постіль чиста, добре і рівно уложена, бо від довгого лежання робляться небезпечні і болізні відлежини. Щоби їм запобігти, треба зачервонені місця шкіри обмивати горівкою або оцтом і занудровувати.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Праця в городі.

У вересні засіваємо вже на зиму грядки. Ми вже давнійше радили, щоб їх гарно шнурочком розміряти, не робити ширші над два лікті (120 цент) борозди лиш витоптати, а не викидати глубокі. Насіяти досить петрушки, мож засіяти і зимову моркву — грядки обсаджуємо кругом зимовою салаткою, яку ми в осени сіємо і розсаджуємо на зиму. Сіємо теж шпінат.

Мами — дбайте за свої діти, — тепер в осени час на те! Засадіть у своїому саді на добре підгноєному місці порічок та веприн. Добре є мати і малини, а вже конче добру грядку полуниць (трускавок.) Земля мусить бути теж добре гнійна. Корч від корчика на пів ліктя.

Посадіть теж що року хоть кілька деревець яблок, груш, черешень, сливок а навіть оріхів, хай діти мають те, що до їх здоровля є конечне та хай не крадуть потім по чужих садах. Кромі того з овочів маємо великий пожиток — мож продати й робити всякі вина, повила і т. п.

Запаси на зиму.

З овочів:

Яблока, грушки, які не дадуться переховати свіжими, сушимо на зиму. Лиш не в попелі, як у нас часто буває, а чистенько поперекравувані й не хробачливі, на лісках з лози або патичків. Ліски в відповідних відступах мож покласти дві-три одна понад оругу. Добре є теж яблока накисити в воді.

Сливок теж треба насушити; а в кого багато, робити повила. Зі сливок вибираємо кістки і смажимо в кітлі на дворі, дуже уважаючи, щоб не припалилися. Мішати безперестанно! Добре до густости висмажені повила ще теплі складаємо до горшків і даємо до печі по хлібі аби обсохли.

Сливки теж наповнюємо кмінком силяємо на патичок і сушимо на лісочках для дітей на зиму.

Найліпші компоти це теж зі сливок. Звичайно, пересипаємо сливки з цукром в слоїках, обвязуємо їх шматочком і міхуром намоченим в теплій воді і варимо в сіні.

Такі компоти одначе, коли отворимо, не постоять уже довго: їх треба з'їсти зразу. Далі ми подаємо добрий спосіб зробити компот, з котрого можемо брати по троха і цілу зиму.

Компот на спірітусі:

1 kg. цукру і 1 літра води най закипить, потім дати чверть літри чистого спірітусу (бонґут) і пів ложочки порошку саліцильового, купленого в аптиці.

Також кинути кавалок ценамону або малу лісочку ванілії. Як це кипить (в чистій ринці!) відважити собі 5 кільо сливок і кидати їх по троха. Скоро закиплять і зачнуть тріскати виймати дірчастою ложкою до чистого слоя (обвинути і покласти на стирку, щоб не тріс!) і нові сливки кидати аж всі вийдуть. Тоді вливаємо решту соку й прикриваємо легко полотенцем — другого дня, як холодне, завязати воскованим папером.

В зимі брати в міру потреби і знова добре завязати. Добра й смачна їда, особливо для дітей, хворих, старих.

Мариновані підпеньки.

Вибрати чистенькі, цілі, молоді підпеньки, лиш шапочки, обполокати добре й заварити кілька разів на соленім окропі і відцідити. Як троха прохолонуть (але не зовсім,) складаємо їх в камінне або й глиняне поливане чисте горня, пересипаємо густо краяною цибулею й заливаємо зимним але перевареним з корінями оцтом. Обвязати воскованим папером.

Консервування помідорів.

Помідори солені

Вибрати гарні, спілі помідори й зложити в камінне горня або слоїк. На 4 літри води беремо 75 дека соли й переварюємо разом. Холодним заливаємо помідори.

Так само можна заляти помідори перевареним холодним оцтом.

Повила з помідорів

Назбирати добрий кошик доспілих помідорів, обмити їх чисто, порозривати на кавалки і в великім побілюваним горшку помалу розварувати без води. Як готові, виляти на сито і не рухаючи дати стекти рідкій течі. Аж тоді масу добре перетерти і варити мішаючи без перерви аж згусне на повила. В варенню можна трошка посолити. Накладати в малі горнятка і дати ще в піч по хлібі — мож складати і в склянні малі слоїчки (доки повила теплі) і кождий слоїчок заляти розтопленим товщем. Такий кружочок масла чи лою, що стане з верха, хоронить від зіпсуття. Обвязати добре воскованим папером. Раз відкрите довго не постоїть.

II спосіб.

Такі густі помідорові повила розсмаровуємо тонко на звогченім воскованім (пергаміновім) папері і сушимо по хлібі. Потім краємо в пасочки і переховуємо в сухім, холоднім місці.

Зимова салата з зелених помідорів.

7 великих зелених помідорів, 7 огірків, 7 винних яблок, 7 середних цибуль потерти на терці від ярини — (огірки і яблока обібрати з лупини,) дати до того одну головку капусти дрібно посіченої і перемняти то все добре в деревляній посудині з солею й оставити до другого дня. Опісля витиснути добре з того соку, що салата пустить, і зложити якнайтісніше в камінний горнець або деревляну фасочку. Заляти студеним, перевареним з корінями (перець і бібкове листя) оцтом. Прикрити чистеньким полотенцем, приложити кружечком і камінцем. Брати, коли треба, цілу зиму.

Зелені помідори можна теж квасити на зиму, як огірки (без кропу і часнику.)

Вино з яблок.

На вино надаються яблока так літні, як і зимові, солодкі чи квасні, а навіть ліснички.

З літних яблок треба вино зараз робити, а зимові мусять полежати кілька днів на землі. Дуже добре є вино яблкове, змішане з родзинками, як це фабрикують за границею, але може бути і без них.

При робленю вина яблкового треба дуже уважати на чистоту, в поблизу не сміє бути оцту, капусти — бо дуже легко зробиться оцет замісць вина. Посудини всі, котрими послугуємося, чистенькі, найрадше нові. Як вина мало, уживаємо склянні бутлі, як більше, то дубові бочки, але або нові добре вимиті, а як старі, то не сміють бути від ніякого квасу, лугу — а лише хиба від вина, горівки, руму, і то треба парити, шурувати і завсігди нова чи стара бочка висіркувати та ще раз добре теплою водою виполокати.

Яблока найперше розтерти як мож найдрібні-

ще, можна машинкою, якою січеться мясо. Перший сік сціджуємо легко через ворочок з полотна (чистий, новий, а не від сира,) а масу лишаємо в чистенькій посудині аби постояла через 24 години. Як хто хоче й може, то дає ще й сполокані, розтерті на масу родзинки.

По упливі доби витискаємо з маси сік прасою, а як мало, то мож чистими руками через полотняний мішочок, додаємо води, цукру і меду і кладемо до сферментовання, не наливаючи ані бочки ані бутлі зовсім повно.

На вино легке беремо яблока солодкі, на сильне квасні.

Вино легке (яблока солодкі) 2 літри соку, 1 л. перевареної але студеної води, пів кіля цукру найрадше з голови дрібно рубаного і розпущеного в малій скількости води, а також 2 дека меду.

На вино сильне (яблока квасні) 2 літри соку ябкового, 1 літра води, як вище, пів кіля цукру, 5 дека меду.

Перші два дні, понеже вино сильно бурить, часто аж збігає, то отвір бочки чи бутлі можна накрити лише орґантиною чи тоненьким мушліном і мож час від часу помішати чистеньким патичком, щоб цукор швидше розпускався. По двох днях накриваємо отзір чистим малим квадратовим мішечком, наповненим піском, і лишаємо в спокою, не відкриваючи ніколи, аж до повного дозріння т. є. 9 місяців. Тоді осторожно шлявхом спускаємо до чистеньких, обсушених фляшок, і закорковуємо (машинкою) новими корками, спареними в воді, і даємо до пивниці. По кількох місяцях вино готове, але чим старше, тим ліпше.

Можна місто ворочками з піском закрити деревляною, добре пасованою затичкою, але мусить в ній бути виверчена дірка й до неї треба вложити ґумову або склянну рурку. Другий її кінець мусить все бути вложений до склянки з водою (час від часу воду давати свіжу). Кругом затички і рурки залити воском, щоб воздух не доходив, лиш через рурку.

Вино з жита.

Добра жінка і матір не дозволить в своїм домі уживати горілки, вина, пива. Вона сама постарається о смачні напої, які ці напитки вповні заступлять. Одним з таких є дуже добре вино з жита. — Воно є скоро готове до ужитку, то мож його зробити коли треба.

1 кґ. жита чистенько виполокати і дати до шкляної бутлі. Додати 1 або 1½ кіля ґрисікового або з голови цукру, 12 dkg. родзинків, пів на пів чорних і білих. 1 dkg. дріжджей, наляти 5 літрами звичайної води, прикрити шийку бутлі чистим полотенцем і най постоїть 8-10 днів, аж добре устоїться. Потім зляти до фляшок і слухати чи не шипить, — як шипить, то не затикати, аж другої або третої днини. Добре заткані фляшки, (мож помоцувати ще шпаґатом) покласти в холодній пивниці. Стоїть не довше як тиждень — два. При розкоркованню уважати, щоби не втікло з фляшки. Це саме жито і родзинки можна наляти ще другий раз 4 л. води, додати 1 кґ. цукру. Стояти мусить 12 днів. Вино смакує, як правдиве. Щоб вино мало ліпший кольор, треба зарумянити в малій посудинці кусник цукру, розпустити його легко водою і студене вляти до бутлі з вином.

Питний мід.

Дуже добрим і смачним напитком є мід домашного виробу. Подаємо спосіб, в який його робити. Пропорція така, що на одну літру меду беремо 2 літри води, — на 10 л. меду 20 л. води і т. д. Отже довільну кількість такого плину (води з медом) варимо кілька годин в відповідній посудині, найліпше в чисто поливаним мідяним кітлі. Цілий час треба збирати шуму й мішати без перестанку, доливаючи все по троха води так, аби того плину не убувало а було все однако. При кінці завязати в чистенький платочок троха ценамону, пару гвоздиків, трошка хмелю й кинути до кітла. Як раз закипить, відставити і хай постоїть до другої днини. Тоді зляти той зимний вже плин: як мало, то до бутлі, як багато, — до дубової бочки (нової, або від меду чи вина), яку передтим треба добре вимити, випарити, а навіть висіркувати і ще раз виполокати на чисто. Плину має бути троха не повно. Воронку в бочці закрити зпершу орґантиною, а опісля чопом, в якім є сверлом виверчена дірка, в яку вкладаємо ґумову рурку. Другий конець рурки має постійно стояти в горнятку з водою. Кругом чопа і рурки треба добре обліпити воском аби не „дихала“ і най так стоїть в теплій хаті кілька місяців. Потім легко стягнути мід до инчої чистої бочки, (наливати так, аби була повна) або до фляшок й добре закоркувати але не заливати ще ляком, аж десь за 2—3 місяці.

Инчим способом роблять так, що по 6 неділях, як перефермнтує, доливають бочку до повна старим медом або порічняком і зашпунтувавши кладуть в холодне місце в пивниці до марта, заглядаючи що місяця до бочки й доливаючи о скільки випаровує. В марті стягнути до инчої бочки або до фляшок.

Що варити.

Що робимо з баранини?

В осени люди бють багато баранів, а мясо майже марнується, між тим коли з нього мож приправити знамениті печені і инчі страви. Тож прочитайте уважно і спробуйте їх зробити.

Печеня з баранини.

На печеню беремо мясо з задних або і передних лопаток, відкинувши що мож кости. Мясо ополочимо, спаримо оцтом або й окропом, потім посолимо кілько треба, нашпікуємо солониною, натремо часником і кладемо в ринку на розтоплене масло або смалець. Прикриваємо покришкою і най „дуситься“. Мясо пустить з себе воду, а як вона вивариться, то по трошка підливаємо. Як печеня мягка (пробуємо її ножем або вилками,) тоді даємо воді вивариться, а як остане лише товщ, най мясо легко зрумяниться зі всіх боків. В кінці обсипаємо з верха ложкою муки або тертою булкою, як з нею присмажиться, підливаємо росолом або водою, так, аби сос був не густий, але і не цілком рідкий. Як готове, виймити печеню, покраяти острим ножем на тонкі платочки, уложити гарно на полумиску і полляти сосом.

Печеня бараняча „на дико.“

Коли хочемо мясо бараняче або теляче в літі затримати довше, то наливаємо його в якій чистій посудині квасним молоком або сирваткою. По 3-4 днях, коли хочемо пекти, виймаємо з молока, сполочемо чистенько, нашпікуємо кусочками солонини, посолимо легко і облиємо перевареним з кориннями оцтом (бобковий листок і англійський перець.) Най так постоїть ніч. Другої днини кладемо мясо на розпалений товщ і печемо найліпше в рурі або печі. Як мясо з обох сторін легко прирумяниться,

підливаємо його по троха тим оцтом з корінням, в котрім мясо лежало, а най печеся на легкім огні; як мясо стане вже добре мягке, тоді беремо склянку, або й більше сметани, розколочуємо з ложкою муки і вливаємо до печені і заваруємо добре. Якби сосу було мало, можна підляти росолом або водою. Як хто любить, то перед тим, нім кладе пекти, можна утовкти кілька гвоздиків і посипати тим мясо.

Шашлик (баранина по турецьки.)

Взяти півтора до два кіля баранини дуже молоденької (з баранчиків), нарізати тонкими кусочками, посолити, посипати злегка товченим перцем, й насиляти на дротики, чередуючи кусочками баранячого товщу і цибулькою. Перед тим, нім маємо подавати на стіл, обжарити шашлик безпосередньо над огнем (над горячими вуглями.) Подавати, не знимаючи з дротиків, з вареним рижом. **Риж** нім варимо, треба обжарити з маслом і дрібно сіканою цибулею так, аби аж зачав жовтіти, тоді заливаємо його росолом з костей і закришки так, аби ним риж добре вкрився, — і най пріє в рурі або печі, аж буде готов. Виложити гарно на полумисок, на риж положити шашлик і поляти ще маслом з зеленою цибулькою.

Баранину не уживається зараз по забитю, — мусить полежати день-два; а щоб була мягка, добре є помочити на кілька годин в оцті, переваренім з корінням.

Реберці баранячі з рижом.

Реберці з товщем вимити в теплій воді і зварити з закришкою (цибуля, петрушка, морква і зубок часнику,) солею, бобковим листочком і англ. перцем — як мясо до половини мягке, оббираємо його з кісток, покраяти в невеличкі кавалки, переложити або вимішати спареним рижом, накришити троха цибулі і заляти тим росолом, в якім мясо варилося. Най так в рурі або печі дуситься під покривою, аж риж і мясо буде цілком мягке.

Зробити засмажку з ложки масла і ложки муки, розбавити росолом і коли даємо на стіл, обляти сосом на полумиску.

Шницлі з баранини.

Робиться їх, як з кождого мяса, лиш замість цибулі дати часнику, змолоти на машинці або дуже дрібненько посікти на дубовій дошці мясо й троха товщу, додати булки моченої і витисненої з води, соли, перцю, зубок-два дрібно посіченого часнику і одно ціле яйце. Ділити на грудочки, розплескати, обтачати в тертій булці, гарно обрівнати й смажити на смальці.

Легкі.

Легкі варимо з закришками, січемо, додаємо пересмаженого з цибулькою масла й жмінку тертої булки або вареного рижу і робимо вареники або печемо в дріжджовім тісті український „пиріг."

Росольник з нирок.

Беремо нирки з товщем, краємо на куснички, докидаємо троха костей і варимо з закришками і корінням, як реберці. Коли відшумується, кришимо й кидаємо до того обібрані зі скірки 2 квашені огірки враз із сосом, що в них є. Як підвариться добре, додаємо краяної в кісточки картофлі добру жменю. На кінці робимо з масла й муки та січеної цибульки запрашку й розпускаємо та вливаємо до росольнику. Як раз завариться, готове. Вже на тарілках додаємо ще кождому по ложці сметани.

Цю саму зупу може варити з нирок телячих, свинячих чи волових — мусять бути нирки з товщем, або додати його окремо.

Збирайте лічничі ростини.

Збирайте й сушіть кожду віддільно ці ростини, які подаємо понище. Що з ними робити і коли на що уживати, — подаємо в черговому числі.

Арніка. Копати корінь і чистенький сушити.

Падиволос, сосонка (Egnisetum arveuse.) Росте на мочарах при дорогах, збирати і сушити ціле зіля.

Ягоди дикої рожі збирати і сушити.

Барбарис, ягідки сушити.

Гавез, живокість. При копанню картофель старанно вибирати коріння гавезу. Мити, краяти і сушити.

Дуб. Збирати і сушити молоді мягкі галузки, кору і жолудь.

Полин. Галузки і цвіт сушити.

Кропива. Сушити листочки і корінь.

Перій. Коріння сушити.

Крівавник (Деревій.) Сушити цвіт.

Бабка. Сушити листочки.

Придорожник, Петрові батіжки. Збирати цвіт і сушити.

Материнка. Збирати і сушити цвіт.

Рута. Сушити листочки.

Тернина. Сушити ягоди.

Ожини, (драпаки). Сушити ягоди; з ожин смажити повила, як зі сливок.

Посіяти петрушку, насадити порічок — це також дуже добрі ліки.

Згадаймо добрим словом!

Дня 29 червня 1926 р. попращала станиславівська громада одну з найкращих українок — **Олександру Воєвідкову**, вдову по укр. священику.

Жінка ця виїмкового характеру мимо своїх 66 літ життя займалась живо всіми проявами жіночого руху — піддержувала на дусі неодну зневірену одиницю.

Була вона тихою агітаторкою українського слова, не зважаючи на прикрости, які її їзза сего стрічали.

Покійна була чи не найбільшою приклонничкою часопису „Жіноча Доля" — часто можна було почути від неї: „Як тішусь, що наше жіноцтво береся за гідну працю."

Інтересувалась долею нищого жіноцтва, кидаючи не одну книжку у темну хату, а із своїх ощадностей вдовичих підпомагала неодну родину українського безробітника.

Справді мила українська спартанка, що по утраті улюбленого сина Ярослава, укр. отамана, чулась гордою, що і від Неї Україна прийняла велику жертву.

Тож і слушно, що смерть цеї виїмкової жінки, великої нашої ідейниці, вразила глубоко наше жіноцтво, яке ще нині часто відвідує її могилу.

Оцінкою її гарної душі є слова Чешки Jelinkovoji, яка пізнавши її у мене 1925 р. незабуває її, як пересічну жінку, але по повороті до Чех пише про Неї в листі. „Велика то жінка — добрий український історик — перекажи її від мене, що дуже високо ціню її душу, її велику примірну любов до Вашої Вітчини. Жалко лиш, що її жертва не принесла здійснення її великої мрії — „Вільної Вашої України". Стоїть мені живо перед очима, а в душі глубоко заховані її погляди на жінку сучасну.

Такі жінки повинна записувати історія. Честь Вам, жінки, Українки — великої душі!" Це писала

про Неї чужинка, а ми не маємо слів на признання прикмет Єї душі — лишаєсь нам приміром на вічну память!

Т. Соколовська.

Веселий куток.

С. Руданський.

Жонатий.

Била жінка мужика
Тай вигнала з хати.
Пішов, бідний, по полях
Притулку шукати.
Ходив, бідний, цілий день,
Все кляв молодицю.
На останок десь заліг
На руді в копицю
І дивиться на руду:
Аж бугай хороший
Ходить собі по руді,
Мукає з розкоши.
Здихнув бідний чоловік;
— „Щасливий ти, брате,
Колись і я так співав,
Як був нежонатий!“

Їде дядько навантаженим візком під гору; поганяє ослом. Важко — мусить приставати. По дорозі зустрічає сусіда. Цей бачить муку осла і помагає тягти візок. Коли виїхали на рівне поле дякує йому дядько і каже: З одним ослом їй богу не давби собі ради.

— Е сусідко — чом не поставите в городі страхопуда?

— А не треба, відповідає друга, — я і так сиджу сталo в городі.

Мати: А чом ти, Іване, не ідеш до школи?
Івась: Мені не добре...
Мати: Де тобі не добре?
Івась: В школі!

Входить учителька до кляси в моменті, коли дві учениці бються і лаються. „Ти найдурніща коза, яку світ бачив“, лає одна другу.

— Не забувайте, що і я тут! крикнула учителька.

Переписка редакції.

Редакція „Ж. Д.“ отсим сердечно дякує:

П. Т. Українському Жіночому Союзові в Ч. С. Р. (Прага) за побажання і слова признання надіслані з нагоди роковин видання першого числа „Ж. Д.“ Письмо Ваше помістимо в черговому числі.

Вп. Пані Олені Лотоцькій секретарці „С. У.“ в Нью-Йорку в Америці за придбання 8 передплатниць, які обіцяну поміч в поширюванню „Ж. Д.“ посеред жіноцтва в Америці.

Вп. Шановному **„Українському Жіночому Товариству“** імени Ольги з Левицьких Бессарабової в Форт Вільям, Онт. Канада, що відгукнулося на наш зазив до товаришок за морем, до спільної праці для піднесення і добра нації.

Вп. Пані Савелі Стечишин в Саскатуні Саск. Канада, за так щире заінтересовання нашим часописом і придбання 30 передплатниць на протягу одного місяця. На цінні уваги відпишемо окремо.

Вп. П. Б. Димовій, Вінніпег Ман. за ласкаве поручення „Ж. Д.“ учительству Канади на уч. конвенції у Вінніпегу.

Впов. Пану І. Чайці Давфін Ман. Канада за придбання „Ж. Д.“ 20 передплатниць.

Вп. П. П. Соколовській, Станиславів за сердечну щиру поміч дуже дякуємо. За зібрання анонсів дуже вдячні.

Вп. Марусі Тимкевичівній за придбання „Ж. Д.“ 5 передплатниць. Бажані матеріяли до відчитів вислали. Тішимось, що бачимо Вас у рядах народних робітниць — так мало молоді бере участь в тій роботі.

Вп. П. Ользі Судорчук в Ходорові за прислані матеріяли дякуємо. Вихіснуємо.

Вп. П. Катрі Сембай за придбання 4 передплатниць.

Впов. Пані А. Шмань. Книжочки про плекання дітей, як і „Ж. Д.“ **вже два рази повернули до нас. Просимо подати точну адресу!**

Вп. П. Волоцький. Надіслану рукопись використаємо.

Всім Вп. Паням, які прислали нам звіти з діяльности своїх товариств, дуже дякуємо. Матеріяли будемо містити по черзі. Усіх народніх робітниць і Виділів Тов. просимо надсилати нам звіти із стану роботи в їхніх товариствах та в повіті.

Вп. П. С. Барановська, Станиславів. Редакція ласкаво просить Вас перейняти на себе представництво „Ж. Д.“ на станиславівщину. А жіноцтво станиславівщини зволить ласкаво в справах „Ж. Д.“ (як то: внесення грошей, зголошення передплат і т. д.) звертатися до п. С. Барановської, вул. Монюшки, ч. 9.

НОВІ КНИЖКИ:

Володимир Островський: **„Нові леґенди Холмщини“.** Ціна 1·50 зол. — В новелях-леґендах відбивається все сучасне життя Холмшини з його національними, економічними, релігійними й політичними злиднями.

Володимир Островський: **„Хрест отця Василя“,** Повість з життя волинського духовенства. Ціна 2 зол. — В цій повісти дана широка картина сучасного життя й відносин на Волині.

Книжки замовляти в Адміністрації „Наша Бесіда“
Адреса: Warszawa, Długa 50. Nasza Besida.

Виказ жертв.

Усім жертводавцям, що склали датки на пресовий фонд „Ж. Д.“, редакція приносить найсердечнійшу подяку.

По 1 дол. п. Гайовська, Форт Вілліям.

По 68 цент. п. Угринівна і п. Калужняцька, Вінніпеґ.

По 50 цент. п. Е. Крук, А. Реваковська, Е. Веньґер, М. Чехова, П. Андрус, Ю. Антонюк, М. Паскар, О. Ковальчук, М. Веньґер, Бабюк, N. N., Форт Вілліям.

По 25 цент. В. Довга, Л. Горбачевська, Б. Цибульська, А. Гайовська, С. Пуляк, Н. Верестюк, А. Семків, М Гайовський, В. Охоцінський, М. Мандюк, Форт Вілліям.

По 15 цент. М. Озеро, Дудчак, Вінніпеґ.

Друкується й незабаром вийде!
Оповідання для молоді! Пригоди дівчини-повстанця.
Ціна 2 зл.
Замовляйте на адресу:
Олена Кузьма, Коломия, Євангелицька 7.

Новина! Вже друкується і незабаром вийде ІЛЮСТРОВАНИЙ **Новина!**

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

12 аркушів друку! В календарі уміщено: вірші, оповідання, пословиці, приказки, статті з области: гігієни, виховання, господарства, садівництва, огородництва, куховарства, кооперації, організації жіноцтва й інші. Уміщено життєписи наших визначних жінок. Багато гумору й сатири! Багато цікавого й цінного матеріялу!

ЖІНКИ! попирайте одинокий жіночий калєндар!
ЗАМОВЛЯЙТЕ самі, заохочуйте ваших знайомих!
ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА! замовляйте калєндар для гуртової розпродажі!
СЕСТРИ ЗА ОКЕАНОМ! на вас покладаємо найбільші надії: поширюйте в Америці й Канаді одинокий жін. калєдар!

ЦІНА: в краю 3 зл. (30 ам. центів) Для закордону: 50 ам. центів.

ХТО зеднає 10 передплат, дістає одинайцятий примірник даром;
внесе передплату з гори в липні-серпні-вересні, той не оплачує почтової належитости!

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ:

в краю: Редакція „Жіночої Долі“ Kołomyja, Nowa 1. — в Америці: Dr. W Simenowicz, 1286 Milwaukee Ave, Chicago, Ill. U. S. A. — в Канаді: 1) Mrs. B. Dyma, 783 Pritchard Ave Winnipeg Man. — 2) Dr W. J. Kysilewski, 519 Magnus Ave, Winnipeg Man.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. і 19 склепів по краю
На ПРОГУЛЬКИ: для літників і пластунів: бриндзя, швайц. сири, сардинки, консерви, мармеляди і інші споживчі товари. — ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Передплачуйте! Читайте!

Вже вийшло 9-те число „НОВОЇ ХАТИ“ за місяць вересень. Крім цікавої літературної частини находимо в ньому великий перегляд осінних мод та зразки практичних ручних робіт в проєктах Ольги й Олени Кульчицьких. Чисельні приписи й домашні ради замикають число.

Ціна числа зол. 1·80.
Замовляйте в адміністрації: Львів, вул. Руська ч. 18.

Першорядне дентистично — технічне заведенне

Генрика Шмалєнберґа

в Коломиї, Ринок ч. 70

виконує всякі роботи з обсягу новітної дентистики з найліпшого матеріялу та на найдогоднійших умовах.

Клієнтелю з провінцій відправляє негайно.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“
в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих
в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї.**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

34.790

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, жовтень, 1926. Ч. 10.

Учасниці куховарського курсу в Ямниці.

Учасниці курсу куховарства в с. Ямниці біля Станиславова, на чолі з головою жіночого гуртка п. Гірняковою, провідницею курсів п. Т. Соколовською та місцевим парохом о. Гірняком.

Дорогі наші читачки та прихильниці!

На загальне бажання нашого жіноцтва ми перемінюємо від 1. січня 1927 р. „Жіночу Долю“ **на двотижневик**!

Чи встоїмося, чи подужаємо?... Бо кошта — **подвоюються**; праця — також, а передплату думаємо збільшити лиш незначно.

Отже в великій мірі це буде залежати від Вас. В цім 1926 р. ми майже половину накладу „Ж. Д.“ висилаємо даром, бо частина наших передплатниць, замовивши газету, цілком не внесла грошей, частина лише за I—II квартали і лише невелика частина внесла цілорічну передплату.

Просимо дуже вирівнати ці залеглости, бо від нового року таким несовісним передплатницям газети висилати вже не будемо. Натомісць просимо дуже поширювати „Ж. Д.“ та приєднувати нових передплатниць! З новим роком число їх мусить подвоїтися! На це видавництво покладає усі свої надії.

О. ГАЛИЧАНКА.

О рівні права.

В попередних числах „Ж. Д.“ (ч. 7 стаття п. з. „Важна справа“ і ч. 8, стаття п. з. „Найближчі завдання сойму“) розглядали ми причини, задля яких не тільки жіноцтво, але й увесь український народ мусить якнайбільшу увагу звертати на політичні справи, мусить інтересуватися справою майбутніх виборів, та звертати якнайбільшу увагу на те, — кому поручимо заступати наші найживотніщі справи, тоб-то: кого ми оберемо послами до сойму й сенату.

Сьогодні хочемо обговорити справи, які торкаються нас, жінок; хочемо звернути увагу хоч на частину тих несправедливих законів, які нам прийдеться поборювати, а інших — прихильніщих нам, жінкам, добиватися.

Звичайно говориться в нас, що жінки дістали по війні рівні права з чоловіками, та що їм вже нічого добиватися, а тільки навчитися користуватися ними.

На ділі одначе воно зовсім так не є. Рівноправність наша більше на папері, як в дійсности; є ще багато справ, що торкаються самого жіноцтва та його прав в державі, в родині, за які прийдеться боротися й заступати тим, що їх жіноцтво схоче поставити своїми заступницями чи заступниками.

Є приміром 29 параграф поступування цівільного, який не допускає жінок до заступництва в судах. Ось вам примір: хтось має процес о провізорію, що в нас дуже часто буває. Суд визначує термін, від якого залежить ціла справа. Але от чоловік захворіє або трапиться якась інша перешкода, задля якої він не може особисто явитися в суді. Кого йому післати замісць себе, як не жінку? Це ж їх спільна справа; нікого іншого вона так близько не обходить, як її. І от жінка йде до суду, але там їй кажуть, що їй не прислуговує право заступати свого чоловіка — і провізорію через те програється. Цікаво, що доки батько жиє, мати не має права заступати навіть своїх дітей; хоч рівночасно ця сама жінка, по смерти чоловіка, може не лише заступати діти, але й стати їх правною опікункою. Чому? Чи вона враз зі смертію чоловіка порозумніщала? Та на цім ця справа не кінчиться; право йде дальше: не дозволяє жінкам бути адвокатами, суддями присяглими, хоч є дуже багато таких справ, де жінка сто раз ліпше зрозуміє й осудить, як чоловік-адвокат, чи суддя.

Візьмім хоч би справи, де розходиться о дітей, о малолітних злочинців; або справи подружні. Чи ж є в силі зрозуміти мущина покривджену матір, жінку, чи є в силі, хоч би хотів, справедливо її осудити? Берім ще на увагу й чувство стида, яке мусить поборювати жінка в процесах подружніх, розводових? А діти? Чи мущині рішати долю дитини, якої батьки розходяться? Чи зрозуміє мущина, хоч би й найрозумніщий, що в данім разі ліпше для дитини: батько багач й чужа опіка, чи бідніща але рідна мати? Правда, суди стараються йти на руку матерям і малі діти до 4 літ лишають в опіку мамі; але чи дальші — дошкільні й перші шкільні літа не є якраз найважніщі в житті дитини? Чи якраз у цих літах не вироблюється характер, що становить основу життя людини? А між тим, навіть у тих, перших літах, якщо батько зажадає дитини, то суд узнає, що він має до того право, і не зважаючи на те, що опіка чужої жінки ніколи не заступить рідної матері, — віддає йому дитину. А між тим, в інших краях, от хоч би зараз за Карпатами в Чехословаччині, жінка в родині має рівне право з чоловіком, а в разі розводу, діти з права належать матері, а батько мусить давати на їх удержання.

В інших краях жінки також давно вже є адвокатами, суддями, прокураторами, як і суддями присяглими, і всі признають, що це приносить суспільности велику користь. От і ця справа мусить прийти під обради в будучому соймі, і знесення цього параґрафу мусимо ми, жінки, добиватися.

В справі малолітних злочинців мусимо добиватися не тільки того, щоб жінки їх судили, але й того, щоб для українських дітей, що через брак опіки й недогляд зблудили, були також українські доми поправи.

Є засада, що малолітних не карають арештом, де би вони до ґрунту зіпсувалися, але дають в доми поправи, себ-то такі захоронки, які ведуть польські закінниці й виховують дітей зовсім в польському дусі — на чужих, а то й ворогів нашого народу; а на ці захоронки ми складаємо наш гріш рівно з другими.

Ідім дальше!

В родині в нас обовязує закон з часів римських, який теж кривдить жінку, бо цілковиту власть над родиною віддає в руки батька. Як родичі живуть зі собою добре, в згоді, то це мало відчувається. Дозвіл на подружжа, установлення дітям віна, вибір звання, як і чого мають діти вчитися, — це все рішається спільно; але трапиться батько ледачий, пияк, розпусник, тиран, — кілько то нещастя спричинити може ця власть, яку признає йому право? Нераз аж суд мусить брати в оборону жінку-діти і якось залагоджувати ту кривду, яку дізнає родина через таке право. А в таких справах у сусідних краях, як от на Чехах чи на Великій Україні мати має повне право, як і батько.

Багато кривди зазнає працююча жінка так робітниця, як і урядничка, бо звичайно не признається їм рівної з чоловіком плати, хоч вартість праці була би й однакова, хоч жінка мала б однакову підготовку, освіту, вправність, як і мущина. Навіть у наших власних українських інституціях часто так несправедливо жіноцтво трактується.

Учительки беруть однакову платню, але зате учителька замужня не бере вже доплати на діти, хоч би чоловік її не мав ніякого заробітку, і вона не лише діти, але й його мусіла б удержувати.

А як прийде черга на зменшення урядників чи робітників в яких підприємствах, хто перший паде жертвою — чи не жіноцтво? А так не повинно бути, і діється лише тому, що за жінками нема кому гідно обстати.

Нема в нас теж зорганізованої відповідно опіки над працюючою матірю в часі її вагітности й родів. Їм деінде запевнені платні відпустки, легша робота. Також для маленьких діток, яких матері працюють і не можуть їх доглядати, в добре зорганізованих державах є запевнена опіка т. зв. ясла. Цього всього в нас нема і теж тому, що нема за нами, жінками, кому упімнутися, постояти.

А сільським ґаздиням не діється кривда? Навіть в господарських справах усе їх добро по-нічому. От хоч би дріб, птацтво, це значне джерело доходу сільської господині, чом воно так дешево платиться? Бо держава дозволяє спроваджувати його з заграниці — тому наше дешевіє. Якщо по-

трібно замкнення чи отворення границі для яких купців, фабрикантів, то вони вже зроблять такий крик, що правительство мусить незручні для них розпорядки цофнути, — а за жінками обстане хто? Поки що і не надійся!

От так воно усюди. Тому жіноцтво мусить вийти із тісного домашнього круга, мусить розглянутися в громадських і політичних справах, мусить зрозуміти, що діється, як діється, — й стреміти до того, щоб не лише нам, жінкам, але й цілому народові вибороти ліпшу, ясніщу долю.

Жінка мусить брати чинний уділ в житті свого народа, своєї громади. Вона повинна мати своїх представниць не тільки в соймі, але увійти до всіх громадських установ, до яких прислугує їй право, а до інших старатися добути доступ. Чи ж не треба жінкам входити в управу громади, бути радними, а хоч би й начальниками? Чи мале тут поле праці для жіноцтва, зачавши хоч би від боротьби з піянством, розпустою, злодійствами і т. д. Ми певні, що взагалі лад в громаді був би інакший, якби до цього приложила руку чесна господиня.

І в рядах шкільних яка велика задача жінки-українки, українки-матері! Хиба ж не бачили ми вже при першому шкільному голосованню, як чесно і сміло стояло жіноцтво за своєю школою? Жінку не легко взяти ні підхлібством, ні почестями, бо чесній газдині, як і жінці з міста, милійша честь між своїми, в своїй громаді, як гонор оббивання панських порогів, а погорда усіх чесних громадян.

Тож не тільки в інтересі жіноцтва, але в інтересі цілого нашого народу є: якнайскорше побачити українське жіноцтво при громадянській роботі...

Як вести жіночі й дівочі гуртки.

(Відповідь на листа Ганни Воронюк, провідниці дівочого кружка в селі Сороках, п. Бучач.)

Милі дівчата! ми дуже утішилися вісткою, що ви згуртувалися в дівочому кружку, й охоче відповімо вам на ваші питання та послужимо вам радою, як такий гурток повести.

Які переводити засідання.

Отже сходини ви мусите робити двоякі: час від часу засідання виділу, що повинен складатися — 1) з голови, 2) заступниці її, 3) писарки, 4) скарбнички, 5) бібліотекарки, 6) господині кружка, ще одної членкині виділу і двох заступниць виділових. В інші дні сходини загальні, по можности всіх членів гуртка.

Засідання виділу.

На засіданнях виділу треба задержувати порядок; голова проводить, писарка записує. Хто з членів хоче говорити, повинен просити о голос і не перебивати хоч би хтось і не годився з бесідницею; треба вислухати, попросити о голос і тоді лиш своє сказати. На засідання треба приходити точно, говорити коротко й річево, щоб був час усі справи обговорити.

Виділ нараджується над тим, яку працю має вести гурток, які часописи, книжки виписати, як на це гроші добути (фестин, забава, представлення і т. п.), коли, в які дні і в який спосіб скликати загальні сходини, як втягати нових членів до свойого гуртка і т. д.

Загальні сходини.

На загальні сходини всіх членів приходить виділ зі всім готовим. Гості застають уже книжочки, газети. Від виділових повинні почути, що і яку роботу рішено почати. Тут можна проєкти виділу ще спільно обговорити, порадитися.

Як читати.

На сходини можете сходитися навіть з роботою в руках. Напевно, у вас гарно мережать, вишивають, а може й інші які роботи умієте робити, — візьміть з собою. Най одна з вас читає голосно гарну книжочку чи газету, а потім заведіть балачку про прочитане.

Ви добре зробили, що записали собі „Жіночу Долю“. В ній у кождому числі знайдете статті, які надаються до обговорювання, а дальше й до відповідного використання.

Візьмім хоч би це число: читаєте про „свято книжки“ — так зразу порадьтеся, як його провести, які книжочки купити. І гурток свій назвіть якимось славним жіночим іменем: Наталі Кобринської, Лесі Українки, Княгині Ольги, або яким іншим. Тоді прочитуйте твори, життєпис тої, кому посвячений гурток, і портрет її собі в домівці повісьте на стіні.

Йдім далі, — до обговорювання йде й стаття: які права приходиться жінкам ще добувати („О рівні права“). Тут застановіться над попередними статейками (ч. 7 — „Важна справа“ і ч. 8 — „Найблизші завдання сойму“), де говориться про політичні права жіноцтва. І обговоріть усе сміло, висказуйте усі свої думки; це ж ви самі між собою не потребуєте стіснятися. Ще й до нас напишіть, про що говорили, будемо раді!

Переведення в життя перечитаного.

А господарська частина?

Яке ж там поле до ділання для вас, дівчатонька! Зразу старайтеся переводити в життя, що радимо: перекопуйте город, засівайте на зиму грядочки, старайтеся садок розвести: насадіть дичок з ліса, буде що з весною щепити. Корчиків ріжних постарайте. Це все не лише до мамів та батьків належить, але й до вас. У мене весь обхід біля города, садку вела донька із сином — і щоб ви бачили, чого вони там собі не придбали? Усі знакомі беруть від нас не то деревця, ріжні корчики, ярини, квітки, але й землю для квіток там чи що — так собі вони її компостами справили; а мимо того й училися, до шкіл ходили.

Намовте батьків, щоб конечно на зиму поклали в хатах підлоги, грубки до огрівання, подвійні вікна! Скажу вам, що в снятинщині побачите вже у селян не лиш миті підлоги, але й мальовані олійною фарбою. Є там звичай лишати деревляні небілені стелі; отже декотрі господині і їх також малюють і хвалять собі, що дуже вигідно з тим. І вікна в них великі, ясні, потрійні. Старайтеся й ви о це, щоб зробити хату вашу гарною, здоровою, чистенькою. Мами вже привикли газдувати по стародавньому, але на вас, дівчат, на молодих газдинь ціла наша надія. Зійдіться, прочитайте, що ми пишемо, порадьтеся, як би до цього взятися, — а на других сходинах вже й похваліться, що котра зробила.

Не зражуйтеся, що спочатку може дещо трудно піде, може дехто насміється. То всюди так

У. Кравченко.

* * *

Цить, брате, цить!..
Ти бачиш мить,
Ти бачиш сліз і крови ріки...
Глянь з висоти,
Таж перед нами віки..
Не згинемо і мимо втрат-невзгод...
Знай, вічний є народ!
Гляди із висоти
І знай:
„Найвища мудрість ад сотворила!“
Не жди.. ділай!
І вір в грядучий рай...
Сам кожний з нас
Будь і для себе
І для народу свого Спас!
І разом всі
Не даймось подолати темноті!
І кожний з нас
І в кожний час
І все... і всюди
Готовий будь на жертви... труди!
І все... і всюди,
У боротьбі із тьмою,
Будь собою.
Не плач... не жди...
Ділай... твори!..

буває, не лише у вас: найліпші, найгарнійші почини темнота висміває. Але мудрі не уступають, а помалу пробивають шлях поступові.

Розгляньтеся також, чи не вдалось би у вашому селі перевести які практичні курси.

Бачите на першій сторінці „Ж. Д“ образочок? Це жіноцтво села Ямниці коло Станиславова — учасниці (і то не всі) куховарського курсу. В снятинщині в селі Ілинцях теж відбувся такий курс — і там жіноцтво не марнує вже дарів божих, уміє гарно зварити, спекти не лиш хліб та булку, але й тісточка.

Інші села користають з курсів шиття, які переводять Союзи Українок по містах. Можна також переводити курси плекання здоровля, помочі в недугах, наглих випадках, як рівно ж курси ріжних робіт: коронкарства, мережання, роблення квіток, ґудзикарства, виплітання з личка чи лози гарних кошичків, ліплення пуделок і т. д. У нас знайшлися б уже такі інструктори, які за невеликою оплатою перевели би таку науку чи в вашому селі, чи поблизькому місті.

Порадьтеся з місцевою інтеліґенцією, запросіть їх до себе на сходини (якщо вони досі не заходять до вас.) Знайдіть в Бучачі голову Союза Українок (п. Боцюркову), попросіть її, щоб цим занялася. І не уступіть, не зразіться навіть тим, якби може хтось і з інтеліґенції сказав би вам, що то не удасться. Чому? У других може бути, а у вас ні? Лиш спробуйте! В інших народів, от хоч би в поляків, є багато господарських шкіл, уладжується безліч довших чи коротших курсів по селах — навіть пятидневих! Чим же ми гірші від других?

Тільки відважно, сміло! То лиш початок трудний. Трудно зловити нитку в клубку, і як найдете її, то вже само торочиться.

В другому листі напишемо вам, як використати те, що в вас є: читальню, драматичний гурток, кооперативу, але перед тим ви нам дайте знати, чи хоч троха скористали з того, що ми вам тут радили. А на цей раз бувайте здорові, дівчатонька! Не забувайте за „Жіночу Долю“. — За редакцію:

Олена Кисілевська.

Елєонора Ґ

Світла й тіни.

(Образки з побуту в Ворохті).

Ворохта! Найгарнійше, найсимпатичнійше літнисько в наших Карпатах. Виберешся там раз, так тягне і вдруге. І хоч би ви цілу зиму бог зна які пляни снували, хоч би снили про виїзд заграницю, або хоч над „польське море“ — вкінці поїдете таки до нашої любої Ворохтоньки!

Гуцули раді, привітають щирим серцем, приймуть, як своїх.

Минулого року мешкала я з моєю ріднею в хаті гуцула, заможного, поважного ґазди. Другу сторону наймила якась польська родина зі Львова. Нам ґазда числив за мешкання куди дешевше, як сусідам з другої хати. На запитання пані: Чому це так? — каже наш неньо Іван з повагою:

— Я їм відпустив дешевше, бо вони свої; мені вільно їм і задарма дати...

Тріснула дверми ображена „люфтничка“; навіть не попращалися з нами, відїжджаючи.

Якось в неділю зайшла я в балачку зі старим ґуцулом.

— Але ж сила інтеліґенції зїхала сего року на „люфт“!... — каже він.

— Це майже всі наші, українці...— відзиваюся я.

Здивувався старець. Видно, ці „наші“ не дуже то дають себе пізнати населенню, що вони не чужі. Та мимо цього гуцул, подумавши добру хвилину, взніс руки й очі вгору і якось дивно-поважно промовив: — Господи, слава Тобі!...

Мовчки стиснула я руку мужика.

На Спаса вибралися ми в трійку на прохід на „Серединку“. Хто не знає цієї гарненької гори?..

Скоро тільки вискочиш з поїзду, уже вітає вона тебе — така гарна! Кождий прямо залюблений в „Серединці“ і найслабший навіть турист драпається з цілої сили, щоби з її шпиля подивитися на гордий Хомяк та всі верхи дооколичних гір. На самім шпилю — залізний хрест з фіґурою Спасителя. По дорозі стрінули ми гуцула, — рослий, гарний. Розговорилися на добре, зійшли і на політику і на наші справи. Він так хотів учути від нас щось доброго. Дійшли на вершок гори, посідали під хрестом. Товариш наш показує здалека свою хату, чоло його при тім спохмурніло.

— От смуток у мене в хаті, — зітхнув він.— Знов дитина померла. Що котре на світ прийде, поживе тиждень-два-місяць тай помирає. Ніяк дитини доховатися...

— А чом до лікаря не йдете? Не радитесь?

— Ей, що він поможе? Так Бог дає... Чи то є така хата, щоб діти малі не помирали? Це не в мене одного, — у нас скрізь так...

Так, правду він каже. Темнота, забобони, слабости гостять у тих хатках, де нас так гостинно приймають. І чи хоч спостерігає це хтось із тих, що приїздять в „свої“ гори, між „своїх“ — здоровля, сил набиратися?... Чи догадується хто, кілько то добра могла б зробити населенню ця маса інтеліґенції, що приїздить до них з року на рік?...

Мабуть — ні... Кожний платить рахунок і на ніщо інше й не оглядається... А шкода!...

Жіночий рух.

Рогатин.

Дня 5 вересня відбулося в Рогатині (на площі під потоком) велике свято Лугове в честь Івана Франка.

До вправ стануло 22 „Лугів,“ між ними більш шістьсот дівчат „Луговичок“.

Душа радувалася, дивлячися на цілі ряди того нашого затурканого сільського жіноцтва, що до недавна ще соромилося заговорити до „панів з міста“ — як вони сміло й відважно з головою в гору, йшли лавами попри портрет нашого великого Генія, і гордістю наповняли душі своїх посестер, що приглядалися їм.

Легко, гарно, бадьоро йшли вперід, зависть збуджували у тих, що не могли стануги поруч з ними, бо не вписалися досі до „Лугу“, а ще більшу у тих, що не можуть стати поруч „Луговичок“ з инших причин, але тим більше вони можуть і повинні радіти їх успіхом і загрівати їх до дальшої праці.

Найбільші вороги поступового жіноцтва, признають, що свято випало прекрасно, завдяки участи Луговичок. Всі вправи, що вони виконали, були бездоганні, а вправи ритмічні при співі „Човника“ і „Галки“ — захоплювали усіх присутних.

Велика подяка впорядчикам і орґанізаторам, що не полишили жіноцтва на боці, сьогодня, коли ще у нас заслабі сили, щоб виступити самостійно.

Подяка і признання жіноцтву, що не жаліло труду і в таких тяжких умовах, яким являється літо для сільського жіноцтва, пильно ходило на вправи і так гарно представилося.

Побажатиб, щоб на рік вдесятеро стільки жіноцтва нашого повіту стануло до вправ — не тільки дівчат, але й молодших жінок. *М. К.*

Станиславівщина.

Жіноча просвітна секція в Станиславові веде працю освітну і орґанізаційну в місті і повіті. Головою секції п. С. Барановська. Членів секції станиславівської 50. Секція цього року скликала 2 анкети в ціли навязання близшого звязку з селом; обєднує жіноцтво міщанське та робітниче.

Орґанізує слуги, веде для них курс анальфабетів (П. Пеліх і Чапельська). Закладає бібліотеку для слуг із зібраних книжок по домах.

Як вислід скликуваних анкет, є розбудження життя духового у жіноцтва сільського, яке горнесь до просвіти, висказує своє бажання на руки секції в Станиславові, а та висилає свої делеґатки на заложення кружків просвітних при читальнях.

Досі заложено 7 кружків жіночих в повіті Станиславівськім і 1 в пов. Богородчанськім.

1.) **Бельведер** (передмістє) 35 членів — головою п. Богатчукова, за якої стараннєм уладжено 2 фестини, а дохід призначено на будову читальні.

2.) **Кнігинин Кольонія** (передмістє) 29 членів проводить п. Ст. Бойчукова.

3.) **Ямниця** 43 члениць під кермою жінки тамошнього пароха п. Гірнякової. Тамже вела п. Соколовська зі Станиславова 3 місячний курс куховарський, як курсантка брала участь п. Ткачуківна.

Належить зазначити свідомість і велике зрозуміння освіти для жінки між жіноцтвом ямницьким — яке цікавиться дуже „Жіночою Долею“ та мимо, що делеґатка зі Станиславова п. С. часть зими і весни 2-3 рази тижнево була у них, кривдують собі, що за рідко їх відвідуєсь.

4.) **Опришівці** 38 членів — головою Анна Когут.

5.) **Пасічна** з 28 членкинями під проводом селянки. Тамже заведено садок діточий, який одначе на жаль секція Станиславівська мусіла закрити, з причини не відповідної сили.

6.) **Черніев** 43 члени під кермою М. Зґоби, яка завязала кружок аматорський, що дає вистави і в околичних селах.

7.) **Підлуже** 36 членів. Головою п. Т. Ріпецька жінка, тамошнього пароха.

Жіноцтво Підлужа вибиваєсь своєю свідомістю. Закладає садок діточий, який взірцево провадить п. С. Бойчукова, знаменитий знаток душі діточої. 1. серпня уладжує попис садка, а на закінчення приготовляє виставу діточу „Серед ангелів“.

8.) **Старі Богородчани** секція просвітна жіноча з 54 членами, під кермою незвичайно свідомої селянки Анни Пилипів. На зиму зорґанізований курс куховарства. Не можна не згадати, що жіноцтво Старих Богородчан, яке живо інтересувалось вістками про рух жіночий в нашім повіті, не хотіло зістати в заді, а через голову читальні селянина Проця, великого прихильника свідомої сслянки, запрошує до себе делеґатку зі Станиславова на заложення кружка жіночого. Упоминаєсь само о „Жіночу Долю“ та що неділі уладжує сходини членів.

Крім наведених, перевела секція станиславівська орґанізацію в селах: Павелчу, Сільци, Братківцях, Хрипляні, Колодіївці.

Зимою 1926 відбувся заходом секції курс українознавства.

Секція уладжує популярні відчити по читальнях, вечерниці та забави товариські для робітниць і слуг. Завязує на зазив родичів курс руханковий для дітвори української з польських шкіл, щоби відтягнути їх від польського огнища, та розбудити народнього духа. Курс руханковий тревав короткий час з причини відмови льокалю.

У всіх важнійших святах народних, збірках уличних, та загальних зборах „Просвіти“ секція бере активну участь.

Висилала секція 2 делеґатки до Дрогобича на „Ювілей Тов. жін“. 2 делеґатки брали участь на зїзді „Союза Українок“ у Львові, а 2 на „Жін. вічу“ у Львові, скликанім „Народньою орґанізацією“.

Секція відбуває у себе сходини, що два тижні, на яких порушуєсь справи орґанізаційні, просвітні, начеркуєсь пляни поїздок по селах.

Секц. входить в контакт з ремісничим Тов. „Зоря“ та помагає в його орґанізованню. Не малим тягарем лежить секції на серці справа приєднання нашого сільського жіноцтва до кооперації — і в тій справі делеґатки часто реферують по селах.

Секція поклала собі одно з найкращих завдань, поширення української книжки між жіноцтвом робітничим і селянським, як також веде живу кольпортажу нашого часопису „Жіноча Доля“.

Читальні, жіночі гуртки по селах в поблизу Коломиї! Користайте з доброї нагоди. Члени „Жіночого Товариства“ в Коломиї радо поїдуть до вас, щоб помогти завязати жіночий гурток та поговорити про цікаві і важні справи.

Зголошуватися в Редакції „Жіночої Долі“, в філії „Просвіти“ або в Жіночім Базарі, в „Народнім Домі“ в Коломиї.

Чинну і діяльну участь в праці просвітної секції виказали досі: П. Барановська, Соколовська, Чапельська, Бойчукова, Зґоба, Дякова, Чухновська.

На клич виїхати в село не відказуються п. Балахова, Скочдополева, Паньчинова, Дмитракова, Стефанія Аксентова, Ткачуківна, Аксентівна, Олена.

Слід візвати наше жіноцтво інших повітів, щоб памятало про завдання жінки Українки, щоб горнулось масово до орґанізації та обєднувалось в спільній праці для сестри і брата, бо від свідомого жіноцтва залежить доля нашої Вітчини.

Правовий стан жінок в Ч. С. Р.

Жінки в Чехословаччині користуються згідно законів однаковими правами: себто правами політичними, в ділянці освіти, в праці і т. д. Вони набули цих прав лише від Чехословацької нації, з доби її незалежности, після світової війни. Протягом більше 300 років Чехи були під владою Габсбурґів, як частина Австрійської монархії.

Добре відомий дух цієї монархії антидемократизм, мілітаризм, нездібність поважати свободу думки і збагнути світовий поступовий рух. Цілком зрозуміло, що дух Австр. монархії ставився проти всякої поступовости. Ясно, що такі умови не могли сприяти визволенню жінки; так дівчата навіть не мали права студіювати на всіх школах на рівні з хлопцями; наприкл.: на правничому факультеті Університета, на Політехниці, в Академії мистецтва, на Виділі господарської школи, і т. д.

Рівно ж було заборонено жінкам займати деякі посади — наприкл.: жінки-директори, навіть дівочих шкіл, були дуже рідким явищем і зовсім не було жінок інспекторів. Коли ж жінка урядовець виходила заміж, або ставала матірю, то вона (також учителька) мусіла залишити посаду. На ряду з цим державний уряд давав посаду жінкам-вдовицям, замість того, щоб давати їм пенсію, не дивлячись, що вони мали дітей, але після смерти матери (хочби і урядовця) діти взагалі не мали права на пенсію. В багатьох випадках платня жінок була низша, ніж платня мужчин.

Визволення чеської нації після світової війни в той же самий час було для жінки придбанням прав, якими користувався мужчина.

Великий освободитель Ч. нації, перший її президент Т. Г. Масарик був завше віддавна ще перед війною приятелем емансипації жінки; він допоміг чеським жінкам, які працювали десятки років, щоб здобути права, бо він, як професор, мав великий вплив на студенство і на суспільну думку, як своїми викладами, так і науковими працями. Ще під час світової війни Масарик виголосив у Вашинґтоні свою декларацію де стояло: „жінки в Ч. С. Р. будуть поставлені політично, соціяльно і культурно на один рівень з мущинами“.

Зміст цієї декларації цілком відповідав і суспільній думці і після світової війни жінкам відчинились всі школи, всі професії, всі законодавчі і адміністративні Установи. Жінки входять у всі політичні партії на рівних правах з мужчинами, вони являються членами всіх партійних органів і навіть їх президентками.

У всіх установах, всі щаблі службової драбини відчиняються жінкам з рівними умовами так праці, як і платні, що і для мужчин.

Рівне право жінок з мужчинами і особливо виборче право забезпечено відповідними параґрафами Ч. С. Конституції, так § 106 говорить: „привілеї пола не визначаються“; § 9— „Право брати участь у виборах до Парляменту належить всім гражданам Ч. С. Р. без ріжниці пола, які мають 21 рік“.

§ 14 — надає жінкам право виборче, а § 15 — право бути обраними до Ч. С. Сенату.

Закон 31 січня 1919 р., який регулює виборче право до комунальних установ і вибори в Комунальні Ради — надає однакові права обом полам.

Жінки, члени Комунальних установ особливо працюють над розвязанням слідуючих питань: битова криза; соціяльна гігієна; постачання харчів немаєтним; освіта, як зменшити клясову ворожнечу і т. д.

Деякі навіть є головами секцій, де студіюються ці питання.

Інші жінки працюють в комунальних адміністративних комісіях, навіт деякі заміщають товаришів тай самих мерів (голов міст). Праця жінок в комунальних установах дає себе відчувати і має добрі наслідки. Завдяки жінкам орґанізуються скрізь анкети; щоб з'ясувати становище незабезпеченних верств суспільства, вводяться реформи, що до помешкань, будівлі домів для робітників, орґанізуються школи, зменьшується клясова ворожнеча, орґанізуються такі інституції — як охорона матерей та дітей, допомога хорим жінкам-матерям — як практична робота в їх господарстві, чого раніше не було, відповідна орґанізована допомога служницям і инш. робітницям, допомога їжою немаєтним дітям і т. д.

Вступ жінки до комунальних установ являється ерою для жінок-урядовців в юстиції, які до цього часу тут рахувались, як за тяжко терпиме зло.

В сучасний мент жінки-урядовці користуються тими правами, як і їх колеґі — мужчини. В багатьох повітових комісіях є жінки комісари.

На пленарних засіданнях Парляменту жінки захищають з успіхом не тільки свої особисті, але й партійні погляди; вони представили цілу серію проєктів ріжних законів і розультати цеї праці були задовольняючі.

Укажемо лише на деякі з цих проєктів:

Перш усього закон про поліпшення соціяльного становища студенства; закон про перехід в завідування Держави шкіл і инш. педаґоґічних установ, які до свого часу підлягали релігійним установам; Закон про забезпечення Державою середніх шкіл для дівчат, промислових і родинних, реформи цих шкіл і збільшення числа їх; Закон орґанізації ріжних захоронок та притулків для дітей; закон про навчання підлітків в майстернях та фахових школах лише в день і заборону навчання вечером і в неділю; закон на охорону прав і платні учительок в державних школах, та инші.

При перших виборах до Парляменту жінки одержали 13 мандатів (4¼%). В Сенаті було три жінки (2%). В 1925 році було обрано до Парляменту 10 жінок (3%) і 5 жінок до Сенату (3⅓%). В Комунальних установах в 1920 році було 12% жінок. В сучасний мент в муніціпальних Радах жінок меньше, бо хоч вони й були виставлені на кандидатських аркушах, але позаяк деякі жінки вже несли в той час инші обовязки в инших установах — то познімали свою кандидатуру.

В другий раз ми торкнемось инших законів, які є результатом праці жінок.

Др. В. Ю. Кисілевський.

Сароджіні Наїду

Провідниця індійських націоналістів.

Індії — країна казок, країна казочного багацтва і тисячлітньої культури, починає чимраз більше непокоїти найздатнішого правителя світом — Англію.

Воно дивним видається пересічному Европейцеві, який ще до цього, не знає британської раси і її політики. Як може малесенька горстка англійців правити 315 мілионами індійців? Треба в першу чергу зрозуміти, що Індії, це не одноцільний край і не одна нація, але це мішанина народів і держав, які основно ріжняться між собою. Сотні ворогуючих націй! З цієї ворожнечі користає Англія і править ними. Вживає і штика, коли треба, але рівночасно старається зєднати собі обі сторони взірцевою адміністрацією та шанованням звичаїв.

На прикінці минулого століття почався між індійською інтеліґенцією національний рух, на взір ірляндського. „Національний конґрес“, який відбувався в Бомбаю в 1885 р., проголосив себе „Парляментом“ Індій, але він не мав сили, бо не заступав всіх кляс і всіх релігій Індії. Могутня частина її, магомедане, не брали зовсім участи в зїзді. Хоч не дав позитивних результатів, то зате започаткував могутній „націоналістичний“ рух між індійцями. Боєвим кличем їх став: Home Rule“ (Само-управа). Цікавою прикметою цього руху є, що в ньому з часом почали ґуртуватися всі, без ріжниці релігій і каст — нечувана в Індіях річ.

Правительство почало числитися з бажаннями Індій і хоч з неохотою, всеж таки відступає крок за кроком. В цьому, найновіщому часі виринула нова, могутня постать — Магатма Ганді. Його вплив на маси — стихійний і нарід уважає його, як мессію. Англійцям видався цей рух небезпечний, тим більш, що він був тісно звязаний з „націоналістами“.

В 1921 р. зєдналися прихильники Магатма Ґанді з прихильниками братів Алі, провідників магомедан в Індіях, непримиримих ворогів Англії і по всіх закутиках широкої індійської землі залунало: „Проч з британцями! Індії для індійців!... Такий оборот справи спричинив арештування Магатма Ґанді, хоч він сам не виступав ярко проти британців; його наука мала більш моральний підклад. Увязнення його було найформальніщою помилкою, яку англійці могли зробити, бо Магатма Ґанді став не тільки мессією, але й мучеником.

Всеж таки не міг він потягнути за собою всієї маси індійців. Він не був в силі закрити цієї прірви, яка істнувала від тисячі літ—і ще істнує, а то: ріжниці між погордженими Паріями та могутними Брамінами. Він сам походив з найнищої касти, з Парій і багато людей могли йому закинути, то тому проповідує знесення каст, і зєднання всіх індійців, щоб самому піднестися до них. Ґанді постановив відсунутися від проводу Свараджистів (націоналістів), бо не годився зі всіми новітними кличами. На його місце вибрав конґрес націоналістів в Согороче (Кавпур) в 1925 р. поетку Сароджіні Наїду, і по Індіях залунав ще один клич: „Не встануть Індії з тяжкого сну, доки не пробудять їх ці, що ще не брали участи в бою, що були замкнені від світа!“ Від міста до міста їздила провідниця Сароджіні Наїду і сотні тисячів слухали її слів, переймали від неї цей вогонь любови до рідних Індій, без ріжниці Браміна, Гінду, Мослєма...

Сараджіні Наїду не виринула на овид нагло, незнана. Це найпопулярніща жінка Індії! Її книжки, писання, читає з таким самим запалом і Лондон і Калкатта і весь індийський нарід. Нім вона почала заниматися політикою, була любимцем лондонського літературного світа. Поетичний талан її почав розвиватися зарання вже, як була в дівочій коллегії в Кеймбрідж (Cambridge, England) Лондон подивляв її твори та її прегарну англійську мову. Сароджіні Наїду перша зі шляхотної брамінської родини зламала закон касти, скинула серпанок з лиця і пішла в англійську школу. Це діялося в девятьдесятих роках минулого століття, в ері королевої Вікторії! Про еманціпацію жінок в той час ще не говорили.

Хто сподівався тоді, що автор цих ніжних, навіяних любовю віршів, стане провідницею боєвиків Індій,— Свараджистів? Заступницею могутнього мессії, Магатма Ґанді!? І її уста, які шептали ніжні пісні любови, видадуть зазив до індійського народу, щоб творив свою міліцію з добровольців, щоб будував фльоту, літаки, до оборони перед дальшим англійським панованням.

Роджена 1879 року в Гайдараґат, середновічній столиці могутньої магометанської держави в Індіях, походить з визначної брамінської родини. Перше виховання та зацікавлення наукою завдячує своїому батькові, Др. Агорнат Четторад'я. Він був незвичайним любителем науки. Від нього й переняла подив до англійської культури. Щоби задовольнити свою амбіцію — одержати англійське виховання — мусіла зірвати зі всіми традиціями консервативних Брамінів, зі своєю кастою, що дивилася на всяке відступлення від обичаїв, як на зраду, гідну найтяжчої кари. Цеж був вершок провини приставати добровільно з людьми, що вбивають святі корови і їдять заборонену свинину.

Молода протестантка кинула Індії та поїхала в Лондон. Не дивниця, що подобалось їй вільне життя в Англії, де не було цих тяжких пут, якими звязана жінка в Індіях. Душа поетична, збуджена певним поривом волі, почала виявляти віршами своє почуття.

Але Індії, її рідна країна тягнула домів. Та замісць в затишку плекати далі свою музу, молода поетка кинулася зі всім молодим запалом до праці над визволенням жінки вищих каст від пониження, якого вона дізнає в Індіях, замкнена від світа, заслонена серпанком. Поступовий Нізам, Володар держави Гайдараґат, дуже прихильно віднісся до її змагань, та сприяв закладанню новітних шкіл для жінок.

Кілька літ після цього, як вийшла заміж, покинула на якийсь час громадську працю, щоби віддатися вихованню своїх синів, але вскорі знов взялася до роботи, до виховання всього жіноцтва Індії. Скинула дорогий убір високих каст, шовкову „Сарі,“ бо шовк приходить з англійських фабрик, та вбралася в скромний „Каддар“ з домашнього полотна, пряденого індійськими руками. За її приміром пішли тисячі, жінок і мущин. Не купуйте нічого від ворога, бо цим кріпите його, проти вас самих! Індійці, памятайте, що ворог сильний цим, що ви самі його підпомагаєте!

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

Незвичайна жінка.

Наш загал насяк теорією, що фізична праця ганьбить, і тої теорії ціпко держиться. Наш загал вмовив в себе, а радше його так навчили, що інтелігентному чоловікові лицює тільки умова праця, без огляду, яка би вона не була, аби тільки не фізична, ручна. До того долучилося ще й те поняття, що жінка взагалі не має хисту бізнесового. Ту теорію збила вельми шановна наша українка Вп. Пані К. Авдиковичева своєю „Новою Фортуною“. Але на сю тему міг би я навести богато примірів з життя Американок, що жінка часом навіть не тільки дорівняє, але і перевисшить своїм бізнесовим хистом мущину.

Пані Клярк Фішер.

Др. Ву-Тінґ-Фанґ, амбасадор Хін до Злучених Держав, зайшов на засіданнє американських бізнесістів. На лісті він зауважив імя Містріс Клярк Фішер. Амбасадор зацікавився тим одиноким жіночим іменем, тим більше, що це імя йому було знане ще з Хін, яко фірма, яка доставляла з Америки сталеві шини. Коли йому представлено згадану паню і від неї він довідався, що вона сама по смерти свого чоловіка прийняла управу цілої фабрики на себе, — сказав: „Це безперечно найбільше незвичайна жінка в Америці!“

Пані К. Фішер міліонерка; вона є властителькою і зарядчинею найбільшої на світі ліярні заліза і має свої сталевні в місті Трентон.

Американський репортер ось так оповідає про її житте: Коли я ввійшов до гути в Трентон, термометер Реоміра вказував майже кипячу температуру. Горячо було так, що, побувши хвилю в гуті, я чув, що млію. В величезній печі кипіло три тисячі фунтів розтопленого заліза. Отвертими коритами безперестанно плили ріки того заліза до всяких форм. На плятформі обіч печі стояла висока плечиста жінка, убрана в робітничий одяг. На ню струйкою спливала зимна вода. Вона що хвилі обтирала очі, зближалася до печі і грімким голосом давала прикази. Час від часу своїми руками отвирала челюсти печі, щоби заглянути, як горить; то знова лізла на плятформу, щоби пильнувати степені розтопленого заліза. Найменше перепалення або недопалення заліза, спізнення майже пару се кунд, — знищило би півмісячну працю. Коли розтоплене залізо розплилося до форм, пані Фішер, з обличчам розпаленим до крови, сходила з плятформи, їшла до свого робітничого переділу і перебиралася в нове робітниче убрання.

За той час я розмовляв з робітниками. Один з них сказав мені: „Не то жінка, але не кождий хлоп потрафив би сповняти її роботу. Від двох літ ніхто инший, тільки вона стоїть на помості керовника...“

Пані Фішер по хвили вийшла з простої робітничої клітки, перебрана на сухо, червона, як рак, але усміхнена із задоволення. Від неї я довідався ось яке: „Коли пусте товариське життя мене знудило, я почала оглядатися за життям, яке би мало в собі якийсь зміст. Мій чоловік часто западав на здоровлю і часом посилав мене до гути особисто розмовитися з зарядцем. Це навело мене на думку обзнакомитися з інтересом мого чоловіка. Спочатку я не мала серіозних замірів, але чим частійше хвороба держала мого чоловіка дома, тим частійше я заглядала до гути, аж поки не набрала охоти докладно познакомитися з процесом ліярні і її зарядом.

Я взялася до науки хемії до бухгальтерії і познакомилася від робітників з ходом бізнесу.

Коли мій чоловік помер, я була вже зовсім підготована до обняття гут. Від часу його смерти я побільшила ліярню вдвічи і довела до того, що вона стала не тільки найбільша в Америці, але в цілім світі. Простір її займає майже півтора милі галицької в квадрат. А що становиско керовника є найтяжше, найнебезпечнійше, а заразом найважнійше, я забрала його в свої руки, щоби моїм робітникам показати, що ми не паразіти, а хосенні працівники, як і вони“...

Паню Фішер робітники обожають і працюють з тим більшим запалом, коли видять, що їх пані найтяжше з них працює.

На відхіднім я поспитав зарядцю гути:

— Як з вами обходиться ваша властителька?

— „Не тільки я з неї зовсім задоволений, але робітники не менше мене. Вона є дуже людяна і майже держиться на рівні з нами. По роботі вона часто стає на дверях і зорким оком стежить за робітниками. Коли побачить щось незвичайне, сейчас кличе до себе того робітника і випитується, що з ним є. Наколи він має який клопіт, вона сейчас тим займається, або сама, або каже кому иншому. У нас працює кілька десять тисяч людей, а вона майже усіх знає з видження, а многих по імени. Без огляду чи се мурин, чи білий, американин чи еміґрант“.

— Маєте ви коли страйки? спитав я далі.

— За неї — ніколи! Вона старається усіх задоволити. Дає відповідну заплату за відповідну працю і особисто інтересується робітниками і їх справами, щоби мали відповідне помешканє і відповідне удержанє. „Наша фаундра“ — гута більше виглядає на велику рідню, якої вона є матірю. Недавно вона запросила мене на вечір до своєї віллі. Ми виїхали за місто, як вона нараз каже шовферові назад вертати. Я спитав: для чого? — „Забула — каже вона, — купити вечірні ґазети. Моя служба любить вечером прочитати ґазету. Я не хочу позбавити їх тої приємности. Ви знаєте: ми живем далеко від міста, і моя служба чується самітною. Тому я не хочу позбавити їх тої малої приємности“. Тепер дізнався секрету, для чого пані Фішер має таке поводження.

Це не є випадковий случай; це є загальна черта американського промисловця і бізнесмена. Загляньмо до варстатів Форда, а майже те саме що до йоти побачимо.

Нам в старім краю, взагалі европейцям, здається, що тут люде жиють в розкошах. Це правда, що тут люде маються ліпше, але за те сто процент тут більше працюють, як в Европі, а крім того бідний чи богач, кождий працює, коли не фізично, то умом, а не лиш пером. Тут тільки простий робітник має означені години, а умові працівники не знають годин. Як би Европа перейнялася системом і поглядом на працю так, як Америка, то і Европа би інакше стояла.

ЛИСТИ з КАНАДИ.

Які овочі маємо в провінції Манітобі в Канаді.

Садовини тут нема, бо за зимно і щеплена деревина мерзне в зимі, але що до дикого овочу, то є богато.

Грушечки (саскатун), такі синенькі, як чорниці, але ростуть на дереві, вони перші доходять. Як зродять, то сильно, всіми лісами.

Черемха, так велика, як черешеньки, теж родить сильно.

Дикі сливки, такі як бруньки, дуже солодкі червоні. Їх більше понад ривер (ріку), долинами.

Вишеньки, такі як в краю — лісові.

Калина, її дуже богато буває місцями.

Скорше приходять ягоди, малини, ожини, порічки, веприна, а всьо дике, по лісах, сила його є.

Люди всьо збирають і смажать з цукром. Я минувшого року висмажила 400 (чотириста) фунтів цукру (таки для нас самих, не на продаж, то було всего аж до Петра).

Найбільше смажать наші люди калину, бо її легко рвати і дуже родить, мішками її звозять.

Вариться її так: перш вариться в великих посудках саму калину (не перестиглу) з пів години, доки зерно не змякне, потому цідять через рідке полотно, або сито. Тепер міряється кілько соку, то трохи менче як половину дається цукру. Тепер кипить воно годину, відтак зливається в слоїки, або камінники. Як добре зварена, то стоїть і два роки.

Всю садовину подібно пражуть і нема такої фарми, де би того не робили.

Тут яблока спроваджують бочками або боксами (скриньками) з других провінцій, де садовина доходить, тай также пражуть їх, хто хоче.

Я забула ще сказати, що пражуть в нас ще, рубар. Він росте так, як в краю кремена або лопух, таке велике листє має. Росте високо і ті буки, що листок на нім росте, облуплюють, кроють дрібно, дають цукру і варять. Воно дуже добре, винне трохи.

Рубар пражиться так: покраяний посипається цукром і так перестоїть пів доби. Потому додається цитрини по одній на тальон (ґарнець) тай пражиться з годину.

Води до жадної садовини не дається, як пражиться, лишень цукор.

Смажать ще блубер (такі чорниці) тай ягоду, що в темряках (в смерекових лісах) в моху росте; вона дуже смачна і довго держиться в лісі, нераз до весни.

Навіть і з свербигузу ягоди пражуть і воно доста добре. Додається води рівно з зерном, добре звариться (з годину), потому зцідиться, додасться цукру, квасної соли трохи і вариться, поки не стане густе.

Риверами (понад ріками) родить виноград. От було його того року! Він такий синий, дрібний і так само смажуть його, як котрий небудь овоч.

З черемхи роблять ще вино і з винограду роблять вино, дуже добрий напій, хоч часом і моцний. Мені з цего всего дивно було, як тому 22 роки сюди приїхала, що так всьо тут пражуть, бо в краю того люди не знають, а калину в нас дома то жидови в Королівці продавали, самі не їли.

З цим листом кінчу. Чого ще схочете запитати, то запитайте, а я напишу.

Докія Андрушко, Сеньків, Манітоба, Канада.

Дорогі Товариші і Товаришки в Старому Краю!

Ми, в Канаді, святкуємо дня 24. мая. Це свято державне, на памятку уродин англійської королевої Вікторії, і всі школи не мають науки. Вулиці прибрані англійськими і канадійськими прапорами, а також всі авта мають маленькі прапорці.

В цей день хлопці звичайно палять по всему місті штучні вогні, стріляють, але цего року заборонили їм на вулицях це робити, тільки в парках, або за містом.

Мене і ще трох моїх товаришок забрала наша учителька своїм автом за місто, в ліс, шість миль від Вінніпеґу, на „good time“ (забавитися). Ми гралися мяча, потому їли обід, що з собою привезли, а по обіді наша учителька розказувала нам, як в Японії діти святкують свої свята, бо вона це знає, вона була в Японії та Індіях.

Японські діти не святкують своїх уродин так, як ми звикли це робити, але всі нараз, на Новий Рік. Від тоді в них і роки числяться і нераз трапляється, що дитина вродиться при кінци грудня, то першого січня, хоч вона може тільки тиждень живе, то вже числиться їй два роки. Такий їх звичай. Японці святкують три свята в рік незвичайно урочисто. Це — Новий Рік, день коронації першого японського цісаря, 11. лютого (той цісар коронувався 2585 літ тому назад!), та день уродин теперішнього мікада. Але це не є тільки діточі свята; їх святкує весь японський нарід. Діти мають свої власні „свята ляльок“. Дівчата святкують дня 3. марта. Їх свято називають часом „святом цвіту бросквинь“. В той день прибирають дівчата свої покоїки множеством цвітів, а на приготовлені полиці, прикриті червоним ряденцем, установляють вони всі свої ляльки, прибрані в найкращий одяг, запрошують своїх приятельок на обід і їдять з маленьких тарільчиків і посудинок, що призначені для ляльок. Японські діти дуже шанують свої ляльки і всі свої річи, так що дуже часто трапляється, що тими ляльками, що вони тепер бавляться, ще їх бабка бавилась. З тих ляльок все одно представляє їхнього цісаря, а друга цісареву; прочі цісарський двір.

Хлопці святкують своє свято на 5. мая. І вони вбирають свої кімнатки цвітом і уставляють свої ляльки, але ті ляльки не такі, як в дівчат, але представляють знаних войовників, от так як-би ми представляли нашого Хмельницького, або Уашінґтона, або других. На високі палиці зачіпають дуже великі риби, вироблені звичайно з паперу, це щоби пригадувати хлопцям, щоби вони були витревалими і відважними, як „самураї“, давні японські лицарі, не піддавалися жадним труднощам, але випливали все на верх.

Ми всі дуже цікаво слухали оповідання нашої учительки, бо вона оповідає все цікаві річи. Понад вечір ми повернули назад до міста.

Здоровлю Вас в старому краю, Ваша „ученица з гайскулу“ в Вінніпеґу.

Мами! тямте: жовтень є місяцем української книжки! Тож купуйте своїм дітям гарні книжочки.

Не забудьте купити

КАЛЄНДАР „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“.

Жінки, як адвокати і судді.

Ви там, у старім краю, не бачили ще жінок — адвокатів та суддів? А в Америці, як і в деяких европейських краях, вони вже займають ці дуже важні становища і вивязуються із своєї задачі як-найкраще.

В Австрії доперва недавно перша жінка стала адвокатом. Є це Маріянна Бет, жінка професора університету у Відні.

В Чехословаччині є теж тільки одна жінка адвокатом. Дванацять адвокатів жінок є в **Анґлії**, пятьдесять в **Італії**, двіста у Франції, пятьсот в Швайцарії, а дві тисячі шістьсот **в Америці в Злучених Державах.**

Ще в 1817 році п. Беліва Ляроуд стала першим адвокатом в Злучених Державах. В 1925 р. в самій державі Ілліной (Злучені Держави) триста жінок було припущено до адвокатської практики.

Двадцять пять жінок є суддями в Злучених Державах. Одну з них в державі Огайо вибрано членом найвищого суду. В державі Ілліной є дві жінки суддями в найвищих судах. Одна є прокуратором. Взагалі жінки в Америці практикують в судах від найнищого до найвищого і загал товаришів адвокатів висловлюється про жінки дуже похвально та признає, що адвокати-жінки більше дбають про свою честь, як адвокати-мущини.

В Америці є жінки також суддями присяжними. Мр. Чарлі Ґай, член найвищого суду в нюйорській державі, так каже про жінок-суддів присяжних:

— Жінка-американка переважно є більше образована від мущини, який всі інтереси загарбав в свої руки і не має богато часу на вищу освіту. Крім цього жінки хоч мають меньше досвіду і льоґіки від мущин, то однакож беруть справи спокійніще і не зворушуються легко; через те все жінки судять справедливіще від мущин особливо там, де розходиться про жіночі справи...

Та не лише теперішні часи знають жінок, як суддів та адвокатів. Вже в глибокій старині згадує біблія про жидівку Дебору, як про суддю-адвоката. Була вона чи не першою жінкою на цьому становищі, про яку дізнався світ.

Листи до Редакції.

До Хвальної редакції „Жіночої Долі“.

Наше жіноче Т-во, імени „Ольги Бесарабової“ бере заклик редакції „Жіночої Долі“ до серця та хоче, бодай в маленькій мірі, прислужитися цій важній роботі, до якої взялася Хвальна Редакція із своїм гуртком ідейного жіноцтва.

Наше жіноче т-во відгукується далеко за морем, що воно чує Ваш заклик й що воно йде з Вами одним шляхом... Воно відчуває це святе завдання, яке спадає на укр. жінку в цій переломовій добі нашого народу.

Жіноче т-во в Форт-Віллямі відповідає на Ваш клич, що воно чує Вас й що воно з Вами — несіть сміло наш спільний прапор до побіди, а побіда буде певно за нами, тільки в любові та згоді йдім до наших цілей! А коли ми цього будем придержуватися, то тоді ми й поможем нашим чоловікам та судженим піднести „Червону калину й Україну розвеселити“. — Тож вперід, жінки!

Е. Гайовська, голова. Н. Ончуленко, секретарка. Форт Віліям, Онт, Канада.

До Хвальної Редакції „Жіночої Долі.“

Український Жіночий Союз в Ч. С. Р. має за шану сердечно вітати Хвальну редакцію „Жіночої Долі“ з нагоди першої річниці її хосенної праці, для добра українського жіноцтва.

„Жіноча Доля“, що є єдиним жіночим часописом в краю, що протягом цілого року як найкраще відзеркалювала життя нашого жіноцтва, його потреби, та була і є його провідницею до кращого майбутнього, — взятий на себе обовязок виповнила як найкраще.

Ви і всі Ваші співробітники стали справжніми камінярами тяжкої долі нашого жіноцтва в найтяжчу годину національно і соціяльно поневоленого нашого народу.

Бажаємо Вам і надалі богато сил та успіху у Вашій тяжкій праці.

Ми віримо, що „Жіноча Доля“, під Вашим вмілим керовництвом, завоює найбільші симпатії серед нашого жіноцтва і надалі залишиться тим вогненним стовпом слова, що вказуватиме шлях нашому жіноцтву до його визволення.

Зі щирою повагою та сестерським привітом.

За український Жіночий Союз:

Марія Омельченко, голова. О. Скидан, за секретарку.

Др. В. ГАНЬКІВСЬКИЙ.

Трахом або єгипетська слабість.

Трахом це слабість ока, що виявляється в повільному опухові обидвох повік, кровному набряку білка ока і внутрішньої сторінки повік. Око слезить, а далі гноїть, болить, пече; сонце і взагалі світло разить так, що хворий не тільки закриває око, але й накриває перевязкою або рукою. Якщо не піти до доктора і не лічити, як слід, то стан погіршується з дня на день, з тижня на тиждень. Під сподом на повіках творяться прозорі, як зерна розвареного рижу, слизькі гноячі зерна, болі не устають, хворий ока отворити не може, через що гній весь в оці залишається, а далі на око наростає оболонка, котра може тріснути — ну і око може вилитися і хворий сліпне. Як оболонка не трісне, то наросте так сильно, що хворий крізь неї нічого не бачить і рівняється отже сліпому. Опух на повіках під сподом може з часом зникнути, але на його місці залишаються близни, малі шрами, котрі стягають повіки з рясницями (волосинки на повіках) до середини ока. Ці рясниці дратують і так слабе око, через що на оці можуть потворитися малі чирячки, що гноять сильно і не гояться. Так запущена хвороба вже не дає змоги навіть лікареві вилічити цілковито хворого. З того виходить, що як покажеться у вас така слабість, то не легковажте собі її, а зразу доктора поспитайте і зразу лічіться, бо як запуститься хвороба, то біда! Втраченого ока ніхто вам не поверне, а око — знаєте, один з найважнійших органів і змислів людини!

Трахом переноситься через дотик, себто через перенесення заразків з хворого ока на здорове.

Щоб зберегтися від зараження, треба уважати на свої руки, не дотикатися ними слабого ока, не терти свого ока брудними пальцями, не вмиватися в тій самій воді, в котрій мив свої очі слабий; не обтирати лиця і рук тим самим рушником, що й хворий, не уживати врешті білизни і убрання, котрі носив слабий.

А найважніще — такого слабого зразу вислати до шпиталя! Таким чином збережете себе, родину, а далі село і околицю від епідемії страшної трахоми!

Волє.

(Відповідь управі читальні в Любичі Королівській).

По засягненні поради лікарської можемо вам отсе сказати:

Волє повстає від води, яку уживаєте до пиття, через її шкідливі складники. Не поможе тут навіть переварювання води. Домашні ліки рідко помагають; одначе подаємо їх за др. Браєром. Отже: окладі з моцного вивару дубової кори, смарованнє товщем з гори на долину що день через пів години. Губку (таку як уживається до миття таблиці) спалити, перетерти й заживати два рази денно на конець ножа. Можна ще мішати її з мукою з бобу.

До смарованнє уживається теж масть йодову, або йодвазоген, а до зуживання слабий розчин йодку потасу, але це вже тільки за порадою лікаря.

Всі ці ліки однакож мало кому помагають. Одиноке лікуванне можливе лиш через операцію, яка має на цілі підвязаннє кровоносних посудин, які доходять до воля Лікують теж насвітлюваннєм лучами Рентгена. Підвязуванне, стискання воля хусточкою чи чим, не поможе нічого, ще шкодить.

В рідких случаях буває волє небезпечне для життя, а це коли утискає дишницю, то може викликати її розмягченнє.

Збирайте лічничі ростини.

Бабка. (Plantago). Ділає лічничо на болони слюзові легких, проводу кормового, — чистить кров.

Чай з листя ділає досконало в ріжних крівавленнях, при червінці, бігунці, дихавиці, плюванню кровю, виметах, хоробах ниркових і міхуря.

Зовнішно до окладів уживається цілих або потертих листків — на викиди, рани, рожі, карбункули, опаренння. Настій з листя є добрим средством до полокання горла і митя голови, усуває луску. Слабший настій до змивання запалених очей. Запалені ясна добре також полокати соком і рівночасно пити чай з бабки.

Барбарис звичайний, квасниця, (Berberis vulgaris). Є то корч, що росте розгалужено і доходить до 10 стіп височини. Росте в багатьох околицях дико. Листє має смак квасковатий; ягоди мають смак приємний, квасний, лише троха за острий і тому не їсться їх сирими. Сок перевисшає сок з цитрини і буває уживаний до потрав, галярет, лімоняд і т. п.

1 частина соку барбарисового, 2 частини цукру, 3 руму і 6 кипячої води, дають добрий понч. Сік той з додатком алуну, дає добрий, червоний атрамент. Сік до перехованнє робиться в сей спосіб: доспілі ягоди, найкраще, коли їх мороз зітне, розтирається і витискається сік через полотно, вариться, ще раз цідиться, зливається до фляшок, додаючи до кождої фляшки кілька ложок вина, добре заткається і ставиться фляшки до гори дном в пивниці до перехованнє. Позісталу мязь наливається водою, а по якімсь часі повстає з того добрий оцет.

Падиволос, сосонка. Збирати якнайбільше, бо ним дуже добре мити металеву і деревляну посудину.

Чай вариться дуже легонький, бо сильно гонить міч. Пється при пухлині, пльованню кровію, виметах, задержанім або труднім моченню, в хворобах легких і костей. При слабостях нирок треба бути осторожним, щоб занадто їх не подражнити і не погіршити недуги.

Вивару уживається теж як обмивання і окладі на боляки, раки, лишаї, поліпи. В хворобах міхуря і тяжкім моченню, добре робити напари над посудиною, наповненою горячим виваром падиволосу.

Свято книжки.

Звертаємо увагу наших милих читачок, що в місяці жовтні припадає у нас свято книжки. Усі читальні та жіночі гуртки повинні посвятити хоть одні сходини цій важній справі, щоб розважити, застановитися, яка то велика благодать, що ми живемо у такому часі, коли й найбіднійша людина може користати з такого великого добра, яким є просвіта, наука. Перед винаходом друкарської машини були вони доступні тільки панам, богачам, що могли великі суми за переписання на пергамінах платити. Бідний нарід тоді мусів гинути у темноті, через те був він у погорді, уважали його пани мало не за худобу.

Тепер часи змінилися. „Книжка, газета за смішно малі гроші доступна кождому і нині бідний селянин, робітник, ремісник, коли тільки має охоту може власною пильністю добути собі знання, поправити долю, поширити освіту, зрівнатися з такими, що кінчили навіть високі школи.

Інші мудрі народи користають вповні із цього. Купують книжки, засновують бібліотеки, передплачують ріжні газети, через те там наука, свідомість добре поширюється. Хоть бідна, але освічена людина набирає певности себе, не дає собою помітати, обдурювати. У нас ще тьма неписьменних, а й ці, що уміють читати, не користають із цеї великої благодати; живуть, як худоба, якій до життя нічого не треба, лиш води та паші; тому ж то мудріщі, хитріщі й обходяться з ними, як з худобою. Інакше не буде. А бо ж ми хоть догадуємося, яку б ми силу мали, якби уміли користати з просвіти?!

Тому просимо вас, дорогі наші читачки, де б ви не жили, до якої б ви верстви нашого народу не належали: купіть у цім місяці хоть одну-дві книжки чи з гарного письменства, чи що з наукових потрібних вам річей. Не забудьте про діток своїх, нехай вони привикнуть шукати розради у гарній українській книжці.

Передплатіть собі й любу вам газету. Побачите, як такий гість піднесе вас вище, освітить вашу хату, огріє, наче сонце ясне, тепле.

А якщо привикнете до цього, то вже й самі мете дивуватися, як могли колись у темноті жити.

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що робимо в жовтні в городі і саді?

Вже на добре зачинається осінь. Все з поля й огородів прячемо — а землю, оскільки лиш можемо, перекопуємо та переоруємо на зиму, лишаючи великими скибами, щоб хопти та хроби повимерзали. Тільки грядки з петрушкою і зимовою морквою, салатою, шпінатом засіваємо на зиму, памятаючи, що найліпше сіяти все рядочкями і не за густо.

Буряни, які ще є де, збираємо і нищимо, — палимо, щоби насіння через цілу зиму не розсівалося. Це дійсно страшно дивитися, кілько то бурянів лишається у нас попід пло́ти, на межах, на зарінках, толоках — і все те наносить нам великі шкоди, засмічуючи сади, огороди, поля. Так що годі потім вичистити і усі наші засіви серед них марніють. Тому тепер вже завдайте собі трошки труду і ведіть війну з тими шкідниками, де лиш можете.

В садку проріджувати галузки на деревцях, щоби одна в другу не входила. Сухі галузочки витинати. Пні дерев чистити дротяною щіткою з моху й кори і оббілити вапном з глиною. Кромі того робити перевязки з соломи або сіна, обмачані в смолі, на те, щоби ріжні насікомі з землі не виповзали на дерево і не загнізджувались на нім. Під деревами скопати траву, землю погноїти. Малі деревця обвити чимсь колючим, щоби заяці не обгризли. Копати ями під весняне садженне деревець — бо добре є, щоби вони через зиму перемерзли.

В господарстві добре обчислити, кілько треба на зиму паші для худоби. Радше в осени щось гіршого з обори продати, або паші, доки не дорога, докупити, як через зиму дати худобі голодувати. Зі змореної худоби не буде пожитку.

Збіже також обчислити: не випродувати без застанови, а опісля на весні дорого купувати.

Стайні та курники заосмотрувати тепло на зиму, бо через те також худоба зле зимується — а кури не несуться.

В осени, коли хто хоче мати гарні великі гуси, нехай їх не підскубує, тільки тоді, коли зачинають губити піря, чешемо пальцями проти піря, скільки само зійде, а не рвати силою. Гуси не скубані краще тучаться, ліпше несуться і ростуть більші. Не скубайте принайменше ці гуси, що призначені на розплодок.

Прятання на зиму.

Що можна лише, прячемо на зиму. Ярину дрібненько краємо і сушимо на лісочках. Кілько треба під руку на зиму пересипаємо верствами піском у пивниці, — решту закопуємо в кіпчики, — щоби було що доброго і здорового так дітям, як і старшим зварити. Якщо усякі сушениці будуть чистенькі, без попелу, не задимлені, можна з них пекти й варити дуже добрі страви. — Тож подбайте за се, дорогі читачки, конечно.

Так само котра з вас не садила помідорів, купіть їх на місті і приладьте відповідно на зиму— з них добра приправа до борщу, на зупу, усякі соси, підливи.

Помідори в соли.

Чисті помідори укладаємо в шкляну бутлю й заливаємо перевареною холодною соленою водою, додавши на 4 літри води, на кінець ножа порошку саліцилю. (Саліциль додаємо, доки вода гоpяча).

Добра мармоляда з зелених помідорів.

Беремо 2 кіля здорових зелених помідорів, краємо в тонкі пасочки, й посипавши троха цукром, смажемо на вільнім огні аж розваряться. Тоді перетерши їх крізь сито, смажимо ще раз, додавши 1 kg. ґрисікового цукру. Як вже добре підсмажиться, тремо на терці 3 цитрини враз зі шкіркою (викидаючи тільки кісточки). Досмажуємо ще враз з тим до такої густоти, щоби з ложки спадало, а не лялося. — Тоді укладаємо ще тепле до чистеньких слоїків й обвязуємо восковим папером. При смаженні уважати, щоби не припалилося.

Що будемо варити?

Голубці з рижом або кашею.

Беремо кілько треба головок гарної білої капусти і в цілости розпарюємо її в горячій воді. Як добре зівяне — легко розібрати її на листочки, поскравовувати з кождого грубші жилки.

Риж чи крупи гречані, кукурудзяні або пшоняні пражити в ринці з ложкою товщу; потім заляти окропом, а опісля лишити на кухні чи в рурі, най трошка змякнуть. Тимчасом засмажити на маслі або смальці цибулю і вимішати з рижом чи кашею, посоливши і поперчивши до смаку; як маємо, то додаємо ще дрібно сіканого товстого мяса або хоть краяної в кісточки солонини. — На пісний день можна додати до рижу замісць мяса варених дрібно сіканих грибків. Вимішуємо те все дуже добре і накладаємо тонкою верствою на листочки, загинаємо з двох сторін і скручуємо в рурку. На дно ринки чи горшка (найкраще камінного) кладемо порожних листочків, на них шкірку з солонини або тонко краяної солонини, накладаємо повно голубців, солимо троха з верха і заливаємо окропом, а ще ліпше свіжою сирваткою з двоматрома ложками сметани. Води чи сирватки має бути тільки, щоби голубці легко вкрила; покласти в руру чи в піч, щоби добре випеклися. На кухні легко пригарають, — тому підсипаємо під горнець попелу. Як добре мягкі, то готові. На полумиску помастити добре свіжою солонинкою, або засмажити дрібно сікану цибульку в ложці товщу і додати до того троха доброї сметани.

Голубці з картоплею.

Подаємо новий спосіб роблення добрих голубців.

Три літри сирих добре обібраних картофель, втертих на терці, даємо до дірчастого начиння, щоби вода з них добре стекла; пересипаємо на миску і запарюємо чверть літрою кипячого молока. Як простигне, сціджуємо що рідке, даємо до картоплі 2—3 розбиті добре яйця, трошка соли, перцю, засмаженої на маслі або смальці цибульки і робимо голубці. Варимо і омащуємо як звичайно, солониною чи маслом з цибулькою.

Гарбуз на квасно до мяса або картоплі.

Беремо гарбуза чи диню, обчищуємо з лупини і серединки, краємо в кісточки і запарюємо оцтом, перевареним з корінням (перець англійський, бібковий листок, і 1 не більше гвоздик) — нехай так постоїть з пів години. Оцту мусить бути досить, щоб весь гарбуз в нім замачався, бо інакше розвариться. Як оцет сильний, то треба його троха відлляти, а додати троха води, — як легенький ва-

рити гарбуз в цім оцті, досипавши троха кмінку і соли до смаку. Як змякне, заправити сметаною з маленькою дрібкою муки.

Тісто з яблоками.

Беремо білої пшеничної муки кілько треба і замішуємо з яйцями без води, або лиш так богато, як зміститься її в шкаралупці. Місити як найгустійше і розтачати тоненько, як листочок. Як просохне, звиваємо в трубку і краємо тоненько. Яблока винні краємо на тоненькі платочки або тремо на терці від ярини; тісто на сухо перемішати з яблуками, цукром і цинамоном, добре помастити розтопленим маслом і випечи в ринці, висмарованій смальцем і посипаній тертою булкою. До того треба більше товщу, а як що ми його маємо мало, тоді кидаємо тісто на окріп і як лиш раз закипить, відціджуємо, переливаючи зимною водою. А дальше поступаємо, як з сухим, омащуючи менше.

Яблочник.

Найліпше вино з квасних яблок робиться в жовтні, тому ми подаємо ще оден випробований спосіб роблення яблочника. Передовсім мусимо тямити, що там, де яблочник ферментує, не сміє бути в хаті ні квасної капусти, ані огірків, ані оцту. Дальше — бочка має бути чиста дубова нова, або лише від вина або руму і то треба випарити, висіркувати і ще раз обмити чистою водою.

Яблока покраяти, уважати, аби не було хробачливих і змолоти на машинці.

Сік витиснути прасою або руками через полотно. На 10 літрів соку даємо 2 і пів кіля цукру, або 1½ kg. цукру, а 1 kg. меду (буде мусувати, як шампан.) Бочку чи бутлю можна наляти майже повну; кілька перших днів прикрити легко і мішати патиком, щоби цукор розпустився. Потому заткати чопом з руркою шкляною або ґумовою, якої другий кінець має спочивати в шклянці з водою. Як вино ферментує, вода в шклянці булькотить. Можна також на отвір покласти мішечок з піском.

По 6 до 7 тиждних, як перестає булькотіти привязуємо шлявх до патичка так, аби не доходив до дна бочки і спускаємо вино до ріжних чистеньких посудин. Мутний останок вина з бочки виливаємо, бочку добре вимиваємо горячою і зимною водою і зливаємо назад вино до бочки. Отвір добре на глухо забити і покласти на кілька місяців до пивниці — потім спустити до фляшок.

Заосмотрюймо хату на зиму.

Безумовно треба поробити подвійні вікна. Доки ще час припильнуйте, ґаздині. — Нігде в порядним господарстві без цього не обходяться. Вікна не повинні ми наглухо в хаті забивати, бо тим лише усякі хороби в хаті замикаємо. Рано і у вечір в найбільші морози треба їх отвирати. Щоби було тепло, не треба боронити доступу свіжому воздухови, лиш поставити добру грубку, яка би довго тепло тримала, а не остигала в тій хвилі, як перестаємо в ній палити. Навіть до кухонки з блятом добудовують тепер грубки, які огріваються теплом, що йде люстрами від кухні.

Двері від сіней добре заосмотрити, оббити плетінкою з соломи. Треба так приготовити усе, щоби ми через зиму ізза страху перед зимном не дусились в одній тісній кімнатці, бо в зимі люди сидять більше в хаті і таке душення в малій низькій кімнатці, де в додатку варимо їду для худоби, є дуже а дуже нездорове.

Дещо про кури.

Кормлення курей виключно зерном є дороге і дуже недоцільне. Від зерна кури вправді тучніють, але зле несуться, бо в нім є дуже мало потрібної для витворення яйця білковини.

Доцільне кормлення впливає в молодих курочок на відповідне витворення яєчника, а в старих — на більшу несливість. Приміром кістна мучка збільшує несливість курей на одно трете яйце. Кури набирають корм зі всіх 3 світів: звіринного (комахи, хробаки, мясо), рослинного (траву, ярину, зерно) і мінерального (вапно, пісок). Коли отже кури в літі замкнені і не можуть самі собі шукати поживи, або в зимі — мусимо їм постарати таку поживу, якої вимагає їх природа. Отже — не саме зерно, але відпади кухонні, товчені лушпинки з яєць, товчені кости, кров (можна набути в різників) сушені хрущі, вапно, пісок. В зимі замісць зеленинини дається їм дзьобати буряки.

Ось яку мішанину приписують практичні годівельники: на 1 курку числиться — 50 ґрамів вареної мнятої бульби, 20 ґр. ґрису, 10 ґр. товчених костей і 10 ґр. пареної полови або січки з конюшини. З того робиться замішку і годується кури рано, а вечером дається 50 ґр посліду (кукурудзи, ячменню, вівса.) В літі вистарчає половина сеї кількости.

Мусять наші ґаздині тямити, що курку варто тримати лише до 3 років, а далі треба підтучнити й продати, бо вже зле несеться. *Е. Стахова.*

Подбаймо за українські школи!

Жінки! заінтересуйтеся тим, щоб з кождого села, де перемінено українську школу на польсько-українську (утраквістичну), або чисто польську — був внесений протест до ради шкільної. Так як перше всі родичі підписувалися, що хотять лиш українські школи, так най ще раз того добре припильнують.

Ви, матері, відповідаєте за це, бо то ж о ваші, не чужі діти розходиться.

Буває й так, що там де оставлено чисто українську школу, учителька самовільно заводить польську науку — і проти цього вносіть протести.

В кружках „Рідної Школи“ дістанете готові формулярі, лиш виповнити їх і попідписувати.

Не відкладайте цього ані хвилини!

О. Сидорчук.

Про вагу реклями.

Рекляма, а до того добрих виборів, се є гарантія розвою промислу. Культурні народи при допомозі реклями шукають і знаходять збут своїх продуктів на тисячі миль вдаль. Чому ж наш промисел так низько стоїть? Брак реклями, бо навіть заледво кілька миль один про другого нічого не знає. В нас є ще стародавній спосіб — носити крам на плечах — село від села, місто від міста. Це не по-купецьки. А між іншим богато наших виробів, приміром — гуцульська різба по дереву, килими, тканини, вишиванки і пр. — могли б мати добрий збут, якби були добре реклямовані.

Най же купці, підприємці, промисловці не шкодують гроша на рекляму, він їм повернеться сторицею. А з добрим розвоєм нашої торговлі й промислу піднесеться й добробут нашого народу.

Від 1. січня 1927. „Жіноча Доля“ — двотижневик.

Жінки! рішаємось на важне діло: з новим роком „Жіноча Доля“ стає двотижневиком. Загальне бажання наших прихильниць і обставини життєві, які вимагають від жіноцтва живійшого уділу в житті суспільнім, спонукають нас до того.

Заповідаємо це так заздалегідь тому, що увесь загал нашого жіноцтва за той час, що ділить нас від введення тої переміни, мусить доложити усіх зусиль, щоб число передплатниць „Ж. Д.“. подвоїлося, а тим самим і ми щоб могли цю новість увести лише за невеликою доплатою.

Ми подвоїмо свої заходи, свою працю — і ви, дорогі наші читачки, приложіть до цього діла троха своєї доброї волі й розвиніть за своєю газетою таку аґітацію, щоб не було вашої знакомої, котраб не передплачувала „Ж. Д.“, щоб не було товариства, гуртка, всі члени якого не були би нашими передплатниками.

Та ж з цього не удержимо часопису, як на ціле місто чи село буде одна-дві газети, рахуючи й те, що є місцевости, де йде 1—2 газетки на цілий повіт

Чи ж так повинно бути?

Нас, жінок, є міліони; свідомих можемо числити на тисячі, — треба подбати лише про те, щоб вістка про жіночий часопис якнайбільше поширилась.

Інтеліґентні жінки по селах і містах повинні скликати сходини жінок, представити їм цю справу, заохотити, зібрати передплату, або, для улегшення плати, розпродувати кожде число зокрема.

Жадайте по всіх читальнях, кооперативах, щоб усюди була „Ж. Д.“

Від вашої енергії залежати ме розвій вашого часопису!

Зокрема звертаємося до наших В. Ш. передплатниць і прихильниць за морем!

До Вас, котрі своєю поміччю у великій мірі піддержуєте наше видавництво, звертаємося з проханням.

Товаришки! Покажіть, **що** жіноцтво може доконати! Покладіть Ваш часопис на певні, дужі основи! Поширюйте його з хати до хати, від фарми до фарми, від гуртка до гуртка! Бо це ж одинокий часопис, що лучить Вас з рідним краєм, що з найбільшою увагою і любовію слідкує за всім, що торкається Вашого життя і всім Вашим бажанням іде назустріч.

Зі взгляду на те, що від нового року „Ж. Д.“ перемінюємо на **двотижневик**, річна передплата на 1927 р. виносити ме — 2 доляри. Отже за маленькою підвишкою часопис приходити ме до Вас двічи в місяць.

Надсилайте передплату на 1927 рік!

Поширюйте календар „Жіночої Долі“.

Редакція.

Не допитався.

При дорозі біля тину
Степанко малий
Бавиться, аж тут надходить
Секвестер старий:
— „Gdzie tu mieszka Hryć Drantawy?“
Хлопця запитав:
— „Коло Семка Полатайка!“
Хлопець відказав.
— „A gdzie Semko Połatajko?“
Знов питає пан.
— „Коло Гриця Дрантавого!“
Відповів Степан.
„Gdzie mieszkają oni oba?
А степан йому:
— „Та вони собі сусіди—
Межа о межу!“

С. Калинець.

Переписка редакції.

Редакція Ж. Долі складає отсим щиру подяку.

Союзови Українок в Калуші за надісланнє 27 зл. на пресовий фонд, та щирі слова признання, як також за приєднання 2 передплатниць. Ваш листок надрукуємо в цілости.

Вп. Пану Чайці Ів. Даверін, Саск. Канада, за приєднання 10 нових передплатниць. Колиб усі так тямили за „Жіночу Долю“ як Ви, ми моглиби скоро стати двотижневиком.

Вп. пані Тимкевичівній Марусі, Зборів, за присланих 10 зл. на пресовий фонд, яко дохід з вистави та приєднання 4 передплатниць. Чи одержали Ви бльочки, котрі ми Вам вислали?

Вп. п. Куликовій, Зборів, за приєднання 5 передплат. Просимо на дальше про нас не забувати.

Вп. П. Филиповичевій Новий Санч за приєднання 1 передплатниці.

Вп. П. Катерині Шемердяк West Pullman Ill щиро дякуємо за придбання двох передплат і даток 1 доляра на пресовий фонд. Просимо і на дальше не забувати нашого видавництва. У Ваших ділах бажаємо якнайкращого поводження.

Хв. Т-во ім. О. Бессарабової в Форт Вілліямі Онт, щиро дякуємо за теплу відповідь на наш заклик. Ваш гарний листок друкуємо в цілости.

Вп. П. Йосиф Голубець Кеннекат Аляска. Ми дуже зраділи, що вістка про наш часопис дійшла аж так далеко. Передплату одержали, часопис висилаємо, Просимо, напишіть нам, як Вам живеться, чи богато є українців враз з Вами. Щиро вітаємо усіх Вас на далекій чужині.

Вп. П. Гордієвська в Харбіні Хіни. — Виглядаємо дальших вісток від Вас, щоб враз з давнійшими помістити в Ж. Долі Не забувайте за нас. — Просимо. —

Хв. Ред. „Робітниці“ Вінніпеґ Ман. Канада. Від мая (⅕) не дістаємо ґазети, — чому? „Ж. Д.“ все точно висилаємо. — Чи передплатниці Ваш не бажалиби собі набути календар Ж. Д.“ Дуже просимо нас поручити.

Хв. Ред. „Селянка України“ в Харкові. Дістали всего 3 числа „С. У“... Просимо висилати дальше — Ми „Ж. Д.“ точно висилаємо.

Михайло Горбовий Пластова килимарня в Косові За статейку про пласт дякуємо дуже. Помістимо в черговому Ч. і змагання пласту цілою душею будемо попирати

РІЖНЕ.

Оголошення.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові уряджує при допомозі других українських господарських установ 7-місячний господарський курс в господарсько-садівничій школі в Милованні (Товмацького повіту).

Курс треватиме від 4. жовтня 1926. до 30. квітня 1927 року. Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 30 учасників з приміщенням і удержанням під отсими умовами:

1) зголошуватися можуть мущини у віці 16-30 літ, що скінчили найменше народню школу, 2) кожний учасник має мати свою одіж (в тім одіж до практичних вправ господарських, білля, 2 ручники і 2 простирала, подушку і покровець) 3) учасник платить за удержання, опал, світло

і науку та прибори демонстраційні 5 долярів місячно.

Програма курсу на основі програми затв. Міністр. рільництва з 29 жовтня 1923 Ч 2419 — 3-IV.

1) Предмети загальної освіти. 2) Основні відомости з науки природи, підготовляючої до фахових предметів. 3) Фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво і садівництво, орґанізація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія, пасічництво. 4) питання з господарського законодавства і народнього господарства та кооперація. 5) Практичні господарські справи.

Зголошення на курс належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованні п. Стриганці (Stryhańce). До Зголошення належить долучити посвідку родичів зглядно тої установи, яка на курс посилає, що зобовязується платити місячно подану вище квоту.

Про приняття і день приїзду повідомить Управа Школи.

В справі Свята Книжки. Всі філії і читальні мають доложити всіх зусиль, щоби в їх місцевостях переведено Свято книжки.

Відповідний реферат належить замовляти в канцелярії нашого Товариства. Ціна реферату враз з пересилкою 50 ґрошів, котрі треба присилати почтовими марками в ковертах письмом з замовленям.

Рівночасно подаємо до відома, що через нашу канцелярію можна замовляти нововидані бібліотечні катальоґи. Ціна одного аркуша 15 ґрошів. (Один аркуш вистарчає на 40 книжок.)

Коли хто хоче, щоби йому переслати катальоґ в оправі, ціна оправ буде залежати від величини і якости оправи.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові **М. Галущинський** вр. голова. **С. Маґаляс** вр. заст. секретаря.

Вийшов вже з друку і продається.

Великий ілюстрований календар „Просвіти“ на 1927 р. в обемі 15 аркушів з численними ілюстраціями і мапою рядянської України.

Статті: М. Кордуби — Територія і населення Рад. України. І. Калиновича. — Як працювати по читальнях „Просвіти“. І. Раковського — Найновіщі здобутки науки про природу. М. Чайківський — Декілька розділів із суспільної фізики. М. Стахурський — Що знаємо сьогодня про скаженицю. К. Трильовський, Дещо про селянські хати. С. Барана: Важніщі постанови про військову службу та услівне завішення судової кари.

Календар, з уваги на його загально-освітний зміст, повинен найтися не тільки в кожній читальні та в кожній хаті свідомого українського селянина й робітника, але й в руках кожного культурно-освітного діяча.

Ціна 3 золоті, з пересилкою 3·60. за післяплатою 3·90 зол. Замовляти в канцелярії Т-ва „Просвіта“ — Львів, Ринок ч, 10|II.

Оповістка.

Кому б відомо, що случилося п. Одарці Попович — після її двотижневого побуту в осени минувшого року в Станиславові — зволить ласкаво звістити мене по слідуючій адресі.

З. Добряга. Station, „C“ Box 1008 Toronto. Ont, Canada.

Добра, печалива мати, яка дбає за здоровля своїх діточок, купує тільки

цукорки з української фабрики

Фортуна Нова

бо вони роблені з чистого цукру і правдивих олійків.

З нагоди свята книжки.

Радимо нашим Вп. П, читачкам отсі книжки:

1)	Коцюбинський М. — Пятизлотник	0·42
2)	Куліш П. — Орися. Дівоче серце	0·42
3)	І. Франко — До світла	0·24
4)	М. Вовчок — Не до пари	0·42
	— Сестра, Козачка	0·42
	— Сон, Одарка, Чари	0·42
5)	С. Рудницький — Україна наш рідний край	0·90
6)	О. Кисілевська — До комор Довбуша	
7)	Гетьман Петро Дорошенко	0·10
8)	Двіпрові пороги	0·10
9)	Про життя Шевченка	0·20
10)	Др. О. Барвинський — Порадник для матерей	
11)	— Туберкульоза	
12)	Ю. Шкрумеляк — Малий лікар	
	— Українській дитині	
	— Юрза-Мурза	

Усі книжки замовляти в Тов. „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

А крім того поручаємо отсі прегарні історичні книжочки, що їх видало видавництво „Ока“ в Коломиї.

Коли хочете

найприємнійше провести довгий осінний і зимовий вечір — замовте у Видав. „ОКА“ отсі книжочки:

А. Чайківський:	На уходах 2 томи	—4·— зл.
„	За сестрою з образ.	1·50 „
„	Віддячився повість	2·— „
К. Поліщук:	Гуляйпільський батько 2 т.	4·— „
Д. Мордовець:	Гетьман Мазепа 2 т.	4·— „
М. Гоголь:	Тарас Бульба з образ.	2·— „
М. Ординців:	Запорожці в Сарагоссі	2·— „
П. Куліш:	Чорна рада, хроніка	2·— „
І. Зубенко:	Зірка, опов. (друкується)	·— „
А. Куприн:	Сулямі́т (про Соломона)	1·— „
Б. Келлєрмана:	Праведні душі	1·— „
М. Кузьмова:	Проти филь	1·50 „
Л. Толстой:	Думки про образування	—·50 „

На бажанне Видавництво доставить Вам також всякі инші книжки для читалень молоді і старших.

Пишіть на адресу: Олена Кузьма Коломия, Євангелицька 7.

Вже вийшов з друку

„ПРИЯТЕЛЬ ГОСПОДАРЯ“

єдиний правдивий господарський календар на 1927 р.

з „практичним господарським порадником“

110 малюн. в тексті 240 сторінок.

Новинка! Табельки для повного господарського рахівництва

Цей календар мусить бути в хаті кождого господаря.

Ціна — 3·50 зл., з пересилкою 4 зл. за післяплатою 4·50 зл.

Хто купує одразу не менш 10 прим., платить по **3·50 зол.** за календар з пересилкою.

Адреса: **„Сільський Світ“, Собіського 32. Львів.**

ДРУКАРНЯ

М. БОЙЧУКА

в Коломиї, вул. Собіського 44.

має на складі друки для урядів парохіяльних.

Новина! З початком **жовтня місяця** поступає в продаж **Новина!**

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ —— на рік 1927.

12 аркушів друку! В календарі уміщено: КАЛЄНДАРІУМ, з порадами для жінок, що на кождий місяць мають вони робити в громаді, в хаті і в господарстві. II. „НА НОВИЙ ШЛЯХ“ — альманах, з таким змістом: 1) *К. Малищька*— Про значіння власної преси для жіноцтва і як вона у нас розвивалася; 2) *Одарка Романова* — Легенда (вірш); 3) *Ольга-Олександра Дучимінська* — Христос і поет; 4) *Марійка Бачинська-Донцов*— Розвиток наших жіночих товариств; 5) *Марія Колцуняк* — вірш; 6) *Савеля Стечишин* — Жінка дома й поза домом; 7) *І. Блажкевичева* — Незамітні геройки світової війни; 8) *Северина Кабаровська*—Орел (вірш); 9) *Олена Кисілевська* — З подорожі по Швайцарії; 10) *Олена Пчілка* — вірш, 11) *Віра Лебедова* — вірш; 12) *Іван Зубенко* — Хуторянка (образок з Великої України) 13) *Надія Слобожанка* — Наші визначні жінки (богато ілюстрацій!); 14) *Др. К. Трильовський*—Жінка а будучність України; 15) *Марія Омельченко* — Жіночий рух в Галичині і на Кубані; 16) *Леся Українка* — вірш; 17) *Д. Федоренко* — Попадя Пісочничка; 18) Др. К. *Трильовський* — Етнографічні музеї; 19) На подружні теми: від чого залежить щастя в родині; 20) *Міля Дороцька* — Анничка (образок з Гуцульщини); 21) Косметичні поради; 22) *Др. В. Г.* — Домашня аптичка; 23) *Ів. Блажкевичева* — Безалькогольні забави; 24) Як заховуватися між людьми; 25) Поради для жінок і матерей: як виховувати діти; 26) Як повинна виглядати наша хата? 27) Що робити, щоби наші чоловіки й діти не втікали з хати); 28) Часть господарська — як і що варити; як і що пекти; як подавати і їсти; що пити. 29) Спорт; 30) Гумор і сатира.

ЦІНА: в краю 3 зл. (30 ам. центів), з пересилкою — 3·60 зл. II. **Для закордону: 50 ам. центів.,** з пересилкою: 60 ам. центів.

КАЛЄНДАР АЛЬМАНАХ можна набувати: I — В Краю — в усіх укр. книгарнях, а також в Редакції часопису „Жіноча Доля“ — Коломыя, Nowa 1. — II — в Америці: 1) Jersey-City, N. Y., 87 Van Yagenen Ave, Mrs Helen Lototzky. — 2) Chicago, Ill. 1286 Milvaukee Ave, Dr W Simenowych. — III. В Канаді — 1) Saskatoon, Sask, Box 1622 Mrs Sawella Stechishyn. 2) Winnipeg, Man, 783 Pritchard Ave, Mrs. B. Dyma. Книгарням — звичайний рабат. ЖІНКИ! попирайте одинокий жіночий календар! ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА! замовляйте календар для гуртової розпродажі! СЕСТРИ ЗА ОКЕАНОМ! на вас покладаємо найбільші надії — поширюйте в Америці і Канаді одинокий жіночий календар!

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. і 19 склепів по краю

На ПРОГУЛЬКИ: для літників і пластунів: бриндзя, швайц. сири, сардинки, консерви, мармеляди і інші споживчі товари. —

ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

З днем 10. марта 1926 р. відкрита

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

Українського Видавництва „БИСТРИЦЯ“

в Станиславові, пасаж Ґартенберґів ч. 2.

Принимає замовлення на книжки всіх краєвих і заграничних видавництв, бере в комісову продаж книжки і часописи.

Веде публичну бібліотеку, одиноку в Станиславові і позичає книжки в мовах українській, польській, російській і німецькій на приступних услівях.

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОҐІВ і ПРОСПЕКТІВ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї.**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.
Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, листопад, 1926. Ч. 11.

Жіноцтво в б. У. Г. А. — сестри жалібниці: І. Шмігельська-Климкевич (ліворуч) і М. Махницька (праворуч).

Редакція „Ж. Д.“ просить своїх шановних читачок вирівнати й надсилати нову передплату, як також замовляти календар „Ж. Д.“ Цей рік кінчимо з великим недобором — а чому? Тому що половина наших читачок бере газету задармо! Грішать цим однаково селянські читачки, читальні, інтеліґенція села, як і міста! З тих всіх поручених нам нашими прихильницями й прихильниками певних адрес навіть одна десята не заплатила. Нам винні навіть богато із членів виділів С. У., а чи так повинно бути? Тож просимо всіх: якщо хочете, щоб „Ж. Д.“ вдержалася — й розвивалася, присилайте залеглости — самі, спонукуйте до цього тих, котрих Ви нам поручили! Зокрема пригадуємо шановним нашим заморським прихильницям і передплатницям: **відновляйте передплату**, що на двотижневик „Ж. Д.“ виносить на 1927 р. 2 доляри. Поширюйте наш часопис між знакомими, збирайте датки на пресовий фонд — тільки завдяки Вашому попертю жіноцтво зможе удержати свою ґазетку.

Просимо всіх так в краю, як і за морем писати до нас, присилати звіти з роботи й взагалі усякі цікаві вісти.

Великі, важні народні дні.

В житті народів, як і поодиноких людей, є важні, памятні дні, що нагадують нам сумні чи радісні важні події, які довершилися в житті нашому чи нашого народу. Святкування, згадка про них має для даного народу величезне значіння. Радісна, велика подія підбадьорує нас, навіть у тяжких часах стає наче теплим сонцем, що огріває нам наші зморожені холодом дійсности серця. Вона стає нам тим невичерпаним джерелом, що зрошує наші народні ниви, засіяні вчинками наших славних батьків і синів.

Із сумних подій мусить живий нарід витягнути науку; мусить застановитися, чому це так, а не інакше сталося, що хибувало нашим замислам і вчинкам, що вони не дали тревалих наслідків і не встояли перед ударами суворої дійсности.

Отже сумна чи весела, але важна подія мусить живе живим приносити. Мусить спонукувати нас іти вперед, а не стояти на місці, бо застій (однаково — чи це є спочинок по одержаній побіді, чи німа розпука по невдачі) — це кінець всьому живому, кінець поступові, це — смерть, а цього в живому народі не сміє бути.

В послідних днях три великі народні свята ми обходили. Перше — свято книжки, друге — свято кооперації, третє — це память найсвітлійшої хвилини, яку ми, сучасні, мали щастя пережити — свято хоч коротко існуючої, але нашої рідної державности.

Що ця сполука отсих трьох свят повинна нам нагадувати?

Перше свято книжки каже, що нині нема життя ні для людини, ні для народу без науки. Для темного, непросвіченого народу, як і для темної людини нема місця в колі вільних народів. Темнота — це добровільно положене на себе ярмо, яке нині кождий розумний народ усіми своїми силами старається чим скорше скинути.

Друге свято — злуки, кооперації учить нас, що тільки спільними силами можна тепер чогось доконати. Одинцем не дамо ради ні в господарській, ні в політичній роботі. Одиниця, та щей непросвічена, це — раб, слуга, яким нелюдський пан може помітати безкарно. В той час як тісно сполучена, звязана та щей освічена громада, скорше чи пізнійше, мусить добути належні їй права, бо знає за себе постояти і за свої права боротися.

Третє свято мусить нам нагадувати:

Чия правда, чия кривда,
І чиї ми діти...

Мусить привчати нас — чути себе членами великого українського народу та виховувати в нас волю до боротьби за здійснення його найсвятіщих ідеалів.

Отже, дорогі читачки, знайте через книжку-освіту, через кооперацію-єдність, сполуку усіх наших сил і змагань веде дорога до волі, до самостійности, до свободи цілого народу.

Ось яке значіння мають ці всі наші великі народні свята.

О. К.

Дещо про партії.

Нераз читаємо й чуємо в розмовах, що там десь у нас чи де инде така то а така партія утворилася, розвязалася, голосувала в соймі, урядила десь віче, побідила при виборах і т. д. Ці справи до недавна у нас інтересували майже виключно мущин; жіноцтво, не маючи політичних прав, лишало усю політику чоловікам. Це не було добре, але остаточно мож було таку байдужість й виправдати. Тепер жінки дістали рівні політичні права, як і чоловіки, то тим самим мають обовязок обізнатися і з політичними справами нарівні з чоловіками. Ось тому тут коротенько хочемо переповісти: що це таке партія, як повстає, хто її творить, який з неї хосен, а яка шкода.

Партія це не є якесь звичайне товариство, як прим. „Просвіта“, чи „Луг“, чи кооператива, — ані не є звичайна спілка, в яку лучаться люде, щоби спільно щось зробити, чи в ній заробити, як приміром спілка купців, чи фабрикантів. Партія це ніби також злука людей, які хотять щось разом доконати спільними силами, але їх ціль політична. Що то значить ціль політична? От один свідомий чоловік дивиться, як у нас бідно жиють люде, яка в світі несправедливість, що один дуже працює і бідує, а другий і менче робить, а мимо того краще собі живе, — думає тай питає себе: А як би так тому лихові зарадити? Один чоловік нічо не вдіє, бо ніхто його не послухає, але якби так зібрати богато людей, які однаково живуть і одну кривду мають і одного бажають, то може би щось і вдалося зробити. І скаже цей чоловік про те другому, другий третому і т. д. аж збереться спорий гурт людей, вони нарадяться і оголосять всім: Ми засновуємо таку партію, прим. щоби боронити інтересів селян чи робітників. Виберемо підчас виборів своїх послів до сойму, а вони там упімнуться за нашу біду, прим. щоби були менші податки. Коли нас буде богато, то нас мусять послухати і ухвалять такий державний закон; тоді буде нам краще жити, бо настане в державі зміна, що принесе нам користь.

От і така зміна в державі — зміна на краще, є ціллю такої партії, і то політичною ціллю, бо вона змінить політику уряду чи держави супроти селян чи робітників. В таку партію записуються всі, хто так само думає і хто однаково терпить і стає членом партії. З грошей, які кождий член внесе до партійної каси, видається часопис, що бере в оборону той стан, який гуртується в партії. Тож тепер будемо знати, що партія то є злука людей, які хотять спільно домагатися в державі зміни для свого хісна, отже зміни в політиці. Та коли нам хтось скаже, вступіть до тої чи тої партії, ми запитаємо: А чого хоче та партія? Яка її ціль? А коли нам пояснять, що вона хоче того а того, а ми собі подумаємо, що з тим погоджуємося, бо хочемо того самого, то приступимо, а як ні, то скажемо: Я з тою партією не годжуся.

На другий раз скажемо кілька слів, які є головні партії в світі і в нас українців, та яка з них користь.

Ю.

Ю. Шкрумеляк.

ОСІННА ДУМКА.

Весна сконала. Плачуть чорні терня,
Як бідний раб, без сонця у тюрмі:
Добра давного нам ніхто не верне,
Як не здобудем ми його самі.
Студену землю жовтий лист цілує,
Та вже зима той лист не підійме:
Як впали ми, ніхто нас не вратує,
Як не підіймем ми самі себе.

Календар-Альманах „Жіночої Долі“

Дорогі читачки! Оце ми вже зладили й віддаємо вам в руки **Календар-Альманах „Жіночої Долі“.** В ньому старались ми дати Вам хоч в приближенні те, що під теперішню пору є для укр. жіноцтва потрібне, а саме: пригадки на цілий рік, чим і коли повинно жіноцтво займатися: в суспільстві, — як свідома громадянка; в хаті — як добра матір і хазяйка. Подали ми, хоч в коротеньких начерках, звістки про наші визначні жінки, почавши від славних героїнь минувшини до визначних одиниць сучасної доби („Наші визначні жінки“). На цих прикладах кожда свідома українка мусить учитися, як треба любити Рідний Край та як виконувати свої обовязки, щоб бути гідною донькою свого народу. В календарі знайдете коротку історію розвою жін. руху, нашої жін. преси та найважніших жін. товариств (статті — К. Малицької, М. Донцової, М. Омельченкової). З цих сторінок дізнаєтеся, які наші завдання і які надії на нас, жінок, покладає укр. суспільність.

Знайдете поради, як плекати й лікувати наше найбільше добро — немовлята, і як їх виховувати на добрих громадян України. Дівчата знайдуть породу, чим кермуватися в виборі подруга, щоб не занапастити своєї долі. В короткім начерку подали ми, як треба заховуватися, щоб ми мали право на назву цівілізованого народа. Хазяйки знайдуть вказівки, як мають уладити свою хату, щоби життя в ній було гарне, здорове, що й чому варити, щоб домашним подавати здорову, поживну страву, а не отрую — і багато інших практичних порад.

Для розваги й науки знайдете там цікаві й гарні оповідання й вірші. Одне малює нам героїчну постать жінки-повстанки, великої патріотки української з часів Хмельниччини („Попадя Пісочничка“); друге переносить нас на Велику Україну в недавну добу відродження й боротьби о власну державність і дає нам також зразок патріотки („Хуторянка“). В оповіданні з Швайцарської землі стає нам перед очима славний герой о волю швайцарського народа — Вільгельм Тель. І багато ще іншого цікавого знайдете в прозі і віршах.

І так сторінка за сторінкою старалися ми подати нашому жіноцтву принаймні найпотрібнійше для науки і розваги, так жіноцтву села, як і міста; так тут, як і за морем.

Правда, багато, багато ще хотілося вам сказати, багато цікавого й цінного матеріялу залишилося нам в теці, мимо того, що ми з намірених 10 аркушів друку перейшли на 13! Решту цінних статей будемо використовувати на сторінках „Ж. Д.,“ яка з новим роком стає **двотижневиком.**

Отже прийміть, наші милі читачки й прихильниці як тут, так і за морем, наш календар — замовляйте його для себе, поширюйте якнайбільше між своїми знакомими, бо тим поширюєте свідомість, охоту до праці.

При тій нагоді редакція „Ж. Д“ складає отсим щиру й сердечну подяку всім громадянам і громадянкам, які помогли нам в трудній праці біля злагодження такого альманаху жіночого — чи то через приміщення своїх цінних праць, чи через вишукання й визичення відповідних джерел, образків (клішів) тощо.

Зокрема приносимо тут щиру подяку редакції журналу „Нова Хата“, за її важну й цінну поміч як в нашій праці від самого початку нашого видавництва, так і при злагодженні цього альманаху.

Щире спасибі і глибока вдяка всім.

Редакція „Ж. Д.“

ЖІНОЧИЙ РУХ.

Ювилей С. Ф. Русової.

30 вересня 1926 р. в Празі Жіноча Національна Рада, Інститут громадознавства та Український Комітет у Празі святкували 50 річний ювилей громадської та літературно-педагогічної діяльности професора С. Ф. Русової. На святочні збори прибули представники наукових та громадських установ в Ч. С. Р., а також представниці Чеської Нац. Ради.

Пані віце-голова Н. Ради — З. В. Мірна відкрила Збори й відчитала реферат: „Нарис з життя та літ.-гром. і пед. діяльности С. Ф. Русової“, а відтак до слова прийшли представники комітета по урядженню свята ювилею — п. Н. Григоріїв та п. Др. М. Мандрика, які вітали Ювилятку іменем Комітета й Інституту та піднесли В. Ш. Ювилятці адреси.

Від Ж. Нац. Ради вітала С. Ф. п. О. Галаганова і також піднесла адресу.

Перше привітне слово від почесних гостей сказав ректор вільн. укр. університету в Празі Др. О. Колесса, який вітав Ювилятку від універ. в Празі та Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Від Чеської Нац. Ж. Р. прибули 3 представниці: п. Червенкова, п. Понівкова та п. Мошукова, яка й вітала п. Русову та зазначила, що Ч. Н. Р. давно знає і високо цінить громадську та педагогічну працю С. Ф. Русової.

Від Укр. С. Г. Академії в Подєбрадах вітав С. Ф. п. проф. Ф. Щербина, від Укр. Пед. Інст. вітав С. Ф. п. проф. Стешко, від українських педагогів п. Вировий і від видав. фонда п. Галаган.

П. Петро Макаренко вітав С. Ф. від укр. громади Кубанців. Від групи жінок-укр. в Подєбрадах п. Х. Кононенко і багато ще інших промовців вітали В. Ш. Ювилятку.

По закінченні промов секретарка Н. Ради п. Евгенія Лоська відчитала привітання, які надійшли до Н. Ж. Ради.

Першим було зачитано привітання від Укр. Акад. Наук у Київі. Це привітання зворушило Ювилятку до сліз. Потім ішли привітання від укр. громади в Парижі, Союза Укр. у Львові і багатьох інших установ і товариств з Чех, Галичини, Відня і др. Далі йшли привіти від редакцій часописів: „Жіночої Долі“ в Коломиї, „Нової Хати“ у Львові, „Світа Дитини“ у Львові. Від т-ва „Просвіти“ і від багатьох визначних укр. громадян.

Ювилейне свято пройшло під головуванням п. М. Шаповала, який сказав промову і зазначив високі заслуги Шан. Ювилятки, яко жінки-громадянки.

Свято закінчилося товариським чаєм і носило щирий та сердечний характер.

В закінчення свята Ш. Ювилятка поділилася зі святочними зборами своїми споминами про минуле, про те середовище рев. молоді, серед якої вона виховувалася й почала громадську та літ. працю. Дякувала всім гостям і тим, що прислали свої привітання, — за щире й добре відношення до неї. Свято почалося о 5 год. пополудні, а закінчилося о 11 год. вечера.

М. Дороцька.

Заложення жіночого кружка при кооперативі „Єдність“ в Рожнові.

З доручення редакції „Ж. Д.“ прийшлось мені поїхати на перші заг. збори жін. гуртка при кооп. „Єдність“ до села Рожнова.

Неділя 24./X. — день надсподівано гарний. При вїзді в село відкривається гарний вид на Карпати, що в далі синіють, то половіють золотими осінними листками. — Саме село розкинулось широко на рівнині поміж левадами та садками. Гарна стилева з пятьма банями церква вітає нас на вступі.

— В селі є чотири церкві, — пояснюють мені.

Вїздимо дальше в село, котре починає набирати характеру малого галицького місточка.

На середині села пишається гарний в гуцульськім стилю деревляний будинок „Народного Дому“, здвигнений головно заходом свідомих громадян Рожнова, при визначній піддержці братів з Америки. На нім гарна вивіска кооп. „Єдність,“ що міститься в „Нар. Домі.“

Довідуюсь, що завдяки голові цеї кооперативи п. Ропара та книговодчика п. Ханюка, та головно за їх заходом, засновується і сьогоднішний жіночий гурток, бо вони постановили собі розбудити та згуртувати сільське жіноцтво, розуміючи вагу жіночої орґанізації, та що спільними силами праця піде краще та скорше.

О 2-гій год. по пол. заповняється велика саля „Народного Дому“ жіноцтвом. Молодиці, дівчата, старші господині, а навіть декілька вже зовсім сивих бабусь, котрі прийшли послухати, що то будуть жінки радити... За їх памяти такого не було...

Заг. Збори від управи кооп. отвирає п. Ханюк, котрий пояснює ціль сходин. По виборі на предсідательку зборів пані Палятинської довголітної і тихої робітниці, — присутні слухають з великим заінтересованням мого реферату про вагу жіночої орґанізації, самі притакують, що лише спільними силами можна чогось доконати. Опісля забирає голос п. Ропар, котрий завзиває жіноцтво до праці, та щиро накликує до читання і передплати „Жіночої Долі...“ „Жіноча Доля“ повинна знаходитися в кождій українській хаті.

Потім слідує вибір виділу. Головою гуртка вибрано Стефуранчин Марію, заступницею Щербань Варвару, секретаркою Матейчук Марію, касієркою Захарук Марію, виділові Олена Радиш і Анна Сорохан.

На дворі вечеріє та щира гутірка тягнеться ще до пізного вечера. Жіночки незвичайно заінтересувались ріжними курсами, а найголовнійше куховарським, котрий постановили собі якнайскорше відкрити. — Настрій незвичайно гарний, — веселий, бадьорий.

Жаль тільки, що з прочої сільської інтеліґенції (священник, учителі) нікого не було. Все ж таки спільними силами праця пішла би інтензивніще. А троха більше заінтересування не пошкодить, а принесе користь.

В кінці треба розходитись, щиро пращаюсь з жіночками, котрі дякують за приїзд та просять ще приїхати та розповісти їм дещо цікавого.

Другого дня пращаючи щиро п-ню Палятинську, в домі котрої знайшла я милу гостину, лишала я Рожнів. На дворі позимніло. Карпати насупились та немов від зимна окутались хмарами. Зима заповідає свій прихід. Їдемо скоро, щоби не втратити поїзд, а навздогін за нами надлітають зза гір білі листочки першого снігу...

З жіночого руху Зборівщини.

Як під кождим оглядом, так і під оглядом жіночого руху Зборівщина ще завсіди стоїть позаду. В минулому році прибула я сюди, щоби в жіночій орґанізації працювати для власного повіту, з котрого мусіла виступити з приходом Польщі.

Найперший жіночий кружок вдалось мені отворити в Гадові. Та вскорі показалося, що тамошне населення, котре дуже гарно трималося за українських часів, а завдяки невсипущій праці Іванка Ґабрусевича ще і за часів Польщі проявляло живіщу діяльність, улягло цілковитій байдужности, коли втратило на місці послідну українську силу.

Майже рівночасно повстає жіночий кружок в Поморянах. До кружка вписалося 18 членичь, а головою вибрано О. Богачевську. З рамени кружка С. У. далося кілька історичних викладів з княжої доби, з його ініціятиви переведено збірку на укр. інвалідів, та по виїзді голови товариства, кружок не проявляв жадної діяльности, бо і заступниця голови з приводу родинного горя не могла тим заниматись — тим більше, що панове академики поставились до кружка ворожо. При кінці серпня ц. р. переведено Загальні Збори, де п. Богачевську вибрано поновно головою, котра заповіла курс крою і шиття, що має відбутися під проводом п. Зубрицької, завзиваючи образоване жіноцтво до праці над безпросвітними масами у рідному місті.

З тяжкими трудами вдалося мені заснувати філію товариства „Союза Українок“ в Зборові, де головою товариства вибрано п. Куликову, головою секції орґанізаційної О. Богачевську. Тов. „Союз Українок“ дало в 2 неділи по заснуванню концерт в честь Т. Шевченка — під батутою п. Охримовича, а осінню м. р. заходом цього товариства повстає жіноча кооперація на уділах п. з. „Жіноча Спілка“. Щоб започаткувати роботу, голова секції сповняла через два місяці обовязки управительки, орґанізуючи дівчата в жіночій робітни, а в неділі і свята їздила по селах, працюючи по читальнях, і в Зборові, гуртуючи все свідоміще міщанство. В самім Зборові урядила 4 виклади літературні, переплітані співами і розмовою і 2 виклади з обсягу куховарства.

Тепер обовязки управительки в Жіночій Спілці сповняє п. Стефанівська, котра своєю солідністю зєднала для Спілки багато клієнтелі, а в робітни працює 18 дівчат, котрим одначе крою ще не уділювано.

Секція орґанізаційна урядила по селах слідуючі виклади: два виклади літературні в Вочківцях і оден реферат орґанізаційний при закладанню кооперації „Братня Поміч“. Реферат освітний і літературний в Озірній, де на днях вислано статути до Воєвідства.

— — **Найліпші в нашім краю** — —
є вироби з фабрики цукорків
„Фортуна Нова“
на складі в усіх Торговлях і кооперативах.

Гарно заповідається розвій повстаючого кружка в Млинівцях завдяки невсипущій праці зі сторони п. Побісової, котра гуртує жіноцтво, не зважаючи на жадні перешкоди і насмішки зі сторони людей, неприхильних до жіночої організації. В протягу 3 неділь п. Побісова згуртувала 40 членицъ, а в найблизшому часі мають відбутися Загальні Збори, цеб то по затвердженню статута.

Независимо від товариства працюють панна Маруся Тимкевичівна в організуванню пластунок, котрі виступали вже з гімнастичними вправами, з факлями, хоругвцями і ручниками в салі У. П. Т. в Зборові і п. Гануся Танчаківська в Озірній. П. Танчаківська, утворивши мішаний пласт, котрий під кождим оглядом провадить ідейно, навчаючи хлопців чемности товариської, зорганізувала в нім близько 50 членів — переважно дітей. Заходами цього пласту уряджено в Озірній великі вечірниці, що дали 90 золотих чистого доходу на академічний дім. О. Б.

Жіноча спілка промислова „Труд“.

Кооп. з обм. порукою у Львові, Ринок 39. (власний дім).

Найстарша ця жіноча установа господарська зістала основана еще в березні 1900 р. До її першої управи належали: Кокорудзова Іванна, бл. п. Нагірний Василь і Ничай Аполлон. Першою й довголітною предсідателькою Управляючої, а потім Надзірної Ради, була до недавна Шухевичева Герміна. Дальшими ініціяторами основання „Труда“ були Грушевська Марія, Білецька Марія, о. Олександер Стефанович і и. Зараз же головою Надз. Ради „Труда“ є Макарушкова Евгенія, а управа його спочиває в руках Марії Паславської і Амброза Березовського.

Кооп. „Труд“ посідає поважну реальність, закуплену в 1902 р. в Ринку, під ч. 39. і цій обставині завдячує вона, що перетревала щасливо війну та мала змогу дальше вести свій круг ділання.

Ціллю кооперативи є головно витвір, його вичування та торговля предметами, що входять в круг жіночої праці. Вона розпадається на чотири головні відділи, а саме на 1) робітню суконь, 2) робітню білля, 3) відділ шкільний і 4) торговельний (склеп).

Науку шиття й крою суконь і білля побирає тут безперервно поверх пів сотки дівчат. Вона треває 3 роки, по чім ученици визволюються через кравецьку корпорацію на челядниці. Платне заняття одержує тут кільканацять осіб.

Це все вказує на велику хосенність цеї установи і побажатиб лише, щоб наша суспільність її піддержувала, вступала в її члени (10 зл. уділ, 2 зл впис) і взагалі нею інтересувалася.

І Блажкевичева.

Поклін У. С. С.

„Ой, одні пішли — сльози на очах —
йшли боронити державу.
А другі пішли — пісня на устах, —
щоб добувати: Славу.
Линули сі другі, як тії орли,
боротись за „бути не бути“,
щоб кращої долі,
щоби сонця Волі
Своїй Україні добути.
Сі другі борці — се наші Стрільці,
наші УСуСуСи — Соколи!
Дітьми виходили, матерей пращали,
а подиву гідно у поли вмирали!...
„Ані труни, ані ями,
ані батька, ані мами!“...

Лиш товариші висипали високу могилу. І її поставили на сторожі стрілецької слави.

Прибитий воєнним лихоліттям нарід немов призабув могилу. Довгі літа стояла вона самітна. Лиш пташки прилітали, лиш буйні вітри вісти приносили.

Аж весною 1926 р. залунав клич:

„До Семиківців!“

„Спіши, народе, поклін віддати призабутій могилі молоденьких героїв — У. С. С.!!!“ — зашуміли червневі вітри подільські.

І згадалося недавне минуле...

Забилося серце любовю до Поляглих, і запрагло піти до них, до Їх дорогої могили; послухати підземного голосу Борців, скріпити сили світлим Їх приміром.

Поміж поля, вагітні хлібом, через лани скошеної конюшини, стежками, межами, мерехтять святочні народні строї, мають синьожовті прапорці та ленти вінків.

Нарід пливе з усіх усюдів.

Дрібними потічками зливається зі стежок у велике море голів, яке заняло лан під Семиківською могилою.

На могилі полева Служба Божа.

При престолі сивобородий о. декан Сандецький з Вишнівчика з діяконами. Співає хор з Купчинців, Соснова і Золотої Слободи.

Численні процесії і делегації з вінцями у стіп могили.

Луговики тримають почесну сторожу при престолі.

Проповідь припала о. Яремакови з Іцькова Золотими словами змалював він почування, з якими зібраний нарід спішив до могили, дотепер призабутої попри воєнні злидні. Тисячі учасників величавого свята зійшлися віддати поклін У. С. С., за те, що вони серед найтяжчих воєнних обставин сповняли народний обовязок. Станули Стрільці до боротьби з царатом тому, що він неволив Україну, не дозволяв їй вживати української мови навіть в школі і церкві, голосячи світу „Нет України“.

І сей поклін народнім Героям, се запорука нашого кращого майбутнього, бо будучність належить лиш до того народу, що вміє вшанувати память своїх Борців, які своє життя віддали за кращу долю Батьківщини.

І 10.000-на маса паде на коліна і „Вічную память“ співає Борцям. Слідують промови й привіти, а накінець від українських матерей промовляє Іванна Блажкевич з Денисова, і їх іменем кладе на могилі У. С. С. присягу, що українські діти зростати муть в любові до України, виховувані своїми мамами на гідних наслідників Поляглих.

Залунав Народний Гимн і делегації вкривають могилу вінками, яких краса і написи віддають почування мас, вдячних українським героям і вірних Їх святим ідеалам. 10 000 людей, зібраних при могилі, в сей мент почували себе, як ніколи, частинкою великої сорокміліонової української родини.

Враз забились тисячі сердець, прослезились очі. Особливо заходили сльозами очі матерей, яким

їх сини переказали з війни:

„Візьми, мамо, піску жменю,
посій його на каменю:
Як той пісок колись зійде,
тоді твій син домів прийде“.

Але се не були сльози розпуки, ані жалю, але сльози гордости і втіхи. Мами тих Стрільців, що лягли за Україну, гордо гляділи, як тисячі народу зійшлися вшанувати память їх синів-героїв.

Вони побачили наглядно, що память про посвяту їх дітей зуміє, як ніщо, в час неволі обєднувати дітей України до спільного труду, для добра рідного краю.

І з материнською любовю повторювали вони за бесідником слова поета Лепкого:

Спіть, хлопці! Спіть!
Про долю-волю тихо сніть!
Про долю-волю Вітчини..,
Чи ж можуть бути кращі сни?

Ірина Шміґельська Климкевичева.

Слідами козацького загону ім. Ґонти.

(З моїх споминів).

Одного зимного, осінного ранка замаяли на львівському ратуші синьо-жовті прапори і по всій галицькій землі понеслася визвольна пісньь поневоленого досі народу.

З серцем повним зворушення, захоплена вагою хвилі та величю історичної події зголосилась я з братчиком своїм Польом, студентом фільософії, на службу Україні.

Від тої хвилі події валились на нас ураґаном. З огненних кривавих пріб вийшли ми загартовані з більшим досвідом і дальше непереможені, та нема уже між нами всіх тих, котрі на перший поклик Вітчини станули в рядах.

Нема і тебе між нами, братчику мій коханий... С.м літ минає, як бачились ми в останнє в Бережанах, звідки відходив ти у Стрий. Поцілувались ми на пращання і скорим кроком відійшов ти в своїм сивім, військовім плащі, з наплечником у руках. З дороги оглянувся, усміхнувся ще раз до мене, махнув рукою і зник з очей, розплившись в синяві зимового ранка. До сього часу не дав ти ніякої вістки про себе; не прикликали тебе ні туга наша, ні мамині тихі сльози. Сповнив свій обовязок супроти Вітчини і пропав, як богато других без вісти.

По відході Поля зголосилась я до Козацького загону ім. Ґонти, котрий стояв тоді в Бережанах. Командантом загону був придніпрянець, отаман Долуд. На першу вістку про заняття Львова уформував він в Київі частину і приїхав у Львів на допомогу. В козацькому загоні пізнала я богато славних старшин і стрільців, як придніпрянців, так і галичан. Зі старших тямлю бл. п. Карася, Маненка, Ониська Долуда, Стеткевича, Коника, Сцібайла, Ворону, Апостола, Каравана, Бориса, Марка; відтак прибули ще бл. п. Глібчук, Степан Шах, Матюк, Мельник, Літинський, бл. п. Приймак, Залітач, Верницький, Терешкун, Боголіпів, Яськів, бл. п. Воробій, Филоменко, Ясенко і инші, котрих прізвищ не годна уже пригадати. Між підстаршинами і козаками визначились Пойда, Пристиш, Ільків, Закала, бл. п. Свистун, бл. п. Корчинський, санітет Ратковський, малий Юрко Цюрак, ще менший 12-літний санітет Коваль і инші.

В Дунаїві переорґанізувався загін, доповнився галичанами і звідси вирушив в числі 1000 люда на Львів. В склад його входили 4 сотні піхоти, відділи кавалєрії, артилєрії, розвідки і санітарний. З часом змінялись команданти загону, змінялись старшини і стрільці; одні приходили, другі відходили. Командантів в загоні було за весь час його істнування трох: від падолиста 1918 р. до перших днів січня 1919 р. командантом загону був отаман Долуд, в січні обняв команду сотник Климкевич і вів загін протягом 9 місяців в Галичині і на Україні, третим і послідним командантом був бл. п. пор. Глібчук. Загін був пробоєвою частиною І. Корпуса і стало не належав до жадної бриґади. Після потреби входив в склад X, VI або IX бриґади. Кидано ним на ріжні фронти в Галичині та на Вел. Україні. Гей! Хто не тямить ці походи в тихі, літні ночі або в острі зимові ранки, коли то не чулося ні холоду, ні голоду. Хлопці співали весело, старшини гарцювали на конях, в такт до співу котилися по дорозі гармати і обозні вози. Надія вела нас вперід!

Не забудуться ніколи наступи на Бруховичі, Лису гору, бої під Куликовом та Жовквою, Каменобрід, Добростани, позиції край ліса в Ярині, Лелехівка, Ставки, Янів, Будинин, Осердів, Цеблів, позиції здовж Буга і сокільські мости, Вигнанка, Чортків, бій під Іванівкою, Бзовицею, Тернопіль, Острів, Ходачків і т. д. У всіх тих та богато інших місцевостях давав загін докази хоробрости, сприту і самопосвяти. На Вел. Україні брав загін Винницю, Калинівку, Юрів, був під Київом, в Андріївці на північ від Київа та в ріжних інших місцевостях, все карний, слухняний, готовий.

Кістками тихих героїв будувалася держава, тож і не всі члени загону вернули домів, та память про них житиме в серцях наших вічно.

Підчас боїв під Куликовом потерпів загін великі страти. Саме в той час відійшов з загону от. Долуд, а на його місце прийшов новий командант, сотник Климкевич, котрий злучив козацький загін зі своїм станиславівським курінем в одну велику, непоборну частину. Було се в першій половині січня 1919 р.

II.

В половині січня цього самого року, кілька днів перед Богоявленням, відійшла друга сотня загону під проводом Стеткевича у Добрусин за Жовквою, на допомогу частинам ґрупи Шашкевича. Цілу днину лежала друга сотня на добрусинських полях, у снігу та стримувала напір ворогів, котрі одержавши визначну поміч цілими кольонами наступали на Жовкву. В Куликові лишився штаб і три сотні резерви. Оставивши першу поміч в Кукові під опікою Марійки Махницької і одного старшого десятника, випробованого санітета ще австрійської школи, вибралась я з кількома санітетами в дорогу до другої сотні. Тимчасом напір ворога був так сильний, що лінія пересунулась дуже близько Жовкви і в загроженому місті стали готовитись до відвороту. На дорозі стояли запряжені і спаковані вози, скрізь метушня, крик і гамір. За містом стрінули ми кільканайцять ранених з чужих нам частин; санітети мали наказ відставляти ранених у Куликів. В якімсь жидівськім підсінню заложено провізоричну першу поміч. В кутику стояла середновічна камінна піч і скоро запалав в ній огонь.

На носилках лежали ранені; ми перевязували їх переважно паперовими бандажами і на возах відставляли у Куликів.

По каміннім підсінню, освітленім червонавим блеском огня, мов дух, снувався о. Василіянин, нахиляючись над кождою носилкою. Потішав і сповідав живих, а тим, котрим уже тінь смерти лягла на обличча, уділяв абсолюції. Я позаписувала прізвища ранених і побачила, що більшість їх була з околиць Станиславова. З вулиці доходив шум та гамір. Нараз задзвеніли об каміння кінські підкови і розлягся гуркіт тяжких коліс. Довідавшись, що артилерія виїзджає з Жовкви, стали ранені непокоїтись і просити відставити їх чимскорше взад. На вози від машинових крісів і муніції вложено ранених, прикрито соломою, щоби не замерзли, а на послідні сани положено молодого хлопчину, раненого в груди кулею dum-dum. Свіже, зимове повітря вернуло хлопчині притомність і він став скаржитись, що йому зимно. Один з санітетів, котрий був рівночасно побратимом раненого і походив з того самого села, видобув звідкись перину та прикрив нею товариша. Не богато однак вона помогла. Хлопець стратив много крови, трясся плакав і благав внести його бодай на хвилю до першої ліпшої хати. Показалася нарешті якась хата при дорозі. В хаті блимало світло, та коли ми застукали, погасло. На наш поклик відчиняє жінка двері і ми війшли до хати. На одинокому тапчані сиділа перестрашена жінка-вдовиця, а на печі спала старенька бабуся з маленьким хлопчиком.

Ми положили раненого на перину і так лежав він, примкнувши очі, тихий і спокійний, а на личку жовтий, мов ті свічки воскові. Надійшов хорунжий Верницький і подав мені свою власну перевязку. Санітети піддержували раненого, а я накладала поверх паперової японську перевязку, та нараз скотилась голова хлопчини на моє рамя, ще один легонький віддих і молоденький герой перенісся на той світ. Жінка вдовиця виняла зі скрині чисту льняну сорочку і веліла перебрати померщого „щоби людська дитина не йшла в крівавій на суд Божий“. А вірний друг небіщика, побратим із того самого села заплакав та промовив: „От будуть то будуть неня за Андрійом банувати“.

III.

Годину пізніще йшли ми знова на Жовкву, куди кинено осталі три сотні, стоячі дотепер в Куликові в резерві. Ніч була морозна і дуже видна. На темному небі іскрилися зорі, в промінях місяця виблискувалася дорога і сніг скрипів під ногами.

О 1-ій годині в ночі прийшли ми до міста, рано заняли Добрусин і тут минув нам цілий день на стрічах з ворожими стежами. Місцеві хлопці та дівчата помагали при копанню окопів. Другого дня вранці вибрались ми дальше, щоби заняти село Пили. З початку йшли ми всі гостинцем, а під самим селом розділились на три части. Одна сотня пішла в ліс направо, друга в ліс наліво, а трета остала на гостинци. Я пішла з першою сотнею, котра була під командою Ониська Долуда, направо в ліс. Якийсь час ступали ми лісом бродячи в снігу по коліна, відтак скрутили стежкою наліво і прийшли на широку лісову полянку край ліса. Хлопці поховались за дерева і споглядали на Пили, котрі видно було мов на долони. На високому горбі стояла церковця; баня, хрести і віконця мінилися в золотому світлі сонця. В тіни церковних мурів заховали вороги машиновий кріс, і сіючи градом куль, боронили доступ у село. Скоро зачався наступ. Затарахкотіли машинові кріси і засвистали у воздусі гранати. Командант батерії Карась підїхав зі своїми канонами на гостинець і посилав кулі прямо на горб, де стояв ворожий машиновий кріс. Нарікав при тім дуже, що має самі 7 і пів центиметрові і що не всі тріскають.

Між лісом і Пилами простягалось широке оболоння. Посередині оболоння стояла стара шопа. В тій шопі заховалась була ворожа стежа, котра вчасним ранком вийшла в напрямі у Добрусин. Тимчасом надійшов козацький загін і стежа не маючи спромоги утечи сховалась у шопу, задумуючи допервa під крилами ночі дібратись до своїх.

Славний козак Закала рішився доставити цю стежу до загону. Дібрав собі двох відважних молодців і повзаючи по землі, дібралися всі три до шопи, звідки по короткій хвилі вивели двох обезоружених легіоністів. З поворотом вели їх чистим полем, бо знали, що ворог тепер стріляти не буде. Прийшовши до ліса, нагодували перестрашених полонених чорною кавою та хлібом і засягнувши язика відставили у Жовкву. Ніч застала нас ще в лісі, але уже слідуючого дня рано взяли сотні загальним наступом Пили. Ворог утік, полишаючи коло церкви машиновий кріс і своїх ранених, котрих по уділенню першої помочи відставлено у Жовкву. Було се 18. січня в Навечеріє Богоявленя. Радість місцевого населення була велика; всі щиро витали українське військо, просили на вечерю і гостили, чим мали. Хлопці були дуже вдоволені з побуту в Пилах, весело бавились і до пізної ночі щедрували.

Я з Марійкою Махницькою закватирувалась в убогій, стріхою критій, хатині. В тій хатині самітно жила якась старша жінка, котра перед літами стратила мужа і діти. Жінка побачивши, що має гостей, стала поратись по хаті і лагодитись до вечері. Коли засвітила перша зірка, сіли за стіл та не самі, бо гостинна українська жінка запросила на вечерю всіх старшин загону і коменданта, котрий вечером приїхав з Куликова, щоби висказати сотням своє признання і передати похвалу від корпусного коменданта. І так смачно заїдали ми борщ з грибами, пироги, голубці, сушениці і кутю, а по вечері щедрували. Газдиня не сідала з нами до стола, хотяй ми її дуже просили. Щаслива і горда тим, що принимає в своїй хаті українське військо, бігала від печі до стола, приговорювала і припрошувала.

Другого дня ще й сонце не стало, вибрався загін в поворотну дорогу у Куликів на короткий але добре заслужений відпочинок. На наше місце прийшли інші частини.

Дорога була важка, бо весь час дув острий вітер і бив снігом просто в очі.

Сотні йшли чвірками, відпочиваючи всього один раз за Жовквою, де дістали ми святочний обід, клюски з маком і чорну каву.

Цілу дорогу хлопці співали. Що одна сотня скінчила:

„Там на ріці на бистронці...“

друга починала:

„Пішов Грицуньо гречку косити,
Бреніла коса, коло покоса бреніла...“

Темно стало зовсім і світла блимали уже по хатах, як прийшли ми у Куликів.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

Абрагам Лінкан.

(Abraham Lincoln)

Дорогі читачки! в цім, листопадовім, числі „Ж. Д.“, коли мимовільно приходить на згадку наш листопад 1918 р. тоб-то короткий, але ясний час нашої власної державности на західно-українських землях, — я хочу розповісти вам про великого патріота американського Абрагама Лінкана, який з найнизших верств суспільства дійшов до найвищої гідности президента держави, завдяки своїй безмежній любови до батьківщини, правди і свободи.

Абрагам Лінкан був завзятий ворог невільництва і це саме він був душею і провідником боротьби з рабовласниками, яка закінчилася знесенням невільництва.

По Вашінґтоні — Лінкана найбільше поважає нарід американський. В старім краю люде чванять ся своїми шляхоцькими титулами, своїм становиськом, ранґою і т. д. Америка чваниться своїми „селф мейд мен“-ами, тоб-то людьми, які з найнизшої нераз верстви видвигаються власними силами понад голови нераз цілої людськости. До таких людей належав і Абрагам Лінкан.

Життя Лінкана.

Лінкан родився 12-го лютого 1809 р. в Гардінг повіті в стейті Кентукі. Родичі його були вельми бідні фармері. Мешкали в брусовій садибі серед лісів. Там вони викорчували собі пару акрів ґрунтового лісу і з того жили, відганяючись безупинно від диких звірів і Індіян. Мати А. Лінкана була письменна, батько ні. Мати навчила молодого „Абе“, так звано Лінкана по імени, читати й писати. Яко хлопчина, він показував велику охоту до науки. Єдиною книжкою, яка була в домі, була це біблія. Ця біблія служила молодому хлопцеві за буквар і книжку премудрости. З читанням єще якось ішло, але наука писання вивязала для Лінкана непоборимі трудности. В хаті не було ні кусника чистого паперу, ані олівця, а вечером не було і світла. Але молодий хлопчина радив собі, як міг. Розпалював в лісі ватру, брав вистругану дошку і на тій дошці писав кусником деревляного вугля. Як записував дошку, згребльовував записане і наново писав. В цей спосіб він навчився писати. Так зійшло життя до 12-го року. Коли Лінкан підріс і майже вивчив цілу біблію на память, він ходив до сусідів і жичив книжки. Найблизші сусіди мешкали кільканайцять або й кількадесять миль англійських (чотири і чверть англійських миль іде на одну галицьку милю).

Як Лінкан підріс, родичі його переселились до держави Ілліной. Зразу Лінкан помагав родичам на фармі, опісля опустив родинну хату і пішов у світ. Спершу став він матрозом на ріці Місісіпі. Потім працював в маленькім крамику; відтак став почтмайстром в малій осаді Ню-Салєм, Ілліной. Тут в містечку ночами забирався Лінкан на добре до науки. В 27 році свого життя добився він без шкіл стану адвокатського. Життя Лінкана було безперервною боротьбою із умовою темнотою, із голодом і холодом. Бесіди Лінкана відзначались надмірною льоґікою, звязністю і короткістю. Ці прикмети своїх бесід Лінкан завдячує головно двом обставинам. Перше тому, що він научився з біблії звязло говорити, а друге тому, що старався о це сам. Як він що читав і як яке речення не зрозумів або бачив, що за розтягло написане, — він старався висказати те речення ясно і коротко. В цей спосіб він став надзвичайно добрим бесідником.

Перша бесіда Лінкана.

Першу свою політичну бесіду Лінкан виголосив, як мав 23 роки. Вона звучала: „Панове і співтовариші! думаю, що ви всі знаєте мене? Я є скромненький собі Абрагам Лінкан. Мої приятелі примусили мене стати кандидатом до Леґіслятури (сойму). Моя політична плятформа коротка. Я стою за внутрішною направою (зла), заразом за високою протекційною тарифою. Це моя ціла політична плятформа. Як виберете мене, буду вдячний; як ні, — також подякую“.

Оборона фармера.

Раз боронив Лінкан в суді фармера, який мав присвоїти собі часть панського ґрунту. В часі розправи Лінкан не промовив ні одного словечка. Всі були певні, що його клієнт справу програє. Коли процес скінчився і другі адвокати покінчили свої промови, Лінкан встав і промовив ось тими словами: „В сім краю ми не почитаємо королів. Цей звичай відкинули майже сто літ тому взад. Але ми узнаєм инше право: доктрину (науку, теорію) Монрого. Коли европейські королі хотіли загорнути для себе нашу землю в цій части світа, ми застосували до них доктрину Монрого і вони змінили свої заміри. Чому не маємо ми застосувати ту саму доктрину до королів американських? Цей королик старається відняти у цього чоловіка кусень землі, до якої він не має права. Ви, судії, заступаєте місце народу Злучених Держав. Чому би вам не застосувати цього самого права і до цього американського королика?“ Лінкан виграв справу.

Оборона убійника.

Іншим разом боронив Лінкан чоловіка, якого обвинувачено в убивстві й рабунку на гладкій дорозі. Лінкан і цим разом не перебивав справи. Свідки очевидці свідчили, що при місяці бачили на власні очі, як в ночі цей чоловік забив і обрабував Джона Б. Лінкан мовчав. Як справу скінчено, поспитав він свідків о докладний час і годину. Опісля звернувся Лінкан до судії і зажадав календаря. Показалось з календаря, що в ту ніч місяць зовсім не світив. Справа виграна.

Промова в Купергалл.

В р. 1860 Лінкан мав одну з найкращих своїх промов проти невільництва в Купергали в Ню-Йорку. Очевидець ось так описує цю подію. „Був він високий, високий, мов суха тичка; так кінчастий і незґрабний, що аж милосердя брало дивитись на нього. Убрання його помяте без крою. Голова виглядала, як стріха, й сиділа на довгій шиї, мов у страхопуда. А коли підніс до гори руки, виглядали, мов крила у вітряка. Почав бесіду спочатку го-

Вш. Передплатниць з Америки й Канади ласкаво просимо гроші пересилати лише чекамй, а не в листах.

лосом безсилим і таким архаїчним (стародавним) язиком, що я подумав собі: „Бідна людина, — нехай вертає назад в дикій захід, там йому місце, а ніколи в Ню-Йорку“. Але коли він перейшов до властивого тематy: почав аргументувати, голос його набрав краси і музики, рухи ґрації, лице його розпроменілось. Лінкан став зовсім іншим чоловіком. Коли кінчив свою бесіду, ми всі мали на думці склонити наші коліна і молитися до нього, як до Бога. Прикінці стало в салі так тихо, що можбуло чути шепіт ґазових пальників. По скінченню промови знялась така буря оплесків, що здавалось потріскають мури. Я признав, що він є найбільшим чоловіком від часу св. Павла“.

Безсмертна промова Лінкана на полі битви під Ґеттесбурґом.

Чотири по двацять літ і сім тому взад наші батьки сотворили на цій земли нову націю, почату зі свободи під кличем усі люде родяться рівними. Тепер ми ведемо домову війну. Досвідчаєм, що ця нація, чи яка інша в цей спосіб почата, з таким призначінням, як наша, є в силі істнувати.

Ми стоїмо на просторім страшнім побоєвищу. Ми зійшлись тут, щоби посвятити частину цього великого поля на вічний супочинок тим, котрі на цім місці зложили в жертві своє життя, щоби наша нація жила.

Це з нашої сторони є взнесле і гідне похвали. Але застановившись близше, ми не годні зробити цього поля святим. Герої так живі, як і погибші, котрі проляли на цім місці свою кров і зложили в жертві своє життя, уже його посвятили, і ми до цього не в силі нічого ані додати, ані уймити.

Історія мало зверне уваги, а ще менше затямить це, що ми на цім місці скажемо, але вона на віки не забуде того, що вони зробили.

Нам, живим, радше годилось би зобовязатись на цім місці, що ми докінчимо святе діло, за яке вони положили свої буйні голови й довели його так далеко. Це радше ми повинні заприсягнути тут на цім місці, що не опустимо наших рук так довго, поки не доведемо ними почате діло до успішного кінця. Та зачерпнути з їх геройської смерти сили до посвяти, до боротьби за діло, за яке вони зложили усе, що їм було наймилійше.

Заприсягнім тут, що вони не даром умерли на цім місці, що ця нація під покровом Всевишнього знайде нове життя в свободі цілого народу. Та що правління від народу, через народ, для народу не умре, не поляже.

Савеля Стечишин.

Дещо з діяльности Жіночого Товариства ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні.

20-го вересня 1923 р. українське жіноцтво в Саскатуні зорґанізовалося в товариство в ціли самообразування, підтримування життя при українськім Народнім Домі та помагання українським інституціям і православній церкві в Саскатуні.

Від початку заснования в товариство вписалося около сорок членкинь, котрі через цілий час його істнування брали досить активну участь.

Щоби здійснити висше згадані ціли, товариство старалося доконати се двома способами: 1) дебатами, дискусіями, відчитами і 2) концертами, представленнями, пікніками, забавами тощо.

Дебати та відчити чимало помогли. Дебати на теми: „Жінка повинна брати активну участь в політичнім життю“ та „Доля України залежить від її жіноцтва“ переконали богатьох членкинь про конечність образування і сим дали їм новий напрям. Відчит про „Самообразування“, даний одною зі студенток, піддав кілька практичних способів до осягнення образування жінкам господиням, котрим вік та становище не позваляють ходити до школи.

Товариство робило свої сходини неділями, маючи кождого разу концертову програму враз звідчитом чи дебатою. Се дало змогу членкиням виправитися в співі, бесіді і п. завдяки чому наші концерти, забави та представлення так прекрасно виходили. По отворенню зборів головою, в нас вибирається нову предсідательку для переведення тих зборів. Сей спосіб повинні і другі жіночі товариства присвоїти собі. Через такий звичай, членкині мають нагоду виробляти в собі сміливість. В наших жінок особливо є се важне, бо через брак сміливости жінки не висказують своїх думок, а з того опісля виринає непорозуміння і незадоволення.

Кождої осени членкині святкують річницю заснования свого товариства концертом. Минулий концерт дійсно зачарував присутних. Важною точкою на програмі був реферат на тему „Жіноча орґанізація“.

Референтка ясно оповіла про жіночі орґанізації на Україні від козаччини до тепер, а дальше доказала, що від самих початків українки не підлягали чужим асиміляційним впливам, а противно ще мущин притримували, котрі мали більшу склонність принимати чуже. В часах, коли в світі все жіноцтво було в неволі, українські жінки мали повну свободу. Всі Інтернаціональні Жіночі Союзи згадують українок, як перших, котрі не були позбавлені свободи. Коли на Україні зорґанізувався перший парлямент — Центральна Рада — українські жінки мали чотири репрезентантки. Одна з них, Зинаїда Мирна, була скарбником українських національних фондів. Українські Жіночі Союзи поза границями України взяли собі за завдання ширити пропаґанду про Україну, між іншими націями. Товариство під назвою „Ліґа Миру і Свободи“ мала за клич повисше згадану ціль. Друге товариство „Допомогова Секція“ займалася фондами, щоби помогти голодуючим на Україні. Українські канадійські жіночі товариства повинні злучитися з старокраєвими, щоби, міняючись думками, могли краще працювати для свого українського народу.

Реферат був дуже гарний і вартісний, бо піддав нашим членкиням богато заохоти до дальшої праці. Поза сей реферат, було і ще кілька цінних промов, над якими не буду розводитися.

Щоби здійснити те, до чого Товариство стремить, була зорґанізована вечірна школа для членкинь, котрі не мали ще нагоди навчитися своєї мови, як слід. Думка знаменита, і якби було повелося, як задумано, наше завдання було б бодай в части сповнене; одначе користи з тої школи не було, бо дуже мало членкинь учащало на лекції.

Українці дуже багаті в звичаях та традиціях і так довго, як сі традиції та звичаї істнують, українці, як нація, жиють. Тут в Канаді ми є під чужим впливом, отже є склонніщі до принимання чужих звичаїв. Товариство взяло собі за завдання затримати наші звичаї при нас. Послідовно членкині святкували нашим звичаєм Андрея, Николая і Святий Вечір і Новий Рік, включаючи Діда з Маланкою

Коли мав відбутися Межинародний Зїзд Жіночої Ради у Вашінґтоні 1925 р. наше товариство на заклик пані С. Русової, взяло на себе провід в збиранню фондів на українську делеґатку на сей конґрес. Товариство, розуміючи політичне і культурне значіння тієї справи, офірувало досить поважну суму грошей з своєї власної каси на делеґатку.

Товариство устроює, що року кілька представлень забав, фестин тощо, на поміч визначнійшим українським інституціям, як Український Православний Собор в Вінніпеґу, український Інститут ім. П. Могили в Саскатуні і Рідна Школа в Саскатуні і в Старім Краю. На послідних зборах членкині вирішили дати 25 (двайцять пять долярів) на фонд Оборони Петлюри.

Лист до редакції.

Хв. Редакціє!

За одержані ч. ч. журналу „Жіноча Доля“, з цього року від 1—8 видання, дуже щире спасибі. Якщо мігби я мати всі видання з 1925 року також, то прошу мені при найближчій нагоді доставити, за що й я буду „Ж. Д.“ дуже вдячний.

До цього разу вспів я заохотити до передплати 17 осіб — і сподіюся, що чим далі, більш буде помочі з боку енергійних передплатниць „Жіночої Долі“. Хай гостює „Ж. Д.“ в кожній українській хатині, родині. Хай ясніє в наших хатах від „Ж. Д.“, як ясніє світ наш від ясного сонця.

— — — — — — — — — — — —

Як всюди, так і в нас в Торонто ми, українці, ріжнимося в політичних та релігійних віруваннях на кілька окремих гуртків і в кожному з окрема гуртку не по багато десятків осіб існує. Звісна річ, що коли чоловіки ріжняться у поглядах, то й жінки також мусять.

Найстаршою організацією є грекс-католицька парафія в західній частині міста. Там мають гарну церковцю збудовану і приміщення до аматорських вистав та сходин. Жіноцтво працює в товаристві спільно із мущинами в виставових та концертових приготуваннях. Досить споре число молодих дівчаток і хлопців виучили минулої зими в школі В. Авраменка українських танків і час від часу віддають танкові концерти дуже добре.

В сусідстві з грек.-кат. парафією в зах. части міста є гурток Робітничої Партії Канади, що недавно збудували собі власне приміщення. Жіноцтво тут зорґанізоване в окрему секцію жіночу при українськім робітничім фармарськім домі (це другорядне ймення цієї організації). Праця у виставах і концертах спільна з чоловіками.

В середній частині міста гуртуються дві сильні організації. Український Народний Дім і Український Робітничо-фармарський Дім (Роб. Парт К.) Ці два гуртки в перегонах, котрий з них вперед поспіє збудувати свій власний будинок. Площі вже закуплені під будову.

При Укр. Р. Ф. Д. істнує вже від пару років окрема жіноча секція та енергійно працює в користь загального Товариства У. Р. Ф. Д. Дітвора шкільна і не багато дорослих теж виучили в школі В. Авраменка українських танків, з чого дуже користають.

Товариство Український Народний Дім гуртує в собі українців самостійників, ідеалістів; жінки нарізні з чоловіками працють для загального добра товариства. В половині цього місяця відбудеться „Базар“ в користь будови У. Н. Д. В цьому підприємстві жінки виявляють найбільше енергії, щоб як найбільше зібрати річей та дістати за них грошей і невдовзі розпочати будову своєї власної хати, бо-ж Батько Тарас давно сказав, що „в своїй хаті й своя правда і сила і воля.“

Жіноцтво в Тов. У. Н. Д. живо цікавиться, крім праці у виставах аматорських, концертах співучих та танкових (танки зі школи В. Авраменка) і освітою, а це завдяки багатьом тутешним жінкам та чоловікам з висшим образуванням, що поприїздили сюди вже по війні.

Дуже перепрошую, що так позволив собі до Вас промовляти. Якщо повисше писання можна вмістити в слідуючім Виданню „Ж. Д“, то прошу дуже. Щиро здоровлю Вас. Добряга-земляк.

Торонто, Онт. 5|X.

Лист до товаришок і товаришів в Америці.

Я, малий Івась Далекий, маю лиш дванацять літ, пишу у далекий світ, пишу за широке море, пишу за високі гори, там де є чужа земля, до дітий таких, як я. І до хлопців і дівчат, бо їм всім я рідний брат: хоч нам мати не спільна, та одна в нас вітчина — українская земля.

— Дорогі вкраїнські діти! Ви на ум собі беріть — ділить нас далекий світ, ділить нас далека путь, там у вас не так, як тут. В вас домі з каміння всі, а великі та грізні, а високі та стрімкі, але в нас хати низенькі, стіни білені, чистенькі, коло кождої з хаток є городець і садок. А там далі за садами, йдуть поля, лани з житами, йдуть діброви і ліси, бистро гонять потічки, а над тим усім витає небо синєє, безкрає.

— О, прекрасний є наш край, кождий з вас те памятай, пребогатая країна наша славна Україна!

Але знайте, через те в нас богато ворогів! Кождий би собі хотів взять те місце пречудове, той прегарний рідний край, що цвіте мов божий рай. І тому ми з давніх днів, мов билинка в чистім полі, все хилились у неволі, у неволі ворогів.

Все хилилися, аж раз ув один прегарний час, буде тому вісім літ, відчинивсь нам ясний світ. Дня одного листопада була в нас важна нарада, щоб звільнити рідну хату із невольничих кайдан, щоб забрався лютий пан, щоб всміхнулась наша мати.

— І зачалася війна, в крови була вітчина, в бій ішли Стрільці Січові, повні запалу й любови, а між ними батько мій теж пішов у лютий бій. Та сильніщий був сусід. Він ще раз нас поконав, Україну в диби взяв й завязав нам божий світ.

Але ще не плачем ми, вірні матері сини. Хоч батьки нам в бою впали, повні чести, повні хвали, ми, їх діти, ще живем! Як лиш трохи підростем, доконаєм того чину, за Вкраїну край наш рідний мем боротись до загину.

Тож і пишу вам тому у далеку чужину, щоб ви добре теє знали, рідний край не забували, а як прийде та пора й вас закличе вітчина, щоб разом із нами стали!

Тут кінчу я вже свій лист про минулий падолист; щож забув вам написати, те докаже батько й мати. А як схоче хто із вас, хай до мене він сейчас пише лист і хай питає все, про що ще знать бажає, завжди йому відповім радо тут, в письмі своїм.

А по тім сердечнім слові, будьте всі мені здорові! *Ваш Івась Далекий.*

М. ГОРБОВИЙ.

ПРО ПЛАСТ.

У Косівщині істнує один пластовий курінь, що має назву: 25-ий пласт. курінь ім. Михайла Павлика в Косові. До нього належать пл. гуртки ~~з Ко~~сова і Хімчина. — В р: 1922 і 1923. був ще один курінь пластунів, тоді 27. полк ім. Т. Шевченка — в Кутах. Але з хвилею, коли провідник його Б. Кулик пішов до гімназії в Коломиї, діяльність того куріня завмерла.

Як звісно вже, Пласт у Косові заснований ще в 1922 р. Утворено тоді 25. пласт. полк ім. О. Ю. Федьковича (хлопячий) і 26. пл. п. ім. Н. Кобринської (дівочий). Від 1925 р. злучено оба полки в мішаний курінь; подібно і в Хімчині.

Члени Пласту—це міщанська, селянська чи ремісничa молодь. Чисельність не велика, за те якість добра. Бо в нас звертається увагу не на масу, але на характер. Здорово думаюче населення, якому не байдужним є здоровля тіла й духа нашої молоді, — дуже щиро ставиться до Пласту. Часті наші прогульки на села, доволі спопуляризували пласт. ідею. От, хоч би такий примір із цьогорічної одної прогульки: у с. П. стара гуцулка каже: „Колибих так мала штирнаціть років, зараз бих пішла у Пласти, шо ніхто мі й не здержівби“. Богато нераз чується но прогульках слова: „Ой, коби то і в нашому селі заложити таке товариство, найби молодіж не байдикувала, а навчилася по людськи жити“. Чимало зеднюється прихильників Пластові — головно по селах — тим, що в пласті відучується від пиття алькоголів і куріння тютюну.

А всеж таки Пласт не поширюється так, як треба. Причини цього постараюся тут у коротці зясувати:

1) Мимо всяких зусиль самих же пластунів, Пласт ще не є популярний усюди, як слід; ще не всі беруть його за щось своє, рідне, необхідне. Пластову часопись „Молоде Життя“ читають майже самі пластуни. Загал — майже увесь — нашої преси ставиться до Пласту не то байдужно, не то ворожо. От, Вп. Пані Редакторка самі попросили о інформації в справі Пласту. А инші часописі (не хочу вже їх і називати) — хоч їм давалося матеріял, не хотіли його поміщувати. А як десь колись і помістили що, то з гіркою бідою. Тому і не має наш Пласт — так сказатиб — права горожанства у нас. А з цим вяжуться вже й инші причини.

2) Брак у нас фахово вишколених пласт. інструкторів, та відданих цій великій ідеї людей. Щоби Пласт де, якщо не розвивався б дуже—то хоч істнував, треба мати бодай одну людину, яка вповні віддала б себе і посвятила цій справі. Ця людина мусить бути приготована на все: [redacted] інтриги й наклепи таки „своїх“ громадян, на злидні, невдачі й т. п. Наколи така людина найдеться, то істнування Пласту запевнене. Вона заступить і фахового інструктора, бо добра воля і охота скоро вивчить, що потрібно. — Говорю про позашкільний Пласт, не беручи шкільний під увагу навіть; ріжниця є. Коли така людина є, треба вже лише перевести формальність, себто: заложити „філю — згляднo Кружок Україн. Краєв. Тов-а охорони дітей і опіки над молоддю“ і вести діяльність після пласт. підручників, чи вказівок фахових пласт. провідників. — Для доповнення подам, що пласт. власти вже внесли (в друге) статути самостійного Пласту, а затвердження їх певно буде оповіщено.

3) Дальшою причиною є — а все вяжеться з першою — хибне зрозуміння цілей Пласту. Одні мають Пласт за забавку, другі за „моду“, треті за „воєко“, инші за „буржуйську“ забаганку, ще инші за пролетарську і т. п.; а один учитель В. сказав: „Е, я знаю добре, що то є пласт; я ж читаю польські скавтові (пластові) часописі!..“ і забороняє дітям вступати в Пласт. Отже, кождий судить Пласт, як хоче, як уміє, чи як йому „з гори“ скажуть. А лише небогато є таких, котрі щиро зацікавившися пластом, зглублюють його ідею, пізнають її вагу і стають горячими прихильниками пласту. Але таких ще не богато.

4) Чималу ролю у спинюванню розвитку Пласту відограє матеріяльне становище. Правда, кажеться: Пласт повинен сам собі вистати. Але коли зважиться, що самі ж пластуни(ки), якщо ми маємо поширити Пласт між ширші круги населення — це буде селянсько-ремісничa молодь, що вона день у день як не при господарстві, то в ремеслі працює, тому й не має фізичної змоги сама собі вистати, то зрозуміємо, що тяжко їй приходиться старати фонди на свої видатки. Не одні пробують виставами чи т. и. заробити на найконечніщі видатки Куріня, але тут стоїть колодою „соломонова мудрість“ деяких наших громадян:„ Ет, що там діти зможуть уже відіграти чи т. п.“ — кажуть. І вже є дефіцит. Ліком на це булоби творення т. зв. „Кружків Приятелів Пласту“, які зобовязалисяби матеріяльно й морально підпирати Пласт. Инакше Пластови дуже тяжко прийдеться.

5) Ще є одна причина, яка може спинювати розвій і поширення Пласту між населенням, — це: загальна несвідомість і брак відпорности на підшепти противників пласту — в нашому громадянстві, точніще — в родичів пластунів (нок). Але кілька приступних відчитів на тему здорового виховання молодіжи, по части усуне цю причину. Решту доконає сама пласт, молодь своїм добрим поведенням.

НАШІ ВИЗНАЧНІ ЛЮДИ.

Ювилей М. Грушевського.

Дня 3. жовтня с. р. відбулося в Київі величаве національно-культурне свято: ювилей 60-ліття життя і 40-ліття наукової та громадської праці великого нашого ученого і громадянина Михайла Грушевського. М. Грушевський певне знаний бодай з імени кождому свідомому українцеві й українці. Бо поминувши його громадянську діяльність — він був у 1917 і 1918 рр. за часів самостійности України головою Центральної Ради в Київі — кождий певне знає, що найкращу дотепер написану історію України написав М. Грушевський. Не тільки ту, що певне кождий з вас її читав, ілюстровану, приступну в одному великому томі, але й іншу, велику, доведену доси до восьми великих томів. Це строго науковий і безсторонно писаний твір, що перед цілим світом відкриває історію — бувальщину і славу та терпіння нашого народу. Тою історією і її автором можемо нині похвалитися перед усіми народами, бо та історія сама відкрила нас і прославила перед світом. Історія України, написана Грушевським, стала також у великій пригоді нам, як

українцям, вона вчинила з нас свідомих синів і дочок України, бо навчила ще, хто ми!

За ту велику працю і труд, який поклав учений для освідомлення народу й прославлення України, за його громадянську діяльність і чисте хрустальне серце прославила його нині ціла Україна, великим ювилеєм. З усіх усюдів української землі без ріжниці кордонів, наспіли тисячі привітів-телеґрам, з яких за пять годин відчитано на святі тільки частину, з того велике число з Галичини. З Галичини виїхали до Київа привітати ювилята голова Наук. Т-ва ім. Шевченка проф. Кир. Студинський і проф. Свенціцький, яких промови вітала десятитисячна публика гучними оплесками. З Галицькою Україною лучать ювилята тісні звязки, бо тут провів він найкращі свої літа праці і тут написав найбільшу частину своєї історії, як професор української історії на львівськім університеті від 90-тих років аж до вибуху війни. Тут також поклав він чимало труду коло піднесення галицької вітки українського народу, працюючи разом з Франком, В. Гнатюком і и. Зате відносилися й відносяться галичане до шановного вченого завжди з великою пошаною й любовю, галицькі стрільці повнили м. и. при Грушевськім сторожу, коли він був головою Центральної Ради в Київі. Бажаємо Йому з нагоди ювилейного свята ще довгого віку і кріпкого здоровля та сил до продовження цінного труду в хосен України.

Смерть В. Гнатюка.

Ще не вмовкли оплески на святі ювилею М. Грушевського в Київі, як зі Львова наспіла до нас дуже сумна вістка, що там дня 6. жовтня с. р. упокоївся наш учений і діяч Володимир Гнатюк, якого заслуги для українського народу також великі.

Покійний вродився 1871 р. в селі Велесневі, бучацького повіту, вмер отже ще в силі віку (55 літ). Кінчив ґімназію в Бучачи й Станиславові, а університет у Львові і став ґімназіяльним учителем. Але перебуваючий тоді у Галичині М. Грушевський добачив у молодім учителю великі здібности до наукової праці й наклонив Його працювати в Науковім Товаристві ім. Шевченка у Львові. Там доконав бл. п. Гнатюк велику роботу на ниві етноґрафії: він зібрав і видав народні пісні, коломийки, приповідки, байки й казки укр. народу в Галичині й на підкарпатській Україні, всего кількanайцять книг, яких нам завидує нині не один инший нарід. Крім того зредаґував, або й написав богато инших книжок для народу і молодіжи. При збиранню пісень на Підкарпаттю, перестудився й захорував і тому вже кількanацять літ майже тяжко хорував, — та мимо того працював далі, аж до смерти і цікавився всіма народними справами.

Похорон відбувся в суботу 9. жовтня, і був величавий. З усіх усюдів України, а навіть чужих держав надійшли співчуваючі телеґрами. Вічна память і слава Великому Дячеві, який дає нам гарний примір, як невтомно треба трудитися для добра народу. Прибиті смутком по втраті такого Громадянина, клонимо голови перед Його могилою.

Др. В. Ганьківський.

ВОЛЄ*)

Як знаємо, волє це набряк на шиї під бородою, під т. зв. яблоком Адама. Виступає воно найчастійше у людей, що жиють в горах, в Карпатах, але трафляються випадки також і між людьми на долах-степах. В Швайцарії до недавна пошесть на волє була так поширена, що в деяких селах просто тяжко було знайти чоловіка без воля! І в нас є околиці, в котрих волє — найзвичайніще зявище. Давніще думали, що се від поганої води, усі казали, що се гірська вода має в собі заразки воля, і хто попє з такої води, дістане волє. Завдяки довголітним студям проф. Ваґнера у Відні вдалося розяснити суть цієї слабости, знайти причину і врешті лікарство проти неї. Волє це хоробливо-побільшена щитова залоза, що лежить під Адамовим яблоком, в долинці між обидвома ключицями. Як ковтаємо, вона ходить до гори і в низ. Величина цієї залози в нормальної людини відповідає величині пальця. В людей з волєм ця залоза щитова анормально розрослась, стає отже велика. В деяких людей доходить до величини чоловічої голови. Не дивно отже, що велике волє утруднює ковтанє страв, диханє, а навіть і може спричинити смерть від удушення. Бо таке велике волє розростається не тільки на верх, але і до середини, під грудну клітину, отже натискає на дишицю і на їдунку-стравохід. Чому ж розростається ця залоза в деяких людей? Розростається вона через те, що люде не віджившляються як слід, живуть односторонно без ярини свіжої і не міняють страви. А залоза ця для чоловіка дуже потрібна, вона дає чоловікові певні йодові виділини, без котрих людина жити не може. А що б могла продукувати цю йодову виділину, мусимо довести цей йод з нашими стравами. А як в наших стравах нема йоду, тоді і залоза не в силі натворити потрібної скількости цеї йодової виділини, і через те зачинає розрастатися, наче в думці, що чим більшою буде, тим більше зможе напродуковати тої йодової виділини. Волє з початку мале, з роками росте, розширується. З повище сказаного виходить, що брак, недостача йоду причиною нашого звичайного воля. Отже і висновок з того легкий, хто не хоче мати воля, та живе в околиці де волє ґрасує, той повинен допроваджувати організмови у формі ярин свіжих цей йод, або як вже в когось волє є, той повинен допровадити цей йод в свіжій, чистій формі, найкраще в формі йодованої соли, котру можна дістати в кождій аптиці і уживати замісць звичайної домашної кухонної соли, або як вигідніще, можна намазувати шкіру йодиною, однак треба уважати, щоби не забагато намазувати. Найкраще накрутити трохи вати на сірник, намачати її в йодині, та намазати нею шкіру денебудь на тілі у формі квадрата або простокутника величини кісточки цукру, і не частіще двох разів на тиждень, бо інакше допровадимо за богато і можемо набавитися другої ще гіршої хороби, ніж волє. Люде з слабими нервами, з нахилом до того, дістають, якщо допровадять надто богато йоду, биття серця, пріють сильно, очі в них вилазять на верх, втомлюються скоро, нидіють і поволи гинуть. Значить уважно обходитися з йодованою сіллю, обережно

*) Щоб дати вичерпуючу відповідь на запити голови читальні в Любичі Корол удались ми ще до Відня й одержали отсю статтю, яка обговорює цю справу на підставі найновіщих лікарських дослідів.

з намазуванням шкіри йодиною. Здорові люде без воля, краще хай не уживають того, хиба що мають нахил до того, або початки вже є. В всякому разі як у всіх хоробах найкраще звернутися до лікаря, котрий огляне докладно пацієнта, розпізнасть якого рода воле, бо може бути і новотвір-рак, та скаже що робити, чи лічити йодом, чи може і оперувати.

Як вести жіночі й дівочі гуртки по селах.

(Відповідь на листа Ганни Воронюк і Інших провідниць дівочого кружка імени Лесі Українки в селі Сороках п. Бучач).

Лист II-й.

Дорогі дівчата! Ми дуже утішилися, діставши другого вашого листа, з якого бачимо, що ви користуєтеся нашими порадами. Гарно, що ви назвали ваш кружок іменем нашої найбільшої поетки Лесі Українки. Портрет її роботи нашої славної артистки Ол. Кульчицької на ваше бажання вишлемо, як також і відчит про Лесю Українку. Портрет прикрасіть гарним вишиваним рушником. За гарний віршик дякуємо вам, примістимо його десь в чергових числах „Ж. Д.“ — і за гарні фотографійки також. Відфотографуйте членів і управу вашого гуртка і пришліть нам.

Тепер доповімо вам, як обіцяли в попередньому листі, які задачі до сповнення має такий жіночий чи дівочий гурток, на селі і як використати існуючі вже у вашому селі інші культурні установи.

Найперше треба належати, яко члени, не тільки до свого гуртка, але й до тих інших установ — товариств, які є в вашім селі; цим ви заохотите до вступу й інше жіноцтво. У нас по селах звичайно так робиться, що люди діляться: одні гуртуються в одному товаристві, тамті — в другому, і опісля не лише не помагають собі взаємно, але щей ворогують, чим гальмують усякий поступ, усяку працю в селі. А так не повинно бути. Ми, по містах, належимо звичайно до всіх товариств українських, які в місті існують: до „Просвіти,“ ріжних кооператив, захоронок, „Рідної Школи“ і др.; молодші — до співочого чи театрального гуртка, до „Сокола,“ „Лугу,“ Пласту і т. д. Тим способом можуть усі ті товариства існувати й розвиватися. Вкладки в нас, а на селі особливо, не бувають великі; при добрій волі їх легко можна разом чи частинно виплатити. Ви знаєте, як то кажуть: Громада по нитці — бідному сорочка; так і тут: якщо свідомі громадяни й громадянки повписуються до своїх місцевих інституцій, тоді тільки вони зможуть розвиватися й приносити дійсну користь для села.

Та не досить щей вписатися — треба всіми тими товариствами інтересуватися, треба правити ними так, щоб вони найбільше хісна приносили.

В який це спосіб?

Треба старатися, щоб якнайбільше жіноцтва вписалося до тих установ і якщо прийдуть загальні збори, треба, щоб жіноцтво чисельно являлося на них і своїми голосами впливало на корисні, добрі ухвали; мало того: треба до виділу кожної установи вибрати кількох членів-жінок, щоб через них жіноцтво могло впливати на добрий розвиток тих товариств.

От тут доходимо до того, про що ви нас питали: як використати ті культурні товариства, які в нас існують. Це зможете найбільше через те, як жіноцтво буде в більшому числі в управі даного товариства.

І так: якщо жіноцтво буде у виділі читальні, то заведе порядок і лад у ній; прикрасить її в середині і знадвору; заведе лад на забавах, які нераз в читальні відбуваються. Що забава є — це нічого злого; розривка по праці до життя людини також потрібна, але вона мусить бути гарна, культурна, як між освіченими людьми буває. Жіноцтво зробить буфет: зладить щось доброго, а дешевого до їди, наробить безалькогольних напитків; при їді, склянці чаю, кави розмова й забава йде веселіще, треба лиш уважати, щоб ніхто не дозволяв собі нечемно, по простацькому поводитися. Ми знаємо вже такі читальні, де жіноцтво, що є в управі, постаралося бутних галабурдників часово виключити з товариства за їх невідповідне поведення. Так! І під напором загалу вони мусіли тому піддатися і увійшли назад до товариства аж тоді, коли пообіцяли і дійсно змінили своє поступування.

Товариства такі, як ваше, та „Просвіта“ конечно повинні уладити курси для мало і зовсім неписьменних. Неписьменний — це неначе сліпий; не дозвольте ж вашим товаришкам чи товаришам бути каліками!

Якщо жіноцтво численно впишеться до кооперативи й увійде в її управу, контрольну комісію тощо, то незвичайно багато для села й кооперативи може зробити. Добробут села піднесеться, культура зацвіте!

Кооператива то незвичайна сила, треба лиш нею, як слід, покористуватися. Жіноцтво в управі скорше, як мущини, знатиме, чого до склепу треба; скорше своїм приміром і заохотою доведе до того, що всі люди в селі усі свої потреби через кооперативу будуть полагоджувати. Одні будуть продавати кооперативі свої продукти, другі в кооперативі купувати все потрібне. А знаєте, яка це буде сила? Кілько посередників із вас живе? А так усе добро буде в селі лишатися — й ви одержите його для добра загалу. Кооператива може для членів закупити потрібну кількість господарського знаряддя: для господарів — машинову сівачку, трієр до чищення збіжжа і т. п., для господинь — машинки до мяса, кружлівки до перепускання молока, тоді члени кооперативи будуть мати найкраще масло, а тому й збуватимуть його скорше й дорожче, як другі. З часом, порозумівшися з іншими кооперативами, зможете в себе заложити спільну молочарню, що зразу піднесе добробут села й околиць.

Кооператива, якщо добре розвивається, має велику силу. Вона повинна вам уладити практичні курси, як то ми згадували: чи куховарства, чи ручних робіт, плекання здоровля, управи ярин тощо. Поможе до заложення діточого садка. Опісля ви, члени дівочого чи жіночого гуртка, робитимете гарні квітки, вишивки, мережки тощо; мете пекти гарні тісточка і в кооперативі все це продавати. Доходом з того побільшите свою бібліотеку, справите для свого товариства гарні речі, спровадите гарного насіння, защепите деревця, корчики до вашого садку.

Час від часу зійдуться виділи ріжних товариств або делегати їх на спільну нараду чи для заведення

спільними силами якого курсу наукового, чи спільного уладження якої забави, фестина, а вже обовязково кожного національного свята. В кождій патріотичній акції кожде з товариств мусить чимось причинитися до її якнайліпшого переведення. Драматичний гурток дає виставу; дівочий бере участь у ній; крім того, дає гарну деклямацію. Я знаю, що ви потрафите не тільки гарно виголосити вірша, але й відповідного написати. Усі члени беруть участь у збірці біля церкви чи по селу на народні ціли: чи то писанка або коляда на „Рідну Школу,“ чи то збірка на інвалідів в Зелені Свята чи що інше.

От так помалу, але витревало, власними спільними силами піднесете ви рівень як свого власного життя, так і вашого села взагалі; а як таких сіл буде чим раз більше, — то й цілого народу!

Цього з душі бажаємо вам якнайскорше осягнути.

Що і як робити дальше в жіночих гуртках, будемо писати постійно в дальших числах “Ж. Д.“

О Кисілевська

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Що робимо в господарстві осінною порою.

Збіраємо решту огородовини. Картофлі закопуємо в поверхні, а де дуже сухий ґрунт, то й глубокі ями, в котрих картофлі дуже сухо тримаються. Бураки можна теж закопувати, але їх не вкриваємо соломою, бо зігнилиб, хиба перед морозами, коли вкриваємо копець другою верствою землі, мож її переложити соломою або бараболянкою. У кого ярини богато, може її теж закопати, пересипаючи піском. Верх лишати о скільки мож довго легко прикритим, аби вогкість могла випарувати. Дрібну ярину обмити, покраяти дрібно, обчистити, спарити окропом і всушати на лісках або бляхах вистеленими папером і всушити.

Город скопати грубими скибами й лишити, щоб вимерзла земля через зиму. Грядки засівати петрушкою, морквою, салатою, шпінатом.

В саді. Перечищувати сухі, проріджувати за густі галузки. Пні обчистити дротяною щіткою й оббілити вапном з глиною та коровячим навозом, пообвязувати мачаними в густій смолі перевеслами. Молоді деревця поокручувати соломою й пообвивати кільчастим дротом для охорони перед заяцями. Землю під деревами скопати і навезти навозом.

До пізної осени можна садити дерева, корчі — тож розводіть садки, насаджуйте кілько мож порічок, веприн, малин.

Кури, які лишаємо собі, позначити перстенцями й уважати, котрі найліпше несуться — й лиш від них розводити молоде покоління.

Довше над 3 роки курки не тримати — а підкормити в койци і продати.

Гусям, які хочемо добре утучити, даємо спершу варені картофлі, бураки, моркву, домішаючи по троха вівса. Потім чим раз більше зерна з додатком мілко товченого вугля. Воду що дня зміняти й досипати до неї чистого, річного шутру.

Корови помалу призвичаювати до сухої паші, щоб при наглій зміні не стратили молока.

Як спожиткувати осінні яблока.

Не марнуйте осінних яблок, а сушіть, або робіть мармоляди, які придадуться в зимі до печива й іди.

Чисті яблока покраяти і варити з малою скількістю води. Як змякнуть, приложити покришку і відцідити сік, перетерти яблока від лупинок, дати на кожде 1 кільо тої маси 30 дека цукру і варити, мішаючи безнастанно, аж добре згусне. Купити в аптиці бензоесових пастильок, на кожді 3 фунти мармоляди дати одну пастильку, розпущену в ложочці окропу, вимішати з мармолядою, зложити ще горяче в нові поливані горнята й всадити в піч по хлібі Як застигнуть, обвязати тісно пергаміновим папером.

Е. Ст.

ЩО МЕМО ВАРИТИ.

Леґоміна з яблок.

Доброго разового або й питльованого хліба всушити кілько хочемо. Потім 2 части з того розтовчи чи втерти мілко, а трету розбиту на кусники звогчити водою, щоб мож було роздробити. Добре скропити розтопленим маслом, вбити одно-два яйця, змішати пів на пів з обібраними й тонко пошатковаными винними яблоками, поцукрувати до смаку, додати товченого ценамону і спечи в добре вимащеній та посипаній тертою булкою ринці.

Цілком подібно робимо й **риж з яблоками** — беручи замість хліба сипко звареного на воді й дрібкою масла, рижу або инчої каші, вимішуємо з яблоками, цукром, ценамоном і випікаємо, уважаючи, щоб не припалити.

Макаран з яблоками.

Місимо з білої пшеничної муки тверде тісто на самих яйцях. Розтачуємо тоненько, як листочок; як троха підісхне, звиваємо в трубку і краємо тонесенько. Закинути на окріп най раз закипить, тоді відцідити й переляти зимною водою. — Дальше робимо як при кождій леґоміні: помастимо, перемішаємо з яблоками, цукром, ценамоном і випікаємо.

В зимі робимо такий макаран з мармолядою або повилами, перекладаючи їх де-не-де тонкою верствою.

Таке саме тісто, тонесенько розтачане й покраяне в лазанки (в кісточки), обварюємо й мішаємо кропимо маслом й перемішуємо **зі сиром** та випікаємо.

Можна також **капусту** зварити, видусити через полотно з води, посікти дуже добре, підсмажити на маслі з цибулькою й вимішати з лазанками та випечи, як кожде инче.

Пляцки з гречаної каші зі сиром.

Засипати кашу з гречаних круп (дрібних або грубших) досить повільну. Коли троха остигне, вбити яйце вимішати виробляти круглі пляцки, зробити в середині ямку, наложити свіжого сира перетертого з жовтком, прикрити кашею, троха розплескати, робити малі палянички і обсмажити на маслі. Уважати, щоби не покришилися (не давати богато масла). Їсться зі сметаною. — (З околиць Ягольниці).

II-гий спосіб.

Випражити 2 літри гречаних круп і запарити літрою молока. Як вистигне добре, терти макогоном в макітрі. Дати до того присмаженої з маслом цибульки, соли, перцю і накладати на капустяний листок; наложити свіжого перетертого з яйцем сира, стулити до купи і в піч. Потім листок обсунути і їсти зі сметаною. (Борщівщина.)

РІЖНЕ.

Свято „Просвіти“.

Зближається велике народне свято „Просвіти“. Усім культурним товариствам села чи міста слід порозумітися й розпреділити поміж собою працю так, щоб свято випало якнайвеличавійше і принесло користь нашому найстаршому й найбільше заслуженому товариству. Кождий свідомий українець чи українка мусить бути членом не лише своєї читальні, а й матірного т-ва „Просвіта“.

Листопад — місяць інвалідів.

Жінки, чи тямите це, що в місяці листопаді йде по цілому нашому краєві і поза границями його, збірка на інвалідів б. української армії? Ви тямите, хто вони і що їм від нашого народа належиться? Це ж вони доказали любов до України не словами, а відвагою і посвятою. В боротьбі за свою і нашу кращу долю стратили здоровля, на вік стали немічними каліками. Хто ліпше, як українське жіноцтво, в силі зрозуміти посвяту і недолю цих наших найкращих дітей? Кожда свідома українка зложить свою лепту і припильнує, щоби другі сповнили цей свій святий обовязок. **Листопад це місяць українського інваліда.**

Новий часопис.

В Коломиї зачала виходити дуже цікава й інтересна газета — „Покутське Слово“. Для всіх, хто інтересується життям Покуття, приносить вона богато цікавого й повчаючого, а для самих покутян вона просто конечна.

З окрема поручаємо її нашим заморським українцям, особливо що походять з Покуття. Передплатіть її собі чи прямо від редакції (Коломия, Народний Дім), чи через редакцію „Ж. Д.“ Від нового року „П. С.“ — буде тижневиком. Ціна до кінця року 1·50 зл.

Український Ярмарок в Станиславові.

Дуже приємні спомини остали кождому, хто тільки побував на Станиславівському Ярмарку, який показав нам наочно зріст нашого власного промислу і торговлі.

Жіноцтво теж брало участь у ярмарку. Над усіх вибивалася солодка, приманчива палатка фабрики цукорків „Фортуна Нова“, де сама властителька її частувала гостей своїми смачними виробами.

Гарно виглядала також виставка продуктів і другої жіночої фабрики, а саме: фабрики пасти до обуви „Елегант“ О. Левицької у Львові.

Чарували зір чудові художні килими, виробу п. Ольги Кульчицької. Жіночі видавництва — „Нова Хата“ і „Жіноча Доля“ також були гарно репрезентовані.

На ярмарку було представлено ще багато інших краєвих фірм і підприємств. Бракувало хиба вистави селянських виробів з области сільського господарства і домашнього промислу, що було б дуже бажане.

Ярмарок удався якнайліпше.

Народні українські килими.

Поручаємо нашим шановним передплатницям в краю а особливо за морем — прегарні народні світової слави килими, які найкращі виробляє Народне Мистецтво в Косові. Це найкраща прикраса кождої української хати.

Ред. „Жіночої Долі“ готова нашим передплатницям допомогти в набуттю їх. Просимо до нас звернутися й подати: на яку ціль й як великий і який хотілаб мати килим — а ми постараємось про це, щоб усі бажання шан. читачок були точно виповнені. Ціна 5½ доляра ам. за квадратовий метер мусить бути наперед зложена.

Виказ жертв.

На пресовий фонд „Жіночої Долі“ зложили:

Е. Білоус — 15. центів, К. Шемердяк Westpullman III — 1 доляр, Т. Мудра, Вінніпег, Ман., — 15 центів, Кооп. „Нар. Дім“ в Тулові — 1 зл., Союз Укр. Калуш — 27 зл., С. У. Зборів (через М. Тимкевич) — 10 зл.

До Хвальної Редакції „Жіночої Долі“ в Коломиї. З нагоди річниці появи часопису „Жіноча Доля“ урядила наша філія на цю ціль Чайні Сходини, з яких скромний дохід в сумі 25 зл. посилаємо. Рівнож просимо приняти вислови нашого великого признання Редакції „Жін. Долі,“ що так уміло і гарно вивязується зі своєї не легкої задачі. — Справді здається тому, що Вп. Пані без шуму і гомону почали Ваше діло, а лише зі щирою любовю до справи, здобуваєте серця і признання цілої укр. суспільности. Ми щиро радіємо і бажаємо й на дальше трівкости в так хосенній праці. Остаємо з глубокою пошаною

Ольга Микласевич голова. М. Байлова секретарка.

Редакція „Ж. Д.“ приносить „С. У.“ в Калуші за теплі слова співчуття і жертву найсердечнійшу подяку.

Переписка редакції.

Всім, котрі надіслали нам гроші і зголошення на **Календар Альманах**, подаємо до відома, **що висилку розпочинаємо вже тими днями.**

Вп. п. Савелі Стечишин дуже вдячні, за приєднання 18 передплатниць. Обширнішого листа вислали.

Вп. п. Жіноче Т-во „Просвіта“ в Port Artur-і Канада замовлення і гроші на часопись одержали. Просимо дуже поширити наш журнал поміж членкинями, як також і календар. Бажаємо Вам всего найкращого.

Вп. п. Блянка Баранова Тернопіль. Матеріял одержали, дуже дякуємо, лист шлемо. За „Ж. Д.“ належиться ще до кінця р. 1·50 зл.

Вп. Чайка Іван, Доверін, Саск, Канада. Щиро дякуємо за приєднання 6 нових передплатниць. Наш календар вже вийшов, може будете так добрі і поширите його так прихильно, як і журнал. Часопись дружині висилаємо.

Вп. п. Марія Притулякова в Сколім. За бажання поширювати наш журнал по повіті редакція дуже щиро дякує. Бажаних 25 ч. висилаємо. Також просимо дуже звернути увагу на наш календар. — Щиро здоровимо та бажаємо успіхів.

Вп. п. Петро Шевчук Торонто. Дуже раді, що Ви бажаєте так щиро занятися нашим журналом. За приєднання „Ж. Д.“ 17 передплатниць дуже вдячні. Просимо написати кілько вислати календарів до розпродажі? Більший лист вислали.

Позір! Позір! Позір!

Монограми! Монограми!

до хрестикового вишивання, в двох красках, (чорно-червоні).

Всі можливі вязання букв. Около 350 монограмів. Кожда особа знайде там ініціяли свого прізвища. Кождий монограм складається з двох букв, по мистецьки з собою звязаних, які звичайно вишиваються на рушниках, хустинах, біллю і т. и.

ЦІНА комплєту, переплетеного в альбом зл. 5.

В передплаті до 15. падолиста с. р. лише 4 зл. На почтову поруч. пересилку треба долучити 0·50 сот.

В Америці 1 комплєт — 1 доляр.

Замовлення й гроші слати на адресу:

„РУСАЛКА“ Львів, вул. Куркова ч. 10.

Найкращі фартухи зі сухозолотом до народніх строїв, замовляти лише по адресі

Михайло Горбовий,

Пластова Килимарня

в КОСОВІ, біля Коломиї.

фартухи надаються теж для Луговичок і Січовичок.

Коли хочете

найприємнійше провести довгий осінний і зимовий вечір — замовте у Видав. „ОКА“ отсі книжочки:

А. Чайківський:	На уходах 2 томи	—·4·— зл.
„	За сестрою з образ.	1·50 „
„	Віддячився повість	2·— „
К. Поіщук:	Гуляйпільський батько 2 т.	4·— „
Д. Мордовець:	Гетьман Мазепа 2 т.	4·— „
М. Гоголь:	Тарас Бульба з образ.	2·— „
М. Ординців:	Запорожці в Сарагоссі	2·— „
П. Куліш:	Чорна рада, хроніка	2·— „
І. Зубенко:	Зірка, опов. (друкується)	2·— „
А. Куприн:	Сулямiт (про Соломона)	1·— „
Б. Келлєрман:	Праведні душі	1·— „
М. Кузьмова:	Проти филь	1·50 „
Л. Толстой:	Думки про образування	—·50 „

На бажанне Видавництво доставить Вам також всякі инші книжки для читалень молоді і старших.

Пишіть на адресу: Олена Кузьма Коломия, Євангелицька 7.

Новина! КУПУЙТЕ **Новина!**

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

ЦІНА: в краю 3 зл. (30 ам. центів), з пересилкою — 3·60 зл. II. **Для закордону: 50 ам. центів.,** з пересилкою: 60 ам. центів.

КАЛЄНДАР АЛЬМАНАХ можна набувати: I — В Краю — в усіх укр. книгарнях, а також в Редакції часопису „Жіноча Доля“ — Kołomyja, Nowa 1. — II — **в Америці:** 1) Jersey-City, N. Y., 87 Van Yagenen Ave, Mrs Helen Lototzky. — 2) Chicago, Ill. 1286 Milvaukee Ave, Dr W Simenowych. — III. В Канаді — 1) Saskatoon, Sask, Box 1622 Mrs Sawella Stechishyn. 2) Winnipeg, Man, 783 Pritchard Ave, Mrs. B. Dyma. Книгарням — звичайний рабат. ЖІНКИ! попирайте одинокий жіночий калєндар! ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА! замовляйте калєндар для гуртової розпродажі! СЕСТРИ ЗА ОКЕАНОМ! на вас покладаємо найбільші надії — поширюйте в Америці і Канаді одинокий жіночий калєндар!

Передплачуйте!

Найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик „ЖІНОЧА ДОЛЯ“ на рік 1927-ий.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ виходитиме двічи в місяць, в розмірі 12-16 сторінок. Кожде число міститиме: вірші, оповідання, дописи про жіночий рух у нас і в чужих народів, цікавий науковий відділ, поради жіночим гурткам, матерям, господиням. Сторінка для молоді й діток. Незвичайно повчаючий і цікавий відділ **американсько-канадійський.** Крім того як новість, короткий огляд **політичний.** Статті про „Соколи“, „Луги“, „Пласт“, кооперацію і все, що займе не тільки жінок, дівчат та дітей, але й усе наше громадянство.

А крім того „Ж. Д.“ є найдешевшим ДВОТИЖНЕВИМ ЖУРНАЛОМ, бо коштує лише:

I. — В КРАЮ: на рік 9 зл. на пів року 4·50 зл. на квартал 2·40 зл. на місяць 80 гр. окреме число 40 гр.

II. — ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 дол. ам.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ:

1) В Краю: Редакція — Kołomyja, ul. Nowa, 1. — **2) В Америці:** 1) Dr. W. Simenowich, 1286 Milwauke Ave, Chicago Ill. 2) Mrs. Helen Lototsky, 87, Van Wagenen Ave, Jersey City, N.-Y. — **3) В Канаді:** 1) Mrs. B. Dyma, 783 Pritchard Ave, Winnipeg, Man. 2) Mrs. Savella Stechishyn, 1622 Box, Saskatoon, Sask.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. і 19 склепів по краю

ПОРУЧАЄ:

бриндзю, швайц. сири, сардинки, консерви, мармеляди і інші споживчі товари. — ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Кождий Покутянин повинен передплачувати

„Покутське Слово“

бо це одинока українська часопись на Покуттю.

Цікава для інтеліґенції і селян.

Виходить від 1. жовтня 1926 покищо двічи в місяць.

Передплата до кінця року 1·50 зл,

Адреса: „Покутське Слово,“ Коломия, Народний Дім.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

За редакцію відповідає: М. Ставнича. **З друкарні М. Бойчука в Коломиї.**

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол.

Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Ціна числа 55 сот.

ЖІНОЧА ДОЛЯ

ЩОМІСЯЧНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Видає і редагує: Колегія. Начальна редакторка: О. Кисілевська.

Рік II. Коломия, грудень, 1926. Ч. 12.

Студентки Інститута Петра Могили в Саскатуні, Саск, Канада.

Жінки! Товаришки тут і за морем! Тямте за свій часопис, що гостити ме у Вас вже двічи в місяць. Присилайте передплату, поширюйте „Ж. Д.", помагайте у видаванні її своїми дописами.

Збірайте датки на пресовий фонд.

Чим більше передплатниць, чим більші фонди, тим більший, кращий буде ваш часопис!

Тому, хто найбільше придбає передплатниць — нагорода!

Свято „Просвіти“.

Дорогі наші читачки!

Чи треба вам казати про красу Божого дня? Про ласкаве світло сонечка, про безконечну блакить неба і ясні зіроньки на нім? Чи треба вам казати про чудові квіточки, про трави шовкові, про зелені ялички та смерічки, що пестять наш зір?

Ні, не треба казати про це: на те ви маєте власні очі, щоб бачити красу Божого світа. О, великий це дар для людини — очі! Але щоб усе бачити, щоб усе певно й добре робити, щоб сміло йти і зручно оминати усілякі перешкоди, треба, щоб було світло: у день — сонечка, в ночі — місяця або свічок, лямпок, ліхтарень. Горе тій людині, що блукає в пітьмі, а ще більше горе тим нещасним, що їм закрилися очі! Ні втіхи, ні радости, ні користи вони, безпомічні, жалю гідні, не мають, живуть з ласки чужих, нудять світом...

Але, дорогі наші читачки, крім світла денного, є ще інше світло — світло знання, науки. Чи ж треба вам казати, що тій людині, яка вчилася, яка читає книжки, ґазети, що тій людині — живеться лекше й поводиться ліпше, як людині темній, неписьменній. Чи в домашнім, сільськім господарстві, чи в промислі, торговлі, чи в ремеслі, чи в якім іншім занятті освічена людина потрафить усе зробити ліпше, з більшою користю для себе і свого народа. Бо така людина більше знає про поступ у науці, про успіхи у інших народів, про удосконалення ріжні і т. д. І чим більше освічених одиниць, тим і народ той культурніщий, заможніщий, сильніщий. І в сімї інших народів він гідно тримається, і всі його поважають. От хоч би — німці, англійці, швайцарці і інші...

Правда, вони мають свої держави, які дбають про освіту й національну свідомість свого народу. Великий німецький „залізний“ канцлер ґр. Бісмарк, по війні німців з французами в рр. 1870—71., коли німці побідили неприятеля і зайняли його столицю — Париж, — сказав, що французів побили н і м е ц ь к і н а р о д н і у ч и т е л і. Це значить, що учителі виховали таких добрих громадян, що гідно постояли за свою державу. Про те ми бачили й такі приклади, що як от чехи під Австрією, фінни під Росією — держави своєї не мали, але були культурні й свідомі через самоосвіту. І коли настав слушний час, ці народи утворили свої держави. Отже с в і д о м і с т ь і о с в і т а — велика сила!

Нам, українцям, що не мали своєї держави, що не мали над собою опікунів, які б подбали про нашу освіту й добробут — приходилося самим про все дбати.

І от в році 1868. в грудні місяці, 8. числа — у Львові заснувалося перше товариство, що поставило собі ціллю нести світло науки і культури в темні маси нашого талановитого, доброго, сильного, але темного й пригнобленого народу. Це було — товариство „Просвіта“. Довгих 58 років воно, як сонечко, розсіває навколо себе ясні проміні освіти. Цілий край оперезався сіткою філій, читалень. Подбало це товариство й про школи і про книжки для народа. Покриває край ріжними курсами, закладає аматорські гуртки, уряджує свята. Словом несе нам освіту, дає в руки зброю науки, культури, щоб ліпше боротися за краще майбутнє, не дає завмерти національному почуванню — підносить нашу національну гідність.

Отже тепер, коли 8-го грудня ц. р. матірне т-во у Львові і всі філії та читальні святкуватимуть 58 річницю існування „Просвіти“ — і ми, жінки, покажемо себе гідними членами свого народу. Усі товариства, усі кружки подбають, щоби свято випало якнайкраще: святочні салі жінки гарненько приберуть і уквітчають — тут потрібна дбайлива жіноча рука; візьмуть участь в програмі: чи то в співах, чи в деклямації, чи в виставі; подбають, щоб чоловіки й діти наші уважно віднеслися до свята, а в самий день свята щоб усі громадно взяли в ньому участь.

Крім того подбаймо, щоби кожна свідома жінка вступила в члени матірного товариства (членська вкладка виносить лише 2 зл. на рік), і других заохотила та вплинула б і на свого чоловіка. Як будуть які збірки на „Просвіту“, не оминемо ні одного разу, щоби не дати навіть найменшої лепти. Купуймо книжки, видані т-вом „Просвіта“.

Памятаймо, що „Просвіта“ зберігає нам душу нашого народа, не дає завмерти нашому слову, дбає про добробут наш — тож шануймо й піддержім її всіми нашими силами. *Надія Слобожанка.*

Дещо про партії.

В попередньому числі „Жін. Долі“ прочитали ви, шановні читачки, статтю про партії. Отже знаєте вже напевно, що то таке партія і яка її задача. А тепер певно буде вам цікаво довідатися, які є в нас українські партії. Про це власне коротенько вам скажемо.

Як у кождій державі і в кождім народі, так і в нас, українців, є багато ріжних партій, в яких гуртуються люди зі спільними думками, намірами, інтересами. Не будемо вам подрібно вичислювати всіх партій, бо це забагато місця забрало би в нашім невеликім часопису. Ми вкажемо тільки коротенько, які є в нас найважнійші партії і до чого стремлять, не промовляючи за жадною з них, бо наш часопис не є партійним. У нас всі партії є добрі, котрі стоять на ґрунті добра і самостійности українського народу.

Отже, всі партії поділяються на: 1) п а т р і о т и ч н і або н а р о д н і і 2) с о ц і я л і с т и ч н і. Патріотична або народницька (націоналістична) партія це така, що має на оці добро загалу усього народу, без ріжниці кляс і станів, яка для кождої верстви і кляси старається добути те, що для неї найважнійше, для життя й розвитку її необхідне.

В разі здобуття держави допускає всіх до рівного права користати з добра свободи.

У нас такою партією є тепер: „Українське Національно-Демократичне Обєднання“, звана коротко УНДО. Ґазетою тої партії є „Свобода“, до певної міри „Діло“, „Новий Час“ та „Рада“.

Соціялістична партія це така, що старається лише про добро тих людей, що справді жиють з праці рук, отже — селян, робітників і убогої інтеліґенції. Соціялістична партія приймає до себе працюючих людей не конче одного народу, бо їй навіть байдуже, який нарід буде в державі перший, — їй ходить о те, щоби всі працюючі не бідували. Такі партії домагаються основних суспільних змін (реформ): приміром, щоби землю відібрати від дідичів і поділити між селян, щоби фабрики віддати на власність тим робітникам, що в них працюють, а навіть деякі домагаються часом, щоби ніхто не мав нічого свого, але щоби все було спільне (ко-

муна) і такі партії називаються комуністичні. А тому власне, що соціялістичні партії не мають на увазі добробут всього народу, лише поодиноких станів (робітників, селян) усіх народів, то вони мають ще й назву: міжнародницькі або інтернаціональні. У нас, в Галичині, є така одна партія комуністична, яка гуртує крім українців ще й поляків, жидів і інші народности. Подібна є також партія „Соціялістичне Обєднання“, маюча на оці лише інтерес одного стану, а не цілого народу. Ій, наприклад, все одно, яка буде держава, щоби тільки селянин мав землю.

Бувають ще посередні партії, справді соціялістичні, а заразом і патріотичні... Такою народно-соціялістичною партією в нас є „Українська Соціялістично-Радикальна Партія“. Вона справді гуртує в собі лише робітників і селян, але ріжниться від інших соціялістичних тим, що гуртує в собі лише українців і хоче вибороти українському селянинові й робітникові перше місце в українській державі. Часопис радикалів — „Громадський Голос“.

А чи треба нам партій?!—спитаєте. Треба, бо партія гуртує своїх членів при хосенній роботі для народу, учить їх карности, точности, вірности своїй ціли. Партії хосенні для народа, бо вони ведуть всю політичну працю в користь народу, хоч кожда іншою дорогою. Не добре лише, коли партії занадто гризуться між собою, тоді через свою сварку не мають сили ні часу працювати для своєї мети. Але в нас ще на разі так дуже зле не є. Коли треба виступити проти спільного противника, партії лучаться на той час разом і власне задачею наших жінок, які є членами одної чи другої партії, є — впливати на те, щоби всі українські партії вміли в разі потреби знайти спільний шлях ділання та щоби взагалі не було тої страшної міжпартійної ненависти, яка часто буває і яка є водою на млин противників українського народу.

От і для того повинні й жінки горнутися в ріжні партії, щоби своєю миролюбивістю лагодити партійні пристрасти. Ю.

Дальше про працю в жіночих гуртках.

В попередніх числах „Ж. Д.“ подали ми взір, як вести жіночі гуртки по селах чи місточках. Але крім цього частенько запитують нас також, як приступити до заснування таких кружків, в який спосіб найуспішнійше вести роботу в них. Отже кромі відповіди, яку кожна питаюча дістала від нас, подаємо ще ці всказівки і в „Ж. Д.“

Засновують жіночі гуртки ріжно:

1) як самостійні організації то є кружки „Союза Українок“;

2) як кружки при читальнях „Просвіти“;

3) як жіночі кружки при кооперативах.

Коли закладаємо кружок „С. У.“, то треба (у нас, в Старім Краю) порозумітися з жіноцтвом даної місцевости, зібрати підписи десятьох жінок чи дівчат, як основательок, і післати їх в порученому листі до головного заряду „С. У.“ у Львові (Sojuz Ukrainok, Lwów, Rutowskiego 22) з проханням, щоб Головна Управа вистаралася о готовий дозвіл на заснування такого кружка.

По одержанню дозволу властей скликається загальні збори, на яких треба перевести впис членів, вибрати (наперед добре обдумавши — кого) Управу: голову, 6 членів виділу, 3 заступниці і 2 члени контрольної комісії, намітити — у кого має бути домівка товариства, як висока має бути членська вкладка, які часописи передплатити, приступити до основання бібліотеки (одну з виділових призначити бібліотекаркою); намітити постійні дні сходин: окремо всіх членів за для читання, забави, нарад і т. д., а окремо виділу, обовязком якого є підготовити все для загальних сходин, щоб заінтересувати загал жіноцтва, втягнути його до своєї роботи.

Коли завязуємо гурток при читальні „Просвіти“ чи кооперативі, тоді не треба окремого дозволу властей. Домівки окремої також не конче треба, бо ж можна сходитися в читальні, хоч деякі гуртки прийшли до переконання, що на частійші сходини й наради не зле є мати окреме місце, у котроїсь з членів, бо по-перше: де читальня рухлива, то там часто саля занята на ріжні наради, проби тощо, а по-друге: буває також, що жіноцтво має неприємности від чоловіків, дівчата від батьків, які не люблять, щоб жінки без них сходилися там, де є багато мущин, а крім того жіноцтво взагалі стісняється присутністю мущин. Тому, якщо хочемо, щоб кружок свобідно сходився, розвивався, не зле є мати власну домівку до сходин, а вже обовязково окремий фонд зі складок для закупна потрібних газет і книжок.

Розпределення праці.

Щоби робота в кружку йшла справніще, скоріще — добре є, якщо члени Управи поділять між себе працю й кожда з них пильнує те, до чого зобовязалася, а не спускається одна на другу.

Нехай одна з членів Управи, хоч би вже прийняла бібліотекарство, касієрство чи що інше, обовяжеться крім того памятати й нагадувати про обовязки кружка брати уділ у всіх народніх святах, збірках, зборах тощо. Не конче є ждати, аби хтось там десь в другому товаристві надумав про це, що треба обходити свято, скликати збори, наради. Жіночий кружок може й повинен до всього давати почин — будити, спонукувати до життя інші товариства, старатися о те, щоби на народні свята йшли усі свідомі громадяни, без взгляду на свої партійні чи релігійні переконання, щоб в збірці на народні цілі взяло уділ ціле населення і т. д.

Друга з членів Управи хай візьме на себе обовязки дбати про все, що відноситься до виховання дітей і взагалі до шкільних справ. Тут належало би взяти під увагу заснування приватної школи чи хоч би курсів, заведення так конечних діточих садків, подбання за діточу бібліотеку, заохоту дітей до гуртування, до читання книжок, до заснування Пласту і др. Нехай на загальних сходинах підносить справу виховання дітей, читає те, що писали ми в своїм календарі і що писати мемо постійно в „Ж. Д.“ Нехай заохочує і вводить все це в життя. Нехай подбає про запрошення відповідних промовців від „С. У.“ чи від „Просвіти“ з відчитами на ці теми. Нехай заохочує до того, щоб зі взгляду на діти поправляли родичі своє власне життя: здержувалися від грубого обходження, сварок, а над усе від уживання алькоголю і тютюну.

Третя з членів виділу пильнуватиме, щоб

члени гуртка заводили нову господарку: окремо щодо хатнього господарства, а окремо щодо надвірного. І тут велике й широке поле до ділання: завести лад, чистоту в хаті, дбати про гарнійший вигляд і прикрашення наших домівок, про здоровий воздух; завести спосіб мешкання в двох кімнатах; дбати про запаси на зиму й готовлення нових страв; розпреділити домашні роботи в той спосіб, щоб усі домашні брали в ній уділ, а не складали все на одну хазяйку.

Зокрема мусить усе нагадувати й підносити на сходинах боротьбу з піянством. Треба цю справу спільно обговорювати; спільно всі члени гуртка повинні зобовязатися заводити тверезість у себе дома, як рівно ж повинні розпачати боротьбу з корчмою в селі. Закон дозволяє позбутися цього лиха з села — хай жіночий гурток покладе собі за ціль перевести це в життя.

Четверта виділова візьме на себе обовязок звертати увагу членів і вести перед в заводженню новітньої господарки. Зверне увагу сама й спонукує членів до ліпшого кормлення коров, безрог, курок. Уміле кормлення, поправа ґатунку, уміле доєння, виріб масла, чистота — робить чуда! Доказано, що кількість молока відповідним кормленням можна подвоїти. Кількість масла при виробі його кружлівкою також значно збільшується. Треба заохотити членів гуртка й купити спільну кружлівку. Треба безусловно заводити серед членів гуртка садження ярини, яка є для здорового харчу необхідною! Треба заводити сади, садження порічок, полуниць і т. д, бо це дає і дохід і здоровля нашим дітям. Треба про це говорити, радити, старатися, дбати!

Пята хай має на увазі здоровля родини й загальне. Жіночі гуртки мусять цікавитися тим і знати, від чого залежить здоровля людини, в який спосіб заражуються люди і як від цього охоронитися; як обходитися з хворими, що їм давати їсти, як удержувати чистоту, свіжий воздух і т. д.

Кождий кружок жіночий повинен подбати й постаратися о те, щоб село мало вчену повитуху, яка б не збавляла здоровля й життя поліжницям. Кождий гурток повинен мати домашню аптичку (гляди Календар „Жіночої Долі“) та зілля лічничі — й уміти ними лікувати. Нехай управа кружка постарається через „С. У.“ чи „Просвіту“, щоб хтось приїхав з викладом про це, а ще ліпше, коли можна в тій ціли уладити кількадневні курси.

Ще одно: члени жіночого кружка мусять помагати собі! Якщо заслабне котра з членів, хай товаришки по черзі допоможуть їй в хазяйстві, подбають за поміч, обійдуть господарство, діти. Тямте, що зі вступленням до вашого кружка стає кожда наче вашою сестрою.

Жіночий кружок повинен взагалі старатися помогти членам своєї громади — правдивій бідноті, старцям, калікам, сиротам, і взагалі всім, кому потрібна допомога. Повинен дбати про те, щоб ціла громада була наче одна родина, серед котрої не загине ні сирота, ні хвора, стара, опущена людина. Нехай одна з членів Управи зобовяжеться і на це звертати бачну увагу.

Ці всі роботи можете ще більше поділити й розпреділити. Нехай кождий відділ праці має окрему людину, що думає над тим, що їй поручено, дбає, старається. Нехай доберe собі і з поза виділу когось до помочі. Нехай по черзі на сходинах членів виділу на загальних зборах кружка підносить поручену справу, щоб усі члени гуртка спільно обговорили. Нехай старається бодай помалу переводити це все в життя. Тільки таким способом такий жіночий кружок внесе дійсне нове життя серед членів і цілого населення. Це все одно, чи то буде кружок господинь, чи молодих дівчат: вони так само, як і їх мами, повинні старатися піднести освіту, свідомість, господарку, взагалі культуру родини, громади, а з тим і цілого нашого народу.

Просимо виділи кружків звертатися до редакції „Ж. Д.“ по поради, ділитись з нами своїми успіхами, висказувати свої побажання, яким ми все підемо назустріч.

О. Кисілевська.

Памятаймо про наші діти.

Щоби дати дітворі науку в рідній мові, зачинають по наших селах на Покутті заводити приватні школи. Коли ж на те нема дозволу властей, то улаштовують збірні лекції по 9 учнів і учениць на раз. Такі збірні лекції можуть вести наші скінчені семинаристки, чи учителі без посад, чи такі, що не хочуть іти працювати над вихованням чужих дітей на мазурщині.

Такі гуртки уже заведено в селі Мишині, пов. Печеніжин. Мимо ріжних перепон розвиваються вони прекрасно. Заведено також перші такі збірні лекції і в селі Пядики, біля Коломиї, проєктується в Стопчатові і других.

Жіноцтво в першу чергу повинно звернути на цю справу свою увагу. Не жалуйте малого видатку, який цей спосіб науки мусить потягнути: це ж для добра вашої дітвори робиться!

Діти, що вчаться на таких курсах, не підлягають шкільній карі за те, що не ходять до публичної школи, треба лише їх зголосити в управі школи.

По при лекції та приватні школи ми мусимо заздалегідь подумати над тим, що на весні прийдеться нам конечно засновувати діточі садки. На це треба довшого часу, щоб заздалегідь постаратися о добрі відповідно підготовані сили до цього. Тому села, котрі дійсно бажають завести діточі садки в себе, повинні вже тепер списувати родини, які хотять посилати діти до садка, і зголошуватися до Управи „Р. Ш.“ чи „С. Укр.“, а ці знова повинні подбати вже про все, що потрібно для відкриття садків: про приготування вчительок, про дозволи і т. д.

Тільки, дорогі читачки, до тих річей треба братись поважно, треба знати, що те, до чого зобовязуємося, мусимо виконати і слова дотримати. Треба розуміти, що так наука шкільна, як і в діточому садкові не може відбуватися задармо — і на деякий кошт кождий мусить бути приготований. А то в нас лучається часто таке, що люди зголосяться, зобовяжуться — учителька приїде, працює, а люди до обовязку заплати не почуваються і нічого на удержання садка не дають. Так було в однім селі в стрийщині, так було в с. Опришівцях під Станиславовом і других. А так не повинно бути, бо ж годі вимагати, щоб така совісна й корисна робота виконувалася задармо.

Щоб мати з чим бодай зачати, жіночі гуртки повинні робити на протязі цілої зими збірки на цю ціль, уладжувати представлення, забави то що.

ЖІНОЧИЙ РУХ.

З діяльности Управи Укр. Жіночого Союзу в Ч. С. Р.

Управа Союзу нині складається з голови — п. М. Омельченкової, містоголови — п. Стефи Нагорної, секретарки — Олександри Чернової, скарбнички — М. Слоньовської і члена Управи — В. Танашевич.

Вже з перших днів свого існування прийшлося Управі працювати в досить тяжких умовах. Перш за все в праці Управи не брали участи інші члени Союзу і тому не були організовані секції допомогова і культурно-освітна, що дуже ускладняло хід праці. З осени ж 1925 р. появилася ще нова обставина, що таксамо послужила великою гальмою в розвитку праці, а саме: помешкання УГК, де був осередок Укр. Жін. Союза перейшло до Укр. Соціольогічного Інституту, який відмовив Жін. Союзові збиратися в їхньому помешканні. Положення утворилося прикре і лише завдяки ласкавости адміністрації їдальні „Самопоміч“, що дала дозвіл користуватися помешканням, Управа змогла відбувати засідання. Матеріяльних засобів Союз майже не мав.

Однак, не вважаючи на такі несприятливі обставини, Управа енергійно розпочала працю, при чім не обмежилась культурним і гуманітарним напрямками, а почала працювати на полі пропаганди нашого національного питання, з огляду на те, що для національної справи конче потрібна пропаганда між ширшим суспільством. Управа навязала тіснішці звязки з українським жіноцтвом у Галичині і з чеськими жіночими організаціями.

Між чеським жіноцтвом і між широким чеським громадянством було зроблено декілька інформацийних викладів з демонстрацією української пісні і гри на бандурі, а що наслідки були додатні свідчить те, що після викладу в одній організації, виступаючі особи були запрошені до інших організацій. Були заслані телеґрами Чеському Міністерству Закордонних Справ з приводу 7-літньої річниці самостійности Ч. С. Р. і панові Президентові Масарикові в день його 75-ої річниці народження. Союз післав адресу в гарних окладинках, які ласкаво намалювала пані К. Антонович, — пані Пламінковій (привітання з вибором її в члени Сенату Ч. С. Р.), п. голові міста Праги Д-ру Баксі (подяка за дозвіл на улаштування курсів), і п Д-ру Гірсі — привітання з 50-літн. ювилеєм, подякування Чеському Черв. Хресту, п. Батьовій, та іншим особам і установам. Союз одержав відповіді з подякою від Чеського Міністерства Закордонних Справ, від Канцелярії п. Президента Масарика, від Д-ра Гірси, від Д-ра Бакси. Союз також привітав чеських жінок з Вищою Освітою в день 35-літн. ювилею відкриття першої середньої жіноч. школи. Голова Союзу вітала чеських жінок при відкритті Дому для чеських одиноких жінок (Дейвице).

Просвітна праця Управи виявилась в такому напрямкові. Улаштовано поїздки:

1). До Кральова Градця (червень). 2). До чеського дітяч. клюбу (листопад). 3). До вільної школи з модерн. методами навчання. 4). До сирітського дому (Градчани, березень 1926 р.). 5). До вистави жіноч. праць в чеськ. жіноч. клюбі.

Крім того відбувся виклад п. Хар. Кононенкової на тему: „Життя українців в Канаді“.

В гуманітарній справі Управа багато допомогала, як окремим особам, так і цілим організаціям, як грошима, так і річами. Всі ці засоби Управа винайшла своїми силами без затрати енергії інших членів Союзу — лише з допомогою прихильників до Укр. Жін. Союзу, — та завдяки турботам п. Новицької і пана А. Г. Макаренка, яким Управа висловлює щиру подяку.

Щодо співпраці з иншими т-вами і репрезентації, Управа брала через своїх делеґаток участь в Національних Святах і в инших т-вах.

1) Святочна Академія памяти Грінченка, 2) Святочна Академія памяти В. Доманицького, 3) Відкриття Зїзду Цецуса, 4) Концерт памяти Фібіха (Педаг. Інст.) 5) Ювилей 40-літ. наук. праці проф. ак. Смаль-Стоцького (Наук. Т-ва), 6) Нац. Свято 22-І-26 р. (4 універ. і Злука Зем. Укр.) 7) Академія памяти 65 річн. Т. Шевченка (Педаг. Інст.) 8) Річниця Союзу Україн. Християн в Подебрадах. 9) Відкриття дому для Чеських одиноких жінок. 10) Загальні Збори Чеської Національної Ради. 11). Святочна Академія, Концерт „Мінерви“ чеськ. Т-ва жін. з В. Ос., 12). Загальні збори т-ва чеськ. жін. і дівчат, 13). Загальні збори центр. т-ва чеських жінок. 14). Ялинка для дітей укр. реальної ґімназії, 15). Загальні збори кооперативи „Самопоміч“, 16). Святочна Академія памяти Драгоманова (Педаг. Інст.), 17). Інавґурація Ректора Укр. унів. проф. Колесси.

Для звязку зі всіма членами Союзу і інформації про хід праці Управи за весь час було видано декілька літачків. Всього було видано 16 обіжників. Управа не змогла улаштувати виставки ручних праць, бо не спромоглась на це своїми силами, але має згоду чеськ. жіночого клюбу і т-ва жінок і дівчат Ч. С. Р., щоб при першій їх виставі наше жіноцтво могло примістити свої праці.

Управа гадає, що в майбутньому Союз зможе видати й альманах памяти п. Кобринської — бо ведеться листування з деякими жінками в Галичині, щоб спільними силами видати цей альманах. Теж намічено цікль викладів. А в близькому майбутньому наші інформаційні статті будуть приміщатися в чеських, болгарських і французьких часописах, з якими голова налагодила звязки.

Управа одного бажає, щоб кожний член Союзу дав згоду присвятити Союзові лише 3—4 години на місяць (відвідувати виклади, екскурсії, або чеські культурні організації і потім давати свої інформації про свої спостереження.)

Всі ми повернемо до своєї хати, а там на нас чекає не тільки праця по своєму фаху, але головно громадянська праця. Нас запитають, що ми бачили в Ч. С. Р., а ми будемо примушені сказати, що Прагу та свої авдиторії, де ми студіювали. Чи ж у чехів не можна ще дечого навчитись? Бо досвід наших поїздок показав, що нам ще багато прийдеться працювати, поки ми доженемо братів чехів.

Проф. М. Омельченко.

Освітна робота серед жіноцтва.

Багато рухливости виявив жіночий кружок У. Н. Д. О. в Тернополі. На протязі літа скликав 10 ширших сходин, призначених так для міщанського, як і інтелігентного жіноцтва. На цих сходинах виголошено реферати на ріжні теми, як от: „Політична організація жінок“, „Сучасні завдання укр. жіноцтва“, „Права і обовязки жінки-громадянки“, „Ціль і ідеольогія УНДО“, „Справа нашого шкільництва“, „Національне виховання дітей“ і інші.

Було б пожадане, щоб інш жіноч товариства

постаралися о подібні виклади, які обзнакомлювали би жіноцтво, що тепер має повні політичні права, з подібними справами.

В Коломийщині члени Жіночого Кружка, пп. М. Білозорова, п. А. Тимкевичева (голова „С. У.“), п. О. Кисілевська (ред. „Ж. Д.“), п. М. Дороцька (член ред. „Ж. Д.“), їздять з відчитами по дооколичних селах. Було уладжено відчити на такі теми: про плекання немовлят (Залуче над Прутом, Дебеславці, Іванівці, Коломия), про виховання дітей (Перерів, Залуче, Видинів), про потребу організації жіноцтва (Товмачик, Рожнів, Коломия, Виноград, Видинів, Коршів), як і з чого живуть люди в Швайцарії (Коломия).

Майже на всіх тих викладах було велике число слухачів і слухачок, які з великим заінтересованням слухали викладів і щиро запрошували прелєґенток заглянути до них ще раз. На жаль не всі села коломийщини розуміють вагу такої праці й мимо зазивів і оголошень в ґазетах, заохоти філії „Просвіти“, — мало користають з готовности прелєґенток відвідати кожде село, котре собі цього забажає.

В Винограді, біля Гвіздця, відкрито Кружок У. П. Т., який веде само жіноцтво з головою п. Терлецькою, жінкою пароха, а містоголовою господинею Варварою Демидюк.

Такий самий Кружок У. П. Т., який виявляє багато енергії й успішної праці, є в селі Пядиках з головою п. А. Глібовицькою, жінкою пароха (при нових виборах увійшли до Кружка й члени-мущини.)

Дуже відрадною подією для Коломиї треба уважати відкриття міщанської читальні на надвірнянському передмістю, в якому взяла уділ також делєґатка місцевої філії „С. У.“ (Жіночий Кружок). До читальні вписалося багато членів самої молоді, так мущин, як і дівчат. Три представниці жіноцтва: Филиповичівна Олена, Гошовська Йосифа і Мудраківна Розалія увійшли до виділу.

Першим почином культурної роботи в читальні був виклад відпоручниці Жіночого Кружка, який згуртував так багато членів, що в кімнаті ледве помістилися. Може цей гурток жадної освіти молоді стане добрим приміром — і на інших передмістях появляться подібні читальні. А може молодь зуміє збудити з блаженного сну й батьків своїх. Дай Боже! Треба бажати, щоб інтеліґенція Коломиї щиро зайнялася тою охочою до праці молодю. *О. К.*

Сільське жіноцтво при народній праці.

Дня 8. листопада відбули соціял-радикалки з Воскресінець довірочну нараду в домі тов. Насті Гуцуляк, де постановлено заснувати кооперативу, а крім того щоб жінки сходилися і розвивали свою діяльність взагалі. Жіноцтво зацікавилося кооперативою так, що в цілому селі велася оживлена балачка про цю справу.

21. листопада зібралися жінки громадно в читальні „Просвіти“, де відбули основуючі збори кооперативи. З Коломиї прибули гості: представник Союза кооператив п. Бабюк, представник Маслосоюза п. Левицький, та з Управи У. С. Р. П. тов. Микитчук.

Збори відкрила тов. Анна Гуцуляк, а проводили зборами: Анна Гуцуляк Дмитра, Марія Романенчук і учителька Катерина Романенчуківна. П. Бабюк пояснив значіння кооперації, тов. Микитчук говорив займаючо про конечність жіночої праці в кооперативах. По прочитанню і поясненню статута приступлено до вибору управи і надзірної ради. Жінки постановили, щоби до управи увійшли такі свідомі громадянки, як Анна Гуцуляк, Марія Романенчук, Дозя Лудчаківна, Настя Гуцуляк, Григорчукова, Евдокія Білейчук, Катерина Романенчуківна, та Марія Бабушак. З мущин: Олекса Шипитюк, Михайло Гуцуляк, Никола Романенчук та Никола Шипитюк.

І так за ініціятивою свідомих товаришок: Анни Гуцуляк, Насті Гуцуляк, Марії Романенчук Николи, Параски Романенчук з дому Гринюків, Марії Бабушак, основано у Воскресінцях кооперативу під назвою „Надія“.

Тут жіноцтво буде провадити курс для неграмотних жінок, курс куховарства і т. д.

Подібну кооперативу організують у Кіданчу товаришки: Марія Андрусяк Михайла, Софія Котурлаш, Марія Андрусяк Петра і ин. В суботу 27. листопада відбулася там також довірочна нарада в справі основання кооперативи.

Новим діячкам щасть Боже при гарній праці!

Настя Микитчукова.

Міля Дороцька.

В вечірню годину.

I.

Запав погідний зимовий вечір.

Примостившись коло тепленької печі, Віра дала волю своїм думкам і мріям.

За вікном уносилися в воздусі білі, іскристі сніжинки, крутилися, мов рій метеликів, коло ярко освічених ліхтарень, переливаючися то зеленкуватими, то червоними самоцвітами, і тихо, нечутно спадали на землю...

Такі білі, мягонькі сніжинки...

По кімнатці послалися довгі тіни... В темних кутах немов заворушилося щось... щось легке, сіре, що нечутно підповзало до Віри, обгортало собою ніжну стать її, брало в свої обійми...

Сіра годинка...

Так добре тепер, після цілоденних турбот на службі й дома, сидіти непорушно й снувати безконечну нитку своїх думок.

Про що? Чи ж можна то збагнути?

Про все і про нічо...

Цілий дім затих: сьогодня Миколая. Дітей своїх Віра відправила на діточі вечерниці. У сусідів також затихло: мабуть також пішли. В цілім домі царює тиша, лише з вулиць доноситься веселий дзвенькіть санних візників та безжурна пісня склепового хлопця:

— ... з новенькими відерцями
По воду ішла-а-а!...

Віра потонула в своїх думах...

Сергій.. Так... Він любить її, вона це знає... Учора він так ніжно просив її зістати його дружиною... Його очі ясні, залюблені, так глибоко в неї вдивлялися — обіцяли надгородити літа, проведені в смутку і горю...

І Віра пригадує дні, повні болю і розпуки, які пережила вона по смерти свого чоловіка, що загинув (геройською смертю) в обороні рідного краю... Вона дуже любила свого чоловіка, але це щастя було таке коротке — воно промайнуло, як казка, як сон...

А дійсність, повна незгоди і турботи, приглушила й ці ясні спомини про химерні хвилини щастя.

Лишились їй діти, котрих вони обоє так лю-

били: син і дві донечки. Білокурі, маленькі, з ясними очима... Вона їх так любить.. Для них працює, для них турбується, ними живе... Вона лише їм присвячує свої молоді літа...

Ах, молоді літа!..

Невже ж вони так пройдуть марно, сіро, буденно?.. Час, найкращий лікар, своїми невидимими руками засклеплював рану в душі, лишаючи тільки тиху тугу, що визирала великими сірими очами Віри... А ця туга все більше обгортала молоду жінку.

Життя бурхливе, барвне котилося повз Віру... Манило, кликало... Воно пірвало її. Душа пробудилась, запрагла пестощів, кохання.

Завтра вона має дати відповідь Сергієві — рішучу відповідь...

Яку?

І знову рій думок обхопив Віру.

Так мало було в її життю справжньої радости, щастя... Чи ж вона не має права бодай троха зазнати його?

Вона — дочка небагатих родичів, котрі за працею не мали ані часу, ані змоги звертати більше уваги на дівчину, що тужила за кращим життям, за сонцем.

Потім вийшла заміж... рано овдовіла — і тепер в розквіті своїх сил вона умерла для життя... Їй лише — терпіння, праця, боротьба..

Що їй дає життя?..

Що? А діти?.. — говорить голос з якоїсь закутинки душі, — ті діти, котрі він так дуже любив?.. Чи будуть вони щасливі, коли ти потонеш у своїм щастю і забудеш про них? Чи може думаєш, шо знайдеш їм другого батька?

Так, діти, її золотоголові, кохані діточки...

Сергій... ні, він лиш її саму любить; для дітей він все остане чужим — і хмара смутку покриває лице Віри.

Але ж чи все для дітей віддати? — змагається в душі інша думка. — Сиди, марнуй молоді літа!

А вони не чекають...

Скоро проминуться...

І більш не повернуть...

Ого!

— А діти підростуть підуть своїми шляхами і не в думці буде їм твоя посвята!..

У них будуть свої стремління, свої думки.

А молодість пройде...

І не верне...

Лишать тебе, немов те спопеліле вогнище...

Немов „ґрат“ старий, якому місце на смітнику...

— На смітнику!!..

— Га! га! га!

— Спопеліле вогнище!

— Га! га! га! — регочеться щось боляче в душі.

Віра здрігається.

Спопеліле вогнище...

Ні! ні! „він“ простить, вона так тужить за життям... І Віра уявляє себе щасливою жінкою Сергія. Усе іде на зустріч її щастю.

...Ліс, котрим вони ідуть, шепоче їм дивні, чудові казки.

...Сонце до них усміхається.

...Цвіти клонять їм свої головки.

...Трави шовкові під ноги стеляться.

Вона щаслива! Щаслива!

Чого ж ще вагатись? Діти мати муть ліпше удержання; вона вже не потрібуватиме так тяжко працювати; крім того для них вона все лишиться мамою, та їй також щось з життя належиться?.. Бодай крихітка ще ласки... кохання... Має право! — Так! Вертає до життя. Вона хоче жити! — Жити!

II.

Голосний тупіт дитячих ніжок вириває нагло Віру із її солодких мрій. В кімнату вривається разом із зимним воздухом радісний звінкий діточий сміх. Повертали діти.

Чар щез. Ясне світло лямпи заляло кімнату. Тіни по кутках захитались.

— Мамо! Мамо! Приніс, приніс! — весело загомоніли.

— І мені, і Одарці, і Марусі, гет-гет усім! Дивися, як богато!

Віру окружили рожевенькі личка, котрі пашіли здоровлям та холодом.

— А тетчиній Ірусі такого во великого паяца приніс!..

— Ні, то не Ірусі, то Славкови.

— Колибо Ірусі!

— Славкови!

— Ірусі!

— Слав...

— Тихо, діти! Чого ж ви сваритеся? Перестаньте. Покажіть краще, що то вам Миколай приніс?

— Ой, скільки богато! Ходи, ходи, мамочко, подивися!

Обсіли її довкруги та, весело гомонячи, хвалилися своїм крамом.

Дивилася на їх розсміяні, блискучі оченята і гралась та тішилась з ними, немов сама була дитиною.

Так добре було їй між сею золотоволосою громадкою.

Настирливі думки зникли. Радість, яка била із оченять діточих, перейшла і на неї.

Сиділа на підлозі разом з дітьми і всім крамом їхнім... Гризли цукорки і сміялись — сміялись..,

— Мамо, — озвалась середня дівчинка, — а тій чорненькій Зоні, знаєш? — нічого Миколай не приніс! — Чому то, мамо? Адже вона така добра? Знаєш, котрій... Вона так плакала...

Віра знала Зоню. Вона не мала матері, а батько, занятий другою молодою жінкою, не мав часу звернути увагу на дитину.

— Невже ж би колись і з її дітьми це могло трапитись і їх засумовані личка мали б з докором на неї глядіти, — чому про них призабуто?

— Диви, мамо, у моїх жовнірів така шапка, як у нашого тата була — обізвався синок. — О, і синя чічка така сама. Ми свого тата дуже все любити будемо і ніколи не забудемо про нього... Правда, мамо?

Три пари оченят дивились питаючо на Віру.

А в її душі ішов останній бій. Щось ломилось в грудях, немов тріскали які обручі, що довго її стискали...

Ні, ні!.. Вона воліє знова тяжко працювати, аби лиш личка її укоханих діточок були ясні, розсміяні. Вона не може їх захмарити...

Ні, ні!...

Рішилась!

Вона не лишить дітей навіть за ціну кохання.

ВІДДІЛ АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКИЙ.

Др. В. Сіменович.

Чому ми бідні.

Ще про оголошення.

Оголошення по часописах є це немовби „комівояжер“, висланий до публики фірмою. Тому оголошення мусить бути гарно уложене і мусить гарно представлятися. Як ви не вислали б обдертого, немитого, маленького „вояжера“ в своїм імени до публики, так ви не повинні давати до газети не окресане, не отесане, не гарне оголошення. По роді вашого оголошення публика і вас і ваш склеп і вашу фірму судить і оцінює. Тому американці стараються оголошувати себе в як найгарнійший спосіб: як мож найбільшим оголошенням і як найчастійше.

Американець з правила видає найменше одну четверту чистого доходу з бізнесу що місяця на оголошення, одну четвертину складає на резервовий фонд, а двома четвертинами чистого зиску веде бізнес.

Коли склеп, фірма, заробляє на чисто на місяць пр. десять міліонів, а таких фірм і склепів в самім Шікагу є тисячі, то фірма видає місячно на оголошення в часописах і в інший спосіб два і пів міліона долярів. Відповідно до того фірма добирає розмір і характер оголошення.

Ціль і задача оголошення.

1. Оголошення має звернути увагу публики на фірму, на крам і його якість. Мале, нічого не говоряче оголошення, цього не зробить.

2. Воно мусить бути так уложене і видруковане, щоби манило око читача милим виглядом, та щоби вляло довіря публики до фірми.

3. Щоби переконало читача, що купити у тої фірми оголошений крам є безусловною користю для читача.

4. Поклик до патріотичної сторони читача повинен бути виключений в оголошенню, бо це піддає думку читачеві, що фірма хоче на його патріотичній струні робити для себе гріш — а бізнес є це чисто грошева справа. „Любімося, як брати“, каже наша народня пословиця, дуже влучно, „але рахуймося, як жиди“.

5. Оголошення повинно бути зредаговане як найкоротше, однак повинно містити в собі всі додатні, ясно і коротко висказані прикмети і користи краму, який продається.

6. Оголошення повинно бути зложене грубими, читкими буквами, а принаймні переконуючі доводи і звернення до читача.

7. Найбільше переконуючим доводом є низька ціна за добірний крам. Друге — запорука: пр. коли вам наш крам не подобається, можете нам звернути на наш кошт. Або: не присилайте гроша, поки не оглянете наш крам і його не одобрите.

У нас, в Америці, склепи приймають крам назад на протязі до 2 тижнів, а деякі магазини готового убрання навіть по 6-х тижнях роблять заміну й приймають назад крам, який не подобався покупцеві.

8. Щоби було сезонове, то значить — не продавайте, не оголошуйте зимових річей на продаж в літі, кальошів і парасолів в погоду і т. д.

9. Якщо можливо і потрібно, то додати гарно вироблений образець краму, який оголошується.

Я читав нарікання одної української фабрики забавок, що вона не має покупців. Як може мати, як може знати публика, що в Станиславові істнує якась фабрика забавок, як та фабрика не оголошується, не оголошує своїх виробів, не подає образків своїх забавок. Оголосіться гарно — дайте образки гарні ваших забавок, а побачите, що публика буде купувати і без поклику до її патріотизму. Дайте до всіх газет так українських, як і інших у всіх нараз оголошення велике на цілу сторону часопису. Дайте поодинокі образці кождої забавки — витолкуйте її прикмети і користи, а побачите, що з часом, коли ви стало будете оголошуватися, не настарчите роботи на замовлення.

10. Оголошення повинно йти стало в часописах, інакше шкода видатку.

Можна і потрібно час від часу зміняти зміст оголошення, бо це не тільки зацікавить публику, але дасть поняття про розмір фабрики і ріжноманітність її виробів.

11. Оголошувати в часописах треба стало, бо таке оголошення буде коштувати половину тільки, як принагідне.

12. Образок більше представить і вразить читача, як цілі колюмни слів.

13. Коли можливо, то оголошення повинно бути уміщуване в часопису все на однім і тім самім місци. Хоч це не є істотною справою, але помагає читачеві віднайти скоро оголошення, як йому потреба. Крім того стале оголошення і подаване на однім і тім самім місци о много скорше вбивається читачеві, з часом автоматично ділає на його память.

14. Єсли можливо, то фірма повинна мати свій с т а л и й к л и ч. Пр. колись за добрих часів, як в Америці продавано пиво, фірма Шліц заплатила за підданий клич — „П и в о, я к е з р о б и л о М і л ь в о к е с л а в н и м н а ц і л и й с в і т“ — 5000 дол. Инша фірма пігулок на прочищення під назвою: „Каскарец“ мала клич: „Вони працюють тоді, як ти спиш“.

15. Щоби заохотити публику до покупки свого товару, фірма повинна час від часу, особливо при спеціяльних оказіях, як перед святами і т. д. уряджувати публичні випродажі по знижених цінах і ці випродажі оголошувати в часописах.

Звичайно фірма, щоби заохотити до скорого закупу, оголошує, що та знижена ціна на крам, потреває до цього або того часу, і хто не закупить зараз, то стратить нагоду. Можна додати, що краму є тільки ограничена скількість і коли хто не поспішиться, то не дістане по зниженій ціні.

16. Місцеві склепи можуть оголошувати денну, або годинами випродаж. В таких разах дуже добре є наперед оголошення поставити сталі ціни, знижені — пізніще. Пр. коли кільо кави коштує стало 1·50 дол., то подається так: кава така а така, що звичайно коштує кільо 1·50 дол., продається від години 10 до 11 по долярі. Опісля ідуть інші артикули і інші години і т. д.

Вага оголошення.

Старий Край не має найменшого поняття, яку величезну вагу в бізнесі має оголошення. Коли Аме-

рика стала Америкою, то має це завдячити двом чинникам: енергії своїх горожан і надзвичайно обширним оголошенням. Кождий більший склеп, кождий більший бізнес, кождий більший часопис держить своїх власних людей, що фірму оголошують; міліони а міліони гроша видають американці на оголошення, а ще більші міліони заробляють. Ґазети тут жиють не з передплатників, а з оголошень. Передплатників, а радше покупців ґазети збирає адміністрація часопису не для передплати, а для того, щоби відповідно до розпродажі часописі і рахувати за оголошення.

Як реклямують себе актори?

Не лише в бізнесі має оголошення велике значіння. Кождий знає, що слава й заможність актора взагалі залежить від його популярности, а популярність є нічим іншим, як поширенням свого імени серед публики світа. Кождий актор хоч би найславнійший співак оперовий, так довго має поводження, як довго про його славу пишуть ґазети. Нехай про один виступ його ґазети не згадають або не похвалять, ціла його карієра пропала Тому актори, а радше їх імпресарія*), видають величезні суми на рекляму. Ось кілька цікавих прикладів.

Карузо.

Був це найславнійший співак на цілий світ. Імпресаріо ось таке оповідає про нього:

— Одного разу я сидів при столику і писав статтю про Каруза до почитаного журнала. Карузо сидів при мені і оповідав подробиці зі свойого життя. Він оповідав мені: „Я був так бідним хлопцем, що мав одно найтаньше убрання яке мож було купити. Я не тільки його сам собі чистив, але як зносилося, мусів його час від часу перефарбовувати й латати. Я не мав за що купити ковнірчика, тому витинав ковнірчик з паперу, як приходилося співати в хорі Неаполітанського костела. А місто сорочки, я клав на груди чисту білу ганчірку“. Я все це списав, додавши, що нині тому колишньому бідакові кланяються навіть королі і дещо більше. Ця заява в журналі зробила своє і при першім виступі Каруза в Ню-Йорку публика переповнила цілу салю.

Прімадонна.

Раз до Ню-Йорку приїхала прімадонна з великим розголосом в Европі. В Америці однак розголос про ню притих. Помимо знаменитого її голосу і гри, публика що раз то менше почала приходити на її представлення, бо вона не була добре розреклямована. Ми почали нараджуватися, яким то способом дати би їй новий розголос? Ми ось таке постановили. Прімадонна запросить на вечерю до себе найвизначнійших людей. Гості нехай прийдуть, а вона має не бути на вечері. Вона має піти до Метрополітан Музею і там дати себе вечером замкнути, ніби случайно. Я мав би бути на вечері і піднести великий галас з причини її неприсутности. При тім я мав видумати якусь страшну історію, а опісля піддати думку, що може її замкнено в музею. Сказано — зроблено. Ми запросили чимало гостей, зладили вечерю, а моя співачка наняла авто і поїхала. По дорозі однак пригадала собі, що забула забрати з собою „амулєт“, (актори є дуже забобонні), який усе хоронив її від злого. Казала шоферови завернути з дороги. Дома, заки вона віднайшла „амулєт“, надійшов з візитою визначний гість з Больонії з письменним припорученням. Не було іншої ради, як гостя приняти. Поки розмова скінчилася, надійшли нові гості. І як велике було моє здивування, як я з геройською міною війшов на салю і застав героїню дома. Всі мої пляни пропали, але на щастя ця славна співачка таки того самого вечера заручилася з гостем з Больонії ґрафом К. і не потреба було геройського оголошення, бо ґазети і так дуже багато про заручини писали, а публика зацікавилася нею і громадно зачала приходити на її виступи.

*) Імпресаріо - підприємець театральний, концертовий і т. д.

Акторка-комедіянтка.

Одного разу прибула до Ню-Йорку знаменита акторка-комедіянтка. Помимо знаменитої своєї гри і шаленого успіху в Льондоні, в Ню-Йорку вона не в силі була заробити навіть на життя. Вона попросту голодувала, жила в найтаньшім готели і їла по найтанших кухнях. Мій приятель, що бачив її раз на сцені, прислав її до мене. Я не бачив в моїм життю поганійшого сотворіння. Але помимо того я бачив у ній великий талант. Ходило, як би її оголосити, щоби нею зацікавити публику. Писати, що то найпоганійше сотворіння між людьми не лицювало, ані їй, ані мені. Я, приглянувшися їй близше, зауважив, що її стан був дуже вузький. Я змірив — навкруги виносив 14 і пів цаля. Я розтрубив по ґазетах, що пані екс (X) має найтонший дівочий стан на світі. — Про це заговорила ціла Америка: лікарі, священники на проповідях проти ґорсетів — моднярі за ґорсетами та який нормально стан повинна мати жінка і багато дечого іншого. Це оголошення поставило мою акторку на ноги, публика процесією почала сходитися дивитися на неї, і вона відразу стала любимцем цілого Ню-Йорку.

Ось що може зробити оголошення і добра рекляма.

Лист до дітей в Старім Краю.

(З лекції зоольогії).

Дорогі мої товариші й товаришки в Старім Краю! Давно я вже не писав до Вас, бо в літі я все займався спортом та подорожами і мені все бракувало часу. Тепер уже я маю більше вільного часу і оце хочу Вам описати дещо з того, що нам розповідала учителька на лекції зоольогії. Гадаю, що це для Вас буде цікаве. Ось послухайте.

Змія „Король Кобра“.

На однім з Филипінських островів, що зветься Котабато (ці острови належать до Злучених Держав), жила велика сила дуже їдовитих гадин, які задля їхньої величини і їдовитости звуть „Король-Кобра“.

Один з плянтаторів ґумового дерева ось таку описує пригоду:

Одного дня падав сильний дощ. Я ішов берегом ріки. На дорозі побачив великий камінь, який усунувся з приводу дощу на дорогу. Я зблизився до каміня. Під каменем побачив величезну гадюку кобру. Частина її була притиснена зваленою скалою. В першій хвилі думав її забити, але її терпіння і великі очі, заляті слозами, мене зворушили. Я здержав піднесену руку. Я ж прецінь сам колись терпів великі муки, коли хворів на тропічну пропасницю, тому знав, що то значить біль і неміч. Мені видалося, що ми так люде, які звірята, що живемо на пустинях, научилися одно другому співчувати. Тому мені видалося, що кобра по увільненню її з тяжкої халепи на мене не кинеться. Я

відвернув каменюку і скотив у воду. Кобра, почувши себе вільною, поволи почала зараненим тілом повзти до мене, не підносячи голови до укушення. Я стояв, не ворушившися, і ждав, що станеться дальше. Кобра ізблизилася до моїх ніг і супокійно положила голову на мої чоботи, а опісля почала їх лизати, немов вдячна собака. Як я побачив, що кобра не кидається на мене, хустиною легонько очистив її хребет з болота. Вона не противилася, а навпаки — піднесла до мене голову і немов дякувала мені очима. Я осмілився її супокоєм до того степеня, що знизив до неї мою руку. Кобра поволи обмоталася навколо руки і висунулася мені аж на шию. Я заніс її до мого шалашу. Доглядав і годував, аж поки не виздоровіла. Потім пустив її у лісі, але вона не відійшла від мене, а повзала за мною. Від цього часу, де би я не рушився, вона ішла за мною. Я назвав її „Слєндер“. На заклик вона все до мене зближалася. Це був мій найвірнійший сторож. Як ми ходили по плянтації і Слєндер умучилася, я брав її на плече і так ми жили в приязни.

Одного разу я зібрав плоди з моєї плянтації і виїхав до Манілі (столичного міста), забравши з собою Слєндру. В „Орієнтал Готелі“ ми замешкали. Я за свою ґуму дістав кілька тисяч „песос“ (іспанські гроші).

Одної ночи мене пробудив гамір. Стіл, крісла перевертались. Нараз я почув в темній кімнаті людські крики. Гості з сусідних чисел зійшлися до мене. Ми засвітили й побачили двох злодіїв: оден мав на своїй шиї кобру, а другий стогнав коло вікна, його укусила гадюка. Я прикликав Слєндру до себе. Вона злізла з шиї злодія на долівку і зблизилася до мене з піднесеною головою, немов би хотіла повісти: „Чи не відплатилася тобі добром за добро? Місцева поліція забрала обох злодіїв до шпиталя, але й мені приказала виноситися з міста і більше не показуватися в нім з гадюкою.

Багато ще дечого цікавого розповідала нам учителька про ріжні звірята, як от про свинки, про пси, — про їхній розум і добре серце. Але про це я Вам напишу, дорогі братчики й сестрички, пізніще.

А тепер щиро Вас здоровлю. Ваш *Джек.*

Лист до укр. дітей в Америці та Канаді.

Дорогі сестрички й братчики за морем!

Вже пізня осінь, іде зима. Вечорі тепер такі довгі, що навіть забава наприкриться. Тоді найприємнійше є читати книжочки. Я цікава, що ви робите в такі довгі вечорі? Ви певно маєте багато гарних книжочок, щей з образками? Але що з того, коли я чула, що всі вони не наші, не українські, але англійські. І ми тут можемо діставати чужинецькі книжки і гарні і на око приємні, але скажу вам, дорогі сестрички й братчики, вони нам ніколи не припадають так до душі, як наші рідні, українські. Ви може й не знаєте, кілько то є у нас прекрасних своїх книжочок? Відколи ми з сестричкою Олею і братчиком Івасем навчилися читати, нам наші родичі на Миколая, чи на ялинку не купують дорогих забавок, а все українські книжочки. І ми їх вже багато перечитали і вам радимо читати, дорогі наші сестрички й братчики за морем!

Найліпше нам подобалися оповідання з нашої славної бувальщини, про нашу колишню державу, про наших князів, королів, гетьманів, хоробрих козаків, а з нового часу — про січових стрільців, що за приміром славних батьків боролися за волю України.

З історичних оповідань ми дуже любили оповідання про козаків і Січ А. Кащенка, В. Будзинов ського. Захоплювалися „Тарасом Бульбою“ М. Гоголя. Але найбільше нам подобалися історичні оповідання Андрія Чайковського, як от: „За сестрою“, „Віддячився“, „На уходах“, „Побратими“ і багато інших творів цього письменника, що живе в Коломиї, в Народнім Домі, де є й наша школа. Ми його бачимо що-днини й нераз думаємо собі: „Як би то гарно було, якби він, на взір ваших американських славних людей відвідав нас та розповів нам щось цікавого живим словом! Як би було добре, якби наші учителі подбали про запрошення до нас наших славних людей, щоб вони нам щось цікавого розповідали, так як у вас за морем робиться!...“

Може воно так і буде, а поки що ми зачитуємося лише нашими книжками і вам радимо їх читати.

Якщо ви привикли до англійських книжок і не потрапите відразу добре читати по українськи, не зраджуйтеся цим. То — нічо! Скоро привикнете і полюбите і нашу мову і нашу книжку і нашу славну хоч поневолену вітчину. Дуже просимо вас, дорогі наші братчики і сестрички, написати нам, чи послухали ви нас і чи подобалися вам ці наші книжочки. Здоровлю вас щиро.

Ваша Марійка з Коломиї.

P. S. Я довідалася, що редакція „Жіночої Долі“ уже вислала до книгарні п. Івана Чайки в Канорі, Саск., на розпродаж цікаві історичні книжочки.

Для розваги.

(Лист до редакції).

Вп. Пані Редакторко!

У нас, в читальні, відбулася дуже гарна й весела забава. Хочу Вам її описати, може ще хто піде за нами слідом.

Ми робили цю забаву з приводу відкриття нашого жіночого гуртка. Салю читальняну гарно прибрали зеленню. В однім куті уставили стіл, накрили його білою скатертиною, в глечики вложили соснини, калини то що. На дощечках, обвитих білим папером, наклали зимних перекусок: гріночки булки, насмаровані маслом з бриндзею рибками, яйцями і др. Також насмажили ми пампушок, напекли медівників, наробили безалькогольних напитків; словом — зробили гарний буфет, далеко кращий, як у всіх наших жидівських склепарів разом.

Крім цього, купили ми великий самовар, чайник, кільканайцять горняток, ложочок і наставили самовар, що бухав парою, як льокомотив на нашій стації. Позасаджували за буфет наші мами, обчисливши наперед добре, почому маємо за що брати, щоб покрилися наші кошта і то не лиш перекусок, але й горняток та ложочок; самовар лишили на другий раз.

Щоб не було помилки, хто заплатив, а хто ні, постановлено, що на кожду річ треба перше в нашої скарбнички купити карточку: на чай — синю, на булочку червону, на тісточка жовту і т. д. — лиш за тою карточкою можна було їду чи напи-

ток діставати.

Налагодили все гарно і ждемо, а тут спочатку ніхто й не питає!... А радше скажу в тайні, що питає, але... за горівкою. На це жіноцтво хором:

— Забудьте за це! Ні в читальні, ні дома вже ви в нас горівки чи пива не покуштуєте! Пропало!

Може були би й повтікали від такої бесіди, якби не те, що всі були цікаві: яку то забаву видумав наш кружок. Дехто ще й підсміхався з нас, бо музики, що ми їх замовили аж з сусіднього села, чи на збитки нам чи через що — не прийшли.

Мало, мало не розбилося все, якби не наші семинаристки: сестра моя Оленка та стрийнина Гандзя, що то в школах навчилися в усім собі давати раду. Вони взяли в свої руки провід забави й урятували все.

— Ану, до мене! — командує Оленка, немов хорунжий до сотні. — Ставайте в колесо всі молоді, беріться за руки!

Хто не став сам, того дівчина силою потягла.

Стали в колесо, взялися за руки. Рахує Оленка: є 26. Добре, ще лиш одного треба. Кого б то? Оглянулася. Он під стіною дрімає вдовець Онуфрій — дівчата до нього:

— Ану, Онуфрію, між нас!

— Та де мені до того?!...

— Як не до того? А до дівчат свати слати знаєте? Зараз ту між нас! Бо як дамо „бефель,“ жадна дівчина за вас не піде. Ви не смійтеся! Жіночий кружок в селі — то сила! Побачите!...

Й силою витягли Онуфрія й поставили на середину колеса.

Тепер заспіваймо:

— Ми голубка уловили...

А ту всі:

— Ха-ха-ха!... Та скорше якогось пугача, як голубка!...

Співають дальше, почіпалися колесом за руки кружляють помаленьку навколо „голубка“:

Кругом його обступили,
Ой, голубку, чого тужиш?

Вкінці паде: „Вибирай си, кого любиш!“

Кожний кинувся вибирати собі пару, а наш Онуфрій, як стояв, так і стоїть посередині.

— Ой, так не йде! Давай застав!

Боронився, хотів утікати, але дівчата зза ремення витягли ножик та подали богачці Юрчисі.

Вже скоро вибирав, як другий раз припала черга.

На сей раз самотою остала дійсна голубка Федорчина Маруся Ми зачали співати ріжні пісні. А вже знаєте, як українці розспіваються, то їм стриму нема. Співали й співали, хоч Юрчиха вже повний капелюх заставів назбирала.

Вкінці прийшло застави викуплювати.

От тут було сміху чимало!

Пророк.

Отже найперше було пророкування. Робили це так: той чи та, що викуплює застав, стає посередині й йому накидають на голову хустку, так щоби нікого й нічого не можна було бачити. Всі решта стають кругом його колесом; один хтось тихенько підходить до нього і дотикає легко пальцем голови (в тімя), а з колеса хтось інший питає:

— А що ти тій особі, що тебе діткнула, пророкуєш?

Часто буває, що пророк гадає, що то дівчина, й напророкує: що скоро вийде заміж, залюбиться і т. д. — а показується, шо це парубок, чи старша жінка, а то й чоловік (ми втягнули до забави усіх за покотом). У нас пророк був добрий, дотепний, то ми доста мали сміху.

Друга забава була в д а р о в а н о г о.

Посідали всі великим кругом на ослінчиках (раз хлопець, раз дівчина) й тихенько одно одному до уха щось дарували. Приміром: дарую тобі коцюбу, чи свинку, чи любу дівчину і т. д. а дівчині — хлопця, перстенець, торбу січки — хто що схоче подарувати. Це дарування починали від сусіда з правого боку. Як обдарували себе всі, тоді знову почали тихенько до уха казати, що з тим дарованим зробити, — але вже сусідові чи сусідці з лівого боку. Як скінчать, тоді той, що викуплює свій застав, кождого по черзі питає: „Що вам даровано і що маєте з тим зробити?“ От тут було що слухати! Мені подарували Василька, таки сусідського хлопця, що люди сватають нас, і казали повісити його на сухій гілі. Мельників Іван дістав макітру і мав її заложити за образом. А сестра моя Оленка дістала Абрумка з корчми і мала поцілувати його в носик. Що ми при тім насміялися, то можете знати. Щастя, що то дароване не було на ділі, а лише на словах.

Потім нам навкучилося сидіти, і ми завели забаву — м о р е х в и л ю є т ь с я.

Поставили посеред хати два ряди крісел спинками до купи й позасідали на них. Той, що його застав, ходив і перед ким став і плеснув у долоні, той мусів бігти в оден бік, а той, що його застав, — у другий, тобто навколо усіх сидячих. Хто скорше добіг до кріселка, той сів, а той другий мусить уже плескати перед іншим. Забава полягає на тім, щоб усе робити дуже скоро, щоб люди рухалися й мінялися, як хвилі моря.

По тій забаві зробили павзу, аж тоді пішли всі до буфету, щоб за дешевенькі гроші смачно підкріпитися. Було ще сміху з мусуючими напитками, як хлопці почали необережно відкривати й пообливалися добре плинами. Потім ще довго бавилися — в лапанки, цензури, залізниці і другі забави, але не описую того, бо боюсь, що пані редакторка не схоче помістити. Як хто цікавий, попросіть редакцію, а я далі напишу. Скажу одно, що давно вже ми так гарно і весело не бавилися, як того вечера. А все головно тому, що не було чим упитися та галабурди по-пяному потім робити.

Тут ще зроблю замітку, що наш гурток виробляє ці знамениті трунки і їх продають дешевенько в нашій кооперативі. На житнє вино вже відтепер маємо замовлення на свята, так само вже й жидівських медівників мами дітям з міста не приносять, бо вже наші вироби в кооперативі купують.

Тепер ми думаємо частійше уряджувати такі гарні забави, тільки ще хочемо перед забавою запросити когось з хосенним і цікавим відчитом. А крім того ще будемо спільно читати часописи чи книжки.

Здоровою Вас усіх в редакції щиро.

Читальничка.

„Народні Торговлі“ і укр. кооперативи

продають і мають на складі

ЗНАМЕНИТІ ЦУКОРКИ з УКР. ФАБРИКИ

„ФОРТУНА НОВА“

Жадайте тільки таких!

ЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКА.

Зима йде.

На зиму добрі господарі постараються о подвійні вікна до хати. Старі вікна треба заосмотрити добре, поправити кіт, що певно поопадав в не однім місці. Кіт можемо зробити самі. Купуємо меленої крейди і замішуємо її покостом або льняним олієм. Ним понаправляємо опалий кіт при шибах, також обкітуємо ціле вікно на зиму в той спосіб, щоб через нього не віяло, а мимо того можна було вікна в зимі відчиняти. В тій ціли робимо тонкі валочки кіту, вкладаємо їх між вікном а рамою вікна і добре посипаємо меленою крейдою. Примкнути вікно, по хвилі відчинити та справдити і де кіту замало, там додати і ще раз справдити. Через кілька днів, нім кіт присхне, посипувати його крейдою, щоби не прилип до вікна. Тим способом маємо дуже добре пристаюче вікно, котре можемо в зимі сміло відчинити. Між вікнами насипаємо піску і зверху прикриваємо мохом, в котрий вкладаємо червону калину або сухі квіти (соломянки). В той самий спосіб заосмотрюється і шпари у дверях.

Не тисніться в зимі в одній кімнаті, бо це дуже нездорово. На селі і в місті оскільки це є лише можливе, треба устроїтися так, щоб численнійша родина займала дві кімнати. Крім того всі непотрібні річі треба повиносити до комори, на стрих, щоб якнайбільше було місця в хаті, а разом з цим і свіжого повітря. Вікна відчиняти що-днини! Не дивіться на те, що у ваших батьків не бувало того звичаю. Давно люди були здоровші, достатнійше жили, не було таких ріжних слабостей, то могли витримати і цю нездорову задуху по хатах. Нині не те: коли мати-господиня хоче, щоб її родина здорово перезимувала, мусить хату тримати чистенько та дбати про свіжий, здоровий воздух у ній.

Не сушім мокрого одягу, взуття в тій кімнаті, де мешкаємо, бо то дуже занечищує повітря. На селі парити полову чи січку треба в сінях чи в якій комірці, щоб не робити вогкости в хаті парою.

Заосмотрити на зиму треба на селі не лиш хату, але й стайні, курники: тепло й чисто мусить бути й там, про це памятаймо!

Усяке сміття, відпадки, попіл не марнувати, а складати на компостові купи десь в куті подвіря чи саду. Буде з того і користь і чистота і гарно біля хати.

Треба конче подбати про те, щоб діти мали в що тепло одягнутися й цілу зиму бігали по дворі. Так само й молодь (не лише хлопці, але й дівчата) повинні уживати руху на свіжому воздусі: кидатися кульками снігу, санкувати на санчатах, совгатися по леду і т. д. Це не є збитки, за які інші батьки ще й карають діти та молодь, — це потрібна й здорова забава, і старші мусять дітям в цім допомагати, а не заборонювати.

Свята зближаються — пріч з горівкою й алькогольними напитками!

Добра господиня заздалегідь подумає про свята й буде старатися обійти їх гарно, але й ощадно, а що найважнійше, то без алькоголю!

Жінки, майте відвагу викинути того лютого нашого ворога зі своєї хати! Хоч би прийшлося вам наразитися на неприємність, хоч би з вас покепкували немудрі знайомі чи сусіди, — а ви горівку викиньте за вікно, якщо хто й принесе її вам до хати, і ані в себе, ані в гостях не беріть її до уст! Гуртки жіночі, кружки й філії „С. Укр.“ — ширіть клич: пріч з алькоголем!

Але треба нам заздалегідь подбати, щоб було чим гості приймити і самим випити щось доброго і здорового. До цього дуже добре надаються напої домашнього виробу.

Про кваси литовський і український, про яблочники, вино з жита, питний мід і др. подавали ми і в Календарі і в „Ж. Д.“

Тепер ще нагадаємо про ось які гарні напитки.

З сушениць.

Зварити добрих сушениць, осолодити цукром або медом, додати на кожді 2 гарці плину півтора дека дріжджа, змішати, прикрити добре і най постоїть цілу ніч. Потім позливати до фляшок троха не повно, позатикати спареними корками, зверха обвязати ще шпагатом і поставити на холод. Довше над кілька днів не постоїть.

З квасу цитринового

В кипячу воду кладемо тільки кваску цитринового, щоб вода зробилася квасковатою. Як вода простигне, даємо на кожді 2 гарці її півтора дека дріжджа, осолоджуємо до смаку і робимо далі, як уже сказано вище.

Щоб напій мав гарний кольор, спалюємо шклянку цукру, розпускаємо його водою і вливаємо до напою.

Так само робимо смачний напій з меду, але до нього додаємо ще напару з щипти хмелю і тримаємо його, нім позливаємо до фляшок, дві добі в теплім місці.

Крім цих зимних напоїв, добре є ввести на селах подавання чаю й кави. Порядне господарство мусить мати самовар та чайник, щоб було в чім заварювати кипяток та окремо запарювати чай. В будь якому горняти від іншої страви воду на чай не можна варити. Також не купуйте чаю будь де, лише в своїх склепах, бо несовісні купці часто замісць чаю продають вербове листя чи яке інше сміття. Тямити треба, що й найліпший чай скоро вітріє, тому треба його тримати, що б він не тратив запаху, в чистій, добре закоркованій флящці.

Другий спосіб роблення вина з жита.

7 літер перевареної води, 2 kg цукру, 1 kg чистого жита, 2½ dkg. дріжджа. Це все разом має стояти через 5 день в теплі 16° ц. (на печі) і що рана і вечора добре вимішати. По пятьох днях відкладається на 12 день в холодне місце (на долівку) і вже не мішати. Відтак переціджуючи через чистий платок, зливати до вимитих фляшок і закорковувати. Начиння на цю наливку має бути поливане а найкраще склянне. Зверха прикривається чистим полотенцем, а ще ліпше органтиною.

Завчасу треба зробити порядки в хаті. Стіни повибілювати, також і стелю, а якщо вона з дощок, то гарно помалювати олійною фарбою. Стіни не можна малювати олійною фарбою, бо тоді вони не будуть перепускати воздуху, а це нездорово. В деревляних стінах шпари треба добре закітувати, або заліпити воском; в білених — добре замастити вапном.

Образи, постіль, столи добре обчистити з пороху й бруду. Оглядати, чи не замножилися блощи-

ці. Як є, то вичистити та спарити дуже соленою водою, до якої кидаємо ще й сімяної полови. Це парення повторити кілька разів. Шпари в рамах полити ропою нафтою або сильним карболевим квасом, — і також позакітовувати або замастити воском. Всі діри попід стіни, припічки позаливати ґіпсом, щоб не заводилися шваби. В сінниках позамінювати солому, щоб усе на зиму було свіже.

Незадовго перед святами братися до печива.

Що варимо й печемо.

Як вихіснунати битого вепра, а саме: зробити добрі ковбаси, кишки, сальцесони і т. д. ми подали в нашому Календарі. Там знайдете також, як спекти на свята добрі колачі, маківник, усмажити пампушки, хворостик і др. Тут подамо ще спосіб печення легких тісток „альбертиків“, як також обаріночків, які можете пекти для дому, читальні чи на продаж до кооперативи. Крім того подамо ще деякі страви, яких досі ще не було.

Однак на цім місці мусимо подати кілька загальних уваг щодо печива, які мусить затямити кожна господиня.

Отже — муку треба придбати заздалегідь — чи купити, чи змолоти, щоб добре вигрілася, а також щоб не тратити перед самими святами дорогого часу на вистоювання по склепах чи млинах. Муку, дріжджа і всі приправи купувати лише в своїх кооперативах чи „Народних Торговлях“, бо лиш тоді ми певні, що дріжджа чи додатки не збавлять нам нашої праці. Уважати, щоб дріжджа не перемерзло в дорозі; не можна також запарювати дріжджа горячим молоком чи водою, бо тоді не буде рости.

Яйця до тіста окремо розбити, додавши трошка соли, від чого яйця ліпше жовтіють.

Коли печемо тісто, треба до нього часто заглядати: як чорніє, прикрити папером, а як не румяниться, дати грани. Тісто пробувати тоненьким патичком: як виймемо з печива зовсім чистий, печиво готове; як обліплений тістом, треба ще допекти.

Перепис на булки гляди в Календарі сторона 150.

Добрі тісточка „альберти“.

1 к. і 15 дека муки, 5 розбитих добре з дрібочкою соли яєць, пів кіля мілкою цукру, кілька ложок сметани, 14 дека масла, 1 деко соди і ванільовий порошок замісити добре, аби аж перестало чіпатися до руки. Розтачати тонко на пів пальця, викравувати, викладати на посипану мукою бляху й пекти. Тісточка не складати густо, щоб не позлипалися.

Обаріночки.

Літру пшеничної біленької муки розчинити 2 деками дріжджей і добре соленою літною водою на вільне тісто. Як підросте, додати другу літру муки, пів ложки або ложку масла, одно жовтко (може додати троха товченої чернушки для запаху), і замісити тісто так густо, як на краяні клюски. Витачати опісля валочки, переплітати їх зі собою, як шнурочок, злучити в обаріночок і класти на підсипану мукою стільницю. Як підростуть (а повинно так бути: коли скінчимо послідні, перші вже повинні підрости), тоді набрати їх на держак ложки і кидати на осолений кипячий окріп — котрий обаріночок виплине, виймати його і складати на бляху, посипану мукою. Як бляха повна, всунути до легко напаленої печі. Скоро стануть румяні виймати. Хто хоче солодкі, дати до тіста цукру. З верха помастити яйцем з водою, або водою з цукром і посипати цукром або маком, то будуть блискучі.

Не вибагливі леґоміни.

Добре є до обіду додавати хоч деколи щось солодкого, тож подаємо тут кілька не вибагливих леґомін.

З яблок.

Спекти 8-10 середної величини яблок. Перетерти крізь сито і терти в мисці валком з 4 білками і 4 ложками цукру пів години, аж зробиться біла пухка маса (кушати, щоб була до смаку солодка). Класти ложкою гарні купки на полумисок і на кожде покласти смажених вишень або полуниць, або облити овочевим соком.

Кисіль з яблок або інших овочів.

Обібрати й покраяти на части з пів гарця винних яблок, або вилускати вишень й полити квартою води. До яблок вложити кусник ценамону і розварити. Перетерти, додати цукру до смаку і покласти знова на кухню. На літру такого плину взяти пів шклянки картофляної муки, розбити її з троха зимної води й виляти до того плину. Раз заварити і виляти до миски, звогченої студеною водою. Як добре на холоді застигне, перевернути на тарілку й убрати смаженими овочами. Можна й обляти малиновим або іншим соком.

Білий кисіль.

Утовкти з цукром в моздірі 10 спарених гірких мігдалів або кільканайцять обібраних з лушпини сливкових зернят й заляти їх квартою молока. Заварити, осолодити до смаку і перецідити. В шклянці студеного молока розбити пів шклянки картофляної муки, вляти мішаючи на кипяче молоко, заварити й виляти на салатирку чи мищину.

Печена гуска.

Молоду, товсту гуску обскубати, обчистити ножем з пишків, обсмалити над огнем, витерти потім кукурудзяною мукою і добре сполокати. Лаби опарити і обібрати жовту скіру, тоді розпоруємо, виймаємо внутренности й воле, від печінки відділюємо осторожно жовч, пухло розрізуємо й обчищуємо з внутрішної скірки, натираємо з легка сіллю в середині і зверха і най постоїть з 24 год. Потім начинюємо винними обібраними яблоками, картофлею або каштанами, а хто хоче, то начинкою, яку робимо так: посікти печінку з зеленою петрушкою, додати цибульку, пересмажену. Втерти ложку масла з 3 жовтками і змішати з печінкою. Одну суху булку утерти на терці, другу намочити в молоці й витиснути; посолити, поперчити, на останку дати піну з 3 білок. Все разом з печінкою вимішати і начинити гуску, зашиваючи отвір. Пекти 2 до 2½ години, наколюючи на хребті і під крилами, щоб ліпше товщ спливав, який сціджуємо підчас печення.

Дуже смачні оселедці з помідорами.

Купити 10-15 звичайних великих оселедців, намочити на 24 години водою, потім виполокати добре обчистити і знова намочити на 24 години міняючи воду з часта. Третого дня розібрати на кавалки; голову і хвостик відкинути, скірку зняти, хребет виймити, оселедця покраяти на чотири кавалки, а ці острим ножем ще раз в поперек попретинати, обмачати в муці і смажити на пательні

в кипячому олію. Обсмажені з обох сторін кавалки складати на дощечку, щоби остигли.

Тимчасом накраяти дрібненько богато цибулі, засмажити на пательні з олієм, як змякне, дати 2-3 ложки муки і зробити засмажку. Розпровадити зимною водою, додати перетертих помідорів або повиделок помідорових, додати до смаку соли, цукру. Має бути середно густий сос. Зварену морковцю покраяти в тоненькі кочільця і в якійсь посудині перекладати нею смажені оселедці, додавши перцю англійського і кілька бобкових листочків. Заляти тим сосом і нехай постоїть день, щоби ним натягло.

Подала пані Н. Дядинюкова з Вел. України.

НАЦІОНАЛЬНІ ПОТРАВИ.

Палянички з бараболі і сира.

Втерти в макітрі ½ літри свіжого сира, дати ½ літри на пів звареної бараболі, втертої на терці, додати ложку масла, кватирку кукурудзяної муки, спареної кипячим молоком, вбити 2-3 або 4 яєць, посолити, виробляти круглі палянички і пекти в мірно горячій рурі або печі, або смажити на смальци. Подавати горячі зі сметаною. Добре, коли постоять прикриті в якій посудині і відійдуть. Печуть в околиці Гусятина такі палянички, звані бохончиками, але без масла і яєць. Місто кукурудзяної муки можна давати дрібної гречаної каші, спареної молоком.

Ломанці з маком.

З пшеничної муки місять пісне тісто, вирабляють пляцки грубі на пів пальця і печуть на блясі в печі. Щоби росло, дають поташу. Коли готове, завивають в полотно і кладуть під подушку щоби відійшло. Опісля ломлять і мішають з утертим маком, осолодженим медом або цукром. Ся потрава є зовсім добра, коли до неї замість поташу додати порошок Еткера, а тісто замісити з ложкою масла і яйцями а мід троха розпустити водою. Печуть в Лазарівці і Шидлівцях.

Дещо з гігієни.

10 заповідей для вагітних жінок.

В Дюссельдорфі й Коліна на Рейні відбулася в вересні ц. р. виставка соціяльної опіки, плекання тіла і взагалі здоровля. Там дуже багато був представлений відділ опіки над жінкою й дитиною. Між іншим кидалися в очі плякати, які являються десятьма заповідями для вагітної жінки.

I. Будь пильна, працюй так, як працювала до вагітности, але не виконуй тяжких праць.

II. Носи легкий, просторий одяг, не носи жадних шнурівок та ріжних поясів.

III. Будь чепурна, купайся в теплій (не в горячій) воді, бери часто теплі ванни.

IV. Ходи часто на прогульки в природу.

V. Дихай глибоко.

VI. Не пий жадного алькоголю.

VII. Не їж багато, але їжу добре пережовуй, щоб мала здорову, чисту кров.

VIII. Не хвилюйся, памятай, що хвилювання та гнів дуже шкідливі.

IX. Уникай стрясіння, та не піднімай нічого тяжкого.

X. Вір в себе, будь весела і все скінчиться дуже добре.

(З німецького перекл. М. О.)

Від редакції.

Дорогі наші читачки!

Отсе число „Жін. Долі“ видаємо останнє, яко **місячник** — від Нового Року Ви діставати мете наш часопис **двічи в місяць.**

Редакція бере на себе великий труд і тяжкий обовязок, бо ж кошта підносяться вдвічи; подвоюємо ми нашу енергію, працю, поліпшуємо папір, збільшуємо кількість ілюстрацій, а передплату підносимо так незначно, що „Ж. Д.“ стає **найдешевшим двотижневиком!**

Одначе виконати своє завдання ми зможемо лише тоді, як збільшиться вдвічи кількість передплатниць і як усі вони будуть совісні і **акуратно внесуть передплату.**

Рік 1926 ми закінчуємо з великими втратами, бо велика кількість наших передплатниць до цього часу не вирівнали рахунки. На наш великий жаль ми мусимо припинити від Нового Року висилку часопису цим неакуратним читачкам, які не внесуть залеглостей за 1926 р.

До цього числа долучаємо **почтові перекази**, якими належить вирівнати передплату на „Ж. Д.“ за рік 1926.

Звертаємося до всіх наших прихильниць з проханням приєднувати нам нових передплатниць.

Для заохоти уряджуємо премії і нагороди.

А саме:

I.) Котре село, чи місто — кружок „С. У.“ чи інше товариство, а навіть приватні особи внесуть одноразово 10 річних передплат готівкою, дістають в той же час безплатно книжок на „3“ зл. по вибору з такого катальога:

1)	*Іван Зубенко.* Зірка, оповід. . . .	2 зл.
2)	*К. Поліщук.* Гуляйпільський батько .	4 „
3)	*А. Чайковський.* На уходах . . .	4 „
4)	„ За сестрою . . .	1·50
5)	„ Віддячився . . .	2 „
6)	*Д. Мордовець.* Гетьман Мазепа . .	4 „
7)	*М. Гоголь.* Тарас Бульба . . .	2 „
8)	*Ординців.* Запорожці в Сарагоссі .	2 „
9)	*Куліш.* Чорна рада	2 „
10)	*Куприн.* Сулямі̀т	1 „
11)	*Келерман.* Праведні душі . . .	1 „
12)	*Кузьмова.* Проти хвиль . . .	1·50
13)	Календар-Альманах „Ж. Д.“ на р. 1927.	3—

14) Хто хоче, може мати один образок якогось нашого письменника чи письменниці. Образки роботи нашої славної малярки О. Кульчицької (графіки) 2 зл.

II.) Крім того імена наших прихильниць, що займуться приєднуванням нових передплатниць, ми будемо оголошувати в часопису, а хто до липня місяця приєднає найбільшу кількість передплатниць, дістане цінну надгороду.

III.) Ті передплатники, що до кінця лютого внесуть цілорічну передплату, мають право раз на рік дати своє оголошення до „Ж. Д.“ в розмірі 3 стрічок (про купно, чи продаж і т. д.), яке ми умістимо **безплатно.**

Отже з вірою в хосенність нашої громадської роботи і з надією на широке попертя нас з боку зорганізованого жіноцтва і всього громадянства, — ми сміло рушаємо вперед. *Редакція.*

P. S. До цього числа долучаємо чек, яким наші Вш. Читачки не відмовлять переслати свій „Дар Просвіти“. (**Передплату** на „Ж. Д.“ посилається тільки **переказами).**

З листів до редакції „Ж. Д.“

I.

До хвальної редакції „Жіночої Долі“! Часопис „Жіноча Доля“ сповняє тут у нас далеко за океаном на землі Канади величезну просвітну роботу серед нашого жіноцтва. Часопис „Жіноча Доля“ робить велике додатне враження і додає нам віри в краще завтра. Доказом цего є що в нашім малім місточку Canora Sask від появи першого примірника „Ж. Д.“, який неначе тепло-ясний промінь сонця освітив ту замрачену закутину, — і нині маємо тут крім кількканайцять передплатниць, ново-засноване Т-во ім. М. Марковичевої, яке постійно розвивається і є надія що при дальшій праці з нашої сторони, а тепло-душевної піддержки „Жіночої Долі“ принесе добрі і здорові овочі для добра і кращого завтра нашої поневоленої Неньки-України. З глубини серця шлю „Жіночій Долі“ з за моря моє щире бажанє успіху на добре розпочате діло.

Анна К. Гуменюкова
Canora Sask Box 176, Canada.

II.

...Передовсім дякую за часопис, котрий є дуже цікавий. Позем, на котрім він є держаний, відповідний до світа жіночого, світа середної жінки, дуже мені подобається. Зміст мусить зацікавити жінку, я з найбільшим заінтересованням оглядала і читала ці числа. Часопис поважний, нема, як часто стрічаєся в таких часописах для жінок — того типового папляня жіночого про все на світі, лише не про своє, або того вивищування себе і своєї вартости; тут все „своє“, рідне — скромне, поважне симпатичне з родинним кольором. Вітаю Вас, що так гарно ведете ту трудну роботу, якою є редагованнє часопису.

Др. Зденка Марковіч
письменниця і публіцистка, Загреб, Югославія.

III.

Хвальна Редакціе! Пересилається 3 зл. яко пренум. час. „Ж. Д.“ за II. піврік 1926. і 1 зл. на пресовий фонд так дуже на часі і популярної для женщин часописи. Кожда кооператива повинна пренумерувати хоть оден примірник і при кооп. заложити »Жіночий Кружок«. Чи багато кооп. Снятинщини передплачують Ваш, а рівночасно і наш цінний часопись? По числови післати »на показ« кождій кооп, котра заверне — напятнувати. Пишіть більше про діточі садки. За кооперативу ОНИЩУК ІВАН.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК.

В суді.

Суддя: Ну, жінко, скільки маєте дітей?

Жінка: Семеро, пане суддя: чотири від другої жінки першого чоловіка, а троє від першої жінки другого чоловіка.

„Міліони“.

В часі, коли в Польщі оперували „міліонами“, учитель вирахував учням, що земля від місяця віддалена на тільки то мілионів миль.

Малий Мошко: Прошу пана професора: то зовсім не далеко, бо що то тепер значить міліон?!

Переписка редакції.

Вп. Савеля Стечишин, Саскатун, Саск. Календарі вислали. Чи вже Вп. Пані одержали? Числимо багато на Вашу ласкаву поміч.

Вп. П. Іван Чайка, Канора, Саск, Щиро дякуємо за придбання нових 8 передплатниць. Ми вислали Вам календарі, а тепер висилаємо ще історичні книжочки для молоді до розродажі. Бажаємо успіхів та всього найкращого.

Вп. П. Петро Шевчук. Торонто, Онт. За так щиру прихильність до нашого часопису ми дуже вдячні. Календарі й газети вислали. Просимо й на дальше про нас не забувати.

Вп. Ол. Лотоцька, Ню-Йорк, Листом Вашим дуже ми вдрадувалися. Ми всіх старань доложимо, щоб іти враз з Вами. Просимо нам дописувати про роботу „С. У.“ Матеріяли прислані використаємо.

Вп. П. К. Білон, Hamilton, Ont, Вп. П. Анна Когут, Youngstown, Ohio і Вп. П. Анастазія Королишин, Chicago, Ill. Ред. „Ж. Д.“ щиро дякує за приєднування передплатниць та щиру прихильність.

Вп. П. Проф. М. Омельченко, Прага, Чехи. Щиро дякуємо за так сердечне відношення до нашого часопису. Матеріяли по черзі використаємо.

Вп. П. Стеф. Гринів. Чи одержали ВПані книжочки? Щиро дякуємо за придбання 2 нових передплатниць.

Вп. п. Петра Паламарчукова Мостиска. Дуже вдячні за щирого листа. На жаль є ще в нас і більше таких байдужних повітів, як ваш. На подані адреси вислали ми оказ. числа; поки що ніхто не відповів. О щиру прихильність на дальше — просимо.

Вп. п. Маруся Тимкевич Зборів. Дуже дякуємо за збірку на пресовий фонд „Ж. Д.“.

Надіслані книжки й журнали:

1) **Борис Грінченко.** За батька (Степовий гість). Драма на 5 дій. Видавництво »Подільська Театральна Бібліотека« Тернопіль. Ціна 2 зол. 50 сот.

2) **С. Бела,** Поцілунок Юди. Пєса на чотири дії. »Подільська Театр Бібл.« Ціна 2 зол. 0 сот.

3) **Володимир Мартиневич.** Потерчук, пєса зі співами й танцями з народного життя. Пять дій. Накладом автора.

4) **Культура,** журнал культурного, суспільного й політичного життя. 11 число. Львів, листопад 1926. Рік видання IV. Видавець і відповідальний редактор: Степан Рудик Ціна цего примірника 1 зол. Адреса редакції: „Культура“, Львів, Осолінських ч. 10.

5) Вийшла з друку перша в українській мові книжка по воєнно-польовій санітарії б. Начальника Санітарії Армії У. Н. Р. полковника-лікаря Д-ра Дайна Олександра під назвою „Воєнно-санітарні начерки українського лікаря“. Крім спеціяльної воєнно-санітарної справи в книзі є ще й загальні відділи, що торкаються взагалі життя Української Армії й зачіплено пекучі питання цілої української справи. Книжка має 154 сторінки з 14 схемами в тексті і копіями з 8 документів. Ціна 4 зол. Набувати у Евгенії Дайн — Каліш, Гурна вул. ч. 15, 5. Польща.

Виказ жертв на пресовий фонд „Ж. Д“. Оголошуючи виказ жертв на пресовий фонд „Ж. Д.“, редакція складає всім жертводавцям найсердечнійшу подяку.

1) Зі Зборова через п. Марусю Тимкевичівну від п. п. — **по 2 зол.:** Процика, Вацика, Дзеровичевої, Дударя, **по 1 зл.:** Багрія, Павлюкової Кусьнішевої, Калинчук, Лопатинської, Сеника, **по 50 сот.** о. Мацелюха, Присовецької, Швеця. Жебрая, по 1 зл. 40 сот. Маланчука, по 80 сот. — Стефанишина, по 45 сот. — Х—У.

2 З Дрогобича через п. М. Зґобу: **по 10 зол.** кооп. „Труд“, Жін. Громада. **по 5 зол,** Модрицька А., др. Бджаркевич, Чубатова, Витвицька, Чапельська, Кузьмовичева. **по 3 зл.** Паславська. **по 2 зл.** Петрикевич, Кузикова, Станимир, Подолякова, Венґринович, Кічуровська, Солчаник, Меляникова, Дидинська. по 1·50 зл. — Сапрун. по **1 зл.** Стронська, Соболтова, друж. власника нафт. шиб — Анґ. **Самкова,** Яркунова, Дроздовська, [Далі буде).

Читайте! Передплачуйте!

„НОВУ ХАТУ“

журнал для плекання домашної культури.

Крім богато ілюстрованого великого перегляду найновіщих мод приносить

„НОВА ХАТА“

зразки ручних робіт в українських мотивах.

Кожде число має окремий відділ української кухні, господарських порад і т. и.

Кожде число має огляд жіночого українського й всесвітнього руху. До кождого моделю з „НОВОЇ ХАТИ“ можна одержати в адміністрації „НОВОЇ ХАТИ“ готовий крій у всіх величинах.

Ціна поодинокого числа зол. 1·80, — чвертьрічна передплата зол. 5.

Адреса редакції й адміністрації „НОВА ХАТА“, Львів, вул. Руська ч. 18.

На Миколая! На Ялинку!

Найліпший подарунок для молоді, особливо дівчат: оповідання:

Іван Зубенко. „ЗІРКА“

Пригоди дівчини-отамана в повстанні укр. народа проти гетьмана.

Ціна 2 зл. — Замовляти в редакції „Ж. Д.“

Новина! **Новина!**

КУПУЙТЕ

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

ЦІНА: в краю 3 зл. (30 ам. центів), з пересилкою — 3·60 зл. II. **Для закордону: 50 ам. центів.,** з пересилкою: 60 ам. центів.

КАЛЄНДАР АЛЬМАНАХ можна набувати: I — В Краю — в усіх укр. книгарнях, а також в Редакції часопису „Жіноча Доля“ — Kołomyja, Nowa 1. — II — **в Америці:** 1) Jersey-City, N. Y., 87 Van Yagenen Ave, Mrs Helen Lototzky. — 2) Chicago, Ill. 1286 Milvaukee Ave, Dr W Simenowych. — III. В Канаді — 1) Saskatoon, Sask, Box 1622 Mrs Sawella Stechishyn. 2) Winnipeg, Man, 783 Pritchard Ave, Mrs. B. Dyma. Книгарням — звичайний рабат. ЖІНКИ! попирайте одинокий жіночий календар! ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА! замовляйте календар для гуртової розпродажі! СЕСТРИ ЗА ОКЕАНОМ! на вас покладаємо найбільші надії — поширюйте в Америці і Канаді одинокий жіночий календар!

Передплачуйте!

Найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик **„ЖІНОЧА ДОЛЯ“** на рік 1927-ий.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ виходитиме двічи в місяць, в розмірі 12-16 сторінок. Кожде число міститиме: вірші, оповідання, дописи про жіночий рух у нас і в чужих народів, цікавий науковий відділ, поради жіночим гуртками, матерям, господиням. Сторінка для молоді й діток. Незвичайно повчаючий і цікавий відділ **американсько-канадійський.** Крім того як новість, короткий огляд **політичний.** Статті про „Соколи“, „Луги“, „Пласт“, кооперацію і все, що займе не тільки жінок, дівчат та дітей, але й усе наше громадянство.

А крім того „Ж. Д“ є найдешевшим ДВОТИЖНЕВИМ ЖУРНАЛОМ, бо коштує лише:

I. — В КРАЮ: на рік 9 зл. на пів року 4·50 зл. на квартал 2·40 зл. на місяць 80 гр. окреме число 40 гр.

II. — ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: на рік 2 дол. ам.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ:

1) В Краю: Редакція — Kołomyja, ul. Nowa, 1. — **2) В Америці:** 1) Dr. W. Simenowich, 1286 Milwauke Ave, Chicago Ill. 2) Mrs. Helen Lototsky, 87, Van Wagenen Ave, Jersey City, N.-Y. — **3) В Канаді:** 1) Mrs. B. Dyma, 783 Pritchard Ave, Winnipeg, Man. 2) Mrs. Savella Stechishyn, 1622 Box, Saskatoon, Sask.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36. і 19 склепів по краю

ПОРУЧАЄ:

бриндзю, швайц. сири, сардинки, консерви, мармеляди і інші споживчі товари. —

ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

Б. лікар клінік у Празі, Відні, і Львові

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

ординує в положництві, недугах жіночих і внутрішніх

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 25-1-2.

Кождий Покутянин повинен передплачувати

„Покутське Слово“

бо це одинока українська часопись на Покуттю.

Цікава для інтеліґенції і селян.

Виходить від 1. жовтня 1926 покищо двічи в місяць. Передплата до кінця року 1·50 зл,

Адреса: „Покутське Слово,“ Коломия, Народний Дім.

Др. мед. Р. С. Козакова

ординує в хоробах жіночих і поліжничих

в Станиславові ул. 3. Мая ч. 4.

За редакцію відповідає: **М. Ставнича.** З друкарні М. Бойчука в Коломиї.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, вул. Нова. 1. — Ціна примірника 0·55 гр.: передплата на рік 6 зол

Предплата на рік: 1·50 амер. доляр. — Адреса: Kołomyja, ul. Nowa, Nr. 1. Poland, East-Galicia, Europa.

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА АН УРСР № Ж-1127 П

Новина! КУПУЙТЕ Новина!

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ

„ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“ на рік 1927.

ЦІНА: В краю 3 зл. (30 ам. центів), в Америці 1 доляр (50 ам. центів). Для закордону: 50 ам. центів.

КАЛЄНДАР АЛЬМАНАХ можна набувати: В Краю — в усіх книгарнях, також в Редакції часопису „Жіноча Доля“ — Kołomyja, Nowa ... В Америці: U. Jersey City, N. J., 82 Van Vorst Ave, Mrs. Helen Lotoszky. — 2) Chicago, Ill. 1826 ... — 3) W. Hoboken, N. J. ... В Канаді — 1) Saskatoon, Sask. Box 1622 Mrs Sawella. Szaszkatun. 2) Winnipeg, Man. 194 Pritchard Ave, Mrs. I. Ivanyk. Книгарня — звичайні рабат. ДІЯЧІ! попирайте рідний жіночий ... ПОКУПЦІ-ТОВАРИСТВА! замовляйте календарі оптовою розпродажі! СЕСТРИ ДО ОКОЛИЦІ! ... поширюйте ... календар!

Передплачуйте!

Найдешевший, популярний, ілюстрований двотижневик „ЖІНОЧА ДОЛЯ“ на рік 1927.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ виходить ... і вісім, в початку 1928 сторінок. Кожне число ... ярка, цікавими, змістовними про жіночий рух у ... порадник жіночих справ, материнства, ... Єдиний ... Єдиний ... політичний. Статті про „Кооперацію“ ... Цікаві ... кооперацію Краєвого ... вичат, та цікаві, але й усе наше ...

А крім того „Ж. Д.“ є найдешевшим ... ЖУРНАЛОМ: ... В КРАЮ: ... ДЛЯ ЗАКОРДОНУ: ...

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮ: В Краю: Редакція — Kołomyja, ul. Nowa ... В Америці: 1) Dr. W. Simenowicz, 1826 ... Chicago, Ill. 2) Mrs. Helen Lotoszky, 82 Van Vorst Ave, Jersey City, N. J. — 3) В Канаді: 1) ... Winnipeg, Man. 2) Mrs. ... Saskatoon, Sask.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

у Львові, Ринок 36, і 19 склепів по краю.

ПОРУЧАЄ:

Бриндзю, швайц. сири, сардинки, консерви, ... і інші споживчі товари ...

ПЕРШОЇ ЯКОСТИ

Кожний Покутянин повинен передплатувати

„Покутське Слово“

бо це єдинока українська часопись на Покуттю.

Цінна для інтелігенції і селян.

Виходить від 1-ого квітня 1926 ... Передплата на пів року ... Адреса: „Покутське Слово“, Коломия, Народний Дім.

лікар-зубний у Пряшеві, Нам. ...

Д-р ОСИП ГРОБЕЛЬНИЙ

спеціаліст в протезництві, недуги жіночі і внутрішні.

в Станіславові, вул. Кадуцевського ч. 25-1-2.

Др. мед. Р. С. Козакевич

оглядає в хворобах жіночих і ... в Станіславові ул. ...

210 1927

34898

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.
IV
Ис 16.998
1926-1-12